

Załącznik do uchwały
Rady Powiatu Raciborskiego
Nr XXIV/237/2008
z dnia 28 października 2008r.

POWIAT RACIBORSKI



PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU RACIBORSKIEGO NA LATA 2008 – 2011 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2015

Racibórz, październik 2008r.

Wykonano w Referacie Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Rolnictwa Starostwa Powiatowego w Raciborzu

Autor opracowania:

mgr inż. Judyta Hetmaniok – specjalista w Referacie Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Rolnictwa Starostwa Powiatowego w Raciborzu

mgr inż. Barbara Kostka – starszy specjalista w Referacie Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Rolnictwa Starostwa Powiatowego w Raciborzu

Nadzór merytoryczny:

mgr inż. Krzysztof Sporny – kierownik Referatu Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Rolnictwa Starostwa Powiatowego w Raciborzu

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	Str. 8
1.1. Tło projektu	Str. 8
1.2. Informacje ogólne o powiecie raciborskim	Str. 8
1.3. Nadrzędny cel programu	Str. 16
1.4. Główne uwarunkowania aktualizacji programu	Str. 17
1.4.1. Uwarunkowania prawne.....	Str. 17
1.4.2. Możliwości finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska	Str. 18
1.4.3. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju województwa śląskiego.....	Str. 20
1.4.4. Uwarunkowania wynikające ze "Strategii rozwoju powiatu raciborskiego".....	Str. 20
1.5. Metodyka opracowywania aktualizacji programu i jego korekta	Str. 20
1.6. Zawartość aktualizacji programu	Str. 21
2. OCENA DOTYCHCZASOWEJ POLITYKI OCHRONY ŚRODOWISKA	Str. 22
2.1. Wprowadzenie	Str. 22
2.2. Program dla powiatu raciborskiego	Str. 22
2.3. Raport z wykonania programu za lata 2004-2005	Str. 22
2.4. Podsumowanie	Str. 23
3. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA	Str. 23
3.1. Informacje ogólne	Str. 23
3.2. Ochrona powietrza atmosferycznego	Str. 24
3.2.1. Wprowadzenie	Str. 24
3.2.2. Emisja przemysłowa	Str. 26
3.2.3. Urządzenia ochrony powietrza w zakładach powiatu raciborskiego	Str. 32
3.2.4. Niska emisja	Str. 36
3.2.5. Stan sanitarny powietrza	Str. 37
3.2.6. Monitoring jakości powietrza	Str. 43
3.2.7. Monitoring jakości powietrza w zakładach powiatu raciborskiego	Str.50
3.2.8. Osiągnięte cele zaplanowane do realizacji w latach 2004-2007.....	Str. 50
3.2.9. Podsumowanie	Str. 52

3.3. Gospodarka wodno – ściekowa.....	Str. 52
3.3.1. Wprowadzenie	Str. 52
3.3.2. Wody powierzchniowe	Str. 54
3.3.3. Sieć hydrograficzna powiatu raciborskiego.....	Str. 54
3.3.4. Stan rzek w powiecie raciborskim	Str. 55
3.3.5. Monitoring wód powierzchniowych	Str. 66
3.3.6. Wody podziemne	Str. 68
3.3.7. Monitoring wód podziemnych	Str. 73
3.3.8. Gospodarka wodno –ściekowa w poszczególnych gminach powiatu raciborskiego.....	Str. 73
3.3.9. Gospodarka wodno-ściekowa zakładów powiatu raciborskiego	Str. 82
3.3.10. Oczyszczalnie ścieków	Str. 93
3.3.11. System retencyjny „OLZA”	Str.97
3.3.12. Ochrona przed powodzią	Str. 100
3.3.13. Osiągnięte cele zaplanowane do realizacji w latach 2004-2007.....	Str.106
3.3.14. Podsumowanie	Str. 110
3.4. Gospodarka odpadami	Str.111
3.4.1. Wprowadzenie	Str.111
3.4.2. Odpady komunalne	Str.111
3.4.3. Odpady przemysłowe	Str.111
3.4.4. Odpady niebezpieczne	Str.112
3.4.5. Składowiska odpadów powiatu raciborskiego	Str.114
3.4.6.Osiągnięte cele zaplanowane do realizacji w latach 2004-2007.....	Str.119
3.4.7. Monitoring odpadów	Str.124
3.5. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego.....	Str.125
3.5.1. Wprowadzenie	Str. 125
3.5.2. Parki Krajobrazowe	Str.126
3.5.3. Rezerwaty przyrody	Str.129
3.5.4. Obszary chronionego krajobrazu	Str.133
3.5.5. Użytki ekologiczne	Str.136
3.5.6. Pomniki przyrody	Str.137
3.5.7. Obszary Natura 2000	Str.142
3.5.8. Inne cenne walory przyrodnicze powiatu raciborskiego	Str.145
3.5.9. Lasy	Str.152
3.5.10. Osiągnięte cele zaplanowane do realizacji w latach 2004-2007.....	Str.154
3.5.11. Podsumowanie	Str.157
3.6. Ochrona zasobów kopalin	Str. 157
3.6.1. Uwarunkowania gospodarki kopalinami.....	Str. 157
3.6.2. Zasoby surowców kopalin	Str. 158
3.6.3. Podsumowanie	Str. 159
3.7. Ochrona powierzchni ziemi i gleb	Str.160
3.7.1 Stan powierzchni ziemi i gleb	Str.160
3.7.2. Monitoring gleb	Str.162
3.7.3. Osiągnięte cele zaplanowane do realizacji w latach 2004-2007	Str.162
3.7.4. Podsumowanie	Str.163

3.8. Ochrona przed hałasem.....	Str. 163
3.8.1. Wprowadzenie	Str. 163
3.8.2. Hałas drogowy	Str. 164
3.8.3. Hałas kolejowy	Str. 164
3.8.4. Hałas przemysłowy	Str. 164
3.8.5. Monitoring hałasu.....	Str. 165
3.8.6. Osiągnięte cele zaplanowane do realizacji w latach 2004-2007.....	Str.165
3.8.7. Podsumowanie	Str. 166
3.9. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Str. 166
3.9.1. Monitoring pól elektromagnetycznych	Str. 166
3.10. Rolnictwo i rozwój terenów wiejskich	Str. 167
3.10.1. Podsystem monitoringu jakości gleb użytkowanych rolniczo	Str. 173
3.10.2. Przemysł rolniczy powiatu raciborskiego	Str.174
3.11. Przemysł powiatu raciborskiego.....	Str. 178
3.12. Gospodarstwa domowe	Str. 181
3.13. Rozwój edukacji ekologicznej.....	Str.186
3.13.1. Osiągnięte cele zaplanowane do realizacji w latach 2004-2007.....	Str.188
3.14. Podsumowanie	Str. 190

4. PRZYSZŁOŚCIOWY ROZWÓJ POWIATU RACIBORSKIEGO A OCHRONA ŚRODOWISKA

Str. 190

4.1. Wprowadzenie	Str. 190
4.2. Tendencje rozwojowe	Str. 190

5. DŁUGOTERMINOWA POLITYKA OCHRONY ŚRODOWISKA

Str. 194

5.1. Wprowadzenie	Str. 194
5.2. Zasady polityki ekologicznej	Str. 198
5.2.1. Zasada zrównoważonego rozwoju	Str. 198
5.2.2. Zasada prewencji	Str.198
5.2.3. Zasada "zanieczyszczający płaci"	Str. 199
5.2.4. Zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi	Str. 199
5.2.5. Odpowiedzialność grup zadaniowych	Str. 199
5.2.6. Zasada regionalizmu.....	Str. 199
5.2.7. Zasada subsydiarności (pomocniczości)	Str. 200
5.2.8. Zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej	Str. 200
5.2.9. Zasada uspołecznienia polityki ochrony środowiska	Str. 200

5.3. Priorytety długoterminowe w zakresie ochrony środowiska i ich realizacja	Str. 200
5.3.1. Gospodarka wodno-ściekowa	Str. 202
5.3.2. Gospodarka odpadami	Str. 204
5.3.3. Ochrona powietrza atmosferycznego.....	Str. 206
5.3.4. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego	Str. 207
5.3.5. Ochrona przed hałasem.....	Str.208
5.3.6. Rozwój edukacji ekologicznej.....	Str.209
5.3.7. Ochrona powierzchni ziemi i gleb.....	Str.210
5.3.8. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Str. 211
5.3.9. Zwalczanie i zapobieganie awariom przemysłowym.....	Str. 212
5.3.10. Turystyka i rekreacja.....	Str.213
5.3.11. Ochrona zasobów kopalin.....	Str. 215
5.4. Zadania własne powiatu i koordynowane przez powiat.....	Str.216
5.5. Podsumowanie	Str. 216
6. CELE KRÓTKOTERMINOWE (2008 - 2011)	Str. 217
6.1. Wprowadzenie	Str. 217
6.2. Priorytety ekologiczne	Str. 217
6.3. Kryteria wyboru priorytetów	Str.218
6.4. Priorytet: Gospodarka wodno-ściekowa.....	Str. 218
6.4.1. Planowane do realizacji zadania z zakresu gospodarki wodno - ściekowej	Str. 222
6.5. Priorytet: Gospodarka odpadami	Str. 227
6.6. Priorytet: Ochrona powietrza atmosferycznego.....	Str. 231
6.6.1. Planowane do realizacji zadania z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego	Str. 234
6.7. Priorytet: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego	Str.236
6.7.1. Planowane do realizacji zadania z zakresu ochrony dziedzictwa przyrodniczego.....	Str.237
6.8. Priorytet: Ochrona przed hałasem.....	Str. 238
6.8.1. Planowane do realizacji zadania z ochrony przed hałasem	Str. 239
6.9. Priorytet: Rozwój edukacji ekologicznej.....	Str.240
6.9.1. Planowane do realizacji zadania z zakresu edukacji ekologicznej	Str. 241
6.10. Priorytet: Ochrona powierzchni ziemi i gleb.....	Str.241
6.10.1. Planowane do realizacji zadania z zakresu ochrony powierzchni ziemi i gleb.....	Str.243
6.11. Priorytet: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.....	Str. 243
6.12. Priorytet: Zwalczanie i zapobieganie awariom przemysłowym.....	Str. 244
6.13. Priorytet: Turystyka i rekreacja.....	Str.245
6.14. Priorytet: Ochrona zasobów kopalin.....	Str. 246

7. ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM	Str. 248
7.1. Wprowadzenie	Str.248
7.2. Instrumenty zarządzania środowiskiem	Str. 249
7.2.1. Instrumenty prawne	Str. 249
7.2.2. Instrumenty finansowe	Str. 300
7.2.3. Instrumenty społeczne	Str. 332
7.2.4. Instrumenty strukturalne.....	Str. 336
7.3. Monitoring jakości środowiska	Str. 339
7.3.1. Upowszechnianie informacji o środowisku	Str. 339
7.4. Struktura zarządzania środowiskiem	Str. 340
7.5. Zarządzanie programem	Str. 342
7.5.1. Uczestnicy wdrażania programu	Str. 342
7.5.2. Struktura zarządzania programem	Str. 343
7.5.3. Monitoring polityki środowiskowej	Str. 344
7.6. Główne działania w ramach zarządzania środowiskiem	Str. 345
8. ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU	Str. 345
8.1. Wprowadzenie	Str. 345
8.2. Szacunkowe koszty zaangażowane w realizację programu	Str. 346
8.3. Szacunkowe koszty realizacji programu w latach 2008 – 2011	Str. 346
8.4. Struktura finansowania	Str. 347

1. WSTĘP

1.1. Tło projektu

Uchwałą Nr XV/196/2003 z dnia 30 grudnia 2003r. Rada Powiatu Raciborskiego przyjęła „Powiatowy Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Raciborskiego na lata 2004-2015”, spełniając jednocześnie obowiązek ustawowy określony w ustawie Prawo ochrony środowiska i ustawie o odpadach. Ponadto w maju 2006 roku został sporządzony Raport z wykonania „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego na lata 2004-2015” za lata 2004-2005. Zgodnie z ww. przepisami raz na cztery lata należy dokonać aktualizacji przedmiotowych dokumentów. Zarówno dokumenty gminne, jak i powiatowe zostały uchwalone w 2003r. więc wymagana jest ich pilna aktualizacja.

Potrzeba aktualizacji przedmiotowych dokumentów wynika też z naszego członkostwa w Unii Europejskiej. Stwarza to, z jednej strony, szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców, przykładowo poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE, z drugiej strony oznacza konieczność spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągnięcia celów wspólnotowej polityki ekologicznej.

1.2. Informacje ogólne o powiecie raciborskim

Powiat Raciborski jest lokalną wspólnotą samorządową, powołaną dla organizacji życia publicznego na swoim terytorium. Powiat Raciborski zaspokaja zbiorowe potrzeby mieszkańców oraz wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Powiat prowadzi samodzielnie gospodarkę finansową na podstawie budżetu Powiatu Raciborskiego. Wszystkie osoby, które na stałe zamieszkują na obszarze Powiatu, z mocy ustawy o samorządzie powiatowym, stanowią lokalną wspólnotę samorządową, realizującą swoje zbiorowe cele lokalne poprzez wybory i referendum powiatowe lub za pośrednictwem organów powiatu.

Powiat Raciborski jest regionem rolniczym, w którym ponad 60 % powierzchni użytkowanej jest rolniczo. Miasto Racibórz jest głównym ośrodkiem przemysłowym regionu. W powiecie znajdują się również dwie gminy miejsko - wiejskie (Gmina Kuźnia Raciborska i Gmina Krzanowice) oraz pięć gmin wiejskich (Krzyżanowice, Kornowac, Nędza, Pietrowice Wielkie i Rudnik). Stan środowiska związany jest antropogenicznymi źródłami emisji m. in.: procesami przemysłowymi, rolnictwem, transportem, spalaniem paliw dla celów przemysłowych i bytowych, wprowadzaniem ścieków do gruntu i wód powierzchniowych oraz zanieczyszczeń obszarowych spłukiwanych wraz z opadami atmosferycznymi.

Ocenę stanu środowiska przeprowadzono w oparciu o wyniki pomiarów realizowanych w ramach państwowego monitoringu środowiska obejmujących sieci krajowe, regionalne i lokalne.

Powiat Raciborski, zajmujący powierzchnię 544 km² położony jest w na południu Polski, na Nizinie Śląskiej, w Kotlinie Raciborskiej; leży nad rzeką Odrą, u północnych wrót Bramy Morawskiej, która położona jest na terenie Czech. Przez Bramę Morawską wiodły szlaki: Bursztynowy, Husarii Polskiej. Powiat Raciborski znajduje się w strefie przygranicznej. Przejścia graniczne znajdują się w Pietraszynie - Sudicach i Chałupkach - Bohuminie. W ramach małego ruchu granicznego uruchomione zostały przejścia: Owsiszcze - Pišť, Krzanowice - Chuchelna, Rakowiec (Chałupki) - Šilherovice.

Powiat graniczy z powiatami: wodzisławskim, rybnickim, gliwickim województwa śląskiego oraz należącymi do województwa opolskiego powiatami: kędzierzyńsko - kozielskim oraz głubczyckim. W skład powiatu raciborskiego wchodzi 8 gmin, w tym miasto Racibórz, Kuźnia Raciborska i Krzanowice. Trzy gminy: Krzyżanowice, Krzanowice i Pietrowice Wielkie graniczą bezpośrednio z Republiką Czeską na długości 47 km.

Jest tradycyjnym, uwarunkowanym historycznie lokalnym centrum administracyjno - przemysłowym. Miasto pełni również rolę centrum kulturotwórczego. Na jego terenie znajdują się instytucje artystyczne upowszechniające muzykę, rozrywkę, plastykę w profesjonalnym wykonaniu, a także stanowiące siedzibę regionalnej rozgłośni radiowej, telewizyjnej i prasy. Jednocześnie żyją w nim ludzie, którym wartości duchowe nie są obce i swoją aktywnością kreują kulturalny pejzaż miasta i regionu.

Powiat raciborski jest regionem rolniczo - przemysłowym. Zróżnicowany profil i struktura gospodarki przejawia się harmonijnym współistnieniem rozwiniętego i wysoko towarowego rolnictwa oraz przemysłu - skupionego głównie w miastach: Raciborzu i Kuźni Raciborskiej.

Rolnictwo odgrywa bardzo ważną rolę w procesach rozwoju gospodarczego Ziemi Raciborskiej. Decyduje o tym zespół korzystnych warunków, sprzyjających produkcji rolnej.

Podstawowe znaczenie ma jakość użytkowanych gruntów. Pod tym względem powiat raciborski wyróżnia się zdecydowanie nie tylko w skali województwa śląskiego, ale całego kraju. Prawie 66% z ogólnej powierzchni 27.428 ha gruntów ornych w powiecie to ziemia najwyższej jakości, mieszcząca się w przedziale I - IIIa klas bonitacyjnych. Wysoka jakość gleb jest jednym z istotnych elementów mających wpływ na strukturę zasiewów oraz wysokość uzyskiwanych plonów, które w większości przypadków są dużo wyższe od średnich krajowych. Szczególnie korzystne warunki glebowe występują w gminach na lewym brzegu Odry - gminie Krzanowice, Pietrowice Wielkie, Krzyżanowice, a także w Rudniku i Raciborzu.

Korzystną dla rolnictwa cechą regionu jest także sprzyjający klimat o relatywnie długim okresie wegetacyjnym, odpowiedniej wilgotności powietrza i nasłonecznienia. Pracowitość i wysoka kultura rolna miejscowej ludności w połączeniu z dobrym wyposażeniem gospodarstw w maszyny, sprzęt rolniczy oraz inne środki do produkcji rolnej sprawiają, iż rolnictwo w powiecie stoi na bardzo wysokim poziomie.

Dodatkowym atutem jest bliskie położenie powiatu w stosunku do dużych skupisk przemysłu i ludności, jakimi są: Rybnicki Okręg Węglowy, Górnośląski Okręg Przemysłowy, Zagłębie Ostrawsko-Karwińskie oraz wielkie aglomeracje Śląska i północnych Moraw, dla których Ziemia Raciborska stanowi najbliższe i naturalne zaplecze żywienia.

Na terenie powiatu działa szereg instytucji i organizacji powołanych w celu tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi rolnictwa i przemianom strukturalnym na wsi. Wśród nich wymienić można chociażby Agencję Rynku Rolnego, Agencję Rozwoju Rolnictwa i Przemysłu Przetwórczego Regionu Raciborskiego, Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa czy Zrzeszenie Plantatorów Roślin Okopowych w Raciborzu. Te oraz inne organizacje prowadzą aktywną działalność na rzecz rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolnego w powiecie.

Jednak gospodarczy wizerunek Ziemi Raciborskiej charakteryzują nie tylko dogodne warunki dla prowadzenia działalności rolniczej. Powiat raciborski to również przemysł: maszynowy, chemiczny, rolno-spożywczy i lekki - skoncentrowany głównie w ośrodkach miejskich: Raciborzu i Kuźni Raciborskiej. Dobrze rozwinięty i zróżnicowany w swojej strukturze gałęziowo - branżowej w istotnym stopniu decyduje o rozwoju powiatu. Przedsiębiorstwa takie, jak SGL Carbon Polska S.A., Fabryka Kotłów RAFAKO S.A., HENKEL POLSKA S.A., Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. czy Zakłady Przemysłu Cukierniczego MIESZKO S.A. cieszą się dużym uznaniem i renomą zarówno w kraju, jak i za granicą. Niewątpliwym atutem raciborskich przedsiębiorstw są posiadane certyfikaty ISO serii 9000 oraz 14000. Liczba podmiotów wdrażających i stosujących metody zarządzania oparte

o systemy zapewnienia jakości oraz systemy zarządzania środowiskowego według międzynarodowych norm stawia powiat w ścisłej krajowej czołówce.

Obecnie na terenie powiatu działalność prowadzi ok. 6500 firm, których liczba systematycznie rośnie. Najliczniejszą grupę stanowią podmioty sektora małej i średniej przedsiębiorczości, zajmujące się głównie handlem oraz świadczące szeroki wachlarz usług. Wiele z nich zrzeszonych jest w organizacjach gospodarczych - Raciborskiej Izbie Gospodarczej, Cechu Rzemiosł Różnych i innych.

Bardzo korzystne gospodarczo jest położenie powiatu raciborskiego. Bezpośrednie sąsiedztwo z ośrodkami przemysłu Śląska, a także aglomeracją Ostrawy, stwarza olbrzymie możliwości powiązań kooperacyjnych i handlowych. Sieć dróg o znaczeniu krajowym i międzynarodowym, dobry dostęp do autostrad, powiązania kolejowe, przejścia graniczne - w tym najważniejsze w Chałupkach, bliskie położenie portów lotniczych w Pyrzowicach i Ostrawie decydują o atrakcyjności regionu dla potencjalnych inwestorów. Najlepszym dowodem na to jest wybudowanie centrum logistycznego w Raciborzu.

Nie bez znaczenia dla podjęcia inicjatyw gospodarczych jest również przychylność władz samorządowych - zarówno powiatowych, jak i gminnych. Rozwój gospodarczy Raciborszczyzny stał się jednym z pięciu głównych celów, zawartych w Strategii Rozwoju Powiatu Raciborskiego. Stworzenie przyjaznego klimatu dla tworzenia nowych i rozwoju już istniejących małych i średnich przedsiębiorstw, udzielanie wsparcia instytucjonalnego i możliwie szerokiej pomocy to tylko niektóre z przyjętych kierunków działania.

Krótką charakterystyką poszczególnych miast i gmin wchodzących w skład powiatu raciborskiego:



Miasto Racibórz położone jest w centralnej części powiatu raciborskiego, zajmuje powierzchnię 74,96 km². Liczba ludności wynosi 56410. Historycznie to najstarsze z miast południowego Śląska. Wzmiankowany jest w "Kronice" Galla Anonima w 1108 roku. W 1177 roku gród raciborski stał się stolicą księstwa górnośląskiego. Praw miejskie otrzymał wcześniej niż Kraków (1257), bo przed 1232 rokiem. Racibórz był rezydencją książęcą Piastów i Przemyślidów. W XVI wieku miasto dostało się pod panowanie czeskie, a w XVIII wieku pod panowanie pruskie. Wróciło do Polski dopiero w 1945 roku.

W czasie powojennym rozwinął się zapoczątkowany w XIX wieku przemysł. Obecnie miasto jest znaczącym i zróżnicowanym gospodarczo ośrodkiem miejskim, centrum usługowym, handlowym, komunikacyjnym i przemysłowym dla okolicznych gmin rolniczych i leśnych. O poziomie raciborskiego przemysłu świadczy przyznanie certyfikatów jakości ISO dla największych zakładów, w tym znanych w Europie i na świecie spółek giełdowych SGL Carbon Polska S.A., Fabryka Kotłów Rafako S.A. oraz Henkel Polska S.A. Ponadto na raciborskim rynku działają Raciborska Spółdzielnia Mleczarska, Zakłady Przemysłu Cukierniczego MIESZKO S.A., Zakład Produkcyjno Usługowo Handlowy BETRA Sp. z o. o.

Miasto posiada:

- Strategię rozwoju miasta Racibórz na lata 2006-2015
- Program Ochrony Środowiska Gminy Racibórz na lata 2004-2015
- Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Racibórz na lata 2005 – 2015
- Program ograniczania niskiej emisji na terenie miasta Racibórz
- Lokalny Program Rewitalizacji.

Mimo uprzemysłowienia Racibórz pozostał ekologiczną oazą regionu, co zawdzięcza podejmowanym działaniom na rzecz ochrony środowiska, o czym świadczą nowoczesna oczyszczalnia ścieków i składowisko odpadów komunalnych. Jako jedna z pierwszych gmin w Polsce uzyskała certyfikat ISO 14001 i wdraża system zarządzania środowiskowego we wszystkich dziedzinach życia.



Gmina Kornowac położona jest na wschód od Raciborza, w trójkącie trzech dużych miast: Rybnika, Raciborza i Wodzisławia Śląskiego (odległości nie przekraczają 15 km), zajmuje powierzchnię 26,30 km². W skład gminy wchodzi sołectwa: Kobyla, Kornowac, Łańce, Pogrzebień, Rzuchów.

Liczba mieszkańców gminy w poszczególnych miejscowościach wynosi:

Kobyla	1033
Kornowac	871
Łańce	554
Pogrzebień	1224
Rzuchów	1064

Gmina posiada:

- Program ochrony środowiska dla Gminy Kornowac;
- Plan gospodarki odpadami dla Gminy Kornowac;
- Plan Rozwoju Lokalnego.

Przez teren gminy planowana jest budowa drogi szybkiego ruchu łączącej autostrady A1 i A4. Gmina posiada pełną infrastrukturę wodociągową, gazyfikacyjną, telefoniczną. Część gminy leży w otulinie Parku Krajobrazowego "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich".

Bogactwo zieleni, łagodny klimat, sąsiedztwo Bramy Morawskiej zachęcają do inwestycji w budownictwo jednorodzinne, zwłaszcza, że gmina posiada przygotowane na ten cel i przewidziane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, tereny. Gmina Kornowac jest gminą rolniczą. Decydują o tym głównie sprzyjające warunki klimatyczne z długim okresem wegetacyjnym, a także gleby średniej klasy. Czynnikiem wspierającym rozwój rolnictwa są instytucje i organizacje działające na terenie powiatu raciborskiego (np. Agencja Rozwoju Rolnictwa i Przemysłu Przetwórczego Regionu Raciborskiego, Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Raciborzu, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Zrzeszenie Plantatorów Roślin Okopowych w Raciborzu).

W gminie brak jest większych zakładów przemysłowych, brak także rozwiniętego przemysłu rolno-spożywczego oraz większych ośrodków handlowo-usługowych. Znajdują się natomiast fermy

drobiu, firmy transportowe, zakłady stolarskie i budowlane, piekarnie, zakłady mechaniki samochodowej, itp. Ludność utrzymuje się głównie z pracy w okolicznych zakładach przemysłowych (Racibórz, Rybnik, Wodzisław Śl.).

Ze względu na swe położenie gmina posiada wiele walorów turystyczno - krajoznawczych: północna część gminy leży w otulinie Parku Krajobrazowego - "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe". Bogactwo zieleni, łagodny klimat, sąsiedztwo Bramy Morawskiej zachęcają do inwestycji w budownictwo jednorodzinne, zwłaszcza, że posiada przygotowane na ten cel i przewidziane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego tereny, a ponadto gmina posiada pełną infrastrukturę wodociągową, telefoniczną i w dwóch sołectwach gazyfikacyjną (Kornowac i Pogrzebień).



Krzanowice - gmina położona na południowy - zachód od Raciborza, w Dolinie Górnej Odry u wylotu Bramy Morawskiej, obejmuje obszar 47,06 km². Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach wynosi:

Krzanowice	2599
Borucin	1233
Bojanów	764
Pietraszyn	366
Wojnowice	976

Miasto Krzanowice stanowi centrum Gminy o tej samej nazwie i jest typowym miasteczkiem usługowym, a położenie na granicy z Czechami czyni go atrakcyjną miejscowością turystyczną. Dodatkowymi walorami jest położenie z dala od wielkiego przemysłu co ma swoje odzwierciedlenie w czystym i nieskażonym środowisku. Na terenie gminy działają Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Krzanowice oraz AGROMAX Racibórz.

Gmina posiada Program Ochrony Środowiska oraz Plan Gospodarki Odpadami.



Gmina Krzyżanowice położona jest na południe od Raciborza, zajmuje powierzchnię 69,67 km², liczba mieszkańców gminy wynosi ok. 11444 osób. W skład gminy Krzyżanowice wchodzi 10 sołectw: Krzyżanowice, Chałupki, Tworków, Bieńkowice, Bolesław, Owsiszczce, Nowa Wioska, Roszków, Rudyszwałd oraz Zabelków.

Na odcinku 26 km gmina graniczy z Czechami. 78% powierzchni gminy zajmują użytki rolne, z czego 86% przypada na grunty orne, 13% na łąki i pastwiska, a 1% na sady. Lasów jest bardzo mało i zajmują 4%, natomiast pozostałe grunty i nieużytki 18% ogólnej powierzchni gminy. Większość gruntów klasyfikowanych jako pozostałe i nieużytki przypada na tereny eksploatacji kruszywa. Na bazie powstałych wyrobisk poźwirowych planowana jest budowa zbiornika retencyjnego. Na terenie

Gminy eksploatowane jest Składowisko Odpadów w Tworkowie oraz działa firma Ekoland w Zabełkowie.

Urozmaicona rzeźba terenu, pomniki przyrody, wielowiekowa historia obecna w licznych zabytkach i istniejąca baza hotelarsko-gastronomiczna powodują, że gmina ma wiele walorów turystycznych. Szczególnie warte zwiedzenia są: kościół p.w. św. Piotra i Pawła w Tworkowie, w którym m. in. znajduje się krypta z trumnami z 1650 roku, kościół p.w. Wszystkich Świętych w Bieńkowicach, kościół p.w. św. Anny w Krzyżanowicach, pochodzący z XIX wieku zespół pałacowo-parkowy w Krzyżanowicach, w którym niegdyś gościli sławni kompozytorzy - Franciszek Liszt i Ludwik van Beethoven, otoczony parkiem zamek w Chałupkach z zarysem fosy i śladami fortyfikacji bastionowych.

Na terenie gminy Krzyżanowice odbywają się liczne imprezy kulturowo-sportowe, z których niektóre, jak np. turnieje tańca towarzyskiego i koncerty muzyki poważnej poświęcone pamięci Liszta i Beethovena, mają zasięg ogólnopolski, a nawet międzynarodowy. Aktywnie działają również liczne stowarzyszenia i organizacje kulturalne oraz zespoły artystyczne.



Gmina Kuźnia Raciborska położona jest na północny - wschód od gminy Nędza, zajmuje powierzchnię 126,84 km². Liczba mieszkańców gminy wynosi 12164.

Gminę Kuźnia Raciborska tworzą miasto Kuźnia Raciborska oraz sołectwa: Budziska, Siedliska, Turze, Ruda Kozielska, Jankowice, oraz Rudy Wielkie z przysiółkami: Biały Dwór, Brantolka, Kolonia Renerowska, Paproć, Pobiała, Przerycie i Szybki.

Powstanie miasta wzmiankowane jest w 1641 roku, ale prawa miejskie Kuźnia Raciborska otrzymała dopiero w 1967 roku. Rudy będące częścią gminy są kolebką cywilizacji górnośląskiej. Zachwycają pięknem kompleksu klasztorno-pałacowego, będącego centrum parku krajobrazowego pod nazwą "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich", którego atutem jest unikalna fauna starorzecza Odry. Ponadto działalność Cystersów na tym terenie sprawiła, iż w wielu miejscach powstały, charakterystyczne i jedyne w Europie miejsca specyficznego mikroklimatu, jak również tzw. "Ogrody zapachów".

Kompleksy leśne, pomimo tragicznego pożaru w 1992r., kosztem ogromnego wysiłku i potężnych nakładów finansowych wróciły do życia. Ponadto stały się najnowocześniejszym kompleksem leśnym w Europie. Na terenie gminy znajdują się ośrodki wypoczynkowe, a ponadto wabikiem dla potencjalnego turysty jest też bogata baza ośrodków wczasowo-wypoczynkowych i hoteli o wysokim poziomie usług.

Liczne zabytki: kościół Marii Magdaleny w Kuźni, Opactwo w Rudach z ruinami starego zamku, leśny kościółek myśliwski, szpitalik doktora Rogera i wiele innych dodają uroku tej okolicy.

Na terenie Gminy działają Fabryka Obrabiarek „Rafamet” S.A., Zespół Odlewni Rafamet Sp. z o. o., Zakład Przetwórstwa Mięsnego MAXPOL Sp. z o. o.

Najważniejsze problemy w gminie to: budowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków, budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego Kuźnia Raciborska, likwidacja niskiej emisji, likwidacja wyrobów zawierających azbest, doskonalenie i dalszy rozwój systemu gospodarki odpadami.



Gmina Nędza leży na północny - wschód od Raciborza, zajmuje obszar 57,14 km². Składają się na nią następujące sołectwa: Nędza, Zawada Książęca, Babice, Górki Śląskie, Ciechowice, Szymocice i Łęg.

Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach wynosi:

Szymocice	304
Górki Śląskie	921
Babice	864
Nędza	3344
Zawada Książęca	816
Ciechowice	483
Łęg	451

Zaledwie 37,8% powierzchni gminy zajmują użytki rolne, z czego 24,5% przypada na grunty orne, 12,8% na łąki i pastwiska, a 0,5% na sady. Lasy zajmują aż 48,1%, natomiast pozostałe grunty i nieużytki 14,1% ogólnej powierzchni gminy.

Ze wszystkich gmin wiejskich powiatu raciborskiego gmina Nędza wyróżnia się najwyższym stopniem lesistości i jednocześnie najniższym procentem użytków rolnych. Wszystkie lasy gminy mieszczą się w granicach Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Rud Wielkich. Lasy otaczające stawy rybne położone w południowej części gminy, stanowią rezerwat przyrody Łęczok.

Warunki te wpływają korzystnie na walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy i przyczyniają się do wzrostu jej atrakcyjności turystycznej, zwłaszcza że należy ona do najczystszych ekologicznie w całym województwie śląskim.

Wśród nowoczesnych placówek znajdujących się na obszarze gminy na uwagę zasługuje Leśna Szkołka Kontenerowa wybudowana w Nędzy po katastrofalnym pożarze w 1992 roku, który strawił ponad 9000 hektarów lasu. Szkołka produkuje na wielką skalę sadzonki z zakrytym systemem korzeniowym, wykorzystując najnowszą technologię. Zaspokaja ona potrzeby w zakresie wysokokwalifikowanego materiału sadzeniowego, niezbędnego do odtworzenia zniszczonych ekosystemów leśnych. Ponadto umożliwia przebudowę zagrożonych przez przemysł monokultur iglastych Górnego Śląska oraz zalesianie gruntów porolnych w ramach Programu Zwiększania Lesistości Kraju i rekultywacji terenów przemysłowych. W skład kompleksu szkołki wchodzi także laboratorium mikoryzowe, które produkowanym przez siebie biopreparatem "szczepi" sadzonki.

Na terenie gminy działają Zakład Produkcji Cukierniczej SILVEST S.A. oraz DEKBUD s.j. (Żwirownia Babice).

Głównymi problemami w zakresie ochrony środowiska są: nieuporządkowana gospodarka ściekowa. Na terenie objętym opracowaniem stopień zwodociągowania jest wysoki bo ok. 97%, natomiast brak jest sieci kanalizacyjnej. Jedyna oczyszczalnia ścieków działa dla potrzeb Gimnazjum

w Nędzy przy ul. Leśnej 1. Ponadto brak jest systemowej gospodarki odpadami komunalnymi. Prawie wszystkie odpady komunalne są składowane, co stwarza duży problem w świetle wymagań, jakie muszą być spełnione w najbliższej przyszłości. Niepokojąca jest także emisja zanieczyszczeń w okresach grzewczych ze względu na wykorzystywanie niskiej jakości węgla.



Gmina Pietrowice Wielkie położona jest na zachód od Raciborza, w Bramie Morawskiej, wzdłuż granicy z Republiką Czeską, powierzchnia gminy wynosi 68 km².

W skład gminy wchodzi 11 sołectw: Pietrowice Wielkie, Amandów, Cyprzanów, Gródczanki, Kornica, Krowiarki, Lekartów, Maków, Pawłów, Samborowice, Żerdziny.

Liczba mieszkańców przedstawia się następująco:

Pietrowice Wielkie – 2225

Cyprzanów – 536

Samborowice – 707

Lenartów – 224

Gródczanki – 193

Kornice – 341

Maków – 640

Pawłów – 712

Krowiarki – 985

Amandów – 137

Żerdziny – 408

Gmina jest typową gminą rolniczą, w rolnictwie pracuje ponad 60% czynnych zawodowo mieszkańców gminy. Działają spółdzielnie rolnicze (7), Stacja Hodowli Roślin, dwa gospodarstwa indywidualne mają powierzchnię ponad 100 ha, . W strukturze zasiewów dominuje pszenica, buraki cukrowe i rzepak. Na terenie gminy znajduje się 1535 gospodarstw domowych, w tym 1353 to gospodarstwa rolne. Zabudowa na terenie gminy to przeważnie domy jednorodzinne. Podmioty gospodarcze zlokalizowane w gminie to: Zakład Produkcyjny OMAN w Pawłowie, Spółdzielnia Krawiecka „Jedność” w Pietrowicach Wielkich oraz UBC Samborowice (tartak w Samborowicach).

Krajobraz gminy ożywiony jest niewielkimi pagórkami, na pd. na horyzoncie widoczne są szczyty beskidzkie po stronie czeskiej. Na pd. od Samborowic znajduje się drogowe przejście graniczne Pietraszyn, zaś w Gródczankach usytuowane jest przejście granicznego ruchu lokalnego. Gminę przecinają doliny rzek Psiny (Cyny) i Troi.

Pietrowice Wielkie zastępnęły z corocznej procesji konnej w drugi dzień Świąt Wielkanocnych do kościołka Św. Krzyża, objazdu pól i galopadą (wyścigiem) w drodze powrotnej. W dniach 3 i 4 maja oraz 13 i 14 września przy pątnicznym kościółku Św. Krzyża gromadzą się tłumy wiernych na tradycyjnych odpustach.

Rudnik - gmina położona na pñ.-zach. od Raciborza, zajmuje powierzchnię 73,94 km². Sołectwa gminy to: Brzeźnica, Czerwięcice, Gamów, Grzegorzowice, Jastrzębie, Lasaki, Ligota Książęca, Łubowice, Modzurów, Ponięcice, Rudnik, Sławików, Strzybnik, Szonowice.

Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach:

Brzeźnica	572
Czerwięcice	105
Przysiółek Dolędzin	27
Gamów	454
Grzegorzowice	610
Jastrzębie	152
Lasaki	195
Ligota Ks.	142
Łubowice	365
Modzurów	377
Ponięcice	255
Rudnik	916
Sławienko	15
Sławików	435
Strzybnik	285
Szonowice	278

Gmina typowo rolnicza z przewagą gospodarstw indywidualnych o gruntach wysokich klas. Teren gminy przecina droga krajowa nr 49 relacji Opole - Chałupki. Dobra sieć połączeń i bliskość przejść granicznych stwarzają możliwości rozwoju gospodarczego. Relief pagórków z lasami mieszanymi i zabytkowymi zamkami daje możliwości inwestowania w turystykę. W Łubowicach urodził się i tworzył niemiecki pisarz epoki romantyzmu Joseph von Eichendorff.

1.3. Nadrzędny cel programu

Główną zasadą przyjętą w aktualizacji Programu jest zasada przyjęta podczas tworzenia Programu ochrony środowiska dla powiatu raciborskiego na lata 2004 - 2015 związana z zrównoważonym rozwojem powiatu. Rozwój wspólnot samorządowych powinien być postrzegany jako proces stałego wzrostu jakości życia lokalnych społeczności, wsparty na wzajemnie zrównoważonych czynnikach o charakterze społecznym, gospodarczym i ekologicznym. Działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju rozumiane jest jako podejmowanie i wprowadzanie w życie takich decyzji, które na zasadzie kompromisu godzą ze sobą przeciwstawne cele właściwe dla każdej z wymienionych sfer rozwoju. W procesie planowania zrównoważonego rozwoju konieczne jest rozumienie powiązań pomiędzy różnymi czynnikami tak, aby przy podejmowaniu decyzji dokonywać wyboru rozwiązań zarazem: efektywnych gospodarczo, sprawiedliwych społecznie oraz bezpiecznych dla środowiska przyrodniczego, tj. tak, aby wzrost w jednej sferze nie odbywał się kosztem innej.

Cel ten jest zgodny z wizją rozwoju powiatu raciborskiego zdefiniowaną w sierpniu 2000 roku w „Strategii rozwoju powiatu raciborskiego”.

1.4. Główne uwarunkowania aktualizacji Programu

Założenie wyjściowe aktualizacji Programu pokrywa się z założeniami zawartymi w Programie dla powiatu raciborskiego na lata 2004 - 2015 oraz uwzględnia zmiany uwarunkowań przeanalizowane w Raporcie z wykonania Programu dla powiatu raciborskiego za lata 2004 - 2005. Ponadto uwzględniono zmiany jakie zaszły w uwarunkowaniach prawnych po roku 2005 oraz zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa.

Poniżej opisano najważniejsze uwarunkowania, które wpłynęły na podejście do zagadnienia ochrony środowiska, sposób rozwiązania poszczególnych problemów, a także strukturę dokumentu i sposób jego opracowywania.

1.4.1. Uwarunkowania prawne

Kontynuacja realizacji procesu dostosowawczego do wymagań Unii Europejskiej doprowadziła do gruntownej przebudowy systemu prawnego w zakresie ochrony środowiska w Polsce. Działania w sferze ochrony środowiska na szczeblu krajowym podporządkowane były realizacji zadań wynikających z "Traktatu o przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej". Kontynuowane były (i są nadal) intensywne prace legislacyjne, przede wszystkim w obszarze wdrażania do krajowego systemu prawnego nowych rozwiązań legislacyjnych przyjmowanych przez Unię Europejską oraz w obszarze doskonalenia już obowiązujących przepisów prawa i procedur na podstawie doświadczeń z ich praktycznego stosowania w latach 2001-2007.

W latach bezpośrednio poprzedzających aktualizację Programu opracowano i uchwalono kilka nowych ustaw i kilkadziesiąt rozporządzeń oraz dokonano licznych nowelizacji.

Wśród najważniejszych aktów prawnych, mających bezpośredni wpływ na wdrażanie lokalnych programów ochrony środowiska, należy wymienić następujące:

- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody ogłoszona w 2004 r. w Dz.U. Nr 92 poz.880. Następnie w roku 2005 znowelizowano ją dwukrotnie i w roku 2007 trzykrotnie- ostatnia zmiana Dz.U. z 2007 r. Nr 181 poz.1286. Ostatnia nowelizacja ustawy dotyczyła uchylecia zapisów art. 62 ust 3 oraz art. 80 ust.1, które to stanowiły o określeniu w drodze rozporządzeń Ministrów właściwych sposobu postępowania z żywymi roślinami lub zwierzętami oraz o określeniu warunków techniczno-przyrodniczych zakładania zadrzewień, sposobów ich ochrony oraz doboru gatunków i odmian drzew i krzewów dla poszczególnych rodzajów gleb.

- obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 4 lipca 2006 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2006 r. Nr 129 poz. 902). Tekst jednolity uporządkował wszystkie zmiany wprowadzane do ustawy prawo ochron środowiska od jej wejścia w życie dnia 1 października 2001 r. Jednak dalsze dostosowywanie polskich przepisów do wymogów unijnych spowodowało kolejne jej nowelizacje w roku 2006 i 2007. Aktualnie obowiązuje „nowy” tekst jednolity z dnia 23 stycznia 2008 r., ogłoszony w Dz. U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150.

- obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 listopada 2005 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu - Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239 poz. 2019). Zacytowany tekst jednolity nie zakończył procesu pełnego przeniesienia do polskiego systemu prawnego postanowień Ramowej Dyrektywy Wodnej. Kolejne nowelizacje ustawy zostały opublikowane w 2005 r. Dz.U. Nr 267, poz. 2255, w 2006 r. Nr 170, poz. 1217, Nr 227, poz. 1658, w 2007 r. Nr 21, poz. 125, Nr 64, poz. 427, Nr 75, poz. 493, Nr 88, poz. 587, Nr 147, poz. 1033, Nr 176, poz. 1238, Nr 181, poz. 1286, Nr 231, poz. 1704.

- obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o odpadach (Dz.U. z 2007 r. nr 39 poz. 251). Ogłoszenie jednolitego tekstu nie zakończyło procesu nowelizacji ustawy gdyż w Dz.U. z 2007 r. nr 88 poz. 587 ogłoszono Ustawę z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw, która w art. 4 stanowi, iż w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251) po art. 32 dodaje się art. 32a w brzmieniu: „Art. 32a. Decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi oraz zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów wygasają w części dotyczącej pozwolenia zintegrowanego z chwilą upływu terminu, w którym prowadzący instalację powinien uzyskać pozwolenie zintegrowane, chyba że prowadzący instalację uzyskał pozwolenie zintegrowane przed tym terminem.”.

- ustawa z dnia 22 grudnia 2004 r. o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz.U. Nr 281, poz. 2784). Ustawa od czasu jej ogłoszenia nie została zmieniana (nadal obowiązuje tekst aktu ogłoszony dnia 29 grudnia 2004 roku). Natomiast w roku 2005 rozpoczął się proces sukcesywnego opracowywania i wydawania niezbędnych rozporządzeń wykonawczych. I tak w stanie na dzień sporządzania aktualizacji ustawa posiada 9 rozporządzeń wykonawczych: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 września 2005 r. w sprawie wyznaczenia Krajowego Administratora Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji, Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 2005 r. w sprawie przyjęcia Krajowego Planu Rozdziału Upnień do emisji dwutlenku węgla na lata 2005-2007 oraz wykazu instalacji czasowo wykluczonych ze wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji w okresie od dnia 1 stycznia 2005 r. do dnia 31 grudnia 2007 r., Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2006 r. w sprawie sposobu monitorowania wielkości emisji substancji objętych wspólnotowym systemem handlu uprawnieniami do emisji, Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2006 r. w sprawie wymagań dla audytorów uprawnionych do weryfikacji rocznych raportów Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 7 marca 2006 r. w sprawie informacji wymaganych do opracowania krajowego planu rozdziału uprawnień do emisji Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 31 marca 2006 r. w sprawie rodzajów instalacji objętych wspólnotowym systemem handlu uprawnieniami do emisji, Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 marca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie rodzajów instalacji objętych wspólnotowym systemem handlu uprawnieniami do emisji, Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 października 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przyjęcia Krajowego Planu Rozdziału Upnień do emisji dwutlenku węgla na lata 2005-2007 oraz wykazu instalacji czasowo wykluczonych ze wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji w okresie od dnia 1 stycznia 2005 r. do dnia 31 grudnia 2007 r.

1.4.2. Możliwości finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska

Do podstawowych źródeł finansowania inwestycji związanych z ochroną środowiska nadal można zaliczyć fundusze ekologiczne, fundacje i fundusze pomocowe, banki oraz fundusze własne inwestorów.

Do źródeł publicznych zaliczamy m.in. Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który może stanowić źródło dofinansowania przedsięwzięć związanych z ochroną Środowiska na terenie powiatu oraz gminy o znaczeniu ponadgminnym. Fundusze te przeznaczają środki finansowe pochodzące z opłat za składowanie odpadów, opłat produktowych za opakowania, a także wpływów za gospodarcze korzystanie ze środowiska między innymi na edukację ekologiczną oraz propagowanie działań ekologicznych oraz zadania ustalone przez radę powiatu służące ochronie środowiska, w tym wspieranie działań zapobiegających powstawaniu odpadów i realizację przedsięwzięć związanych z gospodarczym wykorzystywaniem odpadów. Z uwagi na fakt,

że powiatowe fundusze ochrony środowiska nie posiadają osobowości prawnej nie mogą udzielać wsparcia finansowego w postaci pożyczek.

Możliwe jest również finansowe zasilanie inwestycji z źródeł prywatnych, do których możemy zaliczyć: własne środki finansowe przedsiębiorców, kredyty i pożyczki banków (Bank Ochrony Środowiska S.A. i inne banki komercyjne) oraz pozabankowych instytucji finansowych, lub środki finansowe funduszy inwestycyjnych, środki osób fizycznych. Na dzień sporządzania aktualizacji programu aktualna była Europejska Oferta BOŚ S.A., której adresatami byli przedsiębiorcy i samorządy zainteresowane uzyskaniem dotacji ze środków pomocowych w ramach Funduszu Spójności i Funduszy Strukturalnych oraz inicjatyw Unii Europejskiej.

Kolejnym źródłem pomocy finansowej są środki finansowe zagraniczne. Zaliczamy do nich pomoc z Ekofunduszu, Funduszu Spójności i funduszy strukturalnych, w tym przede wszystkim Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach, którego bardzo interesujący jest Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR). EkoFundusz jest fundacją powołaną dla efektywnego zarządzania środkami finansowymi pochodzącymi z zamiany części zadłużenia zagranicznego na wspieranie przedsięwzięć w ochronie środowiska (tzw. konwersja długu).

EkoFundusz udziela wsparcia finansowego w formie dotacji i preferencyjnych pożyczek. W przypadku projektów dotyczących wyłącznie inwestycji związanych bezpośrednio z ochroną środowiska. Dla jednostek gospodarczych dotacje EkoFunduszu z reguły nie przekraczają 20% kosztów projektu, natomiast gdy inwestorem są władze samorządowe, dotacja może pokryć do 30% kosztów - w szczególnych wypadkach do 50% kosztów.

Natomiast podstawowymi celami wszystkich programów pomocowych jest ogólna poprawa stanu Środowiska oraz wprowadzenie nowoczesnych technologii ekologicznych oraz schematów organizacyjnych dostosowanych do standardów europejskich. W momencie przystąpienia do Unii Europejskiej Polska zyskała dostęp do znacznych funduszy strukturalnych Unii i Funduszu Spójności przewidzianych na rozwój systemów infrastruktury ochrony środowiska, w szczególności zadań realizowanych w tym zakresie przez samorządy terytorialne.

Głównym celem strategii środowiskowej Funduszu Spójności jest wsparcie dla realizacji zadań inwestycyjnych władz publicznych w zakresie ochrony środowiska, wynikających z wdrażania prawa Unii Europejskiej.

Dokumentem określającym kierunki i wysokość wsparcia finansowego ze strony Funduszy na realizację zamierzeń rozwojowych w Polsce w latach 2007-2013 jest Narodowa Strategia Spójności. Narodowa Strategia Spójności to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w Polsce w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007-13. Decyzją z dnia 7 grudnia 2007 r. Komisja Europejska zatwierdziła Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013. Celem programu jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Program zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO), zatwierdzonymi 7 maja 2007 r. przez Komisję Europejską, stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w nich celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko jest również ważnym instrumentem realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej, a wydatki na cele priorytetowe UE stanowią w ramach programu 66,23 proc. całości wydatków ze środków unijnych.

1.4.3. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju i polityki ekologicznej województwa śląskiego

W okresie lat 2004 - 2005 uaktualniona została strategia rozwoju województwa śląskiego, natomiast w zakresie polityki ekologicznej nadal obowiązują zapisy zawarte w dokumencie pn. "Program ochrony środowiska do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015".

W lipcu 2005 roku Sejmik Województwa Śląskiego przyjął uchwałę "Strategię rozwoju województwa śląskiego na lata 2000-2020". Dokument ten jest aktualizacją poprzedniej strategii obejmującej lata 2000-2015, która obowiązywała w czasie, gdy przygotowywano "Program ochrony środowiska dla powiatu raciborskiego na lata 2004-2015".

Poszczególne cele strategiczne będą realizowane poprzez przypisane im kierunki działań, które w przyszłości staną się podstawą dla konstrukcji regionalnych programów operacyjnych. Dla aktualizacji powiatowego programu ochrony środowiska najważniejsze są kierunki działań zdefiniowane w ramach uporządkowania i wdrożenia systemu gospodarki odpadami, utworzenia systemu kształtowania i wykorzystywania zasobów wodnych, polepszenia jakości powietrza, ochrony przed hałasem, ukształtowania regionalnego systemu obszarów chronionych. Duże znaczenie ma również wspieranie rozwoju obszarów miejskich, zagospodarowania centrów miast, rewitalizacji terenów zdegradowanych, kształtowania ośrodków wiejskich,

Strategia rozwoju województwa śląskiego na lata 2000-2020 podkreśla znaczenie skutecznej współpracy gmin i powiatów. Rozwój współpracy na poziomie lokalnym zwiększy możliwości wykorzystania szans płynących z otoczenia i jednocześnie pozwoli na wdrożenie polityki przestrzennej. Procesy rozwojowe na poziomie lokalnym powinny być organizowane w ramach czterech zidentyfikowanych obszarów polityki rozwoju. Powiat raciborski został włączony do tzw. zachodniego obszaru polityki rozwoju regionalnego, zorganizowanego wokół aglomeracji rybnickiej. Będzie to obszar o zróżnicowanej strukturze gospodarczej z ograniczonym wydobyciem węgla kamiennego, dobrze rozwiniętej sieci małych i średnich przedsiębiorstw o profilu usługowym i wytwórczym. Poprzez budowę autostrady A1 i towarzyszącej jej sieci dróg uzyska nowy impuls do współpracy z regionami południowych sąsiadów. Nowego znaczenia nabiorą w nim aktywności gospodarcze związane z zagospodarowaniem doliny Odry oraz Cysterskich Kompozycji Krajobrazowych Rud Wielkich.

1.4.4. Uwarunkowania wynikające ze "Strategii rozwoju powiatu raciborskiego"

W latach 2004-2007 dokument "Strategii rozwoju powiatu raciborskiego" nie był aktualizowany, zatem w roku 2008 podjęto kroki służące jego aktualizacji. W trakcie prac służących opracowaniu strategii Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2008-2015 zaplanowano dyskusje, w których poznano opinie Radnych Powiatu raciborskiego, pracowników starostwa, przedstawicieli świata nauki, biznesu i organizacji pozarządowych na temat kierunków rozwoju Powiatu Raciborskiego. W kwietniu i maju 2008 odbyły się spotkania robocze służące aktualizacji dokumentu. Rada Powiatu Raciborskiego uchwałą nr XXI/203/2008 z dnia 20 czerwca 2008 roku przyjęła Strategię Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2008 – 2015. Dokument ten określa wieloletnią perspektywę rozwoju, wskazując jednocześnie szereg konkretnych zadań i projektów oraz podmioty odpowiedzialne za ich wykonanie.

1.5. Metodyka opracowywania aktualizacji Programu i jego korekta

Tworzenie aktualizacji Programu było zgodne z metodyką wcześniej ustaloną podczas sporządzania Programu dla powiatu raciborskiego na lata 2004-2015. Kontynuowanie integracji Polski z Unią Europejską nakłada wymóg dostosowywania wielu standardów do obowiązujących

w krajach Unii. Ponadto zgodnie z wymaganiami ustawy „Prawo ochrony środowiska” i „Wytycznymi do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym” duży nacisk położono na proces opracowania programu i na elastyczność jego treści. Generalną zasadą procesu jest włączanie społeczności lokalnych zarówno w przygotowanie programu jak i jego wdrażanie. Dlatego już w początkowych etapach prac nad Programem zwrócono szczególną uwagę na wymianę informacji i konsultacje pomiędzy przedstawicielami instytucji / organizacji włączonych w zagadnienie ochrony środowiska i rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu i poszczególnych gmin powiatu. W procesie tym zwanym procesem otwartego planowania wykorzystano takie narzędzia jak:

- warsztaty robocze,
- spotkania robocze,
- bieżące konsultacje ze specjalistami lokalnymi,
- przegląd aktualnych danych o stanie środowiska powiatu raciborskiego,
- porównanie zrealizowanych zadań z założonymi w Programie na lata 2004-2015,
- określenie celów krótkoterminowych na lata 2008-2011,
- określenie celów długoterminowych na lata 2012-2015.

W wyniku takiego prowadzenia prac, w tworzenie Programu zaangażowanych było wiele stron. W pracach udział wzięli przedstawiciele starostwa powiatowego, gmin, Nadleśnictwa Rudy Raciborskie, Nadleśnictwa Rybnik, Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, pozarządowych organizacji ekologicznych.

Projekt Programu, opracowany we współpracy z wieloma partnerami i uzgodniony z jego twórcami, po przyjęciu przez Zarząd Powiatu został skierowany do zaopiniowania przez odpowiednie Komisje Rady Powiatu oraz Marszałka Województwa Śląskiego. Końcowym etapem proceduralnym, kończącym prace nad Programem było jego przyjęcie przez Radę Powiatu w formie uchwały.

1.6. Zawartość aktualizacji programu

Niniejszy dokument przedstawia aktualny stan środowiska w powiecie raciborskim oraz tendencje rozwoju powiatu na najbliższe lata. Aktualizacji programu ochrony środowiska dokonano na podwalinach Programu Ochrony Środowiska dla powiatu raciborskiego na lata 2004 – 2015, Raportu z wykonania przytoczonego programu sporządzonego w 2006r. oraz w oparciu o informacje uzyskane z ankietyzacji gmin powiatu, zakładów, a także mieszkańców. Zestawiono osiągnięte cele z zaplanowanymi, a także koszty jakie przeznaczono, a jakie planuje się przeznaczyć na rzecz ochrony środowiska.

Poszczególne rozdziały zawierają następujące informacje:

- **rozdział 1** zawiera podstawowe informacje wprowadzające do aktualizacji programu ochrony środowiska,
- **rozdział 2** zawiera ocenę dotychczasowej polityki ochrony środowiska, dokonaną w oparciu o poprzedzające dokumenty,
- **rozdział 3** zawiera ocenę aktualnego stanu środowiska, zrealizowane przedsięwzięcia oraz efekty ich realizacji,
- **rozdział 4** dokonuje oceny rozwoju powiatu oraz idących za tym konsekwencji, z jednej strony rozwój uwarunkowany jest wieloma czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, a z drugiej strony rozwój wpływa na stan środowiska,
- **rozdział 5** omawia kontynuowaną długoterminową politykę ochrony środowiska,
- **rozdział 6** omawia kontynuowaną krótkoterminową politykę ochrony środowiska,
- **rozdział 7** przedstawia rozwiązania, którymi należy kierować się zarządzając środowiskiem,
- **rozdział 8** przedstawia szacunkowe koszty wdrożenia działań na rzecz ochrony środowiska – głównie przedstawiono koszty inwestycyjne.

2. OCENA DOTYCHCZASOWEJ POLITYKI OCHRONY ŚRODOWISKA

2.1. Wprowadzenie

Począwszy od 1 stycznia 1999 roku ustawą Sejmu przekazano wspólnocie samorządowej i władzom powiatowym odpowiedzialność za sprawy publiczne o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie należącym dotąd do administracji rządowej. Wśród 373 nowo utworzonych powiatów ziemskich znajduje się również powiat raciborski.

Poniżej przedstawiono ocenę dotychczasowej polityki ochrony środowiska w oparciu o poprzedzające dokumenty w tym zakresie dla powiatu raciborskiego. Ocena ta została przeprowadzona z punktu widzenia przydatności tych opracowań dla przygotowania aktualizacji Programu ochrony środowiska dla powiatu raciborskiego na lata 2008-2015.

Ocenie zostały poddane następujące dokumenty:

- Program ochrony Środowiska dla powiatu raciborskiego na lata 2004-2015
- Raport z wykonania „Programu ochrony Środowiska dla powiatu raciborskiego na lata 2004-2015” za lata 2004-2005

2.2. Program dla powiatu raciborskiego

W "Programie ochrony środowiska dla powiatu raciborskiego na lata 2004-2015" sformułowano:

- cele ekologiczne długoterminowe do 2015 roku wraz z kierunkami działań, ujęte w trzech blokach tematycznych: cele i zadania o charakterze systemowym, poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
- priorytety i cele ekologiczne do 2007 roku i przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004-2007 wraz z ich kosztami i źródłami finansowania (tzw. plan operacyjny),
- zarządzanie Programem, w tym monitoring realizacji Programu wraz ze wskaźnikami monitorowania efektywności Programu,
- aspekty finansowe wdrażania Programu.

Intencją autorów programu było to, aby program miał charakter dynamiczny, tzn. taki, w którym cele szczegółowe, działania oraz mechanizmy i narzędzia ich realizacji podlegać będą stałemu dostosowaniu do zmiennych warunków otoczenia .

Program dla powiatu raciborskiego jest zgodny z programami działań szczebli wyższych na rzecz ochrony środowiska. Ujmuje on szereg działań, które po weryfikacji będą wykorzystane dla potrzeb aktualizacji Programu.

2.3. Raport z wykonania „Programu ochrony środowiska” za lata 2004-2005

Raport dokonuje oceny w zakresie: realizacji przedsięwzięć w latach 2004-2005 i ich kosztów oraz realizacji poszczególnych celów.

Dodatковым elementem Raportu jest uaktualniony plan operacyjny, obejmujący lata 2007-2009. Poprzez jego opracowanie spełniono zapis dokonany w "Programie ochrony środowiska dla powiatu raciborskiego na lata 2004-2015" a mówiący, że plan operacyjny powinien być aktualizowany

w cyklach dwuletnich (weryfikacja listy przedsięwzięć na lata 2006 - 2007 i dodanie nowych przedsięwzięć dla dwóch kolejnych lat, tj. 2008 - 2009).

Raport składa się z :

- informacji ogólnych nt. zakresu "Programu ochrony środowiska dla powiatu raciborskiego na lata 2004-2015", źródła danych do opracowania raportu i zakres Raportu.
- krótkiej oceny zmian prawnych w Polsce w zakresie ochrony środowiska w latach 2004-2005.
- oceny realizacji celów krótkoterminowych
- oceny wykonania planu operacyjnego w latach 2004-2005
- przyszłościowych działań w zakresie procedury wdrażania programu
- podsumowania

Raport z wykonania programu dla powiatu raciborskiego za lata 2004 – 2005 jest zgodny z programami działań szczebli wyższych na rzecz ochrony Środowiska oraz dokonuje porównania założonych celów w programie w stosunku do zweryfikowanych (wykonanych w latach 2004-2005). Zawiera działania, które będą mogły być wykorzystane dla potrzeb aktualizacji Programu.

2.4. Podsumowanie

Sporządzone do tej pory dokumenty mają na celu dokonanie oceny dotychczasowej polityki ochrony środowiska. Jednocześnie stanowią źródło informacji niezbędnych dla kształtowania polityki długoterminowej. Dokonywana konfrontacja dotychczasowej polityki z długoterminową daje przejrzysty obraz działań podjętych i podejmowanych na rzecz ochrony środowiska w powiecie raciborskim.

3. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

3.1. Informacje ogólne

Aktualizacji programu ochrony środowiska dokonano w oparciu o wydane raporty, opracowania wykonywane w ramach monitoringu środowiska oraz z uwzględniając informacje uzyskane w wyniku ankietyzacji podmiotów korzystających ze środowiska na terenie powiatu raciborskiego oraz ankietyzacji mieszkańców powiatu. Ogólne informacje zaczerpnięto z następujących dokumentów:

- *Stan Środowiska Województwa Śląskiego z lat 2004-2006, opracowany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach*
- *Ocena Jakości Powietrza w Województwie Śląskim w latach 2002 – 2006, opracowany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska*
- *Ochrona Środowiska z lat 2005 - 2007, Informacje i opracowania statystyczne, opracowane przez Główny Urząd Statystyczny*
- *Raport o Stanie Sanitarnym Powietrza w Województwie Śląskim z lat 2004 - 2007, opracowany przez Wojewódzką Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Katowicach*
- *badań monitoringowych wykonywanych wg "Programu Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego", przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, za lata 2004 - 2007.*
- *Bilans zasobów kopalni i wód podziemnych w Polsce z lat 2004-2007, opracowywane przez Państwowy Instytut Geologiczny*

Pozostałe informacje to wytworzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska i wykorzystywane przez jednostki administracji rządowej i samorządowej dla potrzeb operacyjnego zarządzania środowiskiem. Pozwalają na monitorowanie skuteczności działań i strategiczne planowanie w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju na wszystkich poziomach zarządzania. Prowadzony monitoring środowiska ma charakter kompleksowy i zawiera ocenę wszystkich elementów środowiska to jest:

1. monitoring jakości powietrza,
2. monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
3. monitoring jakości gleby i ziemi,
4. monitoring hałasu,
5. monitoring pól elektromagnetycznych.

System stałych pomiarów dostosowano do wymogów Unii Europejskiej. Program monitoringu środowiska w województwie służy ocenie "Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015". Prowadzenie pełnego monitoringu środowiska jest istotnym elementem wspomagającym regionalną politykę ekologiczną. Aby móc opracowywać i realizować programy ochrony środowiska niezbędna jest znajomość stanu wyjściowego i zmian zachodzących w środowisku – jako skutków podejmowanych działań ekologicznych.

W ramach Programu Monitoringu Środowiska zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy - Prawo ochrony środowiska pozyskiwane są informacje niezbędne do obsługi międzynarodowych zobowiązań Polski, w tym procesu integracji z Unią Europejską, jak również zadań wynikających ze współpracy z Europejską Agencją Środowiska oraz Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD).

Państwowy Monitoring Środowiska zapewnia także dane podlegające udostępnianiu w myśl przepisów regulujących sprawę swobodnego dostępu do informacji o środowisku. W odniesieniu do wszystkich rodzajów zadań w PMS obowiązuje zasada cykliczności oraz zasada jednolitości metod (art. 26, ust. 2 ustawy - Prawo ochrony środowiska). Warunkiem wypełnienia celów PMS stawianych mu przez ustawę jest wiarygodność danych.

Sposób realizacji Państwowego Monitoringu Środowiska określają art. 23 do 28 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska.

3.2. Ochrona powietrza atmosferycznego

3.2.1. Wprowadzenie

Przez zanieczyszczanie powietrza rozumie się wprowadzanie przez człowieka, bezpośrednio lub pośrednio, do powietrza substancji stałych, ciekłych lub gazowych w ilościach, które mogą ujemnie wpływać na zdrowie człowieka, klimat, przyrodę żywą, glebę, wodę lub spowodować inne szkody w środowisku. Przy obliczaniu stanu zanieczyszczenia powietrza niezbędne są następujące dane meteorologiczne: statystyka stanów równowagi atmosfery, prędkości i kierunków wiatrów oraz średnia temperatura powietrza dla okresu obliczeniowego. Dla Powiatu Raciborskiego przyjmuje się wartości określone w stacji meteorologicznej znajdującej się w Raciborzu. Wartości te wynoszą: średnia temperatura powietrza: + 8,2 °C, (okres grzewczy: + 2,5 °C, okres letni: : + 14,0 °C).

Przez źródło emisji zanieczyszczeń powietrza należy rozumieć miejsce, w którym następuje wprowadzanie (wyemitowanie) do powietrza substancji zanieczyszczających. Ogólnie źródłami zanieczyszczeń są: zakłady przemysłowe, kotłownie komunalne, środki transportu, źródła wtórnie powstałe w wyniku wydalania oraz utylizacji ścieków i odpadów (np. hałdy, wysypiska), rolnictwo (np. rozsiewanie nawozów sztucznych, stosowanie środków ochrony roślin), a także przemiany

i reakcje chemiczne zachodzące w zanieczyszczonej atmosferze oraz źródła naturalne (np. pożary lasów, burze pyłowe).

Źródłem emisji zanieczyszczeń podstawowych są nie tylko emitory przemysłowe (tzw. emisja wysoka), ale także sektor komunalno-bytowy: lokalne kotłownie, zakłady usługowe oraz gospodarstwa indywidualne (tzw. niska emisja). Zanieczyszczenia pochodzące z wysokich kominów przenoszone są na duże odległości i rozpraszane na znacznych obszarach, powodując podwyższenie ogólnego poziomu tła na większą skalę.

W rejonach o przeważającym udziale zabudowy jednorodzinnej, dominują źródła emitujące specyficzne substancje (SO_2 , NO_x , CO, CO_2 , benzo(a)piren, pył, sadza) podczas niepełnego spalania paliw w przestarzałych typach kotłów lub w paleniskach indywidualnych. Dodatkową uciążliwością staje się bardzo popularny w ostatnich latach proceder spalania odpadów w kotłach przydomowych bez względu na ich charakter: tworzywa sztuczne, gumy, przepracowane oleje, środki farmaceutyczne itp. problematyczny zwłaszcza w zwartej zabudowie mieszkaniowej, w pobliżu szkół i przedszkoli. Powstające związki chemiczne w trakcie spalania należą do najgroźniejszych trucizn (dioksyny, furany).

Użytkownicy źródeł zanieczyszczeń są zobowiązani prawnie do stosowania metod, technologii i środków technicznych chroniących powietrze przed zanieczyszczeniem. Także użytkownicy silników spalinowych są obowiązani do utrzymania tych silników w stanie technicznym zabezpieczającym powietrze przed nadmiernym zanieczyszczeniem.

Wśród zanieczyszczeń gazowych należy wymienić dwutlenek siarki, dwutlenek azotu oraz pyły. Dwutlenek siarki powstaje podczas procesów spalania paliw stałych i płynnych zawierających domieszkę siarki. Głównymi źródłami dwutlenku siarki są: produkcja energii oparta na węglu, technologie przemysłowe, źródła domowe związane ze spalaniem węgla dla celów grzewczych. Dwutlenek azotu powstaje w procesach spalania paliw stałych i benzyny oraz niektórych procesach technologicznych (produkcja energii elektrycznej) przy gwałtownym ochładzaniu tlenu azotu. Mianem pyłu określa się mieszaninę stałych i ciekłych cząstek zawieszonych w powietrzu o różnej wielkości, składzie, pochodzeniu. Aktualne normy zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego oparte są na pomiarach pyłu o średnicy poniżej $10\mu\text{m}$ (PM_{10}).

Z chwilą wejścia Polski do Unii Europejskiej, krajowa strategia ochrony powietrza oparła się o zasady określone w Dyrektywie 96/62/WE zwanej Dyrektywą Ramową z 27 września 1996r w sprawie oceny i kontroli jakości otaczającego powietrza oraz wydane później cztery dyrektywy tzw. „córci”, które określają wymagania dla wszystkich państw członkowskich. Rozwiązania dyrektywy znalazły swe odzwierciedlenie w zapisach ustawy Prawo ochrony środowiska. Ocena jakości powietrza dokonuje się w strefach, prowadzona jest według kryteriów określonych dla zdrowia ludzi oraz według kryteriów określonych dla ochrony roślin. Polityka ekologiczna kraju stwierdza między innymi, że: „Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem jest najbardziej czułym kierunkiem działań w sferze ochrony środowiska, gdyż na nim koncentruje się uwaga przemysłu i społeczności lokalnych, ze względu na bezpośrednie oddziaływanie zanieczyszczeń powietrza na zdrowie pracowników i mieszkańców, a także uwaga rządów państw i całej społeczności międzynarodowej, ze względu na przenoszenie tych zanieczyszczeń na dalekie odległości, oddziaływanie na zmiany klimatu i wywoływanie niekorzystnych procesów w stratosferze”. Aktualizując program ochrony środowiska należy zwrócić uwagę, że powiat raciborski na tle całego województwa śląskiego, które zajmuje pierwsze miejsce w kraju pod względem emisji zanieczyszczeń do powietrza, jest jednym z najmniej zanieczyszczonych powiatów. Biorąc pod uwagę jeden z najistotniejszych wskaźników zanieczyszczenia powietrza, jakim jest benzo-alfa-piren, mający istotne znaczenie dla zdrowia ludzi, teren powiatu raciborskiego jest tylko okresowo narażony na przekroczenia jego stężenia dopuszczalnego. Przekroczenia występują w okresach grzewczych, dochodzi wtedy nawet do czterokrotnego przekroczenia normy, w pozostałym okresie wartość wskaźnika maleje.

Tak np. w 2005 roku stężenie roczne benzo(a)pirenu w Krzanowicach – Borucinie wynosiło $3,4 \text{ ng/m}^3$. Obserwując zawartość benzo(a)pirenu w powietrzu można zauważyć zależność jego występowania od okresów grzewczych. Przez cały okres letni stężenie kształtuje się na najniższym

poziomie, po czym rośnie w okresie jesiennym. Zimą utrzymuje się na wysokim poziomie osiągając stężenia miesięczne nawet ok. 30 ng/m³, a wiosną ponownie maleje do kilku ng/m³

3.2.2. Emisja przemysłowa

Największa emisja zanieczyszczeń do powietrza powstaje z przemysłu energetycznego, skumulowanego w samym mieście Racibórz. Główne zakłady emitujące zanieczyszczenia to: Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Jastrzębiu Zdroju - mające na terenie Raciborza ciepłownię, SGL Carbon Polska S.A., Fabryka Kotłów RAFAKO S.A., HENKEL Polska S.A. - producent chemii gospodarczej, Zakład Przetwórstwa Cukierniczego MIESZKO S.A, INTERCONTRACT Sp. z o.o., zlokalizowane na terenie Raciborza oraz F. O. RAFAMET S.A., Zespół Odlewni RAFAMET Sp. z o.o., Zakład Przetwórstwa Mięsnego MAXPOL Sp. z o.o. - zlokalizowane w Kuźni Raciborskiej.

Emisja zanieczyszczeń wyrażona w Mg/rok w wybranych zakładach kształtowała się następująco:

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1.	Alkohole alifatyczne	2	3	1	4
2.	Dwutlenek siarki	80	80	90	70
3.	Dwutlenek węgla	15 320	14 965	16 892	13 756
4.	Pierwiastki metaliczne i ich związki	3	4	3	4
5.	Pyły węglowo-grafitowe, sadza	2	2	2	1
6.	Pyły ze spalania paliw	34	34	38	30
7.	Tlenek węgla	128	125	145	128
8.	Tlenek azotu	27	27	30	24
9.	Węglowodory alifatyczne i ich pochodne	3	6	4	7
10.	Węglowodory pierścieniowe, aromatyczne i ich pochodne	12	21	12	38

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Jastrzębiu Zdroju

Ciepłownia Miejska Racibórz

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1.	Benzo-a-piren BaP	0,011	0,012	0,012	0,000
2.	Dwutlenek siarki	294,37	345,84	314,66	214,46
3.	Dwutlenek węgla	62572,40	65535,80	64688,30	52835,85
4.	Sadza	1,34	1,35	1,15	3,61
5.	Pyły	471,90	412,58	156,19	35,86
6.	Tlenek węgla	142,21	148,95	154,65	42,30
7.	Tlenki azotu	113,77	119,16	123,72	78,20

Ciepłownia Rejonowa „Ostróg”

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1.	Benzo-a-piren BaP	0,009	0,013	0,008	0,004
2.	Dwutlenek siarki	35,42	77,98	37,55	19,26
3.	Dwutlenek węgla	8924,16	15307,53	8449,98	4474,72
4.	Sadza	0,84	0,93	0,48	0,22
5.	Pyły	54,86	92,26	42,17	18,80
6.	Tlenek węgla	55,94	82,42	47,48	25,32
7.	Tlenki azotu	17	29,16	16,10	8,52

Kotłownia w Kuźni Raciborskiej

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1.	Benzo-a-piren BaP	0,000	0,002	0,004	0,004
2.	Dwutlenek siarki	7,97	10,38	12,60	8,66
3.	Dwutlenek węgla	2123,13	2218,10	2300,31	1874,68
4.	Sadza	0,01	0,06	0,14	0,16
5.	Pyły	21,65	16,47	3,55	4,01
6.	Tlenek węgla	22,02	23,51	23,77	19,81
7.	Tlenki azotu	1,47	2,26	4,18	3,36

Henkel Polska Sp. z o.o.

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1.	Pył ogółem	1,23	1,75	2,24	1,07
2.	Dwutlenek siarki	0,64	1,47	0,95	0,18
3.	Tlenek węgla	79,00	80,00	84,00	96,00
4.	Dwutlenek węgla	8979	8420	8075	7114
5.	Tlenki azotu	8,55	8,61	7,63	7,20
6.	Trójtlenek siarki	0,003	0,006	0,037	0,006

Ema – Brzezie Sp. z o. o.

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1.	Dwutlenek węgla	48	51	47	41
2.	Tlenki azotu	0,1895	0,2531	0,2648	0,2309
3.	Tlenek węgla	8,2415	8,6267	7,7942	5,9257
4.	Fluor	0,1168	0,1309	0,1363	0,1241
5.	Mangan	0,0950	0,1290	0,1500	0,1300
6.	Żelazo	0,0453	0,0497	0,0928	0,1074
7.	Pyły krzemowe	2,9590	3,5460	3,441	3,2900

SGL CARBON Polska S.A.

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1.	Pyły węglowo-grafitowe	53,3	42,5	49,2	52,3
2.	Dwutlenek siarki	34,4	31,4	38,5	40,9
3.	Dwutlenek azotu	29,1	27,1	28,4	30,4
4.	Tlenek węgla	680,2	655,5	1006,5	1122,9
5.	Dwusiarczek węgla	0,048	0,037	0,045	0,046
6.	Węglowodory aromatyczne WWA	1,7	0,53	3,3	3,7
7.	Benzo-a-piren BaP	0,005	0,003	0,004	0,006
8.	Węglowodory alifatyczne	-	-	3,7	4,3

Spółdzielnia Meblarska „RAMETA” Zakład Pracy Chronionej w Raciborzu

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1.	Butanol	0,080	0,080	0,080	0,080
2.	Octan butylu	0,143	0,143	0,143	0,143
3.	Octan etylu	0,176	0,176	0,176	0,176
4.	Cykloheksanol	0,015	0,015	0,015	0,015
5.	Butyloglikol	0,0006	0,0006	0,0006	0,0006
6.	Ksylen	0,179	0,179	0,179	0,179
7.	Toluen	0,695	0,695	0,695	0,695
8.	Pył zawieszony	1,651	1,651	1,651	1,651
9.	Pył ogółem	2,1394	2,1394	2,1394	2,1394
10.	Dwutlenek siarki	2,0186	2,0186	2,0186	2,0186
11.	Tlenek węgla	18,230	18,230	18,230	18,230
12.	Dwutlenek azotu	4,144	4,144	4,144	4,144
13.	Ftalan dwubutylu	0,031	0,031	0,031	0,031
14.	Kwas siarkowy	0,024	0,024	0,024	0,024
15.	Chlorowodór	0,031	0,031	0,031	0,031
16.	Chrom	0,022	0,022	0,022	0,022

„ELBAR-KATOWICE” Sp. z o.o.

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1.	Pyły węglowo-grafitowe	0,209	0,190	0,116	0,302
<p>Zakład emituje również zanieczyszczenia do atmosfery pochodzące ze spalania gazu, a w poprzednich latach również ze spalania oleju opałowego i drewna. Emisji nie liczone, gdyż powstawała ona w urządzeniach energetycznych o małej mocy.</p>					

ZPC „Mieszko” S.A. w Raciborzu

Zakład nr 1, ul. Starowiejska 75

L.p.	Rodzaj zanieczyszczenia	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1.	Dwutlenek siarki	0,00269251	0,04604162	0,02294717
2.	Dwutlenek azotu	0,64620288	0,81385976	0,60597232
3.	Tlenek węgla	0,09087228	0,11367456	0,08484402
4.	Dwutlenek węgla	661,01169600	806,491692	607,400544
5.	Pył	0,00488018	0,1938076	0,1091337
6.	Benzo-a-piren	---	0,00000001	0,0000000006

Rok 2004 – brak danych.

Zakład nr 2, ul. Opawska 172

L.p.	Rodzaj zanieczyszczenia	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1.	Dwutlenek siarki	0,00560491	0,04083241	0,11574468
2.	Dwutlenek azotu	1,3451788	1,62177792	1,6772732
3.	Tlenek węgla	0,18916578	0,22744377	0,23389170
4.	Dwutlenek węgla	1 376,005896	1 638,156164	1 649,36394
5.	Pył	0,01015890	0,02282124	0,04641380
6.	Benzo-a-piren	---	0,00000001	0,00000003

Rok 2004 – brak danych.

Zakład Produkcji Cukierniczej „SILVEST” S.A. w Nędzy

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2006 r.	2007 r.
1.	Dwutlenek siarki	7,5712	8,61296
2.	Dwutlenek azotu	0,7098	0,807465
3.	Tlenek azotu	21,294	24,22395
4.	Benzo-a-piren BaP	0,0066248	0,0075363
5.	Dwutlenek węgla	946,4	1076,62
6.	Pyły	0,9464	1,07662
7.	Sadza	0,02366	0,0269155

Lata 2004 i 2005 – brak danych.

Zakład Przetwórstwa Mięsnego „MAXPOL” Sp. z o. o. w Kuźni Raciborskiej

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2004 r.	2005 r.
1.	Aldehydy	0,010191	0,017016
2.	Alkohol pierw	0,022566	0,037677
3.	Benzo(a)Iren	3,61 x10 ⁻⁶	5,52 x10 ⁻⁶
4.	Dwutlenek siarki	2,0482	1,934352
5.	Dwutlenek węgla	635,25	599,94
6.	Pyły	0,693	0,65448
7.	Tlenek węgla	0,261573	0,269207
8.	Tlenki azotu	1,926092	1,829387

Lata 2006 i 2007 – brak danych.

Fabryka Obrabiarek „RAFAMET” S.A. w Kuźni Raciborskiej

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1.	Ksylene	3,244	4,306	3,989	0,11
2.	Toluen	0,031	0,042	0,038	0,028
3.	Alkohol butylowy	0,36	0,479	0,443	0,388
4.	Octan etylu	0,028	0,037	0,034	0,029
5.	Octan butylu	0,454	0,602	0,558	0,22
6.	Pyły pozostałe	0,022	0,02	0,02	0,103
7.	Tlenki azotu (w przeliczeniu na NO ₂)	8,886	10,908	10,473	5,2650
8.	Tlenki węgla	44,43	54,541	52,366	14,007
9.	Dwutlenek siarki	24,276	27,128	27,258	13,063
10.	Dwutlenek węgla	4665,1	5726,8	5498,43	3843,16
11.	Pyły ze spalania paliw	18,464	23,334	21,67	6,005
12.	Pyły węglowo-grafitowe, sadza	0,7579	0,9048	0,8434	0,7855
13.	Benzo-a-piren BaP	0,00711	0,00873	0,00838	-
14.	Styren	0,0134	0,0178	0,0165	-
15.	Etylobenzen	-	-	-	0,194
16.	Węglowodory aromatyczne	-	-	-	0,356
17.	Mangan	-	-	-	0,0074
18.	Żelazo	-	-	-	0,0455

Przedsiębiorstwo Produkcyjne „EKO-OKNA” sp. z o. o. w Raciborzu

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1.	Dwutlenek siarki	0,4091065	1,7351633	0,6615928	14,069060
2.	Dwutlenek azotu	0,1061001	0,4379084	0,1721980	3,5245400
3.	Tlenek azotu	0,1573246	1,7876601	0,1973100	16,912660
4.	Benzo-a-piren BaP	0,0000237	0,0002844	0,0000289	0,0027032
5.	Dwutlenek węgla	40,79084	231,84313	63,884067	1822,0110
6.	Pyły	0,0423442	0,2074248	0,0670590	1,7419000
7.	Sadza	0,0001481	0,0017777	0,0001809	0,0168952

Raciborska Spółdzielnia Mleczarska

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1.	Dwutlenek siarki	3,72	4,35	4,47	4,39
2.	Dwutlenek węgla	1890	2250	2349	2309
3.	Pyły węglowe – grafit sadza	0,65	0,90	0,94	0,91
4.	Pyły ze spalania paliw	4,78	7,24	7,52	7,39
5.	Tlenek węgla	4,37	1,58	1,65	1,61
6.	Tlenek azotu	1,59	1,84	1,92	1,89

Zakład Karny w Raciborzu

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1.	Dwutlenek siarki	2,14644	2,4528	2,02643	2,06474
2.	Dwutlenek węgla	618,24	649,986	565,8848	624,418
3.	Dwutlenek azotu	0,38595	0,39458	0,341023	0,37726
4.	Tlenek węgla	6,7735	6,23328	7,11795	7,761663
5.	Benzo-a-piren BaP	0,00014	0,00046	0,0006153	0,00073
6.	Pyły ze spalania paliw	3,70392	3,52117	2,849973	3,56725
7.	Sadza	0,00041	0,0014	0,013489	0,01387

3.2.3. Urządzenia ochrony powietrza w zakładach powiatu raciborskiego

Zanieczyszczenia powstają w wyniku spalania paliw oraz w innych procesach technologicznych. Liczba zakładów emitujących zanieczyszczenia do powietrza na przestrzeni ostatnich 4 lat wzrosła, niemniej jednak istniejące zakłady dostosowują emitory do wymagań europejskich, redukując ilości wprowadzanych do powietrza zanieczyszczeń.

W zakładzie SGL Carbon Polska S.A. emisję zanieczyszczeń pyłowo - gazowych stanowią gazy odlotowe z pieców technologicznych oraz pyły węglowe z urządzeń przerobczych węgla i koksu oraz z procesów obróbki końcowej wyrobów. Głównym źródłem zanieczyszczeń smołowych są piece kręgowe. Spaliny z tych procesów oczyszczane są w 7 elektrofiltrach, elektrofiltrach skład każdego elektrofiltra wchodzi 3 sekcje połączone równolegle dla każdego pieca. Są to elektrofiltry plastrowe typ: EP 145 x 3,1/0,25. Na oddziale Mas i Kitów są zainstalowane dwa filtry. Do oczyszczania zanieczyszczeń pyłowych stosowane są filtry tkaninowe ze strzepywaniem mechanicznym lub pulsacyjnym. Od 2000 roku filtry te zastępuje się nowoczesnymi odpylaczami kasetowymi typu NORDFAB produkcji duńskiej typu FMK-25. Gwarantowane maksymalne stężenia pyłu za odpylaczem wynosi poniżej 10 mg/Nm³. Sprawność odpylania na tych urządzeniach wynosi powyżej 99 %. Filtry te zainstalowano w Młynowni I, oddziale Mas i Obróbki Mechanicznej. W bieżącym roku zakończono modernizację instalacji odpylających w Młynowni II.

Zakład Henkel Polska Sp. z o.o. w Raciborzu również posiada urządzenia do ochrony powietrza. Na Wydziałach Proszkowni, Mydeł Toaletowych i Oddziale Transportu Pneumatycznego celem ochrony powietrza atmosferycznego są zainstalowane filtry tkaninowe o wysokiej sprawności od 99,0 – 99,99 %. Na wydziale półproduktów (sulfonacji – produkcja detergentów) odgazy tzn. dwutlenek i trójtlenek siarki są oczyszczane w adsorberze fluidalnym ze zweżką Venturiego o sprawności 90 %

W Fabryce Kotłów Rafako S.A. zastosowano następujące urządzenia ochronne:

Lp.	Obiekt/Instalacja	Opis urządzenia filtrującego	Skuteczność
1.	Instalacja odciągu pyłów szlifierskich – szlifiernia UM, Hala 0, E 14	Odpylacz firmy „PLYMOWENT” z wkładem filtrującym MultiDustBank 01 z powłoką proszkową – CART- D ze strzepywaczem pneumatycznym	99,9%
2.	Automat do oczyszczania strumieniowego FINNBLAST FB 202, Hala I, bez emitora	Odpylacz firmy „FINNBLAST” z filtrem FBS 1600 ze strzepywaczem pneumatycznym	zawartość cząstkowa pyłu <5 mg/m ³
3.	Śrutownica przelotowa do rur Hala I, bez emitora	Urządzenie filtracyjne firmy „SCHLICK” typu AIR-SCHOC z nabojami ze strzepywaczem pneumatycznym	zawartość cząstkowa pyłu <1,0 mg/m ³
4.	Śrutownica komorowa Hala II, bez emitora	Urządzenie filtracyjne firmy „SCHLICK” typu AIR-SCHOC z nabojami ze strzepywaczem pneumatycznym	zawartość cząstkowa pyłu <1,0 mg/m ³
5.	Śrutownica komorowa Hala III, bez emitora	Urządzenie filtracyjne firmy „TILGHMAN WHEELBRATOR” ze strzepywaczem pneumatycznym	>95%
6.	Wypalarka CNC ZINSER Hala IV, E – 20	Odpylacz pulsacyjny firmy „TORIT” – „DONALDSON” typu DOUFLO 4 DFP12 CYKLOPED, komorowy z wkładami nabojowymi z włókniny filtracyjnej	>95%

7.	Wypalarka CNC ZINSER Hala IV, E-21	Odpylacz pulsacyjny firmy „TORIT” – „DONALDSON” typu DOUFLO 4 DFP12 CYKLOPED, komorowy z wkładami naboowymi z włókniiny filtracyjnej	>95%
8.	Kotły 7xWLM 2,5; 2xWLM1,25 Kotłownia	Odpylacze cyklonowe	83%
9.	Malarnia wewnętrzna Hala IV, E-23	Odpylacz z włókniną filtracyjną usuwającą aerozol	97%
10.	Malarnia zewnętrzna Hala IV, E-24	Odpylacz z włókniną filtracyjną usuwającą aerozol	97%
11.	Śrutownica przelotowa RB 3200 Hala IV, bez emitora	Urządzenie filtracyjne firmy „SCHLICK” typu „AIR SCHOC” z nabojami ze strzepywaczem pneumatycznym i dodatkowym filtrem wtórnym	zawartość cząstkowa pyłu <1,0 mg/m ³
12.	Śrutownica komorowa Hala IV, bez emitora	Urządzenie filtracyjne firmy „SCHLICK” typu „AIR SCHOC” z nabojami ze strzepywaczem pneumatycznym i dodatkowym filtrem wtórnym	zawartość cząstkowa pyłu <1,0 mg/m ³
13.	Odciąg dymów spawalniczych - Ośrodek Szkolenia Spawaczy SOD Hala II, E – 26	Odpylacz firmy „PLYMOVENT” z wkładem filtrującym MultiDustBank 01 z powłoką proszkową – CART-D ze strzepywaczem pneumatycznym	99,9%
14.	Odciąg dymów spawalniczych - Ośrodek Szkolenia Spawaczy SOD Hala II, bez emitora	Odpylacz firmy „PLYMOVENT” z wkładem filtrującym MultiDustBank 01 z powłoką proszkową – CART- D ze strzepywaczem pneumatycznym	99,9%
15.	Odciąg z laboratorium próbek przy szlifierce stacjonarnej 415-1-5 Laboratorium, bez emitora	Odpylacz U-278 ze strzepywaczem pneumatycznym	zawartość cząstkowa pyłu 0,6 mg/m ³
16.	Linia PEMA Hala II, bez emitora	Odciąg dymów spawalniczych firmy "NEDERMANN" z separatorem cyklonowym i z filtrem naboowym ze strzepywaczem pneumatycznym	99%
17.	Odciągi na szlifierkach (13 szt.) Hala 0 – IV, bez emitora	Urządzenia filtrowentylacyjne z separatorem cyklonowym i filtrem workowym tkaninowym.	zawartość cząstkowa pyłu 0,6 mg/m ³
18.	Odciąg dymów spawalniczych Wydz. Remontowy, bez emitora	Spawalniczy agregat filtrowentylacyjny GLISAF-2	99,99%

Spółdzielnia Meblarska RAMETA wyposażyła zakład w kurtynę wodną o skuteczności 40 % służącą do oczyszczania zanieczyszczeń emitowanych z kabiny lakierniczej. Ponadto zainstalowano dla kotłów opalanych drewnem filtr cyklonowy o skuteczności odpylania 90 % oraz dla hal obróbki drewna odpylacze cyklonowe o skuteczności odpylania 70 %.

Urządzenia do ochrony powietrza zainstalowane w zakładzie „Elbar-Katowice” Sp. z o. o. Oddział „Carbon” w Raciborzu to: odpylacz workowy o skuteczności odpylania = 95 % służący do odpylania powietrza z instalacji młynowni (młyny, przesiewacze) i mieszadłowni (bębny mieszadłowe).

Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. posiada kotły olejowe, które są wyposażone w filtry powodujące zmniejszenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza.

Źródłami zorganizowanej emisji pyłowo – gazowej do powietrza w zakładzie Produkcja Wyrobów Betonowych „AWBUD” S.A., Zakład Produkcyjny w Roszkowie są cztery silosy magazynowe na popiół i cement. Każdy z nich ma zabudowany filtr workowy FM-8 o skuteczności działania na poziomie 99,9 %. Producent gwarantuje, że ilość pyłu za filtrem nie powinna przekraczać 50 mg/m³. Na terenie zakładu nie ma innych źródeł zorganizowanej emisji do powietrza.

W Zakładzie Przetwórstwa Mięsnego „MAXPOL” Sp. z o. o. w Kuźni Raciborskiej zamontowano katalizator firmy Fessmann o sprawności 90 %. Służy on oczyszczeniu gazów wylotowych z komór wędzarniczych.

W Fabryce Obrabiarek „RAFAMET” S.A. w Kuźni Raciborskiej pracuje kotłownia wyposażona w sześć kotłów wodnych typu WLM 2,5. Pracują one na potrzeby grzewcze Zakładu tzn. centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej. Wszystkie kotły wyposażone są w indywidualne odpylacze cyklonowe CE 4x630/0,4 o wydajności 11830 m³/h po przejściu, przez które spaliny transportowane są przewodami prostokątnymi do wspólnego kolektora, a następnie kominem stalowym, o wysokości 50,2 m i średnicy wylotu 1,0 m wprowadzane do atmosfery. Skuteczność odpylania przedmiotowych urządzeń mieści się w przedziale 74-89 %. Pyły wytracone w urządzeniach odpylających są odprowadzane do napełnionych wodą odzūżlaczy zgrzeblowych i w nich mieszane z popiołem i żużlem. Następnie wilgotny popiół, żużel i pyły są transportowane przenośnikami taśmowymi do dwukomorowego zasobnika żużla.

Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „INTERCONTRACT” Sp. z o. o. w Raciborzu zastosowało filtr tkaninowy firmy Dantherm typu FKE-C-10/6 o skuteczności odpylania 99%. Zanieczyszczenia odprowadzane są emitorem o wysokości 12,5 m i średnicy wylotowej 0,4 m. Urządzenie oczyszczające zastosowano przy linii kruszenia w hali nr 1. Baterię cyklonów i filtr tkaninowy typ FTR-237 zainstalowano w celu odpylania przy procesie suszenia. Skuteczność odpylania wynosi 99,9 %. Zastosowano ponadto dwustopniowy układ na linii mielenia surowców; cyklon typu 5B18 firmy Desintegrator Tootmise OU oraz filtr powietrza SAVAG o skuteczności odpylania 99,9 %.

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Jastrzębiu Zdroju na terenie powiatu raciborskiego zastosowało następujące urządzenia ochrony powietrza:

- w Ciepłowni Miejskiej Racibórz: każdy kocioł wyposażony jest w multicyklon osiowy typu MOS-14 (7x2) oraz baterie cyklonów typu CE/S 6 x 630 o łącznej skuteczności odpylania spalin 92 %.
- w Ciepłowni Rejonowej „Ostróg”: każdy kocioł wyposażony jest w baterie cyklonów typu C41-900 o skuteczności odpylania spalin 80 %.
- w kotłowni w Kuźni Raciborskiej: kotły typu CFB wyposażone są w multicyklon firmy ZPW „Janusz Urzoń” Uroń skuteczności odpylania 83 %.

Ema – Brzezcie Sp. z o. o. w urządzeniach ochrony atmosfery wyposażyła dwa podstawowe ciągi susząco sortujące. Z dwóch suszarni elektrycznych zanieczyszczone powietrze jest odprowadzane emitorem o wysokości 18 m i średnicy 0,35 m i oczyszczane jest w mokrym filtrze (urządzenie zraszające wodą pyły i gazy odprowadzane tym emitorem) – sprawność 85 %. Zanieczyszczone powietrze z sortowni odpylane jest w układzie odpylającym (bateria cyklonów i filtr włókninowy) i oczyszczone odprowadzane emitorem o wysokości 18 m i średnicy 0,3 m – sprawność 85 %.

3.2.4. Niska emisja

Zanieczyszczenia tak zwanej niskiej emisji powstają głównie ze spalania paliw węglowych, zwłaszcza w indywidualnych paleniskach domowych i kotłowniach o niskiej sprawności. W taki sposób do atmosfery dostaje się prawie 40% tlenku węgla, 18% dwutlenku siarki, 9% tlenków azotu i ponad 17% lotnych związków organicznych. Niska emisja pochodząca ze spalania taniego węgla to problem terenów wiejskich, o zwartej zabudowie jednorodzinnej. W powiecie raciborskim większość terenów to właśnie wioski, w których nierzadko jedynym źródłem ciepła jest kotłownia opalana węglem i innymi paliwami węglowymi. Ponadto niska emisja to również emisja z transportu komunikacyjnego. Ta z kolei to główny problem miast, samochodów bowiem przybywa. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery dostają się między innymi dwutlenek węgla, tlenek węgla, tlenek azotu i węglowodory. Dotychczas nie podjęto działań w celu określenia udziału emisji pochodzącej ze spalania paliw w silnikach pojazdów mechanicznych. Niemniej jednak należy mieć na uwadze, iż rosnąca liczba samochodów na drogach to rosnąca ilość zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery. Zmniejszenie emisji można uzyskać przez wprowadzenie ruchu tranzytowego oraz poprzez ograniczenie ruchu samochodowego w centrach miast. Wycofanie benzyny ołowiowej w 2005 roku spowodowało ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych do powietrza.

Poniższa tabela przedstawiająca liczbę pojazdów zarejestrowanych w powiecie raciborskim w poszczególnych latach.

Rok	Samochody ciężarowe	Autobusy	Samochody osobowe	Motorowery	Motocykle	Ciągniki siodłowe	Pojazdy specjalne	Ciągniki rolnicze
2004	3789	210	32159	3318	1341	272	236	3149
2005	3891	215	34226	3465	1393	288	253	3169
2006	3958	211	35727	3638	1475	321	265	3204
2007	4101	212	38049	4096	1616	364	283	3243

Źródło: Wydział transportu i komunikacji Starostwo Powiatowe w Raciborzu.

Z ochroną powietrza przed zanieczyszczeniem związane jest wykorzystywanie odnawialnych źródeł ciepła lub ograniczenie niskiej emisji przez zastosowanie nowoczesnych kotłów grzewczych.

Do ograniczania niskiej emisji przystąpiły gminy Racibórz, Nędza i Krzyżanowice, które to podjęły się programu dofinansowywania i pozyskiwania środków na modernizację lub wymianę tradycyjnych pieców centralnego ogrzewania na ekologiczne piece. Akcja ta cieszy się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców powiatu. W gminie Krzyżanowice program ograniczenia niskiej emisji w 2007 roku skutkowało wymianą 25 kotłów.

Koszty wymiany przedstawiają się następująco – Krzyżanowice: 2007r. – 25 kotłów – 225.000 z tego 90.000 dotacja z GFOŚiGW i 135.000 pożyczka z WFOŚiGW.

Gmina Racibórz w latach 2003 – 2006 dofinansowywała modernizację indywidualnych źródeł ciepła dla 231 wnioskodawców, kwota wydatkowana na ten cel to 558135 zł. Od 2007 roku kontynuowany jest system dofinansowania modernizacji indywidualnych źródeł ciepła finansowany również ze środków WFOŚiGW.

W Gminie Nędza w latach 2004 – 2007 przeznaczono na dofinansowanie ogrzewania ekologicznego z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska kwotę 14500 zł – skorzystało 29 beneficjentów.

3.2.5. Stan sanitarny powietrza

Ocena stanu zanieczyszczenia powietrza na terenie powiatu dokonywana jest na podstawie badań wykonywanych przez Wojewódzką Stację Sanitarno Epidemiologiczną oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach – wchodzące w skład sieci monitoringu krajowego i regionalnego. Głównie badane zanieczyszczenia to: pył zawieszony PM 10, ołów, benzo-a-piren oraz m.in. chrom, kadm, mangan – jako suma metalu i jego związków w pyłe zawieszonym PM10. Najczęściej występują przekroczenia norm pyłu PM10. Największe zanieczyszczenie kumuluje się w mieście Racibórz. Stężenia zanieczyszczeń powietrza charakteryzują się zmiennością sezonową.

Roczne i sezonowe stężenia metali zawartych w pyłe zawieszonym PM 10 w 2004 - 2006 r.

Jedn. ng/m³, µg/m³ – miedź

Stacja pomiarowa	Okres	OLÓW	KADM	MANGAN	MIEDŹ	CHROM	NIKIEL
p.Raciborski	grzewczy zimowy	51	2,1	18	168	9,6	2,3
Racibórz	Letni	31	1,8	16	279	1,3	1,4
ul. T.G. Sokół	grzewczy jesienny	40	2,1	17	205	20,8	0,0
	Rok 2004	38	2,0	17	230	8,1	1,3
Krzanowice	grzewczy zimowy	30	1,7	13	68	18,1	0,0
Borucin	Letni	20	1,7	15	49	8,1	5,4
Stacja uzdatniania	grzewczy jesienny	31	1,7	17	38	5,3	1,5
	Rok 2004	25	1,7	15	52	10,6	3,0
p.Raciborski	grzewczy zimowy	59	1,1	8	37	0,0	0,0
	Letni	17	0,8	12	4	1,8	1,6
Racibórz - Studzienna	grzewczy jesienny	20	0,4	11	3	0,0	0,0
ul. Broniewskiego	Rok 2006	31	0,9	11	14	1,1	1,0
Krzanowice	grzewczy zimowy	32	1,6	13	215	2,2	3,3
Borucin	Letni	13	0,9	13	90	39,1	3,5
Stacja uzdatniania	grzewczy jesienny	15	0,9	11	80	0,0	2,2
	Rok 2006	19	1,1	13	124	21,3	3,2

Źródło: WSSE w Katowicach, Zanieczyszczenia atmosfery w województwie śląskim w latach 2003-2006

Zanieczyszczenia powietrza w roku 2004 stężenia średnie.

Jedn. ng/m³, µg/m³ – PM10 i TSP

Stacja pomiarowa	PM 10	OLÓW	KADM	MANGAN	MIEDŹ	CHROM	NIKIEL	B(A)P
Racibórz ul. T. G. Sokół	43	38	2	17	230	8,1	1,3	13.1
Krzanowice Borucin	25	25	1,7	15	52	10,6	3,0	30

Źródło: WSSE w Katowicach, raporty o stanie sanitarnym powietrza w województwie śląskim w latach 2004-2007,

Zanieczyszczenia powietrza w roku 2005 stężenia średnie.

Jedn. ng/m³, µg/m³ – PM10 i TSP

Stacja pomiarowa	PM 10	OLÓW	KADM	MANGAN	MIEDŹ	CHROM	NIKIEL	B(A)P
Racibórz Stuzienna	48	49	2	18	25	1,7	2,7	9,9
Krzanowice Borucin	31	22	1,2	16	106	9,1	3,2	3,4

Źródło: WSSE w Katowicach, raporty o stanie sanitarnym powietrza w województwie śląskim w latach 2004-2007.

Zanieczyszczenia powietrza w roku 2006 stężenia średnie.

Jedn. ng/m³, µg/m³ – PM10 i TSP

Stacja pomiarowa	PM 10	OLÓW	KADM	MANGAN	MIĘDŹ	CHROM	NIKIEL	B(A)P
Racibórz ul. Broniewskiego	34	31	0,9	11	14	1,1	1,0	7,9
Krzanowice Borucin	28	19	1,1	13	124	21,3	3,2	4,6

Źródło: WSSE w Katowicach, raporty o stanie sanitarnym powietrza w województwie śląskim w latach 2004-2007,

Zanieczyszczenia powietrza w roku 2007 stężenia średnie.

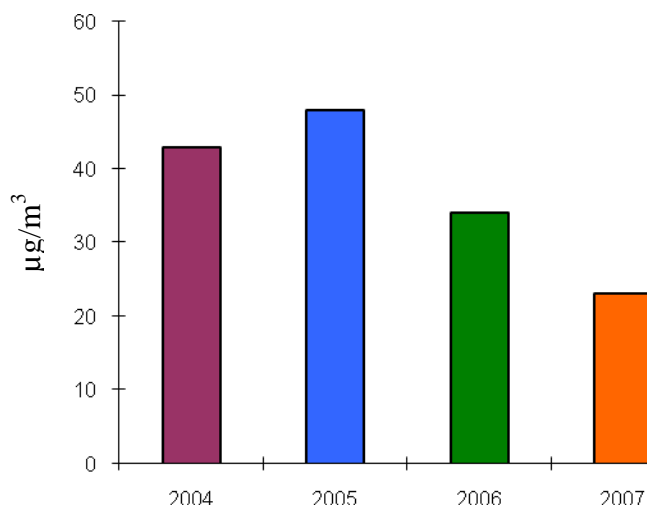
Jedn. ng/m³, µg/m³ – PM10 i TSP

Stacja pomiarowa	PM 10	OLÓW	KADM	MANGAN	MIĘDŹ	CHROM	NIKIEL	B(A)P
Racibórz ul. Broniewskiego	23	29	1,2	10	5	6,8	3,4	1,3
Krzanowice Borucin	23	17	2,0	13	78	5,4	2,1	0,5

Źródło: WSSE w Katowicach, raporty o stanie sanitarnym powietrza w województwie śląskim w latach 2004-2007.

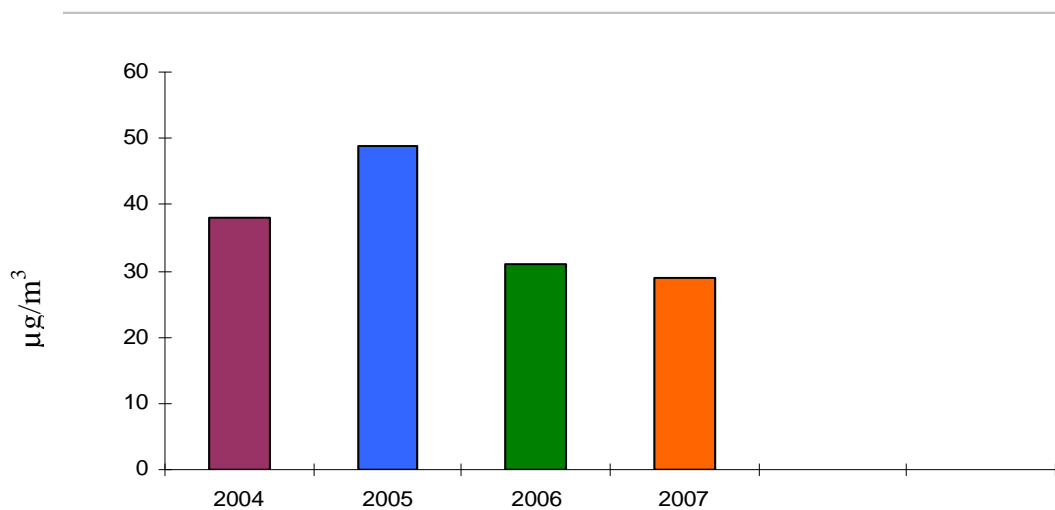
Zmiany stanu jakości powietrza w Powiecie Raciborskim na przełomie lat 2004 - 2007 obrazują poniższe wykresy, na których przedstawiano stężenia średnioroczne poszczególnych wskaźników zanieczyszczenia powietrza.

Wartości stężenia średniorocznego pyłu PM 10 w latach 2004-2007 w Raciborzu



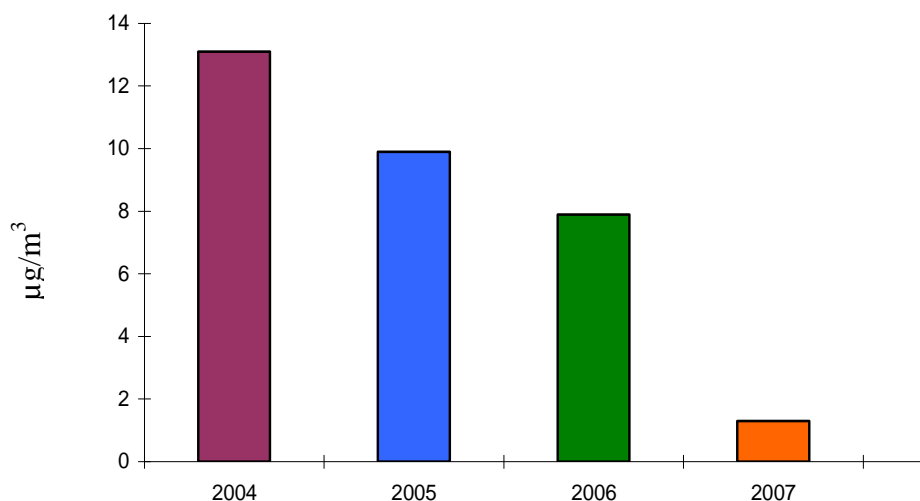
źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ Katowice

Wartości stężenia średniorocznego Pb w latach 2004-2007 w Raciborzu



źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ Katowice

Wartości stężenia średniorocznego B(a)P w latach 2004-2007 w Raciborzu

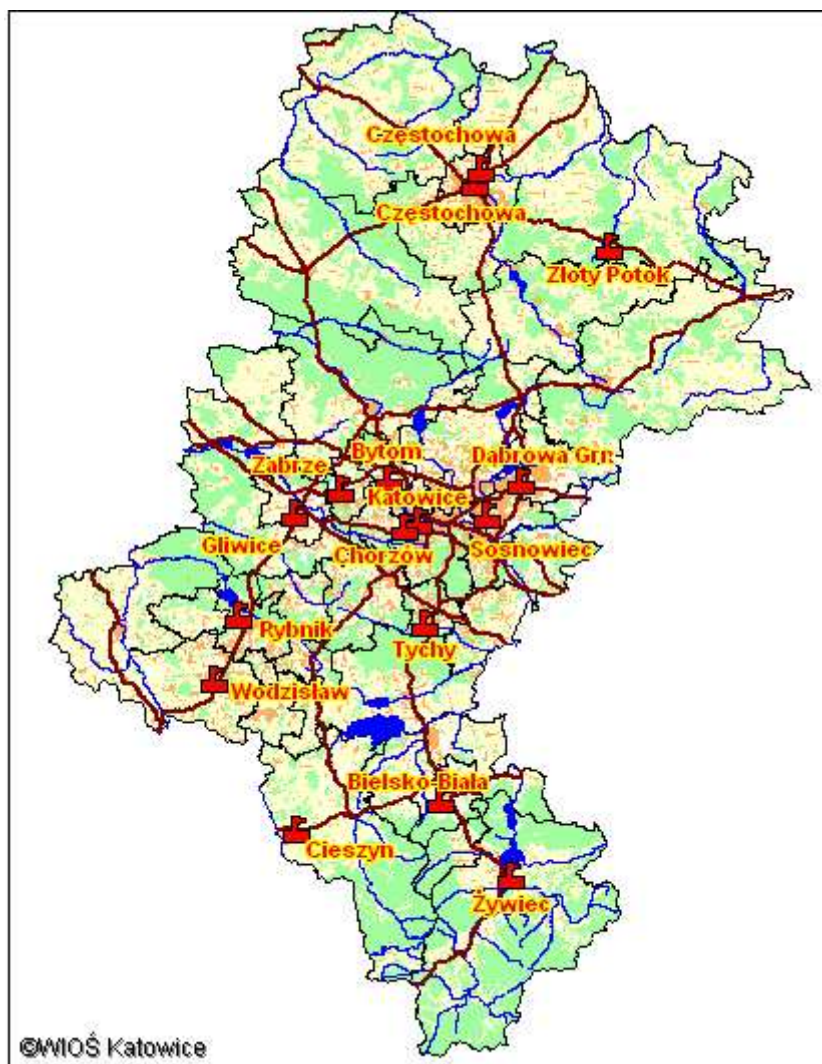


źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ Katowice

Jak wynika z analizy materiałów z lat ubiegłych oraz z powyższego zestawienia widoczny jest spadek stężeń dla każdego z rozważanych wskaźników zanieczyszczeń.

Zmiany stężeń pyłu mają związek z sytuacją meteorologiczną panującą nie tylko w powiecie, ale i w całym kraju. Zaobserwowano wzrost temperatury powietrza w zimie, która jest przyczyną mniejszego zużycia paliw spalanych w celach grzewczych. Wzrosła ponadto wysokość opadów atmosferycznych sprzyjających wymywaniu zanieczyszczeń z atmosfery. Procesy rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w atmosferze determinowane są przez warunki meteorologiczne. Szczególne znaczenie mają warunki lokalne, które kształtują przebieg zanieczyszczeń. Naturalne ukształtowanie terenu w postaci doliny rzeki Odry i jej odnóg, a pomiędzy nimi tereny zurbanizowane tworzące sztuczne zapory. Szeroka płaskodenna dolina rzeki powoduje, że ogólne warunki klimatyczne są korzystne, ale czasem prowadzi to do zatrzymania zanieczyszczeń w kotlinie. Wpływ czynników meteorologicznych na zróżnicowanie stężenia zanieczyszczeń wokół źródła emisji jest bezsporny. Decydujące znaczenie mają prędkość i kierunek wiatru. Przy wietrznej pogodzie obserwuje się obniżenia stężeń zanieczyszczeń, natomiast wysokie ciśnienie i dodatkowo bezwietrzna pogoda, powodują że zanieczyszczenia gromadzą się w kotlinie Raciborskiej. Emisja naturalna na omawianym terenie ma marginalne znaczenie i nie wpływa na ocenę stanu sanitarnego powietrza.

Lokalizację stacji automatycznego systemu monitoringu jakości powietrza w województwie śląskim przedstawia poniższa mapa:



Powiat raciborski objęty jest programem badań zanieczyszczeń powietrza prowadzonym przez Służby Sanitarne - Epidemiologiczne. Do 2007 roku posiadaliśmy dwie stacje pomiarowe Racibórz-Borucin, Stacja Uzdatniania Wody oraz Racibórz-Studzienna, Stacja Meteo. IMGW. W bieżącym roku ograniczono wykonywanie pomiarów do jednej stacji.

Program badań zanieczyszczeń powietrza na 2008r. WSSE Katowice przedstawia się następująco:

Lp.	Powiat	Stacja pomiarowa	Pył zawieszony PM10	Pył zawieszony całkowity (TSP)	metale w PM10	WWA w PM10
1.	Raciborski	Racibórz-Studzienna, Stacja Meteo. IMGW	+ ^{*)}		+	+

^{*)} 24-godzinne pomiary codzienne - pobór próbek na filtry o średnicy 47 mm (LVS),

Metody oznaczeń:

- PM10 i TSP oznaczane są metodą wagową,
- metale oznaczane są jako stężenia 1/2 miesięczne metodą spektrometrii absorpcji atomowej Pb, Mn, Cu, Cd, Cr i Ni oznaczane są w próbkach pyłu pobieranych na wszystkich stacjach, As - w próbkach pyłu pobieranych na filtry o średnicy 47 mm,
- WWA - 9 substancji, w tym benzo(a)piren, oznaczanych jako stężenia miesięczne metodą chromatografii cieczowej.

3.2.6. Monitoring jakości powietrza

W ramach Programu Państwowego Monitoringu Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, dokonuje oceny jakości powietrza w województwie śląskim, przy zachowaniu zasad określonych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Klasyfikację przeprowadza się w oparciu o przyjęte kryteria dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych zawarte w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. nr 47, poz. 281). Wskazuje strefy, obszary i przyczyny przekroczeń wartości kryterialnych oraz określa poziomy stężenie występując w tych strefach.

Rocznej oceny dokonuje się z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin. Lista zanieczyszczeń pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia obejmuje: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, ołów tlenek węgla, ozon, pył PM10, arsen, benzo(a)piren, kadm oraz nikiel. Do zanieczyszczeń określanych ze względu na ochronę roślin należą dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon. Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (t.j. z 2008r. Dz. U. Nr 25, poz. 150), stanowią dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych określone w przytoczonym na wstępie rozporządzeniu. Wartości kryterialne dla wartości stref dla terenu kraju ze względu na ochronę zdrowia ludzi.

Zgodnie z art. 87 ustawy Prawo ochrony środowiska oceny są dokonywane w strefach, w tym w aglomeracjach. Strefy wydzielane są zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 roku w sprawie stref w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. nr 52, poz. 310).

Klasyfikacja jest podstawą do podjęcia decyzji o potrzebie zaplanowania działań na rzecz poprawy jakości powietrza w danej strefie (opracowywania programów ochrony powietrza – kompetencja wojewody).

Rozróżnia się następujące strefy:

- 1) Strefa A – żadna z substancji nie przekracza poziomu dopuszczalnego,
- 2) Strefa B – choćby jedna z substancji mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji,
- 3) Strefa C – choćby jedna z substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji.

Oceny jakości powietrza dla województwa śląskiego w tym powiatu raciborskiego wykonywane są przez Dział Monitoringu Środowiska WIOŚ w oparciu o wyniki badań

zanieczyszczeń powietrza przeprowadzane przez WIOŚ w Katowicach, WSSE w Katowicach oraz IPIŚ PAN w Zabrze.

Poniższa tabela podaje wynikowe klasy strefy raciborskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń oraz klasę ogólną strefy wg kryterium ochrona zdrowia.

Wynikowe klasy strefy raciborskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń (ochrona zdrowia) oraz klasa ogólna strefy.

Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy raciborskiej (od 2007r. strefa raciborsko - wodzisławska)							Klasa ogólna strefy	Lata
SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃		
A	A	A	A	A	A	A	A	2004
A	A	C	A	A	A	A	C	2005
A	A	C	A	A	A	A	C	2006
A	A	C	A	A	A	-	C	2007

Źródło: WIOŚ Katowice

Kryterium mające na celu ochronę zdrowia dla strefy powiatu raciborskiego uległo pogorszeniu w latach 2005 i 2006 do klasy ogólnej strefy C, ze względu na zanieczyszczenia PM 10, mimo iż pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują się do klasy A. Wartości stężenia pyłu PM 10 i benzo(a)pirenu są wystarczające do podjęcia decyzji o potrzebie realizacji programu ochrony powietrza ze względu na ochronę zdrowia. Główną przyczyną występowania przekroczeń pyłu zawieszonego PM 10 jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków w okresie zimowym oraz występowanie dróg z intensywnym ruchem samochodowym. Znaczenie mają też zanieczyszczenia napływające spoza kraju. Mając na uwadze lata 2003 i 2004 kiedy wszystkie zanieczyszczenia zaliczono do klasy A obecny stan jakości powietrza uległ pogorszeniu. W 2007 roku strefa raciborsko – wodzisławska została zaliczona do klasy strefy C ze względu na zanieczyszczenia pyłu zawieszonego PM10 i benzo(α)pirenu.

Wynikowe klasy strefy raciborskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń (ochrona roślin) oraz klasa ogólna strefy.

Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy raciborskiej (od 2007r. strefa raciborsko - wodzisławska)			Klasa ogólna strefy	Lata
SO ₂	NO _x	O ₃		
A	A	A	A	2004
A	A	A	A	2005
A	A	A	A	2006
A	A	A	A	2007

Źródło: WIOŚ Katowice

Wg kryterium ochrony roślin dla strefy raciborskiej określono klasę A, gdzie poziomy stężenie substancji nie przekraczają wartości dopuszczalnej.

Porównując stan fizykochemiczny próbek opadów atmosferycznych okresu styczeń – grudzień 2004 roku z danymi z lat wcześniejszych można stwierdzić zmniejszającą się częstotliwość występowania kwaśnych deszczy w Raciborzu.

Natomiast analizy z roku 2005 wskazują na wzrost ilości kwaśnych deszczy względem minionego roku o 4%.

Dane o emisji zanieczyszczeń do powietrza przedstawiono na podstawie wyników pomiarów prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Racibórz zaliczany jest do miast o dużej skali zagrożenia środowiska emisją zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych. Według danych GUS w latach 2004 i 2005 emisja zanieczyszczeń kształtowała się w następujący sposób:

Emisja zanieczyszczeń pyłowych w 2005 roku wynosiła 0,6 tysięcy ton, natomiast emisja zanieczyszczeń gazowych 132,3 tysiące ton. Ilość zanieczyszczeń zatrzymanych w urządzeniach do redukcji to odpowiednio 7,4 i 0,6 tysięcy ton. Wśród zanieczyszczeń gazowych wyróżniono dwutlenek siarki w ilości 0,6 tysiąca ton, tlenek azotu 0,3 tysiąca tony, dwutlenek węgla 130,3 tysięcy ton. Względem danych GUS z 2004 roku sumaryczna emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych wykazuje nieznaczne różnice np. emisja zanieczyszczeń pyłowych wynosiła 0,7 tysiąca ton, a ogólna emisja zanieczyszczeń gazowych 122,4 tysiące ton.

Wyniki badań monitoringowych prowadzonych przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach dla punktu pomiarowego Racibórz, wyniki pomiarów benzenu i innych węglowodorów w latach 2005 - 2007 przedstawiają się następująco:

W 2005 roku

Stężenia zanieczyszczeń [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]					
miesiąc	benzen	Toluen	Etylo-benzen	m+p-ksylen	o-ksylen
I	b.p.	b.p.	b.p.	b.p.	b.p.
II	b.p.	b.p.	b.p.	b.p.	b.p.
III	6,93	6,09	1,85	3,72	1,36
IV	4,14	12,5	1,02	3,13	0,94
V	2,91	4,33	1,41	3,76	1,00
VI	b.p.	b.p.	b.p.	b.p.	b.p.
VII	b.p.	b.p.	b.p.	b.p.	b.p.
VIII	2,64	3,65	1,10	3,16	1,00
IX	2,16	2,29	0,60	0,65	1,52
X	4,23	4,49	1,52	4,35	1,51
XI	6,23	5,57	1,30	3,55	1,34
XII	5,18	4,72	1,14	2,99	1,22

W 2006 roku

Stężenia zanieczyszczeń [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]					
miesiąc	Benzen	Toluen	Etylo-benzen	m+p-ksylen	o-ksylen
I	9,59	6,62	1,24	1,36	3,73
II	4,90	5,33	1,12	1,15	3,15
III	b.p.	b.p.	b.p.	b.p.	b.p.
IV	2,97	6,02	0,78	0,87	2,23
V	2,18	8,16	1,09	1,38	2,41
VI	1,97	9,74	0,96	1,37	2,76
VII	2,54	5,96	1,05	1,08	2,49
VIII	1,60	3,75	1,08	1,10	2,51
IX	2,70	7,96	1,35	1,55	4,49
X	4,65	7,91	2,30	2,95	6,79
XI	4,79	5,78	1,47	1,61	4,46
XII	3,64	3,91	0,95	1,04	2,69

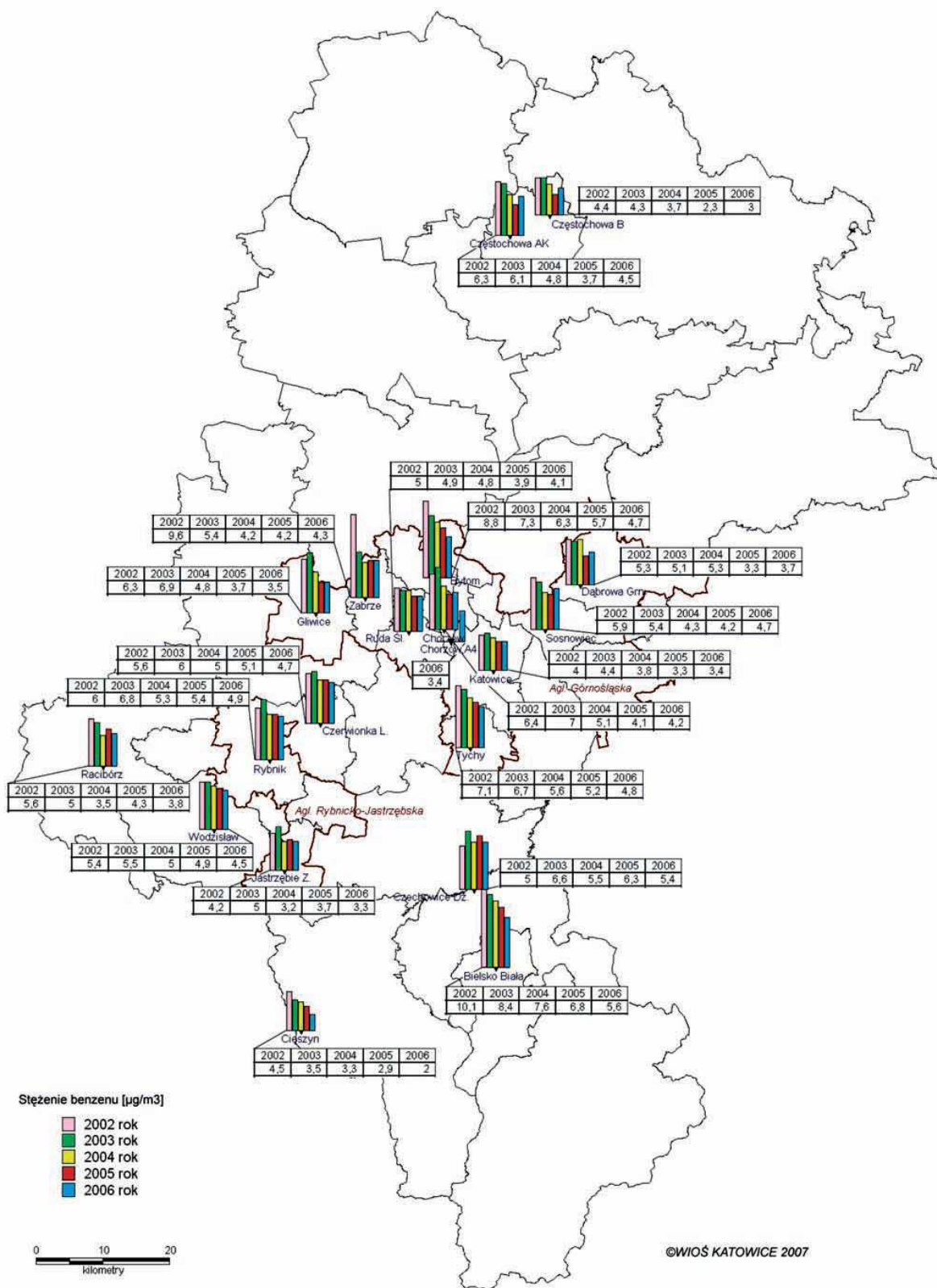
W 2007 roku

Stężenia zanieczyszczeń [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]					
miesiąc	benzen	Toluen	Etylo-benzen	m+p-ksylen	o-ksylen
I	b.p.	b.p.	b.p.	b.p.	b.p.
II	2,88	2,78	0,72	1,93	0,65
III	3,79	7,31	1,07	3,31	0,89
IV	2,24	6,55	0,96	2,92	0,79
V	1,69	6,27	0,65	1,75	0,60
VI	1,13	1,82	0,60	1,40	0,60
VII	1,73	2,10	0,69	1,59	0,60
VIII	3,44	8,71	1,71	5,18	1,29
IX	2,54	2,70	0,79	2,28	0,65
X	3,93	3,88	1,07	2,88	0,83
XI	3,89	3,58	0,77	2,29	0,76
XII	b.p.	b.p.	b.p.	b.p.	b.p.

Źródło: WIOŚ Katowice

b.p. – brak pomiaru

Średnie stężenie benzenu uzyskane w pomiarach z pasywnym pobieraniem prób w latach 2002-2006



Stan powietrza w powiecie raciborskim na tle województwa śląskiego w roku 2006

Lp.	Substancja		Stężenie średnie w roku kalendarzowym					L(S>D _a)/L
			D _a	Zakres stężeń				
				min.	- stacja pomiarowa	maks.	- stacja pomiarowa	
1	2	3	4		5		6	
1	pył zawieszony PM10 - wagowo	µg/m ³	40	16	- Miasteczko Śląskie	73	- Piekary Śląskie, Zabrze	179/23
2	pył zawieszony ogółem TSP	µg/m ³	-	19	- Miasteczko Śląskie	86	- Zabrze	-/23
3	ołów (Pb)	ng/m ³	500	19	- Krzanowice-Borucin	397	- Miasteczko Śląskie - Żyglinek	0/23
4	miedź (Cu)	ng/m ³	600	14	- Racibórz	552	- Tychy	0/23
5	kadm (Cd)	ng/m ³	10	0,9	- Racibórz	58,9	- Miasteczko Śląskie - Żyglinek	1/23
6	mangan (Mn)	ng/m ³	1000	8	- Żywiec	77	- Zawiercie	0/23
7	chrom (Cr)	ng/m ³	400	0,0	- Wodzisław Śląski	21,3	- Krzanowice-Borucin	0/23
8	nikiel (Ni)	ng/m ³	25	0,3	- Żywiec	19,5	- Piekary Śląskie	0/23
9	benzo-a-piren	ng/m ³	1	3,0	- Miasteczko Śląskie	21,9	- Wodzisław Śląski	23/23

Źródło: WSSE Katowice

Objaśnienia:

- D_a - dopuszczalne wartości roczne

- L(S>D_a)/L - liczba stacji, na których stężenie roczne przekraczało wartość dopuszczalną / liczba stacji, na których przeprowadzono pomiary

Stan powietrza w powiecie raciborskim na tle województwa śląskiego w roku 2007

Lp.	Substancja		Stężenie średnie w roku kalendarzowym					L(S>D _a)/L
			D _a	Zakres stężeń				
				min.	- stacja pomiarowa	maks.	- stacja pomiarowa	
1	2	3	4		5		6	
1	pył zawieszony PM10 – wagowo	µg/m ³	40	14	- Cieszyn	65	- Zabrze	7/20
2	pył zawieszony ogółem TSP	µg/m ³	-	18	- Miasteczko Śląskie	76	- Zabrze	-/20
3	ołów (Pb)	Ng/m ³	500	17	- Krzanowice-Borucin	311	- Katowice - Szopienice	0/20
4	miedź (Cu)	Ng/m ³	600	5	- Racibórz	244	- Katowice - Szopienice	0/20
5	kadm (Cd)	Ng/m ³	10	0,8	- Bielsko-Biała	17,6	- Miasteczko Śląskie - Żyglinek	1/20
6	mangan (Mn)	Ng/m ³	1000	6	- Żywiec	72	- Zawiercie	0/20
7	chrom (Cr)	Ng/m ³	400	3,9	- Jaworzno	18,5	- Żywiec	0/20
8	nikiel (Ni)	Ng/m ³	25	1,1	- Żywiec	4,7	- Zawiercie	0/20
9	arsen (As)	Ng/m ³	10	3,3	- Racibórz	6,2	- Lubliniec	0/5
10	benzo-a-piren	Ng/m ³	1	0,5	- Krzanowice-Borucin	3,8	- Wodzisław Śląski	17/20

Źródło: WSSE Katowice

Objaśnienia:

- D_a - dopuszczalne wartości roczne

- L(S>D_a)/L - liczba stacji, na których stężenie roczne przekraczało wartość dopuszczalną / liczba stacji, na których przeprowadzono pomiary

Mając na uwadze dane umieszczone w powyższych tabelach można stwierdzić, iż stan powietrza w powiecie raciborskim na tle całego województwa śląskiego jest dobry. Pomiary ze stacji zlokalizowanych na terenie naszego powiatu w większości przypadków wskazują na minimalne stężenia zanieczyszczeń jakie odnotowano w województwie śląskim.

3.2.7. Monitoring jakości powietrza w zakładach powiatu raciborskiego

SGL Carbon Polska S.A. – zakład w Raciborzu zgodnie z wydanymi decyzjami prowadzi okresowe pomiary emisji zanieczyszczeń pyłowo – gazowych na wszystkich źródłach emisji dwukrotnie w ciągu roku co dwa lata. Przeprowadzane są systematycznie (raz w miesiącu) pomiary opadu pyłu na granicy Zakładu w 5-ciu punktach pomiarowych.

Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. w Raciborzu na bieżąco monitoruje gazy z kotłów opalanych olejem opałowym, napełnianie zbiorników pojazdów, gazy z silników spalinowych.

Fabryka Obrabiarek „RAFAMET” S.A. prowadzi pomiary wielkości emisji z kotłowni (z częstotliwością dwie serie pomiarowe na rok) i z procesów malowania, magazynowania z użyciem preparatów zawierających LZO, procesów nawęglania w hartowni oraz z procesów spawania (z częstotliwością jedna seria pomiarowa na rok).

Ema – Brzezcie Sp. z o. o. w Raciborzu prowadzi okresowe pomiary wielkości emisji ze źródeł technologicznych z częstotliwością jedna seria pomiarowa na rok. Pomiary swoim zakresem obejmują analizę stężeń pyłu ogółem, pyłu PM 10, tlenku węgla, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, fluoru, fluorowodoru, manganu i żelaza.

Okresowe pomiary wykonywane są również w Fabryce Kotłów „RAFAKO” S.A., w Henkel Polska Sp. z o. o., w Spółdzielni Meblarskiej „Rameta” oraz wielu innych zakładach powiatu raciborskiego.

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Jastrzębiu Zdroju na terenie Ciepłowni Miejskiej w Raciborzu zainstalowało ciągły monitoring spalin (w chwili obecnej monitoring jest w fazie testów), za pomocą którego monitorowane będzie stężenie dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla, dwutlenku węgla oraz pyłu.

Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Krzyżanowicach prowadził (do momentu zlikwidowania) ciągły monitoring gazu składowiskowego ze składowiska odpadów w Tworkowie. Gaz składowiskowy badany jest na wylotach ze studzienek odgazowania w zakresie stężenia metanu i dwutlenku węgla.

Miejskie Składowiska Odpadów w Raciborzu prowadzi raz w miesiącu pomiary gazu składowiskowego z Składowiska odpadów w Raciborzu. Gaz składowiskowy badany jest w zakresie stężenia metanu i dwutlenku węgla.

3.2.8. Osiągnięte cele zaplanowane do realizacji w latach 2004-2007

Upowszechnianie komunikacji zbiorowej

Gmina Krzanowice zrealizowała zadanie. Procent zaawansowania realizacji na dzień 31.12.2007 r. wynosi 100%. Szacunkowe koszty planowane wynosiły 20 952.07 zł i takie też koszty poniesiono. Źródło finansowania stanowił budżet Gminy. Dofinansowanie do biletów ulgowych PKM oraz nierentownych kursów PKS.

W Gminie Krzyżanowice zadania realizowane jest na bieżąco.

Promowanie budownictwa stosującego materiały energooszczędne

W Gminie Krzyżanowice zadania realizowane jest na bieżąco.

Modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej wraz z termomodernizacją

W latach 2003 – 2007 r. Starostwo Powiatowe wydało kwotę 6 974 610,98 zł na realizację zadań związanych z ochroną środowiska. Koszt całkowity inwestycji własnych powiatu raciborskiego wyniósł 9 262 723,02 zł. W zakresie przedmiotowych prac były modernizacje budynków szkół, prace remontowe w jednostkach podległych powiatu, modernizacja/wymiana źródeł ciepła. Zadania realizowane są na bieżąco.

W roku 2003/2004 została zmodernizowana kotłownia przy Publicznym Gimnazjum w Kornowacu. Kotłownia została wyposażona w dwa kotły niskoemisyjne o mocy 100 kW oraz wymieniono instalację centralnego ogrzewania w grzejniki stalowe płytowe z zaworami termostatycznymi. Koszt zadania wyniósł 200.941,41 zł. Źródła finansowania pochodziły z dotacji i pożyczki WFOŚiGW oraz środków własnych budżetu gminy, które wyniosły 62.038,41 zł.

Ponadto w Gminie Kornowac w roku 2004 została wykonana termomodernizacja budynku gimnazjum. Koszt zadania wyniósł 263.946 zł, źródła finansowania pochodziły z PAOW (Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich) w 42% oraz ze środków budżetu gminy w 58%. Termomodernizacja polegała na ociepleniu budynku oraz wymianie stolarki okiennej.

Doprowadzenie gazu i gazyfikacja gmin

Realizacja zadania w gminach Kornowac, Pietrowice Wielkie, Racibórz. Brak danych na temat poniesionych kosztów.

Dofinansowywanie modernizacji źródeł ciepła mieszkańcom gmin;

W Gminie Krzyżanowice procent zaawansowania realizacji na dzień 31.12.2007 r. wynosi 25%. Szacunkowe koszty planowane wynoszą 1.200.000 zł natomiast koszty poniesione wyniosły 300.000 zł. Źródłem finansowania jest WFOŚiGW, GFOŚiGW, Budżet Gminy oraz Mieszkańcy.

Jednostką realizującą jest Gmina Nędza jest Urząd Gminy. Procent zaawansowania realizacji na dzień 31.12.2007 r. wynosi 207 %. Szacowano koszty na kwotę 7 tys. zł, natomiast poniesiono koszty wyniosły 14,5 tys. zł. Źródłem finansowania jest Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

W Gminie Racibórz w stanie na dzień 31.12. 2006 r. dofinansowano z środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej modernizację źródeł ciepła w kwocie 558.000,00 zł.

Remont kapitalny układu absorpcji gazów odlotowych na wydziale półproduktów, modernizacja instalacji odpylania z wydz. prozkworni, instalacja suchej neutralizacji w technologii prozku do prania, montaż instalacji odpylania i odkurzania z części technologii prozkwów do prania, modernizacja instalacji wykwaszania ługów pomydlanych – likwidacja niezorganizowanej emisji kwasu siarkowego.

Zadanie realizowane przez Henkel Polska. S.A. – do roku 2005 nie wykonano remontu kapitalnego absorpcji gazów odlotowych – planowało się budowę nowej instalacji sulfonacji. Na dzień dzisiejszy brak danych.

Modernizacja kotłowni węglowej

Zadanie zrealizowane w latach 2004-2005 w Raciborskiej Spółdzielni Mleczarskiej. Poniesiono koszty 200 tys. zł.

Budowa instalacji RTO dla wydziału wyrobów zielonych (obniżenie emisji węglowodorów), budowa instalacji RTO dla pieców kręgowych (obniżenie emisji węglowodorów).

Zadanie będzie realizowane przez SGL Carbon. Termin realizacji przesunięto na rok 2010.

Modernizacja zespołów śrutowni komorowej w hali II, modernizacja pieca tłoczni, termomodernizacja hal przemysłowych w RAFAKO S.A.

Modernizacja śrutownicy komorowej – zadanie zrealizowano w 2006 roku kosztem 269 000 zł. Zrezygnowano z modernizacji pieca tłoczni. Natomiast w trakcie realizacji jest przedsięwzięcie termoizolacji hal przemysłowych (w 2006 roku wymieniono bramę B47, a w 2007 roku Bramy B9 i B41).

Zakup autobusów z silnikami spełniających normy Euro 2 i 3

Zadanie zrealizowane przez P.K.S. Sp. z o. o. – do końca roku 2005 poniesiono koszty w kwocie 749 tys. zł. Aktualnie zakupywane są autobusy spełniające normy Euro 3 i 4.

3.2.9. Podsumowanie

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez utrzymywanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz przez zmniejszenie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymywane. W zakładach uznanych za szczególnie uciążliwe dla atmosfery, zainstalowane urządzenia do ochrony powietrza obrazują ilość zatrzymanych i zneutralizowanych zanieczyszczeń pyłowych i gazowych.

Skuteczność działania urządzeń oczyszczających określana jest jako stopień redukcji zanieczyszczeń. Wskazuje jaki procent całkowitej ilości danego zanieczyszczenia wprowadzonego do urządzenia został tam zatrzymany. W dalszym ciągu problemem stanowi tzw. „niska emisja” w okresie grzewczym. Oceny jakości powietrza wskazują na możliwość narażenia mieszkańców powiatu na oddziaływanie wysokich ponadnormatywnych poziomów stężeń pyłu PM10 i benzo(a)pirenu.

3.3. Gospodarka wodno – ściekowa

3.3.1. Wprowadzenie

Polska jest krajem ubogim w zasoby wodne, mimo że wody są odnawialnym elementem środowiska. W związku z tym ochrona wód jest jednym z najistotniejszych zagadnień w szeroko rozumianej ochronie środowiska. Wiadomym jest, iż wiele sfer działalności człowieka wpływa na stan wód, dlatego ważnym jest zachowanie zasobów wodnych oraz ich ochrona. Ochrona wód polega na utrzymywaniu poziomu zapewniającego równowagę przyrodniczą – szczególnie zapewniając i przywracając wymagane standardy czystości wód oraz oszczędne jej wykorzystywanie. Zasady gospodarowania wodami w Polsce są regulowane głównie poprzez ustawę prawo wodne, ustawę prawo ochrony środowiska oraz implementowane zapisy Ramowej Dyrektywy Wodnej, zgodnie

z którymi wszystkie wody muszą osiągnąć do 2015r. konkretne cele środowiskowe tj. dobry stan lub dobry potencjał.

Z pośród ważniejszych terminów przewidzianych do realizacji według dyrektywy pozostały następujące:

Grudzień 2008 r. – opracowanie i oddanie do publicznej wiadomości projektu programu wodno – środowiskowego i projektu planu gospodarowania wodami.

Grudzień 2009 r. – opublikowanie planu gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza zawierającego program wodno – środowiskowy.

Grudzień 2010 r. – wdrożenie polityki opłat za wodę zachęcającej użytkowników do efektywnego wykorzystywania zasobów wodnych oraz zapewnienia odpowiedniego ich udziału w kosztach w celu odzyskania kosztów poniesionych za usługi wodne.

Grudzień 2012 r. – wprowadzenie w życie działań zawartych w programie wodno – środowiskowym.

Grudzień 2015/2021/2027 – przegląd i uaktualnienie programu wodno – środowiskowego. Przegląd i uaktualnienie planu gospodarowania wodami. Osiągnięcie dobrego stanu wód.

Ponadto ustawodawca wprowadził pomocnicze instrumenty prawne w postaci rozporządzeń. Jednym z najważniejszych z punktu widzenia lokalnych programów ochrony środowiska jest rozporządzenie dot. klasyfikacji jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

W 2004 roku weszło w życie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. Nr 32, poz. 284). Mimo, iż przytoczone rozporządzenie utraciło moc z dniem 1 stycznia 2005 roku, nadal jest stosowane chociażby przy prowadzeniu badań monitoringowych wód. Rozporządzeniem tym wprowadzono 5 klas jakości wód podziemnych, z uwzględnieniem przepisów w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Klasy jakości są następujące:

- I Klasa jakości - wody o bardzo dobrej jakości, żaden wskaźnik nie przekracza wartości dopuszczalnych dla wód przeznaczonych do spożycia,
- II Klasa jakości - wody dobrej jakości, żaden wskaźnik nie przekracza wartości dopuszczalnych dla wód przeznaczonych do spożycia z wyjątkiem żelaza i manganu,
- III Klasa jakości - wody zadowalającej jakości, mniejsza część wskaźników przekracza wartości dopuszczalne dla wody przeznaczonej do spożycia,
- IV Klasa jakości - wody niezadowalającej jakości, większość wskaźników przekracza wartości dopuszczalne dla wody przeznaczonej do spożycia,
- V Klasa jakości - wody złej jakości, woda nie spełnia wymagań określonych dla wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi.

Cytowane wyżej rozporządzenie wprowadziło też 5 klas jakości wód powierzchniowych tj.:

- I Klasa jakości - wody o bardzo dobrej jakości,
- II Klasa jakości - wody dobrej jakości,
- III Klasa - wody zadowalającej jakości,
- IV Klasa - wody niezadowalającej jakości,
- V Klasa - wody złej jakości.

Szczegóły dotyczące klas czystości wód opisano w odpowiednich rozdziałach dotyczących wód powierzchniowych i podziemnych.

3.3.2. Wody powierzchniowe

Na wody powierzchniowe składają się wody płynące oraz wody stojące, wśród tych ostatnich można wyróżnić jeszcze zbiorniki naturalne i sztuczne. Cały obszar powiatu raciborskiego położony jest w dorzeczu Odry. Rzeka ta stanowi oś hydrograficzną regionu. Bezpośrednim skutkiem lokalizacji powiatu wzdłuż rzeki jest występowanie obszarów narażonych na wezbrania Odry oraz wezbrania jej dopływów. Ponadto na terenie powiatu występują kompleksy stawów rybnych - hodowlanych i liczne sztuczne zbiorniki wodne powstałe w wyrobiskach poeksploatacyjnych.

Ogólna powierzchnia gruntów pod wodami z podziałem na gminy w powiecie raciborskim wg stanu na dzień 31.12.2006r., według zasobów geodezyjnych powiatu, przedstawia się następująco:

powierzchnia [ha]	Powierzchnia gruntów pod wodami płynącymi	Powierzchnia gruntów pod wodami stojącymi	Grunty pod stawami wchodzącymi w skład użytków rolnych	Grunty pod rowami wchodzącymi w skład użytków rolnych
gmina				
Kornowac	2	14	16	2
Krzanowice	17	0	3	25
Krzyżanowice	95	186	35	38
Kuźnia	71	3	8	34
Nędza	42	4	343	47
Pietrowice Wielkie	2	0	9	39
Racibórz	131	48	79	94
Rudnik	38	4	1	13
Razem Powiat	398	259	494	292

3.3.3. Sieć hydrograficzna powiatu raciborskiego

Główną rzeką Powiatu Raciborskiego jest Odra, której źródła znajdują się w Górach Oderskich (Wschodnie Sudety), na terenie Czech. Całkowita długość rzeki wynosi 854,3 km, a powierzchnia zlewni 118.861 km². Długość Odry w granicach Polski wynosi 741,9 km, a jej długość w Powiecie Raciborskim 50,2 km. Przekrój graniczny znajduje się w 20,0 km biegu Odry (liczonym od ujścia Opawy w dół rzeki) w miejscowości Chałupki. Poniżej Chałupek Odra przejmuję wody Olzy i Rudy (dopływy prawobrzeżne) oraz Psiny (dopływ lewobrzeżny). Na Odrze zlokalizowane są przekroje kontrolno – pomiarowe monitoringu krajowego i regionalnego.

Psina (Cyna) to jedyny lewobrzeżny dopływ Odry w granicach Powiatu Raciborskiego. Jej całkowita długość wynosi 49,3 km, a powierzchnia dorzecza równa jest 672,9 km². Jedyny jej znaczący dopływ to prawobrzeżna Troja. Źródła zarówno Psiny, jak i Troi znajdują się na terenie powiatu głubczyckiego. Psina przepływa głównie przez tereny rolnicze i jest odbiornikiem ścieków z terenu powiatu głubczyckiego oraz gmin Pietrowice Wielkie, Krzyżanowice, Krzanowice w Powiecie Raciborskim. Na terenie Powiatu Raciborskiego w zlewni Psiny umieszczono 2 przekroje monitoringu regionalnego.

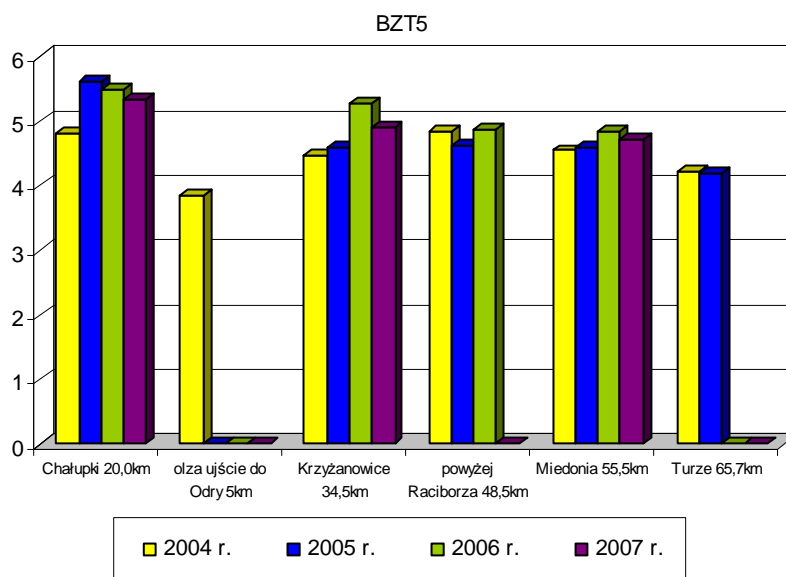
Ruda ma swoje źródła w rejonie miejscowości Baranowice na terenie powiatu rybnickiego. Całkowita długość rzeki wynosi 50,6 km, a powierzchnia zlewni 416,4 km². Ważniejsze dopływy Rudy to lewobrzeżna Nacyna i Sumina. W kilometrze 21 + 000 rzeki w miejscowości Stodoły zlokalizowana jest zaporą zbiornika „Rybnik”. Zbiornik ten jest wykorzystywany w obiegach chłodniczych Elektrowni „Rybnik”, ponadto spełnia funkcję przeciwpowodziową i rekreacyjną. Zlewnia Rudy jest odbiornikiem ścieków z ośrodków miejsko-przemysłowych: Żory, Rybnik, Kuźnia Raciborska oraz wód dołowych kopalń Rybnickiej Spółki Węglowej. Na terenie Powiatu

Raciborskiego w zlewni Rudy zlokalizowane są następujące punkty monitoringu regionalnego, na Rudzie: w Rudzie Kozielskiej (km12,7) i przy ujściu do Odry (km 0,1) oraz na Suminie poniżej Nędzy (km 4,1).

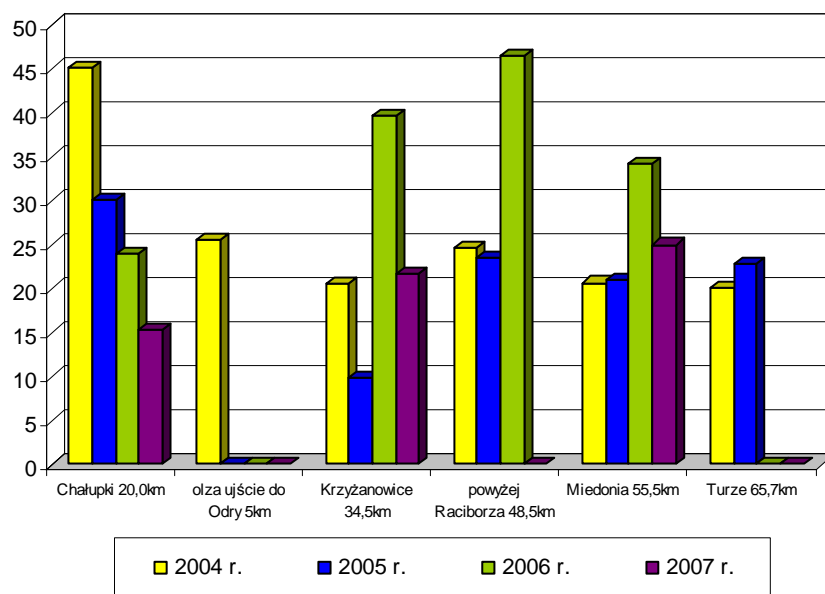
3.3.4. Stan rzek w powiecie raciborskim

W 2005 roku według monitoringu diagnostycznego rzeki **Odry** prowadzonego w punktach pomiarowych Chałupki, Krzyżanowice, powyżej Raciborza, w Miedonii i w Turzu, tylko w Chałupkach jakość wody poprawiła się z klasy V do IV. Zaobserwowano wzrost stężenia chlorków w wodach Odry od punktu pomiarowego w Krzyżanowicach (w którym wartości były najwyższe). Do 2003 roku średnioroczne stężenia chlorków nie przekraczały 300 mg Cl/dm³. Wzrost stężeń w 2004 roku wynikał ze zmiany sposobu odprowadzania wód dołowych oraz niskich stanów wód. W 2005 roku wartości stężeń rocznych chlorków we wszystkich punktach nie przekraczały III klasy jakości wód powierzchniowych.

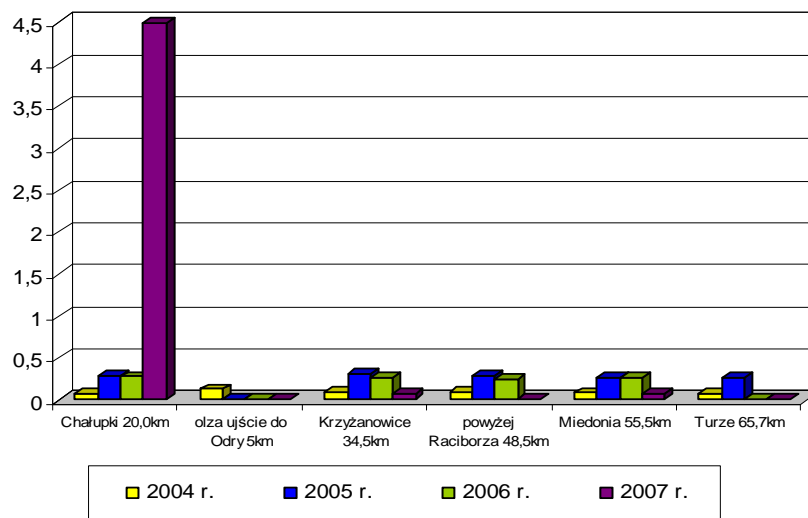
W 2006 roku woda o niezadowalającej jakości (IV klasa) wystąpiła we wszystkich kontrolowanych punktach rzeki Odry. Wpływ na powyższą ocenę miały zanieczyszczenia bakteriologiczne oraz wskaźniki fizyko – chemiczne.



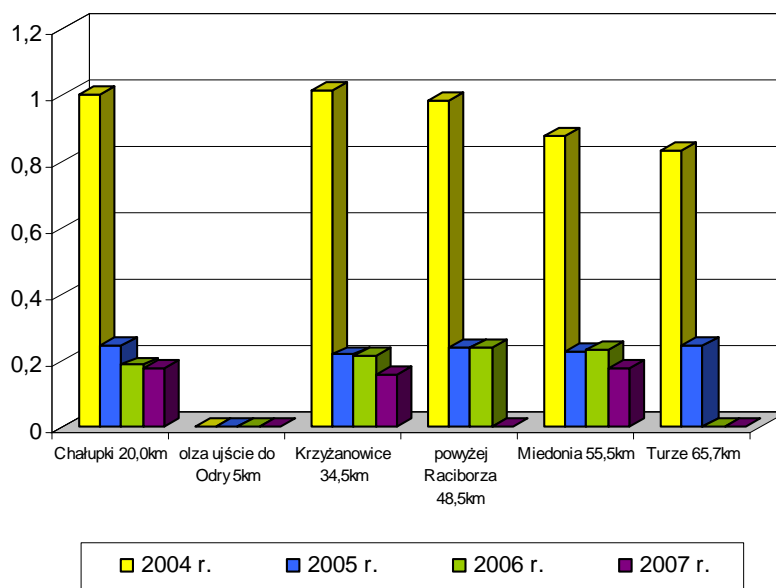
Zawiesina ogólna



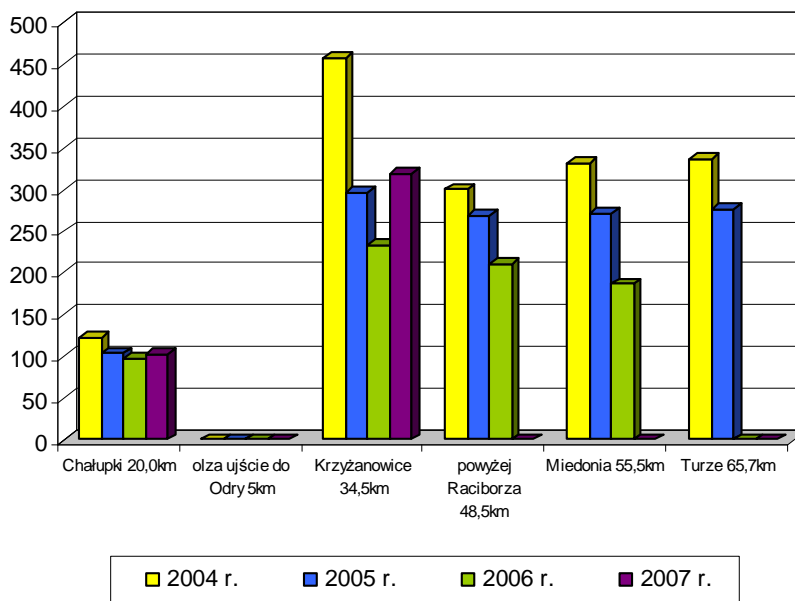
Azot azotowy

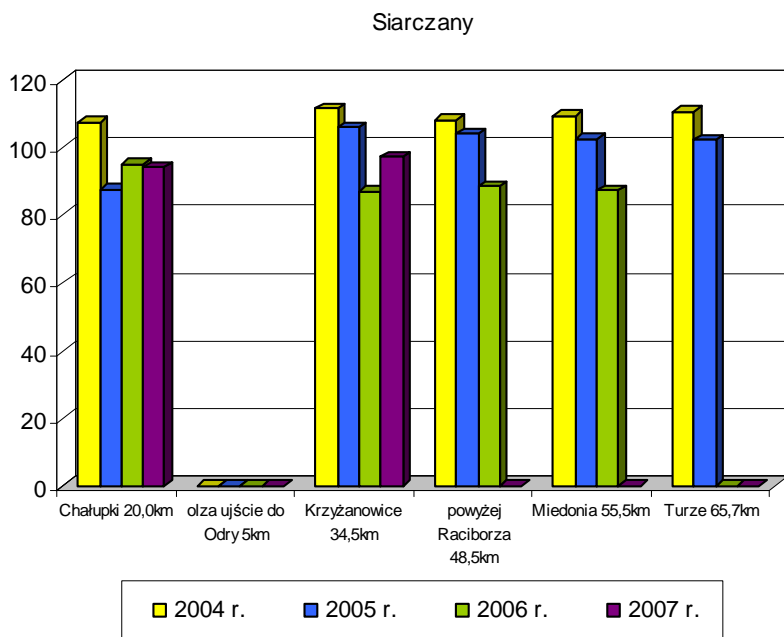


Fosfor ogólny



Chlorki

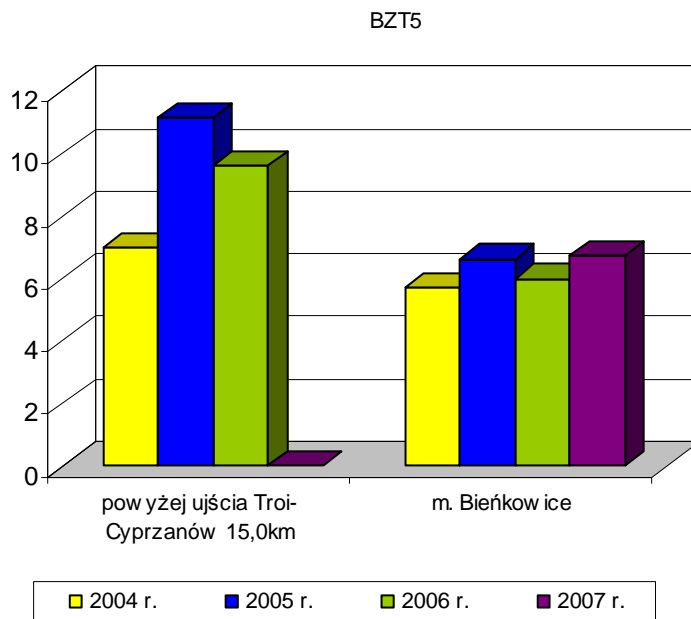




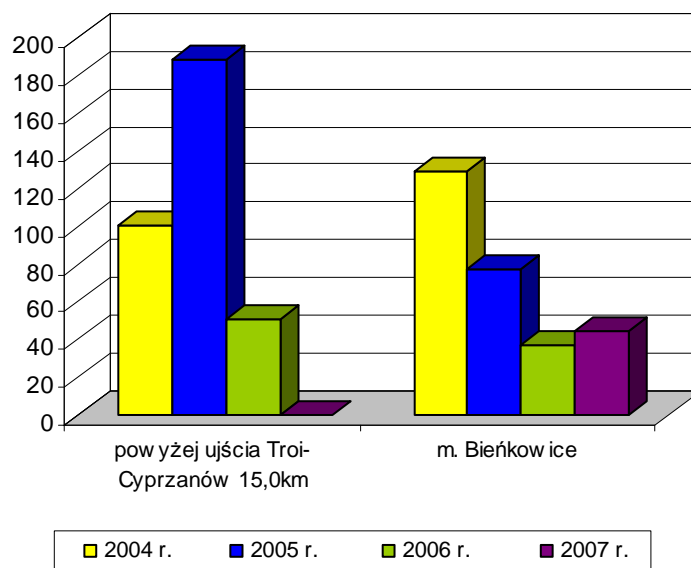
* dla punktu pomiarowego Olza ujście do Odry od 2005 r. – brak danych

Wartości chlorków we wszystkich punktach nie przekraczały III klasy, ale stężenia były znacznie niższe w 2006 roku. W stosunku do roku 2005 jakość wód Odry w badanych punktach pomiarowych nie zmieniła się.

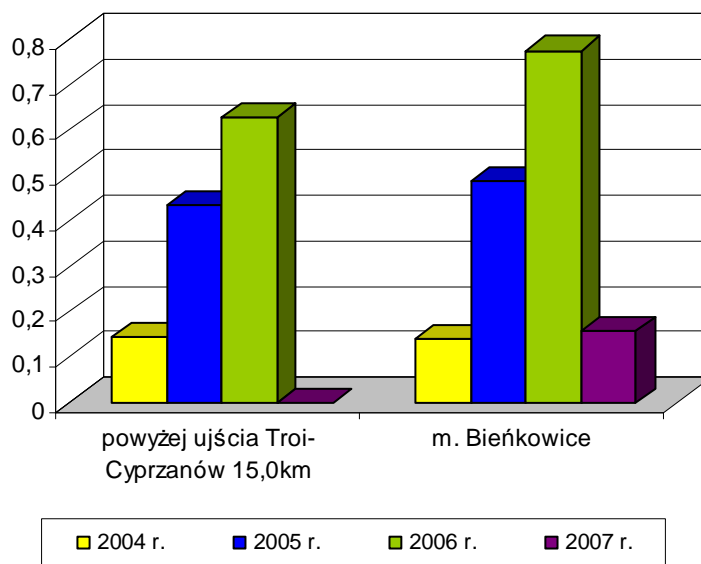
Lewobrzeżny dopływ Odry **Psina** badana w 2005r. w dwóch punktach pomiarowych w których wystąpiły wody złej jakości, analogicznie jak w 2004r. W Bieńkowicach aż 13 wskaźników występowało w V klasie. Między innymi maksymalne stężenie zawiesiny ogólnej wyniosło 311,8 mg/dm³, BZT₅ 18,5 mgO₂/dm³, fosfor ogólny 1,67 mgP/dm³.



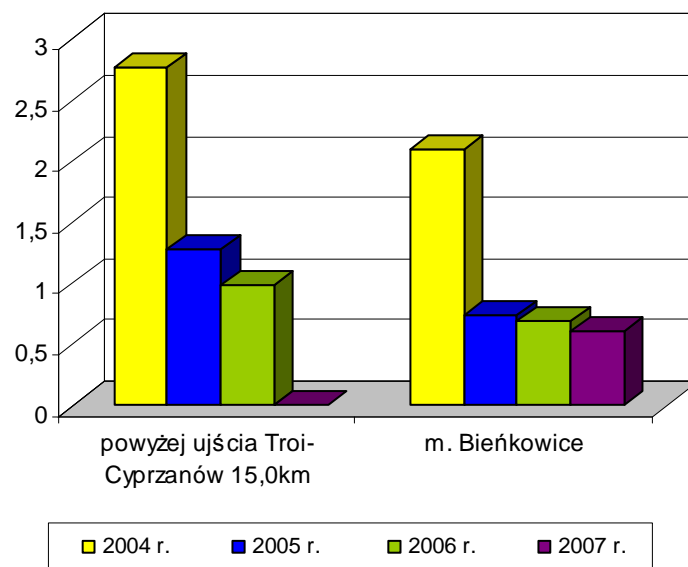
Zawiesina ogólna



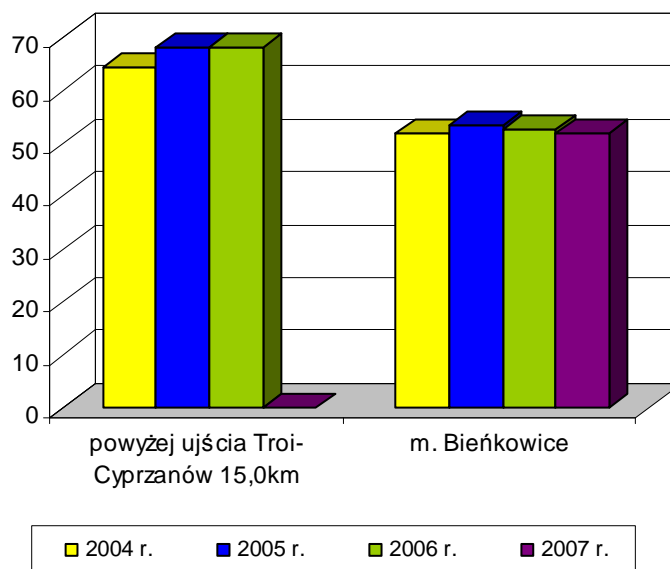
Azot azotynowy



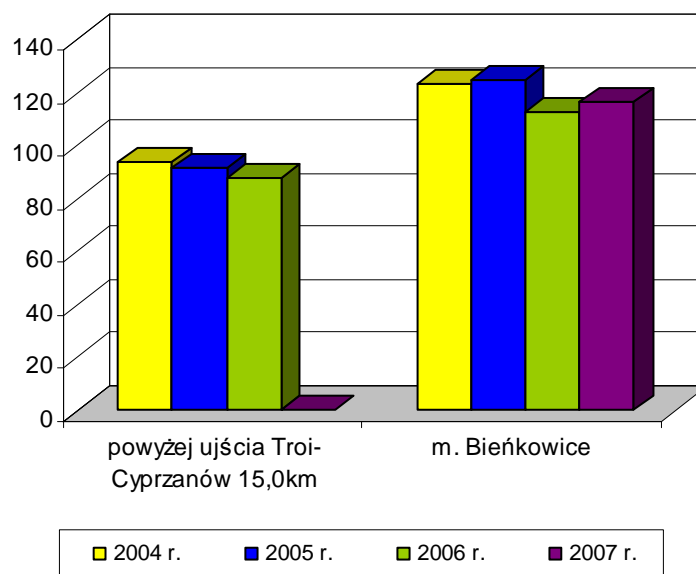
Fosfor ogólny



Chlorki



Siarczany

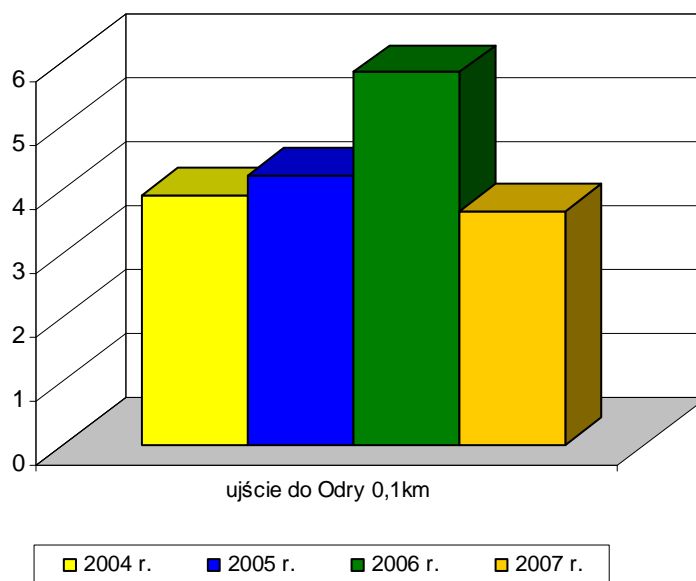


** dla punktu pomiarowego powyżej ujścia Troi – Cyrzanów od 2007 r. – brak danych*

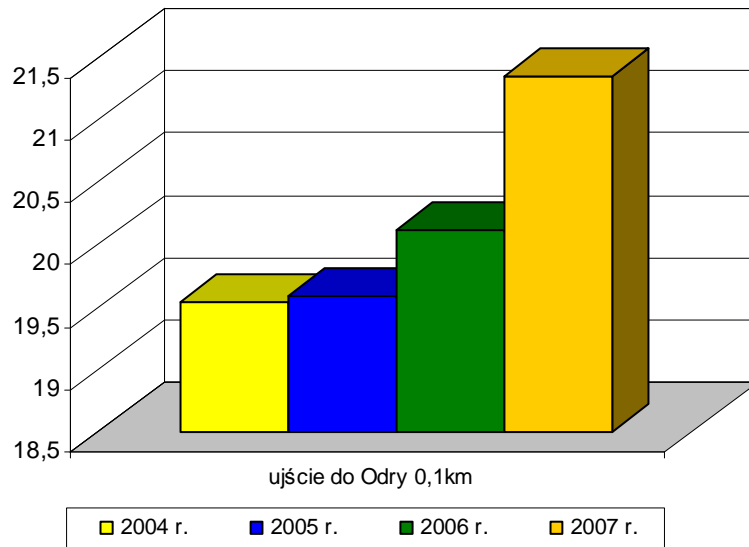
Natomiast w 2006 roku w punkcie pomiarowym powyżej ujścia Troi – 12 spośród oznaczanych wskaźników występowało w V klasie. W miejscowości Bieńkowice - 7 spośród oznaczanych wskaźników występowało w V klasie czystości wód. Na jakość wód Pisny miały wpływ głównie związki tlenowe, biogenne i mikrobiologiczne.

Stan wody rzeki **Ruda** w 2005 roku przedstawiał się następująco: wody niezadawalającej jakości (IV klasy) występowały w 2 punktach, natomiast wody złej jakości (V klasa) w 3 punktach pomiarowych. W wodach rzeki Rudy we wszystkich punktach pomiarowych wystąpiły fosforany bakterie grupy coli i bakterie typu kałowego. Najbardziej zanieczyszczone wody w zlewni Rudy wystąpiły w Nacynie u ujścia do Rudy, gdzie 12 wskaźników sklasyfikowano na poziomie V klasy. W 2006 roku w ujściu Rudy do Odry płynęły nadal wody złej jakości. zadecydowały o tym wskaźniki z grupy tlenowej, biogennej, zasolenia i mikrobiologicznej.

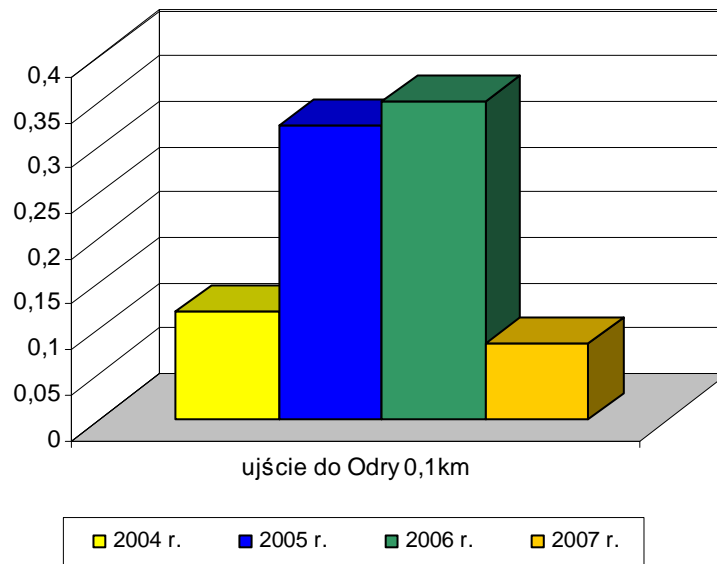
BZT5



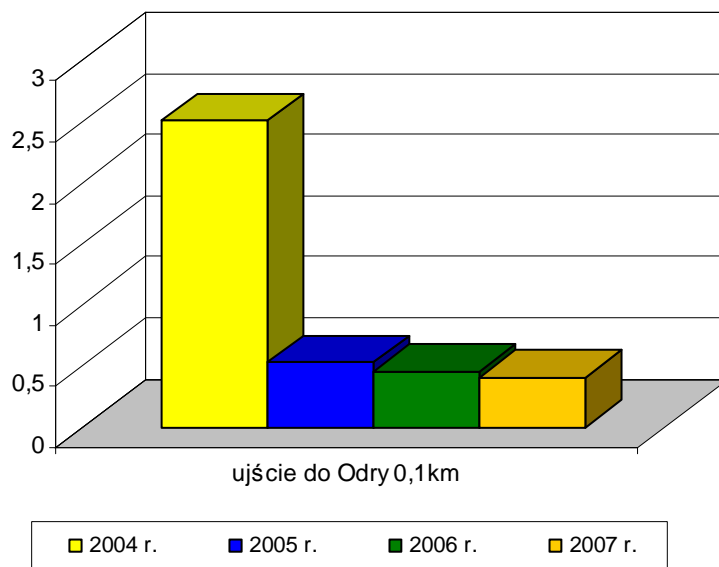
Zawiesina ogólna



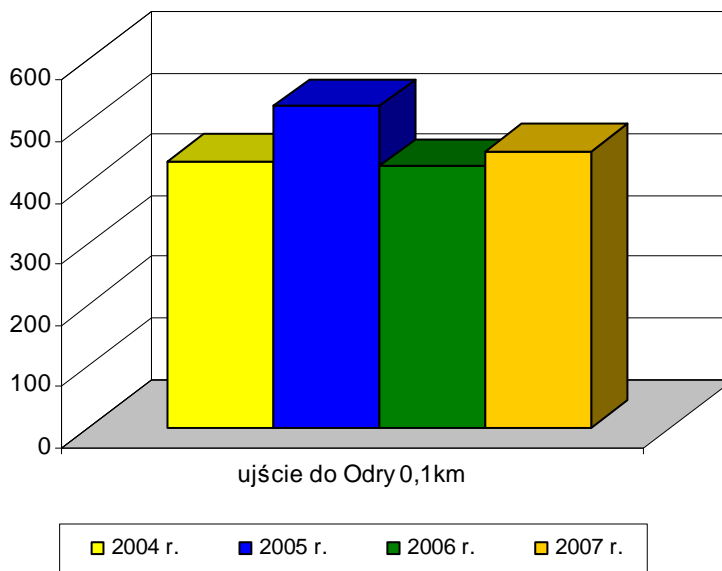
Azot azotynowy

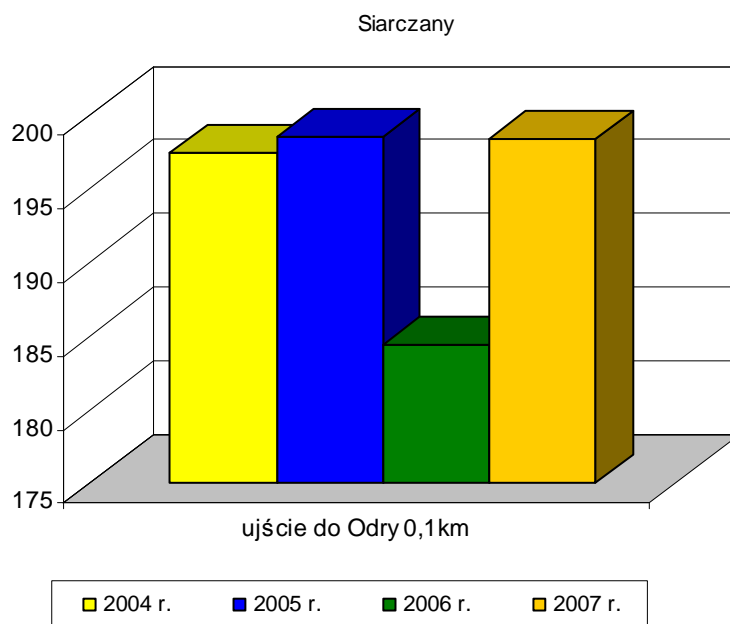


Fosfor ogólny



Chlorki





Zanieczyszczenie rzek w Powiecie Raciborskim

Nazwa punktu pomiarowego, lokalizacja	Chatupki km 20,0	Krzyżanowice km 34,5	powyżej Raciborza km 48,5	Miedonia km 55,5	Turze poniżej Raciborza km 62,6	Powyżej ujścia Troi km 14,2	m. Bienkowice km 4,2	Ujście do Odry km 0,1
	ODRA					PSINA		RUDA
2004 r.								
Klasa czystości	IV	V	V	V	V	V	V	V
2005 r.								
Klasa czystości	IV	IV	IV	IV	IV	V	V	V
2006 r.								
Klasa czystości	IV	IV	IV	IV	-	V	V	V
2007 r.								
Klasa czystości	IV	V	-	IV	-	-	V	V

Źródło: WIOŚ Katowice

Od 2004 r. klasy czystości (zawarte w powyższej tabeli) określa się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz

sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. nr 32, poz. 284), rozporządzenie to utraciło moc z dniem 1 stycznia 2005 roku. W związku z faktem, iż do tej pory nie weszła w życie żadna inna regulacja prawna, oceny stanu wód dokonuje się nadal w oparciu o wyżej cytowane rozporządzenie.

Klasyfikacja dla prezentowania stanu wód powierzchniowych obejmuje pięć klas jakości tych wód, z uwzględnieniem kategorii jakości wody A1, A2 i A3, określonych w przepisach w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia:

- 1) klasa I - wody o bardzo dobrej jakości:
 - a) spełniają wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A1,
 - b) wartości wskaźników jakości wody nie wskazują na żadne oddziaływania antropogeniczne;
- 2) klasa II - wody dobrej jakości:
 - a) spełniają w odniesieniu do większości wskaźników jakości wody wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A2,
 - b) wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują niewielki wpływ oddziaływań antropogenicznych;
- 3) klasa III - wody zadowalającej jakości:
 - a) spełniają wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A2,
 - b) wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują umiarkowany wpływ oddziaływań antropogenicznych;
- 4) klasa IV - wody niezadowalającej jakości:
 - a) spełniają wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A3,
 - b) wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują, na skutek oddziaływań antropogenicznych, zmiany ilościowe i jakościowe w populacjach biologicznych;
- 5) klasa V - wody złej jakości:
 - a) nie spełniają wymagań dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
 - b) wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują, na skutek oddziaływań antropogenicznych, zmiany polegające na zaniku występowania znacznej części populacji biologicznych.

Na terenie powiatu raciborskiego nie występują ujęcia wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę do picia

W 2006r. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz. U. nr 176, poz. 1455) wykonano badania wód rzeki Suminy, w badanych dwóch punktach woda nie spełniała wymagań rozporządzenia. Natomiast ocena rzek powiatu raciborskiego pod kątem zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych przedstawia się następująco:

Ocena rzek pod kątem zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych w Powiecie Raciborskim w latach 2004- 2006.

Lp.	Nazwa punktu pomiarowego	Lokalizacja km	Średnioroczne stężenie azotanów w mg NO ₃ /l	Maksymalne stężenie azotanów w mg NO ₃ /l
2004 r.				
1.	Psina powyżej Troi	15,0	23,68	66,54
2.	Psina miejsc. Bieńkowice	4,2	22,10	62,55
3.	Sumina miejsc. Sumina	15,4	15,09	44,45
4.	Sumina poniżej Nędzy	4,4	10,42	39,58
2005 r.				
1.	Psina powyżej Troi	15,0	15,23	20,9
2.	Psina miejsc. Bieńkowice	4,2	14,03	17,93
3.	Sumina poniżej Nędzy	4,4	7,67	18,9
2006 r.				
1.	Psina powyżej Troi	15,0	18,36	25,01
2.	Psina miejsc. Bieńkowice	4,2	19,32	32,36
3.	Sumina poniżej Nędzy	4,4	8,67	19,97
2007 r.				
1.	Psina powyżej Troi	15,0	b.d	b.d.
2.	Psina miejsc. Bieńkowice	4,2	15,17	25,217
3.	Sumina poniżej Nędzy	4,4	b.d.	b.d.

Powyżej 50 mg NO₃/l – wody zanieczyszczone

Od 40 do 50 mg NO₃/l – wody zagrożone zanieczyszczeniem

Czystość rzek powiatu wskazuje na ich pozaklasowy charakter. Szczególnie w zakresie oznaczeń fizykochemicznych i bakteriologicznych. Na stan czystości wód powierzchniowych największy wpływ wywierają wprowadzane do nich ścieki. Powodem zanieczyszczeń rzek powiatu są się dwa główne czynniki: skąpa sieć kanalizacji oraz nieliczne oczyszczalnie ścieków. Natomiast stan czystości wód powierzchniowych jest w znacznym stopniu uzależniony od wprowadzanych do nich w sposób niekontrolowany ścieków.

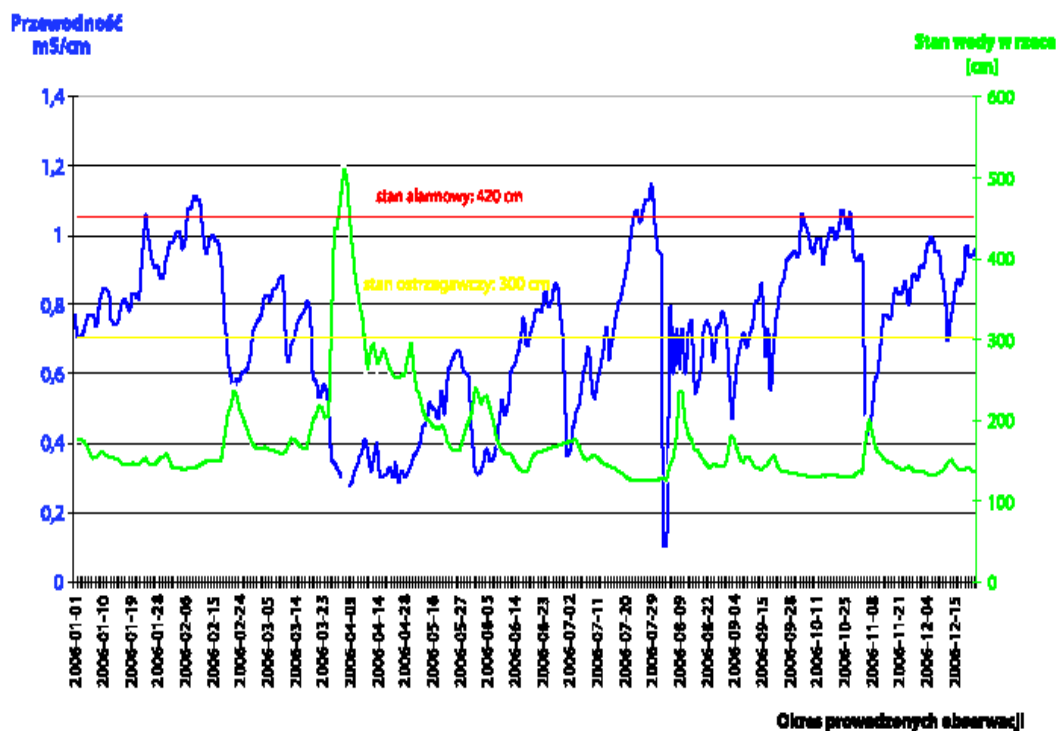
3.3.5. Monitoring wód powierzchniowych

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wynika z art. 155a Ustawy prawo wodne oraz rozporządzeń Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002r w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz. U. nr 176, poz. 1455), z dnia 23 grudnia w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. nr 241, poz. 2093), z dnia 27 listopada w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. nr 204, poz. 1728).

Celem wykonywania badań jest stworzenie podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem. Oceny stanu wód są wykorzystywane do zarządzania wodami w układzie dorzeczy. Wdrażany system monitoringu wód powierzchniowych w 2009 roku będzie odpowiadał w pełni wymaganiom Ramowej Dyrektywy Wodnej. W ramach prowadzonego monitoringu wód granicznych z Republiką Czeską jest badana rzeka Odra w km 20,0 Chałupki. Ponadto pomiary na Odrze prowadzone są w następujących punktach na terenie powiatu

raciborskiego: km 34,5 Krzyżanowice, km 55,5 Miedonia, pozostałe rzeki objęte monitoringiem to Ruda i Psina. Wśród oznaczanych wskaźników występują między innymi pH, tlen rozpuszczony, substancje rozpuszczone, zawiesina ogólna, chlorki, siarczany, żelazo ogólne BZT₅.

Na Odrze w rejonie przygranicznym prowadzony jest ciągły monitoring wód. Zakres prowadzonych prac Automatycznej Stacji Badania Jakości Wody na Rzece Odrze, obejmuje pomiary temperatury wody i powietrza, odczyn wody, stopień nasycenia tlenem, potencjał oksydacyjno – redukcyjny, przewodność elektrolityczna.



Ryc. 20. Zmiany średniej przewodności właściwej wód w stosunku do wahań ich poziomu w punkcie pomiarowym Odra w Chałupkach w 2006 roku

Średnie miesięczne wartości analizowanych wskaźników w przekroju pomiarowo- kontrolnym:
Odra w Chałupkach w 2006 roku.

Lp.	Okres badawczy	Tlen rozpuszczony [%]	pH	Potencjał oksydacyjno-redukcyjny [mV]	Temperatura wody [°C]	Przewodnictwo elektrolityczne [mS/cm]	Stan wody [cm]
1	Styczeń	51,7	7,49	684	0,9	0,828	156
2	Luty	64,2	7,5	665	1,5	0,874	167
3	Marzec	62,9	7,4	631	2,67	0,672	242
4	Kwiecień	-	7,5	-	8,5	0,332	295
5	Maj	74,3	7,4	713	14,8	0,597	205
6	Czerwiec	72,2	7,38	740	17,9	0,610	176
7	Lipiec	70,1	7,73	698	22,5	0,769	143
8	Sierpień	-	7,6	-	19,1	0,634	161
9	Wrzesień	-	7,6	-	17,3	0,742	148
10	Październik	-	7,7	-	13,6	0,995	132
11	Listopad	-	7,7	-	9,0	0,759	151
12	Grudzień	-	7,8	-	6,7	0,898	139
Wartość średnioroczna		67,1	7,6	692	11,7	0,748	169

Źródło: WIOŚ Katowice 2007

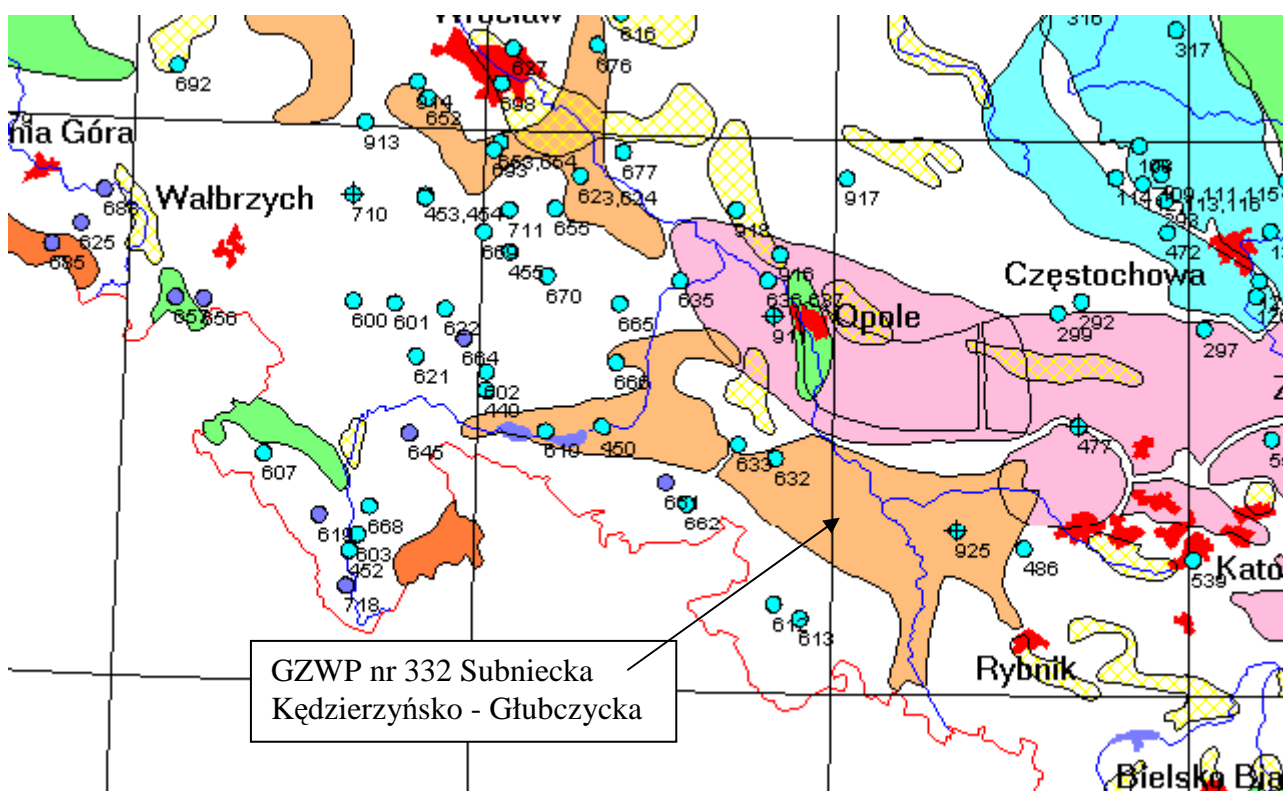
Na lata 2008 i 2009 przewiduje się zmiany w monitoringu wód w rzekach, będzie on uzupełniany i zmieniany w oparciu o doświadczenia z lat poprzednich. W 2008r. planowana jest do wykonania pierwsza ocena stopnia eutrofizacji śródlądowych wód powierzchniowych. Zgodnie z obowiązkiem ustawowym wykonywanie badań elementów hydrologicznych i morfologicznych należą do Państwowej Służby Hydrologiczno – Meteorologicznej. Badania te wykonywane są dla potrzeb oceny wód powierzchniowych, za które instytucjonalnie odpowiedzialny jest GIOŚ.

3.3.6. Wody podziemne

Wody podziemne jako jeden z elementów środowiska podlegają szczególnej ochronie. Stanowiąc ważne źródło wody pitnej muszą być systematycznie badane w celu wykrycia ewentualnego zagrożenia ich jakości. Zalegają na różnych głębokościach i w różnych formacjach geologicznych, najczęściej wykorzystywane są poziomy czwartorzędowe i trzeciorzędowe. Powiat raciborski leży w obrębie jednego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 332 Q-Tr Subniecka Kędzierzyńsko – Głubczycka. Zbiornik ten obejmuje swoim zasięgiem dolinę rzeki Odry poniżej miasta Racibórz oraz północne tereny powiatu. Wody podziemne występujące w utworach czwartorzędowych, związane są z piaskami i żwirami dolin rzecznych i pradoliny Raciborza. Poziomy czwartorzędowe tworzą porowy system hydrauliczny. W obrębie poziomu czwartorzędowego wydzielono użytkowy poziom wód podziemnych – rejon górnej Odry. W poziomie tym zwierciadło wód występuje na głębokości od 2,3 m do 24 m i ma na ogół charakter swobodny. Wody z tego poziomu są ujmowane i eksploatowane ujęciami w Raciborzu i okolicach. Depresje w tych studniach z reguły wahają się w przedziale od kilkudziesięciu cm do niecałych 10 m. W pojedynczych przypadkach osiągają wielkość kilkunastu metrów. Wody z tego poziomu spełniają normy dla wód pitnych, charakteryzują się podwyższoną ilością związków żelaza, co powoduje konieczność ich uzdatniania przez usunięcie nadnormatywnej zawartości żelaza.

Zawodnienie utworów trzeciorzędu związane jest z wkładami lub soczewkami piaszczystymi i piaszczysto – żwirowymi o miąższości od 2 – 38 m, zalegającymi w tym kompleksie ilastym sarmatu i tortonu oraz z klastycznymi utworami pliocenu wypełniającymi struktury kopalne w stropie trzeciorzędu. Tworzą one porowy system hydrauliczny. W utworach tych wydzielono użytkowy poziom wód podziemnych – Kuźnia Raciborska eksploatowany ujęciami w Strzybniku, Rudniku, Makowie, Borucinie i Raciborzu przy ul. Gamowskiej. Depresje w pojedynczych studniach osiągają wielkość od kilku do ok. 20m. Wody z ujęć w Rudniku i Raciborzu przy ul. Gamowskiej pochodzą z utworów piaszczysto – żwirowych, czwartorzędowych i trzeciorzędowych, stanowiących poziom wodonośny połączony. Wody tego poziomu są średniej jakości i wymagają uzdatnienia przez odżelazienie.

Zasięg granic porowego zbiornika trzeciorzędowo – czwartorzędowego, wód podziemnych przedstawiono poniżej.



Źródło: PIG Warszawa

W roku 2004, na terenie Powiatu Raciborskiego, oceną objęto 3 punkty pomiarowe z poziomu wodonośnego czwartorzędowego (punkty 1114 Racibórz, 65 Racibórz, 64 Rudyszwałd) oraz jeden z poziomu wodonośnego trzeciorzędowego – punkt 72 w Amandowie. W roku 2005 oceny jakości wód dokonywano w oparciu o te same punkty pomiarowe co w 2004r, natomiast w 2006 roku pomiary ograniczono do punktu nr 1114 Racibórz. Oceny jakości wód w punktach monitoringowych dokonywano zgodnie z klasyfikacją przyjętą przez PIOŚ w 1995 roku.

Natomiast klasy jakości zostały określone wg cytowanego na wstępie rozporządzenia, którym wprowadzono klasyfikację dla prezentowania stanu wód podziemnych obejmującą pięć klas jakości tych wód, z uwzględnieniem przepisów w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi:

- 1) klasa I - wody o bardzo dobrej jakości:
 - a) wartości wskaźników jakości wody są kształtowane jedynie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w warstwie wodonośnej,
 - b) żaden ze wskaźników jakości wody nie przekracza wartości dopuszczalnych jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi;
- 2) klasa II - wody dobrej jakości:
 - a) wartości wskaźników jakości wody nie wskazują na oddziaływania antropogeniczne,
 - b) wskaźniki jakości wody, z wyjątkiem żelaza i manganu, nie przekraczają wartości dopuszczalnych jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi;
- 3) klasa III - wody zadowalającej jakości:
 - a) wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów lub słabego oddziaływania antropogenicznego,
 - b) mniejsza część wskaźników jakości wody przekracza wartości dopuszczalne jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi;
- 4) klasa IV - wody niezadowalającej jakości:
 - a) wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów oraz słabego oddziaływania antropogenicznego,
 - b) większość wskaźników jakości wody przekracza wartości dopuszczalne jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi;
- 5) klasa V - wody złej jakości:
 - a) wartości wskaźników jakości wody potwierdzają oddziaływania antropogeniczne,
 - b) woda nie spełnia wymagań określonych dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Podstawę określania klas jakości wód podziemnych, o których mowa w ust. 1, stanowią wartości graniczne wskaźników jakości wody w klasach jakości wód podziemnych określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

W przypadku wód podziemnych istotną jest ochrona obszarów zasilania, poprzez ograniczenie wpływów na obszarach zasilania ujęć oraz utrzymywanie równowagi zasobów tych wód.

Klasyfikacja jakości wód podziemnych w roku 2004 w powiecie raciborskim

	Jednostki	Normy	1114/k	65/r	64/r	72/r
Klasa	-	-	III	II	IV	II
Lokalizacja	-	-	Racibórz	Racibórz	Rudyszwałd	Amandów
Odczyn pH	-	6,5 – 9,5	6,96	6,8	6,8	7,0
Przewodność	μS/cm	2500	627	570	561	571
Azot amonowy	mg/lN	-----	0,0544	0,34	0,66	< 0,10
Żelazo rozpuszczone	mg/lFe	0,2	1.1	< 0,06	< 0,66	0,06

Jak wynika z przedstawionej tabeli przekroczenie normy wystąpiło w zakresie żelaza w punkcie monitoringu krajowego nr 1114/k, w którym to występują warstwy wodonośne czwartorzędowe. Wody czwartorzędowego piętra wodonośnego są najbardziej narażone na infiltrację zanieczyszczeń z powierzchni ziemi.

Według danych WIOŚ uzyskanych za 2006 rok, jakość ogólna wód podziemnych w piętrach wodonośnych w punkcie pomiarowym w Raciborzu wskazuje na III klasę jakości wód. Pod względem zawartości związków azotu na I klasę czystości. Natomiast biorąc pod uwagę związki żelaza na IV klasę czystości. Porównując dane z 2006r. z danymi za 2005r. w tym jedynym punkcie zlokalizowanym w Raciborzu, jakość ogólna wód nie uległa zmianie. Polepszyła się ze względu na zawartość związków azotu z II klasy na I, natomiast pod względem zawartości żelaza nie uległa zmianie. Klasyfikacja wód podziemnych przeprowadzona w 2007 roku w trzech punktach

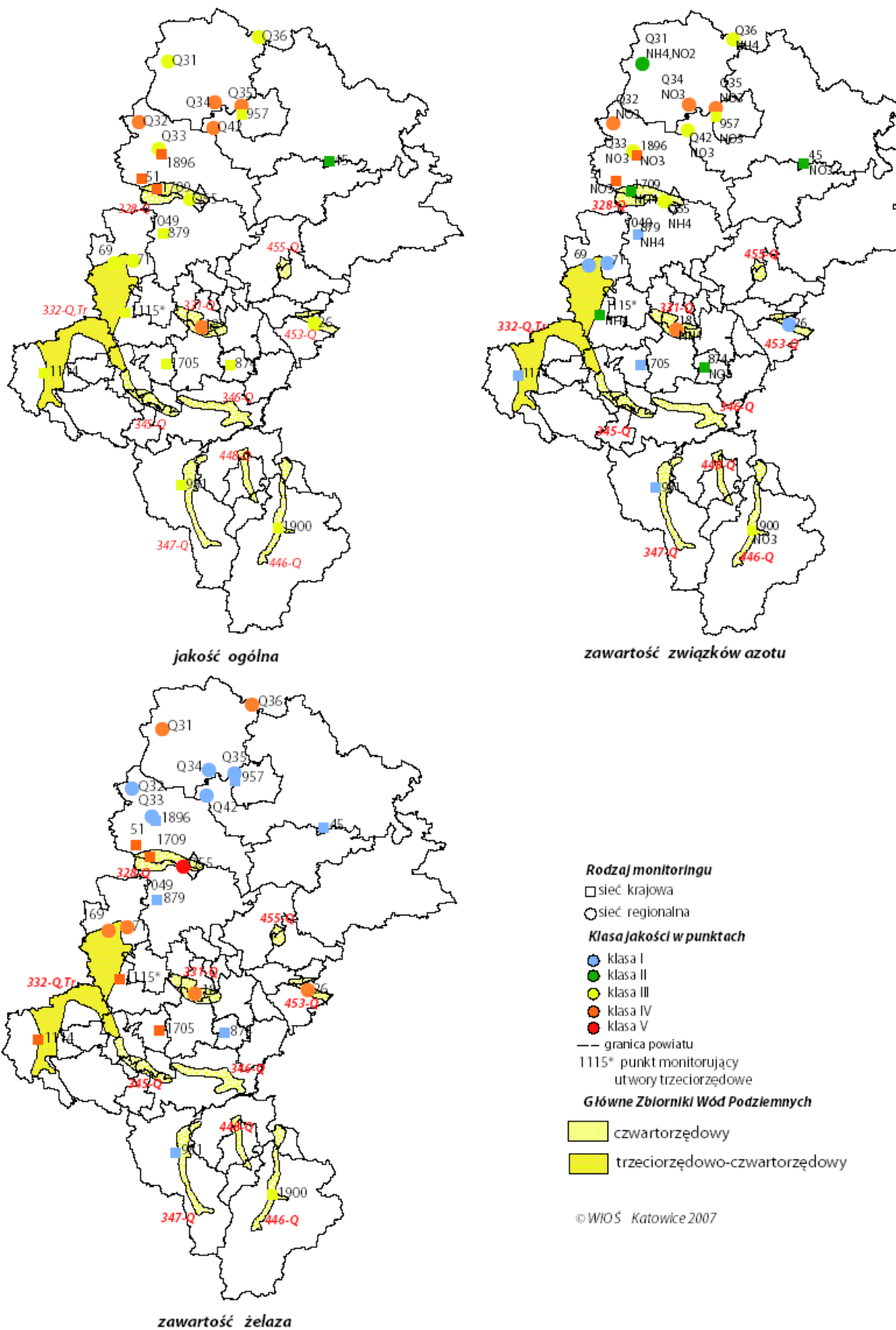
pomiarowych w Krzanowicach, Rudyszwałdzie oraz w Raciborzu wskazuje że wody w punkcie pomiarowym Racibórz niezmiennie klasyfikowane są w III klasie.

W Krzanowicach badana woda zaklasyfikowana została również do trzeciej klasy czystości, natomiast w miejscowości Rudyszwałd do IV klasy. Wskaźnikami jakie decydują, iż wody te nie spełniają wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z 29 marca 2007 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. nr 61, poz. 417), są m.in. mangan i żelazo.

W roku 2006 jakość wód podziemnych nieznacznie się podprawiła, tendencję taką obserwuje się na przestrzeni ostatnich kilku lat.

W oparciu o wyniki analiz wód podziemnych ujmowanych przez poszczególne zakłady zlokalizowane na terenie powiatu, a udostępnianych w postaci rocznych zestawień przez te zakłady. Można zaobserwować, iż jedynie w zakresie wskaźników żelazo ogólne oraz mangan wody podziemne wskazują na ponadnormatywne ich ilości. Pozostałe z określanych wskaźników są zróżnicowane, nie mniej jednak ich wartości zawsze oscylują w granicach normy.

Oceny stanu wód w powiecie raciborskim, można dokonać porównując wyniki z wynikami innych punktów pomiarowych zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego co przedstawiają poniższe rysunki.



Ryc. 2. Jakość wód podziemnych w utworach czwartorzędowy i trzeciorzędowy

3.3.7. Monitoring wód podziemnych

Podstawą prawną monitoringu wód podziemnych jest ustawa Prawo ochrony środowiska oraz ustawa Prawo wodne. Dodatkowo monitoring opiera się rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. nr 241, poz. 2093). Celem monitoringu wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych. Badania prowadzone są w oparciu o krajową sieć monitoringu modyfikowaną pod kątem dostosowania do Ramowej Dyrektywy Wodnej i sieć wojewódzką uzupełniającą badania pod kątem ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych wykorzystywanych do celów pitnych. Zakres wykonywanych oznaczeń terenowych: temperatura, pH, potencjał redox Eh, tlen rozpuszczony; laboratoryjnych: arsen, amoniak, azotyny, azotany, bor, bar, chlorki, chrom, cynk, fluorki, fosforany, glin, kadm, magnez, mangan, miedź, nikiel, ołów, potas, siarczany, sól, wapń, węglowodory, OWO, żelazo, AOX, przewodność elektrolityczna. W zatwierdzonym Programie Państwowego Monitoringu Środowiska dla Województwa Śląskiego na lata 2007 - 2009, prowadzonym przez WIOŚ w Katowicach z roku na rok maleje liczba punktów pomiarowych wód podziemnych. Docelowo nie uwzględniono ani jednego punktu pomiarowego, który zlokalizowany byłby na terenie naszego powiatu.

3.3.8. Gospodarka wodno –ściekowa w poszczególnych gminach powiatu raciborskiego

Gmina Racibórz: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru, tys. m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Wody powierzchniowe				
2.	Wody podziemne	Ujęcie Bogumińska Ujęcie Gamowska Ujęcie Sudół	---	---	2147,988 1012,106 18,760 Σ= 3178,854
3.	Woda wodociągowa	Woda wtłoczona do sieci Woda sprzedana Woda zużyta na cele technologiczne przed wtłoczeniem Woda zużyta po wtłoczeniu do sieci (płukania itp.)	---	---	3117,185 2726,396 87,782 87,769

Ujęcia wody:

Ujęcie wody przy ulicy Bogumińskiej jest ujęciem wód podziemnych – pobór wody następuje z utworów czwartorzędowych. Ujęcie składa się z dziewięciu studni – w tym czynnych eksploatowanych jest siedem, jedna studnia jest studnią rezerwową, jedna jest uszkodzona. Głębokości studni wahają się w przedziale od 51,0 do 56,0 m ppt. Ujęcie Wody przy ulicy Gamowskiej jest ujęciem głębinowym – pobór wody następuje z utworów czwartorzędowych. Ujęcie składa się z dwóch studni – jednej oznaczonej symbolem S13 wydajności $Q = 70 \text{ m}^3/\text{h}$, o głębokości około 85m,

o wydajności $Q = 90 \text{ m}^3/\text{h}$. Głębokość studni wynosi 70 m. Ujęcie Wody Sudół – ujęcie wyłączone z eksploatacji.

Obecnie trwa budowa nowego ujęcia wody dla miasta Raciborza. Ujęcie to realizowane jest przez miasto Racibórz w ramach projektu współfinansowanego z Funduszu Spójności pn. „Gospodarka wodno-ściekowa w Raciborzu.” Planowany termin zakończenia budowy II połowa 2008r.

Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Raciborzu posiada następujące pozwolenia wodnoprawne:

- 1) Pozwolenie wodnoprawne na pobór wód podziemnych z utworów czwartorzędowych dla potrzeb zaopatrzenia w wodę wodociągu miejskiego w Raciborzu nr127/03/SE z dnia 22 grudnia 2003r.
- 2) Pozwolenie wodnoprawne na pobór wód podziemnych na ujęciu Gamowska nr 179/06/SE z dnia 16 listopada 2006r.
- 3) Pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie do rzeki Odry ścieków oczyszczonych z oczyszczalni komunalnej w Raciborzu oraz na odprowadzanie nadmiaru ścieków ogólnych przelewem ze zbiornika retencyjnego ścieków ogólnych nr ŚR-I-6811/74/03.
- 4) Pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie odpływów z przelewów burzowych komunalnej kanalizacji ogólnospławnej Nr 134/05/SE z 31.08.2005r.
- 5) Pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie wód opadowych z 16 wylotów do rz. Odry i kanału Nr 111/03/SE z 24.09.2003r.

Stacje uzdatniania wody.

Stacja Uzdatniania Wody przy ul. 1 Maja 8. Wydajność projektowa stacji wynosiła $20\,000 \text{ m}^3/\text{d} = 833 \text{ m}^3/\text{h}$. Aktualnie stacja eksploatowana jest z wydajnością około $8\,800 \text{ m}^3/\text{d}$. Ciąg technologiczny uzdatniania wody składa się z następujących urządzeń: wieża napowietrzania, filtry pospieszne otwarte (5 sztuk), pompy do płukania filtrów (2 sztuki), chlorownia, zbiorniki wody uzdatnionej, pompownia drugiego stopnia, przewody magistralne i technologiczne, aparatura kontrolna.

Stacja Uzdatniania Wody Gamowska. Wyposażenie technologiczne stacji uzdatniania wody stanowią następujące urządzenia: zbiorniki reakcji sztuk 2, napowietrzanie iniektorowe, 4 ciśnieniowe filtry pospieszne, 3 zbiorniki wody uzdatnionej.

W czerwcu 2007 roku Stację Uzdatniania wody w Sudole wyłączono z eksploatacji. Dzielnica Sudół została przełączona na zasilanie ze Stacji Uzdatniania Wody przy ul. 1 Maja 8.

Pompownie wody.

Na sieci wodociągowej znajdują się niżej wymienione pompownie, których zadaniem jest podwyższanie ciśnienia w sieci: pompownia wody przy ulicy Brzeskiej, pompownia wody Obora, pompownia wody Magdaleny, pompownia wody Zakładowa, pompownia Lipki, pompownia wody przy ulicy Jagielnia.

Dystrybucja wody

Sieć wodociągowa na terenie miasta ma charakter pierścieniowy z nielicznymi odcinkami odgałęzień. Struktura wiekowa sieci ok. 39 % to przewody mające 20 lat i więcej, 20 % to przewody mające 10-20 lat pozostałe 41 % to sieci układane w ostatnich 10 latach. Sieć rozdzielcza wykonana jest w przeważającej części z rur żeliwnych -ok. 39% i PCV- ok. 45%, oraz w niewielkim stopniu z PE- ok. 12%, z azbesto - cementu – ok. 3 % oraz stali – ok. 1%.

Długość sieci wodociągowej

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa</i>	<i>Jm</i>	<i>2007 r.</i>
1	Sieć magistralna Ø300-400 mm	km	12,8
2	Sieć rozdzielcza Ø250-80 mm	km	144,5
3	Podłączenia do budynku	km	78,4
4	Razem	km	235,7

System kanalizacji.

Na terenie miasta Raciborza funkcjonuje kanalizacja ogólnospławna oraz system rozdzielczej kanalizacji. W kanalizację ogólnospławną wyposażone są wyżej położone rejony lewobrzeżnej części miasta obejmujące dzielnice Stara Wieś, Proszowiec oraz częściowo Stare Miasto i Śródmieście. Dolny obszar miasta przylegający od zachodu do Odry oraz tereny prawobrzeżnej części miasta pomiędzy rzeką Odrą a Kanałem Ulga posiadają system rozdzielczej kanalizacji tzn. sieć kanalizacji deszczowej i sieć kanalizacji sanitarnej. Ponadto zgodnie z programem kanalizacji sanitarnej gmin dorzecza Górnej Odry planuje się wybudowanie sieci kanalizacji w dzielnicach Raciborza dotychczas nieskanalizowanych (Ocice, Brzezie, Sudół, Markowice, Miedonia, Stara Wieś, Płonia).

W zachodniej części miasta – dzielnice Proszowiec – Stara Wieś oraz Śródmieście funkcjonuje sieć ogólnospławna wyposażona w 3 przelewy burzowe, odprowadzające nadmiar ścieków (w okresie ulewnych deszczy) do rzeki Odry. W prawobrzeżnej części miasta występuje głównie sieć rozdzielcza tj: sanitarna i deszczowa.

W znacznej części kanalizacja była wykonana powyżej 50 lat temu (ponad 40 %), ok. 7 % procent stanowi sieć wykonana w ostatnim dziesięcioleciu. Sieć sanitarna wykonana jest głównie z kamionki. Na sieci kanalizacyjnej zlokalizowanych jest 6 przepompowni. Kanalizacja ogólnospławna i sanitarna odbiera ścieki sanitarne, przemysłowe oraz wody opadowe z poszczególnych nieruchomości i doprowadza je do oczyszczalni ścieków. Kanalizacja deszczowa odbiera wody opadowe i odprowadza je do rzeki poprzez zainstalowane na wylotach urządzenia podczyszczające (osadnik, separator ropopochodnych).

Sieć kanalizacyjna.

<i>Lp.</i>	<i>Kanalizacja</i>	<i>Jedn.</i>	<i>2007</i>
1	Długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej	[km]	70,8
2	Długość sieci kanalizacyjnej ogólnospławnej	[km]	25,3
3	Długość przyłączy kanalizacyjnych	[km]	17,9
4	Długość sieci kan. deszczowej obsługiwanej przez ZWiK	[km]	brak danych
5	Razem	[km]	114

Struktura materiałowa kanalizacji.

Lp.	Kanalizacja	Jedn.	Materiał bez przyłączy kanalizacyjnych.				Ogółem
			Kamionka	PCV	cegła	Beton	
1.	Kanalizacja sanitarna	[km]	64,3	7,0	-	-	71,3
2.	Kanalizacja ogólnospławna	[km]	4,0	1,4	1,6	18,3	25,3
3.	Kanalizacja deszczowa	[km]	Brak danych				
	Razem		68,3	8,4	1,6	18,3	96,6

Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Raciborzu zgodnie z zawartą umową nr 30/GM/2007 z dnia 04. 06. 2007 prowadzi również obsługę kanalizacji deszczowej na terenie miasta w zakresie własności miasta Racibórz łącznie z zabezpieczeniem przeciw powodziowym. Zakres wykonywanych czynności dotyczących obsługi kanalizacji deszczowej obejmuje m.in. czyszczenie kanalizacji deszczowej, czyszczenie wpustów i studni kanalizacyjnych, wykonywanie inspekcji TV, utrzymywanie we właściwym stanie technicznym pompowni deszczowych, urządzeń podczyszczających tj osadników i separatorów, wylotów kanalizacji do rz. Odry i kanału Ulga oraz pobieranie i przeprowadzanie badań wód deszczowych odprowadzanych przez poszczególne wyloty.

Oczyszczalnia Ścieków w Raciborzu przyjmuje ścieki komunalne (socjalno-bytowe i przemysłowe). Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna.

Sposób oczyszczania ścieków:

- część mechaniczna: kraty
piaskownik
osadnik wstępny
- część biologiczna: komory osadu czynnego
osadniki wtórne

W 2007r. parametry ścieków oczyszczonych wynosiły:

BZT₅ - 4 mg/dm³

ChZT - 41 mg/dm³

Zawiesina ogólna - poniżej 13 mg/dm³

Azot ogólny - 9,9 mg/dm³

Fosfor ogólny - 1,0 mg/dm³

Ilość ścieków oczyszczonych w 2007r. wynosiła 3 475 476m³.

Ścieki oczyszczone są odprowadzane do rzeki Odry.

Gmina Kornowac:

Na terenie gminy działają następujące spółki odpowiedzialne za dostarczanie wody:

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Wodzisławiu Śl.
Spółka Wodociągowa Pogrzebień-Kornowac;
Spółka Wodociągowa Kobyla-Łańce.

W Gminie Kornowac częściowo skanalizowane jest sołectwo Kobyla na odcinku 8,6 km (w tym 7 km kanalizacji grawitacyjnej).

Gmina Rudnik:

W Gminie Rudnik jednostką odpowiedzialną za dostarczenie wody jest Zakład Wodociągów i Usług Komunalnych w Rudniku. Gmina Rudnik jest zwodociągowana blisko w 100 %, posiada własne ujęcie wody AKSUW w Rudniku. Woda jest poddawana procesowi odżelazienia i odmanganiania. Zakład prowadzi działalność związaną z zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i zbiorowym odprowadzeniem ścieków w zakresie poboru, uzdatniania i rozprowadzania wody oraz oczyszczania ścieków, za pomocą urządzeń będących własnością Gminy Rudnik. Zakład posiada: pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie ścieków z oczyszczalni w Ponięcicach, ważne do 25.10.2017 r., wydajność 14,4 m³/d; pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie ścieków oczyszczalni w Modzurowie, ważne do 06.04.2015 r., wydajność 30,0 m³/d; pozwolenie wodnoprawne na pobór wód podziemnych ze studni w Rudniku, ważne do 31.12.2010 r., wydajność 850,0 m³/d

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru w 2007 r., m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Wody podziemne	AKSUW Rudnik	14 000	-	-
2.	Woda Wodociągowa	AKSUW Rudnik	-	-	168 000

Ścieki socjalne są oczyszczane na dwóch oczyszczalniach mechaniczno – biologicznych w Ponięcicach i Modzurowie. Łączna ilość ścieków w roku 2007 wyniosła 8,2 tys. m³. Stopień oczyszczenia ścieków jest zgodny z wartościami podanymi w pozwoleniach wodnoprawnych. Osady ściekowe są zagospodarowywane do celów rolniczych.

Gmina Krzyżanowice:

Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Krzyżanowicach – zlikwidowany uchwałą Rady Gminy Krzyżanowice nr XII/73/07 z dnia 25 października 2007r. z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2008 roku statutowo zajmował się zbiorowym zaopatrzeniem w wodę na terenie gminy Krzyżanowice, eksploatacją składowiska odpadów w Tworkowie, usługami sprzętowymi.

Zakład posiadał następujące pozwolenia: pozwolenie zintegrowane – dot. Składowiska – decyzja Wojewody Śląskiego z dn. 30.07.2007r. nr SR-II-6618/15/06/9/07, instrukcja eksploatacji składowiska – decyzja Wojewody Śląskiego z dn. 27 lipca 2007r., nr ŚR-II-6623/10/07, pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego do urządzeń kanalizacyjnych w ilości 1500 m³/rok, decyzja

Wojewody Śląskiego z dnia 18.06.2007r. nr ŚR-I-6811/45/07, decyzja Wojewody Śląskiego nr ŚR-I-6811/33/07 z dnia 22.05.2007r. w sprawie pozwolenia wodnoprawnego na zrzut poszczególnymi wylotami wód z drenażu podfoliowego do cieków, decyzja Starosty Raciborskiego nr 180/05/SE z dnia 23.12.2005r. w sprawie pozwolenia wodnoprawnego na pobór wody podziemnej, studnie S-6 i S-5 o łącznej ilości $Q_{\text{śr.d}} = 460 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{\text{max.h}}=31 \text{ m}^3/\text{h}$ oraz na wprowadzanie ścieków (popłuczyn) z SUW Rudyszwałd do cieku Bełk w ilości $60 \text{ m}^3/\text{dobę}$ o składzie: zawiesina ogólna $\leq 35 \text{ mg}/\text{dm}^3$, żelazo ogólne $\leq 10 \text{ mg Fe} / \text{dm}^3$.

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce pobru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Wody podziemne	Ujęcie S-5 Zabełków Ujęcie S-6 Rudyszwałd	8375	-	6177
2.	Woda Wodociągowa	SUW Borucin	131230	-	131230

Ścieki:

W roku 2007 zrzucano do potoku Bełk z SUW Rudyszwałd 8465 m^3 wód popłucznych. Ścieki socjalne z siedziby zakładu i składowiska odpadów w Tworkowie były gromadzone w szambach bezodpływowych (składowisko ok. $8 \text{ m}^3/\text{rok}$, siedziba zakładu wraz z mieszkańcami i przedszkolem ok. $40 \text{ m}^3/\text{rok}$).

W Gminie Krzyżanowice planuje się skanalizowanie południowej części gminy (sołectwa Zabełków, Chałupki, Rudyszwałd) i odprowadzenie ścieków do czeskiego Bohumina. Natomiast północna część gminy po skanalizowaniu będzie odprowadzać ścieki do nowoprojektowanej oczyszczalni w Krzyżanowicach.

Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne „Górna Odra” sp. z o.o. w Roszkowie - spółka zajmuje się zbiorowym zaopatrzeniem w wodę gminy Krzyżanowice, a od połowy 2008r. także gminy Kornowac. Największym zadaniem spółki jest budowa kanalizacji sanitarnej na terenie obydwu gmin. Spółka w lipcu 2008 roku uzyskała pozwolenie wodnoprawne na pobór wód ze studni S-5 i S-6 oraz zrzut wód popłucznych z SUW Rudyszwałd.

Gmina Kuźnia Raciborska:

Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Kuźni Raciborskiej - podstawową działalnością GPWiK Sp. z o.o. w Kuźni Raciborskiej jest zaopatrzenie mieszkańców Miasta i Gminy Kuźnia Raciborska w wodę pitną z ujęć położonych w Kuźni Raciborskiej i Rudzie Kozielskiej oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych kanalizacją ogólnospławną oraz wozem asenizacyjnym.

Przedsiębiorstwo posiada:

1. Pozwolenie wodnoprawne na pobór wody podziemnej z utworów trzeciorzędowych ujęcia wód podziemnych w Rudzie Kozielskiej, na potrzeby wodociągu grupowego „RUDY”, zaopatrującego w wodę mieszkańców miejscowości Ruda Kozielska, Rudy i Jankowie, za pomocą studni:

Nr 1 o wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 31,1 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $S = 15,9 \text{ m}$
 Nr 2 o wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 47,1 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $S = 11,5 \text{ m}$
 w łącznej ilości: $Q_{\text{sr.d}} = 437,0 \text{ m}^3/\text{d}$

2. Pozwolenie wodnoprawne na pobór wody podziemnej z utworów czwartorzędowych za pomocą studni S-1, S-2, i S-3 ujęcia „LAS” o ustalonej łącznej wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 36,3 \text{ m}^3/\text{h}$, oraz studni S-2a ujęcia „OSIEDLE” o ustalonej łącznej wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 8,3 \text{ m}^3/\text{h}$ w ilości: $Q_{\text{sr.d}} = 956,0 \text{ m}^3/\text{komunalnych}$ dla potrzeb komunalnych miasta Kuźnia Raciborska oraz Siedlisk, Turza, Budzisk i Rudy

3. Pozwolenie wodnoprawne /dla nowo budowanej oczyszczalni/ na odprowadzenie oczyszczonych ścieków komunalnych z oczyszczalni ścieków w Kuźni Raciborskiej poprzez rów odprowadzający do rzeki Ruda w km 5+465, w ilości: $Q_{\text{sr.d}} = 800,0 \text{ m}^3/\text{d}$ oraz odprowadzenie oczyszczonych wód opadowych i roztopowych z oczyszczalni ścieków w Kuźni Raciborskiej poprzez rów odprowadzający do rzeki Ruda w km 5+465, w ilości: $Q_{\text{sr.d}} = 76,0 \text{ m}^3/\text{d}$.

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m^3		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Wody podziemne		60,168		324,456

Do sieci wodociągowej przyłączonych jest 99% mieszkańców gminy Kuźnia Raciborska. Sieć wodociągowa zasilana jest w 100% z własnych ujęć wód głębinowych w Kuźni Raciborskiej oraz Rudzie Kozielskiej. Stacja wodociągowa (SW) w Kuźni Raciborskiej wybudowana została w latach sześćdziesiątych, składa się z pięciu studni głębinowych, stacji pomp i dwóch zbiorników wyrównawczych o pojemności $2 \cdot 150 \text{ m}^3$.

Na przełomie miesiąca maja i czerwca 2008 r. zakończono inwestycję polegającą na budowie dodatkowego zbiornika na wodę o pojemności 250 m^3 co zwiększyło zapasowy bufor wody w miesiącach letnich gdy jest największy dobowy rozbiór wody dochodzący nawet do $1100 \text{ m}^3/\text{d}$. Studnie ujmują wodę z warstw czwartorzędowych, zasilanych z opadów atmosferycznych. Studnie można pogrupować w 2 ujęcia: „LAS” (studnia S-1 głębokość ujęcia $18,5 \text{ m}$; S-2 głębokość ujęcia $18,7 \text{ m}$; S-3 głębokość ujęcia $15,0 \text{ m}$) i „Osiedle” (studnia S-1 głębokość ujęcia $16,8 \text{ m}$; S-2a głębokość ujęcia $18,0 \text{ m}$).

Stacja wodociągowa w Rudzie Kozielskiej wybudowana została w latach dziewięćdziesiątych, składa się z dwóch studni głębinowych, stacji uzdatniania wody i zbiornika wyrównawczego o pojemności $2 \cdot 150 \text{ m}^3$. Stan techniczny ujęć jest dobry i nie wymaga modernizacji.

Gospodarkę wodno – ściekową przedstawiają poniższe tabele:

Wyszczególnienie	Jedn.	2005r.	2006r.	2007r.
1. Bilans wody				
1.1. Produkcja (ilości ujmowane na ujęciach)	[m ³ /r]	414604	428150	384624
1.2. Zużycie własne na ujęciach	[m ³ /r]	64330	68400	60168
1.3. Woda wtłoczona do sieci	[m ³ /r]	350274	359750	324456
1.4. Straty w sieci	[m ³ /r]	190,3	73,0	0,0
1.5. Straty razem (zużycie wł. + str. w sieci)	[m ³ /r]	64520,3	68473,0	60168,0
1.6. Sprzedaż gosp. Domowe	[m ³ /r]	327883,7	336277	304956
1.7. Sprzedaż pozostali (w tym użyteczność publiczna)	[m ³ /r]	22200	23400	19500

W 2007r. do Oczyszczalni Ścieków zostało dowieziona transportem asenizacyjnym łącznie 12131 m³ ścieków przemysłowych. Głównym dostawcą tych ścieków był Zakład Przetwórstwa Mięsnego MAXPOL Sp. z o.o. z/s w Kuźni Raciborskiej. Ścieki przemysłowe są dostarczane do zlewni i tam mieszane ze ściekami bytowymi pochodzącymi z kanalizacji ogólnospławnej oraz dowożonymi transportem asenizacyjnym z szamb indywidualnych odbiorców. Gmina Kuźnia Raciborska nie posiada kompleksowego (obejmującego całą gminę) rozwiązania dla gospodarki ściekowej.

Znaczna część miasta Kuźnia Raciborska oraz sołectwa Turze, Siedliska, Budziska, Ruda, Jankowice, Ruda Kozielska oraz Rudy wraz z przysiółkami Biały Dwór, Brantolka, Kolonia Renerowska, Paproć, Podbiała, Przerycie i Szybki nie są skanalizowane i nie posiadają urządzeń do oczyszczania ścieków. Miasto Kuźnia Raciborska posiada oczyszczalnię ścieków. Istniejąca oczyszczalnia jest eksploatowana od 25 lat. Oczyszczalnia pracuje w technologii złoża zraszanego i przy aktualnym napływie ścieków i stopniu wyeksploatowania urządzeń nie jest w stanie spełnić warunków, co do prawidłowego oczyszczania ścieków. Długość miejskiej sieci kanalizacyjnej wynosi obecnie 3500 m. Liczba mieszkańców odprowadzających ścieki do oczyszczalni w 2007 roku wynosiła 3700 osób (do kanalizacji podłączonych jest obecnie 29,13% ogółu mieszkańców).

Pozostałe ścieki są dowożone do oczyszczalni transportem asenizacyjnym na indywidualne zamówienie klientów przedsiębiorstwa.

W ramach Programu Rozwoju Subregionu Zachodniego, Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Kuźni Raciborskiej realizuje projekt (współfinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 Priorytet V. Środowisko, Działanie 5.1. – Gospodarka wodno – ściekowa) p.n. Budowa oczyszczalni ścieków dla miasta Kuźnia Raciborska. Nowa oczyszczalnia pracować będzie w oparciu o metodę oczyszczania biologicznego. Oczyszczalnia spełniać będzie wymagania ochrony środowiska zawarte w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24.07.2006 roku w sprawie warunków jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie niebezpiecznych dla środowiska wodnego.

Wyszczególnienie	Jedn.	2005r.	2006r.	2007r.
1. Bilans ścieków (ilości zafakturowane)				
1.1. Odbiór od gosp. Domowych	[m ³ /r]	90673	91596	92751
1.2. Odbiór od przemysłu	[m ³ /r]	12302	11826	12131
1.3. Odbiór od pozostałych (w tym użyteczność publ.)	[m ³ /r]	1341	1338	1418
1.4. Odbiór ścieków razem	[m ³ /r]	104316	104760	106300

Sieć kanalizacji odbierająca ścieki bytowo-gospodarcze pracuje w systemie grawitacyjnym, ogólnospławnym, a jej całkowita długość wynosi 3,5 km. Ze względu na wiek oraz materiał (kolektory betonowe i kamionkowe budowane w latach 1955-1960), kanalizacja charakteryzuje się wysoką awaryjnością. Powstałe ścieki na terenie aglomeracji gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, opróżniane i przewożone beczkowozami do punktu zlewowego w oczyszczalni ścieków w Kuźni Raciborskiej, oraz w znacznej części odprowadzane w sposób niekontrolowany do ziemi i wód płynących.

Decyzją Wojewody Śląskiego Rozporządzenie nr 11/07 z dnia 13.03.2007r. obszar działania planowanej oczyszczalni ujęty został jako aglomeracja Kuźnia Raciborska o równoważnej liczbie mieszkańców 5543 z oczyszczalnią ścieków komunalnych w Kuźni Raciborskiej.

W uchwale Rady Miejskiej nr VI/34/2007 planowana jest budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków. Oczyszczalnia ścieków będzie własnością Gminnego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Kuźni Raciborskiej, które będzie prowadzić jej realizację, eksploatację oraz finansować wynik realizacji zadania.

Gmina Pietrowice Wielkie:

Zakład Komunalny w Pietrowicach Wielkich - zakład zajmuje się poborem, uzdatnianiem i dostarczaniem wody odbiorcom z Gminy Pietrowice Wielkie. Posiada pozwolenia wodnoprawne Starosty Raciborskiego nr 101/07/SE z dnia 12.07.2007 r., nr 10/01/SE z dnia 31.01.2001 r., nr 11/01/SE z dnia 31.01.2001 r.

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru, m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne - zaopatrzenie mieszkańców
1.	Wody podziemne	Maków Amandów Samborowice	-	-	281210 99768 18893

Gmina Nędza: Zakład Wodociągów i Usług Komunalnych w Nędzy

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru, tys. m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Wody podziemne	Gmina Nędza	9,6	-	165,6

Zakład zajmuje się pobieraniem, uzdatnianiem i dostarczaniem wody do mieszkańców gminy Nędza.

Gmina posiada sieć wodociągową i jest zwodociągowana w ponad 97% , woda pochodzi z podziemnych ujęć. Ujęcia znajdują się we wsi Nędza: dwa o wydajności 20m³/h, dwa o wydajności 4,0m³/h, jedno o wydajności 5,0m³/h oraz w Babicach ujęcie o wydajności 22,7m³/h.

Gmina Nędza nie posiada kanalizacji, ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, istnieje 6 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Gmina Krzanowice

W Gminie Krzanowice do czasu zainwestowania w budowę własnej oczyszczalni ścieków ścieki bytowo – gospodarcze z terenów nieskanalizowanych opuszczały gospodarstwa domowe w sposób niekontrolowany. Aktualnie tworzona jest sieć kanalizacyjna stanowiąca w sposób nierozzerwalny jeden system z oczyszczalnią (2006 r. – Bojanów, 2010 r. – docelowo Krzanowice). Stworzenie tego systemu uporządkuje gospodarkę ściekową na terenie całej gminy. Ścieki kierowane są na gminną oczyszczalnię typu ECOLO – CHIEF.

3.3.9. Gospodarka wodno-ściekowa zakładów powiatu raciborskiego

Henkel Polska Sp. z o. o.

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Rok poboru	Wielkość poboru , tys. m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Wody powierzchniowe	2004 r.	16399	72651	-
		2005 r.	17492	60838	
		2006 r.	16354	38550	
		2007 r.	8803	25237	
1.	Wody podziemne	2004 r.	6492	22314	
		2005 r.	7230	20979	-
		2006 r.	7778	28434	
		2007 r.	13032	38518	
2.	Woda wodociągowa	2004 r.	150.		13415
		2005 r.	293	-	6403
		2006 r.	326		8267
		2007 r.	442		7226

Ścieki:

Przemysłowe: Na wydziale proszkowni powstają ścieki podczas mycia i chłodzenia urządzeń. Źródłem ścieków na wydziale mydeł jest instalacja przeróbki ługów pomydlanych (instalacja glicerynowi). Ścieki powstają podczas mycia odsalaczy pod wyparką. Powstaje wtedy około 10 m³ ścieków o bardzo dużej zawartości chlorków. Częstotliwość odprowadzania ścieków z oddziału glicerynowi – 1 x 1-2 dni w ciągu 1 godziny. Źródłem ścieków na wydziale sulfonacji jest węzeł oczyszczania gazów odlotowych, w którym gazy poreakcyjne zawierające dwu i trójtlenek siarki

neutralizowane są roztworem wodorotlenku sodu. Roztwór krąży w obiegu zamkniętym, po czym jest odprowadzany ze zbiornika pod skruberm do zbiornika wód technologicznych na wydziale proskowni i wykorzystany jako woda do przygotowania masy proskowej. Ścieki odprowadzane ze skrubera zawierają detergenty, siarczany, siarczyny. W przypadku postoju wydziału proskowni ścieki ze skrubera mogą być odprowadzane do kanalizacji ścieków przemysłowych. Wymiana roztworu następuje na ogół 1 x dobę a ilość odprowadzonych ścieków wynosi około 2 m³. Ścieki z oddziału wytapialni – mycie urządzeń i gotowanie papierów, itp. – odprowadzane są do zbiornika na wydziale mydeł i wykorzystywane jako woda do gotowania mydła. Do kanalizacji trafia tylko woda po myciu posadzki. Szacunkowa ilość tych ścieków to 0,8 m³/dobę.

Tace zbiorników magazynowych, tace rozładunkowe i załadunkowe surowców i wyrobów posiadają odprowadzenia do kanalizacji ścieków przemysłowych. W czasie deszczu czy mycia tace odwadniane są poprzez zasuwy odcinające. Maksymalną wielkość odpływu szacuje się na 100 m³/dobę, przy czym odpływ może nastąpić w ciągu kilku godzin. W laboratorium oprócz analiz chemicznych wykonuje się również testowanie środków piorących w pralkach. Łączna ilość ścieków odprowadzanych z laboratorium szacowana jest na poziomie 3,6 - 4 m³/dobę. Kotłownia zakładowa jest źródłem następujących ścieków: odmuliny z kotłów (około 36 m³/dobę), ścieki z płukania filtrów (około 18 m³/dobę – odpływ okresowy), ścieki z regeneracji wymienników (około 42 m³/dobę – odpływ okresowy). Ogółem na zbiorniki zakładowej oczyszczalni ścieków napływa od 73-240 m³ ścieków przemysłowych w ciągu doby. Wszystkie ścieki przemysłowe z zakładu odprowadzane kanalizacją ścieków przemysłowych do przepompowni ścieków przemysłowych, a stamtąd są kierowane do jednego z trzech zbiorników wyrównawczych zakładowej oczyszczalni ścieków. Ścieki przemysłowe w całości są odprowadzane do urządzeń kanalizacyjnych Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Raciborzu.

Socjalne:

Ilość ścieków socjalnych kształtuje się na poziomie średnio 40 m³/dobę, a maksymalnie 80 m³/dobę. Wielkości te oszacowano na podstawie poborów miesięcznych wody pitnej z wodociągu miejskiego i poboru maksymalnego. Ścieki sanitarne z terenu całego zakładu (oprócz budynku administracyjnego i biura Magazynu Wyrobów Gotowych) kierowane są siecią kanalizacji sanitarnej do przepompowni ścieków sanitarnych usytuowanej w bezpośrednim sąsiedztwie zakładowej oczyszczalni ścieków. Ścieki sanitarne z budynku administracyjnego są odprowadzane bezpośrednio do kanalizacji miejskiej. Ścieki z biura Magazynu kierowane są do szamba, które jest w miarę potrzeb opróżniane przez firmę specjalistyczną. Przepompownia ścieków sanitarnych posiada awaryjne połączenie z przepompownią ścieków przemysłowych. Z awaryjnego połączenia można korzystać w przypadku przedostania się do kanalizacji sanitarnej ścieków przemysłowych. Studzienka wylotowa do kanalizacji miejskiej dla ścieków przemysłowych i sanitarnych znajduje się przy ul. Prusa w Raciborzu.

Na zakładowej oczyszczalni ścieków prowadzi się korektę pH za pomocą kwasu siarkowego albo ługu sodowego. W zbiornikach wyrównawczych oczyszczalni możliwe jest uśrednianie składu ścieków kierowanych na miejską oczyszczalnię za pośrednictwem kanalizacji miejskiej. Ścieki socjalne z zakładu są odprowadzane kanalizacją ścieków sanitarnych do przepompowni ścieków sanitarnych. Ścieki te są w całości kierowane do urządzeń kanalizacyjnych Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Raciborzu (razem ze ściekami przemysłowymi). Średnio z zakładu odprowadza się łącznie 80 000 m³ ścieków na rok.

Fabryka Kotłów „RAFAKO” S.A.

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Rok poboru	Wielkość poboru , tys. m ³		
			Ogółem	Cele technologiczne	Cele socjalne
1.	Woda	2004 r.	53	12	41
	Wodociągowa z	2005 r.	52	10	42
	Zakładu Wodociągów i	2006 r.	53	15	38
	Kanalizacji w	2007 r.	49	9	40
	Raciborzu				

Ścieki:

Przemysłowe: Na przestrzeni lat 2004-2007 objętość ścieków przemysłowych wynosiła 1000 m³/rok. Ścieki te oczyszczane są w zakładowej biologicznej oczyszczalni ścieków. Wartości zanieczyszczeń w odprowadzonych ściekach nie przekraczają wartości określonych w decyzji Starosty Raciborskiego nr 165/04 sygnatura SE-II-6223/27/2004 z dnia 16.12.2004 roku. Ścieki przemysłowe odprowadzane są do rzeki Odry w km 47+250. Objętość ścieków socjalnych kształtowała się następująco: 44 000 m³/rok w 2004 roku, 45 000 m³/rok w 2005 roku, 40 000 m³/rok w 2006 roku, 46 000 m³/rok w 2007 roku. Ścieki socjalne również podlegają oczyszczeniu w zakładowej biologicznej oczyszczalni ścieków. Wartości zanieczyszczeń w odprowadzonych ściekach nie przekraczają wartości określonych w decyzji Starosty Raciborskiego nr 165/04 sygnatura SE-II-6223/27/2004 z dnia 16.12.2004 roku. Oczyszczone ścieki socjalne zrzucane są do rzeki Odry w km 47 + 250.

SGL Carbon Polska S.A. - zakład w Raciborzu

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Wody podziemne	Studnie podziemne S1 i S1a	-	43	-
2.	Woda wodociągowa	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Racibórz	23	-	36

Ścieki:

Objętość ścieków przemysłowych wynosi 18 000 m³ – zrzut ścieków. Ścieki przemysłowe – opadowe oczyszczane są na zakładowej oczyszczalni ścieków mechaniczno – chemicznej. Proces oczyszczania przebiega dwu-etapowo tzn. I stopień sedymentacja na osadnikach, II stopień – filtracja na filtrach pośpiesznych żwirowych. Część ścieków jest zawracana do obiegu po oczyszczeniu po II stopniu.

Objętość ścieków socjalnych to 41 000 m³. Odprowadzane są one do kanalizacji sanitarnej. Na ich zrzut zakład posiada podpisaną umowę z Zakładem Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Raciborzu.

Ema – Brzezie Sp. z o. o. w Raciborzu

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³		
			12,944		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Wody powierzchniowe	Staw zakładowy nr 3 na potoku Ceres (Łęgoń)	-	8,57	-
2.	Woda wodociągowa	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Racibórz	-	-	4,374

Ścieki:

Przemysłowe: Woda pochłodnicza 6,856 tys. m³ – nie wymaga oczyszczenia. Pomiar temperatury wód chłodniczych raz w tygodniu. Badanie składu fizykochemicznego 2 razy w roku – w I i II półroczu. Woda pochłodnicza zrzucana jest do stawu przyzakładowego nr 3. Ścieki socjalne odprowadzane są do dwóch szamb trójkomorowych, które opróżniane są wozem asenizacyjnym i wywożone na oczyszczalnię ścieków w Raciborzu – umowa z Przedsiębiorstwem Komunalnym Sp. z o.o.

ZPC „Mieszko” S.A.

Gospodarka wodna w roku 2007:

Zakład nr 1

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³	
			Cele technologiczne i socjalne razem	Cele chłodnicze
1.	Wody powierzchniowe	---	---	---
2.	Wody podziemne	Utwory czwartorzędowe	36 418,00 m ³	---
3.	Woda wodociągowa	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Raciborzu	8 269,00 m ³	---

Zakład nr 2

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³	
			Cele technologiczne i socjalne razem	Cele chłodnicze
1.	Wody powierzchniowe	---	---	---
2.	Wody podziemne	Utwory czwartorzędowe	51 303,00 m ³	---
3.	Woda wodociągowa	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Raciborzu	1 734,00 m ³	---

Ścieki technologiczne trafiają do kanalizacji sanitarnej Zakładu, a dalej do kanalizacji administrowanej przez ZWiK w Raciborzu (zarówno w Zakładzie nr 1 jak również w Zakładzie nr 2). Nie są one podczyszczane. Ścieki socjalno-bytowe trafiają do kanalizacji sanitarnej, a następnie zmieszane ze ściekami technologicznymi do kanalizacji miejskiej (zarówno w Zakładzie nr 1 jak również w Zakładzie nr 2). Nie są one podczyszczane.

Elbar – Katowice Sp. z o. o. Oddział Carbon w Raciborzu

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Woda wodociągowa	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Racibórz	0,14 – woda do produkcji pary, nie powstają ścieki	-	0,12

Ścieki:

Przemysłowe nie powstają. Ścieki z łaźni, umywalk i toalet odprowadzane są bezpośrednio do kanalizacji. Objętość ścieków = objętości wody.

Produkcja Wyrobów Betonowych „AWBUD” S.A. – Zakład w Roszkowie

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Woda wodociągowa	Przedsiębiorstwo Wodociągowo - Kanalizacyjne „Górna Odra”	15 m ³ /dobę	-	20 m ³ /miesiąc

Ścieki:

Średnie zapotrzebowanie na wodę wykorzystywaną w celach technologicznych wynosi do 15 m³/dobę i jest ona wykorzystywana bezpośrednio jako składnik mieszanki betonowej, około 0,1 m³/dobę jest wykorzystywane do mycia mieszalnika, skąd jest grawitacyjnie odprowadzana do otwartego zbiornika bezodpływowego i przy użyciu pompy zanurzalnej do ścieków jest zwracana do procesu mieszania betonu. Dodatkowo w hali produkcyjnej jest umieszczony hydrant do celów ppoz., zasilany z ww. sieci. Wody opadowe z dachów, dróg wewnętrznych i placów manewrowych (na których składowana jest betonowa kostka brukowa, galanteria betonowa, drewniane palety transportowe) odprowadzane są systemem kanalizacji deszczowej do kolektora , a następnie do zbiornika wodnego, z którego jest wydobywane kruszywo. Ścieki socjalne za pośrednictwem istniejącej kanalizacji ściekowej trafiają do bezodpływowego zbiornika (szamba), usytuowanego na terenie sąsiedniego zakładu. Na odbiór ścieków zawarto stosowną umowę.

Zakład Produkcyjno – Usługowo – Handlowy BETRA Sp. z o. o. w Raciborzu

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Woda wodociągowa	ZWiK Racibórz	2,8	-	0,5

Ścieki:

Przemysłowe – woda technologiczna zużyta jest do produkcji betonów. Ścieki socjalne w ilości 0,5 tyś. m³ gromadzone są w zbiornikach i wywożone przez Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. do oczyszczalni ścieków.

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Jastrzębiu Zdroju

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³	
			Cele technologiczne	Cele socjalne
1.	Woda wodociągowa	Ciepłownia Miejska Racibórz - ZWiK Sp. z o. o. Racibórz	10,997	0,772
2.	Woda wodociągowa	Ciepłownia Rejonowa „Ostróg” ZWiK Sp. z o. o. Racibórz	1,674	0,240
3.	Woda wodociągowa	Kotłownia Kuźnia Raciborska GPWiK Sp. z o. o. w Kuźni Rac.	0,155	0,109

Ścieki przemysłowe powstają na terenie instalacji, są efektem prowadzenia procesów regeneracji i płukania kolumn jonitowych na potrzeby zmiękczenia wody wodociągowej (uzupełnianie nośnika w sieci ciepłowniczej) i są odprowadzane na podstawie podpisanych umów do kanalizacji miejskiej, skąd transportowane są do miejskich oczyszczalni w Raciborzu (dla CM Racibórz i CR „Ostróg”) i Kuźni Raciborskiej (dla kotłowni w Kuźni Raciborskiej). Ilość ścieków przemysłowych: Ciepłownia Miejska w Raciborzu – 2700 m³, Ciepłownia Rejonowa „Ostróg” – 855 m³, Kotłownia w Kuźni Raciborskiej - 155 m³.

Wszystkie ścieki socjalno – bytowe odprowadzane są kanalizacją miejską do oczyszczalni ścieków gdzie następuje ich oczyszczenie. Odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie aktualnych umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków z ZWiK Sp. z o. o. Racibórz oraz GPWiK Sp. z o. o. Kuźnia Raciborska. Ilość ścieków socjalno - bytowych: Ciepłownia Miejska w Raciborzu – 772 m³, Ciepłownia Rejonowa „Ostróg” – 240 m³, Kotłownia w Kuźni Raciborskiej - 109 m³.

Raciborska Spółdzielnia Mleczarska

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Wody podziemne	Studnia głębinowa 2A Studnia głębinowa 3A	38	-	-

Ścieki jakie powstają w zakładzie to głównie popłuczyny z mycia maszyn oraz hal z bardzo dużą ilością czystej wody. Ścieki odprowadzane są do oczyszczalni miejskiej zgodnie z podpisaną umową z Zakładem Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Raciborzu. Sposób postępowania z ściekami socjalnymi jest identyczny.

Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „INTERCONTRACT” Sp. z o. o.

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Woda wodociągowa	ZWiK Sp. z o. o. Racibórz	1 m ³ /dobę	-	2,5 m ³ /dobę

Ścieki przemysłowe nie powstają. Ścieki socjalne odprowadzane są do szamba o pojemności 10 m³. Ścieki odbierane są przez specjalistyczną firmę w zależności od napełnienia zbiornika.

Przedsiębiorstwo produkcyjne EKO – OKNA

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Woda wodociągowa	ZWiK Sp. z o. o. Racibórz	-	-	3,544

Działalność produkcyjna przedsiębiorstwa nie jest źródłem powstawania ścieków przemysłowych. Ścieki socjalne odprowadzane są do szczelnego zbiornika bezodpływowego, zlokalizowanego na terenie zakładu. Zbiornik bezodpływowy jest opróżniany przez Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. w Raciborzu z częstotliwością około 1 raz na tydzień. W 2007 roku na terenie Przedsiębiorstwa powstało 3 544 m³ ścieków socjalnych.

Spółdzielnia Meblarska „Rameta” w Raciborzu

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Woda wodociągowa	Z sieci miejskiej	Ogółem 9 tys. m ³		

Ścieki:

Przemysłowe w ilości 1,5 tys. m³ – oczyszczane w oczyszczalni chemicznej. Ścieki socjalne w ilości 7,5 tys. m³ – ścieki odprowadzane są do sieci miejskiej ogólnospławnej.

Zakład Przetwórstwa Mięsnego „MAXPOL” Sp. z o. o. w Kuźni Raciborskiej

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Woda podziemna	Studnia	11,04	-	2,36

Ścieki:

Przemysłowe – 6000 m³/rok, ścieki gromadzone są w szeregowo umiejscowionych zbiornikach bezodpływowych, skąd są wywożone na oczyszczalnię ścieków w Kuźni Raciborskiej. Ścieki są podczyszczane w separatorach tłuszczu. Ścieki socjalne w ilości 2360 m³/rok, ścieki kierowane są do osobnego zbiornika bezodpływowego, skąd wywożone są na oczyszczalnię ścieków w Kuźni Raciborskiej.

Fabryka Obrabiarek „RAFAMET” S.A. w Kuźni Raciborskiej

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Woda podziemna	Zakładowe studnie głębinowe	14,112	-	17,248

Ścieki:

„RAFAMET” S.A. posiada na terenie zakładu kanalizację ogólnospławną. Łączna ilość ścieków wytworzonych w 2007 r. – 70748 m³. Ścieki przemysłowe zanim trafiają na zakładową mechaniczną oczyszczalnię ścieków są podczyszczone na hydroczyszczarce, w oddzielaczu błota, olejów i benzyn, neutralizatorze ścieków z akumulatorowi oraz odłuszczeniaku dwukomorowym. Ścieki z głównego kolektora kanalizacyjnego przepływają przez studzienkę, w której znajduje się krata stała. Na kracie zatrzymywane są grubsze zanieczyszczenia (skratki). Ścieki po oddzieleniu skratek wpływają do zbiornika wyrównawczego przepompowni, skąd pompami przepompowane są poprzez napowietrzaną komorę rozdzielczą do dwóch równoległe eksploatowanych osadników Imhoffa. Komory przepływowe osadników Imhoffa zakończone są wypoziomowanymi przelewami. Przepływające przez nie ścieki wytrącają zawieszinę, która przez szczeliny wzdłużne ww. komór opada na dno komór osadowych Imhoffa, gdzie odbywa się fermentacja osadów. Po przejściu przez komory przepływowe osadników oczyszczone ścieki przelewają się do kolektorów zbiorczych skąd poprzez studzienkę pośrednią są odprowadzane do rzeki Rudki. Okresowo przefermentowany uwodniony osad z komór osadowych Imhoffa jest pompowany pompą mułową na jedno z trzech poletek osuszających. Po osuszeniu osad wywożony jest na specjalistyczne składowisko odpadów. Parametry odprowadzanych ścieków z oczyszczalni ścieków odpowiadają normom zawartym w pozwoleniu

wodnoprawnym wydanym przez Starostę Raciborskiego. Ścieki socjalno – bytowe odprowadzane są kanalizacją ogólnospławną na zakładową mechaniczną oczyszczalnię ścieków. Po oczyszczeniu trafiają do odbiornika – rzeki Rudka.

Kopalnia Surowców Mineralnych „Ruda” w Budziskach

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Woda wodociągowa	Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Kuźni Raciborskiej	-	-	130 m ³ /kwartał

Ścieki:

W wyniku prowadzonej działalności wydobywczej i uszlachetniania kruszywa nie powstają ścieki technologiczne, których odprowadzanie wymaga wcześniejszego podczyszczenia. Wody kopalniane pobierane do płukania kruszywa zawracane są do wyrobiska poeksploatacyjnego. Wody opadowe z zanieczyszczonych powierzchni szczelnych terenu kopalni odprowadzane są za pośrednictwem systemu kanalizacyjnego do wód, po oczyszczeniu ich w separatorze zgodnie z udzielonym pozwoleniem wodnoprawnym przez Starostę Raciborskiego z dnia 11.01.2005r. Prowadzone są kontrole eksploatacji urządzeń i instalacji do odprowadzania wód opadowych oraz wykonywane analizy laboratoryjne co najmniej raz na 6 miesięcy.

W roku 2007r. firma przeprowadzająca czyszczenie separatora (wytwórca odpadu) przekazała do utylizacji 3Mg odpadu (mieszanina odpadów z piaskowników i z odwadniania olejów w separatorach -kod odpadu 130508). Ścieki socjalne gromadzone są w bezodpływowym zbiorniku wybieralnym (szambo o pojemności 36.6m³), skąd wywożone są okresowo za pomocą wozów asenizacyjnych przez firmę posiadającą stosowne zezwolenia w oparciu o zawartą Umowę z Gminnym Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Kuźni Raciborskiej.

Zakład Wydobywania i Przeróbki Kruszywa „Siedliska”

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Dowóz wody – woda do picia	Zakup wody Ustronianka do dystrybutorów dystrybutorów butlach 19 litrów	-	-	0,007 na rok
2.	Dowóz wody – Woda do celów socjalnych (zbiornik 3 m ³)	Zakup wody	-	-	0,08 na rok
Kopalnia wykorzystuje do celów technologicznych wodę pobieraną bezpośrednio z wyrobiska (woda gruntowa). Woda w ilości 10 tys. m ³ krąży w obiegu zamkniętym.					

Ścieki:

Kopalnia może odprowadzać ścieki t.j. nadmiarowe wody z wyrobiska. W roku 2007 ścieków takich nie odprowadzano. Ścieki socjalne gromadzone są w wybieralnym szambie o pojemności 8 m³. W roku 2007 wywieziono 65 m³ ścieków. Wywóz ścieków realizuje Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Kuźni Raciborskiej.

Zakład Produkcji Cukierniczej „SILVEST” w Nędzy

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Woda wodociągowa	Zakład Wod. i Kan. Sp. z o. o. w Raciborzu	0,029	5,525	2,986

Ścieki:

Działalność produkcyjna zakładu jest źródłem powstawania ścieków przemysłowych. Ścieki te odprowadzane są do bezodpływowego żelbetowego zbiornika dwukomorowego o pojemności około 50 m³, zlokalizowanego na terenie zakładu. Ścieki przemysłowe wypompowywane są wozami asenizacyjnymi przez jednostki uprawnione i wywożone na oczyszczalnię ścieków. Średnia częstotliwość wywozu nieczystości wynosi około 4 razy w miesiącu. Ścieki socjalne wraz z ściekami

przemysłowymi odprowadzane są do bezodpływowego zbiornika. Sposób postępowania z nimi pokrywa się z sposobem postępowania z ściekami przemysłowymi.

Wody Borucin S.A.

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Wody podziemne	Zakład Gospodarki Komunalnej w Krzanowicach	27,813	-	-
2.	Woda wodociągowa	Zakład Gospodarki Komunalnej w Krzanowicach	-	-	0,333

Ścieki:

Ilość ścieków przemysłowych to 26,288 m³/rok. Powstają podczas płukania filtrów stacji uzdatniania wody, jako popłuczyny są kierowane bezpośrednio do rowu odwadniającego zgodnie z uzyskanym pozwoleniem wodnoprawnym. Całość ścieków socjalnych w ilości 0,298 tys. m³/rok odprowadza się do gminnej sieci kanalizacyjnej

3.3.10. Oczyszczalnie ścieków

Ścieki komunalne na terenie Powiatu Raciborskiego oczyszczane są w trzech oczyszczalniach komunalnych: w miarę nowoczesnej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Raciborzu, nowobudowanej oczyszczalni ścieków w Kuźni Raciborskiej oraz nowej czynnej oczyszczalni w Krzanowicach.

OCZYSZCZALNIA W RACIBORZU

Ścieki bytowo – gospodarcze, przemysłowe oraz wody opadowe odprowadzane są systemem kanalizacji ogólnospławnej na komunalną oczyszczalnię ścieków, administrowaną przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Raciborzu. Oczyszczalnia obsługuje około 44 000 mieszkańców Raciborza. Obiekt został oddany do użytkowania w 1998 roku. Jest to oczyszczalnia typu mechaniczno-biologicznego, z podwyższonym usuwaniem biogenów. Jej maksymalna przepustowość wynosi 24 tys. m³/d, z możliwością rozbudowy do 34 tys. m³/d.

W skład mechaniczno - biologicznej oczyszczalni ścieków wchodzi następujące obiekty: pompownia ścieków pierwszego stopnia, piaskownik trójkomorowy, komora mieszania, 1 osadnik wstępny, prostokątny, 2 komory osadu czynnego, 2 osadniki wtórne, koryto pomiarowe przepływowe, pompownia recykulatu, stacja dmuchaw, 1 wstępny zagęszczacz osadów, 2 wtórne zagęszczacze osadów - w tym 1 pracujący i 1 awaryjny magazyn osadów, wydzielona komora fermentacyjna, zbiornik gazu z odsiarczalnią, pompownia ścieków z kratą koszową, stanowisko dozowania PIX-u, pompownia osadów, zbiornik retencyjny wód deszczowych, pompownia przewałowa, stacja odwadniania osadów. Odpady powstające w wyniku pracy oczyszczalni wywożone są na Miejskie Składowisko

Odpadów w Raciborzu przy ul. Rybnickiej. Przefermentowane osady ściekowe, wcześniej także były składowane na MSO, natomiast od I kwartału 2002 roku odbierane są do zagospodarowania w ramach rekultywacji przez wyspecjalizowaną firmę posiadającą odpowiednie zezwolenia do gospodarowania tego rodzaju odpadem. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Odry w km 53 + 110. W 2007r. parametry ścieków oczyszczonych wynosiły: BZT₅- 4 mg/dm³, ChZT - 41 mg/dm³, zawiesina ogólna - poniżej 13 mg/dm³, Ilość ścieków oczyszczonych w 2007r. wynosiła 3 475 476m³.

OCZYSZCZALNIA W KUŹNI RACIBORSKIEJ

W miejscowości Kuźnia Raciborska funkcjonuje wybudowana w 1955 r. mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków o wydajności $Q_{\text{śr.d}} = 550 \text{ m}^3 / \text{d}$. Wartość RLM dla oczyszczalni w Kuźni Raciborskiej wynosi 3340 M. W skład oczyszczalni wchodzi: kraty czyszczone ręcznie, piaskowniki 2 – komorowe z ręcznym usuwaniem piasku, osadniki Imhoffa. Skratki, piasek, osady wstępne i wtórne wywożone są na składowisko odpadów. Ze względu na zły stan techniczny oczyszczalni zaczęto szukać rozwiązania problemu i mimo zaplanowanego remontu istniejącej oczyszczalni, gmina podjęła decyzję o budowie nowej oczyszczalni. Prace związane z budową nowej oczyszczalni podjęto na początku 2008 roku, natomiast jej rozruch technologiczny przewiduje się na IV kwartał 2008r.

OCZYSZCZALNIA W KRZANOWICACH

Gminna Oczyszczalnia w Krzanowicach została otwarta 22 września 2005 roku. Teren zabudowy oczyszczalni ścieków w granicach istniejącego ogrodzenia wynosi (69,3 m x 48,4 m) 3.354 m².

Oczyszczeniu podlegają ścieki bytowo – gospodarcze pochodzące z terenu całej gminy. Ścieki surowe dopływają na oczyszczalnię siecią kanalizacyjną. Oczyszczalnia może oczyścić docelowo 850 m³ ścieków w ciągu doby. Zlokalizowana jest na południowy - wschód od zabudowań wsi Bojanów. Bezpośrednim odbiornikiem ścieków jest rzeka Psina, znajdująca się w zlewni rzeki Odry. Technologia oczyszczania ścieków gwarantuje osiągnięcie takich parametrów ścieków oczyszczonych, które spełnią wymagania stawiane przez polskie i europejskie przepisy. W poniższej tabeli przedstawiono osiągnięty procent redukcji zanieczyszczeń z eksploatowanych oczyszczalni ścieków typu ECOLO – CHIEF w Polsce.

Osiągany procent redukcji na oczyszczalniach ECOLO – CHIEF

Wskaźnik zanieczyszczeń	Osiągany procent redukcji zanieczyszczeń na eksploatowanych oczyszczalniach typu ECOLO – CHIEF
BZT 5	Powyżej 97,0%
ChZT	Powyżej 94,0%
Zawiesina ogólna	Powyżej 97,0%
Azot ogólny	do 85,0%
Fosfor ogólny	powyżej 80,0%*

* założony procent redukcji przy zastosowaniu strącania chemicznego

Jak wynika z powyższej tabeli mechaniczno – biologiczne oczyszczalnie typu ECOLO – CHIEF charakteryzują się bardzo wysoką efektywnością oczyszczania ścieków.

Odbiornikiem ścieków oczyszczonych z oczyszczalni ścieków w Gminie Krzanowice jest rzeka Psina, a ścieki oczyszczone wprowadzane są do odbiornika poprzez urządzenie wodne tj. wylot urządzeń kanalizacyjnych. Wody opadowe z części nawierzchni utwardzonych terenu oczyszczalni zostaną skierowane na ciąg technologiczny oczyszczania ścieków. Wody opadowe z terenów zielonych zostaną rozprowadzone powierzchniowo poprzez ukształtowanie terenu.

Gospodarka osadowa będzie prowadzona na terenie oczyszczalni przy użyciu komory stabilizacji tlenowej i urządzenia do odwadniania osadu – prasa Fibreglass Belt Press – do którego będzie kierowany osad (pochodzący z osadnika wstępnego i osadnika wtórnego) ustabilizowany tlenowo z komory stabilizacji tlenowej. Osad będzie składowany na poletku składowym odwodnionego osadu i wywożony na najbliższe gminne składowisko odpadów.

OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW w Gminie RUDNIK

Oczyszczalnia ścieków w Modzuruwie.

Ścieki z zabudowy wsi Modzurów odprowadzane są do biologicznej oczyszczalni ścieków w Modzuruwie wykonanej w 1973 r. Jest to oczyszczalnia w postaci rowu cyrkulacyjnego, o przepustowości 60 m³/d. Oczyszczalnia ta podczyszczała ścieki ogólnospławne z terenu byłej Stacji Hodowli Roślin w Modzuruwie oraz wsi Modzurów. Oczyszczalnia nie posiada urządzeń do redukcji azotu i fosforu.

Oczyszczalnia ścieków w Ponięcicach.

Ścieki z części wsi Ponięcice odprowadzane są do oczyszczalni mechaniczno-biologicznej o przepustowości 50 m³/d w Ponięcicach. Jest to oczyszczalnia z lat 70, wybudowana w celu oczyszczania ścieków bytowo-gospodarczych z byłego Gospodarstwa Rolnego. Obecnie oczyszczalnia ta służy do oczyszczania ścieków ze wspólnot mieszkaniowych po byłym gospodarstwie.

INNE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Na terenie Powiatu Raciborskiego działają ponadto oczyszczalnia mechaniczna przy zakładzie SGL Carbon Group, oczyszczalnia ścieków Nadleśnictwa Rudy Raciborskie oraz oczyszczalnie w większych zakładach przemysłowych takich jak: Fabryka Kotłów „RAFAKO” S.A., Fabryka Obrabiarek „RAFAMET” S.A., Cukrownia „Racibórz”.

Poniżej przedstawiono charakterystykę dwóch działających na naszym terenie oczyszczalni.

✓ oczyszczalnia ścieków F.K. „RAFAKO” S.A.

W skład oczyszczalni wchodzi dwa zmodernizowane biobloki o przepustowości 400 m³/d każdy, pracujące w układzie szeregowym oraz następujące elementy: przepompownia I stopnia wyposażona w kratę koszową, przepompownia II stopnia zblokowana z odolejaczem, zbiornik retencyjny ścieków surowych, komora denitryfikacji, komora przemiennej działalności, dwie komory tlenowe, dwanaście osadników wtórnych, stacja dmuchaw, komora stabilizacji osadu, sześć poletek osadowych. Ścieki po oczyszczeniu odprowadzane są kanalizacją do Odry. Oczyszczalnia charakteryzuje się dobrym stanem technicznym.

✓ oczyszczalnia ścieków F.O. „RAFAMET” S.A.

Wszystkie ścieki z zakładu kierowane są do mechanicznej oczyszczalni ścieków składającej się z: kraty ręcznej, przepompowni ze zbiornikiem czerpnym, osadnika Imhoffa, poletka osadowego i wylotu do odbiornika. Skratki powstające na kracie wywożone są na składowisko odpadów, natomiast ścieki kierowane są na osadniki i trzy poletka osadowe o wymiarach 20 x 4 m. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Rudka. Ogólny stan techniczny urządzeń oczyszczalni ścieków jest dobry.

PRZYDOMOWE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Powstające w ostatnich latach tzw. przydomowe oczyszczalnie ścieków są odpowiednim rozwiązaniem w przypadku braku możliwości korzystania z sieci kanalizacji sanitarnej zakończonej oczyszczalnią ścieków. Liczba budowanych przydomowych oczyszczalni jest odzwierciedleniem rosnącej świadomości ekologicznej społeczeństwa.

gmina	Racibórz	Nędza	Krzyżanowice	Pietrowice Wlk.	Kornowac	Kuźnia Raciborska	Rudnik	Krzanowice
rok								
2004	4	1	0	0	0	2	0	0
2005	6	1	0	1	1	3	0	0
2006	5	4	1	0	2	2	0	0
2007	5	1	1	2	2	5	0	0

W powyższej tabeli przedstawiono ilość wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków w poszczególnych gminach, na przestrzeni lat 2004 – 2007.

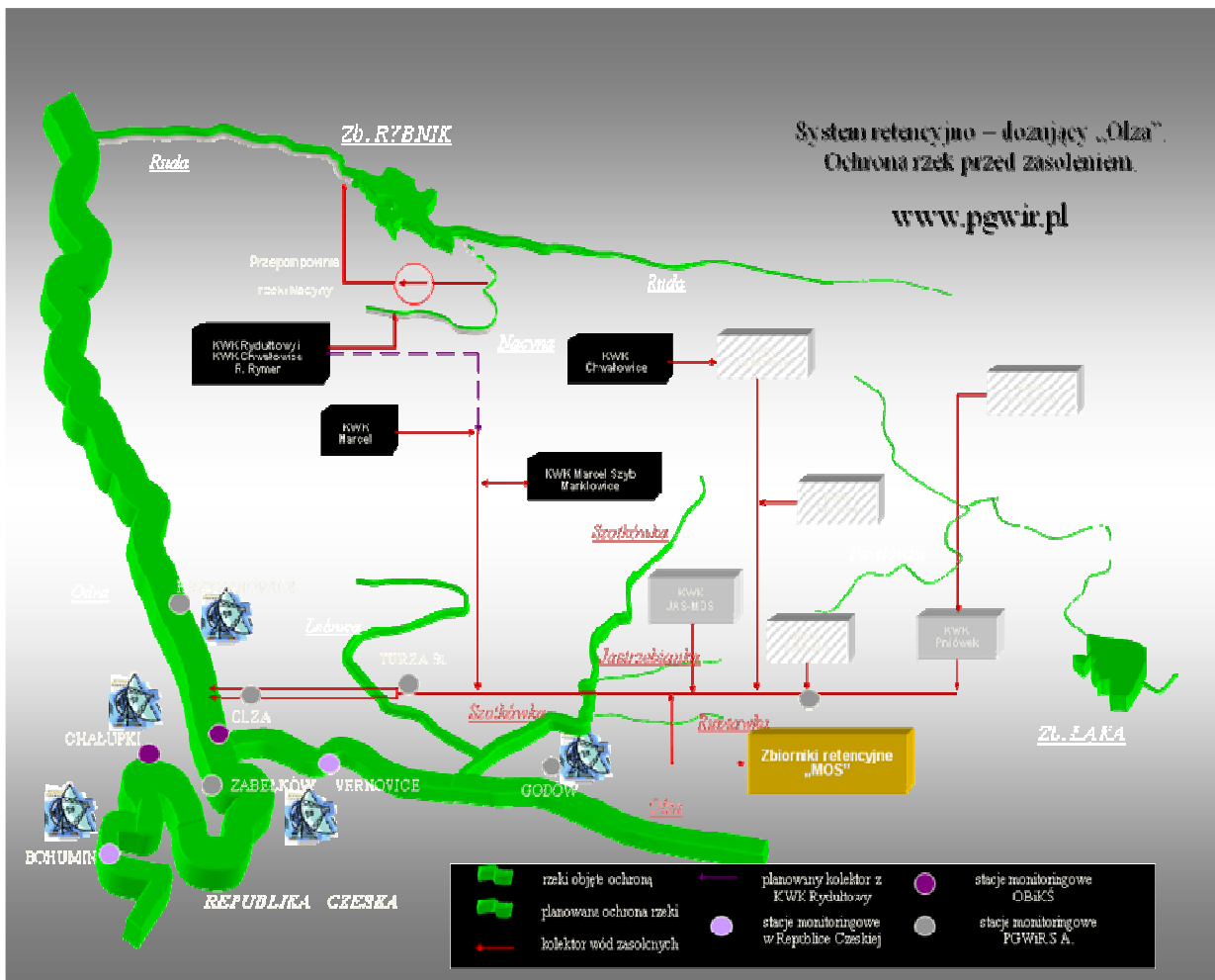
3.3.11. System retencyjny „OLZA”

Na szczególną uwagę przy omawianiu stanu zanieczyszczenia wód powiatu raciborskiego zasługuje program ochrony rzek realizowany przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Wodnej i Rekultywacji S.A. Jastrzębie Zdrój, Jastrzębską Spółkę Węglową S.A. i Kompanię Węglową S.A. Celem działań jest ochrona rzek przed nadmiernym zasoleniem poprzez wykorzystanie retencyjno – dozującego systemu opracowanego dla Górnej Odry wraz z dopływami prawostronnymi oraz dla rzeki Pszczyнки (zlewnia Wisły).

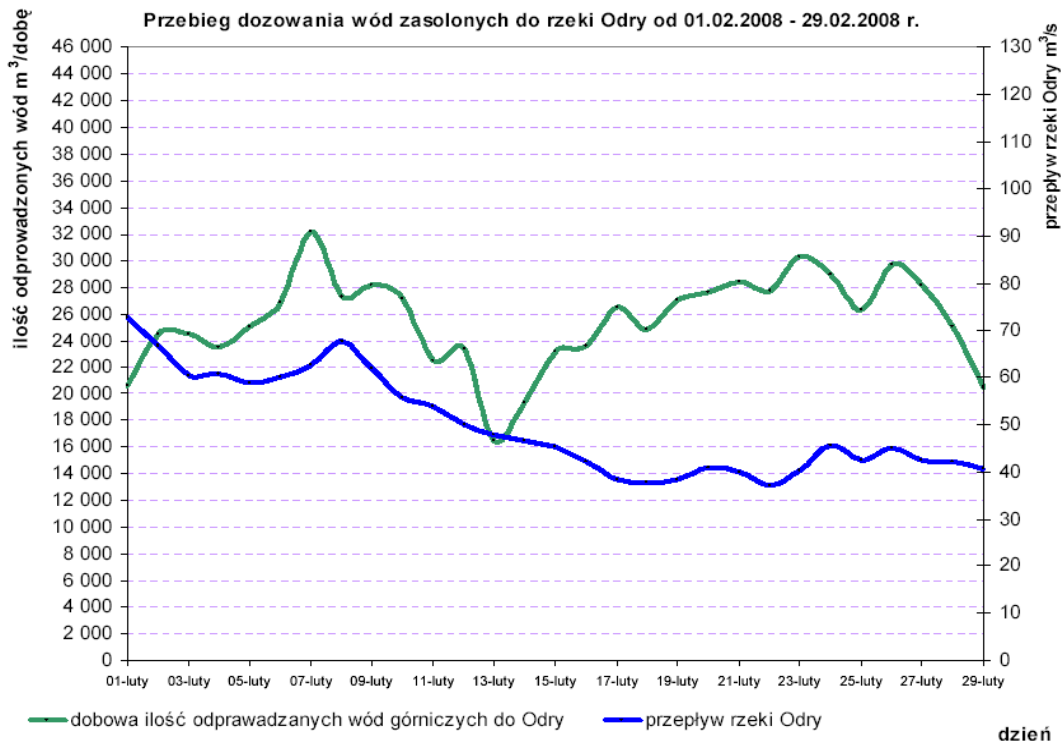
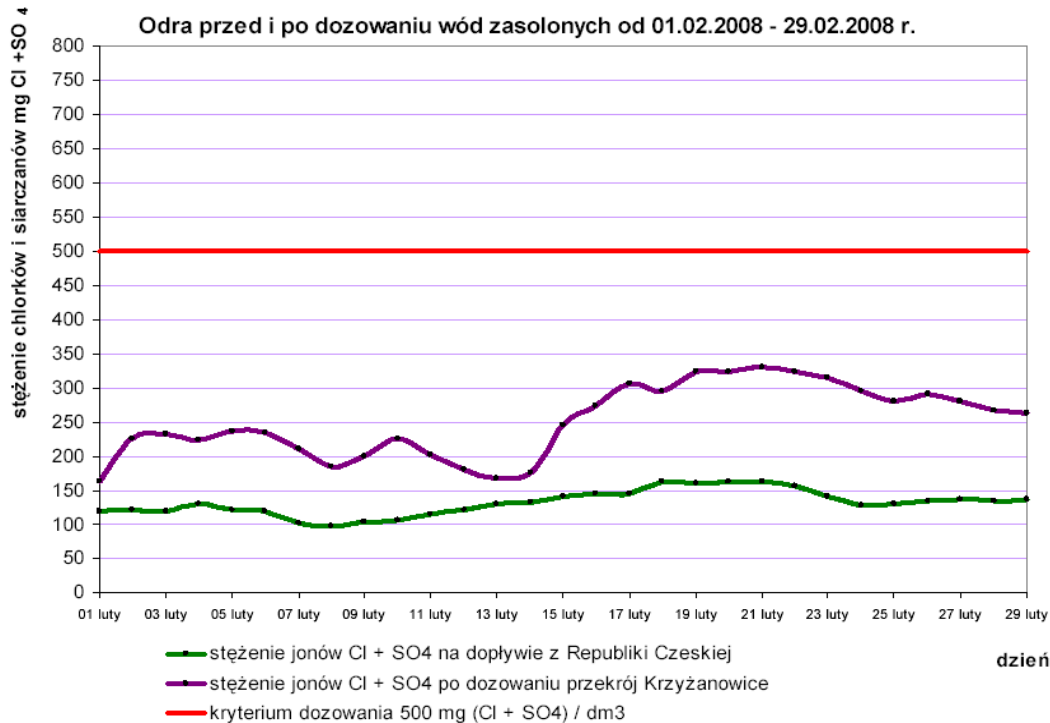


Odra km 27. źródło. RZGW Gliwice

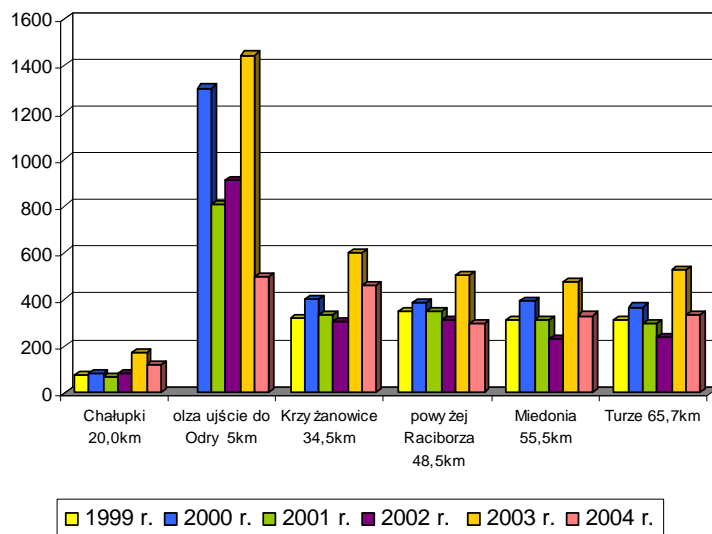
Proces zbiorczego oczyszczania i odprowadzania wód zasolonych zapewnia dotrzymanie norm zasolenia rzek jonami Cl^- i SO_4^{2-} . Wody pochodzące z dołu kopalni, po oczyszczeniu są magazynowane w zbiornikach retencyjnych, a w okresach przepływów średnich i wysokich zbiorniki te są opróżniane. Przedsiębiorstwo Gospodarki Wodnej i Rekultywacji Spółka Akcyjna w Jastrzębiu Zdroju posiada aktualne (z dn. 08.03.04) pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie do rzeki Odry w km 28+626 zasolonych wód dołowych z odwadniania kopalń Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. i Kompanii Węglowej S.A.. Ponadto za korzystanie ze środowiska Przedsiębiorstwo Gospodarki Wodnej i Rekultywacji S.A. ponosi opłaty, które zasilają między innymi konto Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Raciborzu.



Na poniższych wykresach zobrazowano zasolenie rzeki po dozowaniu wód kopalnych.



Źródło: Przedsiębiorstwo Gospodarki Wodnej i Rekultywacji S.A. Jastrzębie Zdrój



Średnioroczne wartości zanieczyszczeń rzeki Odry, w poszczególnych punktach pomiarowych wyrażone parametrem chlorki.

3.3.12. Ochrona przed powodzią

Część powiatu raciborskiego jest zagrożona występowaniem powodzi, szczególnie zagrożone tereny występują w gminach Racibórz, Kuźnia Raciborska oraz Rudnik. Wykonane prace remontowe budowli regulacyjnych na Odrze oraz przeprowadzenie modernizacji kanału Ulgi poprawiły bezpieczeństwo przeciwpowodziowe w powiecie. Najistotniejsza jest jednak trwająca budowa Zbiornika - Poldreu Racibórz Dolny. Obejmuje on dolinę Odry od mostu w Krzyżanowicach do granic miasta Racibórz na obszarze około 26 km² o przewidywanej całkowitej pojemności 170 mln m³. Dotychczas na realizację tej inwestycji wydatkowano kwotę około 42,5 mln zł. Z tej kwoty inwestor – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach wykupił grunty i budynki zlokalizowane w czaszy zbiornika. Środki do finansowania budowy zbiornika pochodziły z „Programu dla Odry 2006”, z NFOŚiGW, oraz z budżetu. W 2007 roku wydatkowano kwotę 600 000 zł, natomiast w kwietniu 2008 roku nastąpiło uruchomienie środków z kredytu Banku Światowego na dalszą realizację zadania.

Zarządzeniem Dyrektora RZGW Gliwice z dnia 28.06.2007r. zostało powołane Biuro Wdrażania Projektu - Zbiornik – Polder Racibórz Dolny w Raciborzu jako samodzielna jednostka RZGW.

Parametry i rozwiązania konstrukcyjne Zbiornika - Polderu Racibórz

Na lokalizację polderu wybrano odcinek Doliny rz. Odry od mostu drogowego Krzyżanowice – Buków (km 33 + 580 rz. Odry) do rozdziału wód powyżej Raciborza (km 46+300 rz. Odry). Kształt zbiornika został tak dobrany, aby powodować jak najmniejsze kolizje z istniejącą infrastrukturą techniczną tego obszaru.



W ocenie ekspertów, opartej na dotychczas sporządzonych dokumentacjach, dla spełnienia funkcji przeciwpowodziowej niezbędna jest dyspozycyjna pojemność zbiornika co najmniej 185 mln m³. Taką pojemność można na zbiorniku Racibórz uzyskać w terminie zakończenia realizacji polderu przeciwpowodziowego.

Ponieważ maksymalne piętrzenie wynika z ustaleń podjętych w ramach uzgodnień polsko – czeskich, przeto powinno być preferowane takie rozwiązanie dolnego stanowiska zbiornika, a jest nim kanał Ulgi w Raciborzu, przy którym krzywa konsumpcyjna koryta odpływowego miałaby jak najniższe położenie w wymiarze wysokości bezwzględnej.

Obiekty techniczne projektowanego zbiornika.

Charakterystyka techniczna zbiornika:

- | | |
|--------------------------------|----------------------------|
| - klasa techniczna obiektu | - I, |
| - pojemność zbiornika | - 185 mln m ³ , |
| - rzędna korony obwałowań | - 197,50 m npm, |
| - max. poziom piętrzenia wody | - 195,20 m npm, |
| - max. wysokość zapór bocznych | - 12,6 m, |
| - szerokość korony zapór | - 6,0 m, |
| - długość zapór zbiornika : | |
| zapora czołowa | - 4,0 km, |
| zapora lewobrzeżna | - 9,5 km, |
| zapora prawobrzeżna | - 8,8 km. |

Polder zlokalizowany jest na terenie dwóch powiatów raciborskiego i wodzisławskiego (większa część na terenie powiatu raciborskiego). Na terenie powiatu raciborskiego obejmuje on swoim zasięgiem gminy Krzyżanowice, Kornowac i Racibórz.

Zaangażowanie projektantów oraz inwestora doprowadziło do wypracowania rozwiązań możliwie najkorzystniejszych, również pod względem przyrodniczym, przez co spełniono prawie wszystkie postulaty stawiane przez środowisko ekologiczne.

Jedną z najbardziej istotnych spraw było przyjęcie takiej konstrukcji zapór zbiornika, która pozwoliłaby wykonać je w relatywnie krótkim czasie (prawie 22 km obwałowań w czasie maksymalnie 6 lat) i zapewnić wymagane parametry techniczne.

W korpusie zapory czołowej zostaną zlokalizowane następujące budowle:

- km 0+500 – przepust zasilający koryto potoku Plinc
- km 1+432 – budowla przelewowo spustowa
- km 2+882 – upust do Odry miejskiej

W km 0+500 zapory czołowej usytuowany jest przepust pod korpusem zapory, którego celem jest poprowadzenie wód pot. Plinc do jego części znajdującej się poniżej zapory czołowej, w okresach, gdy zbiornik Racibórz nie jest napełniony. Przepust składa się z żelbetowego wlotu, rurociągu, wieży zamknięć, studni zbiorczej odbierającej wodę z zaplecza eksploatacyjnego i wylotu do rowu. Przez korpus zapory wody pot. Plinc będą poprowadzone rurociągiem. Przepust ten będzie umożliwiał zamykanie przepływu wody w okresie spiętrzenia powodziowego w czaszy zbiornika.

Budowla przelewowo-spustowa składać się będzie z następujących elementów:

- sześciu przesł o wymiarach o świetle 12,0 m każdy; rozdzielonych pięcioma filarami o szerokości 7,4 m każdy;
- zasuw płaskich stalowych z napędem dwustronnym siłownikami hydraulicznymi stanowiących zamknięcia przelewów, o wysokości 8,65 m i rozpiętości w świetle 12,0 m;
- spustów dennych, umiejscowionych w filarach jazu, o wymiarach 3,5 m x 4,5 m, zamykanych zasuwami kopertowymi (główną i awaryjną);
- niecki wypadowej, stanowiącej swobodną płytę. Długość niecki wypadowej wyniesie 54,10 m, głębokość (względem dna rzeki) – 1,8 m;
- mostu żelbetowego na koronie budowli.

Upust do Odry Miejskiej ma za zadanie zaopatrzenie Odry Miejskiej w wodę po wybudowaniu zbiornika Racibórz. Zapewnia przepływ wody maksymalnie do 28 m³/s. Upust składa się z następujących części:

- kanału doprowadzającego i odprowadzającego wodę do upustu;
- budowli wlotowej;
- wieży zamknięć spustów dennych o wymiarach w planie 8,0 x 13,3 m i wysokości 19,5 m;
- galerii odpływowej – którą, pod zaporą czołową, przeprowadzona jest woda z wieży zamknięć. Galeria posiada dwa przewody o wymiarach 3,40 x 4,30 m;
- niecki do rozpraszania energii;

W km 2+692,5 od strony WD zostanie doprowadzony przełożony lewostronny wał przeciwpowodziowy. Konieczność przełożenia koryta rzeki Psiny wynika z przyjętej lokalizacji zapory bocznej po wschodniej stronie linii kolejowej Racibórz-Chałupki. Projektowana lokalizacja zapory bocznej nie koliduje z linią kolejową, powoduje jednak, że dolina rz. Psiny znajdzie się w depresji w stosunku do powodziowych piętrzeń w zbiorniku przekraczających 186,50 m npm.

Trasę przełożonego koryta rz. Psiny ustalono pomiędzy nasypem zapory lewobrzeżnej, a nasypem linii kolejowej Racibórz – Chałupki. Koryto rzeki Psiny wymiarowane na miarodajny przepływ maksymalny $Q_{1\%} = 70 \text{ m}^3/\text{s}$ powinno posiadać przekrój trapezowy o parametrach: szerokość w dnie 8,0 m i nachylenie skarp 1:2. Tak dobrany przekrój koryta przełożonej rzeki mieści się w pasie

terenu dostępnym pomiędzy zaporą a nasypem linii kolejowej pełniąc jednocześnie rolę rowu opaskowego odbierającego zarówno wody gruntowe jak i odpływy z drenażu.

W ramach inwestycji zbiornika Racibórz konieczne będzie odwodnienie terenów przyległych do zbiornika, które znajdują się w depresji w stosunku do zwierciadła wody w czasie wezbrań. Koncepcja systemu melioracyjnego doliny Odry zakłada:

- budowę pompowni Łapacz w km 8+322 (12+322) projektowanej lewej zapory zbiornika Racibórz. Będzie odwadniała zlewnię o powierzchni 13,1 km². Zlokalizowano ją pomiędzy północnym skrajem wyrobiska po kruszywie, a lewym obwałowaniem zbiornika. Przy pompowni nie przewiduje się budowy zbiornika wyrównawczego, a całkowity dopływ wezbraniowy zostanie zretencjonowany w istniejącym wyrobisku.
- budowę pompowni Buków wraz z suchym zbiornikiem na potoku Syrynka i zaadoptowaniem wyrobisk na zawału jako rezerwowych zbiorników wyrównawczych.
- budowę pompowni Lubomia pomiędzy prawą zaporą boczną a drogą Racibórz-Lubomia. System retencjonowania wody związany z pompownią obejmuje zbiornik retencyjny przy pompowni Lubomia.
- grawitacyjne odprowadzenie wód dopływających z Tworkowa i Pogrzebienia za pomocą rowów otwartych.

W czasie zbiornika będzie prowadzona eksploatacja kruszywa i jej zagospodarowanie końcowe wynikać będzie między innymi z obranego kierunku rekultywacji wyrobisk poźwirowych.

Podstawowym celem budowy każdego z etapów zbiornika Racibórz jest ograniczenie skutków powodzi w dolinie rzeki Odry. Według obliczeń wybudowany zbiornik przeciwpowodziowy Racibórz Dolny wraz z oddanym już do eksploatacji polderem Buków, pozwoli w taki sposób obniżyć przepływy kulminacyjne, że możliwe będzie bezpieczne przeprowadzenie fali powodziowej przez dotychczas ukształtowane systemy ochrony przeciwpowodziowej znajdujące się w dolinie poniżej. Wykazano, że kulminacyjny przepływ $Q=3120 \text{ m}^3/\text{s}$ (lipiec 1997r.) może zostać zredukowany do przepływu wynoszącego około $1800 \text{ m}^3/\text{s}$.

Szczególnie istotne jest przeprowadzenie wód powodziowych przez ukształtowane w pierwszej połowie XX wieku oraz zmodernizowane po powodzi 1997 roku systemy ochrony przeciwpowodziowej w obrębie miast – Raciborza, Koźła, Opola czy Wrocławia. Należy zauważyć, że w systemach tych wykorzystano już dostępne środki ochrony przeciwpowodziowej, które bez zbiornika Racibórz nadal są niewystarczające w przypadku tak wielkich zdarzeń hydrologicznych jak powódź 1997 roku.

W ramach wykonanych opracowań studialnych przeprowadzono badania zbiornika na modelach matematycznych. Dzięki temu możliwe było określenie wpływu przyszłego zbiornika na transformację fali powodziowej oraz czasowego i przestrzennego rozwoju sytuacji powodziowej w dolinie Odry. Wykazano, że zbiornik Racibórz pozwoli przywrócić prawie naturalną kolejność wezbrań na dopływach i rzece głównej. Szczególnie ważne jest to w odniesieniu do rzeki Nysa Kłodzka, której reżim został całkowicie zmieniony poprzez kaskadę zbiorników, przez co kulminacja została znacznie opóźniona i często nakładała się z kulminacją na Odrze. To nakładanie się szczytów fal obu rzek powodowało zwiększony odpływ wód do węzła wrocławskiego. Zbiornik Racibórz pozwoli na wcześniejsze odprowadzenie szczytu Nysy Kłodzkiej, a następnie Odry, przez co kulminacja będzie dłużej trwała, ale przepływ maksymalny będzie niższy od dotychczasowego.

Ostatnie obliczenia wykonane w 2003 roku w ramach opracowywania Studium Wykonalności dla zbiornika Racibórz obejmowały kilka różnych scenariuszy. Wykonuje się obliczenia symulacyjne porównujące obecne możliwości przepustowości dla przepływów katastrofalnych, jak np. powodzi z 1997 roku, z przepływami które wystąpią po wybudowaniu zbiornika na terenie poniżej. W wyniku tych obliczeń potwierdzono, że w przypadku odpowiedniego sterowania napełnieniem zbiornika możliwe

będzie zredukowanie odpływu maksymalnego bezpośrednio poniżej budowli zrzutowej. W efekcie daje to obniżenie lustra wezbranej wody o 84 cm w przekroju wodowskazowym Miedonia, 42 cm w przekroju Opole i 38 cm w przekroju Trestno.

Obliczone wartości redukcji wybranych wezbrań

Wodowskaz	Dopływ	Obniżenie lustra wody	Dopływ	Obniżenie lustra wody	Dopływ	Obniżenie lustra wody
	Odpływ		Odpływ		Odpływ	
	m ³ /s	m	m ³ /s	m	m ³ /s	m
Miedonia	$\frac{1657}{880}$	1,32	$\frac{2355}{1381}$	1,23	$\frac{2675}{1825}$	0,84
Koźle	$\frac{1703}{959}$	1,20	$\frac{2429}{1472}$	1,19	$\frac{2784}{1939}$	0,74
Opole	$\frac{1514}{1006}$	0,94	$\frac{2285}{1471}$	0,94	$\frac{2795}{2011}$	0,42
Trestno	$\frac{1530}{1414}$	0,10	$\frac{2458}{1846}$	0,38	$\frac{3431}{2634}$	0,38

Na podstawie przeprowadzonych obliczeń modelowych możliwe było wyznaczenie terenów, które będą chronione dzięki zbiornikowi. Opracowano zeszyt map, na których porównano zasięg powodzi w przypadku braku realizacji zbiornika i ze zbiornikiem. Obraz ten powinny uzupełniać realizowane obwałowania, które w znaczny sposób ograniczać będą zasięg zalewów, przy jednoczesnym koncentrowaniu przepływu w międzywalu. Znaczna część projektowanego systemu już została wykonana lub zostanie wykonana w najbliższych latach. Bez wahania można stwierdzić, że wykonanie tych obwałowań bez zbiornika Racibórz Dolny w znaczny sposób pogorszy sytuację na terenach gęsto zaludnionych, tj. w wymienionych wcześniej miastach położonych w dolinie Odry. Dopiero połączenie tych dwóch elementów pozwoli na osiągnięcie efektu synergicznego.

Polder Buków, stanowiący pierwszy etap budowy zbiornika Racibórz na rzece Odrze, został oddany do eksploatacji w 2002 roku. Od tamtego czasu, dopiero na wiosnę 2006 roku pierwszy raz została napełniona sterowana część polderu. W wyniku gwałtownych roztopów pokrywy śnieżnej oraz dodatkowo wystąpienia opadów deszczu w dorzeczu Odry powyżej polderu utworzyła się fala wezbraniowa o prawdopodobieństwie przewyższenia 10% (potocznie mówiąc – fala o okresie powtarzalności raz na 10 lat).

Dzięki wybudowaniu polderu Buków, który obejmuje w większości wyrobiska poeksploatacyjne, możliwe było osiągnięcie efektu redukcyjnego, który zwiększony dodatkowo został przez przejście części wód na wyrobiskach w Nieboczowach. Pomimo niewielkiej kulminacji wezbrania, która nie stwarzała zagrożenia dla zabezpieczonych miast (np. Racibórz, Kędzierzyn - Koźle itd.) osiągnięta redukcja miała znaczenie dla mniej chronionych terenów wiejskich oraz obszarów rolniczo zagospodarowanych.

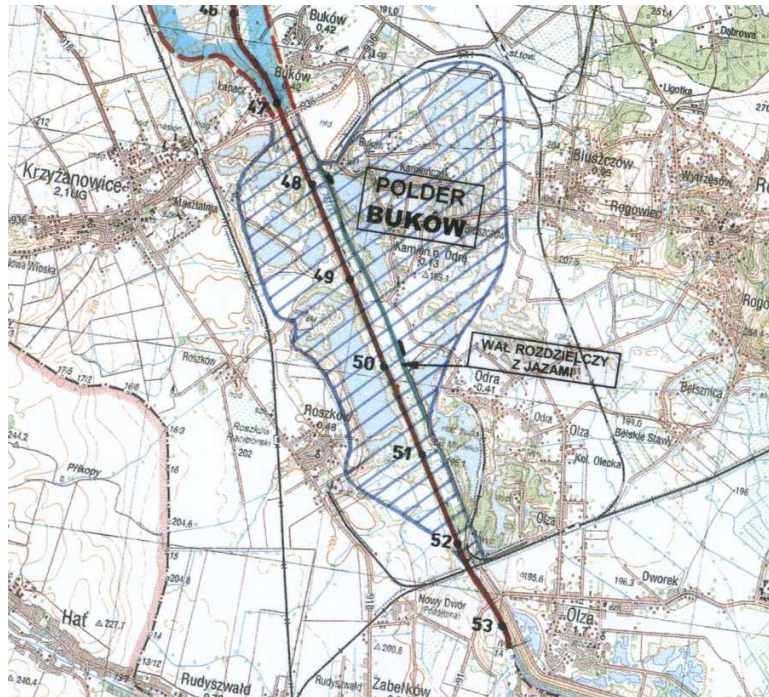
Wezbranie to również potwierdziło prawidłowość przyjętego założenia projektowego, które opierało się na wykorzystaniu obszarów przemysłowych obejmujących wyrobiska poeksploatacyjne do zwiększenia stopnia ochrony przeciwpowodziowej w dolinie Odry oraz wskazało potrzeby w zakresie docelowego ukształtowania obszaru polderu.

Charakterystyka techniczna polderu Buków

W 1989 roku rozpoczęto realizację inwestycji pn. „budowa polderu Buków jako I etapu budowy zbiornika Racibórz” w oparciu o Założenia Techniczno-Ekonomiczne (ZTE) sporządzone w 1987 roku przez wrocławski Hydroprojekt i zatwierdzone przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych decyzją nr PWzw-221/IV/4/89 z 7.07.1989 r. Decyzja wyznaczała 15-letni okres realizacji inwestycji stosownie do spodziewanego rozwoju eksploatacji kruszywa w czaszy polderu.

W ramach budowy polderu Buków zrealizowano między innymi następujące obiekty, będące częściami składowymi przedsięwzięcia (wymieniono najważniejsze):

- zapory ziemne – 14 km
- nasypy podwyższające istniejące obrzeża
- przełożenie potoku Łęgoń
- podwyższenie wału działowego między przepływową i sterowaną częścią polderu
- dwie budowle wpustowe do sterowanej części polderu
- skalibrowanie koryta rzeki na wylocie z polderu



Lokalizacja polderu Buków

Zapory ziemne obwałowań zewnętrznych mają kształt trapezowy, szerokość korony 4,0 m, rzędną korony 198,50 m npm, nachylenie skarpy odpowietrznej 1:2,5, nachylenie skarpy odwodnej odcinkami waha się od 1:6 i 1:10 w zależności od stopnia zagrożenia abrazją [9]. Składają się one z dwóch stref:

- z rdzenia wykonywanego jako nasyp hydrotechniczny II klasy o nachyleniu skarp 1:2 po stronie odwodnej i 1:2,5 od strony odpowietrznej,
- z przypory przykrywającej skarpe odwodną rdzenia, wykonywanej jako odkład mas ziemnych nadkładu zagęszczany przy użyciu środków transportu bez stawiania szczególnych wymogów, o nachyleniu skarpy zewnętrznej 1:6 do 1:10 (jak to wyżej podano).

Ubezpieczenie obwałowań stanowi humusowanie i obsiew trawą oraz odcinkowe plantacje wikliny *Salix viminalis*, mające zapobiegać wymywaniu brzegów.

Dla właściwej pracy dolnej i górnej budowli wpustowej konieczne było ustabilizowanie koryta Odry bezpośrednio poniżej dolnej budowli wpustowej, tj. praktycznie na wylocie z polderu. Celem tego działania jest utrzymanie zwierciadeł wód powodziowych w przepływowej części polderu na poziomach gwarantujących zaprojektowane hydrauliczne funkcjonowanie obu budowli wpustowych niezależnie od stanu wyeksploatowania kruszywa z przepływowej części polderu oraz stosownie do zewnętrznych uwarunkowań wynikających z reżimu hydraulicznego w dolnym stanowisku określonego kontrakcją otworów mostu drogowego w Krzyżanowicach, układem przestrzennym wałów przeciwpowodziowych wsi Łapacz i Buków oraz postępowaniem eksploatacji kruszywa i budowy Polderu Racibórz Dolny.

Stabilizację koryta Odry zapewnia wyprofilowanie jego nowego kształtu, przeciwerozyjne ubezpieczenie dna progami dennymi, obustronne podwyższenie brzegów do poziomu wielkiej wody miarodajnej, ubezpieczenie skarp brzegosłonami o dużym współczynniku szorstkości. Zastosowanie budowli kamiennych umożliwi w przyszłości łatwą adaptację zabudowy do zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych.

Transformacje fal powodziowych na odcinku doliny Odry od mostu drogowego w Krzyżanowicach do mostu kolejowego przy stacji Olza w pierwotnym stanie zagospodarowania terenu nie były szczegółowo badane. Ogólnie wiadomo, że podczas przejścia historycznych katastrofalnych fal powodziowych (w latach 1854, 1880, 1902, 1903) powierzchnia zalewów sięgała 20 km², a zdolność redukcyjną takich zalewów szacowano na około 100 m³/s w odniesieniu do przepływu kulminacyjnego, co oceniane jest na mniej więcej 5% przepływu maksymalnego. Po wybudowaniu wału nr 4 na odcinku Kamień - Olza zdolność redukcyjna terenów zawała wzrosła, przypuszcza się, że w granicach kilkudziesięciu m³/s przy powodziach o kulminacjach rzędu 1500 m³/s. Ze względu na małą pojemność retencyjną terenów zawała efekt redukcji podczas powodzi katastrofalnych pozostał niezmienny. Postęp eksploatacji kruszywa na omawianym odcinku doliny rzeki zdestabilizował miejscowe warunki przejścia dużych fal powodziowych, bowiem już przy przepływach rzędu 1200 m³/s występowały przerwania wału nr 4 oraz pojawiała się tendencja zmiany biegu rz. Odry w stronę wyrobisk kruszywa. Obserwowano również przerwania tzw. filara ochronnego rzeki Odry, którego głównym zadaniem było utrzymanie dotychczasowego reżimu rzeki Odry oraz zapewnienie odpowiednich warunków eksploatacji pokładów żwiru.

Dopiero budowa zapór bocznych polderu i wzmocnienie wału działowego niejako oddzieliła wyrobiska poeksploatacyjne od terenów zabudowanych i zagospodarowanych rolniczo. Zgodnie z założeniami polder Buków największą skuteczność osiąga dla zakresu przepływów 1400 – 2200 m³/s. Możliwe jest wtedy osiągnięcie redukcji przepływów kulminacyjnych w wysokości 12,8 % – 6 %.

Natomiast przy przepływach katastrofalnie wysokich (np. jak w roku 1997) skuteczność polderu drastycznie maleje i waha się w granicach 2-6 %.

Projekt Programu małej retencji dla województwa śląskiego obejmuje również tereny powiatu raciborskiego. Na terenie gminy Kuźnia Raciborska zaplanowano Polder „Kuźnia Raciborska”, natomiast w gminie Krzanowice zaplanowano Suchy Zbiornik „Krzanowice”.

3.3.13. Osiągnięte cele zaplanowane do realizacji w latach 2004-2007

Prowadzenie bieżącej rejestracji i kontroli odprowadzania ścieków, w tym bieżąca identyfikacja właścicieli nielegalnych podłączeń do kanalizacji deszczowej, wydawanie i egzekwowanie odpowiednich decyzji administracyjnych

Gmina Racibórz: Ewidencję wszystkich zbiorników bezodpływowych posiada ZWiK Sp. z o.o. w Raciborzu. Szamba były kontrolowane razem ze Strażą Miejską. Decyzje administracyjne wydaje Prezydent Miasta zgodnie z kompetencjami

W związku z budową kanalizacji sanitarnej w ramach Programu „Gospodarka wodno ściekowa w Raciborzu” wstrzymano kontrole nielegalnych podłączeń do czasu zakończenia inwestycji. W gminie Krzanowice jednostką realizującą zadanie jest Gmina Krzanowice. Zadanie zrealizowano w 12%. Planuje się poniesienie kosztów w kwocie 55 tys. zł. Wydano już 5 tys. Źródło finansowania stanowią środki Zakładu Gospodarki Komunalnej oraz Urzędu Miejskiego w Krzanowicach. Prowadzone są rejestry i wykazy.

W gminie Kornowac inwentaryzacja szamb – w roku 2006 zostały zinwentaryzowane zbiorniki bezodpływowe z terenu Gminy Kornowac pod kątem pojemności zbiornika i materiału z jakiego został wykonany (oświadczenia właścicieli)

1. Kobyła na 257 posesji zostało złożonych 234 oświadczeń
2. Kornowac na 206 posesji zostało złożonych 170 oświadczeń
3. Łańce na 121 posesji zostało złożonych 101 oświadczeń
4. Rzuchów na 248 posesji zostało złożonych 198 oświadczeń
5. Pogrzebień na 283 posesji zostało złożonych 206 oświadczeń

Wprowadzanie zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego chroniących obszary szczególnie wrażliwe na zanieczyszczenie wód przed zainwestowaniem i rygorystyczne przestrzeganie tych zapisów

Gmina Kuźnia Raciborska w opracowanych planach zagospodarowania przestrzennego gminy wprowadza na bieżąco odpowiednie zapisy dotyczące tych zagadnień.

Gmina Krzanowice w 100% wprowadziła w planach zagospodarowania przestrzennego odpowiednie zapisy.

Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Raciborza i sąsiednich gmin (Wg wniosku złożonego do Funduszu Spójności i podpisanego porozumienia międzygminnego „Program kanalizacji sanitarnej gmin dorzecza Górnej Odry” lub budowa i modernizacja lokalnych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie nie jest możliwe podłączenie do oczyszczalni w Raciborzu)

Realizacja Programu została podzielona na 2 etapy – Miasto Racibórz otrzymało Decyzję Komisji Europejskiej nr CCI/2004/PL/16/PE/016 z dnia 16.12.2004r. Jednocześnie uległa zmianie nazwa zadania na: „Gospodarka wodno – ściekowa w Raciborzu”. Drugi etap budowy kanalizacji gminy realizują osobno. W dniu 17.07.2007 zostało podpisane Porozumienie Międzygminne w celu ustalenia warunków współpracy przy realizacji programu uregulowania gospodarki wodno –ściekowej na terenach gmin: Racibórz, Rudnik, Kornowac, Pietrowice Wielkie, Krzyżanowice, Lubomia, Krzanowice. Następnie opracowano Projekt Planu Aglomeracji przy udziale gmin, które będą odprowadzały ścieki do oczyszczalni ścieków w Raciborzu: Kornowac, Krzyżanowice, Lubomia, Rudnik. Projekt został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Miasta Racibórz i przekazany do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego celem wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji. W dniu 05.09.2007r. pomiędzy Miastem Racibórz, a ZWiK Spółka z o.o. została zawarta umowa o częściowe delegowanie realizacji Projektu Funduszu Spójności nr 2004/PL/16/C/PE/016 pn.: „Gospodarka wodno – ściekowa w Raciborzu”. Zgodnie z treścią umowy ZWiK Sp. z o.o. przejmuje prawa i obowiązki Podmiotu Odpowiedzialnego za Realizację w zakresie Kontraktu pn. „Modernizacja oczyszczalni ścieków w Raciborzu”. Beneficjentem Projektu pozostaje Miasto Racibórz, które jest odpowiedzialne za prawidłową realizację i rozliczenie całego Projektu, zgodnie z Decyzją KE przyznającą dofinansowanie z FS.

Miasto Racibórz zakończyło w 100% trzy kontrakty na roboty w ramach Projektu obejmujące: budowę kanalizacji sanitarnej, modernizację kanalizacji deszczowej, modernizację SUW, hydrofornie i wyloty. Od 2006r. realizowany jest kontrakt, który obejmuje budowę i modernizację sieci kanalizacji sanitarnej, budowę i modernizację kanalizacji deszczowej oraz budowę i modernizację sieci wodociągowej. Umowa na ten zakres została podpisana w 12.2006r. Planuje się poniesienie kosztów w wysokości 83 487 309,0 zł netto. Wydatki wyniosły już 9 685 526,0 zł. Źródło finansowania stanowią:

Fundusz Spójności, Budżet gminy, Rezerwa celowa z budżetu państwa, pożyczka inwestycyjna z NFOŚiGW, pożyczka na prefinansowanie WFOŚiGW, pożyczka płatnicza NFOŚiGW.

Gmina Rudnik posiada porozumienie w sprawie stworzenia aglomeracji wsi Rudnik (pozostałe aglomeracje jako lokalne oczyszczalnie). Szacunkowe koszty inwestycji to 10 milionów zł, poniesiono na ten cel 16 000 zł. Źródło finansowanie środki własne i Unijne.

Gmina Kuźnia Raciborska nie przewiduje realizacji tego zadania w połączeniu z innymi gminami. W Gminie trwa budowa własnej oczyszczalni ścieków. Należy więc wprowadzić nowe zadanie. Gospodarkę ściekową prowadzi w imieniu gminy GPWiK Sp. z o.o. w Kuźni Raciborskiej.

W gminie Kornowac budowa kanalizacji sanitarnej na etapie wniosku.

Budowa kanalizacji w gm. Krzyżanowice w sołectwach Zabelków, Chałupki, Rudyszwałd

Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie gmin Krzyżanowice i Kornowac. Budowę rozpoczął Urząd Gminy Krzyżanowice w roku 2007 w ramach projektu „Kanalizacja dorzecza Górnej Odry – gminy Krzyżanowice i Kornowac. Planuje się zakończenie budowy w roku 2013. W roku 2007 wykonano kanalizację przy ul. Słonecznej, natomiast na cały projektowany odcinek uzyskano pozwolenie na budowę.

Budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej w gm. Krzanowice

Zadanie realizowane przez UM Krzanowice. Oczyszczalnia została wybudowana – zadanie zrealizowane w 100%. Kanalizacja sanitarna została położona na odcinku 4,18 km. Koszt budowy oczyszczalni wyniósł około 4436569 zł. Na budowę kanalizacji wydano już 705475.25 zł. Środki pozyskano z WFOŚiGW, PFOŚiGW, SAPARD oraz wniesiono środki własne.

Remont i modernizacja lokalnych oczyszczalni ścieków w gminie Rudnik

Zadanie zrealizowane w 100% przez Urząd Gminy w Rudniku. Źródło finansowania w kwocie 40 000 zł stanowiły środki przekazane przez Agencję Nieruchomości Rolnych z Mikołowa.

Budowa urządzeń oczyszczających na wylotach kanalizacji deszczowej w Raciborzu

Zadanie zrealizowane w 100 %. Poniesiono koszty w wysokości 6 258 994 zł. Środki na cel przeznaczono z Fundusz Spójności, budżetu gminy oraz rezerwy celowej budżetu państwa. Inwestycja realizowana w ramach zadania „Gospodarka wodno – ściekowa w Raciborzu”.

Wymiana wodociągowych rur żeliwnych o dł. 34 km w Gminie Krzanowice

Zadania zrealizowano częściowo, poniesiono koszty 7 tys. zł. Wykonano podkłady mapowe.

Rozbudowa sieci wodociągowej w gm. Krzanowice

Zadanie zrealizowane w 100% przez UM Krzanowice. Wydano na ten cel 57 tys. zł. Środki pozyskano z Zakładu Gospodarki Komunalnej Krzanowice oraz Przedsiębiorstwa Chempest Racibórz.

Spinka wodociągu Chałupki-Borucin

Zadanie zostało zrealizowane w 2006 roku przez Zakład Komunalny w Krzyżanowicach. Na realizację zadania przeznaczono środki z dotacji gminy Krzyżanowice.

Modernizacja sieci tranzytowej Tworków – Bieńkowice

Zadanie zrealizowane w 2005 roku. Odbudowano 996 m sieci. W tym 75% środków stanowiło dofinansowanie, natomiast pozostałe 25 % kosztów pokryto ze środków Zakładu Komunalnego w Krzyżanowicach.

Budowa sieci wodociągowej i remont starej w gm. Kornowac

Dla budowy wodociągu w Pogrzebieniu – zadanie Konotki Gmina Kornowac w dniu 1 grudnia 2006 r. została wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. Został zorganizowany przetarg na wykonanie ww. zadania niestety ze względu na ogromny koszt zadania zdecydowano, iż zadanie to zostanie wykonane w trakcie budowy kanalizacji.

Modernizacja i budowa sieci wodociągowej w gminie Kuźnia Raciborska (m. Kuźnia Raciborska, Podbiała, Paproć, Biały Dwór i Rudy).

Jednostką realizującą zadanie był Urząd Miejski w Kuźni Raciborskiej. Zadanie zrealizowano w 95 %. Poniesiono koszty w wysokości 1.360.567,58 zł. Źródło finansowania stanowią środki własne gminy, pożyczka WFOŚiGW.

Modernizacja i rozbudowa istniejącej sieci wodociągowej na terenie gminy Racibórz

Jednostką realizującą zadanie jest ZWiK w Raciborzu. Zadanie zostało zrealizowane w 2,7 %. Na cel ten przewiduje się poniesienie kosztów istniejących wysokości 3 788 814,00 zł. Poniesiono już wydatki w kwocie 103 842,00 zł. Środki zostaną zapewnione z Funduszu Spójności, pożyczki na prefinansowanie WFOŚiGW, pożyczki inwestycyjnej NFOŚiGW, budżetu gminy. Inwestycja realizowana przez Miasto Racibórz w ramach zadania „Gospodarka wodno – ściekowa w Raciborzu”.

Modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody dla gminy Racibórz

Jednostką realizującą zadanie był ZWiK w Raciborzu. Zadanie zostało zrealizowane w 100 %. Na cel ten poniesiono koszty w wysokości 2 377 763,00 zł. Źródło finansowania stanowił Fundusz Spójności i budżet gminy. Inwestycja zrealizowana przez Miasto Racibórz w ramach zadania „Gospodarka wodno – ściekowa w Raciborzu”.

Rozbudowa i modernizacja istniejącego ujęcia wód głębinowych dla gminy Racibórz

Jednostką realizującą zadanie będzie ZWiK w Raciborzu. Nie rozpoczęto realizacji zadania. Szacuje się poniesienie kosztów 4 930 209,0 zł. Inwestycja realizowana będzie przez Miasto Racibórz w ramach zadania „Gospodarka wodno – ściekowa w Raciborzu”.

Budowa Zakładu Uzdatniania Wody Strzybnik (budowa magistrali przesyłowej śr. 500 mm)

Jednostką realizującą zadanie będzie ZWiK w Raciborzu. Nie rozpoczęto realizacji zadania. Szacuje się poniesienie kosztów w wysokości 6 520 741,0 zł. Inwestycja realizowana będzie przez Miasto Racibórz w ramach zadania „Gospodarka wodno – ściekowa w Raciborzu”.

Modernizacja i budowa hydroforni w gminie Racibórz

Jednostką realizującą zadanie był ZWiK w Raciborzu. Zadanie zostało zrealizowane w 100 %. Na cel ten poniesiono koszty w wysokości 338 053,0 zł. Źródło finansowania stanowił Fundusz Spójności i budżet gminy. Inwestycja zrealizowana przez Miasto Racibórz w ramach zadania „Gospodarka wodno – ściekowa w Raciborzu”.

Wymiana sieci wodociągowej w gminie Pietrowice Wlk. o dł. 2 km.

Zadanie zrealizowano w 2004 roku. Poniesiono koszty w kwocie 380 tys. zł.

Zakup myjni samochodowej z zamkniętym obiegiem wody

Z uwagi na wysoki koszt zadania Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Sp. z o. o. w Raciborzu zdecydowało się na myjnię ręczną. Zadanie zrealizowano w 2005 roku. Źródło finansowania stanowiły środki własne, poniesiono koszt w wysokości 150 000 zł. Aktualnie złożono Staroście raciborskiemu wniosek o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie ścieków pochodzących z myjni.

3.3.14. Podsumowanie

Woda zawsze stanowiła przedmiot trosk i niepokoju człowieka, gdyż jest ona niezbędna do życia, ale jej brak lub nadmiar może być przyczyną powodującą klęski suszy lub powodzi. Rosnąca liczba ludności, rozwój urbanizacji oraz postępująca transformacja gospodarcza niesie za sobą zapotrzebowanie na wodę dobrej jakości. W gospodarowaniu wodami należy mieć na uwadze zasady

wspólnych interesów i realizować tę zasadę poprzez współpracę administracji publicznej, użytkowników wód i przedstawicieli lokalnych społeczności w taki sposób aby uzyskać maksymalne korzyści społeczne. Zarządzanie zasobami wodnymi prowadzi się stosując następujące instrumenty: planowanie gospodarki wodnej, pozwolenia wodno prawne, opłaty i należności, kataster wodny, kontrola gospodarki wodnej. Dzięki nim możliwa jest racjonalna gospodarka zasobami wodnymi.

Wody podziemne jako jeden z elementów środowiska podlegają szczególnej ochronie. Stanowiąc ważne źródło wody pitnej muszą być systematycznie badane w celu wykrycia ewentualnego zagrożenia ich jakości.

Za przykładowe osiągnięte efekty ekologiczne i rzeczowe można uznać budowę obwałowania rzeki Rudy na długości 2,1 km w gminie Kuźnia Raciborska. Na wymienienie zasługuje również wykonanie częściowego lewobrzeżnego obwałowania rzeki Odry w Gminie Rudnik. Ponadto skanalizowano znaczną część miasta Racibórz i wybudowano nowy odcinek sieci wodociągowej w gminie Kuźnia Raciborska. W powiecie istnieje nowoczesna oczyszczalnia w Krzanowicach, trwają przygotowania do remontu istniejącej oczyszczalni w Raciborzu oraz realizowana jest budowa oczyszczalni ścieków w Kuźni Raciborskiej.

3.4. Gospodarka odpadami

3.4.1. Wprowadzenie

Odpady, szczególnie komunalne, są jednym z istotnych problemów społeczeństwa polskiego, a tym samym powiatu raciborskiego. Uciążliwość odpadów dla środowiska przejawia się przede wszystkim zanieczyszczeniem wody i gleb oraz niszczeniem walorów estetycznych i krajobrazowych. Obserwuje się jednak zarówno wśród przedsiębiorstw jak i gmin wzrost troski o właściwą gospodarkę odpadami przejawiającą się rosnącą liczbą zakładów zagospodarowujących wytwarzane odpady i nowymi inwestycjami komunalnymi. Tendencjom tym sprzyjają (a częściowo i wymuszają) nowelizowane rozwiązania prawne i ekonomiczne.

W zależności od źródła pochodzenia, zasadniczo wyróżniamy dwie podstawowe grupy odpadów powstające :

- w sektorze gospodarczym tj. odpady przemysłowe w tym niebezpieczne,
- w sektorze komunalnym tj. odpady komunalne.

Podstawowym aktem prawnym regulującym gospodarkę odpadami jest ustawa o odpadach (Dz. U. z 2001r. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.). Złożoność problemu postępowania z odpadami powoduje, iż system prawny w zakresie gospodarowania odpadami jest ciągle rozbudowywany, m.in. weszły w życie następujące ustawy: o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym w 2005r., o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji w 2005r., o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów w 2007r. Natomiast gospodarkę odpadami komunalnymi w gminach regulują przepisy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jednolity Dz. U. z 2005r. Nr 236, poz. 2008 z późn. zm.). Szczegóły gospodarowania odpadami określają liczne rozporządzenia.

W ustawie o odpadach określono hierarchię postępowania z odpadami, w pierwszej kolejności wskazując na konieczność zapobiegania powstawaniu lub ograniczenie ich ilości i negatywnego oddziaływania na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania. W dalszej kolejności wskazuje się na odzysk odpadów, następnie ich unieszkodliwianie, tak aby składowane były tylko te odpady, których unieszkodliwianie w inny sposób było niemożliwe z przyczyn technologicznych lub nieuzasadnione z przyczyn ekologicznych lub ekonomicznych.

3.4.2. Odpady komunalne

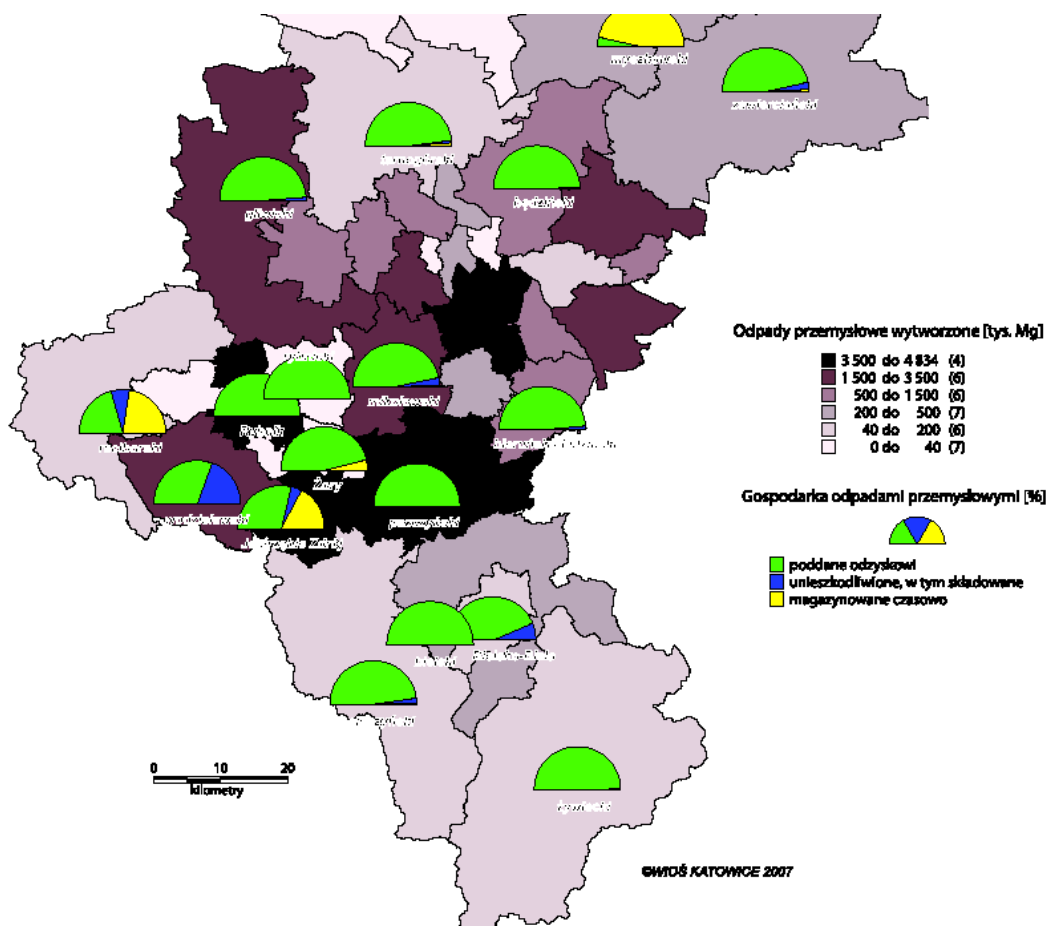
Zgodnie z definicją ustawową odpady komunalne to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Tak więc odpady komunalne powstają w:

- ✓ gospodarstwach domowych,
- ✓ obiektach infrastruktury takich jak handel, usługi, szkolnictwo, obiekty turystyczne, obiekty działalności gospodarczej i wytwórczej.

3.4.3. Odpady przemysłowe.

Odpady przemysłowe powstające w sektorze gospodarczym stanowią znaczącą ilość odpadów powstających na terenie powiatu. Zlokalizowane tu zakłady przemysłowe a także mali i średni

przedsiębiorcy decydują o ilości powstających odpadów jak wynika z poniższego schematu, prawie połowa odpadów poddawana jest odzyskowi, a druga połowa magazynowana czasowo. W ostatnich latach obserwuje się systematyczne zmniejszanie ilości wytwarzanych odpadów przemysłowych.



Ryc. 3. Odpady przemysłowe wytworzone w województwie śląskim w 2006 roku

3.4.4. Odpady niebezpieczne

Do odpadów niebezpiecznych zalicza się odpady zgodnie z listą odpadów zawartą w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie katalogu odpadów z dnia 27 września 2001r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).

Podstawowym źródłem informacji o odpadach niebezpiecznych pochodzenia przemysłowego wytwarzanych na terenie naszego powiatu, ich rodzajach, ilościach oraz sposobach postępowania z nimi są dane gromadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przy wykorzystaniu systemu informatycznego SIGOP (System Informacji Gospodarki Odpadami Przemysłowymi).

Według bazy odpadów niebezpiecznych – bilans odpadów niebezpiecznych wg rodzajów w powiecie raciborskim w 2006 roku przedstawia się następująco:

Kod odpadu	Wytworzone [Mg]	Magazynowane [Mg]	Odzysk [Mg]	Unieszkodliwiane poza składowiskiem [Mg]
050603	71,120	0,000	71,120	-
060404	0,014	0,014	-	-
070104	0,022	0,022	-	-
080117	1,155	0,160	1,390	-
090101	0,750	0,000	-	0,750
090104	1,092	0,000	-	1,092
120109	7,200	0,000	-	7,200
120114	4,861	0,450	8,560	-
130110	0,445	0,445	0,710	-
130205	20,700	0,200	21,530	-
130208	0,820	0,000	0,820	-
150110	1,180	0,300	-	1,300
150111	0,315	0,000	-	0,315
150202	10,370	1,840	4,730	6,550
160209	4,571	0,000	-	4,571
160213	1,362	0,032	0,768	0,596
160507	0,031	0,031	-	-
160601	4,070	0,000	4,070	-
160602	0,015	0,000	0,015	-
180102	4,596	0,000	-	4,596
180103	62,837	0,000	-	62,837
180182	1,764	0,000	-	1,764
Suma:	199,290	3,494	113,713	91,571

Zródło: WIOŚ Katowice 2008r.

Odpadami niebezpiecznymi, które odgrywają dużą rolę wśród wytwarzanych odpadów na terenie powiatu są wyroby azbestowo-cementowe usuwane w ramach wymiany pokrycia dachów w indywidualnych gospodarstwach domowych. Niektóre spośród gmin powiatu, mając na uwadze zagrożenie jakie niosą za sobą wyroby w skład, których wchodzi azbest wspierają poprzez dofinansowanie demontaż tych wyrobów.

W Gminie Krzyżanowice dofinansowuje się 30 % kosztów demontażu i utylizacji azbestu, co w poszczególnych latach dało następujące efekty:

w 2005 roku skorzystało 22 beneficjentów (przeznaczona kwota to 18 020,74 zł),

w 2006 roku skorzystało 19 beneficjentów (przeznaczona kwota to 12 186,51 zł)

w 2007 roku skorzystało 22 beneficjentów, (przeznaczona kwota to 19 361,97 zł).

Gmina Racibórz od 2003 roku prowadzi system dofinansowania realizacji prac związanych z demontażem, rozbiórką, usuwaniem i unieszkodliwianiem elementów zawierających azbest, z którego do końca 2006 r. skorzystało 72 wnioskodawców (kwota wydatkowana z GFOŚiGW to

46 869 zł). Także w Powiatowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej od 2003 roku zostaje corocznie przeznaczona znaczna kwota na dofinansowanie demontażu i utylizacji azbestu. Odpady zawierające azbest SA przewożone przez uprawnionych przewoźników na Składowisko Odpadów Niebezpiecznych w Knurowie.

Szerszy obraz gospodarki odpadami przedstawia aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu raciborskiego, która stanowi integralną część niniejszej Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska.

3.4.5. Składowiska odpadów powiatu raciborskiego

Miejskie Składowiska Odpadów w Raciborzu są gminną jednostką organizacyjną Miasta Racibórz, której statutową działalnością jest: eksploatacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne przy ul. Rybnickiej 125 w Raciborzu i gospodarowanie posiadanymi odpadami, pozyskiwanie oraz eksploatacja terenów pod zagospodarowanie odpadów obojętnych (m.in. gruz, ziemia itp.) oraz terenów pod rekultywację na obszarze Gminy Racibórz i poza jej obszarem.

Zgodnie ze statutem jednostka prowadzi obecnie eksploatację składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne przy ul. Rybnickiej 125 w Raciborzu, oraz rekultywację terenu przy ul. Zakładowej/Wygonowej w Raciborzu. Według danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach masa odpadów zeskładowanych w 2006r. na składowisku wyniosła 16153,57 Mg. Natomiast pojemność niewykorzystana składowiska to 9596 Mg.

Jednostka posiada:

Pozwolenie zintegrowane dla Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Raciborzu – Decyzja Wojewody Śląskiego ŚR-II-6618/18/06/12/07 z dnia 27.04.2007 r., termin ważności: 26.04.2012 r.

Rodzaje i ilości odpadów dopuszczonych do wytwarzania ciągu roku:

Lp.	Kod odpadu	Ilość [Mg/rok]
1	13 01 13*	0,10
2	13 02 03*	0,15
3	13 02 06*	0,20
4	15 01 10*	0,05
5	15 02 02*	0,20
6	16 01 07*	0,03
7	16 01 21*	0,10
8	16 06 01*	0,15

Rodzaje i ilości odpadów dopuszczonych do odzysku w ciągu roku:

Lp.	Kod odpadu	Ilość [Mg/rok]
1	10 01 01	1900
2	10 01 02	30
3	17 01 01	1000
4	17 01 02	1000
5	17 01 07	600
6	17 01 81	2000
7	17 05 04	800
8	17 05 06	600
9	17 05 08	10
10	20 02 02	10

Rodzaje unieszkodliwiania ilości odpadów dopuszczonych do unieszkodliwiania w ciągu roku:

Lp.	Kod odpadu	Ilość [Mg/rok]
1	02 01 01	100
2	02 01 02	10
3	02 01 03	100
4	02 01 04	100
5	02 01 06	10
6	02 01 07	10
7	02 01 83	10
8	02 02 02	5
9	02 02 03	10
10	02 04 01	200
11	02 04 02	1000
12	02 05 01	100
13	02 06 01	400
14	03 01 01	10

15	03 01 05	80
16	03 01 81	50
17	04 01 09	1
18	04 02 21	2
19	04 02 22	2
20	15 02 03	20
21	16 02 16	20
22	16 03 04	10
23	16 03 06	10
24	16 03 80	10
25	16 80 01	5
26	16 81 02	100
27	16 82 02	100
28	17 01 01	100
29	17 01 02	100
30	17 01 03	300
31	17 01 07	100
32	17 01 80	50
33	17 01 81	300
34	17 01 82	200
35	17 02 01	50
36	17 02 02	50
37	17 02 03	50
38	17 03 80	300
39	17 04 11	50
40	17 05 04	100
41	17 05 06	100
42	17 05 08	50
43	17 06 04	500
44	17 08 02	100
45	17 09 04	1000
46	20 02 02	100

47	20 02 03	500
48	20 03 01	20000
49	20 03 02	20
50	20 03 03	600
51	20 03 04	50
52	20 03 06	200
53	20 03 07	400
54	20 03 99	500

Decyzja uzgadniająca warunki rekultywacji terenu zlokalizowanego u zbiegu ulic Zakładowej i Wygonowej w Raciborzu – Decyzja Starosty Raciborskiego nr 9/06/SE z dnia 11.01.2006 r., termin ważności: 31.12.2010 r.

Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku odpadów na terenie rekultywowanym przy ul. Zakładowej/Wygonowej w Raciborzu – Decyzja Starosty Raciborskiego nr 9/07/SE z dnia 24.01.2007 r., termin ważności: 31.12.2010 r.

Rodzaje i ilości odpadów dopuszczonych do odzysku w ciągu roku:

Lp.	Kod odpadu	Ilość [Mg/a]
1	17 01 01	2500
2	17 01 02	2500
3	ex 17 01 03	300
4	ex 17 01 07	3000
5	17 05 04	7000
6	19 12 09	300
7	20 02 02	500

W związku z prowadzoną działalnością emitowane są zanieczyszczenia do powietrza atmosferycznego.

Emisja gazów cieplarnianych ze Składowiska w Raciborzu, przedstawiona w Mg/rok przedstawia się następująco :

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2004	2005	2006	2007
1	Dwutlenek węgla CO ₂	48,5	7,6	74,31	82,83
2	Metan CH ₄	17,6	3,6	42,92	55,71

Planowana jest budowa instalacji do zagospodarowania gazu składowiskowego.

Zakład prowadzi ciągły monitoring emisji zanieczyszczeń do powietrza. Monitorowane są CH₄, CO₂ – pomiary wykonywane są jeden raz w miesiącu.

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Woda wodociągowa	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	-	-	max. 0,182

Gospodarka ściekowa:

Odcieki ze składowiska - objętość: max 4500 m³/rok – rzeczywista średniorocznie 1800 – 2500 m³.

Odcieki powstają w trakcie eksploatacji składowiska w wyniku infiltracji wód opadowych i roztopowych przez zdeponowane odpady. Ujmowane są systemem drenażu nadfoliowego w kierunku przepompowni, skąd tłoczone są do zbiornika o pojemności 108 m³. Odcieki są okresowo (w okresie letnim bez opadów) wykorzystywane do zraszania składowanych odpadów. Nadmiar odcieków przewożony jest wozem asenizacyjnym do punktu zlewnego znajdującego się na oczyszczalni ścieków Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Raciborzu. Ścieki socjalne - objętość ścieków max 182 m³/rok. Nieczystości ciekłe zbierane są w zbiorniku bezodpływowym skąd okresowo przewożone są do punktu zlewnego znajdującego się w oczyszczalni ścieków Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Sp.z o.o. w Raciborzu

Emisja hałasu:

Punktowymi źródłami dźwięku emitującymi hałas do otoczenia wokół składowiska w godzinach pracy (tj. 7:00-15:00) są: samochody i pojazdy dowożące odpady (12 samochodów ciężarowych samowyładowczych, 1 samochód skrzyniowy, 2 ciągniki), kompaktor, spychacz. Dopuszczalny równoważny poziom dźwięku A mogący przenikać z terenu zakładu dla terenów podlegających ochronie akustycznej: tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej: 50 dB, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi: 55 dB. Pomiar hałasu prowadzony jest w trzech punktach zlokalizowanych wokół składowiska w sąsiedztwie najbliższej zlokalizowanej zabudowy mieszkaniowej.

Wyniki pomiarów hałasu:

Zmierzony równoważny poziom dźwięku A [dB]

H1 – wynik średni – 47,9

H2 – wynik średni – 46,9

H3 – wynik średni – 48,4

Jednostka jest objęta Gminnym Systemem Zarządzania Środowiskowego wg normy PN-EN ISO 14001. Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne wymaga uzyskania pozwolenia zintegrowanego. Wymagany termin uzyskania pozwolenia zintegrowanego: 30.04.2007 r.
Rzeczywisty termin uzyskania pozwolenia zintegrowanego: 27.04.2007 r.

Aktualnie realizowane jest przedsięwzięcie polegające na budowie instalacji do zagospodarowania gazu składowiskowego. Okres realizacji: 2008-2009 r. Inwestycja zrealizowana zostanie na koszt podmiotu (wyłonionego w drodze przetargu), który dzierżawić będzie złożę biogazu w celu energetycznego zagospodarowania gazu składowiskowego.
Efekt ekologiczny: redukcja emisji gazów cieplarnianych.

Zakład ponosi opłaty za korzystanie ze środowiska - za składowanie odpadów. Jednostka nie ponosi opłat podwyższonych.

Składowisko w Tworkowie

Eksploatację składowiska prowadził Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Krzyżanowicach – zlikwidowany uchwałą Rady Gminy Krzyżanowice nr XII/73/07 z dnia 25 października 2007r. z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2008 roku. Dla składowiska zostało wydane pozwolenie zintegrowane, decyzja Wojewody Śląskiego z dn. 30.07.2007r. nr SR-II-6618/15/06/9/07, termin – 30 lipca 2017, instrukcja eksploatacji składowiska – decyzja Wojewody Śląskiego z dn. 27 lipca 2007r., nr ŚR-II-6623/10/07, bez terminu ważności. Aktualnie, po likwidacji Zakładu, eksploatację składowiska przejęła Gmina Krzyżanowice. W trakcie są procedury formalno – prawne związane z przekazaniem praw i obowiązków związanych z prowadzeniem składowiska.

Emisja zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego przedstawia się następująco (emisja w Mg/rok):

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2006	2007
1.	CH ₄ – studnie odgazowania	0,16188 Mg	1,0517788 Mg
2.	CO ₂ – studnie odgazowania	0,32484 Mg	2,1737524 Mg

Na składowisku odpadów w Tworkowie przewiduje się instalację do wykorzystania lub spalania gazu składowiskowego w pochodni dopiero po osiągnięciu stężenia metanu na poziomie ok. 20%. Obecnie wynosi ono ok. 5% średnio. Na składowisku prowadzony jest ciągły monitoring emisji gazu składowiskowego na wylotach ze studzienek odgazowania – stężenie metanu i CO₂. Zakład ponosi opłaty za korzystanie ze środowiska.

3.4.6. Osiągnięte cele zaplanowane do realizacji w latach 2004-2007

Podstawą do określenia ilości powstałych odpadów komunalnych jest jednostkowy wskaźnik nagromadzenia, którego jednostką jest Mg/M/rok (megagramy/mieszkańca/rok). Wartość wskaźnika nagromadzenia odpadów zależna jest przede wszystkim od uwarunkowań ekonomicznych, technicznych oraz społecznych, z których najważniejszymi są:

- rodzaj zabudowy na danym obszarze,
- poziom uzbrojenia w urządzenia infrastruktury technicznej,
- sposób zbierania i gromadzenia odpadów,
- poziom usług,
- poziom „stopy życiowej” mieszkańców,
- przyzwyczajenia mieszkańców.

W Powiecie Raciborskim występuje zarówno zabudowa wielorodzinna jak i jednorodzinna. Podstawę do ustalenia ogólnej ilości odpadów komunalnych powstających na analizowanym terenie w kolejnych latach (głównie dla okresu perspektywicznego) stanowi kilka źródeł:

- literaturowy wskaźnik nagromadzenia odpadów (źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego – wskaźnik określony na podstawie danych opracowanych przez Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach) wyrażony w m³/M/rok i/lub w kg/M/rok; zgodnie z „Sprawozdaniem z realizacji krajowego planu odpadami za okres od 29 października 2002 roku do 29 października 2004 roku” wykonanym przez Ministerstwo Środowiska Warszawa w styczniu 2005 roku, wskaźniki te nie uległy zmianie – obserwowana jest stagnacja tych wskaźników.
- empiryczny wskaźnik nagromadzenia (wyrażony w Mg/M/rok) określony dla Powiatu Raciborskiego w oparciu o informacje przekazane przez Gminy Powiatu Raciborskiego dotyczące ilości odpadów komunalnych zbieranych na terenie gmin w roku 2002 (wskaźnik określony został w Planie Gospodarki Odpadami dla powiatu raciborskiego w oparciu o ankiety rozesłane do poszczególnych gmin powiatu),
- liczba ludności powiatu raciborskiego.

Dla oszacowania ilości wytwarzanych odpadów komunalnych na terenie Powiatu Raciborskiego (dla stanu istniejącego jak również dla okresu perspektywicznego) przyjęto następujące dane :

- W Planie Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego przyjęto, że wartość wskaźnika nagromadzenia odpadów dla gmin o charakterze małych miast wynosi 0,367 Mg odpadów/mieszkańca/rok.
- dane dotyczące rzeczywistej ilości odpadów komunalnych zebranych i wywiezionych z gmin

Ilość mieszkańców poszczególnych gmin Powiatu Raciborskiego (wg GUS)

	2002/ osoba	2003/ osoba	2004/ osoba	2005/ osoba	2006/ osoba	2007/ osoba
Powiat raciborski	117 964	113 009	112 394	111 789	110 957	110166
Racibórz	62 964	58 701	58 214	57 635	57 008	56 410
Kornowac	4 679	4 666	4 718	4 768	4 774	4 746
Krzanowice	6 511	6 131	6 080	6 061	6 037	5 938
Krzanowice - miasto	bd	2 246	2 212	2 197	2 179	bd
Krzanowice - obszar wiejski	bd	3 885	3 868	3 864	3 858	bd
Krzyżanowice	11 528	11 498	11 509	11 528	11 484	11 377
Kuźnia Raciborska	12 267	12 274	12 228	12 166	12 087	12 164
Kuźnia Raciborska - miasto	bd	5 703	5 633	5 563	5 501	bd
Kuźnia Raciborska - obszar wiejski	bd	6 571	6 595	6 603	6 586	bd
Nędza	7 405	7 295	7 272	7 226	7 199	7 183
Pietrowice Wielkie	7 237	7 173	7 170	7 154	7 129	7 165
Rudnik	5 373	5 271	5 203	5 251	5 239	5 183

* wg ankiet gmin

Ilość wytwarzanych/zebranych odpadów komunalnych na terenie Powiatu Raciborskiego w latach 2002 – 2007

Rok	Liczba ludności	Ilość zebranych odpadów wg danych przekazanych przez Gminy [Mg/M/rok]	Ilość powstających odpadów [Mg/rok] wg wskaźnika określonego dla gmin o charakterze małych miast w PGO dla woj. Śląskiego (0,367 Mg/M/rok)
2002	117 964	28 152,64	43 292,788
2004	112 394	26 271,04	41 248,598
2005	111 789	23 111,61	41 026,563
2006	110 957	25 631,00	40 721,219
2007	110 166	25 990,71	40 430,922

Emisja jednostkowa odpadów w 2002 r.

Lp.	Gmina	Ilość odpadów	Liczba mieszkańców	Emisja jednostkowa, Mg/M/rok
1.	Racibórz	15569	62964	0,247
2.	Kornowac	1147	4679	0,245
3.	Krzanowice	1693,19	6511	0,260
4.	Krzyżanowice	1958,09	11528	0,170
5.	Kuźnia Rac.	3264	12267	0,266
6.	Nędza	1700	7405	0,230
7.	Pietrowice	1985	7237	0,274
8.	Rudnik	836,36	5373	0,156
Powiat raciborski		28 152,64	117 964	0,231

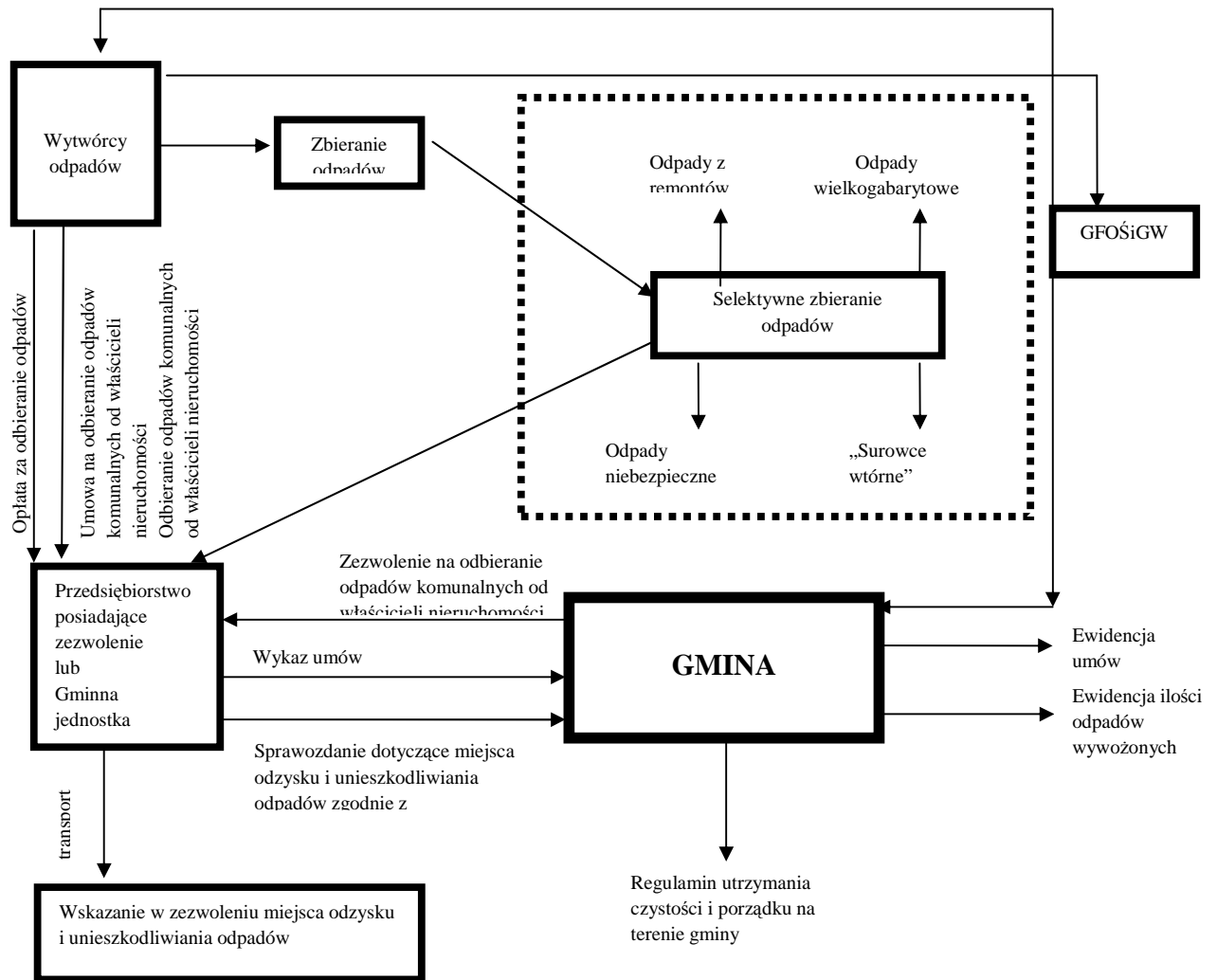
Źródło: PGO dla powiatu raciborskiego

Zebrane odpady komunalne stałe (kod 20 03 01) w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach powiatu raciborskiego
w latach 2004-2007

	2004			2005			2006			2007		
Miasto/ Gmina	Stan ludności na dzień 31.XII.	Ilość zebranych odpadów komunalnych [Mg]	Emisja jednostkowa [Mg/M/rok]	Stan ludności na dzień 31.XII.	Ilość zebranych odpadów komunalnych [Mg]	Emisja jednostkowa [Mg/M/rok]	Stan ludności na dzień 31.XII.	Ilość zebranych odpadów komunalnych [Mg]	Emisja jednostkowa [Mg/M/rok]	Stan ludności na dzień 31.XII.	Ilość zebranych odpadów komunalnych [Mg]	Emisja jednostkowa [Mg/M/rok]
Racibórz	58 310	15 795,76	0,271	57 755	14029,2*	0,243	57 159	15 900	0,278	56 410	16 107,19	0,286
Kuźnia Raciborska	5630 ^a	2 467	0,201	5 547 ^a	2 466	0,201	11 941	2 562	0,214	12164	2 449,3	0,201
	6653 ^b			6 676 ^b						bd		
	12283 ^c			12 223 ^c						bd		
Krzanowice	2206 ^a	1 706	0,28	2 212 ^a	1 302	0,213	6 008	1 249	0,207	bd	879	0,148
	3880 ^b			3 884 ^b						bd		
	6086 ^c			6 096 ^c						5938		
Krzyżanowice	11 492	1 432,06	0,125	11 509	1 648,09	0,143	11 426	1 870,21	0,163	11377	1 940	0,171
Kornowac	4 707	931,2	0,198	4 752	648,67	0,136	4 738	686,98	0,145	4746	881,42	0,185
Nędza	7 282	1 660,08	0,228	7 223	1 496,40	0,207	7 275	1 627,08	0,223	7183	985,13	0,137
Pietrowice W	7 203	1 300	0,18	7 188	792,3	0,11	7 165	936,7	0,13	7 165	998,16	0,139
Rudnik	5 207	978,94	0,188	5 263	728,95	0,138	5 195	799,53	0,154	5183	872,31	0,168
POWIAT	112 570	26 271,04	0,234	112 009	23 111,61	0,206	110 907	25 631	0,231	110166	25990,71	0,180

Źródło: ankietyzacja gmin

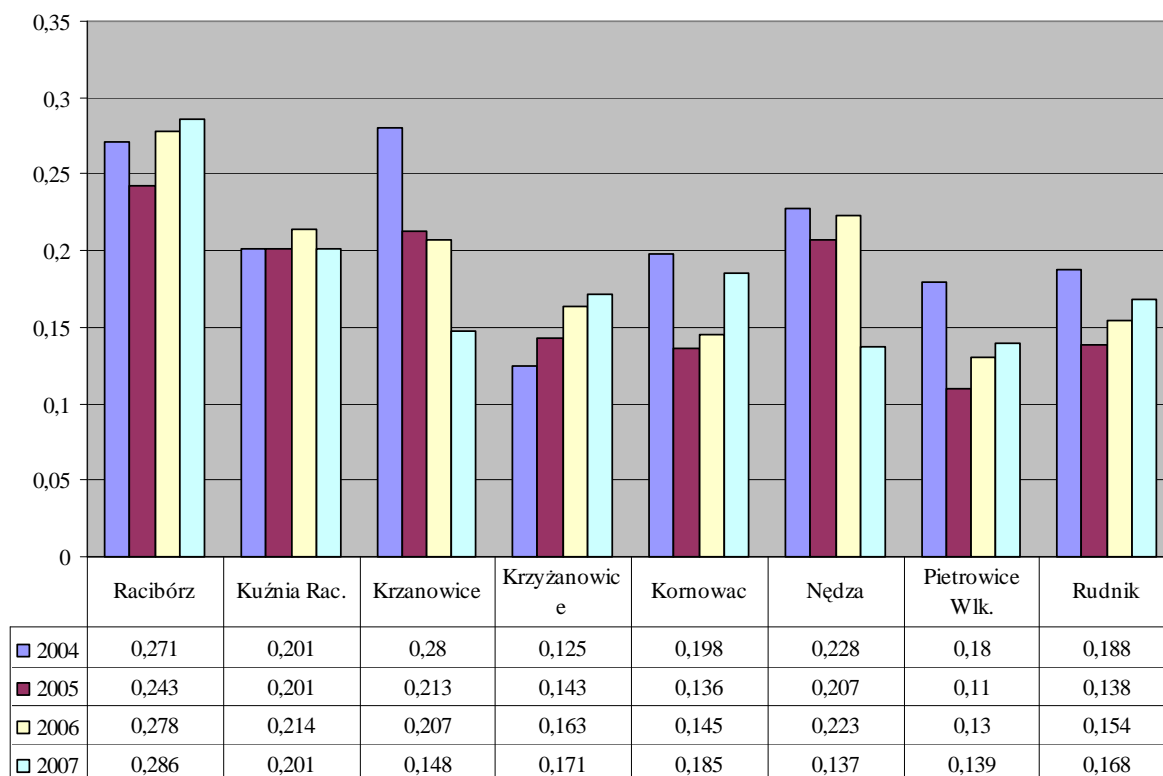
Aktualny model systemu gospodarowania odpadami komunalnymi



Jak wynika z wyżej przedstawionych danych ilość zmieszanych odpadów komunalnych (kod 20 03 01) przypadająca na 1 mieszkańca na rok w powiecie raciborskim zmniejszyła się w roku 2005 i wyniosła 0,206 [Mg/M/rok], po czym w 2006r. wzrosła do 0,231 [Mg/M/rok]. Następnie w roku 2007 znacząco zmalała do 0,189 [Mg/M/rok].

Korzystne jest również zjawisko jakim jest unieszkodliwianie odpadów biodegradowalnych i kuchennych na terenach wiejskich w kompostownikach lub wykorzystania jako karma dla zwierząt. Do negatywnych zachowań zaliczamy natomiast spalanie odpadów w piecach i kotłowniach domowych oraz wyrzucanie na „dzikich wysypiskach”). Faktem jest również, iż ewidencja zbieranych odpadów komunalnych nie jest w każdym przypadku prowadzona prawidłowo.

Poniżej przedstawiono emisje jednostkowe zmieszanych odpadów komunalnych w przeliczeniu na mieszkańca w poszczególnych gminach w latach 2004-2007.



3.4.7. Monitoring odpadów

W tym zakresie nie wydaje się konieczne prowadzenie badań monitoringowych w dosłownym znaczeniu tego pojęcia. Podstawą inwentaryzacji i oceny jakości odpadów składowanych na terenie województwa śląskiego winny być informacje składane przez jednostki organizacyjne w związku z naliczaniem opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, a także dane zawarte w zezwoleniach na wytwarzanie odpadów, przedstawiane w programach gospodarki odpadami niebezpiecznymi i informacjach o sposobie gospodarowania odpadami innymi niż niebezpieczne.

3.5. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

3.5.1. Wprowadzenie

Ochrona przyrody, w ujęciu ustawowym, oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a w szczególności: dziko występujących roślin i zwierząt; siedlisk przyrodniczych; siedlisk chronionych gatunków roślin lub zwierząt; zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia; roślin lub zwierząt, objętych ochroną na podstawie odrębnych przepisów; przyrody nieożywionej; krajobrazu oraz zieleni w miastach i wsiach.

Położenie fizyczno geograficzne powiatu raciborskiego na tle całego województwa śląskiego powoduje, że jest on swego rodzaju enklawą dla roślin i zwierząt. Stąd na tutejszym terenie występuje szereg gatunków zarówno roślin jak i zwierząt podlegających ochronie gatunkowej. Usytuowany w dolinie rzeki Odry, rozłożony w kotlinie raciborskiej teren powiatu raciborskiego, charakteryzuje się wszechobecną zielenią. Zarówno w centrum miasta jak i na peryferiach można podziwiać drzewa oraz zamieszkujące je ptactwo.

Ochrona przyrody w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody ma na celu:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin lub zwierząt wraz z siedliskami poprzez utrzymywanie lub przywracanie ich do właściwego stanu,
- ochronę zieleni w miastach i wsiach, w szczególności ochronę drzew oraz krzewów,
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, a także innych zasobów przyrody i jej składników,
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody.

Ustawa określa cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu. Realizacja celów ochrony przyrody następuje poprzez uwzględnianie wymagań ochrony przyrody w polityce ekologicznej państwa, w programach ochrony środowiska przyjmowanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego, koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategiach rozwoju województw, planach zagospodarowania przestrzennego województw, strategiach rozwoju gmin, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Formami ochrony przyrody są:

- 1) parki narodowe;
- 2) rezerваты przyrody;
- 3) parki krajobrazowe;
- 4) obszary chronionego krajobrazu;
- 5) obszary Natura 2000;
- 6) pomniki przyrody;
- 7) stanowiska dokumentacyjne;
- 8) użytki ekologiczne;

- 9) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
- 10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Spośród wyżej wymienionych form ochrony przyrody na terenie powiatu raciborskiego występują następujące.

3.5.2. Parki Krajobrazowe

Park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Obszary graniczące z parkiem krajobrazowym mogą mieć wyznaczoną otulinę. Ustawa o ochronie przyrody zezwala również na pozostawienie w gospodarczym wykorzystaniu gruntów rolnych, leśnych i innych nieruchomości znajdujących się na terenie parku. Mogą się tam znajdować niewielkie miejscowości i zakłady przemysłowe, ale założenie nowych przedsięwzięć jest tam utrudnione. Wobec tego oprócz zachowania wartości przyrodniczych równorzędnym celem parku obejmującego tereny leśne, obszary rzek i stawów, upraw rolnych i zabudowań jest popularyzacja wartości kulturowych.

Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Rud Wielkich. Zajmuje powierzchnię 493,9 km². Został utworzony w 1993 roku na podstawie rozporządzenia Wojewody Katowickiego Nr 181/93 z dnia 23 listopada 1993 r. (Dz. Urz. Woj. Katow. Nr 15, poz. 130) zmienionego rozporządzeniem Wojewody Śląskiego Nr 37/2000 z dnia 28 września 2000 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 35, poz. 548). Ochroną prawną objęto zwarte połączenie lasów rudzkich i pszczyńskich, łąki i nieużytki towarzyszące gęstej sieci rzecznej, licznie występujące stawy rybne oraz pozostałe elementy związane z działalnością Cystersów. Choć wzajemne przenikanie się elementów przyrodniczych i kulturowych stanowi najbardziej widoczną cechę tego obszaru, to jednak główną przesłanką utworzenia tutaj parku krajobrazowego była ochrona korytarza ekologicznego łączącego dorzecza Wisły i Odry, a dalej poprzez Bramę Morawską, struktury przyrodnicze Europy Środkowej ze strukturami przyrodniczymi Europy Południowej.

Na szczególną uwagę zasługują wartości geologiczne, np.: warstwy gipsów, wapieni, rud żelaza, skamieniałości trzeciorzędowe oraz największe na Górnym Śląsku głązy narzutowe. Wśród utworów powierzchniowych na terenie Parku występują wyłącznie luźne skały osadowe, głównie czwartorzędowe. Jedynie w obrębie Płaskowyżu Rybnickiego, pod cienką warstwą utworów czwartorzędowych, zalegają karbońskie piaskowce i łupki z pokładami węgla kamiennego. Zjawiskiem unikatowym jest kilkanaście typów wydm śródlądowych, którym towarzyszą niecki deflacyjne. Wiele obszarów ma charakter podmokły, źródłiskowy i bagnisty. Ze względu na wielowiekową działalność gospodarczą człowieka na obszarze Parku bardzo rozpowszechnionym elementem morfologicznym są formy antropogeniczne.

Część z nich powstała jeszcze w czasach Cystersów (groble stawów, szyby i kopce po eksploatacji rud żelaza). Większość jednak pochodzi z okresu po rewolucji przemysłowej w XIX wieku, a najwięcej z czasów współczesnych. Obszar Parku położony jest w obrębie zlewni rzek Rudy, Suminy i Bierawki. Tylko niewielka, zachodnia jego część należy do dorzecza Odry. Wymienione rzeki, choć stosunkowo krótkie, odznaczają się znaczną zasobnością w wodę. Obfitość wód, zwłaszcza powierzchniowych, przyczyniła się do znacznego zróżnicowania warunków siedliskowych, a co za tym idzie do rozwoju wielu cennych gatunków flory i fauny. Wszchedostępna woda odgrywała również kluczowe znaczenie w gospodarce Cystersów. W systemie wodnym Parku znaczną rolę odgrywają zbiorniki wodne.

Naliczono ich tutaj ponad 270, a jak wskazuje rozkład suchych grobli w przeszłości było ich znacznie więcej. Udział otwartych powierzchni wodnych w ogólnej powierzchni Parku – 2 %, jest porównywalny z obszarami pojeziernymi. W odróżnieniu od nich, zbiorniki Parku to w większości stawy hodowlane oraz zalewiska powyroboiskowe. Obfitości wód powierzchniowych towarzyszą znaczne zasoby hydrogeologiczne. Należą do nich przede wszystkim wody kopalnej doliny pra – Rudy, stanowiące wartości objęte najwyższą ochroną jako zasoby wód podziemnych. Ponad połowę powierzchni Parku zajmują lasy (ok. 57 %). Dominują tu drzewostany sosnowe, rosnące na siedliskach borowych wykształconych na glebach bielcowych, ale także wprowadzone sztucznie na siedliska żyznych lasów liściastych. W zachowanych drzewostanach liściastych przeważają: buk zwyczajny, dąb szypułkowy, grab pospolity, a miejscami także lipa drobnolistna i jesion wyniosły. W zabagnionych fragmentach dolin rzek i potoków oraz na obrzeżach stawów, na żyzniejszych glebach brunatnych i madach, występują lasy olszowe z przewagą olszy czarnej. Stwierdzono tu ponad 40 zbiorowisk roślinnych, w tym 11 zespołów leśnych oraz zbiorowiska półnaturalne na przekształconych przez człowieka obszarach nieleśnych, 49 gatunków roślin naczyniowych objętych ochroną gatunkową.

Rośliny objęte ochroną całkowitą występujące w Parku to: widłaczek torfowy, widłak goździsty, widłak jałowcowaty, skrzyp olbrzymi, długosz królewski, podrzeń zebrowiec, pióropusznik strusi, salwinia pływająca, bluszcz pospolity, wawrzynek wilczełyko, wierzba borówkolistna, barwinek pospolity, cebulica dwulistna, ciemiężca zielona, dziewięciśń bełzodygowy, gnidosz rozesłany, grązel żółty, grzybień białe, kosaciec syberyjski, kotewka orzech wodny, liczydło górskie, lilia złotogłów, mieczyk dachówkowaty, obrazki alpejskie, rosiczka okrągłolistna, śnieżyczka przebiśnieg, zerwa kulista i zimowit jesienny oraz storczykowate: kruszczyk błotny, kruszczyk połabski, kruszczyk rdzawoczerwony, kruszczyk siny, kruszczyk szerokolistny, kukułka szerokolistna, listera jajowata i podkolan biały.

Do chronionej częściowo flory Parku należą: kalina koralowa, kruszyna pospolita porzeczką czarna, bagno zwyczajne, bobrek trójlistkowy, centuria pospolita, goździk kropkowany, konwalia majowa, kopynik pospolity, marzanka wonna, naparstnica purpurowa, pierwiosnka wyniosła, przylaszczka pospolita. Florę Parku wzbogacają gatunki przybyłe w sposób naturalny z różnych krain geograficznych, m. in. z Niziny Węgierskiej przez Bramę Morawską (np. cieszynianka dwulistna) i z Sudetów (żywiec dziewięciolistny, przytulia okrągłolistna, lepieźnik biały). W Parku znajduje się jeden rezerwat i 52 pomniki przyrody.

Na obszarze Parku Krajobrazowego odnotowano 14 gatunków płazów, 6 gadów, 236 ptaków oraz 50 ssaków, 154 gatunki ptaków należą do awifauny lęgowej, a pozostałe to gatunki przelotne, zimujące bądź zalatujące przypadkowo.

Spośród kręgowców uznawanych za zagrożone w skali kraju, zakwalifikowanych do „Polskiej czerwonej księgi zwierząt”, w granicach Parku przystępują do rozrodu: traszka grzebieniasta, bąk, bączek, hełmiatka, bielik, zielonka, podróżniczek i przedstawiciel nietoperzy – borowiaczek, a przypuszczalnie także gniewosz plamisty, różeniec, kania czarna, koszatka i popielica. Skład fauny bezkręgowców Parku został rozpoznany jedynie częściowo. Do najcenniejszych stwierdzonych tu gatunków należą związane ze starymi, obumierającymi dębami chrząszcze: kozioróg dębosz z rodziny kózkowatych oraz pachnica dębowa z rodziny żukowatych.

Park Krajobrazowy "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich" chroni przestrzeń głównego w południowej Polsce korytarza ekologicznego przebiegającego równoleżnikowo. Łączy on doliny górnej Wisły i Odry oraz strefy podgórskie Karpat i Sudetów. Tworzą go zwarte kompleksy lasów rudzkich i pszczyńskich. Krytyczny, najwęższy pas pomostu ekologicznego znajduje się wokół Szczekowic. Tamtejszy ekosystem leśny wymaga tym samym szczególnej ochrony. Opisywany ciąg ekologiczny dopełniany jest przez system hydrograficzny rzek: Rudy, Pszczyńki, Korzenicy i Gostyni umożliwiający migrację organizmów wodnych między zlewniami Wisły i Odry.

Granice Parku Krajobrazowego "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich"



Źródło: zpk.com.pl

Gminy leżące na terenie Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” to: Czerwionka – Leszczyny, Knurow, Lyski, Orzesze, Pilchowice, Rybnik, Suszec, Sośnicowice, Żory oraz cztery gminy powiatu raciborskiego Kuźnia Raciborska, Kornowac, Nędza i Racibórz.

Gminy leżące na terenie otuliny Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” to: Gaszowice, Koronowac, Pilchowice, Racibórz, Rybnik, Rydułtowy, Suszec, Sosnicowice, Żory.

Powierzchnia parku krajobrazowego: 493,9 km²
Powierzchnia całkowita obszaru chronionego: 634,0 km²
Powierzchnia otuliny parku : 140,0 km²

Wykaz Gmin powiatu raciborskiego w Parku Krajobrazowym.

L.p.	Nazwa Gminy	Nazwa Powiatu	Powierzchnia Gminy w PK (km ²)	Powierzchnia Gminy w otulinie PK (km ²)
1.	Kornowac	raciborski	0,7	12,1
2.	Kuźnia Raciborska	raciborski	126,8	-
3.	Nędza	raciborski	53,4	-
4.	Racibórz	raciborski	13,7	1,5

Na terenie Parku Krajobrazowego „Cysterskich Kompozycji Krajobrazowych Rud Wielkich” wykonana została leśna, dydaktyczna ścieżka rowerowa. W ramach w/w zadania wykonano 35 tablic o tematyce ekologicznej oraz historycznej, a także wybudowano drewnianą wiatę, która pełni rolę „zielonej klasy”. Zadanie współfinansowane było przez Starostwo Powiatowe w Raciborzu z Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (kwota dotacji wyniosła 14.667,73 zł).

Utworzona ścieżka rowerowa połączyła się z już istniejącą ścieżką rowerową biegnącą przez miejscowość Rudy aż do Rybnika. Dofinansowana ścieżka stanowi część sieci dróg rowerowych powstających w ramach projektu „Rowerem po Śląsku” realizowanego przez Śląski Związek Gmin i Powiatów i została poprowadzona przez obszar ok. 800 ha niezwykle ciekawego, obfitującego w osobliwości tak przyrodnicze jak i historyczne lasu.

3.5.3. Rezerwaty przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Na obszarach graniczących z rezerwatem przyrody może być wyznaczona otulina. Nie jest określony minimalny obszar rezerwatu. O ile przedmiotem ochrony na terenie parku narodowego jest całość przyrody, o tyle przedmiotem ochrony rezerwatowej jest określony fragment przyrody w postaci siedlisk przyrodniczych, określonych gatunków roślin i zwierząt czy elementów przyrody nieożywionej. Obszar rezerwatu może być objęty ochroną ścisłą, częściową lub krajobrazową.

Rezerwat Łęczok

Najbogatszym przyrodniczo terenem w obrębie Parku Krajobrazowego "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich jest kompleks leśno – stawowy „Łęczok”. Jest to rezerwat częściowy, leśny położony na terenie gminy Nędza i Racibórz. Utworzony został w dniu 23 stycznia 1957 roku

zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego (Monitor Polski Nr 14, poz.109 z dnia 22 lutego 1957 roku) w celu ochrony zabytkowych alei, stanowiska rośliny - kotewki orzech wodny oraz bogatej awifauny. Powierzchnia: 396,21 ha. Celem utworzenia jest zachowanie ze względów naukowych i krajobrazowych obszaru leśno - stawowego, który obejmuje zespoły wielogatunkowe lasu łęgowego starorzecza Odry ze stanowiskiem rzadkiej rośliny *Trapa natans* i aleje zabytkowych drzew, w celu zabezpieczenia miejsc gniazdowania ptactwa.

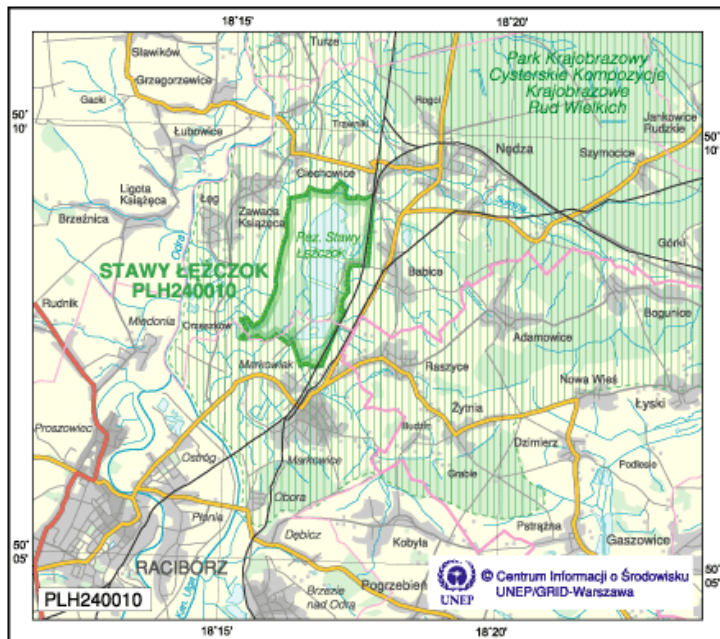
Obszarowo rezerwat "Łęczczok" jest jednym z największych w województwie śląskim. Wchodzi w skład Parku Krajobrazowego "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich", powołanego w 1993 r. Położony jest w pradolinie rzeki Odry, która w dawnych wiekach była terenem rozlewisk użyźniających płasko ukształtowaną trasę zalewową. Meandrująca rzeka z czasem pozostawiła liczne starorzecza stanowiące dogodne siedliska, szczególnie dla ryb i ptaków oraz wodno - błotnych zespołów roślinnych.

Na obszarze rezerwatu znajdują się stawy hodowlane, rozdzielone groblami. Największe centralnie położone stawy to: Salm, Babiczak, Ligotnik i Brzeziniak. Na groblach rośnie wiele okazałych, starych drzew. Drzewa porastające groble tworzą aleje: Dębową, Grabową i Aleję Husarii Polskiej. Zachodnią część rezerwatu porasta las o charakterze łęgowym, przez który przepływa potok Łęgoń. Obecny charakter i stan rezerwatu jest w dużym stopniu związany z działalnością człowieka. Miejscowa ludność od dawna korzystała z tych stawów. Gospodarka rybacka została tu rozwinięta przez Cystersów, którzy osiedlili się w pobliskich Rudach Wielkich w XIII w. Na terenie obecnego rezerwatu rozpoczęli powiększanie stawów oraz budowę grobli. Różnorodność siedlisk na terenie rezerwatu ma swoje odbicie w bogactwie zbiorowisk roślinnych oraz gatunków roślin i zwierząt. Jako jeden z obszarów Natura 2000 w województwie śląskim, a występujących na terenie powiatu raciborskiego, należy wymienić Stawy Łęczczok. Zgłoszone zostały na tzw. „Shadow List” w 2004r., przez organizacje pozarządowe. Ministerstwo środowiska przeprowadziło proces uzgodnień przedmiotowej propozycji w 2007r. W chwili obecnej Stawy Łęczczok stanowią jedną z nielicznych ostoi naturalnej roślinności w dolinie górnej Odry. Obszar jest cenną ostoją dla awifauny. Wyróżniono tutaj 45 zbiorowisk roślinnych oraz 596 gatunków roślin. Ostoja ma także ważne znaczenie ze względu na dużą liczebność występujących tu nietoperzy.

Na terenie rezerwatu występuje pięć dobrze zachowanych zespołów leśnych:

- grąd subkontynentalny, w którym występuje większość chronionych leśnych gatunków,
- łęg jesionowo-wiązowy, uważany za najlepiej zachowany i najbardziej charakterystyczny zespół rezerwatu i całego obszaru doliny Odry w tej części Śląska,
- olszowy łęg przypotokowy, występujący w kilku miejscach przy wschodniej granicy rezerwatu, - ols porzeczkowy, zajmujący niewielkie obszary na północny wschód od stawów Salm Mały i Salm Duży,
- waśna dąbrowa, która zachowała się na najbardziej ubogich i kwaśnych glebach.

W rezerwacie żyją m.in. sarny, lisy, zające. Bytuje tu ponad 210 gatunków ptaków, z czego 121 łęgowych. Ocenia się, że pod względem liczby gatunków ptaków rezerwat zajmuje drugie miejsce w Polsce po Stawach Milickich.



Jedną z najcenniejszych wartości przyrodniczych rezerwatu są stare aleje nagrobkowe powstałe ponad dwieście lat temu. Są one miejscem życia wyjątkowo licznych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, w tym wielu chronionych. W alejach tych udokumentowano obecność kilkuset okazów drzew o wymiarach pomnikowych. Szata roślinna rezerwatu reprezentowana jest przez ponad 40 zbiorowisk roślinnych: 8 leśnych i 35 nieleśnych. Na uwagę zasługują tu dobrze zachowane płyty grądu subkontynentalnego i łągu jesionowo-wiązowego. Tworzą one ponad stuletnie starodrzewia.

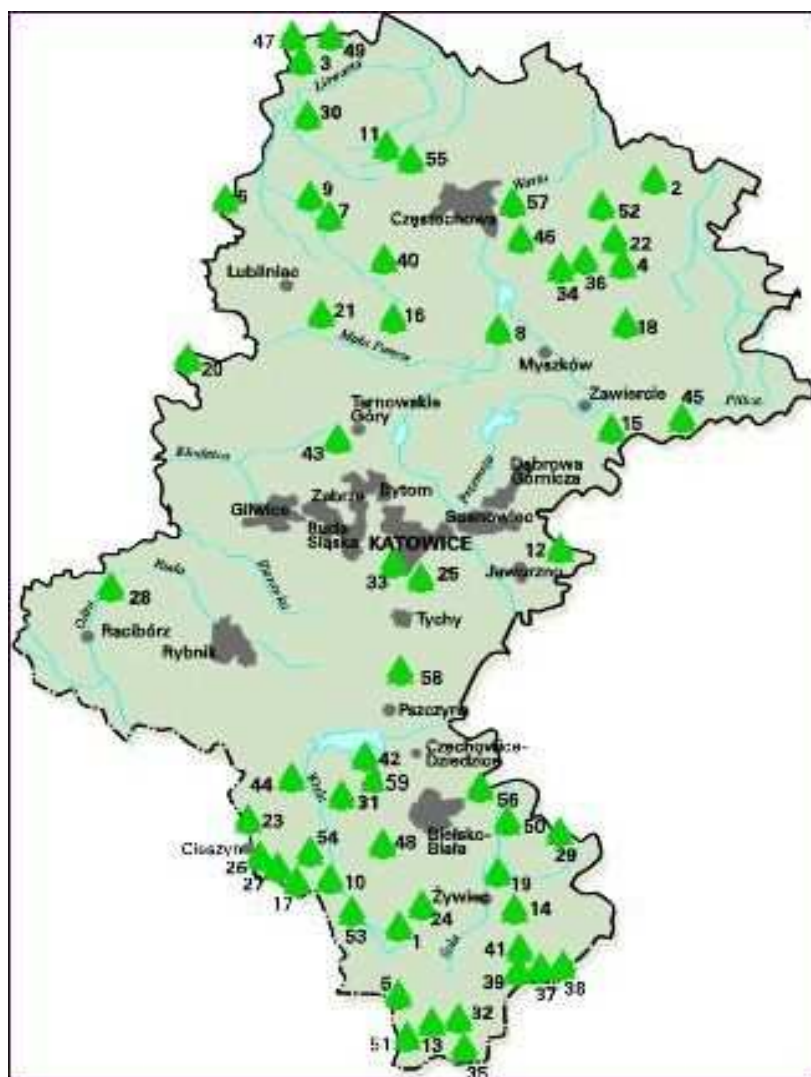
Wśród zbiorowisk nieleśnych wyróżniają się zwłaszcza zespoły makrofitów porastających zbiorniki wodne (zespół lilii wodnych oraz kotewki orzecha wodnego). Flora tego miejsca liczy ponad 500 gatunków roślin naczyniowych, w tym 26 gatunków chronionych. Cenne są zwłaszcza stanowiska gatunków zagrożonych w kraju ujęte w „Polskiej czerwonej księdze roślin”: kotewki orzecha wodnego, niepozornego storczyka – kruszczyka połabskiego oraz należącej do turzycowatych cibory żółtej. We wczesnowiosennym runie lasu wyróżnia się rzadka na niżu cebulica dwulistna oraz bogata populacja śnieżyczki przebiśnieg. W okresie letnim zwracają uwagę kwitnące na stawach makrofity: grązel żółty i grzybień biały oraz płyty salwinii pływającej i wspomnianej już kotewki. Późnym latem wzrok przykuwa łąka z kwitającym zimowitem jesiennym. Rezerwat „Łęczok” jest ostoją ptaków o znaczeniu co najmniej krajowym. Najważniejsze ptaki lęgowe rezerwatu to gatunki rzadkie, takie jak: perkoz zausznik, bąk, bączek, bocian czarny, gęś gęgawa, hełmiatka, błotniak stawowy, kropiatka, zielonka, dzięcioł średni, podróżniczek i muchołówka mała.

Jednocześnie rezerwat „Łęczok” jest ważnym miejscem koncentracji ptaków w okresie migracji. Skupia on zwłaszcza ptaki wodno – błotne, w tym stada przelotnych gęsi zbożowych i białoczelnych liczące ponad dwa tysiące osobników oraz tworzące nieco egzotyczny widok, zalatujące z południa, grupki czapli białych.

Rezerwat „Łęczczok” - Plan



Tak duża różnorodność gatunków roślin i zwierząt jaka występuje w rezerwacie Łęczczok, powoduje że obiekt ten należy do najcenniejszych przyrodniczo obszarów "Czarnego Śląska" i godny jest ochrony, a tak duże bogactwo przyrodnicze stało się podstawą wytypowania rezerwatu do ogólnoeuropejskiej sieci Natura 2000.



Wykaz rezerwatów przyrody województwa śląskiego.

3.5.4. Obszary chronionego krajobrazu

Obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych. Niezabudowany korytarz ekologiczny tworzony pomiędzy obszarami chronionymi ma umożliwiać migrację roślin i zwierząt.

Graniczny Meander Odry jest to obszar o powierzchni 162 ha chronionego krajobrazu utworzony na podstawie rozporządzenia Wojewody Śląskiego Nr 78/04 z dnia 29 października 2004 r. Celem ochrony jest nieuregulowany odcinek rzeki Odry cenny ze względów przyrodniczo – krajobrazowych. Meandry graniczne Odry są jednym z dwóch odcinków na ponad 850 km Odrze, gdzie zachowały się dynamiczne, się zbliżone do naturalnych, przepływy tworzące koryto. Podobne, swobodne zakola rzeczne zachowały jedynie na terenie Parku Krajobrazowego „Poodří” (Czechy). Mimo swoich wyjątkowych wartości krajobrazowych oraz imponującego bogactwa siedlisk naturalnych i dziko żyjących zwierząt, tereny te do tej pory nie zostały odkryte ani przez turystów, ani przez większość przyrodników pracujących w dolinie Odry.

Obszar meandrów podlega sukcesywnej renaturalizacji i stopniowo wzrasta jego bioróżnorodność. W okolicach pierwszego meandra zidentyfikowano 126 gatunków roślin wyższych. Meandry graniczne Odry tworzą końcową część górnego odcinka Górnej Odry, a pod względem orograficznym są zaliczane do Kotliny Raciborskiej. Początek biorą przy przejściu granicznym Bohumin – Chałupki i wiją się w szerokim obszarze zalewowym na długości 7 km aż do ujścia Olzy do Odry. Unikalny dla polskiej części Odry fragment meandrującego, szerokiego koryta rzecznego z licznymi starorzeczami i drugorzędnymi korytami, które podczas wezbrań, nawet niewielkich, prowadzą wody spływające z terenu Czech. Ponieważ obszar ten leży w obrębie szerokiego międzywala i jest regularnie zalewany, jego wykorzystanie gospodarcze jest niewielkie.



Znajdują się tu bardzo dobrze wykształcone zespoły zarośli nadrzecznych i łągi wierzbowo-topolowe oraz kilka siedlisk łąkowych, ekstensywnie użytkowanych jako pastwiska i łąki kośne. Obszar ten jest ważnym elementem łącznikowym, w prawie pozabawionej lasów dolinie Odry, między Ostrawą a Raciborzem.

Procesy zachodzące na odcinku granicznym Odry ukształtowały niezwykle bogatą mozaikę siedlisk przyrodniczych (płosa, starorzecza, wyspy, urwiste skarpy brzegowe, namuliska) stanowiącą ostoję dla wielu rzadkich i zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt. Ostoja ta zawdzięcza swoje bogactwo krajobrazowe i przyrodnicze właśnie naturalnej dynamice rzeki. Zmienność przepływów oraz zachodzące tu procesy erozji i sedymentacji spowodowały w ciągu ostatnich dziesięcioleci dwie istotne zmiany biegu rzeki (przerwanie meandru Sunychl w 1966 i meandru Bohumin/Chałupki w 1997 roku). Ze względu na fakt, że odcinek ten stanowi granicę państwową, a także przez wzgląd na możliwe roszczenia właścicieli przylegających do rzeki gruntów zagrożonych erozją boczną, administratorzy cieką opracowali plany regulacji tego odcinka. Rozważano zasypianie nowo powstałego koryta rzecznego, budowę progu w korycie rzeki a nawet skrócenie biegu Odry przez budowę sztucznego przekopu przez meander rzeki. Prowadzone od 1998 roku działania międzynarodowej organizacji ekologicznej WWF Polska (World Wide Fund For Nature - tłum. Światowe Fundusze Na Rzecz Przyrody) doprowadziły do zawieszenia decyzji o podejmowaniu prac budowlanych na tym odcinku Odry, a przygotowane przy współpracy z niezależnymi naukowcami z Polski i Czech ekspertyzy pozwoliły na opracowanie koncepcji alternatywnej – trwale godzącej interesy gospodarki wodnej, ochrony przyrody i przebiegu granicy państwowej. Jest ona oparta na doświadczeniach z Francji, Szwajcarii i Niemiec gdzie realizowane są podobne przedsięwzięcia. Mimo, że z wyjątkiem ptaków wykaz pozostałych gatunków zwierząt jest niepełny, to występowanie znaczących gatunków wskaźnikowych, na wszystkich etapach rozwoju, potwierdza prawidłowe funkcjonowanie ekosystemu rzecznego. Nowe koryto rzeki, osady żwirowo – piaskowe i muliste w strefie przybrzeżnej oraz regularne podtapianie obszarów zalewowych, są warunkiem dla naturalnej sukcesji roślin i zwierząt. Procesy korytotwórcze gwarantują wysoki poziom różnorodności biologicznej, wzmacniają istniejące populacje cennych gatunków zwierząt i umożliwiają stopniowy powrót pierwotnym gatunkom roślin do meandrów granicznych. Wiele z tych gatunków jest zagrożonych w całej Europie, ponieważ ciek utracił swoją dynamikę korytotwórczą: nie powstają nowe, pionierskie siedliska, od których są zależne te rośliny i zwierzęta, a stare siedliska zanikają na skutek procesów sukcesji.

Na terenie Granicznych Meandrów Odry występuje:

- 7 typów siedlisk uznanych za ważne dla Unii Europejskiej na mocy Załącznika I dyrektywy 92/43/EEC zajmujących prawie 30% powierzchni: naturalne jeziora eutroficzne, rzeki nizinne i podgórskie ze zbiorowiskami jaskrów wodnych, szerokie, muliste brzegi rzek ze zbiorowiskami letnich terofitów, hydrofilne zbiorowiska ziołoroślow, nadrzeczne i okrajkowe na obszarach równinnych, nizinne łąki kośne, lasy nadrzeczne z olszą czarną i jesionem wyniosłym oraz łągi topolowo – wierzbowe, lasy mieszane dębowo – wiązowo – jesionowe.
- 3 gatunki ptaków objęte ochroną zgodnie z Załącznikiem I Dyrektywy 79/409/EWG;
- 4 gatunki ptaków regularnie migrujących;
- 7 gatunków zwierząt chronionych na mocy porozumień i konwencji międzynarodowych (Załącznik IV 92/43/EWG, Konwencja Berneńska).

Badaniami fauny granicznych meandrów i ich szerokiego otoczenia zajmuje się kilku miejscowych etnomologów, ornitologów i zoologów. W trakcie prac znaleźli oni silne, zdrowe populacje gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej jak również zagrożone gatunki z Czerwonych List – czeskiej i polskiej. Z wilgotnymi łąkami z kwitnącym krwiściągami jest związany motyl modraszek bagienny. Larwy motyla czerwończyka nieparka rozwijają się na bylinach mokradeł. W lasach łęgowych, gdzie jest wystarczająca ilość starych i obumierających drzew, znaleziono ksylofagiczne chrząszcze: pachnicę dębową i zgniotka cynobrowego. W odnogach rzecznych żyją różanka i piskorz. W stałych i tymczasowych zagłębieniach rozmnaża się kumak górski. Wyrwy brzegowe stwarzają dobre warunki do gniazdowania zimorodka i jaskółki brzegówki. Brodziec piskliwy oraz siweczka rzeczna budują gniazda w osadach żwirowych.



Unikatowo występuje trzczyk nurogęś, który w meandrach buduje jedyne regularne gniazda w Republice Czeskiej. W meandrach żyje także bóbr europejski i wydra rzeczna. Meandry są zaliczane do najważniejszych miejsc gdzie występuje pachnica dębową i zgniotek cynobrowy. Szczególnie z uwagi na te dwa gatunki, jak również z uwagi na nadrzeczne siedliska przyrodnicze oraz wyjątkowość żyjących tu zwierząt i roślin, obszar ten został zgłoszony do ochrony w ramach europejskiej sieci NATURA 2000 – obszarów o najwyższych wartościach przyrodniczych w Europie.

W roku 2004 Graniczne Meandry Odry zostały objęte specjalną ochroną jako „Obszar chronionego krajobrazu”. Włączenie meandrów granicznych do systemu NATURA 2000 wiąże się m. in. z opracowaniem odpowiedniego planu zarządzania dla umożliwienia rozwoju siedlisk naturalnych i ochrony gatunków przy zrównoważonym użytkowaniu terenu. System gospodarowania na danym terenie musi być zharmonizowany i realizowany w sposób skoordynowany na całym obszarze zalewowym Odry granicznej, w Czechach i w Polsce.

Zainicjowany przez WWF Polska projekt: „Ochrona walorów przyrodniczych polsko – czeskich meandrów Odry jako model rozwiązań dla innych cieków granicznych Europy” stanowiąc realizację koncepcji „Przestrzeń dla rzeki” między innymi poprzez wykup najbardziej kluczowych gruntów nadrzecznych, co umożliwi zachowanie obecnego charakteru tego odcinka Odry i zachodzących tu procesów korytotwórczych. Głównym założeniem projektu jest trwałe zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych tego obszaru.

Uchwałą Nr XXIV/326/2004 z dnia 26 października 2004 r. Rada Powiatu poparła działania zmierzające do zachowania obecnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych odcinka meandrów granicznych rzeki Odry poprzez wdrożenie koncepcji „Przestrzeń dla rzeki” proponowanej przez międzynarodową organizację ekologiczną WWF Polska. Projekt „Przestrzeń dla rzeki” opracowały wspólnie WWF Polska, Urząd Gminy Krzyżanowice, Starostwo Powiatowe w Raciborzu, Fundacja Zielonej Ligi oraz Katedra Botaniki Uniwersytetu Śląskiego. Mając na uwadze fakt, iż skuteczna ochrona przyrody wymaga wsparcia i akceptacji mieszkańców danego terenu WWF Polska od początku swoich działań w meandrach granicznych czynił starania, aby rozpowszechniać informacje i do dyskusji o przyszłości włączyć lokalną społeczność. W ramach wspomnianego wyżej projektu w dniu 3 czerwca 2005r. w Raciborskim Centrum Kultury, przy ul. Chopina 21 przy współpracy Starostwa Powiatowego w Raciborzu zorganizowano konferencję wraz z wystawą poświęconą zagadnieniom obszarów chronionych w sieci europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki Granicznych Meandrów Odry.

Na konferencji został zaprezentowany projekt pn. „Przestrzeń dla rzeki – ochrona walorów przyrodniczych polsko – czeskich meandrów Odry jako model rozwiązań dla innych cieków granicznych Europy”, który omówił Pan Piotr Nieznański z WWF Polska. Po konferencji została otwarta tematyczna wystawa, która cieszyła się dużym zainteresowaniem lokalnej społeczności. Obecnie, dzięki możliwości pozyskania środków finansowych pojawiła się szansa na stworzenie w obszarze meandrów ścieżki edukacyjnej, co może znacząco wpłynąć na wzrost atrakcyjności turystycznej okolicy meandrów. Przedsięwzięcie to zostało poparte przez Starostwo Powiatowe w Raciborzu, a także Urząd Gminy w Krzyżanowicach. Na sesji Rady Powiatu w dniu 28 lutego 2006 r. omówiono zagadnienia związane z ochroną Granicznych Meandrów Odry. Aktualny stan „Granicznego Meandra Odry” to ostoja Natura 2000 w województwie śląskim. W 2004 roku został zgłoszony przez Rząd Polski jako propozycja Specjalnych Obszarów Ochronnych Siedlisk.

3.5.5. Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Użytki ekologiczne na terenie Powiatu Raciborskiego. Łąka trzęślicowa w „Małej Nędzy”. Łąki trzęślicowe zaliczane są do łąk jednokośnych. Mają one niską wartość paszową, ale wysoką rangę ze względu na specyficzny typ ekosystemu i rzadką florę. Zbiorowiska te tworzą ważne miejsca gniazdowania i żerowania ptaków (np. batalion, dubelt, wodniczka) oraz w znaczący sposób przyczyniają się do wzrostu retencji wodnej. Tradycyjne użytkowanie polega głównie na koszeniu raz w roku lub rzadziej, niekiedy połączonym z ekstensywnym wypasem. Większość tego typu siedlisk zajmuje małą powierzchnię, są podatne na porzucenie i w konsekwencji siedliska bagienne są obecnie zagrożone przekształcaniem w zbiorowiska leśne i zakrzewienia. Na podstawie rozporządzenia Wojewody Nr 44/04 z dnia 16 lipca 2004 r. (Dz. Urz. Województwa Śląskiego Nr 67/04 z dnia 26 lipca 2004 r., poz. 1997) wpisano do rejestru łąkę trzęślicową zlokalizowaną w Małej Nędzy o powierzchni: 1,2 ha. Forma własności: prywatne.

3.5.6. Pomniki przyrody

Stanowią pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Kryterium uznania drzewa za pomnik przyrody jest jego obwód mierzony na wysokości 130 cm od powierzchni ziemi. W przypadku głązów narzutowych kryterium uznania za pomnik przyrody jest obwód mierzony w najszerszym miejscu projektowanego obiektu. Przyjmuje się, że minimalny obwód powinien wynosić 300 cm. Uznanie za pomnik przyrody następuje w drodze rozporządzenia wojewody lub uchwały rady gminy, określającego lokalizację i nazwę obiektu, a także ograniczenia i zakazy obowiązujące w bezpośrednim sąsiedztwie obiektu chronionego. Pomniki przyrody są ważnym elementem składowym krajobrazu, podnoszą jego piękno, zwiększają różnorodność, często związane są z lokalną legendą czy wybitnymi postaciami historycznymi. Zachowanie ich dla przyszłych pokoleń jest wyrazem naszej kultury i dbałości o przetrwanie polskiej przyrody.

Pomniki przyrody na terenie Powiatu Raciborskiego.

Lp.	Podstawa prawna, oznaczenie dziennika urzędowego, data utworzenia	położenie geograficzne, adres, bliższa lokalizacja	Wyszczególnienie Nazwa	Nr rej.
Racibórz				
1)	Uchwała nr XXXI/222/92 Rady Miejskiej w Raciborzu w sprawie ochrony środowiska z dnia 17.12.1992 r. zał. nr 3.	Racibórz, ul. Londzina 21	Dąb biały odm. łyżkowata (Quercus alba „Elongata”)	1
2)	Uchwała nr XXXI/222/92 Rady Miejskiej w Raciborzu w sprawie ochrony środowiska z dnia 17.12.1992 r. zał. nr 3.	Racibórz, Park im. Powstańców Śląskich	Dąb błotny (Quercus palustris)	2
3)	Uchwała nr XXXI/222/92 Rady Miejskiej w Raciborzu w sprawie ochrony środowiska z dnia 17.12.1992 r. zał. nr 3.	Racibórz, Park im. Miasta Roth	Cypryśnik błotny (Taxodium distichum)	3

4)	Uchwała nr XXXI/222/92 Rady Miejskiej w Raciborzu w sprawie ochrony środowiska z dnia 17.12.1992 r. zał. nr 3.	Racibórz, zieleniec przy cmentarzu żołnierzy radzieckich	Cypryśnik błotny (<i>Taxodium distichum</i>)	4
5)	Uchwała nr XXXI/222/92 Rady Miejskiej w Raciborzu w sprawie ochrony środowiska z dnia 17.12.1992 r. zał. nr 3.	Racibórz, Park im. Miasta Roth	Bluszcz pospolity (<i>Hedera helix</i>)	5
6)	Uchwała nr XXXI/222/92 Rady Miejskiej w Raciborzu w sprawie ochrony środowiska z dnia 17.12.1992 r. zał. nr 3.	Racibórz, ul. Kolejowa / Park Kolejowy	Platan klonolistny (<i>Platanus acerifolia</i>) pierśnica 195 cm	6
7)	Uchwała nr XXXI/222/92 Rady Miejskiej w Raciborzu w sprawie ochrony środowiska z dnia 17.12.1992 r. zał. nr 3.	Racibórz, ul. Kolejowa / Park Kolejowy	Platan klonolistny (<i>Platanus acerifolia</i>) pierśnica 166 cm	7
8)	Uchwała nr XXXI/222/92 Rady Miejskiej w Raciborzu w sprawie ochrony środowiska z dnia 17.12.1992 r. zał. nr 3.	Racibórz, ul. Kolejowa / Park Kolejowy	Platan klonolistny (<i>Platanus acerifolia</i>) pierśnica 126 cm	8
9)	Uchwała nr XXXI/222/92 Rady Miejskiej w Raciborzu w sprawie ochrony środowiska z dnia 17.12.1992 r. zał. nr 3.	Racibórz, ul. Kolejowa / Park Kolejowy	Platan klonolistny (<i>Platanus acerifolia</i>) pierśnica 123 cm	9
10)	Uchwała nr XXXI/222/92 Rady Miejskiej w Raciborzu w sprawie ochrony środowiska z dnia 17.12.1992 r. zał. nr 3.	Racibórz, ul. Wojska Polskiego	Platan klonolistny (<i>Platanus acerifolia</i>) aleja jednorzędowa, 7 szt., pierśnice: 88, 87, 70, 73, 79, 83, 94 cm	10
11)	Uchwała nr XXXI/222/92 Rady Miejskiej w Raciborzu w sprawie ochrony środowiska z dnia 17.12.1992r. zał. nr 3.	Racibórz, zieleniec przy cmentarzu żołnierzy radzieckich	Platan klonolistny (<i>Platanus acerifolia</i>) pierśnica 151cm	11
12)	Orzeczenie nr 179 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dnia 10.06.1960 r. Rol-3/19/60. Rozporządzenia nr 21/05 Wojewody Śląskiego z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 27 czerwca 2005 r. nr 81 poz. 2197).	Racibórz Pl. Wolności, obręb Racibórz nr działki 843/175	Głaz narzutowy	160
KUŹNIA RACIBORSKA				
1)	Decyzja nr 391 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dnia 08.12.1970 r. nr RL.op-004/39/70 Rozporządzenia nr 11/05 Wojewody Śląskiego z dnia 7 czerwca 2005 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 15 czerwca 2005 r. nr 76 poz. 2056).	Kuźnia Raciborska ul. Kozielska 4 nr działki 151/34	Wiąz górski (<i>Ulmus glabra</i>)	143
2)	Decyzja nr 392 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dnia 08.12.1970r. nr RL.op-004/40/70	Rudy ul. Rzeczna	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	144
3)	Decyzja nr 346 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dnia 31.12.1965r. nr ROL...-X-4/29/65	Rudy ul. Rzeczna	Dąb szypułkowy grupa (2 szt.)	148
4)	Decyzja nr 345 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dnia 31.12.1965r. nr ROL...-X-4/28/65	Rudy ul. Zamkowa obok kościółka	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) (kiedyś grupa 2 sztuk)	149

5)	Decyzja nr 336 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dnia 31.12.1965r. nr ROL...-X-4/19/6 Rozporządzenia nr 15/05 Wojewody Śląskiego z dnia 7 czerwca 2005 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 15 czerwca 2005 r. nr 76 poz. 2060).	Rudy ul. Zamkowa obok kościoła, nr działki 118, obręb Rudy	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	152
6)	Decyzja nr 346 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dnia 31.12.1965r. nr ROL...-X-4/13/65	Rudy ul. Raciborska 29	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	153
7)	Decyzja nr 346 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dnia 30.06.1961 r. nr ROL...-XI-4/37/61	Rudy nad rzeką Rudą	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	156
8)	Orzeczenie nr 230 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dnia 30.12.1958 r. nr L-III-3/37/58	Rudy oddz. lasu 242i.	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	164
9)	Orzeczenie nr 123 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dnia 30.06.1955 r. nr L-III-3/8/55 Rozporządzenia nr 16/05 Wojewody Śląskiego z dnia 7 czerwca 2005 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 15 czerwca 2005 r. nr 76 poz. 2061).	Rudy ul. Zamkowa obok kościoła, . działka nr 1037/1, obręb Rudy	Dąb szypułkowy Na tyłach parku	170
10)	Rozporządzenie nr 2/96 Wojewody Katowickiego z dn. 02.01.1996r. (Dz. Urz. z 1996 r. nr 1 , poz. 2) Rozporządzenia nr 13/05 Wojewody Śląskiego z dnia 7 czerwca 2005 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 15 czerwca 2005 r. nr 76 poz. 2058).	Oddz. 158b (obecnie leśnictwo Solarnia, obręb Kuźnia)	Jodła pospolita (<i>Abies alba</i>)	poz. 4 Rozp. 2/96
11)	Rozporządzenie nr 2/96 Wojewody Katowickiego z dn. 02.01.1996r. (Dz. Urz. Z 1996 r. nr 1 , poz. 2) Rozporządzenia nr 14/05 Wojewody Śląskiego z dnia 7 czerwca 2005 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 15 czerwca 2005 r. nr 76 poz. 2059).	Oddz. 158b (obecnie leśnictwo Solarnia, obręb Kuźnia)	Sosna zwyczajna (<i>Pinus sylvestris</i>)	poz. 8 rozp.2/96
12)	Rozporządzenie nr 2/96 Wojewody Katowickiego z dn. 02.01.1996r. (Dz. Urz. Z 1996 r. nr 1, poz. 2) Rozporządzenia nr 12/05 Wojewody Śląskiego z dnia 7 czerwca 2005 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 15 czerwca 2005 r. nr 76 poz. 2057).	Oddz. 158b (obecnie leśnictwo Solarnia, obręb Kuźnia)	Sosna zwyczajna (<i>Pinus sylvestris</i>)	poz. 9 rozp.2/96

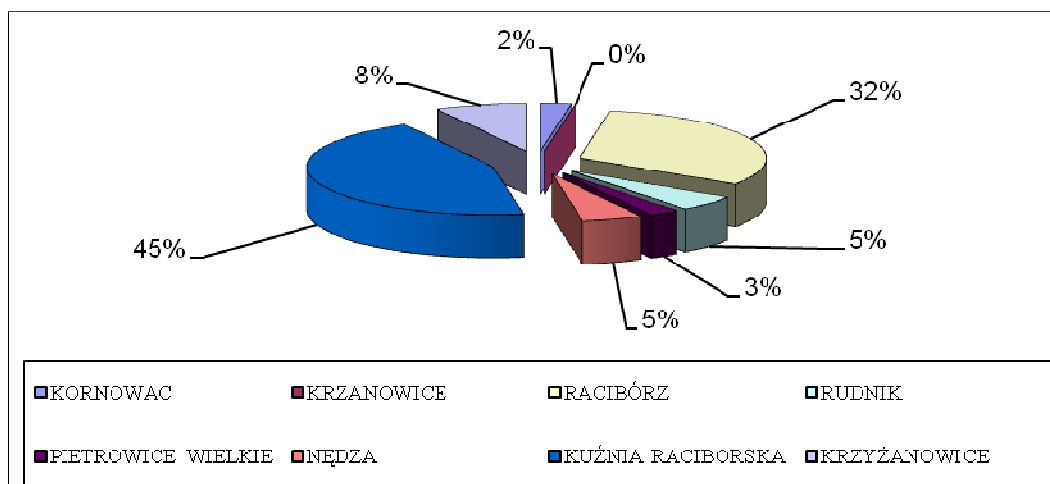
13)	Rozporządzenie nr 2/96 Wojewody Katowickiego z dn. 02.01.1996r. (Dz. Urz. Z 1996 r. nr 1, poz. 2) Rozporządzenia nr 5/05 Wojewody Śląskiego z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 27 maja 2005 r. nr 67 poz. 1735).	Leśnictwo Kuźnia Racib. Oddz. 158b	Sosna zwyczajna (Pinus sylvestris)	poz. 10 rozp.2/96
14)	Rozporządzenie nr 2/96 Wojewody Katowickiego z dn. 02.01.1996r. (Dz. Urz. Z 1996 r. nr 1, poz. 2) Rozporządzenia nr 7/05 Wojewody Śląskiego z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 27 maja 2005 r. nr 67 poz. 1737).	Leśnictwo Kuźnia Racib. Oddz. 158b	Sosna zwyczajna (Pinus sylvestris)	poz. 11 rozp.2/96
15)	Rozporządzenie nr 2/96 Wojewody Katowickiego z dn. 02.01.1996r. (Dz. Urz. Z 1996 r. nr 1, poz. 2) Rozporządzenia nr 17/05 Wojewody Śląskiego z dnia 7 czerwca 2005 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 15 czerwca 2005 r. nr 76, poz. 2062).	Oddz. 158b (obecnie leśnictwo Solarnia, obręb Kuźnia)	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	poz. 13 rozp.2/96
16)	Rozporządzenie nr 5/99 Wojewody Śląskiego z 27 maja 1999 r. Dz. U. nr 27 poz. 846 Rozporządzenia nr 6/05 Wojewody Śląskiego z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 27 maja 2005 r. nr 67 poz. 1736).	Leśnictwo Kuźnia Racib. Oddz. 157a	Sosna zwyczajna pojedyncze obwód 205 cm	poz.1 rozp. 5/99
17)	Rozporządzenie nr 5/99 Wojewody Śląskiego z 27 maja 1999r. - Dz. U. nr 27 poz. 846 Rozporządzenia nr 17/05 Wojewody Śląskiego z dnia 7 czerwca 2005 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 15 czerwca 2005 r. nr 76 poz. 2062).	Leśnictwo Solarnia, obręb Kuźnia. Oddz. 157d	Dąb szypułkowy Pojedyncze	poz.2 rozp. 5/99
KORNOWAC				
1)	Decyzja nr RL-OP-b/31/63-272 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 07.08.1963 r. Rozporządzenia nr 20/05 Wojewody Śląskiego z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 27 czerwca 2005 r. nr 81 poz. 2196).	Rzuchów, ul. Rybnicka, park pałacowy obok DPS przy ul. Rybnickiej nr działki 1492/114 obręb Rzuchów	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	130

KRZANOWICE				
1)	Brak obiektów w rejestrze			
KRZYŻANOWICE				
1)	Decyzja nr 394 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dnia 30.11.1970r. nr RL.op-004/42/70 Rozporządzenia nr 30/05 Wojewody Śląskiego z dnia 7 lipca 2005 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 15 lipca 2005 r. nr 86 poz. 2362).	Tworków, ul. Drzymały 10	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	141
2)	Decyzja nr 393 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dnia 08.12.1970r. nr RL.op-004/41/70	Tworków ul. Parkowa na terenie parku	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	142
3)	Orzeczenie nr 229 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dnia 03.06.1960 r. nr ROP-3/18/60	Tworków ul. Parkowa	Dąb szypułkowy grupa jednogatunkowa (2 szt.)	161
NĘDZA				
1)	Decyzja nr 347 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dn. 14.04.1967 r. nr RL.VIII. 004/2/67	Babice w Rezerwacie „Łęczczok”	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	147
2)	Orzeczenie nr 179 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dn. 06.07.1957 r. Nr L-III-3/57	Babice w Rezerwacie „Łęczczok”	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	168
PIETROWICE WIELKIE				
1)	Decyzja nr 309 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dn. 30.03.1963 r. nr ROL-XI-4/7/63 Rozporządzenia nr 19/05 Wojewody Śląskiego z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 27 czerwca 2005 r. nr 81 poz. 2195).	Krowiarki, ul. Zamkowa, obrob Krowiarki działka nr 48/6	Żywotnik olbrzymi (Thuja sp.)	155
RUDNIK				
1)	Decyzja PWRN w Opolu nr RL-op-004/11/70 z 8.04.1970 r. Rozp Woj. Śląskiego nr 39/2003 z dnia 19 grudnia w sprawie wprowadzenia ochrony (Dz. Urz. Z 2003r. nr 117 poz. 3795)	Ponięcie ul. Łąkowa nr 5	Lipa drobnolistna (Tilia cordata L.)	146
2)	Orzeczenie nr 236 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dnia 10.06.1960 r. nr ROP-3/25/60 Rozp Woj. Śląskiego nr 3/2004 z dnia 30 stycznia 2004 w sprawie wprowadzenia ochrony (Dz. Urz. z 2004 r. nr 9 poz. 342)	Strzybnik teren parku	Buk zwyczajny odmiany czerwonołistnej (Fagus sylvatica L.)	158

Wykaz ilościowy pomników przyrody żywej i nieżywej.

Lp.	Powiat raciborski wyszczególnienie gmin	Stan	Pomniki Przyrody Żywej pojedyncze	Pomniki Przyrody Żywej - grupy -	Pomniki Przyrody Żywej - aleje -	Pomniki Przyrody Nieżywej - skały -	Pomniki Przyrody Nieżywej - głazy -
1.	KORNOWAC	1	1	0	0	0	0
2.	KRZANOWICE	0	0	0	0	0	0
3.	KRZYŻANOWICE	3	2	1	0	0	0
4.	KUŹNIA RACIBORSKA	17	16	1	0	0	0
5.	NĘDZA	2	2	0	0	0	0
6.	PIETROWICE WIELKIE	1	1	0	0	0	0
7.	RUDNIK	2	2	0	0	0	0
8.	RACIBÓRZ	12	10	1	0	0	1
	RAZEM	38	34	3	0	0	1

Procentowy udział pomników przyrody w poszczególnych gminach



3.5.7. Obszary Natura 2000

Sieć Natura 2000 jest głównym elementem Paneuropejskiej Sieci Ekologicznej (PEEN), której utworzenie ma na celu ochronę i odtwarzanie kluczowych ekosystemów, siedlisk, gatunków i cech krajobrazu w Europie. PEEN jest narzędziem realizacji Paneuropejskiej Strategii Ochrony Różnorodności Biologicznej i Krajobrazowej, przyjętej w 1995 r. Sofii, podczas konferencji ministerialnej „Środowisko dla Europy”.

Sieć Ekologiczna Natura 2000 tworzona jest na terytorium Unii Europejskiej w oparciu o Dyrektywę Ptasią (79/409/EWG) i Dyrektywę Siedliskową (92/43/EWG), w celu ochrony różnorodności biologicznej poprzez zachowanie siedlisk naturalnych oraz gatunków dzikiej flory i fauny będących przedmiotem zainteresowania UE. W pozostałej części Europy PEEN będą tworzyły obszary sieci Emerald, realizowane w oparciu o Dyrektywę Berneńską.

Dyrektywa Ptasia Unii Europejskiej (79/409/EWG) nakłada na państwa członkowskie obowiązek wytypowania ostoi ptaków, które określa się mianem obszarów specjalnej ochrony (OSO), w celu ochrony dziko żyjących ptaków i ich różnorodności gatunkowej, a także zachowania najważniejszych pod względem ornitologicznym siedlisk i terenów. Powinny one tworzyć spójną i odpowiednio zróżnicowaną sieć wzajemnie uzupełniających się ostoi, spełniających wymagania ochrony gatunków ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej i, nie podanych w nim, regularnie występujących gatunków wędrownych.

Nasza obecność w Unii Europejskiej daje nam dodatkowe możliwości w dziedzinie ochrony przyrody – wyznaczenie, powołanie i utrzymywanie obszarów ochrony, które wraz z obszarami ochrony w ten sam sposób wyznaczonymi we wszystkich krajach Unii, tworzą ogólnoeuropejski system ochrony przyrody o nazwie Natura 2000. Jego podstawowym celem jest ochrona cennych pod względem przyrodniczym zagrożonych składników różnorodności biologicznej w państwach Unii Europejskiej, a jego działanie ma do 2010 roku zatrzymać trend zmniejszania się tej różnorodności biologicznej na terenie całej Europy.

Potencjalne obszary Natura 2000 na terenie Powiatu Raciborskiego:

L.p.	Nazwa Ostoi	Łączna powierzchnia [ha]
1.	Rezerwat Łęczok	396,21
2.	Graniczny Meander Odry	162,00
3.	Las koło Tworkowa	170,00
RAZEM:		728,21

Dyrektywy Unii podają podstawowe kryteria, które ma spełniać obszar ochrony sieci Natura 2000, więc opisują jedynie co trzeba chronić, a nie jak to robić. Obszary ochrony wybiera rząd każdego z krajów członkowskich z osobna, a organy Unii ostatecznie zatwierdzają listę obszarów wchodzących w skład ogólnoeuropejskiej sieci. Po zatwierdzeniu, można ubiegać się o finansowanie niektórych działań prowadzonych na obszarach znajdujących się na tej liście. W chwili obecnej trwa procedura uzgodnień w kwestii wyznaczenia sieci obszarów Natura 2000.

Obszary NATURA 2000. Sieć Natura 2000 i inne obszary chronione w Polsce formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych. Stanowiskami dokumentacyjnymi mogą być także miejsca występowania kopalnych szczątków roślin lub zwierząt.

Wykaz obszarów prawnie chronionych na terenie kraju, woj. śląskiego oraz powiatu raciborskiego.

	Obszary prawnie chronione ogółem [ha]	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w % powierzchni ogółem	Parki narodowe [ha]	Rezerваты przyrody [ha]	Parki krajobrazowe [ha]	Obszary chronionego krajobrazu [ha]	Użytki ekologiczne [ha]
POLSKA	10073358,1	32,2	317405,5	162435,2	2603683,6	7075694,1	26724,0
WOJ. ŚLĄSKIE	267606,7	21,7	-	3724,9	229325,1	35223,0	331
POWIAT RACIBORSKI	20246,1	37,2	-	408,9	19674,0	162,0	1,2
Racibórz	1280,0	17,1	-	-	1280,0	-	-
Kornowac	-	-	-	-	-	-	-
Krzyżanowice	162,0	2,3	-	-	-	162,0	-
Kuźnia Raciborska	12684,0	100,0	-	-	12684,0	-	-
Nędza	6120,1	99,9	-	408,9	5710,0	-	1,2

W Gminach Pietrowice Wielkie, Rudnik, Krzanowice brak obszarów prawnie chronionych.

Jako jeden z obszarów Natura 2000 w województwie śląskim, a występujących na terenie powiatu raciborskiego, należy wymienić Rezerwat Łęczczok. Zgłoszone zostały na tzw. „Shadow List” w 2004r., przez organizacje pozarządowe. Ministerstwo środowiska przeprowadziło proces uzgodnień przedmiotowej propozycji w 2007r. Stawy Łęczczok stanowią jedną z nielicznych ostoi naturalnej roślinności w dolinie Górnej Odry, jest cenna ostoją dla awifauny.

Aktualny stan Granicznego Meandra Odry to ostoja Natura 2000 w województwie śląskim. W 2004 roku został zgłoszony przez Rząd Polski jako propozycja Specjalnych Obszarów Ochronnych Siedlisk. Wg danych GUS na 2006 rok Graniczne Meandry Odry stanowią specjalne obszary ochrony siedlisk SOO.

Las koło Tworkowa to niewielki (pow. 170 ha), lecz dobrze zachowany i cenny przyrodniczo fragment lasów grądowych i łęgowych z licznymi partiami starodrzewi, leżący w pobliżu wsi Ligota Tworkowska. Obszar ten został zgłoszony przez organizacje pozarządowe do europejskiej sieci Natura 2000 (tzw. Shadow List), w 2004 roku. Znajduje się na południu Polski, przy polsko - czeskiej granicy. Obszar usytuowany jest w dolinie Odry, w pobliżu wsi Ligota Tworkowska. Ostoja obejmuje niewielki fragment lasów grądowych i łęgowych. Są to dobrze zachowane i cenne przyrodniczo drzewostany z licznymi fragmentami starodrzewi. Ostoja stanowi jeden z kluczowych obszarów dla zachowania ciągłości korytarza ekologicznego Odry. Na terenie tym stwierdzono występowanie 6 rodzajów siedlisk ważnych z europejskiego punktu widzenia, które zajmują prawie całą powierzchnię ostoi (96%).

Dominują tu grąd środkowoeuropejski (41%) oraz wielogatunkowe lasy łąkowe (38%). Część terenu pokrywają również priorytetowe lasy łąkowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe.



Ostoja jest miejscem występowania 6 gatunków ptaków objętych ochroną zgodnie z Załącznikiem I Dyrektywy 79/409/EEC; m.in. derkacza, dzięcioła zielonosiwego i dzięcioła średniego. Na terenie ostoi stwierdzono również stanowiska 2 gatunków roślin z Polskiej Czerwonej Księgi. Są to bardzo rzadkie storczyki - kruszczyk siny i kruszczyk połabski.

Na obszarze lasu znajduje się 6 typów siedlisk uznanych za ważne dla Unii Europejskiej na mocy załącznika I dyrektywy 92/43/EEC (w tym jeden priorytetowy), zajmujących aż 96% powierzchni ostoi, 6 gatunków roślin i zwierząt chronionych na mocy porozumień i konwencji międzynarodowych (Załącznik IV 92/43/EEC, Konwencja Berneńska) oraz 7 gatunków roślin i zwierząt chronionych w Polsce lub lokalnie rzadkich.

Dla zachowania ciągłości korytarza ekologicznego Odry jest to jeden z obszarów kluczowych. Las Tworkowski został zaproponowany do jednej z ostoi siedliskowych Natura 2000.

Las ten jest utworzony w przeważającej części ze starodrzewia, w którym występują m.in. gniazda dzięciołów. Wiązy, lipy, grądy i dęby to starodrzew, który warunkuje wartość ekologiczną tego obszaru – to miejsca gniazdowania wielu rzadkich ptaków, m.in. bielika i dzięciołów. Według stanu na 2004 rok stanowi on obszar specjalnej ochrony ptaków oraz specjalny obszar ochrony siedlisk.

3.5.8. Inne cenne walory przyrodnicze powiatu

Inne cenne walory przyrodnicze powiatu. Oprócz ustawowo wyróżnionych form ochrony przyrody w powiecie raciborskim występuje jeszcze wiele innych cennych przyrodniczo terenów między innymi: „Arboretum Bramy Morawskiej”.

Jednym z cenniejszych elementów przyrodniczych jest las Obora, który jest ostoją nie zdegradowanej przyrody znajdującym się w pobliżu ludzkiej siedziby. Położony jest w unikatowej pod względem wartości przyrodniczej okolicy Bramy Morawskiej. Obszar ten leży na południowo - zachodnim krańcu Parku Krajobrazowego – „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”, czyli na terenie objętym już ochroną prawną i w bezpośrednim sąsiedztwie jednego

z najwartościowszych rezerwatów w Polsce – rezerwatu leśno – stawowego „Łęczczok” oraz niedaleko od zespołu Przyrodniczo – Krajobrazowego „Wielikąt”. Poza tym zlokalizowany jest w korytarzu ekologicznym o międzynarodowym znaczeniu – tzw. Pradolinie Górnej Odry. Dlatego utworzono na tym obszarze ogród botaniczny drzew i nadano mu nazwę „Arboretum Bramy Morawskiej”.

„Arboretum Bramy Morawskiej” działa na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Raciborzu Nr XVIII/356/2000 z dnia 23 lutego 2000 r. w sprawie utworzenia na terenie lasu komunalnego Obora "Arboretum Bramy Morawskiej" oraz uchwały Zarządu Miasta Racibórz Nr 677/2000 z 15 maja 2000 r. w sprawie utworzenia "Arboretum Bramy Morawskiej ", a także decyzji Ministra Środowiska z dnia 27 grudnia 2005r. na prowadzenie działalności ogrodu botanicznego. Arboretum zajmuje cały obszar lasu Obora, czyli 162 ha i położone jest we wschodniej części Raciborza po prawej strony Odry na zachodniej krawędzi Płaskowyzu Rybnickiego. Ukształtowanie terenu ma charakter pagórkowaty. Między pagórkami występują podmokłe obniżenia terenu.

W lesie tym mają swój początek trzy stałe ciekі wodne - lewobrzeżne dopływy potoku Łęgoń, którego wody wpadają do Odry na północno – zachodnim krańcu Gminy Nędza. Czwarly ciek płynie na krótkim odcinku granicy lasu z polami uprawnymi Markowic. Panują tutaj korzystne warunki klimatyczne, glebowe oraz bogate ukształtowanie terenu wpłynęły na wytworzenie szerokiego spektrum siedlisk leśnych, w których dominują rodzime drzewa i krzewy, a roślinność runa leśnego ma mało zmieniony charakter przez wcześniejsze niezbyt intensywne zabiegi gospodarcze człowieka.

Rozległy teren tego lasu stwarza też ogromne możliwości tworzenia dużych kolekcji drzew i krzewów pochodzących z różnych stron świata, zwłaszcza gatunków cierpiących od mrozów w innych częściach naszego kraju.

W arboretum dominują drzewa i krzewy, jednak sukcesywnie sadzone są także gatunki egzotyczne pochodzące z podobnych stref klimatycznych, które nie występują w naturalnych warunkach

Arboretum jest niezwykle bogate w okazy flory. Dzieje się tak dzięki bliskości Bramy Morawskiej, przez którą migrują różne gatunki roślin. Arboretum zachwyca dziś botaników swoim bogactwem. To bardzo interesujący przyrodniczo teren ze starym lasem, gdzie spotkać można dęby o 4-metrowym obwodzie, jary, stawy i źródła. Wytyczono już ścieżki dydaktyczne (ekologiczna i dendrologiczna) oraz spacerowe, gromadzi się także cenne przyrodniczo okazy drzew jako zaczątek przyszłego muzeum dendrologicznego.

Arboretum Bramy Morawskiej powstające na terenach lasu komunalnego Obora, ma szansę stać się już w niedalekiej przyszłości jedną z najwyższych wartości kulturowo – przyrodniczych Raciborza i całego Górnego Śląska.

Poza cennymi walorami przyrodniczymi ujętymi w ramy prawnej ochrony zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody, na terenie Powiatu Raciborskiego występuje wiele innych cennych i wyróżniających się walorów przyrodniczo – krajobrazowych, zarówno przyrody ożywionej, jak i nieożywionej. Referat Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Rolnictwa Starostwa Powiatowego w Raciborzu dokonał wstępnej kwalifikacji obiektów zasługujących do prawnej ochrony. Poniżej przedstawiono wyciąg z zebranych informacji.

Zestawienie cennych walorów przyrodniczo – krajobrazowych.

Gmina	Obiekt przyrodniczy	Lokalizacja
Krzyżanowice	ścieżka „Hroza”	sołectwa Bieńkowice i Tworków
	grupa lip drobnolistnych	kościół św. Urbana w Tworkowie
	kasztanowiec	ul. Bogumińska, Chałupki
	topola czarna	ul. Wiejska, Roszków
	graniczny meander Odry	Chałupki – Zabełków
	las „Tworkowski”	Tworków
	dąb szypułkowy	Bolesław – pole „Hajnice”
	grupa drzew (wierzby, lipy, topole czarne, kasztanowce, dęby szypułkowe, dęby)	Bolesław – przy drodze do Bieńkowic
	aleja drzew (jesiony)	zespół pałacowo-parkowy, Chałupki
	grupa drzew (lipy, klony, dęby)	w rejonie pomiędzy ruinami zamku i młynem, Tworków
	aleja drzew (około 300 szt.)	obok ruin zamku, Tworków
	grupa drzew	grobla w kierunku Bieńkowic, Tworków
	grupa drzew (dęby)	droga w stronę stacji kolejowej, Tworków
	głaz narzutowy	wzgórze, okolice „Urbanka”, Tworków

Gmina	Obiekt przyrodniczy	Lokalizacja
Rudnik	zielen towarzysząca obiektom sakralnym	Rudnik, Czerwięcice, Gamów, Łubowice, Modzurów
	parki zabytkowe	Brzeźnica, Czerwięcice, Jastrzębie, Łubowice, Modzurów, Rudnik, Sławików, Strzybnik, Szonowice
	lipa drobnolistna	Rudnik
	platan klonolistny	Strzybnik
	dąb szypułkowy	Dołędzin

Gmina	Obiekt przyrodniczy	Lokalizacja
Racibórz	klon polny	skwer przy ul. 1-go Maja
	klon pospolity	skwer przy ul. 1-go Maja
	klon pospolity	Park Zamkowy
	klon jawor	Park Zamkowy
	kasztanowiec biały	Park Kolejowy
	kasztanowiec biały	ul. 1-go Maja (ZE)
	grab pospolity	Park im. M. Roth
	grab pospolity	Park Zamkowy
	jesion wyniosły	Park kolejowy
	jesion wyniosły	Park im. M. Roth
	jesion wyniosły	Cmentarz żołnierzy radzieckich
	jesion wyniosły	ul. Londzina /Reymonta
	miłorząb dwuklapowy	Plac Wolności
	gledicja trójcierniowa	Plac Wolności
	kłęk kanadyjski	ul. Kasprowicza
	bluszcz pospolity	Park im. M. Roth
	bluszcz pospolity	ul. Zamkowa
	dąb błotny	Park Zamkowy
	dąb szypułkowy	ul. Gliwicka
	dąb czerwony	Cmentarz żołnierzy radzieckich
	wierzba krucha	ul. Curie-Skłodowskiej
	cypryśnik błotny	Cmentarz żołnierzy radzieckich
	cypryśnik błotny	Park im. M. Roth
	cis pospolity	ul. Sudecka
	lipa drobnolistna	ul. Rybnicka
	lipa drobnolistna	Park im. M. Roth
	lipa drobnolistna	Park Zamkowy
	wiąz szypułkowy	ul. Rybnicka
	wiąz szypułkowy	ul. Zamkowa
	Dwurzędowa al. leszczyny tureckiej	ul. Słowackiego
	aleja dębu czerwonego	Park Zamkowy
	aleja jarzębu szwedzkiego	ul. P. Michejdy
	Cmentarz	ul. Fojcika – Stara Wieś
	zabytkowy park	ul. Gdańska - Ocice
Las Miejski	Obora	
stawy hodowlane PZW po b. zwirowni	Sudół	
Stawy hodowlane i Plinc	Brzezie	
Las „Widok”	Brzezie	
Park Zamkowy	Racibórz	
Trzciniowisko	Markowice	

Gmina	Obiekt przyrodniczy	Lokalizacja
Kuźnia Raciborska	starorzecze przy klasztorze	ul. Cystersów, Rudy Wielkie
	dolina rzeki Rudy	od Paproci do Kuźni Raciborskiej
	stare koryto rzeki Rudy	Turze
	podmokłe łąki u zbiegu rzeki Rudy i Suminy	Siedliska – Turze
	grab zwyczajny	droga wojewódzka 919, Jankowice Rudzkie
	wiąz	ul. Rogera, Rudy
	aleja „Husarii Polskiej”	ul. Raciborska, Rudy
	park „Pod dębem”	Rudy
	uroczysko „Buk”	Rudy
zespół klasztorno-pałacowo-parkowy	Rudy	

Gmina	Obiekt przyrodniczy	Lokalizacja
Kornowac	las „Widok”	Pogrzebień
	las „Lutoń”	Pogrzebień
	las „Żytna”	Żytna - Kobyla – Łańce
	okraški leśne	Kolonia Kornowacka
	las “Borek”	Łańce – Rzuchów
	las “Dąbrowiak”	Rzuchów
	stawy	Rzuchów
	Stawy	Łańce
	stawy przysiółka Potoki	Kornowac
	stawy przysiółka Konotki	Pogrzebień
	„Bociek”	Pogrzebień
	storczykowa łąka	Kolonia Kornowacka
	storczyki szerokolistne	pod lasem Łaziska
	„krasikoń wodny”	Łańce
	róża francuska	pod Krześniokami
	róża francuska	koło boćku
	barwinek i róża francuska	skarpa Jacka Gorowody
	tatryk paskowany i kluczyki	pod Pocienkami

Gmina	Obiekt przyrodniczy	Lokalizacja
Nędza	dolina rzeki Suminy	od granicy z gminą Lyski do Nędzy
	kompleks stawowy	przy drodze wojewódzkiej 919 Szymocice
	Rezerwat „sosny mateczne”	leśny oddział 198, pododdział C
	sosny nasienne	pododdział leśnych leśny 194a,d
	leśne meandry Suminy	Mała Nędza – Rudy – Nędza Borowiec
	dolina rzeki Suminy ze stawami rybnymi	Nędza – Borowiec
	kompleks stawów dolnej Suminy – „Trawniki”	Trawniki
	tereny torfowiskowo-wodne	Babice
	stare wyrobiska poźwirowe	Łęg
	aleja dębowo – lipowa	przy ośrodku wypoczynkowym „Borynia”, Mała Nędza
	Śródleśna aleja sosen wejmutek	Adamowice – Mała Nędza
	aleja starych wiązów	Trawniki
	starodrzew na skarpie	ul. Sportowa, Nędza
	grupa dębów szypułkowych	ul. Sienkiewicza, Nędza
	grupa drzew (wiązy, dęby szypułkowe, olsza)	ul. Ukośna – ul. Stawowa, Nędza
	aleja olchowa	rezerwat Łęczczok – nad stawem Salm
	grupa klonów polnych	Osada Orzeszków
	aleja starych lip	Osada Orzeszków
	grusza domowa	ul. Kuźnicka 19 Ciechowice
	lipa drobnolistna	ul. Ofiar Oświęcimia, Górki Śląskie
	dąb szypułkowy	ul. Nowej Oświęcimskiej, Górki Śląskie
	Czereśnia ptasia	Łęg
	jesion wyniosły	ul. Wiejska 42, Łęg
	wierzba krucha	ul. Okrężna, Łęg
	jesion wyniosły	przy kapliczce, Łęg
	dęby szypułkowe	ul. Sienkiewicza, Nędza
	dąb szypułkowy	ul. Tuwima, Nędza
	lipy drobnolistne	ul. Rzeczna, Nędza
	olsza czarna	ul. Rzeczna 9, Nędza
	dąb szypułkowy	ul. Ukośna 2, Nędza
	wiązy szypułkowe	ul. Stawowa, Nędza
	dąb szypułkowy	ul. Gliwicka, Mała Nędza
brzoza brodawkowa	przystanek PKS, Mała Nędza	
wiąz szypułkowy	dawny PGR, Trawniki	
dąb szypułkowy	przystanek PKS, Szymocice	

Gmina	Obiekt przyrodniczy	Lokalizacja
Krzanowice	dolina „Cyny”	nad Cyną, na wysokości Bojanowa
	„murawy w Wojnowicach”	na granicy płaskowyżu głubczyckiego i doliny Cyny
	dolina „Białej Wody”	dolina potoku pomiędzy Krzanowicami, a Bojanowem
	wiąz górski	otoczenie kościoła p.w. św. Wacława Krzanowice
	lipa drobnolistna	otoczenie kościoła p.w. św. Mikołaja
	kasztanowiec biały	Rynek, Krzanowice
	klon srebrzysty	ul. Sudzicka, Krzanowice
	okazy dendroflory	Park, Wojnowice
	aleja kasztanowiec biały	obok parku, Wojnowice
	lipa szerokolistna (grupa)	obok kościoła p.w. Chrystusa Króla Bojanów
	lipa szerokolistna (grupa)	obok kościoła p.w. św. Augustyna Borucin
wierzba krucha (grupa)	Pietraszyn	

Gmina	Obiekt przyrodniczy	Lokalizacja
Pietrowice Wielkie	zespół dworsko – parkowy	Kornica
	szlak turystyczny „Aleja na Pulów”	Kornica – Pulów
	park	Pawłów
	„aleja ku Paniencie”	Krowiarki
	„aleja czereśniowa”	Maków
	„Gródczanki”	Gródczanki

Śląski Ogród Botaniczny

Śląski Ogród Botaniczny jest związkiem stowarzyszeń działającym na podstawie ustawy - Prawo o stowarzyszeniach, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa, ustawy o szkolnictwie wyższym, ustawy o Komitecie Badań Naukowych oraz na podstawie Statutu. Terenem działania Związku Stowarzyszeń Śląski Ogród Botaniczny jest obszar Województwa Śląskiego, a jego siedzibą jest miasto Mikołów.

Związek został powołany w celu prowadzenia badań naukowych, działalności dydaktycznej, edukacyjnej oraz ochrony przyrody.

Członkami założycielami Związku są: Województwo Śląskie, Uniwersytet Śląski, Polska Akademia Nauk, Miasto Mikołów, Powiat Mikołowski, Miasto Racibórz, Towarzystwo na Rzecz Górnośląskiego Ogrodu Botanicznego z siedzibą w Mikołowie, Towarzystwo Miłośników Ziemi

Raciborskiej z siedzibą w Raciborzu, Stowarzyszenie Młodzieży Niepełnosprawnej "ALFA" z siedzibą w Bytomiu.

Do statutowych obowiązków członków zwyczajnych należy:

- a) stosowanie się do postanowień Statutu, regulaminów i uchwał władz Związku,
- b) czynne uczestnictwo w realizowaniu celów statutowych,
- c) godne reprezentowanie miana członka Związku,
- d) regularne opłacanie składek członkowskich,
- e) upowszechnianie zagadnień botaniki i problematyki ochrony środowiska w swoim środowisku społecznym, zawodowym.

Dnia 31 maja 2005 r. Uchwałą Rady Powiatu Nr XXX/404/2005, Powiat Raciborski przystąpił do Związku Stowarzyszeń pod nazwą „Śląski Ogród Botaniczny”. Przystąpienie do Związku pozwoli przedstawicielowi Powiatu Raciborskiego na czynny udział w strukturach organizacyjnych Związku. Dzięki temu Powiat Raciborski będzie miał możliwość wpływu na kierunki działalności podejmowane przez Związek, w tym również na te zadania i przedsięwzięcia, które odnoszą się do terenu Powiatu Raciborskiego. Przyczyni się to do sprawniejszej realizacji celów określonych w „Programie Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Raciborskiego”, a tym samym będzie miało pozytywny wpływ na ochronę środowiska naszego terenu.

3.5.9. Lasy

Obecna powierzchnia geodezyjna lasów powiatu raciborskiego ustalona w oparciu o zestawienie zbiorcze gruntów wchodzących w skład grup rejestrowych wynosi 13945 ha wg stanu na dzień 1 stycznia 2007 r. i stanowi 25,6 % całkowitej powierzchni powiatu.

W powiecie raciborskim wyróżniamy lasy publiczne (Skarbu Państwa oraz własności gmin) oraz lasy prywatne. Grunty leśne stanowiące własność Skarbu Państwa są zarządzane przez Nadleśnictwo Rudy Raciborskie oraz Nadleśnictwo Rybnik (Racibórz, Kornowac). Natomiast lasy gminne zarządzane są częściowo przez Administrację Lasów Państwowych na mocy porozumień, lub przez samodzielne komórki w jednostkach samorządów lokalnych.

Nadleśnictwo Rudy Raciborskie, zarządzające większością lasów prowadzi od połowy lat 90-tych szkółkę drzew leśnych z zakrytym systemem korzeniowym, która w materiał sadzeniowy obszar całego województwa śląskiego a także wybrane nadleśnictwa województw ościennych. Powstanie szkółki zostało zdeterminowane koniecznością odnowienia tysięcy hektarów powierzchni pożaryskowej po pożarze lasu w Kuźni Raciborskiej w 1992 r. Na potrzeby odnowień wdrożono technologię mikoryzacji sadzonek drzew leśny grzybami symbiotycznymi, która znajduje zastosowanie do dziś, przy rekultywacji terenów zdegradowanych i przemysłowych, a także zalesianiu gruntów porolnych w regionie.

Na łączną powierzchnię leśną Nadleśnictwa Rudy Raciborskie wynoszącą 17055 ha, 75%, tj. 12736 ha jest położonych na terenie powiatu raciborskiego. Powierzchnia leśna lasów skarbu państwa zarządzana przez Nadleśnictwo Rybnik na terenie powiatu raciborskiego stanowi 336,27 ha.

	Lasy Skarbu Państwa w zarządzie PGL LP Nadleśnictwo Rudy Raciborskie	Lasy Skarbu Państwa w zarządzie PGL LP Nadleśnictwo Rybnik
Kornowac	0	169,48
Krzanowice	9	0
Krzyżanowice	178	0
Kuźnia Raciborska	9310	0
Nędza	2573	0
Racibórz	42	166,79
Rudnik	448	0
Pietrowice Wielkie	176	0
Powiat	12736	336,27
Razem powiat	13 072,27	

Lasy prywatne, w których nadzór sprawuje na mocy porozumienia Nadleśniczy Nadleśnictwa Rudy Raciborskie stanowią 4 % powierzchni ogólnej i zajmują teren 530 ha.

	osoby fizyczne	Spółdzielnie	kościół, związki wyznaniowe	inni właściciele	Razem [ha]
Kornowac	70	0	1	1	72
Krzanowice	8	0	0	0	8
Krzyżanowice	11	1	0	0	12
Kuźnia Raciborska	282	0	0	1	283
Nędza	77	0	0	1	78
Racibórz	8	1	0	0	9
Rudnik	19	0	0	10	29
Pietrowice Wielkie	19	20	0	0	39
Powiat	494	22	1	13	530

Zrównoważona gospodarka leśna na terenie powiatu opiera się na obowiązujących planach urządzenia lasu, uproszczonych planach urządzania lasu oraz inwentaryzacji.

W związku z wdrażaniem programu Natura 2000 kosztem i staraniem Nadleśnictw Rudy Raciborskie i Rybnik na terenie powiatu zinwentaryzowano i zgłoszono do weryfikacji 419,31 ha obszarów przyrodniczo cennych w tym 46,83 ha na siedliskach nieleśnych (łąki, bagna) oraz 31,76 ha na siedliskach leśnych. 174,57 ha zinwentaryzowanych terenów przyrodniczo cennych przypada na Rezerwat Łęczok będący w całości pod nadzorem Nadleśnictwa Rudy Raciborskie.

Do najistotniejszych zagadnień problemowych na terenie powiatu raciborskiego, związanych z ochroną lasów należą:

- Intensywna penetracja lasów w okresie letnim.
- Rozwój zabudowy terenów nieleśnych położonych pomiędzy kompleksami leśnymi przez co likwidacji ulegają naturalne trasy przemieszczania się zwierzyny.
- Uszkodzenia i zmniejszenie odporności lasów na skutek oddziaływania zanieczyszczeń z terenów zurbanizowanych i uprzemysłowionych.
- Podatność nasadzeń porolnych na gradacje owadów, występowanie silnych wiatrów, zmiany poziomu zwierciadła wód gruntowych.

Jednym z najistotniejszych zagadnień problemowych związanych z ochroną lasów jest niska lesistość Powiatu Raciborskiego. Jest niższa niż średnia wojewódzka (31,7 %) i średnia krajowa (28,4%). W uchwalonym przez Radę Powiatu Raciborskiego „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego na lata 2004 - 2015”, jako jeden z priorytetów zostały przyjęte działania mające na celu zwiększenie lesistości naszego terenu. Dzięki staraniom Powiatu Raciborskiego nieodpłatnie pozyskano sadzonki drzew, które przekazano gminom zgodnie z poniższym zestawieniem:

Lp.	Gmina	Ilość odebranych sadzonek [szt.]
1.	Racibórz	350
2.	Rudnik	600
3.	Nędza	350
4.	Kuźnia Raciborska	245
5.	Krzyżanowice	550
6.	Pietrowice Wielkie	250
7.	Kornowac	115
8.	Krzanowice	300
RAZEM:		2760

3.5.10. Osiągnięte cele zaplanowane do realizacji w latach 2004-2007

Przeprowadzenie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej w gminach, które jej nie posiadają

Gmina Rudnik w 30% zrealizowała zadanie, poniesiono koszty w kwocie 5 tys. zł. W ramach zadania przeprowadzono inwentaryzację trzech parków – drzewostan.

W Gminie Nędza zaplanowano przeznaczenie 4 tys. zł na ten cel. Przesunięto realizację zadania. Źródło finansowania będą stanowiły środki własne.

Gmina Krzyżanowice w 10 % zrealizowała zadanie. Poniesiono koszty w kwocie 10 tys. zł. Źródło finansowania stanowiły środki Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Gmina Racibórz na zadanie wydała kwotę 29 tys. zł. Źródło finansowania stanowiły środki Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zadanie polegało na aktualizacji waloryzacji z 2001 r.

W Gminie Kornowac wykonano inwentaryzację w formie publikacji pt: „Wartości środowiska kulturowego Gminy Kornowac” oraz „Godna ochrony dendroflora w Gminie Kornowac”

Włączenie do sieci NATURA 2000 wytypowanych OSO i SOO na terenie powiatu

Zadanie zrealizowane częściowo- bez kosztów.

Utworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego Doliny Rudy od Zbiornika Rybnickiego do ujścia do Odry

Raport z realizacji programu w latach 2004-2005: zadanie nie zrealizowane, aktualnie brak danych.

Utworzenie rezerwatu przyrody „Las Tworkowski” w gm. Krzyżanowice

Las Tworkowski znajduje się na liście rządowej do obszarów NATURA 2000

Utworzenie użytków ekologicznych w gminie Krzanowice: „Dolina Białej Wody”, „Murawy w Wojnowicach”

Raport z realizacji programu w latach 2004-2005: zadanie nie zrealizowane, aktualnie brak danych.

Utworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Dolina Cyny” w gm. Krzanowice

Raport z realizacji programu w latach 2004-2005: zadanie nie zrealizowane, aktualnie brak danych.

Ustanowienie pomników przyrody w gm. Krzanowice wg zapisów SUiKZP

Raport z realizacji programu w latach 2004-2005: zadanie nie zrealizowane, aktualnie brak danych.

Utworzenie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w gm. Pietrowice Wielkie

Zadanie zrealizowane w 100% Źródło finansowania stanowiły środki Fundacja Ekologiczna Silesia Katowice. Utworzono Arboretum przy kościółku św. Krzyża w Pietrowicach Wielkich.

Wpisanie do rejestru pomników przyrody nowych okazów drzew w gminach powiatu

Rozporządzenie wojewody 19/5 z dnia 16.06.2005 r. Tytuł: Ustanowienie pomnika przyrody – żywotnika olbrzymiego (Thuja plicata) rosnącego na terenie gminy Pietrowice Wielkie.

Opracowanie EKO PLANU rejonu Kościoła św. Krzyża – ochrona doliny rzeki Troi

Zadanie zrealizowane w 100%. Społeczny Komitet mieszkańców Gminy Pietrowice Wielkie stworzył EKO PLAN i do dnia dzisiejszego zajmuje się ochroną rejonu Kościoła św. Krzyża i ochroną doliny rzeki Troi.

Uzgodnienia planistyczne PK „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”

Zadanie realizowane na bieżąco, aktualnie złożono Wojewodzie Śląskiemu do zaakceptowania Projekt Planu Ochrony Parku Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich.

Realizacja działań określonych w „Programie ochrony przyrody” Nadleśnictwa Rudy Raciborskie

Zadanie realizowane na bieżąco przez Nadleśnictwo Rudy Raciborskie. Źródło finansowania stanowią środki Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach, Funduszu leśnego oraz środki WFOŚiGW i NFOŚiGW.

Pielęgnacja i konserwacja istniejących obiektów i form ochrony przyrody w powiecie

Gmina Krzyżanowice wykonała 10 % zadania, poniesiono koszty w kwocie 50 tys. zł. Źródło finansowania stanowiły środki Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz budżet Gminy.

Gmina Racibórz na zadanie wydała kwotę 45,4 tys. zł. Źródło finansowania stanowiły środki Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – stan na dzień 31.12.2006 r. Gmina Pietrowice realizuje zadanie na bieżąco przeznaczając na ten cel około 5 tys. zł rocznie.

Urządzanie Arboretum Bramy Morawskiej

Gmina Racibórz na zadanie wydała kwotę 227 tys. zł. Źródło finansowania stanowiły środki Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Kwota nie obejmuje wydatków budżetowych – stan na dzień 31.12. 2006 r.

Bieżąca konserwacja zieleni w miastach i gminach powiatu

W Gminie Krzyżanowice zadanie jest realizowane na bieżąco. Rocznie na ten cel przeznaczana jest kwota 30 tys. zł. Źródło finansowania stanowiły środki Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz budżet Gminy.

Gmina Nędza zrealizowała zadanie w 149%. Planowano poniesienie kosztów w kwocie 56 tys. zł. Wydano na ten cel 83,6 tys. zł. Źródło finansowania stanowiły środki własne Gminy.

Gmina Racibórz na zadanie wydała kwotę 4 004 tys. zł. Źródło finansowania stanowiły środki Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz budżet Gminy – stan na dzień 31.12.2006r.

Tworzenie nowych terenów zieleni w gminach

Gmina Krzyżanowice w 2 % zrealizowała zadanie. Przeznaczano na ten cel 5 tys. zł rocznie. Źródło finansowania stanowiły środki Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz budżet Gminy.

Wyznaczanie granic polno-leśnych na terenach przeznaczonych do zalesień

Zgodnie z informacjami zawartymi w raporcie z realizacji zadań w latach 2004 – 2005 przedsięwzięcie przesunięto na termin późniejszy (od 2007 r.). Aktualnie brak danych.

W Gminie Nędza planowano przeznaczyć 2 tys. zł na wyznaczanie granic polno-leśnych na terenach przeznaczonych do zalesień. Niestety zadanie nie zostało zrealizowane.

Opracowanie planów urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa

Zadanie zrealizowane przez Starostę Raciborskiego. Aktualnie jest zlecone wykonanie opracowania dla Gminy Kornowac. Pozostałe gminy powiatu raciborskiego posiadają aktualne plany urządzenia lasów dla osób fizycznych.

Realizacja bieżących zabiegów pielęgnacyjnych zgodnie z potrzebami hodowlanymi

Zadanie realizowane na bieżąco przez Nadleśnictwo Rudy Raciborskie. W zakresie kosztów brak danych.

3.5.11. Podsumowanie

Analizując wszelkie podejmowane działania proekologiczne stwierdzić należy, że stan środowiska ze szczególnym uwzględnieniem ochrony przyrody i zasobów leśnych Powiatu Raciborskiego ulega systematycznej i sukcesywnej poprawie. Pozytywny obraz tego stanu rzeczy daje również odniesienie do innych powiatów Województwa Śląskiego. Jednym z ważniejszych celów na najbliższe lata powinno być objęcie prawną formą ochrony przyrody większej liczby cennych walorów przyrodniczych występujących na naszym terenie. Kompetencje w tej sprawie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, leżą po stronie Rad Gmin.

3.6. Ochrona zasobów kopalin

3.6.1. Uwarunkowania gospodarki kopalniami

Złóża surowców przedstawiają naturalne skupienia kopalin, których wydobycie może przynieść korzyść gospodarczą. Są rozmieszczone nierównomiernie w przyrodzie, a ich występowanie i możliwość wykorzystania zależą w dużej mierze od budowy geologicznej. Ogólna klasyfikacja złóż według możliwości ich zastosowania przedstawia się następująco: surowce energetyczne, metaliczne, chemiczne oraz inne skalne.

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 4 lutego 1994r prawo geologiczne i górnicze. W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Teren powiatu raciborskiego na tle geologicznych jednostek strukturalnych umiejscowiony jest w obrębie bloku górnośląskiego. Osady dolnego karbonu nieproduktywnego – kulmu, rozpoczynają się kompleksem szarogłazów i piaskowców z przewarstwieniami zlepieńców. Powyżej leży gruby kompleks mułowców i iłowców. Na nich kompleks zlepieńców przechodzących ku górze w piaskowce i mułowce. Na skałach tych spoczywają okruczowe i węglanowe skały triasu i kredy. Głównie to wapienie i dolomity ale też piaskowce i margle. Cały obszar powiatu pokrywają osady trzeciorzędowe, są to utwory pochodzenia morskiego (iły, piaski, gipsy, wapienie, margle). Powyżej występuje kompleks lądowych utworów w postaci iłów i iłów węglistych. W serii tej występują warstwy piaskowców, a najmłodsze osady trzeciorzędu to różnoziarniste żwiry i piaski przeławiczone iłami i glinami. Utwory czwartorzędowe reprezentowane przez osady plejstocenu i holocenu. Efektem akumulacji lodowcowej są piski, żwiry

wodnolodowcowe oraz gliny morenowe. Dolina Odry wypełniona jest przez holocenijskie utwory czwartorzędowe reprezentowane przez mady, gliny pylaste, namuły i torfy. W wyniku procesów akumulacyjno - erozyjnych powstał materiał żwirowo – piaszczysty. Ostatnim etapem rozwoju doliny rzeki Odry było powstanie systemu terasów zalewowych i nadzalewowych, gdzie spotyka się gliny deluwialne.

Powiat raciborski mimo bezpośredniego sąsiedztwa Zagłębia Górnośląskiego posiada stosunkowo skromne złoża kopalni. Występują tu jedynie złoża kruszyw naturalnych oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej.

Złoża kopalni chemicznych to gipsy i anhydryty występujące w osadach miocenu zapadliska przedkarpacciego tworzą charakterystyczny poziom stratygraficzny, obecnie nie eksploatowany. Złoża kruszywa naturalnego to pisaki fluwioglacjalne, złoża żwiru i piasku z działalności erozyjno - akumulacyjnej rzek Odry i Psiny.

3.6.2. Zasoby surowców kopalni

W województwie śląskim występuje 194 złoża piasków i żwirów z czego 23 to złoża zlokalizowane na terenie powiatu raciborskiego. Zasoby przemysłowe województwa to 10638000 ton. Liczba złóż surowców ilastych i ceramiki budowlanej na terenie województwa to 146, cztery z pośród nich występują w powiecie raciborskim.

Na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w miejscowościach Budziska i Turze Opolskie Kopalnie Surowców Mineralnych Sp. z o.o. – Kopalnia Surowców Mineralnych „Ruda” prowadzi działalność górnictwem polegającą na wydobywaniu i przeróbce kruszywa naturalnego.

Drugim zakładem prowadzącym eksploatację na terenie gminy jest Kopalnia Piasku „Kotłarnia - Zakład Wydobywania i Przeróbki Kruszywa „Siedliska”. Zakład prowadzi eksploatację piasku i żwiru ze złoża kruszywa naturalnego „Turze 1”. Powierzchnia obszaru górniczego wynosi 17,72 ha. Eksploatacja prowadzona jest metoda odkrywkowa spod wody przy wykorzystaniu sprzętu mechanicznego, zakład posiada też linię przeróbki wydobytego urobku.

Stan udokumentowanych surowców mineralnych na terenie powiatu raciborskiego w tysiącach ton – stan na 31 grudnia 2006r. według bilansu zasobów kopalni i wód podziemnych w Polsce.

Surowce ilaste ceramiki budowlanej					
1.	Krzanowice	Zaniechano wydobywanie	390	-	-
2.	Pietrowice Wielkie	Zaniechano wydobywanie	461	-	-
3.	Racibórz	Eksploatowane okresowo	85	-	-
4.	Racibórz 1 i 2	Zaniechano wydobywanie	-	-	-

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Zasoby		Wydobycie
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
Piaski i żwiry					
1.	Babice	Eksploatowane	9832	575	236
2.	Bieńkowice Wschód	Eksploatowane	28835	19155	68
3.	Bieńkowice Zachód	Rozpoznano szczegółowo	19518	-	-
3.	Brzezie n/Odrą	Eksploatowane	26531	11709	702
5.	Górki Śląskie	Rozpoznano szczegółowo	1013	-	-
6.	Krzyżanowice - Tworków	Zaniechano wydobycie	31307	-	-
7.	Łysina	Zaniechano wydobycie	224	-	-
8.	Racibórz	Zaniechano wydobycie	942	-	-
9.	Racibórz I i II	Rozpoznano szczegółowo	3510	-	-
10.	Racibórz I Zbiornik	Rozpoznano wstępnie	6359	-	-
11.	Racibórz II Zbiornik	Rozpoznano wstępnie	22864	-	-
12.	Racibórz III Zbiornik	Rozpoznano wstępnie	7763	-	-
13.	Racibórz IV Zbiornik	Rozpoznano wstępnie	2239	-	-
14.	Racibórz Roszków	Eksploatowane	414	-	-
15.	Racibórz Zakole	Rozpoznano szczegółowo	890	-	-
16.	Roszków A	Skreślono z bilansu w roku sprawozdawczym	-	-	-
17.	Roszków B	Skreślono z bilansu w roku sprawozdawczym	-	-	-
18.	Ruda	Eksploatowane	55098	8045	518
19.	Ruda I	Rozpoznano wstępnie	18781	-	-
20.	Turze	Rozpoznano wstępnie	32914	-	-
21.	Turze 1	Rozpoznano wstępnie	4332	-	-
22.	Zabełków	Rozpoznano szczegółowo	9490	-	-
23.	Zawada Książęca Łęg	Rozpoznano szczegółowo	1570	-	-

3.6.3. Podsumowanie

Lokalizacja złóż kopalin i zbiorników wód podziemnych jest trwałym elementem obrazu przestrzennego każdego regionu w związku z tym obiekty te powinny stanowić repery dla sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego. Podejmując eksploatację należy mieć na uwadze, iż kopaliny są szczególnym zasobem przyrodniczym, który jest nieodnawialny, a jego występowanie jest związane

z określonym miejscem. Zatem ochrona udokumentowanych złóż kopalin, jak i stwierdzonych obszarów perspektywicznych ich wystąpień jest szczególnie ważna. W przypadku złóż kopalin istotna jest racjonalna gospodarka ich zasobami także zagospodarowanie kopaliny towarzyszącej.

Tereny zasobów perspektywicznych obejmowane będą ochroną – uwzględniając te tereny w planach zagospodarowania przestrzennego w postaci zapisów uniemożliwiających zagospodarowanie tych terenów w sposób trwały, wykluczający eksploatację. Ochrona zasobów złóż to również kojarzenie eksploatacji kruszyw z budową zbiorników wodnych. W pierwszym rzędzie dotyczy to budowy zbiornika Racibórz. Ponadto wydobycie kopalin regulowane jest poprzez warunki koncesji w oparciu, o które działają zakłady górnicze.

3.7. Ochrona powierzchni ziemi i gleb

3.7.1. Stan powierzchni ziemi i gleb

Obowiązek prowadzenia monitoringu gleby i ziemi w ramach państwowego monitoringu środowiska wynika z zapisów art. 26 oraz art. 109 ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. nr 25, poz. 150), przy czym prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi należy do zadań własnych starosty. Wprowadzenie standardów miało na celu stworzenie skutecznego instrumentu ochrony gleb przed degradacją w wyniku zanieczyszczenia substancjami chemicznymi pochodzącymi ze źródeł antropogenicznych oraz ustalenie prawnych podstaw do egzekwowania obowiązku przywrócenia właściwej jakości gleb w oparciu o wymierne wskaźniki docelowe. Z formalnego punktu widzenia przyjęte standardy wyznaczają docelowy stan jakości gleb poddanych rekultywacji z uwzględnieniem różnych form użytkowania gruntów. Ustawa nakładała na starostów obowiązek prowadzenia corocznie aktualizowanych rejestrów zawierających informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi. Jednak przepis prawa ochrony środowiska traktujący o tym zagadnieniu został uchylony. Ponadto ze względu na fakt, że akumulacja zanieczyszczeń jest procesem powolnym, a skutki rozproszonej emisji najczęściej nie są wykrywalne w krótkim czasie, obowiązku tego nie należy traktować jako konieczności corocznych badań obszarów już uznanych za zanieczyszczone. Natomiast szczegółowymi badaniami potwierdzonymi odpowiednią dokumentacją należy każdorazowo objąć obszary, na których doszło do awarii i niekontrolowanej emisji oraz migracji zanieczyszczeń do gleb. Ze stacji paliw należącej do Śląskiego Centrum Kapitałowego ECOMEX Sp. z o. o. w Pawłowie nastąpiło skażenie gruntu rolnego będącego we władaniu osoby prywatnej. Substancją zanieczyszczającą były: Benzyna suma = 92,3 mg/kgs.m. oraz Olej mineralny=50 mg/kgs.m. Rekultywacji dokonał Starosta Raciborski. Ponadto na terenie stacji transformatorowej przy ul. Zakładowej w Raciborzu również stwierdzono stężenie oleju mineralnego wynosiło od 4725 do 8668 mg/kgs.m. Powierzchnia zanieczyszczona wynosiła 11,31 m². Teren został zrehabilitowany. Aktualnie trwa rekultywacja terenu zbiornika wodnego (wyróbiska) przy ul. Wygonowej/Zakładowej w Raciborzu. Władającym terenem rekultywowanym jest Gmina Miasta Racibórz.

Natomiast zgodnie z art. 110a ustawy prawo ochrony środowiska starosta prowadzi obserwację terenów zagrożonych ruchami mas ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach.

Aktualnie w powiecie raciborskim przekroczone standardy jakości gleby występują na obszarach:

L.p.	Rodzaj obiektu	Kod rodzaju działalności	Nazwa i adres władającego obiektem	Adres obiektu	Nazwa substancji	Powierzchnia zanieczyszczona (ha)	Numer działki
1.	Stacja paliw	23.20	Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. ul. Chemików 7 Płock	Racibórz ul. Kościuszki 6a	głęb. 2m TPH _{C6-C25} =800 mg/kgs.m. głęb. 3,5m TPH _{C6-C25} =8 mg/kgs.m. ksylen suma=2,87 mg/kgs.m. głęb. 4m TPH _{C6-C25} =88 mg/kgs.m.	0,255	3173/159 obręb Racibórz
2.	Stacja paliw	23.20	Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. ul. Chemików 7 Płock	Rudy ul. Kozielska 120	suma benzyn _{C6-C12} 150,5 mg/kgs.m. olej mineralny 1450,3 mg/kgs.m.	b.d.	127 obręb Rudy
3.	Stacja paliw	23.20	Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. ul. Chemików 7 Płock	Racibórz ul. Rybnicka 59	głęb.2,2-3m suma benzyn _{C6-C12} 82,5 mg/kgs.m. głęb. 2,5-3m suma benzyn _{C6-C12} 150 mg/kgs.m.	b.d.	9/127 611/127 obręb Ostróg

Obowiązek rekultywacji ww. terenów nie spoczywa na staroście.

3.7.2. Monitoring gleb

Badania monitoringowe gleb były i są prowadzone przez różne instytucje oraz z różnym programem analitycznym w zależności od potrzeby wykorzystania tych badań. Najbardziej pełne informacje dotyczą byłego województwa katowickiego, gdzie w latach 1982 - 1997 przeprowadzono (pobór prób, wykonanie oznaczeń analitycznych oraz opracowanie dokumentacyjne) pełne badania we wszystkich gminach województwa. Na ich podstawie dokonano klasyfikacji przydatności gruntów rolnych do produkcji żywności.

Zgodnie z pōs Starosta jest zobowiązany do okresowych badań jakości gleby i ziemi, których zakres będie ustalony stosownym rozporządzeniem Ministra.

Główny kierunki działań w zakresie monitoringu gleb będa następujące: wykonanie badań monitoringowych gleby zgodnie z zapisami prawo ochrony środowiska, wykonanie badań monitoringowych gleb w oparciu o zasady waloryzacji przestrzennej obszaru rolniczego w systemie GIS (waloryzacja przestrzenna w rozumieniu kondycji środowiska winna być zharmonizowana z waloryzacją przyrodniczą) oraz wykonywanie, w zależności od potrzeb, badań jakościowych gruntów na terenach przemysłowych.

3.7.3. Osiągnięte cele zrealizowane w latach 2004 – 2007

Bieżąca inwentaryzacja gleb zdegradowanych

Starosta Raciborski na bieżąco prowadzi rejestr obszarów, na których zostały przekroczone standardy jakości gleby i ziemi. Rejestr jest aktualizowany i przesyłany do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach. Zadanie jest realizowane w zakresie kompetencji Referatu Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i rolnictwa Starostwa Powiatowego w Raciborzu.

Monitoring gleb w ramach projektu: „Program ochrony gruntów rolnych powiatów raciborskiego, rybnickiego i wodzisławskiego przed degradacją wynikającą z nadmiernej kwasowości gleb oraz działania na rzecz poprawy środowiska naturalnego”

Starostwo Powiatowe w Raciborzu wspólnie ze środkami Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Raciborzu oraz Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych, sfinansowało koszty badania gleb w powiecie raciborskim.

Badania na zlecenie Starostwa wykonała Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza w Gliwicach. Celem badań było rozpoznanie stanu zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi oraz określenie zawartości makro- i mikroelementów oraz stopnia ich zakwaszenia i zasobności.

Przedmiotem opracowania było: wykonanie badań zawartości metali ciężkich: ołowiu (Pb), kadmu (Cd), cynku (Zn), miedzi (Cu), niklu (Ni) i chromu (Cr) w glebach na użytkach rolnych, określenie odczynu (p H), określenie zasobności w fosfor (P), potas (K), magnez (Mg), określenie zawartości mikroelementów w formie przyswajalnej: miedzi (Cu), manganu (Mn), cynku (Zn) i żelaza (Fe), ustalenie zalecanej dawki wapna.

Gmina Kornowac - na zlecenie Starostwa Powiatowego w Raciborzu Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w roku 2007 wykonała badanie prób glebowych z obszaru użytków rolnych

znajdujących się na terenie gminy Kornowac. Celem tych badań było rozpoznanie stanu zanieczyszczeń gleb i określenie zawartości mikroelementów oraz stopnia zakwaszenia i zasobności. Łącznie przebadano 539 próbek gleb. Analiza odczynu i zasobności gleb wykazała przewagę gleb lekko kwaśnych i bardzo kwaśnych w związku z tym potrzeby wapnowania to 77% gleb, z których pobrano próbki określono jako konieczne potrzebne i wskazane do wapnowania. Całość kosztu zadania pokryło Starostwo Powiatowe.

W Gminie Rudnik zadanie zrealizowane w 100 %. Wydatkowano na ten cel 112 200 zł. Źródło finansowania stanowiły w 50 % środki WFOŚiGW w Katowicach oraz w 50 % środki własne Gminy. Zmniejszono kwasowość gleb na obszarze 340 ha.

W Gminie Kuźnia Raciborska poniesiono na ten cel koszty w wysokości 44 500 zł. Źródło finansowania stanowiły środki WFOŚiGW oraz środki własne rolników. W ramach zadania wapnowano zakwaszone gleby.

3.7.4. Podsumowanie

Aktualne akty prawne w Polsce tworzą skuteczne instrumenty pozwalające na ochronę gleb. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. Nr 25, poz. 150) definiuje zasadę ochrony powierzchni ziemi, która polega, między innymi, na utrzymaniu jakości gleby co najmniej na poziomie kryteriów określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. (Dz.U. Nr 165, poz. 1359) w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi. Równocześnie oba dokumenty legislacyjne formułują podstawy prawne do egzekwowania obowiązku rekultywacji gleb w oparciu o wymierne wskaźniki. Przyjęte zasady ochrony środowiska glebowego odpowiadają praktyce stosowanej w innych krajach europejskich i są zgodne z założeniami tworzonej obecnie Europejskiej Strategii Ochrony Gleb. Poziomy ochrony gleby i ziemi przyjęte w Rozporządzeniu uzależnione są od sposobu użytkowania gruntów i pozwalają na zabezpieczenie retencyjnej funkcji gleby, a więc umożliwiają równoczesną ochronę wód gruntowych.

3.8. Ochrona przed hałasem

3.8.1. Wprowadzenie

Hałas w środowisku to niepożądane i uciążliwe dźwięki, które mogą wpływać szkodliwie na zdrowie i funkcjonowanie człowieka. Stale rosnący poziom hałasu oraz jego zasięg wynikają z urbanizacji i rozwoju komunikacji. Niekorzystny klimat akustyczny pochłania coraz większe powierzchnie, więc dotyka coraz większej liczby ludzi. Głównymi źródłami hałasu są ruch drogowy, działalność przemysłowa oraz ruch kolejowy i lotniczy. Konieczność tworzenia map akustycznych dla wszystkich miast i głównych dróg samochodowych i kolejowych inicjuje wypracowanie sposobów postępowania dla dokumentowania klimatu akustycznego terenów chronionych przed hałasem. Monitoring hałasu koncentruje się na obszarach zamieszkania i wypoczynku człowieka. Ochrona przed hałasem ma polegać na zapobieganiu jego powstawaniu lub przenikaniu do środowiska. Można to osiągnąć poprzez eliminację czynności powodujących hałas oraz stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających powstawaniu lub przenikaniu hałasu do środowiska, a także środków zmniejszających poziom hałasu. Zgodnie z przepisami Prawa ochrony środowiska (art. 180) prowadzący instalację nie ma obowiązku uzyskania pozwolenia na emitowanie hałasu. Decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu wydaje organ ochrony środowiska z urzędu w przypadku stwierdzenia na podstawie pomiarów, że poza zakładem, w wyniku jego działalności, przekroczone są dopuszczalne poziomy hałasu.

3.8.2. Hałas drogowy

Rosnąca liczba samochodów na drogach powiatu bez wątpienia powoduje pogorszenie klimatu akustycznego wzdłuż istotnych szlaków komunikacyjnych. Na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z ciągami komunikacyjnymi obserwuje się zanikanie tzw. „ciszy nocnej”. Według „Stanu Środowiska w województwie Śląskim w 2006 roku” zaobserwowano zwieszający się w ostatnich latach udział pojazdów ciężkich w ogólnym ruchu pojazdów, zwłaszcza w porze nocnej.

Problem zagrożenia emisją hałasu powinien być istotnym elementem planowania przestrzennego w opracowywaniu lub wprowadzaniu zmian do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

3.8.3. Hałas kolejowy

Hałas kolejowy powstaje w wyniku eksploatacji linii kolejowych. Najbardziej odczuwalny jest w sąsiedztwie torowisk. W przypadku powiatu raciborskiego transport kolejowy jest sukcesywnie redukowany przez eksploatatora. Ze względu na reorganizację kolejnictwa liczba pociągów jest ograniczana z roku na rok. Wobec tego hałas pochodzący z transportu kolejowego też powinien być redukowany. Jednak nie bez znaczenia jest w tym przypadku stan techniczny taboru kolejowego. Zła kondycja finansowa PKP nie pozwala na bieżące konserwacje torów, stąd powstający hałas jest bardziej uciążliwy, choć występuje rzadziej. Rozwiązaniem byłoby zastosowanie nowoczesnych zestawów kołowych i hamulcowych jak też nowe rozwiązania torowiska ograniczające hałas i drgania. Brak badań klimatu akustycznego wzdłuż linii kolejowych nie daje obiektywnej oceny natężenia hałasu. Poprawa dotychczasowych warunków akustycznych jest możliwa poprzez modernizację i właściwe utrzymanie torowisk oraz taboru kolejowego.

3.8.4. Hałas przemysłowy

Hałas emitowany z zakładów jest zróżnicowany i zależy od ilości źródeł i czasu ich pracy oraz stopnia wytłumienia. Występuje lokalnie w obrębie zakładów, łatwiejszy do oszacowania niż w przypadku hałasu komunikacyjnego jednakże jego wpływ na środowisko jest równie silny jak hałasu komunikacyjnego. Ustalone zostały normy dla dopuszczalnego hałasu na stanowisku pracy jak i poziomu dźwięku przenikającego do środowiska.

Działania zakładów przemysłowych powiatu w zakresie monitoringu i ograniczenia uciążliwości akustycznej:

Produkcja Wyrobów Betonowych „AWBUD” Spółka Akcyjna, Zakład Produkcyjny Nr 3 w Roszkowie - źródłem emisji hałasu do środowiska w tym Zakładzie są: wibroprasa, węzły betoniarskie i wózki widłowe. Dotychczas nie notowano skarg na uciążliwości hałasowe i nie było wszczynane przez Starostę Raciborskiego postępowanie administracyjne w tej sprawie. Dodatkowo zostały przeprowadzone badania przez Firmę Usługową -Pomiary Środowiskowe (sprawozdanie z badań nr 230/RMS/10/2007r), z którego wynika iż nie są przekroczone poziomy hałasu w zakładzie w Roszkowie .

Zakład Produkcyjno – Usługowo – Handlowy BETRA Sp. z o. o. - z uwagi na charakter prowadzonej działalności (zakład zajmuje się produkcją materiałów betonowych) Zakład posiada źródła emisji hałasu do środowiska. Poziomą ekspozycję na hałas nie przekracza wartości dopuszczalnych wg wyników badań będących w posiadaniu Spółki.

Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o w Raciborzu prowadzi okresowe kontrolne badania poziomu hałasu na hali segregacji szkła, warsztatach mechanicznych, na halach napraw sprzętu. Badania wykonuje Laboratorium Badań Środowiska Pracy.

W Przedsiębiorstwie Wielobranżowym „INTERCONTRACT” Sp. z o. o. WIOŚ Katowice przeprowadził wizję lokalną w ramach, której wykonano orientacyjne pomiary hałasu w punkcie pomiarowym zlokalizowanym przy ul. Wagonowej 39. Wykorzystywana na terenie zakładu kruszarka pracuje wyłącznie na I i II zmianę. Emisja hałasu podczas ogólnej pracy zakładu (bez pracy kruszarki) jest nierozróżnialna z tłem pomiarowym w rejonie ul. Kobyłskiej w Raciborzu.

Ema – Brzezie Sp. z. o.o. nie stwierdziła przekroczenia dopuszczalnych wartości jednak w celu obniżenia hałasu emitowanego z zakładu podjęto następujące działania: zabudowano styropianem ściany ażurowe wiaty, zabudowano styropianem otwarte podesty, na których znajdują się walce do mielenia i sita.

3.8.5. Monitoring hałasu

Celem funkcjonowania podsystemu monitoringu hałasu jest zapewnienie informacji dla potrzeb ochrony przed hałasem, realizowanej przez instrumenty planowani przestrzennego oraz instrumenty ochrony środowiska np. mapy akustyczne. Pomiary umożliwiają wyznaczenie obszarów o ponadnormatywnym poziomie hałasu, na których należy skoncentrować działania naprawcze. Pomiary i ocena stanu akustycznego środowiska dotyczą źródeł komunikacyjnych (drogi, linie kolejowe, lotniska). Do prowadzenia pomiarów Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska wytypował miasta, wśród których nie uwzględniono żadnego z terenu naszego powiatu w pomiarach zaplanowanych do 2009 roku.

3.8.6. Osiągnięte cele zaplanowane do realizacji w latach 2004 – 2007 r.

Wprowadzanie zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego sprzyjających ograniczeniu zagrożenia środowiska hałasem

Gmina Nędza w stanie na dzień 31.12.2007r. w 80 % zrealizowała zadanie. Koszty na przedsięwzięcie zostały pokryte w ramach kosztów wykonania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Gmina Kuźnia Raciborska w opracowywanych planach zagospodarowania przestrzennego wprowadza na bieżąco odpowiednie zapisy w tym przedmiocie.

W roku 2006 został uchwalony miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla wszystkich sołectw Gminy Kornowac. W planie przeznaczono tereny pod aktywność gospodarczą.

Ograniczenie emisji hałasu poprzez inwestycje dot. infrastruktury drogowej: budowa obwodnic, poprawa nawierzchni dróg, optymalizacja płynności ruchu.

Zadania realizowane na bieżąco.

Systemy wprowadzania pasów zieleni izolacyjnej

Gmina Nędza planowała przekazać na wprowadzanie pasów zieleni 6 tys. zł. Sadzonki pozyskano z Nadleśnictwa Rudy Raciborskie przy pomocy Starostwa Powiatowego w Raciborzu. Nie poniesiono kosztów na realizację przedsięwzięcia.

3.8.7. Podsumowanie

Miejsca z przekroczonymi poziomami progowymi powinno traktować się priorytetowo w ramach tworzonych programów naprawczych ochrony środowiska przed hałasem.

W zakresie ochrony przed hałasem wprowadzane są w trakcie tworzenia MPZP zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem. Na terenie powiatu nie wykonywano badań klimatu akustycznego. Działaniami zmniejszającymi ewentualne zagrożenie hałasem jest budowa ekranów akustycznych oraz wymiana okien na dźwiękoszczelne. Do tej pory nie wykonano map akustycznych dla terenu powiatu raciborskiego wobec tego dane dotyczące hałasu są skąpe i niewystarczające w stosunku do danych innych elementów czy uciążliwości.

Jednak wyniki badań wskazują na zwiększanie się obszarów o nadmiernym poziomie hałasu, zmuszając do większego zainteresowania tym problemem. Działania zapobiegawcze powinny się rozpocząć od sporządzenia map akustycznych, po czym powinny powstać programy ograniczenia hałasu na obszarach intensywnej zabudowy.

Docelowo do 2025 roku należy stworzyć stałą sieć monitorowania poziomu hałasu we wszystkich miastach pow. 100 tys. mieszkańców. Ponadto będą podejmowane działania ukierunkowane na ograniczenie hałasu przemysłowego oraz głównych szlaków kolejowych.

3.9. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Źródła pola elektromagnetycznego można podzielić na naturalne występujące w przyrodzie oraz sztuczne, które powstają wraz z rozwojem przemysłu w tym telekomunikacji. Głównymi instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są linie elektromagnetyczne oraz instalacje radiokomunikacyjne, takie jak stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiowe i telewizyjne.

Zakres częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowiska dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych charakteryzowane przez dopuszczalne wartości parametrów fizycznych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.

Częstotliwość	Składowa elektryczna	Składowa magnetyczna	Gęstość mocy
50 Hz	1kV/m	60 A/m	-

W 2005 roku WIOŚ Katowice w ramach zadań Państwowego Monitoringu Środowiska przeprowadził badania pól elektromagnetycznych w środowisku na terenie stacji bazowych telefonii komórkowej w Rudach, gmina Kuźnia Raciborska. Wyniki wartości składowej elektrycznej wyniosły w dwóch przypadkach poniżej 0,8 V/m – to jest poniżej dopuszczalnych wartości parametru, dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.

Ochronę przed polami magnetycznymi regulują przepisy ustawy Prawo ochrony środowiska, które definiuje pola jako elektryczne, elektromagnetyczne, i magnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz, tworzące zakres promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego.

3.9.1. Monitoring pól elektromagnetycznych

Od 2008 roku WIOŚ prowadzi monitoring pól elektromagnetycznych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych

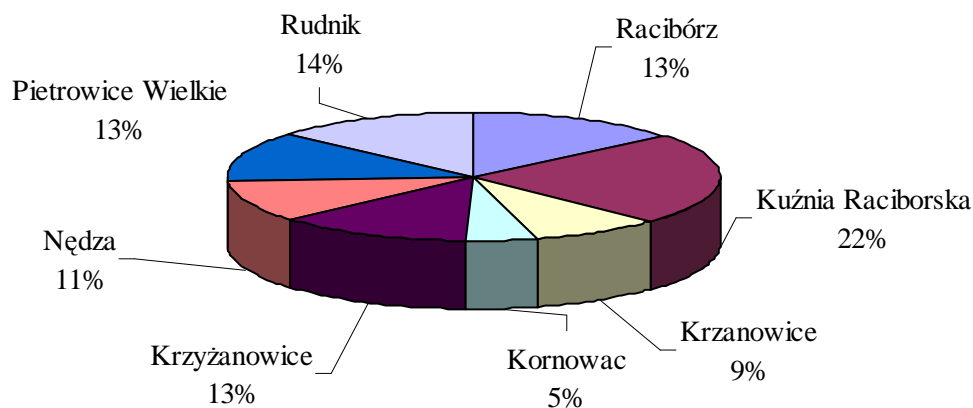
w środowisku (Dz. U. nr 221, poz. 1645). Rozporządzenie określa zakres i sposób prowadzenia poziomów pól. Na obszarze każdego województwa, dla każdego roku kalendarzowego z trzyletniego cyklu pomiarowego wyznacza się 15 punktów pomiarowych, dostępnych dla ludności.

3.10. Rolnictwo i rozwój terenów wiejskich

Zmiany systemu społeczno-gospodarczego zapoczątkowane na przełomie lat 80-tych i 90-tych doprowadziły do głębokich i rozległych przeobrażeń w rolnictwie. Zostały one zainicjowane uwolnieniem od 1 sierpnia 1989 roku cen produktów rolnych od urzędowej regulacji oraz integracją z rynkiem Unii Europejskiej w dniu 1 maja 2004r. Częściową odpowiedź na pytanie jak zareagowało raciborskie rolnictwo na tę nową sytuację znajdujemy w informacjach uzyskanych z Powiatowych Inspekcji sanitarnych w Raciborzu i Rybniku oraz Powiatowego Inspektora Weterynarii w Raciborzu, Biura Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Placówek Terenowych Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Raciborzu. Uzupełnieniem są informacje o działalności największych Zakładów rolno-spożywczych działających w Powiecie Raciborskim.

Aby w pełni przedstawić obraz rolnictwa raciborskiego wykorzystano również dane zgromadzone w trakcie Powszechnego Spisu Rolnego oraz Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań, które zostały przeprowadzone na terenie kraju w dniach od 21 maja do 8 czerwca 2002 r.

Procentowa powierzchnia gmin powiatu raciborskiego



Na podstawie danych z ewidencji gruntów prowadzonej przez Wydział Geodezji Starostwa Powiatowego w Raciborzu przedstawiono w formie tabelarycznej aktualną strukturę użytków rolnych w powiecie raciborskim.

Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w powiecie raciborskim:

	Użytkowanie gruntów w gospodarstwach w powiecie raciborskim		w tym : użytkowanie gruntów w gospodarstwach indywidualnych w powiecie raciborskim		w tym : użytkowanie gruntów w Rolniczych Spółdzielniach Produkcyjnych w powiecie raciborskim		w tym : użytkowanie gruntów w gospodarstwach spółek prawa handlowego oraz dzierżawionych przez rolników z ANR	
	ha	%	ha	%	Ha	%	ha	%
Użytki rolne :	34460	100	22371	100	3112	100	8977	100
w tym grunty :								
orne	27271	79,14	17994	80,44	2653	85,25	6624	73,79
sady	500	1,45	370	1,65	3	0,10	127	1,41
łąki	3974	11,53	2768	12,37	264	8,48	942	10,49
pastwiska	1151	3,34	478	2,14	96	3,08	577	6,43
zabudowane	778	2,26	602	2,69	73	2,35	103	1,15
pod stawami	494	1,43	142	0,63	22	0,71	330	3,68
pod rowami	292	0,85	17	0,08	1	0,03	274	3,05

Użytki rolne stanowią 63,3% ogólnej powierzchni powiatu orskiego, natomiast z ogólnej powierzchni użytków rolnych wynoszącej 34460 ha, 22371 ha użytkowane jest przez rolników indywidualnych, co stanowi 64,9%. W uzupełnieniu należy dodać, iż powierzchnia gruntów użytkowanych przez rolników indywidualnych jest większa z uwagi na fakt, iż część gruntów będących we władaniu Agencji Nieruchomości Rolnych jest dzierżawiona przez rolników indywidualnych.

Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w powiecie raciborskim z podziałem na gminy przedstawia się następująco:

Razem	54398	27271	500	3974	1151	778	494	292	34460
	Pow. ogólna gruntów ha	Grunty orne	Sady	Łąki trwałe	Pastwiska trwałe	Grunty rolne zabudowane	Grunty pod stawami	Grunty pod rowami	Razem Użytki rolne
Kornowac	2630	1586	74	279	57	59	16	2	2073
Krzanowice	4706	3559	25	521	82	92	3	25	4307
Krzyżanowice	6967	4685	51	465	109	159	35	38	5542
Kuźnia Rac	12684	1253	36	676	251	56	8	34	2314
Nędza	5714	1386	25	532	141	68	343	47	2542
Pietrowice W.	6807	5250	49	446	154	146	9	39	6093
Racibórz	7496	4173	43	633	97	79	79	94	5198
Rudnik	7394	5379	197	422	260	119	1	13	6391

Użytkowanie gruntów w gospodarstwach indywidualnych w powiecie raciborskim

	Grunty orne	Sady	Łąki trwałe	Pastwiska trwałe	Grunty rolne zabudowane	Grunty pod stawami	Grunty pod rowami	Razem użytki rolne
Kornowac	1455	56	244	48	58	16	1	1878
Krzanowice	2367	23	341	14	63	3	0	2811
Krzyżanowice	3372	50	284	43	136	6	1	3892
Kuźnia Rac	1076	34	525	174	54	5	5	1873
Nędza	881	23	385	90	52	103	3	1537
Pietrowice W.	3151	45	306	20	80	9	3	3614
Racibórz	2830	34	401	30	71	0	2	3368
Rudnik	2862	105	282	59	88	0	2	3398
Razem	17994	370	2768	478	602	142	17	22371

Użytkowanie gruntów w Rolniczych Spółdzielniach Produkcyjnych w powiecie raciborskim

	Grunty orne	Sady	Łąki trwałe	Pastwiska trwałe	Grunty rolne zabudowane	Grunty pod stawami	Grunty pod rowami	Razem użytki rolne
Kornowac	0	1	0	0	0	0	0	1
Krzanowice	464	0	63	7	11	0	0	545
Krzyżanowice	392	0	34	22	9	21	0	478
Kuźnia Rac	1	0	0	0	0	0	0	1
Nędza	80	0	68	7	5	1	0	161
Pietrowice W.	1276	2	88	59	42	0	1	1468
Racibórz	200	0	6	1	3	0	0	210
Rudnik	240	0	5	0	3	0	0	248
Razem	2653	3	264	96	73	22	1	3112

Podział gospodarstw indywidualnych na grupy obszarowe

Lp	Grupy obszarowe gospodarstw indywidualnych w powiecie raciborskim	Powierzchnia gruntów łącznie z gruntami zabudowanymi w gospodarstwach indywidualnych wg grup obszarowych	Udział procentowy %
1	ogółem	24231	-
2	do 1 ha >	6102	-
3	powyżej 1 ha	18129	100
3.1	>1-2 ≥	3463	19,1
3.2	> 2-3 ≥	2096	11,6
3.3	> 3-4 ≥	1677	9,3
3.4	> 4-5 ≥	1564	8,6
3.5	> 5-7 ≥	2202	12,1
3.6	> 7-10 ≥	2478	13,7
3.7	> 10-15 ≥	2682	14,8
3.8	powyżej 15 ha	1967	10,85

Na podstawie danych z ewidencji gruntów ustalono, w oparciu o grupy obszarowe, iż przeciętna wielkość gospodarstw indywidualnych wynosi 4,04 ha, należy przy tym podkreślić, że w tej średniej uwzględniono również gospodarstwa o powierzchni do 1 ha użytków rolnych tzn. gospodarstwa przyzagrodowe, których produkcja przeznaczona jest na samo zaopatrzenie. Z punktu widzenia efektywności ekonomicznej znaczenie mają gospodarstwa powyżej 1 ha, przeciętna wielkość takiego gospodarstwa w powiecie raciborskim wynosi 11,16 ha.

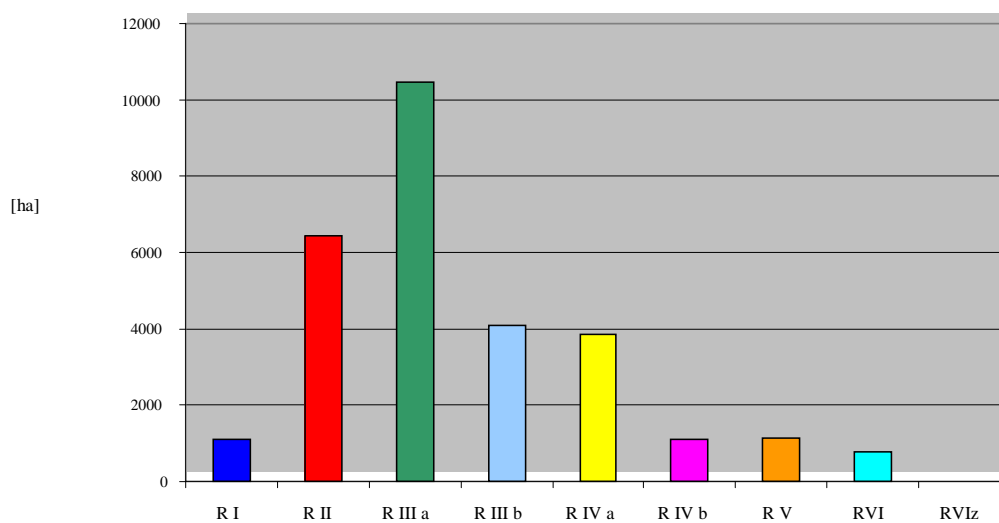
Z przedstawionych w powyższych tabelkach danych wynika, iż 25% stanowią gospodarstwa o powierzchni do 1 ha, a 75% gospodarstwa powyżej 1 ha. Podkreślić należy, iż w grupie gospodarstw powyżej 1 ha prawie 11% stanowią gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha. Należy pamiętać, iż zestawienie to odzwierciedla obraz w oparciu o dane własnościowe, które tylko w części odzwierciedlają stan faktyczny. Powszechnie bowiem wiadomo, iż część gruntów jest dzierżawiona przez rolników indywidualnych, dlatego też można przyjąć, iż powierzchnia gruntów użytkowana w gospodarstwach indywidualnych z wyższych grup obszarowych jest większa. Sytuację tą można zaobserwować po zasiewach oraz sposobie użytkowania gruntów rolnych. Powszechnie znana „szachownica pól” w powiecie raciborskim jest zjawiskiem zanikającym.

Czynnikiem wpływającym na stan rolnictwa w powiecie raciborskim jest duży udział gruntów ornych w całkowitej powierzchni powiatu.

Podział gruntów ornych na klasy bonitacyjne z podziałem na gminy [ha]

Gmina	R I	R II	R III a	R III b	R IV a	R IV b	R V	RVI	RVIZ
Kornowac	-	0,5	73,1	429,0	479,8	229,5	288,4	17,8	-
Krzanowice	400,4	1303,5	1398,2	364,9	75,4	30,2	20,6	-	-
Krzyżanowice	10,5	1060,4	2698,	668,5	1970,0	33,1	18,0	-	-
Kuźnia Rac.	-	17,7	91,9	107	160,8	165,7	330,7	377,2	1,3
Nędza	-	15,8	131,8	255,9	310,7	201,5	169,4	311,5	0,3
Pietrowice Wielkie	459,8	1708,7	2215,8	524,6	212,8	54,5	48,1	2,6	-
Racibórz	58,5	865,6	1544,8	667,5	420,8	303,9	257,1	45,2	-
Rudnik	184,8	1476,9	2314,0	1085,5	237,4	71,8	8,1	1,0	-
Suma	1114	6449,1	10467,6	4102,9	3867,7	1090,2	1140,4	755,3	1,6

Podział gruntów ornych wg klas bonitacyjnych



Podział łąk na klasy bonitacyjne z podziałem na gminy [ha]

Gmina	Ł I	Ł II	Ł III	Ł IV	Ł V	Ł VI	N
Kornowac	-	-	36,0	173,7	60,0	8,4	11,5
Krzanowice	3,4	264,3	2253,7	26,1	1,6	1,1	16,1
Krzyżanowice	0,2	46,8	2295,1	101,0	21,6	1,6	88,3
Kuźnia Rac.		2,9	48,2	355,7	230,9	37,0	84,4
Nędza	-	3,0	102,6	191,6	206,4	27,9	19,6
Pietrowice Wlk	-	148,1	242,9	53,6	4,4	1,1	36,2
Racibórz	-	1,9	403,3	187,5	41,0	1,2	107,0
Rudnik	0,7	19,9	19,9	263,5	112,3	21,9	3,9
Suma	4,3	486,9	5401,7	1352,7	678,2	100,2	367

Podział pastwisk na klasy bonitacyjne w rozbiu na gminy [ha]

Gmina	Ps I	Ps II	Ps III	Ps IV	Ps V	Ps VI	Ps VIz
Kornowac	-	-	0,6	23,8	2,3	10,3	-
Krzanowice	-	3,0	10,8	3,6	1,3	-	-
Krzyżanowice	1,0	18,1	60,8	25,6	0,2	1,2	0,3
Kuźnia Rac.	-	7,1	1,5	89,5	114,2	34,4	2,9
Nędza	-	-	5,4	16,3	44,0	69,9	6,3
Pietrowice Wielkie	17,1	61,9	58,2	25,3	4,5	1,9	-
Racibórz	-	-	-	52,2	34,6	9,1	2,2
Rudnik	72,9	149,9	149,9	33,8	3,8	1,2	-
Suma	91	240	287,2	270,1	204,9	128	11,7



Zmiany w strukturze gospodarstw rolnych powiatu raciborskiego wynikają w głównej mierze z przemian społeczno-gospodarczych jakie zaszły w polskim rolnictwie wskutek integracji z rynkiem Unii Europejskiej w dniu 1 maja 2004r. Należy jednak dodać, iż na dobry poziom rolnictwa raciborskiego, obok pracowitości i gospodarności naszych rolników, wpływa wysoka jakość użytkowanych gruntów. Jakość gleb w powiecie raciborskim jest zróżnicowana. Na przeważającym jednak obszarze Płaskowyżu Głubczyckiego i doliny Odry występują gleby wytworzone z utworów pyłowych lessopodobne lub pochodzenia wodnego wysoce urodzajne i przydatne rolniczo, dominują tu gleby zaliczone do I - III klasy bonitacyjnej. Gleby te przeważają w gminach Krzanowice, Pietrowice Wielkie, Krzyżanowice, Rudnik i częściowo Racibórz. Słabe gleby (piaszczyste) występują w obrębie Płaskowyżu Rybnickiego (gmina Kornowac), zaliczone do V – VI klasy bonitacyjnej. Gleby zbudowane z piasków gliniastych, średniej klasy (IV – V), występują w obrębie Kotliny Raciborskiej, tj. głównie na obszarze gmin Nędza i Kuźnia Raciborska.

3.10.1. Podsystem monitoringu jakości gleb użytkowanych rolniczo

Celem monitoringu jakości gleby jest śledzenie zmian różnych cech gleb użytkowanych rolniczo, szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka.

W 2005 roku przeprowadzono trzeci cykl badań (wykonywanych co 5 lat) realizowany wg dotychczasowego programu w ramach krajowej sieci wyznaczonej przez IUNG w Puławach. Obejmuje ona 216 punktów pomiarowo kontrolnych, zlokalizowanych na glebach użytkowanych rolniczo na terenie całego kraju, w tym 18 punktów na terenie województwa. Wykonanie pełnego zakresu prac, w tym oceny i zobrazowania wyników badań wymaga 3 -letniego okresu realizacji zadania. Wyniki badań z lat 1995, 2000 i 2005 są dostępne w WIOŚ w Katowicach. Prowadzenie zbiorczych zestawień terenów, na których wystąpiło przekroczenie standardów jakości gleby i ziemi.

W celu zwiększenia zasobów informacji na temat stanu zanieczyszczenia gleb środowiska, spowodowanego działalnością człowieka, na poziomie krajowym i wojewódzkim gromadzone są informacje dotyczące terenów, na których występują przekroczenia standardów jakości gleby i ziemi. Identyfikacja terenów, na których wystąpiło przekroczenie standardów jakości gleby i ziemi, prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi jest zadaniem starosty (art. 109 ustawy - Poś). Zbiorcze rejestry wojewódzkie w cyklu rocznym będą przekazywane do GIOŚ. Akty prawne związane z monitoringiem gleb: ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska art. 26, 30, 109, 110 (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150), rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleb oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165 poz. 1359), rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 czerwca 2007 roku w sprawie sposobu udostępniania informacji o środowisku (Dz. U. 120, poz. 828), ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. nr 75 poz. 493).

3.10.2. Przemysł rolniczy powiatu raciborskiego

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Krzanowicach

Przedmiotem działalności Spółdzielni jest produkcja rolnicza w tym chów bydła mlecznego i drobiu mięsnego. Obszar użytków rolnych to 874 ha. 60% stanowią uprawy zbóż, natomiast 40 % to produkcja buraków i rzepaku oraz łąki. Uzyskano decyzję zatwierdzającą program gospodarki odpadami niebezpiecznymi, natomiast ferma drobiu mięsnego wymaga pozwolenia zintegrowanego. Pozwolenie uzyskano decyzją Wojewody Śląskiego z dnia 12. 10. 2007 r. sygnatura SR.VII 3/6618/13834/8/06. Ferma drobiu jest instalacją istniejącą i nie przewiduje się wprowadzania istotnych zmian w związku z eksploatacją kurników. Maksymalna obsada drobiu w jednym cyklu produkcyjnym może wynieść ponad 52 000 sztuk.

Obsada zwierząt w sztukach rzeczywistych w spółdzielni wynosi:

Buhaje – 76

Krowy – 131

Jałówki cielne – 22

Jałówki powyżej 1 roku – 62

Jałówki od ½ roku do 1 roku – 26

Cielęta – 111

Brojlery kurze – 52031

Spółdzielnia ponosi opłaty za korzystanie z środowiska (oraz podwyższone za brak pozwolenia wodnoprawnego w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych). Zaopatrzenie w wodę do celów technologicznych oraz socjalnych pokrywane jest z wodociągu. Na cele technologiczne zużyto 10 100 m³, natomiast na cele socjalne 320 m³ wody. W wyniku mycia kurników powstają ścieki przemysłowe, które są odprowadzane do szczelnego zbiornika bezodpływowego. Wody odciekowe z płyty gnojowej spływają do szczelnego zbiornika, a następnie są zagospodarowywane rolniczo. Ścieki socjalne, w ilości 320 m³, odprowadzane są kolektorem betonowym o średnicy 150 do szczelnego zbiornika bezodpływowego. Zawartość zbiornika jest opróżniana w regularnych odstępach czasu i wywożona w naczepach asenizacyjnych na oczyszczalnię ścieków.

Przedsiębiorstwo Rolno-Przemysłowe „AGROMAX” Sp. z o.o.

PRP „AGROMAX” Sp. z o.o. prowadzi działalność związaną z hodowlą bydła i trzody chlewnej, uprawą rolną oraz działalnością usługową związaną z uprawami rolnymi. Siedziba spółki zlokalizowana jest przy ul. Gdańskiej w Raciborzu, gdzie znajdują się pomieszczenia biurowe. Przedsiębiorstwo dysponuje również obiektami w: Wojnowicach (ferma hodowli bydła mlecznego oraz zaplecze techniczne), Bojanowie (ferma hodowli świń, zespół magazynowy, suszarnia zbóż), Tworkowie (ferma tuczu świń, ferma hodowli bydła, zespół magazynowy). Przedsiębiorstwo posiada następujące pozwolenia ekologiczne; Decyzja Wojewody Śląskiego ŚR. II 6620-22/90/2/07 z dnia 21.11.2007r. dotycząca pozwolenia na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne wraz z prowadzeniem odzysku i transportu odpadów, w związku z prowadzeniem fermy bydła mlecznego w Wojnowicach (termin ważności do dnia 04.09.2017r.); Decyzja Starosty Raciborskiego nr 158/07/SE z dnia 02.11.2007r. dotycząca gospodarki odpadami niebezpiecznymi wytwarzanymi w obiekcie w Bojanowie (termin ważności do dnia 01.11.2017r.); Decyzja Wojewody Śląskiego z dnia 15.11.2005r. dotycząca pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie wód opadowych do rowów melioracyjnych: RI i RII.

Aktualna emisja zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego wyrażona w Mg/rok przedstawia się następująco:

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2007 r.
1	Dwutlenek węgla	341,837
2	Metan	28,1706
3	Amoniak	10,3052
4	Siarkowodór	0,0003
5	Fenol	0,0002
6	Kwas octowy	0,52451
7	Krezol	0,0034
8	Pył PM 10	0,1716

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³	
			Cele technologiczne	Cele socjalne
1.	Woda wodociągowa	Urząd Miejski Krzanowice	12186	607
		Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Krzyżanowicach	4306	-
		Urząd Gminy Rudnik	-	135
		Zakład Wodociągowy Racibórz	1492	1049

Ścieki przemysłowe powstają w wyniku mycia instalacji udojowej. Są one magazynowane w zbiorniku o pojemności 17,5 m³ a następnie przekazywane do oczyszczalni ścieków. Ścieki socjalne są magazynowane w zbiornikach żelbetowych a następnie przekazywane do oczyszczalni ścieków.

Zakład ponosi opłaty za emisję gazów i pyłów do atmosfery oraz za wprowadzanie wód opadowych i roztopowych do gruntu.

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Raciborzu

RSP w Raciborzu zajmuje się rolnictwem, uprawą zbóż i hodowlą trzody (w likwidacji).

Emisja zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego wyrażona w Mg/rok przedstawia się następująco:

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	2005 r.	2006 r.	2007 r.
1	Amoniak	0,13	0,14	0,11
2	Metan	1,28	1,50	1,18
3	Podtlenek azotu	0,085	0,097	0,90
4	Pyły	0,002	0,002	0,005

Rok 2004 – brak danych.

Zaopatrzenie w wodę do celów technologicznych i socjalnych jest pokrywane z własnej studni głębinowej. Zużycie w stanie na grudzień 2007 r. wynosiło 840 m³ wody przeznaczonej na cele technologiczne i 100 m³ wody zużytej na cele socjalne. Gnojowica powstała podczas cyklu produkcyjnego zagospodarowana jest na polach. Natomiast ścieki socjalne odprowadzane są do samospalającego sześciokomorowego szamba. Spółdzielnia w 2007 roku wniosła opłatę za korzystanie z środowiska w kwocie 493 zł.

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Ponięcicach

RSP w Ponięcicach zajmuje się rolnictwem, uprawą zbóż, chowem i hodowlą trzody.

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³	
			Cele technologiczne	Cele socjalne
1.	Woda wodociągowa	Gminny	5545	60,0

Ścieki przemysłowe – gnojowice na pola jako nawóz organiczny

Zakład ponosi opłaty za korzystanie ze Środowiska.

Opłata za emisję zanieczyszczeń w I półroczu 2007 r. wyniosła 2146,00 zł natomiast w II półroczu 2007 r. 3092,00 zł.

Opłata za ścieki (wody opadowe i roztopowe) w I półroczu 2007 r. jak i w II półroczu 2007 r. wyniosła 1385,00 zł, w tym 923,00 zł za brak pozwolenia.

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Krzyżanowicach

RSP w Krzyżanowicach zajmuje się rolnictwem, chowem i hodowlą bydła oraz chowem trzody. Zakład posiada pozwolenie ekologiczne na pobór wód. Jest to pozwolenie wodnoprawne, ŚR-I-6811/153/06 z dnia 29.12.2006 r. ważne do dnia 29.12.2016 r. limity: Q_{max.h} = 3,0 m³/h, Q_{max.d} = 11,0 m³/d.

Zaopatrzenie w wodę

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³
			Cele technologiczne
1.	Wody podziemne	Studnia wiercona	Rok 2007:2375 m ³

Ścieki przemysłowe (gnojówka) wywożone są na pole, a ścieki socjalne (szambo) wywozi Firma EKOLAND z Zabelkowa.

Zakład ponosi opłaty za korzystanie ze środowiska.

Opłata za emisję zanieczyszczeń w I półroczu 2007 r. wyniosła 1694,00 zł natomiast w II półroczu 2007 r. wyniosła 2372,00 zł.

Opłata za pobór wody w I półroczu 2007 r. wyniosła 191,00 zł a w II półroczu 2007 r. 246,00 zł. Opłata na ścieki (wody opadowe i roztopowe) zarówno w I jak i II półroczu 2007 r. wyniosła 138,00 zł, w tym za brak pozwolenia 92,00 zł.

Zakład planuje modernizację obory w latach 2009-2010 z przeznaczonych na ten cel środków własnych oraz kredytu.

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Cyprzanowie

RSP w Cyprzanowie zajmuje się produkcją zbóż, trzody chlewnej oraz jajek. Zakład prowadzi raz na rok kontrolę emisji pyłów wykonywaną przez Firmę Sonalux, określającą czy Spółdzielnia przekracza dopuszczalne normy dla powiatu raciborskiego.

Zaopatrzenie w wodę

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³
1.	Woda wodociągowa	Urząd Gminy Pietrowice Wielkie	342 m ³ /miesiąc

Ścieki przemysłowe z osadnika dwu komorowego o pojemności 1,00 m³ utylizowane są przez wyspecjalizowaną firmę.

Ścieki socjalne są gromadzone w trzech zbiornikach o pow. 30 m² i wywożone do oczyszczalni ścieków (umowa z Saris Racibórz).

Na kurnikach Zakład wdraża system zarządzania jakością HACCAP.

Zakład ponosi opłaty za korzystanie ze Środowiska w wysokości 2424,00 zł za I półroczu 2007 r. oraz 3005,00 za II półroczu 2007 r. wpłacane do Urzędu Marszałkowskiego Woj. Śląskiego w wydziale Ochrony Środowiska.

Zakład planuje dwa przedsięwzięcia do realizacji:

Montaż pieca ekologicznego w latach 2010-2011, którego koszt całkowity wyniesie 10.000 zł, finansowany z środków własnych oraz kredytu.

Zakup ciągnika z katalizatorem w 2009 r., którego koszt całkowity wyniesie 300.000 zł finansowany z środków własnych, kredytu oraz środków pomocowych UE.

Stacja Hodowli Roślin „Modzurów”

Zakład zajmuje się branżą rolniczą – hodowlą roślin, uprawą zbóż, rzepaku, kukurydzy, buraków oraz produkcją materiału siewnego na łącznej powierzchni 1.300 ha użytków rolnych, w tym 1.180 ha gruntów ornych, ora chowem 950-ciu szt. bydła, w tym 330 krów.

Zakład posiada pozwolenia ekologiczne na pobór wód. Jest to pozwolenie wodnoprawne SE-II-6223/8/2001 z dnia 02.04.2001 r. ważne do dnia 31.12.2010 r. limity: Qś.h = 6,0 m³/h, Qś.d = 50,0 m³/d, Qmax.d = 65,0 m³/d.

Zakład posiada również Raport oddziaływania na środowisko inwestycji fermy Krowiarki ze stycznia 2007 r. MOR-PEL Będzin, Postanowienie Wojewody Śląskiego z dnia 15.03.2007 r. w sprawie jak wyżej oraz Decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację fermy bydła w Krowiarkach Wójta Pietrowice wielkie z dnia 30.04.2007 r.

Zakład obecnie realizuje przedsięwzięcie proekologiczne takie jak budowa płyty obornikowej, zbiornika na gnojówkę, budowa nowej obory oraz silosa na kiszonkę.

Zaopatrzenie w wodę:

Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru , tys. m ³	
			Cele technologiczne	Cele socjalne
1.	Woda wodociągowa	Wodociąg Pietrowice Wielkie	Rok 2007:10,7	-
2.	Wody podziemne	Studnia Wiercona	Rok 2007:3,1	Rok 2007:8,5

Ścieki socjalne – zawarta umowa na zbiorowe odprowadzanie ścieków nr 2/ZP/Sc/05 z dnia 04.08.2005 r. z Urzędem Gminy Rudnik.

Zakład ponosi opłaty za korzystanie ze Środowiska. Opłata za emisję zanieczyszczeń w I półroczu 2007 r. wyniosła 3214,00 a w II półroczu 2007 r. 5299,00 zł. Opłata za pobór wody w I półroczu 2007 r. wyniosła 351,00 a w II półroczu 2007 r. 579,00 zł.

3.11. Przemysł powiatu raciborskiego

Zakład Przetwórstwa Mięsnego “MAXPOL” Sp. z o.o. w Kuźni Raciborskiej

Zakład istnieje od 2002r. Zakład zajmuje się przetwórstwem półtuszy i produkcją całego asortymentu mięsa i wędlin dostępnych na rynku w ilości ok. 50 Mg/d. Działalność jest prowadzona na terenie działki ewidencyjnej 910/1 o powierzchni 1,8638 ha. Teren zakładu jest utwardzony i posiada ogrodzenie. Dział Produkcyjny Zakładu Przetwórstwa Mięsnego MAXPOL Sp. z o. o. stanowią jednokondygnacyjne budynki, na które składają się: część administracyjna, części magazynowe oraz część produkcyjna. Utwardzony plac jest przeznaczony pod manewry samochodów dostawczych przywożących surowce oraz odbierających gotowe produkty. Zakład Maxpol jest zaopatrywany w wodę z własnego ujęcia wód podziemnych z poziomu wodonośnego utworów trzeciorzędowych. Ujęcie jest eksploatowane na podstawie decyzji Starosty Raciborskiego udzielającej pozwolenia wodnoprawnego Nr 64/02/SE z dnia 31 lipca 2002r. Ujęcie wody zaspokaja w całości potrzeby Zakładu: cele technologiczne, potrzeby socjalno-gospodarcze pracowników oraz pozostałe (praca myjni). Rzeczywisty pobór wody z ujęcia Zakładu wynosi 40 m³/d (14 700 m³/rok). Ścieki technologiczne (z przetwórstwa mięsa oraz z myjni samochodowej) oraz socjalno – bytowe są odprowadzane do zbiorników bezodpływowych. Zakład podpisał umowę na odbiór ścieków z Gminnym Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Kuźni Raciborskiej na wywóz ścieków na oczyszczalnię ścieków w Kuźni Raciborskiej.

Zakład posiada następujące pozwolenia ekologiczne:

Decyzja Nr 22/07/SE z dnia 15.02.2007, znak: SE-II-6223/1-5/07 udzielająca pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie wód opadowych do ziemi do dnia 14 lutego 2017, limity: $Q_{\text{śrd}} = 21,4 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{max}} 124,6 \text{ dm}^3/\text{s}$, zawiesina ogólna $<100 \text{ mg}/\text{dm}^3$, węglowodory ropopochodne $<15 \text{ mg}/\text{dm}^3$

Decyzja Nr 64/02/SE z dnia 31.07.2002 r, znak: SE-II-6223/15/2002 udzielająca pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód podziemnych oraz ustanawiająca teren ochrony bezpośredniej, ważna do dnia: 31 grudnia 2012, limity: $Q_{\text{śrh}} = 15 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{\text{maxd}} = 320 \text{ m}^3/\text{d}$,

Decyzja Nr 32/02/SE z dnia 22.05.2002, znak: SE-III-7623/28/02 zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi do dnia 22 maja 2012 r.

Decyzja Nr 64/03/SE z dnia 03.06.2003, znak: SE-V-7644/9/2003 określająca rodzaje i ilości substancji dopuszczonych do wprowadzania do powietrza. Decyzja Nr 113/05/SE z dnia 26.07.2005, znak: SE-V-7644/17-6/2005 zmieniająca decyzję nr 64/03/SE.

Decyzja Nr 58/08/SE z dnia 01.04.2008, znak: SE-V-7644/3-9/08 określająca rodzaje i ilości substancji dopuszczonych do wprowadzania do powietrza, ważna do dnia 2 czerwca 2013 r., uchylająca decyzje poprzedzające, roczna emisja do powietrza [Mg/a]: pył zawieszony – 0,045, dwutlenek azotu – 1,401, dwutlenek siarki – 1,892, tlenek węgla - 0,262; formaldehyd – 0,116; fenol – 0,048, benzo(a)piren – 0,000033.

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A. w Raciborzu

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A. należy do największych polskich firm zajmujących się projektowaniem, produkcją, budową i serwisem urządzeń oraz obiektów energetycznych.

Aktualna oferta zakładu obejmuje: konwencjonalne kotły energetyczne i ciepłownicze z paleniskami: rusztowym, fluidalnym i pyłowym, na parametry pary pod- i nadkrytyczne, kotły odzyskowe, kotły do termicznej utylizacji odpadów, instalacje odsiarczania spalin metodą suchą, instalacje odsiarczania spalin metodą półsuchą, instalacje odsiarczania spalin metodą mokrą, diagnostykę, naprawy i modernizacje urządzeń kotłowych, produkcję elementów kotłowych, produkcję konstrukcji stalowych i innych nieciśnieniowych części dla energetyki, produkcję wymienników ciepła.

Podstawowe urządzenia służące do produkcji to przede wszystkim: piece grzewcze opalane gazem ziemnym wysokometanowym GZ 50, automaty spawalnicze, śrutownie komorowe i przelotowe, w których elementy stalowe są oczyszczane do odpowiedniej klasy czystości w zależności od potrzeb, kabiny malarskie, w których na wyroby nanoszone są powłoki malarskie, szereg drobnych urządzeń, jak np.: szlifierki stacjonarne, ręczne.

Stosowana technologia produkcji obejmuje typowe dla zakładu mechaniczne operacje takie jak: czyszczenie (śrutowanie), cięcie gazowe i plazmowe, obróbka plastyczna, obróbka skrawaniem, obróbka cieplna, spawanie, szlifowanie, malowanie, próby wodne. Operacje te są prowadzone w pięciu halach produkcyjnych o łącznej powierzchni $67\,024 \text{ m}^2$.

RAFAKO S.A. posiada mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków bytowo-przemysłowych. Oczyszczone ścieki i ścieki opadowe powstające w zakładzie odprowadzane są do rzeki Odry. Powstałe w procesie oczyszczania ścieków osady ściekowe są osuszane na poletkach, a następnie przekazywane uprawnionym firmom do wykorzystania.

Pozwolenia ekologiczne:

Decyzja Starosty Raciborskiego Nr 9/08/SE z dnia 22.01.2008 r. znak SE-V-7644/24-8/07 o rodzajach i ilościach substancji dopuszczonych do wprowadzania do powietrza z RAFAKO S.A.

Decyzja Starosty Raciborskiego Nr 135/07/SE z dnia 24.09.2007 r. znak SE-V-7644/17-6/07 udzielająca RAFAKO S.A. pozwolenia na uczestnictwo we wspólnotowym systemie handlu uprawnieniami do emisji.

Decyzja Starosty Raciborskiego 165/04/SE z dnia 16.12.2004 r. znak SE-II-6223/27/2004 na odprowadzanie ścieków przemysłowych i wód opadowych z RAFAKO S.A. do rzeki Odry w km 47+250

Decyzja Starosty Raciborskiego Nr 98/07/SE z dnia 9.07.2007 r. znak SE-III-7623/89-5/07 na wytwarzanie odpadów dla RAFAKO S.A.

Decyzja Starosty Raciborskiego Nr 182/06/SE z dnia 21.11.2006 r. znak SE-III-7623/110-4/06 zezwalająca RAFAKO S.A. na prowadzenie działalności w zakresie odzysku odpadów

Henkel Polska sp. z o.o. w Raciborzu

Na terenie zakładu produkuje się: - proszki do prania - marka Persil, Rex, mydła toaletowe - marka Fa, Bobas, Kajtek, Bac oraz La Toja i Magno na rynek hiszpański. Ponadto produkowane są środki powierzchniowo-czynne (kwas alkilobenzenosulfonowy) dla potrzeb Wydziału Proszkowni oraz dla potrzeb innych zakładów firmy Henkel. Zakład posiada pozwolenie zintegrowane – Decyzja Wojewody Śląskiego z dnia 30.12.2005r. / ŚR-III-6618/PZ/67/5/05. Termin ważności – 31.12.2015r.

ZPC „Mieszko” S.A. w Raciborzu

Zakłady Przemysłu Cukierniczego „Mieszko” S.A. zajmują się od 1993 roku produkcją różnego rodzaju słodczy. Firma kontynuuje liczącą ponad pół wieku tradycję cukiernictwa zakładów Ślązak i Raciborzanka. ZPC „Mieszko” S.A. Zakład numer 1 w Raciborzu posiada linie produkcyjne z automatami do pakowania, umożliwiające wytwarzanie: wyrobów czekoladowych (praliny), wyrobów żelowych i wyrobów z mas tłustych, a także do wyrobu cukierków typu „Krówka”. Na terenie Zakładu numer 1 znajdują się 4 linie technologiczne: linia do produkcji krówek i sugusów wyposażona w mieszkarki, zarabiarki, urządzenia do formowania i krajania masy oraz w automaty do zawijania, naważania i pakowania w torebki; linia do wytwarzania wyrobów czekoladowych – pralin, wyposażona w urządzenia mieszające, zarabiarki, urządzenia formujące, tnące, oblewarki, urządzenia chłodzące, i pakujące; linia do produkcji wyrobów ekstrudowanych; linia do produkcji pianek i galaretek.

ZPC Mieszko S.A. Zakład numer 2 w Raciborzu posiada linie produkcyjne z automatami do pakowania umożliwiające wytwarzanie wyrobów czekoladowych – pralin, karmelków twardych i nadziewanych, wyrobów czekoladowych. Na terenie Zakładu numer 2 znajdują się 4 linie technologiczne: linia do produkcji karmelków nadziewanych i twardych oraz wylewanych wyposażona w parki do wytwarzania masy karmelowej i zarabiania składników, urządzeń formujących, urządzeń chłodzących oraz w automaty do zawijania, naważania i pakowania w torebki; linia do wytwarzania wyrobów czekoladowych (2 linie) oraz do wytwarzania pralin wyposażona w urządzenia mieszające, zarabiarki, urządzenia formujące, tnące, oblewarki, urządzenia chłodzące, i pakujące.

Zakład nr 1 posiada pozwolenie na wytwarzanie odpadów wraz z zezwoleniem na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów: Decyzja Nr 102/05/SE z dnia 6.07.2005 r.; termin ważności: 06.07.2005. – 05.07.2015. oraz pozwolenie wodnoprawne na pobór wody podziemnej za pomocą studni S-1 o wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 39,0 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $S = 1,27 \text{ m}$: Decyzja Nr 163/05/SE z dnia 10.11.2005 r.; termin ważności: 10.11.2005. – 09.11.2025.

Zakład nr 2 posiada pozwolenie na wyważanie odpadów wraz z zezwoleniem na prowadzenie działalności w zakresie odzysku oraz transportu odpadów: Decyzja Nr 102/05/SE z dnia 6.07.2005 r.; termin ważności: 06.07.2005. – 05.07.2015. oraz pozwolenie wodnoprawne na pobór wody podziemnej za pomocą studni H-1 o wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 20,0$ m³/h, przy depresji $S = 5,0$ m: DECYZJA Nr 181/05/SE z dnia 29.12.2005 r.; termin ważności: 29.12.2005. – 28.12.2015.

ZPC „Mieszko” S.A. posiada zintegrowany system zarządzania jakością certyfikowany przez Bureau Veritas Certification Polska (BVC Polska) na zgodność ze standardami międzynarodowymi ISO 9001:2000 oraz ISO 22000:2005.

Ponadto, firma jest posiadaczem certyfikatu OK Kosher, który potwierdza spełnienie przez firmę ściśle wyspecyfikowanych wymagań przy produkcji koszernej.

W 2006 r. ZPC „Mieszko” S.A. uzyskała certyfikaty International Food Standard (IFS) oraz British Retail Consortium Global Standard (BRC).

Zespół Odlewni „Rafamet” Sp. z o. o. w Kuźni Raciborskiej

Działalność zakładu polega na produkcji odlewów żeliwnych żeliwa sferoidalnego szarego o maksymalnej zainstalowanej zdolności produkcyjnej 72 ton wytopu na dobę. Ponadto zakład produkuje zespoły modelowe i opakowania drewniane do maszyn oraz wykonuje obróbkę mechaniczną i cieplną odlewów. Proces technologiczny odbywa się w instalacji do wytapiania żeliwa oraz wykonywania odlewów żeliwnych.

Emisja w zakładzie jest związana z procesem wytapiania żeliwa i procesem wykonywania odlewów. Źródłami emisji zorganizowanej są urządzenia technologiczne związane z procesem topienia wsadu oraz stanowiskiem spustu żeliwa do kadzi oraz zalewania form. W instalacji do wykonywania zespołów modelowych źródłem emisji SA urządzenia obróbki mechanicznej drewna. Zanieczyszczone powietrze jest kierowane kanałami do urządzenia odpylającego. Ponadto emisja do powietrza o charakterze zorganizowanym występuje w instalacji do przygotowywania mas formierskich, instalacji do wybijania i czyszczenia odlewów oraz w instalacjach pomocniczych (kotłownia, warsztat remontowy).

Gospodarka wodno – ściekowa: Woda dla celów zakładu pobierana jest z sieci wodociągowej. Na terenie zakładu powstają ścieki bytowe w ilości 10 174 m³/rok, technologiczne w ilości 75m³/rok, wody chłodnicze w ilości 183m³/rok, wody opadowe w ilości 18 126 m³/rok. Ścieki odprowadzane są do oczyszczalni Fabryki Obrabiarek „Rafamet” S.A. Zakład w ciągu roku wytwarza 1,75 Mg odpadów niebezpiecznych oraz 3045,3 Mg odpadów innych niż niebezpieczne. Odpady magazynowane są selektywnie a następnie przekazywane wyspecjalizowanej firmie.

Zakład pracuje w ruchu ciągłym w porze dnia i nocy. Zakład posiada pozwolenie zintegrowane udzielone decyzją Wojewody Śląskiego z dnia 20 kwietnia 2007 roku, ŚR-III-6618/PZ/141/06/7/07.

3.12. Gospodarstwa domowe

Aktualnie coraz większy nacisk kładzie się na zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu raciborskiego. Są to działania długotrwałe i najprawdopodobniej ich efekty będą zauważalne dopiero w następnych pokoleniach. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki ankietyzacji przeprowadzonej wśród mieszkańców powiatu raciborskiego.

L.p	Zaopatrzenie w wodę	Odprowadzanie ścieków	Źródło ciepła	Ilość pojazdów	Segregacja odpadów	Kwota przeznaczana na usuwanie odpadów	Oczekiwania
1.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	2	tak	Nie wypełniono	Budowa kanalizacji
2.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	1	tak	30 zł/miesiąc	Nie wypełniono
3.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	1	tak	30 zł/miesiąc	Nie wypełniono
4.	Sieć wodociągowa	Kanalizacja	Kocioł węglowy	1	tak	50 zł/miesiąc	Budowa kanalizacji i gazociągu
5.	Sieć Wodociągowa Własna studnia	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	5 w tym ciągnik	tak	Nie wypełniono	Budowa kanalizacji i oczyszczalni
6.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	0	tak	30 zł/miesiąc	Nie wypełniono
7.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	2	tak	50 zł/miesiąc	Nie wypełniono
8.	Sieć Wodociągowa Własna studnia	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	2	tak	52 zł/miesiąc	Nie wypełniono
9.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	b.d.	tak	Nie wypełniono	Nie wypełniono
10.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	2	tak	15 zł/miesiąc	Nie wypełniono
11.	Własna studnia	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	4 w tym ciągnik	tak	20 zł/miesiąc	Współpracy i informacji od władz
12.	Własna studnia	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	1	tak	30 zł/miesiąc	Nie wypełniono

L.p	Zaopatrzenie w wodę	Odprowadzanie ścieków	Źródło ciepła	Ilość pojazdów	Segregacja odpadów	Kwota przeznaczana na usuwanie odpadów	Oczekiwania
13.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	3	tak	27 zł/miesiąc	Nie wypełniono
14.	Sieć wodociągowa	Przydomowa oczyszczalnia	Kocioł węglowy	2	tak	10 zł/miesiąc	Dofinansowania inwestycji ekologicznych
15.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	1	tak	30 zł/miesiąc	Zwiększenia edukacji ekologicznej
16.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	2	tak	50 zł/miesiąc	Budowa kanalizacji
17.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	2	tak	Nie wypełniono	Nie wypełniono
18.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	1	tak	Nie wypełniono	Nie wypełniono
19.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł Węglowy Kolektory słoneczne	3	tak	50 zł/miesiąc	Dofinansowania inwestycji ekologicznych
20.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	1	tak	Nie wypełniono	Nie wypełniono
21.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	0	tak	22 zł/miesiąc	Budowa ciepłowni
22.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Sieć ciepłownicza	3	tak	Nie wypełniono	Nie wypełniono
23.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	1	tak	Nie wypełniono	Utwardzenie drogi
24.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	1	tak	Nie wypełniono	dostęp do pojemników na odpady

L.p	Zaopatrzenie w wodę	Odprowadzanie ścieków	Źródło ciepła	Ilość pojazdów	Segregacja odpadów	Kwota przeznaczana na usuwanie odpadów	Oczekiwania
25.	Sieć wodociągowa Własna studnia	Przydomowa oczyszczalnia	Kocioł węglowy	2	tak	20 zł/miesiąc	Budowa kompostowni
26.	Sieć wodociągowa	Kanalizacja	Kocioł węglowy ekologiczny	1	tak	30 zł/miesiąc	Nie wypełniono
27.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	1	tak	12 zł/miesiąc	Budowa kanalizacji Remonty dróg
28.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy ekologiczny	4	tak	Nie wypełniono	Budowa kanalizacji
29.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	1	nie	15 zł/miesiąc	Zwiększenie edukacji ekologicznej oraz dofinansowanie do inw. ekologicznych
30.	Sieć Wodociągowa własna studnia	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	2	tak	15 zł/miesiąc	Budowa kanalizacji Likwidacja „dzikich wysypisk”
31.	Sieć wodociągowa	Kanalizacja	Kocioł węglowy	1	tak	25 zł/miesiąc	Nie wypełniono
32.	Sieć wodociągowa	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	1	tak	30 zł/ miesiąc	Zminimalizowanie hałasu i zapylenia
33.	Sieć wodociągowa	kanalizacja	Sieć ciepłownicza	1	tak	-	Dotacje (wymiana kotłów, usuwanie azbestu)
34.	Sieć wodociągowa	kanalizacja	Sieć ciepłownicza	1	tak	20 zł/miesiąc	Nie wypełniono

L.p	Zaopatrzenie w wodę	Odprowadzanie ścieków	Źródło ciepła	Ilość pojazdów	Segregacja odpadów	Kwota przeznaczana na usuwanie odpadów	Oczekiwania
35.	Sieć wodociągowa	kanalizacja	Sieć ciepłownicza	1	tak	25 zł/miesiąc	Egzekwowanie obowiązujących przepisów
36.	Sieć Wodociągowa własna studnia	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł węglowy	1	tak	50 zł/miesiąc	Dostęp do pojemników na szkło, papier
37.	Sieć wodociągowa	kanalizacja	Kocioł węglowy	1	tak	20 zł/miesiąc	Budowa ścieżek rowerowych, polepszenie stanu dróg
38.	Sieć wodociągowa	kanalizacja	Sieć ciepłownicza	1	tak	22 zł/miesiąc	Nie wypełniono
39.	Sieć wodociągowa	kanalizacja	Kocioł gazowy	1	tak	20 zł/miesiąc	Budowa spalarni
40.	Własna studnia	Zbiornik bezodpływowy	Kocioł Węglowy ekologiczny	2	tak	40 zł/miesiąc	Zapewnienie dofinansowań na gospodarkę odpadami
41.	Sieć wodociągowa	kanalizacja	Kocioł węglowy	1	tak	20 zł/miesiąc	Edukacji ekologicznej oraz łatwiejszego dostępu do pojemników

Jak wynika z powyższego zestawienia sporządzonego na podstawie ankiet wypełnionych przez mieszkańców powiatu raciborskiego generalnym źródłem ciepła są kotły węglowe. Jednak wielu z ankietowanych wskazywało na chęć zamiany kotła węglowego na źródło ciepła „przyjaźniejsze dla środowiska”. Problemem w zrealizowaniu tego zadania są koszty jakie należałoby ponieść. Pojawia się wiele opinii o konieczności dofinansowania takich przedsięwzięć.

W zakresie gospodarki ściekowej niewątpliwym oczekiwaniem mieszkańców powiatu jest budowa kanalizacji oraz oczyszczalni i zastąpienie nimi często nieszczelnych zbiorników bezodpływowych. Natomiast temat segregacji odpadów w gospodarstwach domowych można uznać w powiecie raciborskim praktycznie za zamknięty. Ankietowani prowadzą segregację polegającą na oddzielaniu papieru/makulatury od szkła, tworzyw sztucznych i odpadów niebezpiecznych. Bardzo wysoka jest świadomość społeczeństwa powiatu w zakresie kwalifikowania odpadów niebezpiecznych.

Bardzo istotne są również oczekiwania jakie mieszkańcy wskazali jako zadania do zrealizowania przez władze. Świadczą one o wysokim zaangażowaniu i trosce ankietowanych o stan najbliższego sobie środowiska naturalnego.

3.13. Rozwój edukacji ekologicznej

Skuteczna realizacja polityki ekologicznej państwa wymaga udziału w tym procesie wszystkich zainteresowanych podmiotów wywierających wpływ na sposób i intensywność korzystania ze środowiska, w tym również udziału obywateli. Podstawowe znaczenie dla szerokiego udziału społeczeństwa w realizowaniu celów ekologicznych ma edukacja ekologiczna i zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku.

Na terenie powiatu raciborskiego działalność edukacyjna prowadzona jest przez jednostki samorządowe: Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin, Nadleśnictwo Rudy Raciborskie, Ośrodek Doradztwa Rolniczego. Uczniowie szkół powiatu raciborskiego systematycznie zdobywają nagrody na konkursach ekologicznych o zasięgu wojewódzkim i krajowym.

Działania podejmowane w gminach koncentrują się przede wszystkim na wspieraniu edukacji ekologicznej w szkołach, organizowaniu akcji „Sprzątania Świata”, finansowaniu obchodów „Dnia Ziemi”. Na bieżąco jest realizowany cel wykształcenia u mieszkańców powiatu nawyków kultury ekologicznej.

Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży jest ważnym zadaniem realizowanym w formalnym systemie kształcenia obejmującym wychowanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe oraz szkolnictwo wyższe.

Rozporządzenie MEN z dn. 15.02. 1999 dotyczące podstawy programowej kształcenia ogólnego określa podstawowe zadania szkoły w zakresie nauczania, umiejętności i pracy wychowawczej uwzględniając w nich działania mające na celu wzrost świadomości ekologicznej uczniów. Rozporządzenie to wprowadza również obok przedmiotów i bloków przedmiotowych realizację ścieżki międzyprzedmiotowej. Wymóg ten do 2003 roku obejmował tylko szkoły podstawowe i gimnazja, od 2003 roku objął również szkoły średnie. Jedną ze ścieżek interdyscyplinarnych jest edukacja ekologiczna. Tematyka ekologiczna stanowi element wielu przedmiotów a jej właściwa realizacja zależy przede wszystkim od zaangażowania nauczycieli, od ich znajomości najważniejszych problemów z zakresu ochrony środowiska powiatu raciborskiego.

Ważnym zadaniem jest wprowadzanie do programów szkolnych zagadnień związanych z edukacją ekologiczną szczególnie dotyczącą tych problemów, które w danej gminie czy mieście są najistotniejsze, np. stosowanie ekologicznych źródeł energii, selektywna zbiórka odpadów, właściwa gospodarka wodno-ściekowa itp. Stosowanie przez nauczycieli metod aktywizujących i poszukujących tj. burza mózgów, karty pracy, projekty; zajęcia terenowe oparte na bezpośrednim kontakcie ucznia z przedstawianą problematyką wykształci w uczniu umiejętność obserwacji, logicznego myślenia, kojarzenia, wyciągania wniosków. Nauczyciele podejmujący się realizacji zagadnień związanych z edukacją ekologiczną powinni zarówno współpracować ze sobą, jak i współpracować z instytucjami/ organizacjami wspierającymi ich działalność.

Jednym z podstawowych warunków zrównoważonego rozwoju jest włączenie do udziału w nim całego społeczeństwa. Dlatego konieczna jest jak najbardziej wszechstronna edukacja ekologiczna skierowana do: osób dorosłych, różnych grup zawodowych (rolników, organizatorów turystyki, przemysłowców). Najlepszym i najefektywniejszym sposobem podniesienia świadomości ekologicznej osób dorosłych jest zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne. Wymaga to szerokiego informowania społeczeństwa o stanie środowiska, działaniach na rzecz jego ochrony, a także o możliwościach prawnych uczestniczenia mieszkańców w podejmowaniu decyzji mających wpływ na stan środowiska. Wśród wielu ważnych tematów edukacji ekologicznej znaczące miejsce należy przypisać edukacji w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, gospodarki ściekowej, ochrony powietrza atmosferycznego, oszczędności energii itp. Szczególnie ważną rolę w edukacji ekologicznej mają organy samorządowe. Powinny one współdziałać przy opracowywaniu i realizacji lokalnych programów edukacji ekologicznej oraz z organizacjami, instytucjami, przedstawicielami zakładów pracy i społeczności lokalnych. Nadal w licznych lasach powiatu rozwijana będzie edukacja leśna prowadzona przez pracowników Lasów Państwowych przy współdziałaniu jednostek samorządu terytorialnego, kół łowieckich itp. Ze względu na możliwości rozwoju turystyki i rekreacji szczególnie w północnych gminach powiatu (Nędza i Kuźnia Raciborska) oraz na terenie Raciborza (Arboretum Bramy Morawskiej), konieczne jest obejmowanie edukacją ekologiczną organizatorów turystyki i wypoczynku, jak i osób korzystających z oferowanych usług oraz mieszkańców terenów cennych przyrodniczo.

Ważną kwestią jest edukacja w miejscu pracy, ponieważ większość czynnych zawodowo osób poprzez podejmowane decyzje, ma mniej lub bardziej bezpośredni wpływ na stan środowiska. Nowym i ważnym wezwaniem dla edukacji jest zmieniająca się pozycja polskiego rolnictwa i wsi w procesie integracji z UE. Przemianom tym musi towarzyszyć zwiększenie świadomości ekologicznej rolników i zachowanie tradycji przyjaznego dla środowiska rolnictwa (np. poprzez wdrażanie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych).

Zdecydowanie największy wpływ na poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa mają media. Podkreślić należy, że istnieje ścisła zależność między wiedzą społeczeństwa z zakresu stanu środowiska i nastawieniem do działań na rzecz jego ochrony, a sposobem ukazywania problemów ekologicznych w mediach. Coraz większego znaczenia nabierają tematyczne programy publicystyczne, filmy popularnonaukowe o tematyce środowiskowej oraz reklama społeczna promująca działania przyjazne środowisku. Współpraca w zakresie propagowania

edukacji ekologicznej poprzez media powinna być realizowana we współpracy z innymi powiatami i miastami województwa i zaowocować cyklicznym ukazywaniem się ulotek informacyjnych, artykułów, programów TV, audycji radiowych, w których przybliżałoby się mieszkańcom bieżące problemy i działania o charakterze prośrodowiskowym.

Efektom współpracy z telewizją lokalną mógłby być cykl programów informacyjnych, wywiadów z politykami, osobami zaangażowanymi w ochronę środowiska, filmów edukacyjnych. Ze względu na możliwość wykorzystania komputerów coraz większe znaczenie będzie miała treść edukacyjna na stronach www oraz możliwość kontaktu i dyskusji z mieszkańcami drogą internetową. Duże znaczenie w EE dorosłych mają działania pozaszkolne podejmowane przez uczniów i nauczycieli. Umożliwiają one włączenie do programu edukacji ekologicznej społeczności lokalnych, bez których poparcia żadne działania na rzecz ochrony środowiska nie powiodą się. Równocześnie wspólne działania dzieci i rodziców stwarzają szansę zmiany mentalności społeczeństwa i kształtowania świadomości proekologicznej.

3.13.1. Osiągnięte cele zaplanowane do realizacji w latach 2004 – 2007

Edukacja ekologiczna rolników

Gmina Kornowac - Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie właściwego przechowywania obornika, gnojówki, środków ochrony roślin oraz wdrażanie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych jest to zadanie wykonywane okresowo (w zależności od potrzeb) przez pracowników ODR z udziałem UG Kornowac. Szkolenia rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego, agroturystyki i wdrażania Dobrych Praktyk Rolniczych – jest to zadanie cykliczne prowadzone przez pracowników ODR przy udziale UG Kornowac. Promowanie gospodarstw ekologicznych i wsparcie doradcze rolników w tym zakresie – na terenie Gminy Kornowac istnieje 5 gospodarstw ekologicznych otrzymują oni pomoc z ODR.

Oznakowanie tras rowerowych

Gmina Kornowac - Zadanie to zostało wykonane w roku 2006 pod nazwą „Rowerem po Śląsku”. W ramach mikroprojektu oznakowano 38,7 km ścieżek rowerowych na których ustawiono 436 tablic, w ramach tego zadania wydano folder-mapę w ilości 2500 szt. Projekt współfinansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w 75%, w 10% z budżetu państwa oraz 15% z budżetu gminy. Realizacja mikroprojektu obejmowała również nadzór inwestorski nad oznakowaniem tras rowerowych. Całość zadania to koszt rzędu około 55 000 zł.

Dofinansowanie akcji ekologicznych

Gmina Kornowac - co roku we wrześniu jest organizowana akcja pod nazwą „Sprzątanie świata”. Uczniowie gimnazjum, szkół podstawowych i przedszkoli są zaangażowani w sprzątanie gminy. Koszt takiej akcji oscyluje w granicach od 1500 zł do 2000 zł. Obejmuje on zakup worków, rękawic, poczęstunku dla dzieci i młodzieży oraz wywozu zebranych śmieci przez podmiot posiadający stosowne zezwolenie. W kwietniu każdego roku pracownik ds. ochrony środowiska odwiedza przedszkola uświadamiając dzieci o konieczności segregacji odpadów.

Organizacja konkursów ekologicznych, happeningów, festynów, biegów na orientację i innych form edukacji ekologicznej

Gmina Nędza - zrealizowane w 76 %. Planowano przeznaczyć na ten cel 16 tys. zł. Do dnia 31.12.2007 r. wydatkowano 12,1 tys. zł. Źródło finansowania stanowiły środki własne Gminy.

Zadanie p.n. Bieżące Informowanie na stronach www starostwa i gmin o stanie środowiska w powiecie i działaniach podejmowanych na rzecz jego ochrony.

Gmina Nędza - wykonano w 90 %. Na zadanie przeznaczono środki własne gminy w ramach kosztów prowadzenia strony internetowej. Na dofinansowanie akcji ekologicznych np. Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata w gminie Nędza planowano wydatkować 4 tys. zł. Do dnia 31.12.2007 r. wydano 2,1 tys. zł. Przeznaczono na cel środki własne gminy.

W Gminie Rudnik zrealizowano 2 zadania: organizacja konkursów ekologicznych, happeningów, festynów, biegów na orientację i innych form edukacji ekologicznej oraz edukacja ekologiczna mieszkańców n.t. proekologicznych zachowań w zakresie korzystania ze środków transportu, energooszczędności, zmniejszenia niskiej emisji. Na pierwsze zadanie wydatkowano 491,00 zł. Źródło finansowania stanowiły środki własne gminy oraz środki Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Realizacja zadania polegała na przeprowadzeniu międzygminnego konkursu ekologicznego ekologicznego przedszkolach. Na zadanie drugie wydatkowano 1700 zł. Źródło finansowania stanowiły środki własne gminy.

Gmina Krzyżanowice na organizację konkursów ekologicznych, happeningów, festynów, biegów na orientację i innych form edukacji ekologicznej przeznacza 5 tys. zł rocznie. Środki wydatkowane są z GFOŚiGW. Zadanie realizowane jest na bieżąco przez szkoły. Zadanie p.n. proekologicznych zachowań w zakresie korzystania ze środków transportu, energooszczędności, zmniejszenia niskiej emisji realizowane jest na bieżąco poprzez ulotki oraz miejscową prasę „Gminne Wieści”. Ponadto w Gminie Krzyżanowice realizowane jest na bieżąco zadanie p.n. Bieżące informowanie na stronach www starostwa i gmin o stanie środowiska w powiecie i działaniach podejmowanych na rzecz jego ochrony.

W Gminie Kuźnia Raciborska na przedsięwzięcie Dofinansowanie akcji ekologicznych np. Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata przeznaczono kwotę 9 tys. zł. Środki wygospodarowano z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

W gminie Racibórz na organizację konkursów ekologicznych, happeningów, festynów, biegów na orientację i innych form edukacji ekologicznej przeznaczono 205 700 zł, źródło finansowania stanowiły środki Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz budżet gminy. Zadanie edukacja ekologiczna mieszkańców na temat proekologicznych zachowań w zakresie korzystania ze środków transportu, energooszczędności, zmniejszenia niskiej emisji jest realizowany w gminie na bieżąco. Do dnia 31. 12. 2006r. wydatkowano 77 600 zł, źródło finansowania stanowiły środki Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Na zadanie dofinansowania akcji ekologicznych np. Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata ekologicznych gminie Racibórz przeznaczono 1700 zł, źródło finansowania stanowiły środki Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

3.14. Podsumowanie

Informacje zawarte w powyższym rozdziale pozwalają stwierdzić jednoznacznie, że stan środowiska w powiecie raciborskim nie budzi żadnych wątpliwości. Wykorzystane materiały monitoringu środowiska przedstawiają zmniejszanie się wprowadzanych zanieczyszczeń zarówno do powietrza jak i do wód. Ponadto ankietyzacja zakładów przemysłowych powiatu pozwoliła stwierdzić dużą świadomość ekologiczną zarządzających tymi zakładami. W ostatnich latach zastosowano wiele rozwiązań chroniących środowisko. Aktualizacji programu ochrony środowiska dokonano w oparciu o wydane raporty, opracowania wykonywane w ramach monitoringu środowiska oraz z uwzględniając informacje uzyskane w wyniku ankietyzacji podmiotów korzystających ze środowiska na terenie powiatu raciborskiego oraz ankietyzacji mieszkańców powiatu. Jakość wód powierzchniowych poprawia się lub utrzymuje na pewnym poziomie. Nie stwierdza się gwałtownego wzrostu jakiegokolwiek z zanieczyszczeń. Natomiast wzrasta długość wykonanych sieci kanalizacyjnych, modernizowane są istniejące oczyszczalnie ścieków, buduje się nowa oczyszczalnia. Ponadto mieszkańcy w uzasadnionych przypadkach wykonują przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Rozwinał się również system segregacji odpadów, ochrona zasobów przyrody jest na bieżąco realizowana przez władze gminne. Nie budzi również zastrzeżeń sposób wydobywania kopaliny zlokalizowanej na tym terenie. Istotnym jest również zalesienie tutejszego powiatu, z szczególnym uwzględnieniem Gminy Nędza oraz rozwój rolnictwa i osadnictwa.

Przeanalizowanie aktualnego stanu środowiska w powiecie raciborskim pozwoliło na wyciągnięcie wniosku, iż środowisko tego terenu znajduje się w dobrych rękach, a dalsza racjonalna gospodarka „środowiskowa” będzie stanowiła podwaliny do dalszej poprawy środowiska w zakresie wszystkich jego komponentów.

4. PRZYSZŁOŚCIOWY ROZWÓJ POWIATU RACIBORSKIEGO A OCHRONA ŚRODOWISKA

4.1. Wprowadzenie

Rozwój powiatu uzależniony jest od wielu czynników. Ogólne tendencje rozwojowe obserwowane do tej pory, mają wpływ na wszystkie dziedziny życia człowieka ale i na stan środowiska. Trudno zaplanować jak rozwój ten będzie przebiegał, należy jednak przewidzieć działania minimalizujące ewentualny negatywny jego wpływ na środowisko. Duże znaczenie odgrywają decyzje podejmowane przez władze poszczególnych gmin, władze powiatu, a także decyzje podejmowane na szczeblu wojewódzkim i krajowym. Wspólnie powinniśmy dążyć do wszechstronnego rozwoju powiatu, stosując zasadę zrównoważonego rozwoju.

4.2. Tendencje rozwojowe

Rozwój powiatu raciborskiego wymaga podjęcia wyzwań w zakresie przemysłu, rolnictwa i obszarów wiejskich, szkolnictwa i kształcenia oraz w dziedzinie promocji gospodarczej i turystyki.

W sferze rolnictwa na obszarach wiejskich należy dostosować strukturę gospodarstw rolnych do wymagań rynkowych, w tym do rynków zewnętrznych, w celu podniesienia poziomu cywilizacyjnego obszarów wiejskich i zwiększenia dochodów ludności wiejskiej powiatu. Rolnictwo w powiecie jest

dobrze rozwinięte istnieją zarówno gospodarstwa indywidualne jak i większe gospodarstwa rolne. Dobra jakość gleb oraz łagodny klimat sprzyjają produkcji rolnej. Powstające produkty muszą być jednak atrakcyjne cenowo a zarazem dobrej jakości. W społeczeństwie coraz większe jest zainteresowanie tzw. produktami ekologicznymi. Natomiast prowadzenie dużych gospodarstw i masowa produkcja wiąże się ze stosowaniem większych ilości środków chemicznych. Co skutkuje w środowisku eutrofizacją wód stojących lub zakwaszeniem gleb. Jednocześnie powstają większe ilości odpadów i ścieków. Należy mieć to na uwadze i stworzyć zaplecze w postaci składowisk odpadów, oczyszczalni ścieków lub ewentualną rozbudowę istniejących.

Za pożądane tendencje rozwojowe w polu strategicznym rolnictwo proponuje się:

- specjalizację produkcji rolnej i tworzenie grup producenckich,
- rozwój rynku produktów rolno-spożywczych, w tym powiązanie producentów rolnych z firmami przetwórczymi,
- zmiany mentalne ludności wiejskiej i podniesienie poziomu kwalifikacji rolników,
- znaczący wzrost liczby gospodarstw agroturystycznych,
- zagospodarowanie nieużytków rolnych.

W sferze przemysłu – tworzenie nowych zakładów produkcyjnych to przede wszystkim nowe miejsca pracy dla mieszkańców. Należy wspierać rozwój małych i średnich przedsiębiorców, szukać nowych inwestorów, którzy mogliby wstąpić w rolę likwidowanych przedsiębiorstw państwowych i wykorzystać istniejące zaplecze infrastruktury. Powstające nowe linie technologiczne, nowy przemysł stanowią zagrożenie dla środowiska naturalnego, chociażby ze względu na ewentualne awarie. Powodują zmiany w istniejącym naturalnym krajobrazie. Dlatego należy promować rozwój tzw. czystych technologii.

Zakłady przemysłowe pracują w cyklu 24 godzinnym, skutkiem tego jest generowanie hałasu do środowiska, wzmożony ruch uliczny (powstaje hałas i zanieczyszczenia powietrza), także w porze nocnej.

Istotnym celem rozwoju powiatu jest zwiększenie podaży miejsc pracy i podniesienie ogólnego poziomu życia społeczności lokalnych, a w rezultacie zatrzymanie odpływu ludzi szczególnie młodych w poszukiwaniu pracy. Należy się tym samym liczyć z większym zanieczyszczeniem środowiska, ze zużycia energii, wody, gazu czy benzyny.

Do nowych miejsc pracy należy przyjmować wykwalifikowanych pracowników. W tych warunkach niezbędne są zarówno przekwalifikowania i doksztalcanie zawodowe osób czynnych zawodowo jak i poszukujących pracy. W odniesieniu do młodzieży niezbędne jest poszerzenie oferty edukacyjnej i stworzenie nowych specjalności zawodowych w ścisłym dostosowaniu do wymagań rynku pracy.

Tendencje rozwojowe w polu przemysłu, obejmują:

- podnoszenie kompetencji przedsiębiorców,
- podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych mieszkańców,
- utrzymanie i rozwój istniejących firm,
- tworzenie warunków dla powstawania nowych zakładów.

Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii. Coraz większego znaczenia nabierają odnawialne źródła energii, których wykorzystywanie nie zagraża środowisku. W wyniku tego obniżane są koszty pozyskiwania energii, minimalizowane koszty przesyłu energii. Ograniczenie przewozu paliw powoduje ograniczenie emisji komunikacyjnej. Zmniejsza się również negatywne oddziaływanie wydobywania zasobów nieodnawialnych. Władze realizując politykę zrównoważonego rozwoju powinny stwarzać korzystne warunki dla rozwoju działalności związanej z wykorzystywaniem alternatywnych źródeł energii oraz innych przyjaznych środowisku technologii.

Współpraca międzynarodowa i promocja gospodarcza.

Promowanie powiatu powinno być prowadzone poprzez nawiązywanie partnerskiej współpracy z gminami i ościennymi powiatami a nawet podejmowanie współpracy międzynarodowej. Partnerstwo samorządów dotyczy realizacji wspólnych przedsięwzięć w dziedzinie infrastruktury, rolnictwa, turystyki i kultury w celu podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej powiatu.

Współpraca międzynarodowa powiatu raciborskiego obejmuje partnerskie kontakty z trzema zagranicznymi miastami. Promocja gospodarcza powiatu z wykorzystaniem kontaktów międzynarodowych powinna przyczynić się do zwiększenia napływu inwestorów. Powinna ona także służyć w większym stopniu do zapewnienia wejścia rodzimych firm na rynki regionów zagranicznych.

W dziedzinie współpracy międzynarodowej i promocji gospodarczej za pożądane tendencje można traktować:

- wzajemne udostępnianie rynku zbytu,
- rozwój nowych form kontaktów międzynarodowych,
- rozwój wspólnych przedsięwzięć.

Racibórz – stolica powiatu pełni ponadlokalne funkcje, jest zarazem ośrodkiem kulturowym i przemysłowym regionu. Ponadto stanowi węzeł komunikacyjny regionu. Spośród funkcji ponadlokalnych, którymi charakteryzuje się miasto Racibórz można wymienić między innymi sieć szkół średnich, szeroki wachlarz usług publicznych, instytucje i stowarzyszenia kulturalne, a także szpital świadczący specjalistyczne usługi medyczne.

Należy rozważyć uruchomienie takich tendencji rozwojowych jak:

- rozbudowa infrastruktury kultury, sportu i rekreacji oraz wzrost działalności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej,
- rozbudowa obiektów szkolnictwa i podniesienie jakości kształcenia,
- rozwój zawodowego szkolnictwa wyższego i wzrost dostępności młodzieży do wykształcenia wyższego,
- zapewnienie wysokiej jakości specjalistycznych usług medycznych w istniejących placówkach służby zdrowia.

Powiat raciborski współpracuje z następującymi partnerami zagranicznymi: Märkischer Kreis (Niemcy), Wrexham (Walia), Rendsburg (Niemcy). Nawiązane kontakty partnerskie Powiatu Raciborskiego z zagranicznymi miastami prowadzą do współpracy na różnych płaszczyznach. Odbywały się wizyty urzędników, młodzieży szkolnej, harcerzy, teatrzyków amatorskich, klubów sportowych i młodzieżowych, chórów i zespołów muzycznych, a także firm, organizacji pozarządowych i osób prywatnych.

Zarówno Wrexham, jak i Märkischer Kreis, mają tradycje przemysłowe z okresu poprzedzającego rewolucję przemysłową i zawsze potrafiły skutecznie reagować na przemiany gospodarcze. Obecnie podejmowane są starania na rzecz zacieśnienia więzi gospodarczych z Markischer Kreis. Do tej inicjatywy przyłączył się również Powiat Raciborski. Hrabstwo Wrexham i Powiat Raciborski współpracują w dziedzinie oświaty, kultury, sportu, gospodarki oraz wymieniają między sobą doświadczenia.

Miasto Rendsburg było pierwszą jednostką administracyjną, z którą Powiat Raciborski nawiązał nieoficjalną współpracę. Od wielu lat Rendsburg współpracuje ze szkołami w powiecie raciborskim, w ramach programu „Socrates Comenius”. Jest to bardzo owocna współpraca dla obu stron.

Ponadto powiat raciborski współpracuje z powiatem kędzierzyńsko-kozielskim, który charakteryzuje się dużym potencjałem gospodarczym, infrastrukturalnym, społecznym i intelektualnym. Jest jednym z czterech rejonów przemysłowych województwa opolskiego, a stolica powiatu - miasto Kędzierzyn-Koźle, jest drugim po Opolu miastem węzłowym strefy uprzemysłowienia i urbanizacji Opolszczyzny. Rejon ten posiada duże szanse rozwoju w obszarze innowacji, przemysłu i usług wykorzystujących drogowe, kolejowe i wodne walory komunikacyjne. Korzystne położenie związane jest przede wszystkim z bliskością autostrady A-4 Berlin - Kijów, z przebiegającą przez Kędzierzyn-Koźle międzynarodową magistralą kolejową wschód - zachód, która przewidziana jest do włączenia do Europejskiego Systemu Transportu Kolejowego oraz modernizowaną zgodnie z "Programem dla Odry 2006" drogą wodną na rzece Odra. Droga rzeczna posiada port, przeładownię oraz stocznię. Powiat posiada gęstą sieć dróg gminnych i powiatowych, cechuje się ponadto korzystnym usytuowaniem przy szlaku żeglugowym na Odrze.

Dlatego usytuowanie powiatu raciborskiego w bezpośrednim sąsiedztwie znaczących miast jak Kędzierzyn Koźle, Opawa, czy Ostrawa w Czechach wpływa korzystnie na jego rozwój. Niemniej jednak należy liczyć się z tym, że lokalizacja Raciborza na trasach prowadzących do dużych miast powoduje wzmoczenie ruchu drogowego wraz z nasilającymi się uciążliwościami. Jednocześnie daje szansę pozyskania turystów czy inwestorów. Konsekwencją wzrostu ruchu ulicznego i transportu jest wzrost emisji zanieczyszczeń w powietrzu. Wobec tego drogi przelotowe powinny być lokalizowane poza obszarami zamieszkałymi, natomiast transport publiczny powinien być na tyle atrakcyjny cenowo aby zastępował samochody prywatne.

Wszystkie gminy powiatu i powiat raciborski wstąpiły do Programu Rozwoju Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013. Głównym celem rozwoju Subregionu Zachodniego jest stymulowanie dynamicznego rozwoju przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Natomiast cele szczególne to między innymi poprawa jakości środowiska.

Mocną stroną Subregionu Zachodniego jest jego położenie geograficzne i walory przyrodnicze. Krajobraz uległ przeobrażeniom antropomorficznym jednak nadal urzeka, zwłaszcza w zachodniej części Subregionu. Budowa zbiornika retencyjnego „Racibórz” będzie kolejnym aspektem podkreślającym atrakcyjność przyrodniczą i krajobrazową tych terenów i zapewni ochronę przed powodzią. Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych można osiągnąć kontrolując i ograniczając uciążliwość przemysłu i miast dla środowiska. Niezbędny jest dalszy rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i zwiększenie ilości ścieków oczyszczanych, a także zmniejszenie ilości odpadów obciążających środowisko poprzez np. wprowadzenie szerokiego recyklingu odpadów i ich segregacji, stworzenie regionalnego systemu gospodarki odpadami. Należy podjąć działania skutkujące redukcją

zanieczyszczenia powietrza pyłami i gazami, m.in. dzięki zastosowaniu alternatywnych źródeł energii i pracom termomodernizacyjnym. Ze środków finansowane będą między innymi rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno – ściekowej, ograniczenie ilości odpadów deponowanych i zdeponowanych w środowisku oraz zdegradowanych obszarów, zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii – to najistotniejsze zadania ze względu na stan środowiska naturalnego, do realizacji których powiat raciborski przystąpi w porozumieniu z innymi powiatami i gminami.

Korzystnym dla powiatu raciborskiego byłoby wzięcie udziału w kolejnej edycji Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska. Program realizowany w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Kierunki przyznawania wsparcia obejmują między innymi: poprawę jakości środowiska, profilaktykę zagrożeń, rozwój turystyki i wiele innych dziedzin. Projekty realizowane w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej wymagają ścisłej współpracy partnerów – dwóch państw. Lokalizacja powiatu raciborskiego w bezpośrednim sąsiedztwie z Czechami stanowi przesłankę do nawiązania takiej współpracy, z efektów której skorzystały by obie społeczności. Jednym z celów szczegółowych programu jest poprawa stanu i jakości środowiska przyrodniczego na obszarze pogranicza polsko – czeskiego.

Do ogólnych tendencji rozwojowych kraju przyczyniło się niewątpliwie wstąpienie Polski do Unii Europejskiej. Wzrastające wymagania co do warunków pracy, możliwości spędzania wolnego czasu. Ludzie zwłaszcza młodzi korzystają z ośrodków kulturowych, zaplecza sportowego. Szybkie tempo życia powoduje że coraz więcej podróżujemy. Bogaty rynek konsumenta powoduje powstawanie większych ilości odpadów. Wzrost zapotrzebowania na lepsze warunki mieszkaniowe wywiera presję na dostęp do wolnych terenów na obrzeżach miast.

Zjawiska te mogą negatywnie wpłynąć na środowisko przyrodnicze. Aby ograniczyć ich wpływ należy przede wszystkim podjąć się przewidywania tendencji rozwojowych na etapie tworzenia planów zagospodarowania przestrzennego, inwestować w edukację ekologiczną społeczeństwa, promować ekologiczny styl życia.

Istotną tendencją, która wpływa na politykę ekologiczną jest udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska. W wyniku procesu „otwartego planowania” organizacje pozarządowe współpracują z samorządami na polu wymiany informacji i edukacji ekologicznej. W niektórych postępowaniach biorą udział na prawach strony przez co wprowadzając fachowe uwagi i rozwiązania. Proces „otwartego planowania” jest trudniejszy aniżeli planowanie tradycyjne. Wdrożenie opracowanego wspólnie planu jest jednak łatwiejsze i efektywniejsze.

5. DŁUGOTERMINOWA POLITYKA OCHRONY ŚRODOWISKA

5.1. Wprowadzenie

Dokumentem nadrzędnym dla Programów ochrony środowiska wszystkich szczebli jest II Polityka Ekologiczna Państwa. Zasady Polityki są zobowiązujące również dla strategii ochrony środowiska powiatu raciborskiego oraz podczas tworzenia programu dla województwa śląskiego.

Zasady realizacji Polityki Ekologicznej, cele i zadania zostały dodatkowo ujęte w "Programie wykonawczym do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 - 2010" oraz, w dostosowanej do

wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska, Polityce ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 -2010.

Nadrzędną zasadą przedstawioną w Polityce jest zasada zrównoważonego rozwoju. Najważniejszymi czynnikami, które należy uwzględniać przy programowaniu zrównoważonego rozwoju są czynniki społeczne, ekologiczne, przestrzenne i ekonomiczne. Po prawie 10 latach realizacji polityki „starej” polityki należało uwzględnić nową sytuację społeczną i ekonomiczną w państwie polskim. Ponadto aktualna polityka ekologiczna wynika z Konstytucji.

Przy opracowaniu II polityki państwa przyjęto jako podstawę i cel nadrzędny następujące myśli przewodnie: Nadrzędną wartością w polityce Trzeciej Rzeczypospolitej jest człowiek, będzie więc on także nadrzędną wartością w polityce ekologicznej państwa. Człowiek żyje w środowisku przyrodniczym. Zachowanie równowagi w tym systemie wymaga spójnego i łącznego zarządzania dostępem do zasobów środowiska oraz likwidacji i zapobiegania powstawaniu negatywnych dla środowiska skutków działalności gospodarczej. Bezpieczeństwo ekologiczne społeczeństwa i gospodarki wymaga nie tylko wprowadzenia zabezpieczeń przed niekorzystnym oddziaływaniem na środowisko działalności gospodarczej, ale także zabezpieczenia odpowiednich zasobów o charakterze dyspozycyjnym (woda, przestrzeń, lasy, obszary chronione). Polska zachowała i posiada znaczne obszary o dużych walorach przyrodniczych, o bogatej różnorodności biologicznej, należy objąć je szczególną ochroną.

W"II Polityce Ekologicznej Państwa" przyjmuje się trzy etapy osiągania planowanych celów:

1. lata 2000-2002 - etap realizacji celów krótkoterminowych w okresie ubiegania się o członkostwo w Unii Europejskiej;
2. lata 2003-2010 - etap realizacji celów średniookresowych w pierwszym okresie członkostwa w Unii Europejskiej;
3. od 2011 roku - etap realizacji celów długookresowych w ramach "Strategii zrównoważonego rozwoju Polski do 2025 roku", przygotowanej przez Radę Ministrów w oparciu o rezolucję Sejmu RP z dnia 2 marca 1999 r.

Do zadań w pierwszym etapie zaliczono między innymi:

- zmniejszenie negatywnego oddziaływania na zdrowie i środowisko, tzw. "gorących punktów",
- pełną realizację Układu Europejskiego,
- sukcesywne uzupełnianie prawa wynikające z wymogów prawa Unii Europejskiej,
- integrowanie celów polityki ekologicznej z celami polityk sektorowych,
- stworzenie warunków do realizacji międzynarodowych konwencji ekologicznych,
- wdrożenie reformy zarządzania państwem,
- usprawnienie systemu przeciwdziałania zagrożeniom.

Do zadań w drugim etapie zaliczono:

- poprawę stanu środowiska,
- wdrożenie prawa Unii Europejskiej,
- wdrożenie konwencji międzynarodowych, regionalnych i globalnych,
- wzmocnienie instytucji ochrony środowiska.

Do zadań w trzecim okresie zaliczono:

- ugruntowanie wdrożenia zrównoważonego rozwoju jako trwałej podstawy polityki społeczno-gospodarczej państwa,
- integrację ogólnej polityki ekologicznej państwa z polityką w poszczególnych sektorach,
- odbudowanie zniszczeń zaistniałych w środowisku przyrodniczym,
- utrzymanie i ochrona istniejących ekosystemów o cennych walorach przyrodniczych i kulturowych,
- renaturyzację obszarów cennych przyrodniczo,
- wzrost wartości produkcji w rolnictwie i leśnictwie.

W Polityce Ekologicznej Państwa przedstawione zostały także cele ogólne o charakterze strategicznym i realizacyjnym, w różnych horyzontach czasowych. Jako oddzielne zagadnienie omówione zostało zagadnienie włączania aspektów ochrony środowiska do polityk sektorowych takich jak: przemysł i energetyka, transport, rolnictwo, leśnictwo, budownictwo i gospodarka komunalna, zagospodarowanie przestrzenne, turystyka, ochrona zdrowia, handel i działalność obronna. Wskazane zostały przede wszystkim cele i działania, które należy podjąć w ramach programów sektorowych, jako konieczny udział sektorów w realizacji zrównoważonego rozwoju.

Z wymienionych w Polityce Ekologicznej Państwa celów i działań szczegółowych wybrano zagadnienia szczególnie istotne z punktu widzenia problemów występujących na terenie powiatu raciborskiego. Zagadnienia te uwzględniono w sposób szczegółowy w poszczególnych rozdziałach Programu.

W listopadzie 2002 roku Rada Ministrów przedstawiła Program Wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002-2010. Program wykonawczy został przygotowany zgodnie z treścią tezy 185 "II Polityki ekologicznej państwa", przyjętej przez Radę Ministrów 13 czerwca 2000 r. i przez Sejm 23 sierpnia 2001 r., która zakłada, iż po przyjęciu II Polityki ekologicznej państwa Minister Środowiska opracuje do niej program wykonawczy, zawierający m. in. wskazówki i wytyczne dla uwzględniania zagadnień ochrony środowiska w programach sektorowych, harmonogramy zadań wynikających z polityki ekologicznej państwa, zwłaszcza zadań nakładanych na administrację publiczną, a także szacunek kosztów osiągnięcia celów polityki ekologicznej. Program wykonawczy precyzuje sposoby osiągnięcia celów polityki ekologicznej w formie pakietów zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych (działań w sferze prawa, programowania, mechanizmów ekonomicznych, planowania przestrzennego, badań naukowych, kontroli i monitoringu, współpracy międzynarodowej i innych działań tego typu) na lata 2002-2010. Dla każdego pakietu zadań podano jego nazwę, jednostkę odpowiedzialną i jednostki współpracujące, termin realizacji i niezbędne nakłady.

Zgodnie z treścią tezy 189 "II Polityki ekologicznej państwa" przy formułowaniu poszczególnych zadań i pakietów zadań uwzględniono następujące priorytety:

- konieczność likwidacji związanych ze stanem środowiska bezpośrednich zagrożeń dla życia i zdrowia ludzi (w tym likwidacji tzw. "gorących punktów");
- konieczność przeciwdziałania degradacji środowiska przyrodniczego na terytorium kraju, zwłaszcza na obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych (w tym przestrzeni rolniczej i leśnej);
- konieczność partycypowania przez Polskę w przeciwdziałaniu zagrożeniom środowiska o charakterze globalnym.

Tak ustalone priorytety wynikają z faktu, że Polska nie wyszła jeszcze z okresu transformacji, ma szereg nie rozwiązanych własnych problemów ekologicznych i w rozwiązywaniu problemów globalnych może aktualnie partycypować tylko w takim zakresie, jaki wynika z przyjętych zobowiązań z tytułu ratyfikowanych konwencji międzynarodowych i protokołów do tych konwencji. Te zobowiązania Polska będzie ściśle i w pełnym zakresie realizować.

W miarę postępującego procesu implementacji wymogów prawa ochrony środowiska Unii Europejskiej i poprawy sytuacji ekologicznej w Polsce, udział naszego kraju w rozwiązywaniu globalnych problemów środowiskowych będzie mógł ulegać zwiększeniu.

"Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010" przeznaczony jest do rozpatrzenia i akceptacji przez gremia kierownicze państwa, a także do uwzględniania przy sporządzaniu programów sektorowych oraz regionalnych i lokalnych programów ochrony środowiska. Będzie także wykorzystywany przy opracowywaniu kolejnych średnio okresowych polityk ekologicznych państwa zgodnie z wymogami ustawy Prawo ochrony środowiska (polityki na okresy czteroletnie z perspektywą na następne cztery lata, podlegające co cztery lata ocenie realizacji i niezbędnym modyfikacjom).

Ponadto w maju 2008 roku udostępniono projekt raportu z realizacji polityki ekologicznej państwa w latach 2003 – 2006. Obowiązek przygotowania i przedkładania przez Radę Ministrów Sejmowi RP raportu z realizacji polityki ekologicznej państwa wynika z art.16 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150). Przyjęty przez Radę Ministrów w grudniu 2002 r, a uchwalony przez Sejm RP w maju 2003 r. dokument pt. „Polityka ekologiczna państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010” jest pierwszym dokumentem spełniającym wymogi ww. ustawy, określające krótkookresową czteroletnią politykę ekologiczną państwa, z realizacji której Rada Ministrów musi przedstawić Sejmowi raport. W „Polityce ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010” wskazano pięć podstawowych kierunków działań w zakresie ochrony, kształtowania i zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska: cele i zadania o charakterze systemowym, ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody, zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii, środowisko i zdrowie, dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, przeciwdziałanie zmianom klimatu.

Dokument uzupełniają cele dotyczące rozwoju systemu oceny realizacji polityki ekologicznej państwa w latach 2003-2006 oraz oszacowanie niezbędnych do poniesienia nakładów na realizację zaplanowanych celów i zadań. W ramach każdego (oprócz przeciwdziałania zmianom klimatu) z tych kierunków wyznaczono podstawowe obszary priorytetowe, a dla osiągnięcia tych priorytetów zdefiniowano działania, które powinny zostać zrealizowane w latach 2003 – 2006. Raport z realizacji polityki ekologicznej państwa ma za zadanie określenie w jakim zakresie zostały zrealizowane w latach 2003-2006 cele, działania i zadania planowane w ocenianym dokumencie pt. „Polityka ekologiczna państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010”, a także dostarczyć obiektywnych informacji na temat potrzeb w zakresie działań mających na celu zapewnienie właściwego stanu środowiska przyrodniczego i określenie dopuszczalnych ram korzystania z zasobów tego środowiska, zarówno przez obywateli jak i podmioty gospodarcze. Aby raport mógł spełnić wyżej wymienione funkcje zaistniała konieczność zastosowania mieszanego podejścia metodologicznego do oceny realizacji polityki ekologicznej państwa.

5.2. Zasady polityki ekologicznej

- zasada zrównoważonego rozwoju – podstawowa zasada polityki ekologicznej państwa,
- zasada przezorności - przewiduje, że rozwiązywanie problemów powinno następować już wtedy, gdy pojawia się uzasadnione prawdopodobieństwo zagrożenia, a nie po jego wystąpieniu i rozpoznaniu,
- zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi - oznacza przyjęcie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi,
- zasady równego dostępu do środowiska przyrodniczego - dotyczą one: sprawiedliwości międzypokoleniowej, sprawiedliwości między człowiekiem a przyrodą,
- zasada regionalizacji - rozszerzenie uprawnień dla władz terenowych, skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie (Morze Bałtyckie i strefy przybrzeżne, tereny górskie i podgórskie, doliny rzeczne),
- zasada uspołecznienia - stworzenie instytucjonalnych, prawnych i materialnych warunków do udziału obywateli, grup społecznych i organizacji pozarządowych w realizacji polityki ekologicznej,
- zasada "zanieczyszczający płaci" - odpowiedzialność za skutki zanieczyszczeń ponosi sprawca tych zanieczyszczeń,
- zasada prewencji - przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska powinno być podejmowane na etapie planowania,
- zasada stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT),
- zasada subsydiarności - wynika z Traktatu o Unii Europejskiej i oznacza, że Unia Europejska podejmuje działania nie należące do jej kompetencji wówczas, gdy cele proponowanych działań nie mogą być osiągnięte przez państwo członkowskie,
- zasada klauzul zabezpieczających - prawo umożliwiające państwom członkowskim stosowanie w uzasadnionych przypadkach ostrzejszych środków w porównaniu z wymaganiami wspólnotowego prawa ekologicznego,
- zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej - ma zastosowanie do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska.

5.2.1. Zasada zrównoważonego rozwoju

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa. Zrównoważony rozwój nie narusza w sposób istotny i trwały środowiska życia człowieka i godzi prawa przyrody, ekonomii oraz rozwoju społeczeństw wraz ze zrównoważeniem szans dostępu do zasobów obecnym i przyszłym pokoleniom. W skrócie, zapewnia rozwój wynikający z działalności człowieka odbywający się w harmonii z przyrodą.;

5.2.2. Zasada prewencji (zapobiegania przyszłym problemom) i oszczędnego korzystania z zasobów naturalnych

Zasadę prewencji, oznaczającą w szczególności:

- zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT),
- recykling, czyli zamykanie obiegu materiałów i surowców, odzysk, energii, wody i surowców ze ścieków i odpadów oraz gospodarcze wykorzystanie odpadów zamiast ich składowania,

- zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i kontroli (tzw. dyrektywa IPPC),
- wprowadzanie prośrodowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnosięciowymi i europejskimi wymogami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000 i EMAS, programach czystszej produkcji i Responsible Care itp.

5.2.3. Zasada "zanieczyszczający płaci"

Zasadę "zanieczyszczający płaci" odnoszącą się do odpowiedzialności za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń. Odpowiedzialność te ponosić powinny wszystkie jednostki użytkujące środowiska a więc także konsumenci, zwłaszcza, gdy mają możliwość wyboru mniej zagrażających środowisku dóbr konsumpcyjnych.

5.2.4. Zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi

Zasadę integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi, oznaczającą uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi.

5.2.5. Odpowiedzialność grup zadaniowych

Program był przygotowywany we współpracy z grupami zadaniowymi (są to zarówno przedstawiciele gałęzi gospodarki powodujących niepożądane efekty w środowisku, jak i eksperci, których doświadczenie i wiedza może pomóc w rozwiązaniu napotkanego problemu) oraz przy dużym zaangażowaniu Przedstawicieli Gmin powiatu raciborskiego, Nadleśnictwa Rudy Raciborskie, Regionalnego zarządu Gospodarki Wodnej. W podobny sposób powinien przebiegać proces jego wdrażania. Takie podejście ma szansę na sukces tylko wtedy, gdy grupy zadaniowe będą poczuwały się do odpowiedzialności za ochronę środowiska. Ponadto, oczekuje się od nich kreatywności, poszukiwania sposobów redukcji zanieczyszczeń i podejmowania decyzji dotyczących konkretnych działań zmniejszających negatywne oddziaływanie na środowisko.

5.2.6. Zasada regionalizmu

Zasadę regionalizacji, oznaczającą m.in. skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie, szczególnie w strefach przygranicznych (Gmina Krzyżanowice).

5.2.7. Zasada subsydiarności (pomocniczości)

Zasadę subsydiarności, wynikającą m.in. z Traktatu o Unii Europejskiej, a oznaczającą przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny tak, aby był on rozwiązywany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany.

5.2.8. Zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej

Zasadę skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej odnosząca się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska a następnie do oceny osiągniętych wyników a oznaczająca potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

5.2.9. Zasada uspołecznienia polityki ochrony środowiska

Zasada ta będzie realizowana poprzez stworzenie warunków do udziału obywateli, grup społecznych i organizacji pozarządowych w procesie tworzenia i wdrażania programu ochrony środowiska (i innych strategicznych programów), przy jednoczesnym rozwoju edukacji ekologicznej, wzroście świadomości i wrażliwości ekologicznej i kształtowaniu właściwych zachowań obywateli wobec środowiska. W procesie tym będą wykorzystywane zalecenia wynikające z "Konwencji z Aarhus w sprawie dostępu do informacji, udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji i dostępu do procedur sądowych w sprawach dotyczących środowiska". Kwestie te były uregulowane w oparciu o ustawę z dnia 9 listopada 2000 r. "o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie oraz ocenach oddziaływania na środowisko", która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2001 r. Ustawa ta z dniem 1 października została uchylona a jej przepisy zostały przełożone do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U.Nr 25, poz.150). Aktualnie planuje się ponowną zmianę ustawy p.o.ś. p.o zakresie dostępu do informacji organizacji ekologicznych. Ministerstwo Środowiska przewiduje, że zmiany wejdą w życie pod koniec 2008 roku bądź na początku 2009 roku.

5.3. Priorytety długoterminowe w zakresie ochrony środowiska i ich realizacja

Priorytety ekologiczne:

W zakresie poprawy jakości środowiska niezbędnym jest ustalenie następującej hierarchizacji potrzeb:

1. Gospodarka wodno - ściekowa.
2. Gospodarka odpadami.
3. Ochrona powietrza atmosferycznego.
4. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego.
5. Ochrona przed hałasem.
6. Rozwój edukacji ekologicznej.
7. Ochrona powierzchni ziemi i gleb.
8. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.
9. Zwalczanie i zapobieganie awariom przemysłowym.
10. Turystyka i rekreacja.
11. Ochrona zasobów kopalin.

Cele strategiczne:

W ramach określonych powyżej priorytetów realizowane będą **cele** strategiczne:

- utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania systemów wodnych,
- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- racjonalizacja systemu gospodarki odpadami,
- polepszenie jakości powietrza,
- racjonalne użytkowanie zasobów przyrody ,

- ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz doskonalenie systemu obszarów chronionych ,
- zachowanie istniejących zasobów leśnych oraz zwiększanie powierzchni lasów i wzrost ich bioróżnorodności biologicznej,
- rozwój edukacji ekologicznej,
- wykształcenie u mieszkańców powiatu raciborskiego nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności za stan i ochronę środowiska,
- ochrona i właściwe wykorzystanie istniejących zasobów glebowych oraz zachowanie wysokich walorów ekologicznych obszarów rolniczych,
- monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku,
- zmniejszanie zagrożenia dla mieszkańców i środowiska z powodu awarii przemysłowych i transportu materiałów niebezpiecznych,
- efektywne wykorzystywanie eksploatowanych złóż oraz ochrona zasobów złóż niezagospodarowanych (nieeksploatowanych),
- rozpoznanie uciążliwości hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu.

Kierunki działań:

Kierunki rozwoju gospodarczego obrazują pola strategiczne określone w obowiązujących Strategiach rozwoju powiatu raciborskiego i poszczególnych gmin w powiecie.

Dla Gmin powiatu raciborskiego określono następujące zalecenia - cele długoterminowe do realizacji w latach 2011-2015:

- kompleksowa budowa kanalizacji w gminach powiatu
- optymalizacja wykorzystania istniejących oczyszczalni ścieków oraz budowa gminnych oczyszczalni i przydomowych
- zapewnienie wszystkim mieszkańcom gmin odpowiedniej jakości wody do picia,
- ochrona przed powodzią,
- uporządkowanie obrotu odpadami i stworzenie warunków bezpiecznego unieszkodliwiania
- stworzenie infrastruktury recyklingu odpadów
- bieżąca modernizacja dróg,
- modernizacja taboru komunikacji samochodowej,
- wspieranie budowy infrastruktury rowerowej,
- zachowanie bioróżnorodności,
- określenie obszarów chronionych,
- przeciwdziałanie niekontrolowanemu wyrębom lasów,
- zwiększenie udziału problematyki ekologicznej w szkolnych programach nauczania,
- aktywna edukacja ekologiczna młodzieży w formalnym systemie kształcenia,
- wspieranie działań edukacji szkolnej przez instytucje samorządowe i państwowe,
- ochrona obszaru gmin przed hałasem,
- zmniejszanie zagrożenia dla mieszkańców i Środowiska z powodu transportu materiałów niebezpiecznych,
- ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej obszaru,
- zrównoważona pod względem ekonomicznym, społecznym i ekologicznym gospodarka leśna,
- ochrona i właściwe wykorzystanie istniejących zasobów glebowych,
- ochrona zasobów złóż surowców naturalnych.
- wykorzystanie położenia Raciborza i zbiornika „Racibórz Dolny” dla rozwoju turystyki, sportu i kultury,

- promocja gmin i współpracę transgraniczną
- stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości.

5.3.1. Gospodarka wodno - ściekowa

Powiat raciborski leży w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 332 Subniecka Kędzierzyńsko-Głubczycka.

W otworze 1114 w sieci krajowej jakość wód uległa poprawie z klasy II do Ib. Nieznacznie ulegają też zmianom typu hydrochemiczne wód podziemnych. Obszar powiatu raciborskiego w całości położony jest w dorzeczu Odry, która jest osią hydrograficzną regionu. Badania czystości rzek powiatu raciborskiego wskazują ich pozaklasowy charakter. Każdy z kontrolowanych przekrojów wykazuje pozaklasowość, szczególnie w klasyfikacji oznaczeń fizyko-chemicznych oraz bakteriologicznych.

Priorytet: Gospodarka wodno – ściekowa

Cel strategiczny: Poprawa jakości wód i zabezpieczenie przeciwpowodziowe

Celem strategicznym wynikającym wprost z „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015„ jest utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych. Intensywne działania w zakresie uporządkowania gospodarki wodnej pozwolą na znaczącą poprawę jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia mieszkańców w powiecie.

Zaopatrzenie w wodę do picia

Mieszkańcy powiatu raciborskiego korzystają z ujęć wód podziemnych. Stopień zwodociągowania powiatu jest bardzo wysoki. W gminie Rudnik wskaźnik ten wynosi blisko 100 %, większości gmin wskaźnik ten przekracza 95%. Z wody pobieranej z własnych studni kopanych korzystają domostwa zlokalizowane w małych przysiółkach, najczęściej w lasach.

Gospodarka ściekowa

Na terenie powiatu raciborskiego trwa proces rozbudowy sieci kanalizacyjnej. Od czasu opracowania poprzedniego programu znacznie zwiększyła się długość sieci w mieście Racibórz, skanalizowano także część Krzanowic. Trwa proces uzgodnień w zakresie budowy kanalizacji dla części południowo – zachodniej Kuźni Raciborskiej. Na terenie powiatu eksploatowane są komunalne oczyszczalnie ścieków: oczyszczalnia ścieków w Raciborzu, 2 oczyszczalnie w gminie Rudnik (Ponięcice, Modzurów), nowa oczyszczalnia w Krzanowicach oraz przeznaczona do likwidacji oczyszczalnia w Kuźni Raciborskiej. W Kuźni Raciborskiej trwa budowa nowej oczyszczalni ścieków.

Ochrona przeciwpowodziowa

Znaczny obszar powiatu znajduje się w obrębie wezbrań powodziowych rzeki Odry i jej dopływów. Powódź w 1997 roku spowodowała podjęcie szeregu robót inwestycyjnych i modernizacyjnych budowli hydrotechnicznych.

Kierunki działań:

Zaopatrzenie w wodę do picia

- modernizacja sieci wodociągowej
- likwidacja nieczynnych ujęć wody
- wprowadzanie stref ochrony ujęć
- minimalizacja wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych
- upowszechnienie oszczędzania wody jako zasobu strategicznego

Gospodarka ściekowa

- poprawa jakości i klasowości wody
- zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i gruntów, w tym budowa systemu oczyszczania ścieków
- ograniczenia zanieczyszczeń powierzchniowych gruntów

Ochrona przeciwpowodziowa

- budowa systemu retencji wód powierzchniowych
- budowa systemu ochrony przeciwpowodziowej
- zakończenie budowy Zbiornika Racibórz Dolny
- poprawa stanu technicznego i konserwacja cieków wodnych
- odbudowa i utrzymanie właściwego stanu systemu melioracji szczegółowej i podstawowej

W ramach realizacji celów długoterminowych oraz z uwzględnieniem zapisów programu na lata 2008-2015 określone zostały cele: poprawa jakości wód powierzchniowych poprzez zmniejszenie ilości ścieków komunalnych odprowadzanych bez oczyszczania, poprawa jakości ścieków, sukcesywne ograniczanie negatywnego wpływu zanieczyszczeń obszarowych i ścieków deszczowych na wody podziemne.

Realizacja powyższych celów prowadzona jest przez zakłady przemysłowe powiatu raciborskiego na bieżąco. Określając cel długoterminowy do realizacji do roku 2015, zakłady powinny liczyć się z koniecznością budowy, rozbudowy lub modernizacji zakładowych oczyszczalni ścieków lub z koniecznością podłączenia zakładów do gminnych oczyszczalni ścieków przemysłowych.

Zalecenia dla Gmin powiatu raciborskiego:

- kompleksowa budowa kanalizacji obejmującej wszystkie gminy powiatu.
- zintensyfikowanie współpracy ponadlokalnej dot. rozwiązania problemu gospodarki ściekowej,
- budowa, rozbudowa i systematyczna modernizacja sieci kanalizacyjnej,
- optymalizacja wykorzystania istniejących oczyszczalni ścieków,
- budowa gminnych oczyszczalni ścieków,
- budowa oczyszczalni przydomowych,
- intensyfikacja kontroli szamb,
- ograniczanie negatywnego wpływu na jakość wód zanieczyszczeń z rolnictwa,
- wspieranie zakładów przemysłowych w realizowaniu programów racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej,
- budowa systemów podczyszczających wzdłuż modernizowanych i nowo powstających dróg,
- modernizacja sieci wodociągowej,
- likwidacja nieczynnych ujęć wody,

- wprowadzanie stref ochrony pośredniej ujęć,
- minimalizacja wykorzystania wód podziemnych z ujęć własnych i wody wodociągowej do celów przemysłowych,
- budowa zbiornika Racibórz, Krzanowice, Kuźnia Raciborska,
- poprawa stanu technicznego i konserwacja cieków wodnych,
- odbudowa i utrzymanie właściwego stanu systemu melioracji szczegółowej i podstawowej.

Najistotniejszym celem długoterminowym z zakresu gospodarki wodno - ściekowej jest zrealizowanie budowy oczyszczalni ścieków i systemu kanalizacji wszystkich gmin powiatu.

Wymogi w tym zakresie zostały określone w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Szczególnie ważnym jest fakt, że władze polskie zostały zobligowane do zrealizowania tego celu do końca 2015 r.

5.3.2. Gospodarka odpadami

Priorytet: Gospodarka odpadami

Cel strategiczny: Racjonalizacja gospodarki odpadami.

Postępowanie z odpadami regulują następujące podstawowe akty prawne: ustawa o odpadach, ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych, ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej, ustawa Prawo ochrony środowiska, ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Ustawa o odpadach określa zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. W oparciu o obowiązujące uwarunkowania prawne określono cel długoterminowy polegający na minimalizacji ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i bezpieczne składowanie pozostałych odpadów. Celem głównym Aktualizacji programu ochrony środowiska dla Powiatu raciborskiego wynikającym z Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2010 jest stworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju i Polityką Ekologiczną Państwa.

Kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami w powiecie raciborskim:

- zapobieganie i minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów;
- zwiększenie udziału odzysku (w szczególności odzysku energii z odpadów), zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska;
- zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów;
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów;
- bieżąca aktualizacja bazy danych o gospodarce odpadami;
- objęcie 100% mieszkańców zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych;
- rozwój selektywnego zbierania odpadów: niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych, wielkogabarytowych oraz z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych i infrastruktury drogowej;
- wspieranie edukacji ekologicznej mieszkańców powiatu;
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska;

- zwiększenie efektywności selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych;
- ograniczenie składowania osadów ściekowych, od 2015 całkowite wyeliminowanie składowania;
- usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest do 2032 r.;
- całkowite unieszkodliwienie i wyeliminowanie PCB ze środowiska do 2010 r.
- budowa, rozbudowa i modernizacja linii sortowniczych plastiku i szkła
- stworzenie wykazu wszystkich istniejących na terenie gminy urządzeń (działających i złomowanych) zawierających PCB oraz miejsc potencjalnego występowania tych substancji jako zanieczyszczenia środowiska – podmioty gospodarcze lub mieszkańcy (posiadacze) będący właścicielami urządzeń lub odpadów, które zawierają PCB powinni zgłosić to do Urzędu Gminy w celu umieszczeniu ich na wykazie
- usunięcie do roku 2010 wszystkich materiałów i urządzeń zawierających PCB poprzez zorganizowanie systemu selektywnej zbiórki PCB jako odpadu specjalnego
- od mieszkańców gminy– zbiórka materiałów zawierających PCB w sieci punktów zbierania odpadów niebezpiecznych,
- od przedsiębiorstw – przekazywanie urządzeń i materiałów zawierających PCB podmiotom gospodarczym posiadającym stosowne pozwolenia na odbiór i transport odpadów niebezpiecznych
- prowadzenie nadzoru nad usuwaniem urządzeń i materiałów zawierających PCB (wykazanych w inwentaryzacji)
- przeprowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej dotyczącej możliwości wystąpienia PCB w urządzeniach występujących w gospodarstwach domowych oraz zagrożeń jakie może spowodować nieprawidłowe postępowanie z urządzeniami i odpadami zawierającymi PCB
- zwiększenia stopnia pozyskania olejów odpadowych szczególnie ze źródeł rozproszonych
- zorganizowania zbierania olejów odpadowych, ze źródeł rozproszonych na poziomie gminy
- przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji ilości materiałów zawierających azbest zlokalizowanych na terenie gminy - właściciel, zarządca lub użytkownik terenu, w którym znajduje się azbest musi przeprowadzić przegląd oraz przedstawić ilość materiałów zawierających azbest zlokalizowanych na jego terenie
- opracowanie powiatowego programu usuwania azbestu z nieruchomości będących własnością osób prywatnych
- wspieranie osób fizycznych chętnych we własnym zakresie usuwać z własnych budynków materiały zawierające azbest – często wysokie koszty usunięcia, transportu oraz unieszkodliwienia materiałów zawierających azbest utrudniają i zniechęcają właścicieli nieruchomości do podejmowanie takich działań, dlatego przewiduje się dofinansowanie wymiany pokryć dachowych lub elewacji głównie przez fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (powiatowe i gminne).

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- ponadlokalna racjonalna gospodarka odpadami
- stymulowanie zachowań mieszkańców w sferze gospodarki odpadami,
- egzekwowania określonego poziomu usług świadczonych przez firmy komunalne
- umocnienie pozycji instytucji odpowiedzialnych za ten sektor m.in. poprzez wyposażenie ich w wymagane instrumenty finansowe
- konieczna jest np. zmiana systemu i zasad pobierania
- instytucje odpowiedzialne za gospodarkę odpadami winny dbać o stworzenie bardziej atrakcyjnych warunków dla działalności kompetentnych firm komunalnych, m.in. przez określenie rozsądnych obszarów świadczenia usług i zawieranie z nimi umów na rozsądny okres czasu.

5.3.3. Ochrona powietrza atmosferycznego

Priorytet: Ochrona powietrza atmosferycznego

Cel strategiczny: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego.

Z obszaru powiatu raciborskiego emitowane jest ponad 600 Mg zanieczyszczeń pyłowych, co stanowi ok. 2% wartości emisji z terenu całego województwa śląskiego oraz ponad 200 tys. Mg zanieczyszczeń gazowych, co z kolei stanowi ok. 0,6% wartości emisji z całego województwa.

Na terenie powiatu raciborskiego problem emisji ze źródeł komunikacyjnych dotyczy głównie obszaru miasta Racibórz, gdzie przebiega droga krajowa relacji Chałupki - Opole. Niska emisja zanieczyszczeń występuje zarówno na terenach miejskich jak i wiejskich. Znajduje ona odzwierciedlenie we wzrostach stężeń dwutlenku siarki i pyłu zawieszzonego w sezonie grzewczym. Z badań prowadzonych przez Powiatową Stację Sanitarno Epidemiologiczną na terenie Raciborza oraz na terenach wiejskich powiatu (Borucin) wynika, że sezonowe różnice poziomu stężeń, zwłaszcza benzo(a)pirenu oraz sumy WWA, są nawet kilkukrotne.

Stan jakości powietrza jest zróżnicowany przestrzennie. Jednak generalnie strefa jaką jest powiat raciborski została zaliczona, wg kryterium ochrony zdrowia - do klasy B (ze względu na poziom stężenia benzenu, kształtujący się powyżej wartości dopuszczalnej, lecz nie przekraczający wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji), natomiast wg kryterium ochrony roślin - do klasy A.

Kierunki działań:

- redukcja niskiej emisji, ograniczenie emisji CO₂ (oraz NO_x+SO_x), ograniczenie strat energetycznych
- zintegrowanie i rozbudowa systemu ciepłowniczego, rozwój odnawialnych systemów produkcji energii,
- instalowanie urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powstałych w procesach spalania w zakładach przemysłowych,
- wspierania inwestycji odnawialnych źródeł energii,
- przebudowa świadomości społecznej w zakresie racjonalnego użytkowania energii,
- promocja wykorzystywania alternatywnych źródeł energii ciepłej,
- termorenowacja budynków,
- bieżąca modernizacja dróg ,
- wspieranie budowy infrastruktury rowerowej,
- modernizacja taboru komunikacji autobusowej,
- promowanie i tworzenie warunków dla zwiększenia się udziału podróży transportem zbiorowym.

Zalecenia dla zakładów funkcjonujących na terenie powiatu raciborskiego:

- ograniczenie emisji z procesów spalania paliw
- stopniowe zmniejszanie emisji ze źródeł przemysłowych,
- ograniczanie emisji ze źródeł komunikacyjnych do powietrza
- modernizację zakładowych kotłowni grzewczych

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- rozbudowa i bieżąca modernizacja dróg,
- dalsza modernizacja taboru komunikacji autobusowej,

- wymiana pojazdów na spełniające aktualnie obowiązujące normy,
- rozbudowa tras rowerowych i modernizacja istniejących,
- promowanie i tworzenie warunków dla zwiększania się udziału podróży transportem zbiorowym, rowerowym i pieszym pomiędzy miejscami zamieszkania, pracy oraz wypoczynku i zakupów,
- przyłączenie do sieci c.o. nowych odbiorców,
- kontynuowanie wspierania przedsięwzięć dotyczących korzystania z ekologicznych źródeł energii w indywidualnych gospodarstwach,
- dalsza termorenowacja budynków, stosowanie materiałów energooszczędnych w budownictwie,
- wdrażanie nowoczesnych technologii, przyjaznych środowisku,
- dostosowywanie procesów technologicznych do pełnej hermetyzacji i automatyzacji,
- promowanie oraz popularyzacja najlepszych praktyk w dziedzinie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym rozwiązań technologicznych, administracyjnych i finansowych.

Niezbędnym jest również wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem np. norm typu ISO oraz dobrowolnych działań nienormatywnych (np. czystsza produkcja.).

5.3.4. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

Priorytet: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

Występowanie na terenie powiatu raciborskiego obszarów cennych przyrodniczo wiąże się z występowaniem szeregu gatunków roślin i zwierząt podlegających ochronie.

Na system obszarów i obiektów prawnie chronionych powiatu raciborskiego składają się: Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich, rezerwat przyrody Łęczczok oraz pomniki przyrody. Ponadto w Raciborzu założono Arboretum Bramy Morawskiej, które obejmuje cały obszar lasu Obora, zlokalizowanego we wschodniej części Raciborza, po prawej stronie Odry. Arboretum ma służyć celom dydaktycznym, naukowym, kulturalnym, turystyczno-kulturalnym oraz zdrowotnym.

Cele strategiczne:

- **ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej**
- **doskonalenie systemu obszarów chronionych**
- **stała dbałość i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody.**

Kierunki działań:

- objęcie formami ochrony przyrody pełnej reprezentacji zasobów przyrody powiatu,
- wdrażanie na bieżąco systemu NATURA 2000,
- upowszechnienie i wprowadzanie form indywidualnej ochrony przyrody w postaci użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i stanowisk dokumentacyjnych przyrody nieożywionej,
- rozwój prac inwentaryzacyjnych w zakresie oceny stanu i rozpoznawania zagrożeń różnorodności biologicznej (wykonanie nowych i aktualizacja istniejących waloryzacji przyrodniczych),
- ochronie i renaturalizacji ciągów i połączeń ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych rzeki Odry, Rudy, Psiny i Suminy,
- bieżącej ochronie obszarów i obiektów prawnie chronionych, opracowaniu planów ochrony siedlisk gatunków, które są zagrożone,
- budowie przejść dla zwierząt pod trasami komunikacyjnymi,

- zachowaniu tradycyjnych praktyk gospodarczych na terenach cennych przyrodniczo,
- rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- ochronie elementów środowiska przyrodniczo-kulturowego,
- ochronie kompozycji układów zieleni,
- monitoringu ruchu turystycznego,
- selektywnym dostępie do terenów cennych przyrodniczo oraz ochronie tych terenów przed zainwestowaniem i tzw. dzikim zagospodarowaniem (szczególnie terenów PK CKKRW, parków, obszarów dolin rzecznych).

- przeciwdziałanie niekontrolowanemu wyrębom lasów
- ochrona zasobów leśnych i poprawa kondycji przyrodniczej obszarów leśnych oraz ich otulin
- zalesianie terenów nieużytkowanych rolniczo i małej wartości rolniczej
- opracowanie systemów rozwoju i funkcjonowania obszarów chronionych

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- zachowanie bioróżnorodności,
- rozwoju sieci szlaków turystycznych i ścieżek przyrodniczych,

Szczególną uwagę należy zwrócić na utrzymywanie na odpowiednim poziomie różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz zwiększeniu powierzchni terenów chronionych.

5.3.5. Ochrona przed hałasem

Priorytet: Ochrona przed hałasem

Hałas i pola elektromagnetyczne są elementami tzw. stresu miejskiego, wpływającymi na jakość życia ludności, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych i uprzemysłowionych (miasto Racibórz). Poprawa jakości środowiska na tych obszarach musi obejmować, oprócz szeregu działań wyszczególnionych w paragrafach dotyczących jakości powietrza, jakości wód i gospodarowania odpadami, działania ukierunkowane na ochronę przed hałasem, zwłaszcza pochodzącym ze środków transportu oraz ochronę przed polami elektromagnetycznymi wytwarzanymi przez urządzenia energetyczne i radiokomunikacyjne. W ostatnich latach nie wykonywano badań klimatu akustycznego na terenie powiatu raciborskiego.

Cel strategiczny: rozpoznanie i zmniejszenie uciążliwości hałasu na terenie powiatu

Realizacja celu długoterminowego, którym jest zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez jego obniżenie do poziomu obowiązujących standardów winna być poprzedzona dokładnym rozpoznaniem klimatu akustycznego. Obligatoryjnie ww. badania muszą być przeprowadzane dla aglomeracji o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. Powiat raciborski nie stanowi aglomeracji zgodnie z definicją ujętą w art. 3 pkt 1 ustawy prawo ochrony środowiska. Starosta miałby obowiązek sporządzenia mapy akustycznej dla miasta o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. natomiast liczba mieszkańców miasta Raciborza nie przekracza tej wartości.

W pierwszej kolejności, rozpoznaniem klimatu akustycznego należy objąć obszar gdzie skala zagrożenia hałasem jest największa ze względu na stopień urbanizacji i istniejącą sieć dróg oraz główne ciągi komunikacyjne (drogi krajowe). Zarządzający drogą lub linią kolejową zaliczonymi do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach

sporządza co pięć lat mapę akustyczną terenu, na którym eksploatacja obiektu może powodować przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Kierunki działań:

- dokonanie oceny akustycznej wybranych miejsc powiatu (drogi, linie kolejowe),
- wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed hałasem (kierunek realizowany na bieżąco),
- kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed hałasem,
- budowa, rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego wszystkich gmin powiatu.

5.3.6. Rozwój edukacji ekologicznej

Priorytet: Rozwój edukacji ekologicznej

Cel strategiczny: Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa

Kierunki działań:

- prowadzenie zajęć dydaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej z zakresu edukacji leśnej z wykorzystaniem istniejących ścieżek przyrodniczych
- wprowadzanie do programów szkolnych zagadnień związanych z edukacją ekologiczną ze szczególnym uwzględnieniem problemów występujących na terenie powiatu raciborskiego (gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, niska emisja),
- organizacja konkursów ekologicznych, happeningów, festynów, biegów na orientację i innych form edukacji ekologicznej,
- bieżące informowanie na stronach www starostwa i gmin o stanie środowiska w powiecie i działaniach podejmowanych na rzecz jego ochrony,
- szkolenia rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego, agroturystyki i wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych,
- zwiększenie oferty wydawniczej dotyczącej zasobów przyrodniczych powiatu,
- dofinansowanie akcji ekologicznych np. Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata w gminach powiatu.

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- wspieranie i szerzenie akcji sprzątania świata,
- organizowanie konkursów dla dzieci i młodzieży o tematyce ekologicznej,
- zaznajamianie społeczeństwa z podstawowymi problemami ochrony środowiska na terenach gmin,
- piętnowanie problemów środowiskowych, za które odpowiadają mieszkańcy (dzikie wysypiska)

5.3.7. Ochrona powierzchni ziemi i gleb

Priorytet: Ochrona gleb

Środowisko glebowe na terenie powiatu jest dosyć zróżnicowane, co wynika w dużej mierze z różnorodności podłoża geologicznego. Należy wyróżnić gleby wytworzone ze skał Płaskowyżu Głubczyckiego, Płaskowyżu Rybnickiego i Kotliny Raciborskiej. Szczególnie korzystne warunki glebowe występują w gminach na lewym brzegu Odry - gminie Krzanowice, Pietrowice Wielkie, Krzyżanowice, a także w Rudniku i Raciborzu. Ponad 60% ogólnej powierzchni gruntów ornych w powiecie raciborskim to ziemia najwyższej jakości o klasach bonitacyjnych od I do IIIa. Wysoka jakość gleb jest jednym z istotnych elementów mających wpływ na strukturę zasiewów oraz wysokość uzyskiwanych plonów, które w większości przypadków są dużo wyższe od średnich krajowych. Jednak mogą występować lokalne zanieczyszczenia gleb spowodowane np. nieprawidłową kulturą rolną, co może powodować erozję wodną i wietrzną oraz przedostawanie się nadmiaru nawozów do wód i do ziemi.

Cel strategiczny: Ochrona i właściwe wykorzystanie istniejących zasobów glebowych oraz zachowanie wysokich walorów ekologicznych obszarów rolniczych

Kierunki działań:

- monitoring użytków rolnych w celu przeciwdziałaniu nadmiernemu zakwaszaniu gleb,
- ochrona gleb o wysokiej przydatności rolniczej przed przeznaczeniem na cele nierolnicze,
- zachowanie śródpolnych zadrzewień, zakrzaczeń, kompleksów leśnych i nieużytków podmokłych jako ważnych elementów funkcjonalnych struktury ekologicznej i obiektów warunkujących utrzymanie odpowiedniego poziomu wód gruntowych na obszarach rolniczych,
- właściwa polityka zalesiania gruntów nieprzydatnych rolniczo,
- utrzymanie i odbudowa urządzeń melioracyjnych, zapewniających odpowiedni poziom wód gruntowych i zabezpieczających użytki rolne przed okresowymi przesuszeniami lub zalaniem,
- wdrażanie i upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej,
- wspieranie i promowanie rolnictwa ekologicznego.

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- wspieranie i promowanie rolnictwa ekologicznego
- organizowanie konkursów „Wiedzy Rolniczej”
- koordynowanie działań i wspieranie wiedzy merytorycznej rolników powiatu

Priorytet: Ochrona terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych

Osuwiska powstające w wyniku ruchów masowych uzależnione są od budowy geologicznej terenu, warunków geomorfologicznych oraz czynników inicjujących. Na rozwój osuwiska mają wpływ intensywne opady atmosferyczne, infiltracja wód opadowych i roztopowych, erozja zboczy dolin a także działalność antropogeniczna, niewłaściwe zagospodarowanie i użytkowanie terenu. Powiat raciborski znalazł swoje miejsce w realizacji projektu Ministra Środowiska pod nazwą „System Osłony Przeciwosuwiskowej”. Mapy osuwisk i terenów zagrożonych sporządzane są dla obszarów, na których istnieje zagrożenie związane z występowaniem ruchów masowych. Opracowanie tych map wchodzi w zakres prac merytorycznych Państwowego Instytutu Geologicznego w ramach zadań państwowej służby geologicznej w dziedzinie kartografii geologicznej. W harmonogramie prac powiat raciborski znalazł się

w trzecim etapie realizacji, przypadającym na lata 2012-2013. Na terenie powiatu wytypowano 4 obszary predysponowane do ewentualnego występowania ruchów masowych. Wyniki przeprowadzonych badań będą stanowiły podstawę do zaklasyfikowania danego obszaru do zagrożonego bądź nie zjawiskiem osuwania się mas ziemnych. Sumaryczna powierzchnia, która będzie podlegała badaniom to około 10 km².

Cel strategiczny: Rozpoznanie i wytypowanie obszarów potencjalnie zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

Kierunki działań:

- dokonanie oceny możliwości wystąpienia zagrożenia osuwaniem się mas ziemnych na terenie powiatu
- wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów wskazujących miejsca zagrożone osuwaniem się mas ziemnych
- wskazanie sposobów zagospodarowania terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- współpraca przy rozpoznawaniu i dokumentowaniu terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych, na etapie tworzenia Mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi
- wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów wskazujących miejsca zagrożone osuwaniem się mas ziemnych
- wskazanie sposobów zagospodarowania terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych

5.3.8. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Priorytet: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

W dziedzinie ochrony przed polami elektromagnetycznymi za najistotniejsze należy uznać zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku w dziale p.t. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi. Badania poziomu pól elektromagnetycznych przeprowadzono w 2005 roku w Rudach na terenie gminy Kuźnia Raciborska. Pola elektryczne i magnetyczne, na które są bezpośrednio narażone organizmy żywe, na dzisiejszy stan wiedzy są czynnikiem o nikomej szkodliwości.

Potencjalnymi źródłami pól elektromagnetycznych są głównie stacje bazowe telefonii komórkowej, transformatory oraz elektroenergetyczne linie wysokiego napięcia.

Cel strategiczny: Monitorig pól elektromagnetycznych w środowisku.

Głównym **celem** w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym jest monitorig występujących pól elektromagnetycznych w środowisku. Dysponując wynikami przeprowadzonych pomiarów poziom pól elektromagnetycznych będzie możliwa reakcja na ewentualne zmierzone przekroczenia (np. zmiana anten na mniej emisyjne).

Kierunki działań:

- rozwoju systemu badań pól elektromagnetycznych,
- uwzględnieniu w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnienia dotyczące pól elektromagnetycznych.

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- uwzględnieniu w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnienia dotyczące pól elektromagnetycznych
- wyznaczenie stref ograniczonego użytkowania w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

5.3.9. Zwalczanie i zapobieganie awariom przemysłowym**Priorytet: Zwalczanie i zapobieganie awariom przemysłowym**

Obowiązki związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także wojewodzie. Szczegółowy opis obowiązków podaje ustawa Prawo ochrony środowiska.

Cel strategiczny: Zmniejszanie zagrożenia dla mieszkańców i środowiska z powodu awarii przemysłowych i transportu materiałów niebezpiecznych

Potencjalne źródła awarii przemysłowych na terenie powiatu raciborskiego są zlokalizowane głównie w Raciborzu i Kuźni Raciborskiej i są związane z lokalizacją zakładów przemysłowych. Istotne zagrożenie niesie za sobą transport substancji niebezpiecznych przez teren powiatu, w szczególności przez centrum Raciborza. W Raciborzu zlokalizowanych jest kilka zbiorników substancji niebezpiecznych, wykorzystywanych do procesów technologicznych, których rozszczelnienie może spowodować poważną awarię. W Raciborzu wyznaczono również trasy przewozu substancji niebezpiecznych przez teren miasta, które pokrywają się z przebiegiem ulic: Rybnickiej, Bosackiej, Głubczyckiej, Kozielskiej, Rudzkiej, Gliwickiej, Piastowskiej, Starowiejskiej, Bogumińskiej, Hulczyńskiej, 1 Maja, Opawskiej i Łąkowej. Ponadto trasy przewozu materiałów niebezpiecznych stanowi również trakcja kolejowa.

Kierunki działań:

- właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych i transportu materiałów niebezpiecznych
- opracowanie systemu skutecznego informowania społeczeństwa o wystąpieniu zagrożenia środowiska

Zapobieganie awariom miejscowym, prowadzi się głównie poprzez ograniczenie transportu substancji niebezpiecznych, kierowanie ich oznakowanymi trasami, omijającymi centrum miasta, informowanie i edukowanie społeczeństwa o sposobach zapobiegania zagrożeniom, a także o sposobie postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia. Powstałe zagrożenia w transporcie drogowym jak i kolejowym, zwalczane są przez odpowiednie jednostki straży pożarnej. Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Raciborzu, podejmuje doraźne środki dokonuje zabezpieczenia miejsca wypadku, ewakuuje ludność. Natomiast w przypadku poważnych awarii, kiedy niezbędna jest pomoc specjalistycznych

jednostek i specjalistycznego sprzętu jednostka straży współpracuje z różnymi innymi sekcjami, które podejmują działania w swoim zakresie. Przykładowo do akcji przystępują następujące jednostki: Jednostka Ratowniczo - Gaśnicza z Katowic – Pietrowic, lub Jednostka Ratowniczo Gaśnicza w Gliwicach - wyposażona w największy w województwie dźwig samochodowy.

Grupa ratownictwa chemicznego wyposażona jest w ciężki samochód ratownictwa chemicznego, średni samochód ratownictwa technicznego oraz urządzenia umożliwiające samodzielne usuwanie skutków awarii chemicznych lub ekologicznych przy zapewnieniu odpowiedniego zabezpieczenie ratowników pracujących w strefie skażeń chemicznych.

Grupy przeznaczone do usuwania skutków wypadków głównie drogowych oraz w infrastrukturze komunalnej. Samochody ratownictwa technicznego wyposażone są w specjalistyczny sprzęt m.in. w hydrauliczny sprzęt ratowniczy w tym nożyce hydrauliczne do cięcia karoserii samochodów, rozpieracze ramionowe i rozpieracze teleskopowe, pompy hydrauliczne, poduszki pneumatyczne wysoko i niskociśnieniowe do podnoszenia pojazdów.

W zależności od rodzaju sytuacji awaryjnej akcję podejmuje grupa ratownictwa wodno – nurkowego z Rybnika. Jednostka - wyposażona w specjalistyczny sprzęt i samochód ratownictwa wodnego. Na wyposażeniu znajdują się łodzie aluminiowe i hybrydowe /ponton/. Ratownicy wyposażeni są w specjalne skafandry, które umożliwiają prowadzenie działań w wodzie skażonej chemicznie i biologicznie.

Aktualnie Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Raciborzu dysponuje dobrym, nowoczesnym sprzętem ratowniczo-gaśniczym. Jednostka posiada cztery samochody wodno-pianowe, samochód ratownictwa drogowego, sprzęt oświetleniowy, łodzie z silnikami zaburtowymi, drabinę samochodową oraz inny sprzęt pomocniczy jak pompy, agregaty itp. Obiekty jednostki są ciągle remontowane i dostosowywane do aktualnych potrzeb.

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- współpraca w przygotowywaniu planów operacyjno ratowniczych dla zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii
- informowanie społeczeństwa o możliwości wystąpienia zagrożenia i sposobu zachowań w przypadku wystąpienia awarii.

5.3.10. Turystyka i rekreacja

Priorytet: Turystyka i rekreacja

Powiat raciborski to obszar o bogatej przeszłości i dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi różnego typu. Obfituje w oryginalne znaleziska archeologiczne świadczące o pradawnym osadnictwie na tych terenach, a także różne obiekty o dużej wartości kulturowej: zespoły zamkowe i pałacowo-dworskie, kościoły i zespoły sakralne, obiekty mieszkalne i użyteczności publicznej, zabytkowe zespoły pałacowe. Istotnym jest również z punktu widzenia turystyki i rekreacji utworzenie na tym terenie Parku Krajobrazowego oraz lokalizacja w Rudach Skansenu Kolei Wąskotorowej. Skansen utworzony został staraniem Towarzystwa Miłośników Górnośląskiej Kolei Wąskotorowej. Główną atrakcją skansenu są organizowane przejazdy turystyczne. Bardzo istotnym elementem tutejszego regionu jest również opactwo

założone zostało przez cystersów z fundacji Księcia Opolskiego Władysława. W latach 1680-1790 dokonano przebudowy i rozbudowy kościoła. W 1730 roku dobudowano pałac opacki. Od 1744 r. funkcjonowało prowadzone przez cystersów gimnazjum, a od 1781 r. studium filozoficzno-teologiczne, które było jedyną tego rodzaju uczelnią na Górnym Śląsku.

Cel strategiczny: Promowanie i rozwój turystyki na terenie powiatu raciborskiego

Kierunki działań:

- ukierunkowanie działań w stronę rozwoju infrastruktury towarzyszącej turystyce,
- modernizacja bazy turystycznej oraz budowy nowych ośrodków wypoczynku,
- powstawanie odpowiedniej sieci informacji turystycznej w celu spopularyzowania obiektów ciekawych turystycznie
 - eksponowanie wartościowych obiektów kultury materialnej oraz miejsc związanych z pobytem sławnych ludzi
- utrzymywanie na właściwym poziomie istniejących atrakcji turystycznych i rekreacyjnych
- przestrzeganie wymagań ochrony środowiska w odniesieniu do nowopowstających obiektów turystycznych i rekreacyjnych
- selektywny dostęp do terenów cennych przyrodniczo
- rozwój ścieżek rowerowych, szlaków pieszych i konnych
- odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego eliminujące dzikie zagospodarowanie terenów cennych przyrodniczo
- edukacja ekologiczna społeczeństwa

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- eksponowanie cennych obszarów poprzez publikację ulotek i broszur
- wprowadzanie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Ze względu na rozwój nowych terenów turystycznych, bazy noclegowej, zabudowy letniskowej ważne z punktu ochrony środowiska będzie przystosowanie terenów pod względem technicznym do pełnienia wyznaczonych funkcji. Konieczne będzie rozwiązanie problemów gospodarki ściekowej i odpadowej dla istniejących obszarów zainwestowania.

Do powstawania nowych obiektów będą wyznaczane obszary selektywnie wybrane, odpowiednio przygotowane, o wysokim standardzie uzbrojenia. Akceptacja ich budowy będzie zależna od spełnienia wymogów ochrony środowiska i krajobrazu. Ważne będzie dostosowanie przyszłego budownictwa do wymagań architektonicznych, wynikających z planu zagospodarowania przestrzennego, istniejącej zabudowy i warunków krajobrazowych.

Kierunki działań:

- zachowanie kompozycyjnych układów wsi i licznych założeń dworsko-parkowych
- budowa miejsc obsługi szlaków komunikacyjnych i turystycznych

5.3.11. Ochrona zasobów kopalin

Priorytet: Ochrona zasobów kopalin

W ustawach Prawo ochrony środowiska oraz Prawo geologiczne i górnicze dokonano regulacji dotyczących ochrony kopalin. Zapewniono ochronę złóż kopalin, która polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących.

Obecność kopalin na terenie powiatu raciborskiego wynika głównie z budowy geologicznej struktur czwartorzędowych, budujących podłoże tego obszaru. Występują tutaj jedynie złoża kruszyw naturalnych oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej.

Cele strategiczne:

- właściwa rekultywacja terenów wyeksploatowanych
- bieżąca rekultywację wyrobisk poeksploatacyjnych
- efektywne wykorzystywanie eksploatowanych złóż oraz ochrona zasobów złóż niezagospodarowanych

Kierunki działań:

- uwzględnienie w koncesjach udzielanych w granicach planowanego zbiornika "Racibórz" warunków wynikających z budowy zbiornika
- preferowanie koncesjodawców mających pomysł na zagospodarowanie glin z nakładu nad złożami zalegającymi w granicach planowanego zbiornika "Racibórz"
- uwzględnienie w studiach uwarunkowań i planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich znanych złóż w granicach ich udokumentowania wraz z zapisami o ochronie ich obszarów przed trwałym zainwestowaniem.
- kontynuacja badań geologicznych i poszukiwanie nowych złóż kopalin, zwłaszcza surowców, mogących stanowić element rozwoju gospodarczego powiatu
- opracowanie wskazań ochrony i docelowego zagospodarowania terenów występowania rezerw zasobów kopalin
- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- współdziałanie organów administracji publicznej w celu zapewnienia maksymalnego wykorzystania eksploatowanych
- prowadzenie działań w zakresie ochrony kopalin powinny w dalekiej perspektywie zmierzać do ochrony złóż udokumentowanych, ochrony obszarów perspektywicznych, kojarzenia eksploatacji z budową zbiorników, rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

5.4. Zadania własne powiatu i koordynowane przez powiat raciborski

- edukacja ekologiczna oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku,
- realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi,
- przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza,
- przedsięwzięcia związane z ochroną wód,
- profilaktyka zdrowotna dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc przy wprowadzaniu bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- wspieranie ekologicznych form transportu,
- działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
- prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy,
- inne zadania ustalone przez Radę Powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

5.5. Podsumowanie

Kierunki przewidywane w polityce długoterminowej muszą konsekwentnie służyć realizacji podstawowych celów określonych w unijnych dyrektywach i uwzględnionych także w polskim ustawodawstwie.

Głównym narzędziem zarządzania środowiskiem na poziomie powiatu jest powiatowy program ochrony środowiska, w którym powinny zostać zawarte zagadnienia odnoszące się do wszystkich elementów środowiska istotnych dla danego powiatu.

Intensyfikacja działań zmierzających do uporządkowania działalności środowiskowej wynika z pilnej konieczności rozwiązania problemów z minionych lat i przeciwdziałaniu powstawaniu nowych oraz z potrzeby zapewnienia trwałych infrastrukturalnych podstaw rozwoju powiatu w przyszłości. Niezbędnym jest uwzględnić w planach długoterminowych wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań

w sferze ekonomii i zarządzania oraz techniki, integrowanie zagadnień ochrony środowiska z innymi sektorami gospodarki i infrastruktury, optymalne gospodarowanie przestrzenią i zasobami środowiska. Dodatkowo można zintensyfikować działania restrykcyjne, polegające na karaniu osób i podmiotów gospodarczych, które nie stosują się do wytycznych ustalonych w obowiązujących przepisach. Powiatowe fundusze powinny wspierać gminy poprzez dofinansowanie przedsięwzięć zmierzających do poprawy jakości środowiska. Koncepcja właściwego zarządzania środowiskiem powinna powstać na poziomie województwa (a najlepiej kilku województw). Koniecznym jest również wykształcenie właściwych zachowań proekologicznych poprzez następujące czynniki: szerzenie wiedzy ekologicznej mieszkańców oraz informowanie nt. szkodliwości danego zanieczyszczenia.

6. CELE KRÓTKOTERMINOWE (2008 - 2011)

6.1. Wprowadzenie

Bazę planu krótkoterminowego na lata 2008 - 2011 stanowią cele długoterminowe określone w punkcie poprzednim. Plan realizacji konkretnych przedsięwzięć (wskazanych przez gminy oraz zakłady) określono poniżej biorąc pod uwagę szczególnie przedsięwzięcia, które mają priorytet w skali powiatu.

Kryteria wyboru priorytetów, które były podstawą sformułowania przedsięwzięć planowanych do realizacji w latach 2008 – 2011 przedstawiono poniżej. Zgodność każdego przedsięwzięcia porównano z celami określonymi w opracowaniu pt.: „Program ochrony środowiska województwa śląskiego do 2004 roku oraz cele długoterminowe do roku 2015”.

6.2. Priorytety ekologiczne

Opierając się na zapisach wojewódzkiego programu ochrony środowiska oraz powiatowego programu ochrony środowiska wraz z raportem za lata 2004 -2005 określono następującą hierarchię potrzeb:

Priorytety ekologiczne:

W zakresie poprawy jakości środowiska niezbędnym jest ustalenie następującej hierarchizacji potrzeb:

1. Gospodarka wodno - ściekowa.
2. Gospodarka odpadami.
3. Ochrona powietrza atmosferycznego.
4. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego.
5. Ochrona przed hałasem.
6. Rozwój edukacji ekologicznej.
7. Ochrona powierzchni ziemi i gleb.
8. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.
9. Zwalczanie i zapobieganie awariom przemysłowym.
10. Turystyka i rekreacja.
11. Ochrona zasobów kopaliny.

Cele strategiczne:

- poprawa jakości wód i zabezpieczenie przeciwpowodziowe. Zasoby wodne są tym komponentem, który wymaga największej liczby przedsięwzięć zarówno do poprawy i ochrony jakości zasobów wodnych, ochrony zasobów ilościowych, a także zabezpieczenia środowiska i człowieka przed zagrożeniami powodziowymi. Przedsięwzięcia priorytetowe w skali powiatu wynikają z konieczności spełnienia przyjętych przez Polskę zobowiązań w zakresie wdrażania wymagań „dyrektyw wodnych” dotyczących oczyszczania ścieków komunalnych.
- racjonalizacja gospodarki odpadami w świetle wymagań określonych w obowiązujących ustawach - wykorzystanie wzrastającej ilości odpadów komunalnych, które obecnie są w większości składowane.
- poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed hałasem ze źródeł komunikacyjnych, modernizacja infrastruktury transportowej, wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody: efektywna ochrona przyrody, w tym wdrożenie systemu NATURA 2000, ochrona i racjonalna eksploatacja ekosystemów leśnych, ochrona gleb, racjonalne zarządzanie zasobami kopalin
- rozwój edukacji ekologicznej
- zarządzanie środowiskowe (rozpowszechnianie systemów zarządzania środowiskowego w zakładach i doskonalenie zarządzania środowiskiem na szczeblu lokalnym)

6.3. Kryteria wyboru priorytetów

Kryterium wyboru priorytetów ekologicznych do realizacji w najbliższym czasie (do roku 2011) stanowiło pełne wdrożenie prawa wspólnotowego w zakresie priorytetowych komponentów środowiska i ich uciążliwości oraz wybór priorytetowych przedsięwzięć zmierzających do poprawy aktualnego stanu środowiska.

Wśród najważniejszych kryteriów, branych pod uwagę przy formułowaniu priorytetów w skali powiatu, należy wymienić:

- wymogi wynikające z ustawy "Prawo ochrony środowiska", ustawy o odpadach i ustawy „Prawo Wodne” oraz innych ustaw komplementarnych,
- wynegocjowane przez Polskę okresy przejściowe dot. implementacji dyrektyw UE,
- dysproporcję pomiędzy stanem wymaganym a aktualnym,
- priorytetowy wymiar przedsięwzięcia w skali powiatowej,
- ponadlokalny wymiar przedsięwzięcia,
- zgodność przedsięwzięcia z zapisami "Strategii rozwoju powiatu raciborskiego",
- możliwość uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego,
- obecne zaawansowanie inwestycji.

6.4. Priorytet: Gospodarka wodno-ściekowa.

Cel strategiczny: Poprawa jakości wód i zabezpieczenie przeciwpowodziowe

Celem strategicznym wynikającym wprost z „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015., jest utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych. Intensywne działania w zakresie uporządkowania gospodarki wodnej pozwolą na znaczącą poprawę jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia mieszkańców w powiecie.

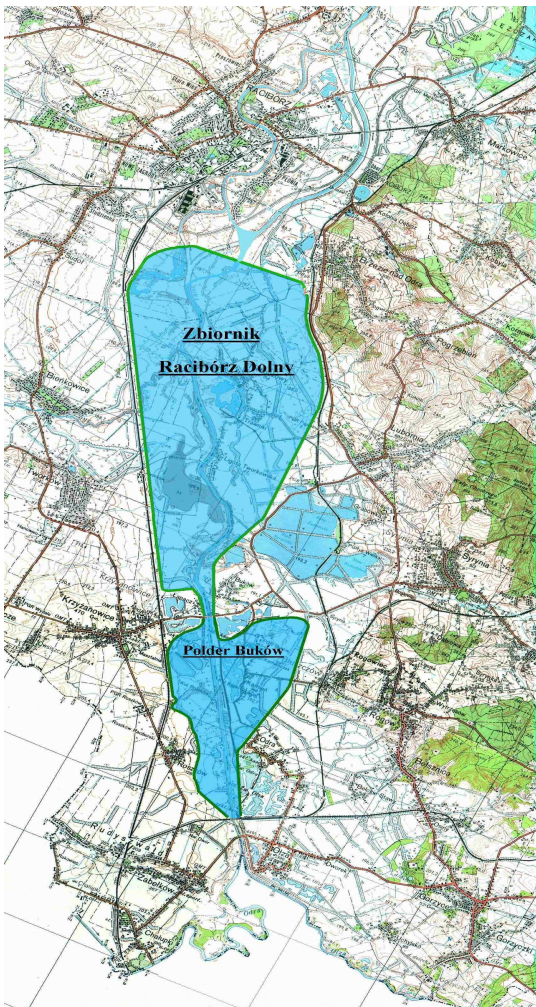
Zaopatrzenie w wodę do picia

Mieszkańcy powiatu raciborskiego korzystają z ujęć wód podziemnych. Stopień zwodociągowania powiatu jest bardzo wysoki. W gminie Rudnik wskaźnik ten wynosi blisko 100 %, większości gmin wskaźnik ten przekracza 95%. Z wody pobieranej z własnych studni kopanych korzystają domostwa zlokalizowane w małych przysiółkach, najczęściej w lasach.

Gospodarka ściekowa

Na terenie powiatu raciborskiego trwa proces rozbudowy sieci kanalizacyjnej. Od czasu opracowania poprzedniego programu znacznie zwiększyła się długość sieci w mieście Racibórz, skanalizowano także część Krzanowic. Trwa proces uzgodnień w zakresie budowy kanalizacji dla części południowo – zachodniej Kuźni Raciborskiej. Na terenie powiatu eksploatowane są komunalne oczyszczalnie ścieków: oczyszczalnia ścieków w Raciborzu, 2 oczyszczalnie w gminie Rudnik (Ponięcice, Modzurów), nowa oczyszczalnia w Krzanowicach oraz przeznaczona do likwidacji oczyszczalnia w Kuźni Raciborskiej. W Kuźni Raciborskiej trwa budowa nowej oczyszczalni ścieków.

Ochrona przeciwpowodziowa



Znaczny obszar powiatu znajduje się w obrębie wezbrań powodziowych rzeki Odry i jej dopływów. Powódź w 1997 roku spowodowała podjęcie szeregu robót inwestycyjnych i modernizacyjnych budowli hydrotechnicznych.

Budowa zbiornika retencyjnego na Białej Wodzie o powierzchni 20 ha

Zadanie jest realizowane na bieżąco przez Śląski Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Katowicach. Całkowity koszt zadania wyniesie 2 500 000 zł. Planowane do wydatkowania na lata 2008 – 2009 koszty to odpowiednio 23 500 zł i 2 300 zł.

Budowa zbiornika „Racibórz Dolny”

Głównymi działaniami jest stworzenie programu przeciwpowodziowego „Program dla Odry 2006” oraz zasad działalności odpowiednich służb jak Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej czy Śląski zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych.

Projekt Programu małej retencji dla województwa śląskiego obejmuje między innymi tereny powiatu raciborskiego. Trwają prace budowy Zbiornika „Racibórz Dolny”. W dolinie rzeki prowadzona jest eksploatacja kruszywa naturalnego, która powoduje obniżenie powierzchni terenu i przyczynia się do powiększenia pojemności zbiornika. Efektem działania suchego

zbiornika Racibórz jest 50% redukcja kulminacji najwyższych fal powodziowych w przekroju wodowskazowym Racibórz – Miedonia, a tym samym zapewnienie bezpiecznych warunków przeprowadzenia katastrofalnych wezbrań powodziowych w obrębie terenów zabudowanych miasta Raciborza i Kędzierzyna Koźła.

Całe przedsięwzięcie inwestycyjne budowy „Zbiornika Racibórz”, które obecnie jest realizowane, dzieli się na trzy etapy. Objętość czynna zbiornika wyniesie początkowo 185 mln m³, zaś objętość całkowita w końcowej fazie – po zakończeniu wydobywania żwiru – wzrośnie do ok. 270 mln m³. Szacuje się, że wykorzystanie zbiornika w etapie przejściowym, jakim jest etap II, trwać będzie 40-50 lat, zależnie od intensywności wydobywania żwiru, a w przypadku braku uzasadnienia rozbudowy zbiornika względami żeglugowymi może ulec dalszemu przesunięciu w czasie. Etap ten najprawdopodobniej zrealizowany zostanie w latach 2006 – 2012 i od tego momentu zbiornik spełniał będzie swoją główną funkcję – ochronę przed powodzią doliny Odry.

Ponadto planuje się rozbudowę połączonych obiektów polder Buków i Racibórz Dolny z wydzieloną rezerwą powodziową oraz pojemnością wyrównawczą przeznaczoną głównie dla celów żeglugowych, tj. zasilania drogi wodnej Odry Środkowej. Ponadto w etapie tym rozważona zostanie celowość wprowadzenia żeglugi na zbiornik, co wiązałoby się z budową śluzy. Dodatkowa objętość wzrosłaby o około 100 mln m³.

Polder Buków na obszarze 800 ha powyżej mostu w Krzyżanowicach. Polder ten umożliwi w trakcie powodzi przechwycenie 30-50 mln m³ wody i późniejsze, kontrolowane jej odprowadzenie. Budowa polderu Buków zakończona została we wrześniu 2002 roku. Koniecznym jest w najbliższych latach utrzymywanie go w dobrym stanie technicznym.

Zarządzanie zasobami wodnymi w powiecie realizowane jest przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach, który zasięgiem swego działania obejmuje m.in. zlewnię rzeki Odry.

Kierunki działań:

Zaopatrzenie w wodę do picia

- modernizacja sieci wodociągowej
- likwidacja nieczynnych ujęć wody
- wprowadzanie stref ochrony ujęć
- minimalizacja wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych
- upowszechnienie oszczędzania wody jako zasobu strategicznego

Gospodarka ściekowa

- poprawa jakości i klasowości wody
- zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i gruntów, w tym budowa systemu oczyszczania ścieków
- ograniczenia zanieczyszczeń powierzchniowych gruntów

Ochrona przeciwpowodziowa

- budowa systemu retencji wód powierzchniowych
- budowa systemu ochrony przeciwpowodziowej
- zakończenie budowy Zbiornika Racibórz Dolny

- poprawa stanu technicznego i konserwacja cieków wodnych
- odbudowa i utrzymanie właściwego stanu systemu melioracji szczegółowej i podstawowej

Zalecenia dla zakładów przemysłowych:

Realizacja powyższych celów prowadzona jest przez zakłady przemysłowe powiatu raciborskiego na bieżąco. Określając cel krótkoterminowy do realizacji do roku 2011, zakłady powinny liczyć się z koniecznością modernizacji zakładowych oczyszczalni ścieków lub z koniecznością podłączenia zakładów do gminnych oczyszczalni ścieków przemysłowych.

Zalecenia dla Gmin powiatu raciborskiego:

- kompleksowa budowa kanalizacji obejmującej wszystkie gminy powiatu.
- zintensyfikowanie współpracy ponadlokalnej dot. rozwiązania problemu gospodarki ściekowej,
- budowa, rozbudowa i systematyczna modernizacja sieci kanalizacyjnej,
- optymalizacja wykorzystania istniejących oczyszczalni ścieków,
- budowa gminnych oczyszczalni ścieków,
- budowa oczyszczalni przydomowych,
- intensyfikacja kontroli szamb,
- ograniczanie negatywnego wpływu na jakość wód zanieczyszczeń z rolnictwa,
- wspieranie zakładów przemysłowych w realizowaniu programów racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej,
- budowa systemów podczyszczających wzdłuż modernizowanych i nowo powstających dróg,
- modernizacja sieci wodociągowej,
- likwidacja nieczynnych ujęć wody,
- wprowadzanie stref ochrony pośredniej ujęć,
- minimalizacja wykorzystania wód podziemnych z ujęć własnych i wody wodociągowej do celów przemysłowych,
- budowa zbiornika Racibórz, Krzanowice, Kuźnia Raciborska,
- poprawa stanu technicznego i konserwacja cieków wodnych,
- odbudowa i utrzymanie właściwego stanu systemu melioracji szczegółowej i podstawowej.

Najistotniejszym celem długoterminowym z zakresu gospodarki wodno - ściekowej jest zrealizowanie budowy oczyszczalni ścieków i systemu kanalizacji wszystkich gmin powiatu. W związku z czym najistotniejszym celem krótkoterminowym, do zrealizowania do 2011 r. jest rozpoczęcie procedury uzgodnień oraz rozpoczęcie budowy systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych.

Zadania własne powiatu:

- edukacja ekologiczna
- współpraca przy opracowywaniu programu małej retencji na terenie powiatu

Zadania koordynowane powiatu:

- modernizacja infrastruktury zapewniającej odbiór ścieków
- modernizacja infrastruktury zaopatrującej w wodę
- modernizacja kanalizacji deszczowej

6.4.1. Planowane do realizacji zadania z zakresu gospodarki wodno – ściekowej

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty PLN				Potencjalne źródła finansowania
			2008	2009	2010	2011	
1.	Budowa ekologicznej tacy zbiorników surowców ciekłych- Ochrona gleby i wód gruntowych przed ich ewentualnym skażeniem na wypadek awarii zbiorników magazynowych	HENKEL POLSKA Sp. z o. o.	946000	-	-	-	Środki własne
2.	Przyłąc do sieci kanalizacyjnej	Hurtownia elektryczna ELBIS W Raciborzu	15000	15000	-	-	kredyt
3.	Płyta obornikowa- Krowiarki	Stacja Hodowli Roślin „Modzurów” Grupa Szelejewo Sp. z o. o.	402000	-	-	-	Środki własne
	Zbiornik na gnojówkę i kolektor		117000	-	-	-	Kredyt inwestycyjny
	Budowa nowej obory		2576000	910000	-	-	Środki własne
	Kanalizacja deszczowa		219000	-	-	-	Kredyt inwestycyjny
	Płyta obornikowa –Jastrzębie		-	-	-	250000	Środki własne
	Silos na kiszonkę		-	-	-	500000	Środki własne
4.	Modernizacja obory	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Krzyżanowice	-	b.d.	b.d.	-	Środki własne kredyt
5.	Wymiana wodociągu w Bieńkowicach	Przedsiębiorstwo Wodociągowo Kanalizacyjne „Górna Odra” Sp. z o. o. w Roszkowie	390000	440000	-	-	Środki własne Fundusz spójności NFOŚiGW WFOŚiGW
6.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Bieńkowicach	Przedsiębiorstwo Wodociągowo Kanalizacyjne „Górna Odra” Sp. z o. o. w Roszkowie	-	-	9588000	-	Środki własne Fundusz spójności NFOŚiGW WFOŚiGW

7.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Tworkowie	Przedsiębiorstwo Wodociągowo Kanalizacyjne „Górna Odra” Sp. z o. o. w Roszkowie	-	-	-	14122000	Środki własne Fundusz spójności NFOŚiGW WFOŚiGW
8.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Chałupkach cz.I	Przedsiębiorstwo Wodociągowo Kanalizacyjne „Górna Odra” Sp. z o. o. w Roszkowie	-	10501000	-	-	Środki własne Fundusz spójności NFOŚiGW WFOŚiGW
9	Budowa kanalizacji sanitarnej w Chałupkach cz.II i w Rudyszwałdzie	Przedsiębiorstwo Wodociągowo Kanalizacyjne „Górna Odra” Sp. z o. o. w Roszkowie	-	-	10692000	-	Środki własne Fundusz spójności NFOŚiGW WFOŚiGW
10.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Zabełkowie i w Rudyszwałdzie	Przedsiębiorstwo Wodociągowo Kanalizacyjne „Górna Odra” Sp. z o. o. w Roszkowie	-	-	-	12248000	Środki własne Fundusz spójności NFOŚiGW WFOŚiGW
11.	Budowa kanalizacji w Kobyli	Przedsiębiorstwo Wodociągowo Kanalizacyjne „Górna Odra” Sp. z o. o. w Roszkowie	-	6633000	-	-	Środki własne Fundusz spójności NFOŚiGW WFOŚiGW
12.	Wymiana wodociągu w Pogrzebieniu i Kornowacu	Przedsiębiorstwo Wodociągowo Kanalizacyjne „Górna Odra” Sp. z o. o. w Roszkowie	606000	1555000	-	-	Środki własne Fundusz spójności NFOŚiGW WFOŚiGW
13.	Budowa kanalizacji w Pogrzebieniu i Kornowacu	Przedsiębiorstwo Wodociągowo Kanalizacyjne „Górna Odra” Sp. z o. o. w Roszkowie	5000000	5000000	4472000	-	Środki własne Fundusz spójności NFOŚiGW WFOŚiGW

14.	Budowa kanalizacji w Rzuchowie i Łańcach	Przedsiębiorstwo Wodociągowo Kanalizacyjne „Górna Odra” Sp. z o. o. w Roszkowie	-	-	-	11946000	Środki własne Fundusz spójności NFOŚiGW WFOŚiGW
15.	Budowa oczyszczalni ścieków w Kuźni Raciborskiej – ciąg technologiczny z zapleczem socjalnym – etap I	Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Kuźni Raciborskiej	4748850	2435370	-	-	Środki własne Fundusz spójności Kredyt bankowy
16.	Budowa oczyszczalni ścieków w Kuźni Raciborskiej – budynek laboratoryjno – administracyjny – etap II	Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Kuźni Raciborskiej	-	1779970	445000	-	Środki własne Fundusz spójności Kredyt bankowy
17.	Budowa kanalizacji sanitarnej dla miasta Kuźnia Raciborska – część południowo - zachodnia	Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Kuźni Raciborskiej	-	2880090	1920060	-	Środki własne Fundusz spójności Kredyt bankowy
18.	Budowa dodatkowego zbiornika na wodę	Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Kuźni Raciborskiej	462000	-	-	-	Środki własne
19.	Budowa nowego ujęcia wody w Solarni z podłączeniem do istniejących zbiorników w Kuźni Raciborskiej	Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Kuźni Raciborskiej	-	-	9000000	-	Środki własne Fundusz spójności WFOŚiGW w Katowicach
20.	Rozbudowa zestawu hydroforowego w Kuźni Raciborskiej	Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Kuźni Raciborskiej	15000	-	-	-	Środki własne

21.	Prowadzenie bieżącej rejestracji i kontroli odprowadzania ścieków, w tym bieżąca identyfikacja właścicieli nielegalnych podłączeń do kanalizacji deszczowej, wydawanie i egzekwowanie odpowiednich decyzji administracyjnych	UG Nędza	bez kosztów	bez kosztów	bez kosztów	b.d.	-
22.	Wprowadzanie zapisów w planach zagosp. przestrz. chroniących obszary szczególnie wrażliwe na zanieczyszczenie wód przed zainwestowaniem i rygorystyczne przestrzeganie tych zapisów	UG Nędza	bez kosztów	bez kosztów	bez kosztów	b.d.	-
23.	Budowa kanalizacji gminnej – Etap I	UG Nędza	5 500 000	2 800 000,0	6 515 000	b.d.	Środki własne, środki UE, fundusze celowe
24.	Budowa studni na terenie gminy Nędza	UG Nędza	10000	-	-	b.d.	Środki własne
25.	Inwentaryzacja wodociągu gminnego	UG Nędza	35000	-	-	b.d.	Środki własne
26.	Wykonanie odcinka sieci wodociągowej przy ul. Jesionowej	UG Nędza	15000	-	-	b.d.	Środki własne
27.	Modernizacja oczyszczalni ścieków kontrakt nr 2004/PL/16/C/PE/016-01	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. Racibórz	1 100 000	3 309 000	1 892 000	b.d.	Środki własne
			11 500 000	9 850 000	3 853 000	b.d.	NFOŚiGW
28.	Modernizacja WKF na oczyszczalni ścieków	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Raciborzu	150 000	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
29.	Budowa odcinków kanalizacji sanitarnej ul. Sudecka	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Raciborzu	60 000	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
30.	Budowa odcinka kanalizacji sanitarnej ul. Lipowa - Bukowa	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Raciborzu	10 000	35 000	b.d.	b.d.	Środki własne
31.	Budowa odcinka kanalizacji sanitarnej ul. Ocicka (od ul. Kamiennej do ul. Starowiejskiej)	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Raciborzu	10 000	50 000	b.d.	b.d.	Środki własne
32.	Zbiornik Krzanowice*	Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach	23 500	2 300	b.d.	b.d.	W 2008 r. 1500,00 budżet 22 000 Odra 2006
33.	Zbiornik Kuźnia Raciborska*	Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach	84 100	1 800	b.d.	b.d.	W 2008 r. 1500,00 budżet 82 600 Odra 2006

34.	Lewostronne obwałowanie rz. Odry zad. Rudnik III*	Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach	31 500	3 200	b.d.	b.d.	W 2008 r. 1500,00 budżet 30 000 Odra 2006
35.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Krzanowice		b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
36.	Budowa Zbiornika „Racibórz Dolny” *	RZGW Gliwice	19 000 000	48 000 000	132 000 000	179 000 000	„Odra 2006”, fundusze europejskie, fundusze spójności, Europejski Bank Rozbudowy i Odbudowy, pożyczka w Europejskim Banku Inwestycyjnym

środki określone w tabeli stanowią pozostałą część do wydatkowania na zadania. Całkowity koszt poszczególnych zadań wynosi:

Zbiornik Krzanowice: 2 500 000 zł

Zbiornik Kuźnia Raciborska: 2 000 000 zł

Lewostronne obwałowanie rz. Odry zad. Rudnik III: 3 500 000 zł

Budowa Zbiornika „Racibórz Dolny” (szacowany koszt w 2008r.): 1 276,5 mln zł

6.5. Priorytet: Gospodarka odpadami

Główne działania w zakresie gospodarowania odpadami zostały określone w dokumencie: „Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2008-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014”

Za priorytetowe cele w zakresie gospodarowania odpadami w latach 2003-2010 uznaje się:

- wprowadzenie w życie regulacji prawnych zawartych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach oraz rozporządzeniach wykonawczych do tej ustawy, zgodnie z przyjętym harmonogramem;
- ratyfikację konwencji międzynarodowych dotyczących gospodarki odpadowej oraz dostosowanie do wymagań tych konwencji prawodawstwa krajowego;
- stworzenie podstaw dla nowoczesnego gospodarowania odpadami komunalnymi, zapewniającego wzrost odzysku zmniejszającego ich masę unieszkodliwianą przez składowanie co najmniej o 30% do 2006 r. i o 75% do roku 2010 (w stosunku do roku 2000);
- zbudowanie - w perspektywie 2010 r. - krajowego systemu unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.

W „Programie Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego” zapisano: „Priorytet: Gospodarka Odpadami zgodnie z którym do 2015 r.: ma nastąpić minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i bezpieczne składowanie pozostałych odpadów.

Cel strategiczny: Racjonalizacja gospodarki odpadami - stworzenie bazy danych dotyczących wytwarzania wszystkich rodzajów odpadów i gospodarki tymi odpadami

Postępowanie z odpadami regulują następujące podstawowe akty prawne: ustawa o odpadach, ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych, ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej, ustawa Prawo ochrony środowiska, ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Ustawa o odpadach określa zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów.

Ustawa o odpadach określa obowiązki wytwórcy odpadów:

- zapobieganie powstawaniu odpadów lub ograniczanie ilości odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania,
- zapewnienie zgodnego z zasadami ochrony środowiska odzysku, jeżeli nie udało się zapobiec powstaniu odpadów,
- zapewnienie zgodnego z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwiania odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi.

Zapobieganie powstawaniu odpadów powinno mieć miejsce zarówno na etapie wytwarzania produktu, jak również podczas i po zakończeniu użytkowania tych produktów. W stosunku do powstałych odpadów priorytetowy charakter ma odzysk. Unieszkodliwianie powinno mieć miejsce wówczas, gdy poddawanie odpadów odzyskowi jest niemożliwe ze względów technologicznych lub nieuzasadnione ekologicznie lub ekonomicznie. Składowane mogą być wyłącznie odpady, których odzysk lub inny rodzaj unieszkodliwiania byłby niemożliwy. Do unieszkodliwiania można kierować wyłącznie odpady, z których zostały wydzielone odpady nadające się do odzysku.

W prawodawstwie zostały sformułowane szczegółowe zasady postępowania z niektórymi rodzajami odpadów (rozdział 5 ustawy o odpadach, ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych, ustawa o opłacie produktowej, ustawa o postępowaniu z substancjami zubożającymi warstwę ozonową, ustawa o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest), tj. z:

- PCB,
- olejami odpadowymi,
- odpadami z procesów wytwarzania dwutlenku tytanu oraz z przetwarzania tych odpadów,
- bateriami i akumulatorami,
- odpadami medycznymi i weterynaryjnymi,
- komunalnymi osadami ściekowymi,
- odpadami opakowaniowymi,
- urządzeniami zawierającymi substancje zubożające warstwę ozonową,
- azbestem,
- lampami wyładowczymi,
- oponami.

W oparciu o obowiązujące uwarunkowania prawne określono cel krótkoterminowy polegający na minimalizacji ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i bezpieczne składowanie pozostałych odpadów. Celem głównym Aktualizacji programu ochrony środowiska dla Powiatu raciborskiego wynikającym z Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2010 jest stworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju i Polityką Ekologiczną Państwa.

Ze względu na miejsce powstawania odpady dzielimy na odpady przemysłowe i komunalne. Odpady przemysłowe powstają w dużej masie i stanowią duże zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzkiego ze względu na toksyczność, palność, wybuchowość, rakotwórczość. Odpady komunalne, z uwagi na rozproszony charakter powstawania na obszarze siedzib ludzkich i wysoki udział substancji organicznej sprzyjającej rozwojowi mikroorganizmów chorobotwórczych oraz szkodników są poważnym zagrożeniem sanitarno-epidemiologicznym. Osobną grupę stanowią odpady z rolnictwa i hodowli, w znacznej części wykorzystywane ponownie, a częściowo wymagające unieszkodliwienia ze względu na poważne zagrożenie dla gleb oraz wód gruntowych. Zapewnienie odpowiednich poziomów odzysku recyklingu i odzysku niektórych grup odpadów jest niemożliwie do osiągnięcia bez wstępnej segregacji odpadów na poziomie zwykłego obywatela. Coraz ważniejszą rolę w tym względzie odgrywa szerzenie świadomości ekologicznej wśród społeczeństwa. Jednym z najtrudniejszych problemów gospodarki odpadami wymagającym przełamanie oporu społeczności lokalnych jest budowa nowych składowisk odpadów oraz budowa spalarni odpadów.

Coraz poważniejszym zagrożeniem zarówno w skali europejskiej jak i światowej jest transgraniczne przemieszczanie odpadów, a w szczególności wypracowanie procedur prawnych zapobiegających niekorzystnym aspektom tego zjawiska, w tym degradacji środowiska naturalnego w państwach uboższych. Dla osiągnięcia celów założonych w Polityce Ekologicznej Państwa oraz realizacji podstawowych zasad racjonalnej gospodarki odpadami a także stworzenia w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym opracowywane są plany gospodarki odpadami. Plany te określają: aktualny stan gospodarki odpadami, prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami, działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami, instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów, system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.

Kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami w powiecie raciborskim:

- zapobieganie i minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów;
- zwiększenie udziału odzysku (w szczególności odzysku energii z odpadów), zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska;
- wprowadzenie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi
- utrzymanie ilości powstających odpadów komunalnych na poziomie 115% w stosunku do roku 1999 i recykling na poziomie 10% odpadów wytworzonych
- zapewnienie bezpiecznego dla środowiska składowania odpadów niebezpiecznych
- zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów;
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów;
- bieżąca aktualizacja bazy danych o gospodarce odpadami;
- objęcie 100% mieszkańców zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych;
- rozwój selektywnego zbierania odpadów: niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych, wielkogabarytowych oraz z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych i infrastruktury drogowej;
- wspieranie edukacji ekologicznej mieszkańców powiatu;
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska;
- zwiększenie efektywności selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych;
- ograniczenie składowania osadów ściekowych, od 2015 całkowite wyeliminowanie składowania;
- usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest do 2032 r.;
- całkowite unieszkodliwienie i wyeliminowanie PCB ze środowiska do 2010 r.
- budowa, rozbudowa i modernizacja linii sortowniczych plastiku i szkła
- stworzenie wykazu wszystkich istniejących na terenie gminy urządzeń (działających i złomowanych) zawierających PCB oraz miejsc potencjalnego występowania tych substancji jako zanieczyszczenia środowiska – podmioty gospodarcze lub mieszkańcy (posiadacze) będący właścicielami urządzeń lub odpadów, które zawierają PCB powinni zgłosić to do Urzędu Gminy w celu umieszczeniu ich na wykazie.
- usunięcie do roku 2010 wszystkich materiałów i urządzeń zawierających PCB poprzez zorganizowanie systemu selektywnej zbiórki PCB jako odpadu specjalnego:
- od mieszkańców gminy – zbiórka materiałów zawierających PCB w sieci punktów zbierania odpadów niebezpiecznych,
- od przedsiębiorstw – przekazywanie urządzeń i materiałów zawierających PCB podmiotom gospodarczym posiadającym stosowne pozwolenia na odbiór i transport odpadów niebezpiecznych.
- prowadzenie nadzoru nad usuwaniem urządzeń i materiałów zawierających PCB (wykazanych w inwentaryzacji).
- ograniczenie obciążenia środowiska odpadami innymi niż niebezpieczne
- przeprowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej dotyczącej możliwości wystąpienia PCB w urządzeniach występujących w gospodarstwach domowych oraz zagrożeń jakie może spowodować nieprawidłowe postępowanie z urządzeniami i odpadami zawierającymi PCB.
- zwiększenia stopnia pozyskania olejów odpadowych szczególnie ze źródeł rozproszonych.
- zorganizowania zbierania olejów odpadowych, ze źródeł rozproszonych na poziomie gminy
- przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji ilości materiałów zawierających azbest zlokalizowanych na terenie gminy - właściciel, zarządca lub użytkownik terenu, w którym znajduje się azbest musi przeprowadzić przegląd oraz przedstawić ilość materiałów zawierających azbest zlokalizowanych na jego terenie

- opracowanie powiatowego programu usuwania azbestu z nieruchomości będących własnością osób prywatnych
- ograniczenie obciążenia środowiska odpadami niebezpiecznymi”
- wspieranie osób fizycznych chętnych we własnym zakresie usuwać z własnych budynków materiały zawierające azbest – często wysokie koszty usunięcia, transportu oraz unieszkodliwienia materiałów zawierających azbest utrudniają i zniechęcają właścicieli nieruchomości do podejmowanie takich działań, dlatego przewiduje się dofinansowanie wymiany pokryć dachowych lub elewacji głównie przez fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (powiatowe i gminne).

Główne kierunki działań w zakresie gospodarowania odpadami określone w niniejszym dokumencie zostały sprecyzowane w dokumencie: Krajowy Plan Gospodarki Odpadami (zatwierdzony Uchwałą Rady Ministrów Nr 233 z dnia 29 grudnia 2006 r.) oraz w „Planie gospodarki odpadami dla województwa śląskiego”, stanowiącego część Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska (Uchwała Nr II/1/1/2003 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 25 sierpnia 2003 roku).

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami obejmuje pełny zakres koniecznych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju w sposób zapewniający ochronę środowiska, uwzględniając obecne i przyszłe możliwości i uwarunkowania ekonomiczne oraz poziom technologiczny istniejącej infrastruktury.

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- ponadlokalna racjonalna gospodarka odpadami
- stymulowanie zachowań mieszkańców w sferze gospodarki odpadami,
- egzekwowania określonego poziomu usług świadczonych przez firmy komunalne
- umocnienie pozycji instytucji odpowiedzialnych za ten sektor m.in. poprzez wyposażenie ich w wymagane instrumenty finansowe
- konieczna jest np. zmiana systemu i zasad pobierania
- instytucje odpowiedzialne za gospodarkę odpadami winny dbać o stworzenie bardziej atrakcyjnych warunków dla działalności kompetentnych firm komunalnych, m.in. przez określenie rozsądnych obszarów świadczenia usług i zawieranie z nimi umów na rozsądny okres czasu.

Zadania własne powiatu:

- edukacja ekologiczna
- stworzenie warunków zbierania każdego rodzaju odpadów
- wspieranie odzysku odpadów
- koordynacja działań związanych z gospodarką odpadami w gminach

Zadania koordynowane powiatu:

- wspieranie wykorzystywania osadów ściekowych
- zakupy instalacji i urządzeń, projektów i rozwiązań technicznych wspomagających gospodarkę odpadami
- zapewnienie bezpiecznego dla środowiska składowania odpadów

W powiecie raciborskim planuje się wykonać m.in. następujące zadania:

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w PLN	Potencjalne źródła finansowania
1.	Modernizacja linii sortowniczej szkła	Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. w Raciborzu	2009 r. 30 000,00	środki własne
2.	Rozbudowa kwatery składowiska odpadów w Raciborzu	Miejskie Składowiska Odpadów w Raciborzu Gmina Racibórz	b.d.	b.d.
3.	Budowa kompostowni w Raciborzu	Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. w Raciborzu	b.d.	b.d.

Pozostałe przedsięwzięcia w zakresie gospodarowania odpadami zostały przedstawione w Planie Gospodarki Odpadami dla powiatu raciborskiego.

6.6. Priorytet: Ochrona powietrza atmosferycznego

Cel strategiczny: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego.

Z obszaru powiatu raciborskiego emitowane jest ponad 600 Mg zanieczyszczeń pyłowych, co stanowi ok. 2% wartości emisji z terenu całego województwa śląskiego oraz ponad 200 tys. Mg zanieczyszczeń gazowych, co z kolei stanowi ok. 0,6% wartości emisji z całego województwa.

Na terenie powiatu raciborskiego problem emisji ze źródeł komunikacyjnych dotyczy głównie obszaru miasta Racibórz, gdzie przebiega droga krajowa relacji Chałupki - Opole. Niska emisja zanieczyszczeń występuje zarówno na terenach miejskich jak i wiejskich. Znajduje ona odzwierciedlenie we wzrostach stężeń dwutlenku siarki i pyłu zawieszzonego w sezonie grzewczym. Z badań prowadzonych przez Powiatową Stację Sanitarно Epidemiologiczną na terenie Raciborza oraz na terenach wiejskich powiatu (Borucin) wynika, że sezonowe różnice poziomu stężeń, zwłaszcza benzo(a)pirenu oraz sumy WWA, są nawet kilkukrotne.

Stan jakości powietrza jest zróżnicowany przestrzennie. Jednak generalnie strefa jaką jest powiat raciborski została zaliczona, wg kryterium ochrony zdrowia - do klasy B (ze względu na poziom stężenia benzenu, kształtujący się powyżej wartości dopuszczalnej, lecz nie przekraczający wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji), natomiast wg kryterium ochrony roślin - do klasy A.

Ochrona powietrza atmosferycznego jest jednym z ważniejszych problemów ochrony środowiska. Główne cele i zadania obligują gminy, zakłady przemysłowe oraz mieszkańców powiatu do skupienia uwagi na prawidłowym zarządzaniu ochroną powietrza, sukcesywnym ograniczaniu niskiej emisji, zmniejszaniu emisji z zakładów. Zarządzanie ochroną powietrza polega na sukcesywnym dostosowywaniu przepisów prawa polskiego do wymogów unijnych. Koniecznym jest również zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz kontynuowanie ograniczania niskiej emisji m.in. poprzez dofinansowanie do zadań polegających na wymianie domowych kotłów centralnego ogrzewania.

W Gminach powiatu w latach 2008-2011 kontynuowane będą systemy dofinansowania modernizacji indywidualnych źródeł ciepła oraz dofinansowania realizacji prac związanych z azbestem.

Od 2007 roku uruchomiony został również finansowany w 70% ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Program ograniczenia niskiej emisji na terenie gminy Racibórz. Program przewidziany jest na trzy lata w ramach niego zostanie zmodernizowanych 200 kotłowni w budynkach jednorodzinnych w Raciborzu – w miejsce starych nieekologicznych źródeł na paliwo stałe zainstalowanych zostanie 200 nowoczesnych kotłów retortowych na paliwo stałe, kotłów gazowych bądź innych ekologicznych źródeł ogrzewania.

Kierunki działań:

- redukcja niskiej emisji, ograniczenie emisji CO₂ (oraz NO_x+SO_x), ograniczenie strat energetycznych
- zintegrowanie i rozbudowa systemu ciepłowniczego, rozwój odnawialnych systemów produkcji energii,
- instalowanie urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powstałych w procesach spalania w zakładach przemysłowych,
- wspierania inwestycji odnawialnych źródeł energii,
- przebudowa świadomości społecznej w zakresie racjonalnego użytkowania energii,
- promocja wykorzystywania alternatywnych źródeł energii cieplnej,
- termorenowacja budynków,
- bieżąca modernizacja dróg ,
- wspieranie budowy infrastruktury rowerowej,
- modernizacja taboru komunikacji autobusowej,
- promowanie i tworzenie warunków dla zwiększenia się udziału podróży transportem zbiorowym.

Zalecenia dla zakładów funkcjonujących na terenie powiatu raciborskiego:

- ograniczenie emisji z procesów spalania paliw
- stopniowe zmniejszanie emisji ze źródeł przemysłowych,
- ograniczanie emisji ze źródeł komunikacyjnych do powietrza
- modernizacje zakładowych kotłowni grzewczych

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- rozbudowa i bieżąca modernizacja dróg,
- dalsza modernizacja taboru komunikacji autobusowej,
- wymiana pojazdów na spełniające aktualnie obowiązujące normy,
- rozbudowa tras rowerowych i modernizacja istniejących,
- promowanie i tworzenie warunków dla zwiększania się udziału podróży transportem zbiorowym, rowerowym i pieszym pomiędzy miejscami zamieszkania, pracy oraz wypoczynku i zakupów,
- przyłączenie do sieci c.o. nowych odbiorców,
- kontynuowanie wspierania przedsięwzięć dotyczących korzystania z ekologicznych źródeł energii w indywidualnych gospodarstwach,
- dalsza termorenowację budynków, stosowanie materiałów energooszczędnych w budownictwie,
- wdrażanie nowoczesnych technologii, przyjaznych środowisku,
- dostosowywanie procesów technologicznych do pełnej hermetyzacji i automatyzacji,
- promowanie oraz popularyzacja najlepszych praktyk w dziedzinie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym rozwiązań technologicznych, administracyjnych i finansowych.

Niezbędnym jest również wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem np. norm typu ISO oraz dobrowolnych działań nienormatywnych (np. czystsza produkcja.).

Zadania własne powiatu:

- edukacja ekologiczna
- ograniczanie niskiej emisji
- modernizacja źródeł ciepła
- termomodernizacja budynków

Zadania koordynowane powiatu:

- modernizacja systemu komunikacyjnego
- stosowanie ekologicznych źródeł energii
- modernizacja systemów odpylających

6.6.1. Planowane do realizacji zadania z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w PLN				Potencjalne źródła finansowania
			2008	2009	2010	2011	
1.	Dezodoryzacja-neutralizacja gazów złoŃonnych/uciąŃzliwych emitowanych z wieŃy proŃzkowej – Wydział ProŃzkowni	HENKEL Polska Sp. z o. o.	103 000	-	-	-	Ńrodki własne
2.	Modernizacja systemu alarmowania poŃarowego - zapobieganie ewentualnym skaŃeniom Ńrodowiska na wypadek poŃaru (uwalnianie gazów do atmosfery i przedostanie się do wód i gleby wód gaŃniczych)	HENKEL Polska Sp. z o. o.	25.930	46.570,00	-	-	Ńrodki własne
3.	Budowa węŃła plynnej siarki dla potrzeb Wydziału Sulfonacji – zapobieganie niekontrolowanej emisji pyłów siarki podczas prac transportowo - przeładunkowych	HENKEL Polska Sp. z o. o.	985,00	-	-	-	Ńrodki własne Inwestycja zakończona
4.	Likwidacja kotła opalanego węŃlem kamiennym i budowa kotłowni zasilanej gazem ziemnym	Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy BETRA Sp. zo. o.	100.000,00	-	-	-	Ńrodki własne
5.	Modernizacja odpylania stanowisk spawalniczych- Hala 0	Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.	-	200.000,00	-	-	Ńrodki własne
6.	Modernizacja zespołu filtrowentylacyjnego wypalarki	Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.	-	100.000,00	-	-	Ńrodki własne
5.	Zakup autobusów z silnikami spełniającymi normy EURO 3 i 4	Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Raciborzu Sp. z o. o.	600.000,00	600.000,00	600.000,00	600.000,00	Ńrodki własne
6.	Montaż kontenerowej stacji paliw (nowoczesny ekologiczny system zabezpieczenia zbiorników do minimum zmniejsza skaŃenie Ńrodowiska)	Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. w Raciborzu	20.000,00	60.000,00	-	-	Ńrodki własne
7.	Zakup dwóch Ńmieciarek (szczelne i bezpyłowe skrzynie ładunkowe spełniają rygorystyczne normy ochrony Ńrodowiska)	Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. w Raciborzu	390.000,00	-	-	-	Ńrodki własne Dofinansowanie z PFOŃiGW
8.	Montaż kotła ekologicznego	Rolnicza spółdzielnia Produkcyjna w Cyprzanowie	-	-	5.000,00	5.000,00	Ńrodki własne kredyt
9.	Zakup ciągnika z katalizatorem	Rolnicza spółdzielnia Produkcyjna w Cyprzanowie	-	300.000	-	-	Ńrodki własne Kredyt Ńrodki pomocowe UE

10.	Zmiana kotłów węglowych parowych na kotły wodne opalane gazem ziemnym	Raciborska Spółdzielnia Mleczarska	-	50.000,00	450.000,00	500.000,00	Środki własne Fundusz ochrony środowiska
11.	Modernizacja obory	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Krzyżanowice	-	b.d.	b.d.		Środki własne kredyt
12.	Upowszechnianie komunikacji zbiorowej	UG Nędza	bez kosztów	bez kosztów	bez kosztów	b.d.	-
13.	Promowanie budownictwa stosującego materiały energooszczędne	UG Nędza	bez kosztów	bez kosztów	bez kosztów	b.d.	-
14.	Termomodernizacja obiektu ZSG w Nędzy	UG Nędza W 2007 r. 415 tys. zł	10 000,00	-	-	-	Środki własne, WFOŚiGW
15.	Termoizolacja budynku szkoły w Zawadzie Książęcej	UG Nędza W 2007 r. 169 tys. zł	-	-	-	-	Środki własne, WFOŚiGW
16.	Termoizolacja budynku wielofunkcyjnego przy ul. Strażackiej	UG Nędza W 2007 r. 30 tys. zł	100 000,00	100 000,00	-	b.d.	Środki własne, WFOŚiGW
17.	Przebudowa ul. Brzozowej w Górkach Śląskich	UG Nędza W 2007 r. 70 tys. zł	-	-	-	b.d.	Środki własne
18.	Remonty dróg gminnych	UG Nędza W 2007 r. 238 tys. zł	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
19.	Modernizacja dróg dojazdowych do pól	UG Nędza W 2007 r. 107 tys. zł	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne i Województwa
20.	Kontynuowanie zadania ograniczania niskiej emisji	UG Krzyżanowice	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
21.	Termoizolacja wraz z wymianą kotłów na kotły niskoemisyjne w budynkach użyteczności publicznej	UG Krzyżanowice	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
22.	Modernizacja źródła ciepła i instalacji wewnętrznej c.o. wraz z termoizolacją budynków oraz modernizacja sali gimn. W ZSE w Raciborzu przy ul. Gimnazjalnej 3	Powiat raciborski Do końca 2007 r. 855 620 zł	704 504	-	-	-	Własne FRKF PFOŚiGW
23.	Termoizolacja wraz z wymianą stolarki okiennej oraz modernizacją Sali gimn. z zapleczem w ZSO nr 2 w Raciborzu przy ul. Wyszyńskiego 3	Powiat raciborski Do końca 2007 r. 646 121 zł	443 847	-	-	-	Własne FRKF PFOŚiGW
24.	Pozostała termomodernizacja i wymiana stolarki w budynkach ZSOMS przy ul. Kozielskiej 19 w Raciborzu	Powiat raciborski Do końca 2007 r. 199 490 zł	100 000	-	-	-	Własne PFOŚiGW
25.	Termomodernizacja budynków Centrum Kształcenia Ustawicznego w Raciborzu przy ul. Zamkowej 1	Powiat raciborski Do końca 2007 r. 3 660 zł	916 549	439 791	-	-	Własne WFOŚiGW PFOŚiGW

6.7. Priorytet: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

Występowanie na terenie powiatu raciborskiego obszarów cennych przyrodniczo wiąże się z występowaniem szeregu gatunków roślin i zwierząt podlegających ochronie.

Na system obszarów i obiektów prawnie chronionych powiatu raciborskiego składają się: Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich, rezerwat przyrody Łęczczok oraz pomniki przyrody. Ponadto w Raciborzu założono Arboretum Bramy Morawskiej, które obejmuje cały obszar lasu Obora, zlokalizowanego we wschodniej części Raciborza, po prawej stronie Odry. Arboretum ma służyć celom dydaktycznym, naukowym, kulturalnym, turystyczno-kulturalnym oraz zdrowotnym.

Cele strategiczne:

- **ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej**
- **doskonalenie systemu obszarów chronionych**
- **stała dbałość i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody.**

Cele krótkoterminowe i główne działania do 2011 roku zostały zdefiniowane dla następujących zagadnień: ochrona istniejącej sieci obszarów chronionych i rozwój systemu obszarów chronionych, ochrona gatunkowa zwierząt i roślin, ochrona lasów. Priorytetem w systemie obszarów chronionych jest rozwój obszarów cennych przyrodniczo, w tym chronionych, na terenie powiatu oraz restytucja zdegradowanych zasobów leśnych i przebudowa drzewostanów.

W zakresie ochrony lasów określono następujące cele krótkoterminowe na lata 2008 – 2011: wyznaczanie granic polno-leśnych na terenach przeznaczonych do zalesień, opracowanie planów urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa, realizacja bieżących zabiegów pielęgnacyjnych zgodnie z potrzebami hodowlanymi. Cele krótkoterminowe, przeznaczone do realizacji w najbliższych latach zostały w zakresie ochrony lasów zostały transponowane do niniejszego opracowania.

Kierunki działań:

- objęcie formami ochrony przyrody pełnej reprezentacji zasobów przyrody powiatu,
- wdrażanie na bieżąco systemu NATURA 2000,
- upowszechnienie i wprowadzanie form indywidualnej ochrony przyrody w postaci użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i stanowisk dokumentacyjnych przyrody nieożywionej,
- rozwój prac inwentaryzacyjnych w zakresie oceny stanu i rozpoznawania zagrożeń różnorodności biologicznej (wykonanie nowych i aktualizacja istniejących waloryzacji przyrodniczych),
- ochronie i renaturalizacji ciągów i połączeń ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych rzeki Odry, Rudy, Psiny i Suminy,
- bieżącej ochronie obszarów i obiektów prawnie chronionych, opracowaniu planów ochrony siedlisk gatunków, które są zagrożone,
- budowie przejść dla zwierząt pod trasami komunikacyjnymi,
- zachowaniu tradycyjnych praktyk gospodarczych na terenach cennych przyrodniczo,
- rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- ochronie elementów środowiska przyrodniczo-kulturowego,
- ochronie kompozycji układów zieleni,
- monitoringu ruchu turystycznego,

- selektywnym dostępie do terenów cennych przyrodniczo oraz ochronie tych terenów przed zainwestowaniem i tzw. dzikim zagospodarowaniem (szczególnie terenów PK CKKRW, parków, obszarów dolin rzecznych).
- przeciwdziałanie niekontrolowanemu wyrębom lasów
- ochrona zasobów leśnych i poprawa kondycji przyrodniczej obszarów leśnych oraz ich otulin
- zalesianie terenów nieużytkowanych rolniczo i małej wartości rolniczej
- opracowanie systemów rozwoju i funkcjonowania obszarów chronionych

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- zachowanie bioróżnorodności,
- rozwoju sieci szlaków turystycznych i ścieżek przyrodniczych,
- wdrażanie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej
- bieżąca inwentaryzacja waloryzacji przyrodniczej w gminach, które jej nie posiadają

Szczególną uwagę należy zwrócić na utrzymywanie na odpowiednim poziomie różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz zwiększeniu powierzchni terenów chronionych.

Zadania własne powiatu:

- ewidencja indywidualnych form ochrony przyrody
- aktualizowanie planów urządzania lasów
- promowanie walorów przyrodniczych powiatu

Zadania koordynowane powiatu:

- realizacja zieleni urządzonej
- zalesianie gruntów
- współdziałanie w tworzeniu prawnych form ochrony przyrody
- realizacja zieleni izolacyjnej
- tworzenie ścieżek przyrodniczych

6.7.1. Planowane do wykonania zadania w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego w latach 2008-2011:

- bieżąca inwentaryzacja waloryzacji przyrodniczej w gminach, które jej nie posiadają
- wpisanie do rejestru pomników przyrody nowych okazów drzew w gminach powiatu.
- pielęgnacja i konserwacja istniejących obiektów i form ochrony przyrody w powiecie
- realizacja działań określonych w „Programie ochrony przyrody” Nadleśnictwa Rudy Raciborskie
- bieżąca ochrona i urządzanie Arboretum Bramy Morawskiej
- bieżąca konserwacja zieleni w miastach i gminach powiatu
- tworzenie nowych terenów zieleni w gminach
- włączenie do sieci NATURA 2000 wytypowanych OSO i SOO na terenie powiatu.
- uzgodnienia planistyczne PK „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”.
- wyznaczanie granic polno-leśnych na terenach przeznaczonych do zalesień

- wprowadzanie ewentualnych zmian do opracowanych aktualnych planów urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa (np. zmiana właściciela)
- realizacja bieżących zabiegów pielęgnacyjnych zgodnie z potrzebami hodowlanymi

Zadania będą realizowane przez odpowiednie kompetentne jednostki (wojewoda, starosta, nadleśniczy, wójt, burmistrz, prezydent).

6.8. Priorytet: Ochrona przed hałasem

Hałas i pola elektromagnetyczne są elementami tzw. stresu miejskiego, wpływającymi na jakość życia ludności, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych i uprzemysłowionych (miasto Racibórz). Poprawa jakości środowiska na tych obszarach musi obejmować, oprócz szeregu działań wyszczególnionych w paragrafach dotyczących jakości powietrza, jakości wód i gospodarowania odpadami, działania ukierunkowane na ochronę przed hałasem, zwłaszcza pochodzącym ze środków transportu oraz ochronę przed polami elektromagnetycznymi wytwarzanymi przez urządzenia energetyczne i radiokomunikacyjne. W ostatnich latach nie wykonywano badań klimatu akustycznego na terenie powiatu raciborskiego.

Cel strategiczny: rozpoznanie i zmniejszenie uciążliwości hałasu na terenie powiatu

Realizacja celu krótkoterminowego, którym jest zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez jego obniżenie do poziomu obowiązujących standardów winna być poprzedzona dokładnym rozpoznaniem klimatu akustycznego. Obligatoryjnie ww. badania muszą być przeprowadzane dla aglomeracji o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. Powiat raciborski nie stanowi aglomeracji zgodnie z definicją ujętą w art. 3 pkt 1 ustawy prawo ochrony środowiska. Starosta miałby obowiązek sporządzenia mapy akustycznej dla miasta o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. natomiast liczba mieszkańców miasta Raciborza nie przekracza tej wartości.

W pierwszej kolejności, rozpoznaniem klimatu akustycznego należy objąć obszar gdzie skala zagrożenia hałasem jest największa ze względu na stopień urbanizacji i istniejącą sieć dróg oraz główne ciągi komunikacyjne (drogi krajowe). Zarządzający drogą lub linią kolejową zaliczonymi do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach sporządza co pięć lat mapę akustyczną terenu, na którym eksploatacja obiektu może powodować przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Cele krótkoterminowe (do 2011 roku) i główne działania w zakresie ochrony przed hałasem to: wprowadzanie zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego sprzyjających ograniczeniu zagrożenia środowiska hałasem, ograniczenie emisji hałasu poprzez inwestycje dot. infrastruktury drogowej: budowa obwodnic, poprawa nawierzchni dróg, optymalizacja płynności ruchu, wprowadzanie systemów pasów zieleni izolacyjnej. Dokładne rozpoznanie stanu narażenia na hałas jest podstawą podjęcia działań zmierzających do eliminacji lub minimalizacji tego typu zagrożeń. Na bieżąco realizowana modernizacja układów komunikacyjnych (szczególnie miasta Raciborza) uznaje się za dążenie do obniżenia emisji hałasu. Są to zarówno działania usprawniające ruch drogowy. Konieczne jest zintensyfikowanie działań ograniczających negatywny wpływ hałasu na mieszkańców i środowisko

Kierunki działań:

- dokonanie oceny akustycznej wybranych miejsc powiatu (drogi, linie kolejowe),
- wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed hałasem (kierunek realizowany na bieżąco),
- kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed hałasem,
- budowa, rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego wszystkich gmin powiatu.

Zadania własne powiatu:

- edukacja ekologiczna
- modernizacja infrastruktury komunikacyjnej
- modernizacja dróg (powiatowych)

Zadania koordynowane powiatu:

- tworzenie pasów zieleni ochronnej
- opracowanie systemu komunikacji
- nadzorowanie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających emisję hałasu

6.8.1. Planowane do wykonania zadania w zakresie ochrony przed hałasem

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Potencjalne źródła finansowania
			2008	2009	2010	2011	
1.	Wprowadzanie zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego sprzyjających ograniczeniu zagrożenia środowiska hałasem	gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	-
2.	Ograniczenie emisji hałasu poprzez inwestycje dot. infrastruktury drogowej: budowa obwodnic, poprawa nawierzchni dróg, optymalizacja płynności ruchu,	Przedsięwzięcia ważne dla ochrony powietrza, ale nie wyceniane w ramach Programu ochrony środowiska					
3.	Systematyczne wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej	gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	środki własne gmin
4.	Systematyczne wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej	UG Nędza	500,00	500,00	500,00	b.d.	środki własne

6.9. Priorytet: Rozwój edukacji ekologicznej

Cel strategiczny: Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa

Cele krótkoterminowe i główne działania do 2011 roku zostały zdefiniowane dla następujących zagadnień: prowadzenie zajęć dydaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej z zakresu edukacji leśnej z wykorzystaniem istniejących ścieżek przyrodniczych w Arboretum Bramy Morawskiej, wprowadzanie do programów szkolnych zagadnień związanych z edukacją ekologiczną ze szczególnym uwzględnieniem problemów występujących na terenie powiatu raciborskiego (gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, niska emisja), organizacja konkursów ekologicznych, happeningów, festynów, biegów na orientację i innych form edukacji ekologicznej, bieżące informowanie na stronach www starostwa i gmin o stanie środowiska w powiecie i działaniach podejmowanych na rzecz jego ochrony, szkolenia rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego, agroturystyki i wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych, zwiększenie oferty wydawniczej dotyczącej zasobów przyrodniczych powiatu, dofinansowanie akcji ekologicznych np. Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata w gminach powiatu.

Kierunki działań:

- prowadzenie zajęć dydaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej z zakresu edukacji leśnej z wykorzystaniem istniejących ścieżek przyrodniczych
- wprowadzanie do programów szkolnych zagadnień związanych z edukacją ekologiczną ze szczególnym uwzględnieniem problemów występujących na terenie powiatu raciborskiego (gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, niska emisja),
- organizacja konkursów ekologicznych, happeningów, festynów, biegów na orientację i innych form edukacji ekologicznej,
- bieżące informowanie na stronach www starostwa i gmin o stanie środowiska w powiecie i działaniach podejmowanych na rzecz jego ochrony,
- szkolenia rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego, agroturystyki i wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych,
- zwiększenie oferty wydawniczej dotyczącej zasobów przyrodniczych powiatu,
- dofinansowanie akcji ekologicznych np. Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata w gminach powiatu.

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- bieżąca edukacja ekologiczna jednostek podległych
- organizacja szkoleń dla zainteresowanych grup zawodowych (np. rolników)
- umożliwienie udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych

Zadania własne powiatu:

- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa
- publikacje książkowe o tematyce ekologicznej

Zadania koordynowane powiatu:

- promowanie ekologii przy okazji imprez masowych organizowanych na terenie powiatu
- tworzenie pozaszkolnej edukacji ekologicznej

6.9.1. Planowane do realizacji zadania z zakresu edukacji ekologicznej w latach 2008 -2011:

- prowadzenie zajęć dydaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej z zakresu edukacji leśnej z wykorzystaniem istniejących ścieżek przyrodniczych w Arboretum Bramy Morawskiej
- wprowadzanie do programów szkolnych zagadnień związanych z edukacją ekologiczną ze szczególnym uwzględnieniem problemów występujących na terenie powiatu raciborskiego (gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, niska emisja)
- organizacja konkursów ekologicznych, happeningów, festynów, biegów na orientację i innych form edukacji ekologicznej
- bieżące informowanie na stronach www starostwa i gmin o stanie środowiska w powiecie i działaniach podejmowanych na rzecz jego ochrony
- szkolenia rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego, agroturystyki i wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych
- zwiększenie oferty wydawniczej dotyczącej zasobów przyrodniczych powiatu
- rozwój systemu ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych o wysokich walorach przyrodniczych
- dofinansowanie akcji ekologicznych np. Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata w gminach powiatu

Realizacja zadań prowadzona będzie przez szkoły, gminy, starostwo, nadleśnictwo, Zespół Parków Krajobrazowych.

6.10. Priorytet: Ochrona powierzchni ziemi i gleb

Środowisko glebowe na terenie powiatu jest dosyć zróżnicowane, co wynika w dużej mierze z różnorodności podłoża geologicznego. Należy wyróżnić gleby wytworzone ze skał Płaskowyżu Głubczyckiego, Płaskowyżu Rybnickiego i Kotliny Raciborskiej. Szczególnie korzystne warunki glebowe występują w gminach na lewym brzegu Odry - gminie Krzanowice, Pietrowice Wielkie, Krzyżanowice, a także w Rudniku i Raciborzu Ponad 60% ogólnej powierzchni gruntów ornych w powiecie raciborskim to ziemia najwyższej jakości o klasach bonitacyjnych od I do IIIa. Wysoka jakość gleb jest jednym z istotnych elementów mających wpływ na strukturę zasiewów oraz wysokość uzyskiwanych plonów, które w większości przypadków są dużo wyższe od średnich krajowych. Jednak mogą występować lokalne zanieczyszczenia gleb spowodowane np. nieprawidłową kulturą rolną, co może powodować erozję wodną i wietrzną oraz przedostawanie się nadmiaru nawozów do wód i do ziemi.

Jednym z podstawowych elementów mających wpływ na wysokość uzyskiwanych plonów jest zrównoważony i właściwy poziom składników pokarmowych w glebie. Zarówno niedobór jak i nadmiar składników odżywczych w glebie może być czynnikiem ograniczającym wielkość i pogarszającym jakość plonów. Racjonalne nawożenie powinno opierać się na wynikach analiz chemicznych gleby, określających jej zasobność w składniki mineralne oraz wymaganiach pokarmowych uprawianych gatunków roślin. W programie ochrony środowiska dla powiatu raciborskiego określono następujące zadania z zakresu kontroli poziomu zanieczyszczenia gleb oraz zapobiegania zanieczyszczeniu gleb: bieżąca inwentaryzacja gleb zdegradowanych, monitoring gleb w ramach projektu: „Program ochrony gruntów rolnych powiatów raciborskiego, rybnickiego i wodzisławskiego przed degradacją wynikającą z nadmiernej kwasowości gleb oraz działania na rzecz poprawy środowiska naturalnego”, wapnowanie gleb kwaśnych w gminach powiatu, przeprowadzenie bieżących rekultywacji gleb zdegradowanych w wyniku działań niepożądanych.

Osuwiska powstające w wyniku ruchów masowych uzależnione są od budowy geologicznej terenu, warunków geomorfologicznych oraz czynników inicjujących. Na rozwój osuwiska mają wpływ intensywne opady atmosferyczne, infiltracja wód opadowych i roztopowych, erozja zboczy dolin a także działalność antropogeniczna, niewłaściwe zagospodarowanie i użytkowanie terenu. Powiat raciborski znalazł swoje miejsce w realizacji projektu Ministra Środowiska pod nazwą „System Osłony Przeciwsuwiskowej”. Mapy osuwisk i terenów zagrożonych sporządzane są dla obszarów, na których istnieje zagrożenie związane z występowaniem ruchów masowych. Opracowanie tych map wchodzi w zakres prac merytorycznych Państwowego Instytutu Geologicznego w ramach zadań państwowej służby geologicznej w dziedzinie kartografii geologicznej. W harmonogramie prac powiat raciborski znalazł się w trzecim etapie realizacji, przypadającym na lata 2012-2013. Na terenie powiatu wytypowano 4 obszary predysponowane do ewentualnego występowania ruchów masowych. Wyniki przeprowadzonych badań będą stanowiły podstawę do zaklasyfikowania danego obszaru do zagrożonego bądź nie zjawiskiem osuwania się mas ziemnych. Sumaryczna powierzchnia, która będzie podlegała badaniom to około 10 km².

Cel strategiczny: ochrona i właściwe wykorzystanie istniejących zasobów glebowych oraz zachowanie wysokich walorów ekologicznych obszarów rolniczych, a także rozpoznanie i wytypowanie obszarów potencjalnie zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

Kierunki działań:

- monitoring użytków rolnych w celu przeciwdziałaniu nadmiernemu zakwaszaniu gleb,
- ochrona gleb o wysokiej przydatności rolniczej przed przeznaczeniem na cele nierolnicze,
- zachowanie śródpolnych zadrzewień, zakrzaczeń, kompleksów leśnych i nieużytków podmokłych jako ważnych elementów funkcjonalnych struktury ekologicznej i obiektów warunkujących utrzymanie odpowiedniego poziomu wód gruntowych na obszarach rolniczych,
- właściwa polityka zalesiania gruntów nieprzydatnych rolniczo,
- utrzymanie i odbudowa urządzeń melioracyjnych, zapewniających odpowiedni poziom wód gruntowych i zabezpieczających użytki rolne przed okresowymi przesuszeniami lub zalaniem,
- wdrażanie i upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej,
- wspieranie i promowanie rolnictwa ekologicznego.
- dokonanie oceny możliwości wystąpienia zagrożenia osuwaniem się mas ziemnych na terenie powiatu
- wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów wskazujących miejsca zagrożone osuwaniem się mas ziemnych
- wskazanie sposobów zagospodarowania terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- wspieranie i promowanie rolnictwa ekologicznego
- organizowanie konkursów „Wiedzy Rolniczej”
- koordynowanie działań i wspieranie wiedzy merytorycznej rolników powiatu
- współpraca przy rozpoznawaniu i dokumentowaniu terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych, na etapie tworzenia Mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi
- wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów wskazujących miejsca zagrożone osuwaniem się mas ziemnych
- wskazanie sposobów zagospodarowania terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych

Zadania własne powiatu:

- zapobieganie degradacji i erozji gleb
- kontrolowanie zawartości metali ciężkich w glebach
- rekultywacja terenów osuwiskowych

Zadania koordynowane powiatu:

- kontrolowanie ilości zużywanych nawozów
- realizacja działań w kierunku scalania i wymiany gruntów rolnych
- wykorzystanie nieużytków na uprawy energetyczne

6.10.1. Planowane do realizacji zadania z zakresu ochrony powierzchni ziemi i gleb w latach 2008 – 2011

- bieżąca inwentaryzacja gleb zdegradowanych
- monitoring gleb w ramach projektu: „Program ochrony gruntów rolnych powiatów raciborskiego, rybnickiego i wodzisławskiego przed degradacją wynikającą z nadmiernej kwasowości gleb oraz działania na rzecz poprawy środowiska naturalnego”
- wapnowanie gleb kwaśnych w gminach powiatu.

Zadania będą realizowane przez rolników powiatu, Stację Chemiczno – Rolniczą w Gliwicach, gminy i starostwo.

6.11. Priorytet: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

W dziedzinie ochrony przed polami elektromagnetycznymi za najistotniejsze należy uznać zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku w dziale p.t. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi. Badania poziomu pól elektromagnetycznych przeprowadzono w 2005 roku w Rudach na terenie gminy Kuźnia Raciborska. Pola elektryczne i magnetyczne, na które są bezpośrednio narażone organizmy żywe, na dzisiejszy stan wiedzy są czynnikiem o znikomej szkodliwości.

Potencjalnymi źródłami pól elektromagnetycznych są głównie stacje bazowe telefonii komórkowej, transformatory oraz elektroenergetyczne linie wysokiego napięcia.

Cel strategiczny: Monitorig pól elektromagnetycznych w środowisku.

Głównym **celem** w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym jest monitorig występujących pól elektromagnetycznych w środowisku. Dysponując wynikami przeprowadzonych pomiarów poziom pól elektromagnetycznych będzie możliwa reakcja na ewentualne zmierzone przekroczenia (np. zmiana anten na mniej emisyjne).

Kierunki działań:

- rozwoju systemu badań pól elektromagnetycznych,
- uwzględnieniu w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnienia dotyczące pól elektromagnetycznych.

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- uwzględnieniu w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnienia dotyczące pól elektromagnetycznych
- wyznaczenie stref ograniczonego użytkowania w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

Zadania własne powiatu:

- stworzenie systemu monitorującego aktualny poziom promieniowania elektromagnetycznego

6.12. Priorytet: Zwalczanie i zapobieganie awariom przemysłowym

Obowiązki związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także wojewodzie. Szczegółowy opis obowiązków podaje ustawa Prawo ochrony środowiska.

Cel strategiczny: zmniejszanie zagrożenia dla mieszkańców i środowiska z powodu awarii przemysłowych i transportu materiałów niebezpiecznych

Potencjalne źródła awarii przemysłowych na terenie powiatu raciborskiego są zlokalizowane głównie w Raciborzu i Kuźni Raciborskiej i są związane z lokalizacją zakładów przemysłowych. Istotne zagrożenie niesie za sobą transport substancji niebezpiecznych przez teren powiatu, w szczególności przez centrum Raciborza. W Raciborzu zlokalizowanych jest kilka zbiorników substancji niebezpiecznych, wykorzystywanych do procesów technologicznych, których rozszczelnienie może spowodować poważną awarię. W Raciborzu wyznaczono również trasy przewozu substancji niebezpiecznych przez teren miasta, które pokrywają się z przebiegiem ulic: Rybnickiej, Bosackiej, Głubczyckiej, Kozielskiej, Rudzkiej, Gliwickiej, Piastowskiej, Starowiejskiej, Bogumińskiej, Hulczyńskiej, 1 Maja, Opawskiej i Łąkowej. Ponadto trasy przewozu materiałów niebezpiecznych stanowi również trakcja kolejowa.

Kierunki działań:

- właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych i transportu materiałów niebezpiecznych
- opracowanie systemu skutecznego informowania społeczeństwa o wystąpieniu zagrożenia środowiska

Zapobieganie awariom miejscowym, prowadzi się głównie poprzez ograniczenie transportu substancji niebezpiecznych, kierowanie ich oznakowanymi trasami, omijającymi centrum miasta, informowanie i edukowanie społeczeństwa o sposobach zapobiegania zagrożeniom, a także o sposobie postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia. Powstałe zagrożenia w transporcie drogowym jak i kolejowym, zwalczane są przez odpowiednie jednostki straży pożarnej. Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Raciborzu, podejmuje doraźne środki dokonuje zabezpieczenia miejsca wypadku, ewakuuje ludność. Natomiast w przypadku poważnych awarii, kiedy niezbędna jest pomoc specjalistycznych jednostek i specjalistycznego sprzętu jednostka straży współpracuje z różnymi innymi sekcjami, które podejmują działania w swoim zakresie. Przykładowo do akcji przystępują następujące jednostki: Jednostka Ratowniczo - Gaśnicza z Katowic – Pietrowic, lub Jednostka Ratowniczo Gaśnicza w Gliwicach - wyposażona w największy w województwie dźwig samochodowy.

Grupa ratownictwa chemicznego wyposażona jest w ciężki samochód ratownictwa chemicznego, średni samochód ratownictwa technicznego oraz urządzenia umożliwiające samodzielne usuwanie skutków awarii chemicznych lub ekologicznych przy zapewnieniu odpowiedniego zabezpieczenia ratowników pracujących w strefie skażeń chemicznych.

Grupy przeznaczone do usuwania skutków wypadków głównie drogowych oraz w infrastrukturze komunalnej. Samochody ratownictwa technicznego wyposażone są w specjalistyczny sprzęt m.in. w hydrauliczny sprzęt ratowniczy w tym nożyce hydrauliczne do cięcia karoserii samochodów, rozpieracze ramionowe i rozpieracze teleskopowe, pompy hydrauliczne, poduszki pneumatyczne wysoko i niskociśnieniowe do podnoszenia pojazdów.

W zależności od rodzaju sytuacji awaryjnej akcję podejmuje grupa ratownictwa wodno – nurkowego z Rybnika. Jednostka - wyposażona w specjalistyczny sprzęt i samochód ratownictwa wodnego. Na wyposażeniu znajdują się łodzie aluminiowe i hybrydowe /ponton/. Ratownicy wyposażeni są w specjalne skafandry, które umożliwiają prowadzenie działań w wodzie skażonej chemicznie i biologicznie.

Aktualnie Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Raciborzu dysponuje dobrym, nowoczesnym sprzętem ratowniczo-gaśniczym. Jednostka posiada cztery samochody wodno-pianowe, samochód ratownictwa drogowego, sprzęt oświetleniowy, łodzie z silnikami zaburtowymi, drabinę samochodową oraz inny sprzęt pomocniczy jak pompy, agregaty itp. Obiekty jednostki są ciągle remontowane i dostosowywane do aktualnych potrzeb.

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- współpraca w przygotowywaniu planów operacyjno ratowniczych dla zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii
- informowanie społeczeństwa o możliwości wystąpienia zagrożenia i sposobu zachowań w przypadku wystąpienia awarii.

6.13. Priorytet: Turystyka i rekreacja

Powiat raciborski to obszar o bogatej przeszłości i dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi różnego typu. Obfituje w oryginalne znaleziska archeologiczne świadczące o pradawnym osadnictwie na tych terenach, a także różne obiekty o dużej wartości kulturowej: zespoły zamkowe i pałacowo-dworskie, kościoły i zespoły sakralne, obiekty mieszkalne i użyteczności publicznej, zabytkowe zespoły pałacowe. Istotnym jest również z punktu widzenia turystyki i rekreacji utworzenie na tym terenie Parku Krajobrazowego oraz lokalizacja w Rudach Skansenu Kolei Wąskotorowej. Skansen utworzony został staraniem Towarzystwa Miłośników Górnośląskiej Kolei Wąskotorowej. Główną atrakcją skansenu są organizowane przejazdy turystyczne. Bardzo istotnym elementem tutejszego regionu jest również opactwo założone zostało przez cystersów z fundacji Księcia Opolskiego Władysława. W latach 1680-1790 dokonano przebudowy i rozbudowy kościoła. W 1730 roku dobudowano pałac opacki. Od 1744 r. funkcjonowało prowadzone przez cystersów gimnazjum, a od 1781 r. studium filozoficzno-teologiczne, które było jedyną tego rodzaju uczelnią na Górnym Śląsku.

Cel strategiczny: promowanie i rozwój turystyki na terenie powiatu raciborskiego

Kierunki działań:

- ukierunkowanie działań w stronę rozwoju infrastruktury towarzyszącej turystyce,
- modernizacja bazy turystycznej oraz budowy nowych ośrodków wypoczynku,
- powstawanie odpowiedniej sieci informacji turystycznej w celu spopularyzowania obiektów ciekawych turystycznie
 - eksponowanie wartościowych obiektów kultury materialnej oraz miejsc związanych z pobytem sławnych ludzi
 - utrzymywanie na właściwym poziomie istniejących atrakcji turystycznych i rekreacyjnych
 - przestrzeganie wymagań ochrony środowiska w odniesieniu do nowopowstających obiektów turystycznych i rekreacyjnych
 - selektywny dostęp do terenów cennych przyrodniczo
 - rozwój ścieżek rowerowych, szlaków pieszych i konnych
 - odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego eliminujące dzikie zagospodarowanie terenów cennych przyrodniczo
 - edukacja ekologiczna społeczeństwa
 - zachowanie kompozycyjnych układów wsi i licznych założeń dworsko-parkowych
 - budowa miejsc obsługi szlaków komunikacyjnych i turystycznych

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- eksponowanie cennych obszarów poprzez publikację ulotek i broszur
- wprowadzanie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Ze względu na rozwój nowych terenów turystycznych, bazy noclegowej, zabudowy letniskowej ważne z punktu ochrony środowiska będzie przystosowanie terenów pod względem technicznym do pełnienia wyznaczonych funkcji. Konieczne będzie rozwiązanie problemów gospodarki ściekowej i odpadowej dla istniejących obszarów zainwestowania.

Do powstawania nowych obiektów będą wyznaczane obszary selektywnie wybrane, odpowiednio przygotowane, o wysokim standardzie uzbrojenia. Akceptacja ich budowy będzie zależna od spełnienia wymogów ochrony środowiska i krajobrazu. Ważne będzie dostosowanie przyszłego budownictwa do wymagań architektonicznych, wynikających z planu zagospodarowania przestrzennego, istniejącej zabudowy i warunków krajobrazowych.

6.14. Priorytet: Ochrona zasobów kopalin

W ustawach Prawo ochrony środowiska oraz Prawo geologiczne i górnicze dokonano regulacji dotyczących ochrony kopalin. Zapewniono ochronę złóż kopalin, która polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących.

Obecność kopalin na terenie powiatu raciborskiego wynika głównie z budowy geologicznej struktur czwartorzędowych, budujących podłoże tego obszaru. Występują tutaj jedynie złoża kruszyw naturalnych oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej.

Korzystanie z kopalin jak i zasady ich poszukiwania, dokumentowania i wydobywania regulowane są przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze. W ustawie tej rozstrzygnięto również sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów złóż poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego a także obowiązek

kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin. Podjęcie działalności gospodarczej w zakresie wydobywania kopalin uzależnione jest od zapisów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Cele strategiczne:

- właściwa rekultywacja terenów wyeksploatowanych
- bieżąca rekultywację wyrobisk poeksploatacyjnych
- efektywne wykorzystywanie eksploatowanych złóż oraz ochrona zasobów złóż niezagospodarowanych

Podstawowym elementem ochrony zasobów złóż jest ochrona złóż udokumentowanych, realizowana przez racjonalne gospodarowanie, najpełniejsze wykorzystanie eksploatowanych złóż, łącznie z wykorzystaniem kopalin towarzyszących i zagospodarowaniem nadkładu. Drugim elementem jest uwzględnienie złóż perspektywicznych na etapie tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, poprzez tworzenie zapisów uniemożliwiających trwałe zagospodarowanie terenów, wykluczając potencjalną eksploatację. Ważnym jest podejmowanie rozwiązań kojarzących eksploatację z budową np. zbiorników wodnych - jak ma to miejsce na terenie naszego powiatu. Końcowym elementem ochrony zasobów jest rekultywacja terenów poeksploatacyjnych. Obowiązek likwidacji wyrobisk i rekultywacji terenu po eksploatacji górniczej ciąży na przedsiębiorcy górniczym, a w szczególnych przypadkach na Skarbie Państwa.

Właściwa rekultywacja terenów wyeksploatowanych w zależności od charakteru wyrobiska, w kierunku wodnym lub leśnym lub na inne cele ustalone decyzjami.

Kierunki działań:

- uwzględnienie w koncesjach udzielanych w granicach planowanego zbiornika "Racibórz" warunków wynikających z budowy zbiornika
- preferowanie koncesjodawców mających pomysł na zagospodarowanie glin z nadkładu nad złożami zalegającymi w granicach planowanego zbiornika "Racibórz"
- uwzględnienie w studiach uwarunkowań i planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich znanych złóż w granicach ich udokumentowania wraz z zapisami o ochronie ich obszarów przed trwałym zainwestowaniem.
- kontynuacja badań geologicznych i poszukiwanie nowych złóż kopalin, zwłaszcza surowców, mogących stanowić element rozwoju gospodarczego powiatu
- opracowanie wskazań ochrony i docelowego zagospodarowania terenów występowania rezerw zasobów kopalin
- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych

Zalecenia dla gmin powiatu raciborskiego:

- współdziałanie organów administracji publicznej w celu zapewnienia maksymalnego wykorzystania eksploatowanych
- prowadzenie działań w zakresie ochrony kopalin powinny w dalszej perspektywie zmierzać do ochrony złóż udokumentowanych, ochrony obszarów perspektywicznych, kojarzenia eksploatacji z budową zbiorników, rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

Zadania własne powiatu:

- podejmowanie decyzji o możliwościach wydobywania kopalin pospolitych na terenie powiatu
- likwidowanie nielegalnej eksploatacji złóż

Zadania koordynowane powiatu:

- współpraca przy tworzeniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenach z udokumentowanymi złożami zasobów kopalin

Planowane do realizacji zadania z zakresu ochrony zasobów kopalin w latach 2008 – 2011 to bieżąca rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych prowadzona przez koncesjonariuszy.

7. ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM

7.1. Wprowadzenie

Niniejszy rozdział opisuje instrumenty wspomagające realizację programu ochrony środowiska, tzw. instrumenty polityki ekologicznej, zasady zarządzania środowiskiem, wynikające z zakresu kompetencyjnego administracji samorządowej szczebla powiatowego i gminnego. W zarządzaniu środowiskiem szczególną rolę pełni "Program ochrony środowiska", który to program, z punktu widzenia władz powiatu, może być postrzegany jako instrument koordynacji działań na rzecz ochrony środowiska oraz intensyfikacji współpracy różnych instytucji / organizacji, opartej o dobrowolne porozumienia na rzecz efektywnego wdrażania niniejszego Programu. Dlatego celowe jest przedstawienie procedury wdrażania "Programu...", aby właściwe służby administracji publicznej miały czytelny obraz terminów i zakresów weryfikacji poszczególnych elementów programu oraz jasne określenie zasad współpracy poszczególnych grup zadaniowych w realizacji programu.

Finansowanie stanowi jeden z ważniejszych instrumentów realizacji programu ochrony środowiska, ale nie jedyny. Bardzo istotne w procesie wdrażania programu jest właściwe wykorzystanie rozwiązań o charakterze organizacyjnym, uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju. Stąd wynika potrzeba sformułowania w niniejszym "Programie..." zasad zarządzania środowiskiem. Trzeba przy tym pamiętać, że zarządzanie środowiskiem - również w kontekście integracji z Unią Europejską - nie jest wyłączną domeną służb ochrony środowiska. Chodzi o to, aby w procesie wdrażania programu ochrony środowiska uczestniczyli przedstawiciele różnych branż i gałęzi gospodarki oraz sfery życia społecznego, a ich działania były zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Instrumenty polityki ochrony środowiska

Instrumentarium służące realizacji polityki ochrony środowiska wynika z szeregu ustaw, wśród których najważniejsze to: prawo ochrony środowiska, prawo wodne, o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o odpadach, prawo geologiczne i górnicze, prawo budowlane.

Wśród instrumentów zarządzania ochroną środowiska można wyróżnić instrumenty o charakterze politycznym (np. Polityka Ekologiczna Państwa, wojewódzkie / powiatowe i gminne programy ochrony środowiska), instrumenty prawno - administracyjne oraz instrumenty o charakterze horyzontalnym (systemy zintegrowanego zarządzania środowiskiem, monitoring środowiska, system statystyki, społeczna partycypacja, działania edukacyjne, narzędzia polityki technicznej i naukowej, konwencje, umowy i porozumienia międzynarodowe).

Tradycyjny podział instrumentów zarządzania środowiskiem wyróżnia instrumenty o charakterze prawnym, finansowym i społecznym oraz strukturalnym.

7.2. Instrumenty zarządzania środowiskiem

7.2.1. Instrumenty prawne

Reforma prawa ochrony środowiska, która została przeprowadzona w 2001 roku przyniosła istotne zmiany warunków funkcjonowania organów ochrony środowiska oraz przedsiębiorców prowadzących działalność związaną z korzystaniem z zasobów środowiska.

O szczególnym charakterze tej reformy prawa środowiskowego świadczy przede wszystkim jej zakres, objęła ona bowiem niemal wszystkie obszary prawnej regulacji dotyczącej środowiska i jego ochrony. Od tego czasu prawo ochrony środowiska podlegało dalszym przeobrażeniom, na co wskazuje stale rosnąca ilość rozwiązań prawnych tworzących prawny model ochrony środowiska, które często pojawiały się pod wpływem zmieniającego się prawa wspólnotowego i międzynarodowego w tej dziedzinie.

Największe zmiany dają się zauważyć w zakresie zagadnień regulowanych Prawem ochrony środowiska (Poś) i ustawą o odpadach. Zmiany te uporządkowały wiele obszarów prawnej regulacji nadając im odpowiednią przejrzystość i precyzję. Prace ustawodawcze doprowadziły także do uchwalenia nowych ustaw w zakresie gospodarowania odpadami, mianowicie ustawy o międzynarodowym obrocie odpadami, ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, czy ustawy o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym. Przepisy te istotnie wpłynęły na warunki postępowania z tymi odpadami stając się źródłem nowych obowiązków po stronie przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie regulowanym tymi przepisami, ale jednocześnie przysporzyły szereg obowiązków organom administracji publicznej.

Uchwalono również zapowiadaną od pewnego czasu nową ustawę o ochronie przyrody, która zastąpiła obowiązującą od 1991 roku ustawę pod tym samym tytułem.

Polski ustawodawca dostrzegł również potrzebę unormowania bardzo specyficznych zagadnień związanych z handlem uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (i innych substancji) oraz udziału organizacji w europejskim systemie ekozarządzania i audytu (EMAS), ustanawiając krajowe procedury związane z funkcjonowaniem tego systemu. Działania te doprowadziły do przyjęcia dwóch ustaw – ustawy o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji oraz ustawy o krajowym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS).

Zmiany dotyczyły również przepisów Prawa wodnego, prawnych podstaw funkcjonowania Inspekcji Ochrony Środowiska, działalności regulowanej przepisami Prawa geologicznego i górniczego, ustawy o lasach oraz Prawa łowieckiego. W trakcie przygotowywania niniejszej publikacji wprowadzono również dość istotne zmiany w układzie kompetencji pomiędzy wojewodą a organami samorządu województwa, które doprowadziły do dalszego umocnienia administracji samorządowej w zakresie zadań dotyczących ochrony środowiska. Dokonała tego ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej. Wejście w życie niektórych przepisów tej ustawy, w tym w szczególności dotyczących zmian ustawy – Prawo ochrony środowiska i ustawy o odpadach zostało przesunięte na 1 stycznia 2008 r. i z tym dniem zaczęły obowiązywać

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości. Oceny jakości powietrza dokonuje się przez porównanie stanu powietrza z dopuszczalnym poziomem substancji w powietrzu, obejmującym dwie wielkości – dopuszczalne stężenie substancji w powietrzu oraz dopuszczalny opad

substancji, ustalone przez Ministra Środowiska w drodze rozporządzenia. W tym zakresie aktualnie obowiązują:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2008 r. Nr 47 poz. 281). Z dniem 3 kwietnia zostało uchylone Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 87, poz. 796).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2002 r. Nr 87, poz. 798). Rozporządzenie obowiązuje od 12.07. 2002 r.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2003 r. Nr 1, poz. 12).

Podstawowe źródło danych o stanie powietrza atmosferycznego w Powiecie Raciborskim stanowią wyniki pomiarów, kontroli, ocen i analiz laboratoryjnych wykonywanych przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska. Dodatkowo, w celu częściowego wypełnienia licznych jeszcze luk w systemie informacji ekologicznej, wykorzystano szereg specjalnych źródeł danych jak: ekspertyzy, inwentaryzacje, raporty będące w zasobach archiwalnych Referatu Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Rolnictwa Starostwa Powiatowego w Raciborzu.

Ochrona wód to zapewnienie jak najlepszej jakości wód, w tym utrzymywanie ilości wody na poziomie zapewniającym ochronę równowagi biologicznej, a mianowicie: utrzymywanie jakości wód powyżej albo co najmniej na poziomie wymaganym w obowiązujących przepisach, doprowadzenie jakości wód co najmniej do wymaganego przepisami poziomu, gdy nie jest on osiągnięty. Głównym sposobem ochrony zasobów wody jest jak największe zmniejszenie, a najlepiej całkowite zaprzestanie usuwania ścieków do rzek i zbiorników wodnych. Aktualnie obowiązują następujące rozporządzenia w zakresie ochrony wód:

- Dz.U. 2006 nr 137 poz. 984 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego
- Dz.U. 2004 nr 180 poz. 1867 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych mas substancji, które mogą być odprowadzane w ściekach przemysłowych
- Dz.U. 2005 nr 233 poz. 1988 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, których wprowadzenie w ściekach przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych wymaga uzyskania pozwolenia wodnoprawnego

Gospodarka odpadami

Powstawanie odpadów staje się coraz poważniejszym problemem w skali światowej ze względu na rosnącą liczbę ludności, zwiększającą się produkcję dóbr konsumpcyjnych oraz coraz szybszy postęp technologiczny, powodujący coraz krótszą „długość życia” niektórych grup produktów, szczególnie tych powszechnego użytku.

Do podstawowych zasad gospodarki odpadami należy: zapobieganie powstawaniu odpadów oraz ograniczanie ich ilości oraz negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko przy wytwarzaniu i użytkowaniu produktów i po zakończeniu ich użytkowania, zapewnienie zgodnego z zasadami ochrony środowiska odzysku, zapewnienie zgodnego z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwiania odpadów. Niezwykle istotnym problemem w Polsce jest zapewnienie, wynikających ze zobowiązań unijnych odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych, pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, poprzez tworzenie sieci instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Najistotniejsze, z punktu widzenia starosty jako organu ochrony środowiska, są uregulowania zawarte w następujących aktach prawnych:

Dz.U. 2001 nr 112 poz. 1206 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów,

Dz.U. 2001 nr 152 poz. 1734 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu informacji podawanych przy rejestracji przez posiadaczy odpadów zwolnionych z obowiązku uzyskiwania zezwoleń oraz sposobu rejestracji.

Dz.U. 2002 nr 134 poz. 1140 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych.

Dz.U. 2002 nr 191 poz. 1595 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny.

Dz.U. 2004 nr 16 poz. 154 Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2003 r. w sprawie rodzajów odpadów, których zbieranie lub transport nie wymagają zezwolenia na prowadzenie działalności

Dz.U. 2005 nr 219 poz. 1858 Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25 października 2005 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami opakowaniowymi.

W zakresie gospodarki odpadami wyszczególniamy ponadto rozporządzenia traktujące o: zakresie, czasie, sposobie oraz warunkach prowadzenia monitoringu składowisk odpadów., sposobie stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych, rodzajach odpadów medycznych i weterynaryjnych, których poddawanie odzyskowi jest zakazane, szczegółowych wymaganiach dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów, wymaganiach dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów poza instalacjami i urządzeniami, rodzajów odpadów, które posiadacz odpadów może przekazywać osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym niebędącym przedsiębiorcami, oraz dopuszczalnych metod ich odzysku.

Ochrona przed hałasem

Generalne zasady ochrony środowiska przed hałasem określone są w ustawie prawo ochrony Środowiska natomiast wskaźniki hałasu oraz sposób ustalania ich wartości, dopuszczalne wartości poziomów hałasu w środowisku są określone w rozporządzeniach wykonawczych. Ustawodawstwo Polskie w zakresie ochrony przed hałasem normuje zagadnienia dotyczące dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, pozwolenia zintegrowane w zakresie emisji hałasu do środowiska, obowiązku sporządzania map akustycznych, obowiązku zarządzających określoną kategorią dróg, linii kolejowych i lotnisk na rzecz sporządzania map akustycznych, tworzenia programów ochrony środowiska przed hałasem.

Aktualnie w tym zakresie obowiązują następujące rozporządzenia:

Dz.U. 2008 nr 82 poz. 500 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących rejestru zawierającego informacje o stanie akustycznym Środowiska

Dz.U. 2007 nr 210 poz. 1535 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 7 listopada 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustalania wartości hałasu L(DWN)

Dz.U. 2007 nr 192 poz. 1392 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 października 2007 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem

Dz.U. 2007 nr 187 poz. 1340 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych ujętych na mapach akustycznych oraz ich układu i sposobu prezentacji

Dz.U. 2007 nr 120 poz. 826 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku

Dz.U. 2007 nr 106 poz. 729 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2007 r. w sprawie ustalania wartości wskaźnika hałasu L(DWN)

M.P. 2007 nr 65 poz. 732 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 18 września 2007 r. w sprawie wysokości stawek kar za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi oraz za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu, na rok 2008

Dz.U. 2007 nr 1 poz. 8 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie dróg, linii kolejowych i lotnisk, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, dla których jest wymagane sporządzanie map akustycznych, oraz sposobów określania granic terenów objętych tymi mapami

Ochrona przyrody

Odkąd nastąpił intensywny rozwój przemysłu i zaczął on zajmować coraz więcej terenów powodując nieodwracalne zmiany w przyrodzie odtąd ludzie na całym świecie podjęli w walkę o ochronę przyrody, a więc zachowanie zagrożonych gatunków roślin i zwierząt oraz ich środowiska naturalnego.

Ochrona przyrody jest niezwykle trudna, przede wszystkim dlatego, że przeciwnikiem w niej są często potężne i bogate korporacje. Przedsiębiorstwa zajmujące się pozyskiwaniem drewna wycinają olbrzymie połacie lasów. Następnie właściciele kopalni w poszukiwaniu cennych minerałów dewastują całe regiony po to, by zapewnić surowiec dla wielkich fabryk i wyprodukować więcej dóbr konsumpcyjnych oraz wiele innych przedsiębiorców, których interesy są sprzeczne z ochroną przyrody - bogactwem naturalnym.

Celem ochrony przyrody w Polsce jest utrzymanie na chronionym obszarze naturalnych procesów przyrodniczych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, zachowanie dziedzictwa geologicznego, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków i ekosystemów kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody, a także przywracanie do stanu właściwego zasobów i składników przyrody. Implementacja zapisów dyrektyw europejskich zaowocowała w 2004 r. wprowadzaniem w Polsce europejskiej formy ochrony przyrody - obszarów Natura 2000, na których chroni się te elementy przyrody, które są zagrożone w skali Europy.

Najistotniejsze regulacje prawne dotyczące ochrony roślin i zwierząt - przyrody zawarte są w następujących aktach wykonawczych:

Dz.U. 2004 nr 168, poz. 1764 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 09 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną,

Dz.U. 2004 nr 220, poz. 2237 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną ,

Dz.U. 2004 nr 229, poz. 2313 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000,

Dz.U. 2005 nr 94, poz. 795 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005r. w sprawie typów siedliska przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000,

Dz.U. 2007 nr 179, poz. 1275 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 05 września 2007r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000,

Pozwolenia

Nowym rozwiązaniem wprowadzonym ustawą POŚ są tzw. pozwolenia zintegrowane w sprawie zintegrowanego zapobiegania i zmniejszania zanieczyszczeń. Uzyskania takiego pozwolenia wymaga prowadzenie instalacji, której funkcjonowanie, ze względu na rodzaj skalę prowadzonej w niej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości. Lista tych instalacji podana jest w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055).

W powiecie raciborskim pozwolenia zintegrowane posiadają m.in.:

SGL Carbon Polska S.A. oddział w Raciborzu prowadzi instalację do grafitowania, która wymaga uzyskania pozwolenia zintegrowanego. Zakład uzyskał pozwolenie zintegrowane dla tej instalacji, wydane przez Wojewodę Śląskiego o znaku ŚR.III./6618/PZ/72/10/05/06 z dnia 20.11.2006 r. ważne do 20.11.2016 r.

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Jastrzębie Zdrój dla Ciepłowni miejskiej Racibórz uzyskało pozwolenie zintegrowane nr 90/06/SE w dniu 30.06.2006 r. Pozwolenia wymagała instalacja do energetycznego spalania węgla o mocy nominalnej powyżej 50 MW (data rozpoczęcia pracy instalacji - styczeń 1980 r.). Zakład Ciepły zlokalizowany jest w Raciborzu przy ul. Studziennej 3 na działkach nr 957/73, 898/75, 663/241, 1169/166 k.m. 4 Studzienna.

Organem kompetentnym do wydania decyzji był Starosta Raciborski.

Cukrownia „Racibórz” posiada **pozwolenie zintegrowane** udzielone dla instalacji do produkcji produktów spożywczych z surowych produktów roślinnych o zdolności produkcyjnej ponad 300 Mg wyrobów gotowych na dobę oraz instalacji energetycznego spalania paliw o mocy ponad 50 MW_t, zlokalizowanych w Raciborzu przy ul. 1 Maja 4, określone w decyzji Starosty Raciborskiego nr 141/06/SE z dnia 07.09.2006r., Wnioskiem z dnia 13.05.2008r. Südzucker Polska S.A., w związku z zamiarem nabycia tytułu prawnego do instalacji położonych w zakładzie produkcyjnym „Cukrownia Racibórz” przy ulicy 1-go Maja 4 w Raciborzu, wystąpiła do Starosty Raciborskiego o przepisanie praw i obowiązków wynikających z pozwolenia zintegrowanego udzielonego Cukrowni „Racibórz” S.A. w Raciborzu

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Krzanowice uzyskała pozwolenie zintegrowane dla instalacji chowu drobiu powyżej 40 000 stanowisk. Pozwolenie zintegrowane wydał Wojewoda Śląski decyzją znak

ŚR.VII.3/6618/13834/8/06 z dnia 12 października 2007 r. Ważność decyzji ustalono do dnia 12 października 2017 r.

Miejskie Składowiska Odpadów - Pozwolenie zintegrowane dla Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Raciborzu – Decyzja Wojewody Śląskiego ŚR-II-6618/18/06/12/07 z dnia 27.04.2007 r., termin ważności: 26.04.2012 r.

Składowisko odpadów w Tworkowie również podlega obowiązkowi uzyskania pozwolenia zintegrowanego. Pozwolenie zintegrowane – decyzja Wojewody Śląskiego z dn. 30.07.2007r. nr SR-II-6618/15/06/9/07, termin ważności 30 lipca 2017 r.

Henkel Polska Sp. z o. o. - Zakład posiada pozwolenie zintegrowane – Decyzja Wojewody Śląskiego z dnia 30.12.2005r. / ŚR-III-6618/PZ/67/5/05, termin ważności – 31.12.2015r.

Ustawa przewiduje sześć rodzajów pozwoleń: zintegrowane, na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wodnoprawne na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, na wytwarzanie odpadów.

Prowadzący instalację, z której emisja zanieczyszczeń nie wymaga pozwolenia, ale mogącej stanowić uciążliwość dla środowiska, powinien zgłosić ją organowi ochrony środowiska. Rodzaje instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia określone są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz. U. Nr 283, poz. 2839). Starosta Raciborski jako organ ochrony środowiska, przyjmuje zgłoszenia instalacji i prowadzi rejestr przyjętych zgłoszeń.

Wykaz instalacji zgłoszonych w trybie art. 152 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. (t.j. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150)

Lp	Prowadzący instalację	Data przyjęcia zgłoszenia	Rodzaj instalacji
1.	„BETRA” Zakład Produkcyjno Usługowo Handlowy sp. z o. o. 47-400 Racibórz, ul. Stalowa 4	19.03.2002r.	Kocioł WCO-80 (1,1 MWt) – węgiel Kocioł WCO-80 stanowi rezerwę <i>likwidacja kotłowni – pismo TM/307/05/ z dnia 25.01.2005r. – SE-V-7644/6-1/05</i>
2.	Raciborska Spółdzielnia Mleczarska 47 – 400 Racibórz ul. Głębczycka 38	25.03.2002r.	Kocioł parowy typu ECONOMIK E-80 (1,6 MW) – węgiel groszek Kocioł parowy typu ECONOMIK E-80 (1,6 MW) – olej opałowy lekki Kotły pracują naprzemian
3.	Zakład Karny w Raciborzu Racibórz ul.Eichendorffa 14	24.04.2002r.	Kocioł parowy ECA IV (309 kW) Kocioł parowy ECA IV (309 kW) Kocioł parowy ECA IV (285 kW) Paliwo: koks II gat. lub I gat. Jeden kocioł użytkowany, dwa rezerwa
4.	Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. ul. Chemików 7 09-411 Płock	11.07.2002r.	Instalacja do przetaczania paliw płynnych

	<p>Regionalne Biuro Handlu Detalicznego 40-932 Katowice ul. Warszawska 33</p> <p>Stacja Paliw nr 1201 Rudy Wielkie, ul. Kozielska 120</p> <p>Stacja Paliw nr 1006 Chałupki, ul. Bogumińska</p> <p>Stacja Paliw nr 1386 Racibórz, ul. Rybnicka 59</p> <p>Stacja Paliw nr 278 Rzuchów, ul. Pstrąska 1</p> <p>Stacja Paliw nr 199 Kuźnia Raciborska</p> <p>Stacja Paliw nr 1481 Racibórz, ul. Kościuszki 6 a</p> <p>Stacja Paliw nr 255 Racibórz, ul. Piaskowa</p>		
5.	<p>Shell Paliwa Polska sp. z o.o. Ul. Bitwy Warszawskiej 1920 r. nr 7 02-366 Warszawa</p> <p>Stacja paliw Shell Racibórz Ul. Opawska 119</p>	04.07.2002r.	Instalacja do przetaczania paliw płynnych
6.	<p>ARAL POLSKA sp. z o.o. 61-569 Poznań, ul. Wierzbicice 1</p> <p>Aral Service Center Racibórz Ul. Reymonta 22</p>	06.09.2002r.	Instalacja do przetaczania paliw płynnych
7.	<p>Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Jastrzębie Zdrój ul. Wrocławska 2 44-335 Jastrzębie Zdrój</p>	03.12.2002r.	<ul style="list-style-type: none"> - kotłownia gazowo-olejowa przy ul. Odrzańskiej 2 w Raciborzu (<i>likwidacja kotłowni pismo nr 014142/06/TP/PRd/418/960 z dnia 26.09.2006r. –sprawa SE-V-7633/27-1/2006</i>) - kotłownia gazowo-olejowa przy ul. Długiej 50 w Raciborzu (<i>likwidacja kotłowni pismo nr 014142/06/TP/PRd/418/960 z dnia 26.09.2006r. –sprawa SE-V-7633/27-1/2006</i>) - kotłownia gazowo-olejowa przy ul. Batorego 6 w Raciborzu - kotłownia węglowa (koks) przy ul. Krasickiego 12 w Kuźni Raciborskiej - kotłownia węglowa (koks) przy ul. Świerczewskiego 6 w Kuźni Raciborskiej (zmodernizowana – poz.19.)

8.	STATOIL POLSKA Sp. z o.o. 00-465 Warszawa, ul. 29-listopada 10	W toku	Instalacja do przetaczania paliw płynnych
	STATOIL Serwis Racibórz Racibórz, Plac mostowy 1		
9.	Henkel Polska Ul. Stalowa 9 47-400 Racibórz	29.01.2003r.	Kotłownia zakładowa - kotły: - EOG-10 o mocy 6,6 MW, - FH 6000 LOOS o mocy 3,9 MW. opalone są gazem ziemnym i awaryjnie olejem opałowym w przypadku awarii sieci gazowej.
10.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Usługowe „Energ-Inwest” Sp. z o.o.ul. Podmiejska 7 44-207 Rybnik Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Rudach Wielkich, ul. Szkolna 2 47-430 Rudy	07.06.2004r.	Kocioł ECO-CR 600 o mocy 600 kW z rusztem mechanicznym. Spalanie węgla kamiennego.
11.	Zakłady Przemysłu Cukierniczego MIESZKO S.A ul. Starowiejska 75 47 – 400 Racibórz	09.07.2004r.	Dwa kotły typu OSBY PARACA AB opalone gazem ziemnym o wydajności cieplnej 3,0MW eksploatowanych w kotłowniach Zakładu Przemysłu Cukierniczego Mieszko S.A. przy ul. Starowiejskiej 75 i przy ul. Opawskiej 172,
12.	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Kornicy, ul. Spółdzielcza 2, 47 – 480 Pietrowice Wielkie	17.03.2005r.	instalacja chowu i hodowli zwierząt, o maksymalnej ilości obsadzenia inwentarza wynoszącej 204,75 DJP, a w szczególności: - krowy 39 sztuk, - jałówki cielne 36 sztuk, - jałówki powyżej 1 roku 10 sztuk, - jałówki od ½ do 1 roku 25 sztuk, - cielęta do ½ roku 15 sztuk, - kury 18 000 sztuk, - kurczęta 10 000 sztuk.
13.	Młynarstwo Modlich s.j. ul. Młyńska 32 47-480 Cyprzanów	w toku	instalacja eksploatowana na terenie młyna w Cyprzanowie przy ul. Młyńskiej 32

14.	Cukrownia „Racibórz” S.A. ul. 1-go Maja 4 47 – 400 Racibórz	31.05.2005r.	instalacja do przeładunku i magazynowania oleju napędowego na terenie Cukrowni przy ul. 1-go Maja 4 w Raciborzu
15.	McDonald Polska Sp. z o.o. ul. Domaniewska 41 02-672 Warszawa McDonald ul. Nowomiejska/róg ul. Podwale w Raciborzu	31.05.2005r.	instalacja gastronomiczna
16.	I.1 Fabryka Kotłów RAFAKO S.A. ul. Łąkowa 33 47-400 RACIBÓRZ	31.05.2005r.	instalacja do przeładunku i magazynowania oleju napędowego (zbiornik FUELMMASTER) na terenie FK RAFAKO przy ul. Łąkowej w Raciborzu
17.	Przedsiębiorstwo Zaopatrzenia Rolnictwa Chempest S.A. ul. Łąkowa 24, 47 – 400 Racibórz	20.10.2005r.	instalacja do przechowywania zboża lub innych produktów rolnych w budynku magazynowym oraz w 12 silosach zbożowych o pojemności 280 Mg każdy zlokalizowanej na terenie Magazynu Zboża w Wojnowicach przy ul. Cukrowniczej 4
18.	Przedsiębiorstwo Przemysłu Spirytusowego ARHOS S.A. ul. Nowomiejska 12/20 47-400 Racibórz	16.03.2006r.	Instalacja energetycznego spalania paliw w kotłach UL-S 5000 (o mocy cieplnej 3256 kW opalany gazem ziemnym) oraz UH-D3200 9 (o mocy 2083kW opalany olejem opałowym) – zakład ogłosił upadłość
19.	P E C Jastrzębie Zdrój Ul. Wrocławska 2 44-335 Jastrzębie Zdrój Kotłownia Kuźnia Rac., ul. Krasickiego 12	04.04.2006r.	Kocioł Urzoń 2050 Twins CFB (o mocy 1,8 MW _t każdy) oraz kocioł CRE (o mocy 0,36 MW _t), opalane węglem kamiennym sortymentu groszek
20.	Cukrownia „Racibórz” S.A. ul. 1 Maja 3 , 47 – 400 Racibórz	25.10.2006r.	dygestorium w laboratorium Cukrowni „Racibórz” S.A.
21.	P.P.U.H. JAJ-POL Sp. z o.o. ul. 1 Maja 30, 44-230 Stanowice Zabełków , ul. Boczna	25.10.2006r.	ferma drobiu (dwie hale o łącznej obsadzie 120 DJP)
22.	Barbara i Jan Figura ul. Myśliwska 18, 47-400 Racibórz Brzeźnica, ul. Kozielska	25.10.2006r.	ferma drobiu (dwie hale o łącznej obsadzie 90 DJP)

23.	UBC Samborowie Sp. z o. o. ul. Długa 100, Samborowice	19.12.2007r.	Silos wraz z cyklonem odpylającym o pojemności do 20 m ³
24.	Agromax Sp. z o. o., ul. Gdańska 75, 47-400 Racibórz Instalacja: Bojanów, ul. Bieńkowicka	29.01.2008r.	instalacja chowu i hodowli zwierząt, o maksymalnej ilości obsadzenia inwentarza wynoszącej 98,77 DJP, a w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> - maciory 211 sztuk, - warchlaki 276 sztuk, - prosięta 280 sztuk instalacja energetyczna (4 kotły opalane węglem i olejem o łącznej mocy 5,1 MW)
25.	Agromax Sp. z o. o., ul. Gdańska 75, 47-400 Racibórz Instalacja: Tworków, ul. Dworcowa	13.02.2008r.	instalacja chowu i hodowli zwierząt, o maksymalnej ilości obsadzenia inwentarza wynoszącej 163,8 DJP, a w szczególności: tuczniki do wagi powyżej 110 kg w ilości do 1170 sztuk.
26.	SILVEST S.A, ul. Wojewódzka 26 A, 40-026 Katowice Zakład Produkcyjny ul. Jana Pawła II 2, Nędza	4.03.2008r.	Instalacja kotłowni - 1 kocioł o mocy 1792 kW, opalany miałem węglowym.
27.	Ferma Produkcji Drobiu Beata Fiołka, ul. Szkolna 73 Instalacja: 47-451 Bieńkowice Bieńkowice, ul. Odrzańska	7.04.2008r.	instalacja chowu i hodowli zwierząt, o maksymalnej ilości obsadzenia inwentarza wynoszącej 68 DJP (hodowla brojlera kurzego w ilości do 17000 sztuk).
28.	Ferma Produkcji Drobiu Beata Fiołka, ul. Szkolna 73 47-451 Bieńkowice Instalacja: Zabełków, ul. Boczna	30.04.2008r.	instalacja chowu i hodowli zwierząt, o maksymalnej ilości obsadzenia inwentarza wynoszącej 88,4 DJP (hodowla brojlera kurzego w ilości do 22 100 sztuk).

29.	Ferma Produkcji Drobiu Grażyna Franica, ul. Szkolna 73 Instalacja: 47-451 Bieńkowice Zabelków, ul. Boczna	5.05.2008r.	instalacja chowu i hodowli zwierząt, o maksymalnej ilości obsadzenia inwentarza wynoszącej 115,6 DJP (hodowla brojlera kurzego w ilości do 28 900 sztuk).
-----	--	-------------	--

Prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia obowiązani są do wykonywania okresowych pomiarów emisji substancji lub energii, ewidencjonowania wyników pomiarów oraz do przekazywania ich organom ochrony środowiska. Starosta Raciborski w decyzjach administracyjnych na emisję gazów lub pyłów do powietrza nakłada obowiązek pomiarów i określa częstotliwość przesyłania sprawozdań do organu.

Z dniem 1 stycznia 2008 roku kompetencje pozwoleń zakresu ochrony środowiska podzielono pomiędzy wojewodę, marszałka województwa i starostę, przyjmując za podstawowe kryterium skalę uciążliwości danego podmiotu. Starosta zachowuje swoje dotychczasowe kompetencje, Wojewoda jest właściwy w sprawach przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych, natomiast Marszałek Województwa jest kompetentnym w omawianym zakresie tylko w odniesieniu do podmiotów, należących do tzw. szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia człowieka.

Wśród pozwoleń należy wymienić: pozwolenia na gospodarcze korzystanie ze środowiska, w tym pozwolenia wodno-prawne a także decyzje o emisji dopuszczalnej, zgody na gospodarcze wykorzystanie odpadów, decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami decyzje o zakresie i sposobie usunięcia przyczyn szkodliwego oddziaływania na środowisko lub zagrożenia, i przywrócenia środowiska do stanu właściwego, koncesje geologiczne wydawane na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych.

Należy podkreślić, że wprowadzenie wymogów Dyrektywy IPPC (ang. Integrated Pollution Prevention and Control) do polskiego systemu prawnego ochrony środowiska wpłynęło na funkcjonowanie znacznej części przedsiębiorstw, zwłaszcza wszystkich przedsiębiorstw traktowanych dotychczas w polskim prawie jako szczególnie szkodliwe dla środowiska i co najmniej połowy obiektów zaliczanych do kategorii mogących pogorszyć stan środowiska.

Wdrożenie wymagań tej Dyrektywy spowodowało konieczność stosowania zintegrowanego podejścia do zapobiegania i ograniczania emisji z prowadzonych procesów technologicznych oraz zasady ochrony środowiska jako całości. Oznacza to odejście od stosowanej dotychczas praktyki wydawania pozwoleń i decyzji administracyjnych, odnoszących się do poszczególnych mediów (pobór wody, gospodarka odpadami), komponentów środowiska (emisje do powietrza, odprowadzanie ścieków) czy uciążliwości (hałas, promieniowanie) na rzecz wydawania pozwoleń zintegrowanych. Zawarte w pozwoleniach ograniczenia emisji będą uwzględniały wymogi BAT.

Ponadto bardzo ważnym instrumentem służącym właściwemu gospodarowaniu zasobami środowiska są postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

W powiecie raciborskim przeprowadzono postępowania dla następujących przedsięwzięć:

Gmina Krzyżanowice

W latach 2004-2007 przeprowadzono postępowania dla przedsięwzięcia p.n.:

1. Budowa kanalizacji dla sołectw Chałupki, Zabełków i Rudyszwałd
2. Adaptacja budynku gospodarczego na chlewnię dla chowu trzody w Bolesławiu przy ul. Głównej dz. Nr 390/1 (odmowa uzgodnienia)
Rozbudowa istniejącego zakładu produkcji kostki betonowej w Roszkowie.
3. Budowa budynku drobiarskiego na 116 DJP w Bienkowicach na dz. Nr 129/2
4. Przebudowa ulicy Mickiewicza w Krzyżanowicach wraz z odwodnieniem (Postępowanie prowadził Wójt Gminy Gorzyce)
5. Budowa drogi gminnej ul. Ogrodowej w Krzyżanowicach (Postępowanie prowadził Wójt Gminy Gorzyce)
6. Przebudowa łącznika ul. Moniuszki z ul. Główną w Krzyżanowicach (Postępowanie prowadził Wójt Gminy Gorzyce)
7. Budowa drogi gminnej ul. Skotnica w Chałupkach (Postępowanie prowadził Wójt Gminy Gorzyce)
8. Przebudowa stacji paliw w Chałupkach przy ul. Bogumińskiej 254
9. Droga dojazdowa i remont ul. Dworcowej do transportu kruszywa z ZP Żwirowni
10. Budowa suchych zbiorników przeciwpowodziowych Z-4 i Z-5 w miejscowości Owsiszczce
11. Modernizacja sieci wodociągowej w miejscowości Krzyżanowice na ul. Mickiewicza
12. Przebudowa ul. Stawowej w Tworkowie na długości 230 m
13. Przebudowa ul. Bogumińskiej w Zabełkowie wraz z odwodnieniem
14. Przebudowa ul. Kwiatowej i Wałowej w Chałupkach
15. Przebudowa ul. Cichej w Rudyszwałdzie
16. Budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego w rejonie ul. Wojska Polskiego w ramach ochrony przeciwpowodziowej
17. Przebudowa ul. Raciborskiej w Bierkowicach oraz budowa kładki pieszo - jezdnej
18. Budowa płyty obornikowej i zbiornika na gnojówkę w RSP Krzyżanowice (organ opiniujący: Wojewoda Śląski)
19. Zmiana sposobu użytkowania pomieszczenia na punkt zbiórki odpadów w Zabełkowie przy ul. Zagumnie
20. Przebudowa drogi gminnej ul. Polnej w Rudyszwałdzie
21. Budowa odwodnienia ul. Młyńskiej w Zabełkowie
22. Budowa zbiorników przeciwpowodziowych 2-7 i 2-8 w Owsiszczach
23. Przebudowa ul. Dworcowej w Krzyżanowicach

Gmina Kornowac

Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia zostały wydane dla poniższych przedsięwzięć:

1. „Budowa wodociągu w Pogrzebieniu – zadanie Konotki – Gmina Kornowac”.

2. „Zainstalowanie urządzeń składających się na stację bazową operatora POLKOMTEL S.A. Nr BT – 24251 Kornowac zlokalizowane w miejscowości Kornowac na działce nr 129/85” – raport oceny oddziaływania na środowisko.
3. „Przetwórstwo mięsne”- raport oceny oddziaływania na środowisko.

Gmina Racibórz

W latach 2005-2006 przeprowadzono 35 postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko zakończonych wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację następujących przedsięwzięć:

1. Kanalizacja deszczowa w ul. Piotrowskiej w Raciborzu - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 95/2005 z 30.11.2005r.
2. Przebudowa ul. Podwale oraz budowa zjazdu publicznego z ul. Podwale do projektowanego obiektu handlowo-usługowego - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 98/2005 z 06.12.2005r.
3. Budowa stacji Bazowej Telefonii Komórkowej Racibórz Południe nr 2353 zlokalizowanej na dachu budynku przy ul. Słowackiego 54 - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 100/2005 z 07.12.2005r.
4. Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ulicy Rybnickiej - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 102/2005 z 12.12.2005r.
5. Rozbudowa ujęcia wód podziemnych przy ul. Gamowskiej - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 103/2005 z 12.12.2005r.
6. Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody przy ul. Gamowskiej - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 104/2005 z 12.12.2005r.
7. Zmiana sposobu użytkowania obiektu magazynowego na potrzeby instalacji przerobu złomu grafitowego w ELBAR-KATOWICE Sp. z o.o. Oddział CARBON w Raciborzu - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 114/2005 z 21.12.2005r.
8. Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w dzielnicy Ocice - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 115/2005 z 22.12.2005r.
9. Dobudowa kanalizacji deszczowej na odcinku od ul. Tuwima do ulicy Dolnej w Raciborzu - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 116/2005 z 23.12.2005r.
10. Budowa kanalizacji w dzielnicy Płonia - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 117/2005 z 28.12.2005r.
11. Budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz sieci wodociągowej w dzielnicy Markowice - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 118/2005 z 28.12.2005r.
12. Eksploatacja kruszywa naturalnego ze złoża Racibórz-Zakole - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 119/2005 z 29.12.2005r.
13. Budowa kanalizacji w dzielnicy Miedonia - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 120/2005 z 29.12.2005r.
14. Budowa kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w dzielnicy Brzezcie - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 121/2005 z 30.12.2005r.
15. Budowa kanalizacji w dzielnicy Sudół - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 3/2006 z 11.01.2006r.
16. Modernizacja kanalizacji deszczowej w dzielnicy Centrum - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 4/2006 z 12.01.2006r.
17. Modernizacja kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w dzielnicy Ostróg - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 5/2006 z 17.01.2006r.
18. Instalacja sulfonowania przy ul. Stalowej 9 - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 9/2006 z 24.01.2006r.

19. Budowa sieci wody surowej z ujęcia Strzybnik - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 11/2006 z 03.02.2006r.
20. Adaptacja budynku magazynowego pod zakład termokatalitycznego przetwórstwa tworzyw sztucznych przy ul. Adamczyka 10 w Raciborzu - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 13/2006 z 13.02.2006r.
21. Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Kozielskiej oraz modernizacja sieci wodociągowej w ul. Głubczyckiej w dzielnicy Stara Wieś - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 16/2006 z 21.02.2006r.
22. Budowa Centrum Handlowego - hipermarket AUCHAN, market budowlany, pawilony branżowe, stacja paliw oraz parking dla klientów - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 30/2006 z 21.04.2006r.
23. Rozbudowa składowiska odpadów innych niż niebezpieczne - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 32/2006 z 25.04.2006r.
24. Budowa ronda wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną przy ul. Markowickiej i Rybnickiej w Raciborzu - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 40/2006 z 24.05.2006r.
25. Zabudowa wnętrza istniejącego budynku użytkowego na potrzeby warsztatu samochodowego ze stacją diagnostyki samochodowej przy ul. Rudzkiej - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 49/2006 z 07.06.2006r.
26. Budowa urządzeń podczyszczających - separator z osadnikiem w sąsiedztwie ulic Piaskowej i Kanałowej w Raciborzu - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 52/2006 z 30.06.2006r.
27. Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowości Sławienko - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 63/2006 z 28.07.2006r.
28. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Raciborzu - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 64/2006 z 28.07.2006r.
29. Przebudowa stacji paliw w Raciborzu przy ul. Rybnickiej 59 - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 65/2006 z 02.08.2006r.
30. Budowa kanalizacji deszczowej w drodze gminnej w Gamowie przy ul. Ogrodowej i Stawowej - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 67/2006 z 08.08.2006r.
31. Rozbudowa stacji bazowej telefonii komórkowej PTK Centertel nr 5069 Racibórz Mieszko przy ul. Starowiejskiej 75 - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 75/2006 z 29.08.2006r.
32. Przebudowa skrzyżowania ulic Kozielskiej – Głubczyckiej – Londzina – Mariańskiej - Mikołaja w Raciborzu - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 77/2006 z 18.09.2006r.
33. Budowa stacji paliw płynnych i LPG przy ul. Opawskiej-Łąkowej – decyzja odmowna Prezydenta Miasta Racibórz nr 98/2006 z 08.11.2006r.
34. Stacja bazowa telefonii komórkowej sieci Plus GSM ul. Starowiejska 75 - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 102/2006 z 22.11.2006r.
35. Stacja bazowa telefonii komórkowej sieci Plus GSM nr MW - 29338 Racibórz Mieszko Zakład ul. Opawska - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz nr 105/2006 z 04.12.2006r.

W latach 2003-2005 (do 28 lipca 2005r.) ocena oddziaływania na środowisko przeprowadzana była w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania przestrzennego dla następujących przedsięwzięć lub lokalizacji celu publicznego:

1. Budowa stacji gazu płynnego LPG na terenie stacji paliw SHELL przy ul. Opawskiej 119 - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 05.05.2003r.
2. Modernizacja i rozbudowa rozdzielni 110kV w stacji 110/15 kV Studzienna - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 28.03.2003r.
3. Budowa stacji tankowania gazem LPG przy ul. Gamowskiej - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 09.07.2003r.

4. Budowa stacji gazu propan-butan do tankowania pojazdów samochodowych na terenie istniejącej stacji paliw płynnych przy ul. Reymonta 22 - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 21.10.2003r.
5. Budowa wydziału produkcji środków higieny przemysłowej przy ul. Stalowej 9 - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 29.12.2003r.
6. Budowa stacji paliw płynnych przy ul. Opawskiej – Łąkowej - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 26.04.2004r.
7. Budowa stacji bazowej telefonii komórkowej systemu Plus GSM przy ul. Górnej - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 22.06.2004r.
8. Rozbudowa składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne przy ul. Rybnickiej - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 21.04.2005r.
9. Lokalizacja zbiornika na olej napędowy o pojemności 15 000 litrów z dystrybutorem przy ul. Batorego – Pocztowa - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 07.07.2004r.
10. Budowa silosu magazynowego siarczanu sodu przy ul. Stalowej 9 - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 01.09.2004r.
11. Lokalizacja zbiornika do magazynowania i dystrybucji paliw płynnych dla potrzeb firmy transportowej Śląski Ekspres przy ul. Górnej - decyzja odmowna Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 14.07.2006r.
12. Zagospodarowanie terenu ośrodka Ostróg - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 11.04.2005r.
13. budowa kontenerowej stacji paliw ze zbiornikiem na olej napędowy o poj. 30 000 l przy ul. Batorego – Pocztowa - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 18.04.2005r.
14. Rozbudowa z przebudową istniejących obiektów kotłowni w celu lokalizacji instalacji sulfonowania przy ul. Stalowej - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 07.09.2005r.
15. Rozbudowa budynku magazynowego pod zakład termokatalitycznego przetwórstwa tworzyw sztucznych przy ul. Adamczyka - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 13.10.2005r.
16. Wydobywanie kruszywa naturalnego (żwiru) metodą odkrywkową ze złoża Racibórz-Zakole - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 18.10.2005r.
17. Zmiana sposobu użytkowania hali przemysłowej na zakład odzysku i przeróbki odpadów poprodukcyjnych przy ul. Zakładowej 2 - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 18.10.2005r.
18. Budowa stacji bazowej telefonii komórkowej o nazwie Racibórz Południe na istniejącym budynku przy ul. Słowackiego 54 - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 19.12.2005r.
19. Budowa sieci wody surowej Ø 200 mm od projektowanej studni do istniejącego przewodu przy ul. Gamowskiej - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 28.07.2005r.
20. Rozbudowa i modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków w Raciborzu przy ul. Wodnej - decyzja Prezydenta Miasta Racibórz z dnia 03.02.2006r.

Gmina Kuźnia Raciborska

W latach 2004-2007 przeprowadzono postępowania dla przedsięwzięcia p.n.:

1. Budowa suchego zbiornika – polder Kuźnia Raciborska,
2. Budowa małej elektrowni wodnej na rzece Ruda w Rudach,
3. Budowa warsztatu samochodowego na działce nr 244 w Rudzie Kozielskiej,
4. Budowa prawostronnego obwałowania rzeki Odry w miejscowości Turze do granicy z województwem opolskim.
5. Budowa zakładu przeróbczego Ruda w miejscowości Budziska (Górażdże Kruszywa)
6. Budowa obory na 100 DJP bydła w miejscowości Turze przy ul. Stawowej.

7. Przebudowa z rozbudową budynku na budynek stolarni z zapleczem magazynowo – gospodarczym dz. Nr 508/11 obręb Rudy
8. Budowa drogi gminnej na dz. Nr 1186/6 w Turzu
9. Modernizacja centrum miejscowości Turze
10. Budowa kładki dla pieszych przy moście drogowym w ciągu drogi wojewódzkiej DW 425, ul. Kozielska w miejscowości Kuźnia Raciborska
11. Budowa kładki dla pieszych nad rzeką Ruda przy moście drogowym w ciągu DW 919 w miejscowości Rudy
12. Przebudowa stacji paliw w Kuźni raciborskiej przy ul. Tartacznej 1
13. Budowa płyty silosowej na dz. Nr 428 w urzu przy ul. Stawowej
14. Budowa urządzenia wodnego – staw w Kuźni Raciborskiej
15. Rekonstrukcja pocysterskiego zespołu klasztorno-pałacowego w Rudach
16. Budowa okręgowej stacji kontroli pojazdów i warsztatu wulkanizacyjnego w Kuźni Raciborskiej przy ul. Tartacznej
17. Remont drogi wojewódzkiej nr 425 w miejscowości Ruda Kozielska
18. Połączenie sieci wodociągowej pomiędzy miejscowościami Kuźnia Raciborska - Budziska
19. Remont grobli stawów w leśnictwie Krasiejów, oddział 169/C i 175/C

Gmina Pietrowice Wielkie

W latach 2004-2007 przeprowadzono postępowania dla:

1. Budowa kontenerowej stacji paliw ze stanowiskiem tankowania gazu LPG, wraz z wiatą oraz przynależną infrastrukturą techniczną,
2. Budowa tartaku w Samborowicach przy ul. Długiej 100.
3. Budowa hali udojowej wraz z poczekalnią na terenie RSP Kornica
4. Budowa kanalizacji deszczowej wraz z utwardzeniem ul. Sienkiewicza w Pietrowicach Wielkich
5. Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej nr 416 w Pietrowicach Wielkich
6. Budowa zbiornika na gnojówkę przy inwentarzy 60 DJP w Krowiarkach przy ul. Powstańców Śląskich 1
7. Budowa warsztatu stolarskiego w Żerdzinach przy ul. Powstańców Śląskich
8. Zmiana sposobu użytkowania pomieszczeń magazynowych na suszarnię drewna, wytwórnię brykietów, ślusarnię i stolarnię w Samborowicach przy ul. Długiej 100
9. Modernizacja obory uwięziowej na terenie RSP Kornica
10. Budowa obory na 100 DJP w Gamowie przy ul. Stawowej
11. Budowa węzła betoniarskiego na dz. Nr 208/1 w Lenartowie
12. Budowa obory na 60 DJP, budowa zbiornika na gnojówkę oraz płyty na obornik (Wilczek)

Gmina Rudnik

W latach 2004-2007 wydano 6 decyzji środowiskowych

Gmina Krzanowice

W latach 2004-2007 przeprowadzono postępowania dla przedsięwzięcia p.n.:

1. Budowa drogi gminnej w Borucinie, ul. Tylna
2. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bojanów
3. Rozbudowa istniejącej obory na 40 DJP w Krzanowicach (Kretek)

4. Budowa mostu na rzece Cyna w miejscowości Bojanów
5. rozbudowa zakładu przetwórstwa mięsnego w Krzanowicach przy ul. Ogrodowej 14
6. Budowa silosa na kukurydzę zlokalizowanego w Pietraszynie przy ul. Zacisznej
7. Budowa płyty silosowej na dz. Nr 699/284 k.m.3 Pietraszyn
8. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Krzanowice
9. Budowa płyty gnojowej i zbiornika na gnojówkę hali udojowej w Krzanowicach przy ul. Młyńskiej 12
10. Rozbudowa obory, budowa płyty gnojowej, płyty silosowej na dz. 2828/1 przy ul. Młyńskiej 28

Gmina Nędza

Oceny oddziaływania na środowisko przeprowadza się w trakcie postępowania o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia . W Wyniku prowadzonych w/w postępowań zostały opracowane następujące raporty oddziaływania przedsięwzięć na środowisko:

1. Raport oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia pn. Montaż anten nadawczo- odbiorczych , na istniejącej wieży PTK Centertel oraz posadowienie szaf BTS z urządzeniami zasilającymi stacji bazowej Polkomtel S. A. , nr : BT-24746 Nędza , inwestor: Gabriela Mejta Pełnomocnik Polkomtel S. A. , Al. Jerozolimskie 81 02-001 Warszawa
2. Raport oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia pn. Budowa stacji paliw płynnych we wsi Nędza przy ul. Gliwickiej . inwestor: Ireneusz Białek Ul. Kolejowa 2 47-440 Nędza
3. Raport oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia pn. Zmiana sposobu użytkowania części byłego Zakładu „Rafko- Eko” na Zakład Produkcji Wyrobów Cukierniczych „SILVEST” S. A. przy ul. Jana Pawła II 2 w Nędzy. Inwestor : „SILVEST” S. A. ul. Jana Pawła II 2 47-440 Nędza
4. Raport oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia pn. Budowa oczyszczalni ścieków dla Gminy Kuźnia Raciborska przy ul. Klasztornej 45 w Kuźni Raciborskiej , inwestor: Gminne Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o.

Wydano 6 decyzji Środowiskowych , 1 decyzję odmawiającą wydania decyzji środowiskowej.

Dla zadania p.n. Budowa sieci wodociągowej w Nędzy przy ul. Akacyjowej postępowanie przeprowadził Wójt Gminy Lyski

Kontrola przestrzegania prawa

Wprowadzona reforma w istotny sposób wzmacnia kompetencje kontrolne Wojewody. Jednak należy zaznaczyć, że nastąpiło to na skutek zabiegów formalnych, tj. podporządkowania Wojewodzie wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, który wykonuje w jego imieniu zadania i kompetencje Inspekcji Ochrony Środowiska, a więc odpowiada za kontrolę przestrzegania warunków określonych w pozwoleniach.

Ponadto, Wojewoda na wniosek wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska lub za jego zgodą, może powierzyć w drodze porozumienia, prowadzenie spraw z zakresu właściwości wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, w tym wydawanie w jego imieniu decyzji administracyjnych, powiatom położonym na terenie województwa.

Monitoring stanu środowiska

Szczególnym instrumentem prawnym stał się monitoring, czyli pomiar stanu środowiska. Prowadzony on jest zarówno jako badania jakości środowiska, jak też w odniesieniu do ilości zasobów środowiskowych. Monitoring był zwykle zaliczany do instrumentów społecznych (informacyjnych), jako bardzo ważna podstawa analiz, ocen czy decyzji. Obecnie, wprowadzenie badań monitoringowych jako obowiązujących przez zapisy w niektórych aktach prawnych czynią je instrumentem o znaczeniu prawnym.

Kompetencje

Poniżej wymieniono ważniejsze kompetencje organów powiatu w zakresie realizacji najważniejszych ustaw dotyczących ochrony środowiska i jego zasobów.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150)

stanowi akt podstawowy w systemie polskiego prawa ochrony środowiska. Ustawa ta tworzy podstawy ochrony wszystkich elementów środowiska oraz środowiska jako całości, a tak wprowadza podstawowe definicje i instytucje ochrony środowiska wspólne dla innych ustaw środowiskowych. Akt ten ponadto dostosowuje polskie prawo do ustawodawstwa Unii Europejskiej, dokonując pełnej lub częściowej transpozycji dyrektyw dotyczących ochrony środowiska:

Rada powiatu:

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy rada powiatu uchwała powiatowy program ochrony środowiska. Programy te nie stanowią źródeł prawa. Mają one charakter programów działania przyjmowanych i obowiązujących w wewnętrznej sferze działania administracji.

W dziale V tytułu II dotyczącym ochrony środowiska przed hałasem zawarte zostało upoważnienie dla rady powiatu do podjęcia uchwały w sprawie ograniczenia lub zakazania używania jednostek pływających lub niektórych ich rodzajów na określonych zbiornikach powierzchniowych wód stojących oraz wodach płynących, jeżeli jest to konieczne do zapewnienia odpowiednich warunków akustycznych na terenach przeznaczonych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe (art. 116 ust. 1). Podjęta w powyższej sprawie uchwała stanowi akt prawa miejscowego obowiązujący na obszarze powiatu. Podobną kompetencję dla organu stanowiącego powiatu przewidywał art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska. Rada powiatu może, w drodze uchwały, wyznaczyć obszary ciche w aglomeracji lub obszary ciche poza aglomeracją, uwzględniając szczególne potrzeby ochrony przed hałasem tych obszarów i podając wymagania zapewniające utrzymanie poziomu hałasu co najmniej na istniejącym poziomie.² Projekt uchwały w tej sprawie, podlega uzgodnieniu z właściwym miejscowo wójtem, burmistrzem lub prezydentem miasta w terminie 30 dni.

Przepisy dotyczące ochrony przed hałasem wskazują radę powiatu jako organ właściwy do uchwalenia programów działań, których celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego, dla aglomeracji o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. oraz terenów określonych w powiatowym programie ochrony środowiska (art. 119 ust. 2). Programy ochrony środowiska przed hałasem są jednym z rodzajów „programów naprawczych”, o których mowa w art. 84 ustawy.

Uchwalane w drodze aktu prawa miejscowego i publikowane w wojewódzkich dziennikach urzędowych mają na celu doprowadzenie do przestrzegania standardów jakości środowiska. Stosownie do art. 14 ust. 1 pkt. 2 oraz ust. 2 pkt. 2 ustawy o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw, rada powiatu jest zobowiązana do uchwalenia

przedmiotowego programu do dnia 30 czerwca 2013 r., a w aglomeracjach o liczbie mieszkańców przekraczającej 250 tys. – do dnia 30 czerwca 2008 r.

Rada powiatu jest także upoważniona, w myśl art. 135 ust. 3, do utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 51 ust. 1 pkt. 2. Uchwała w tej sprawie, stanowiąca akt prawa miejscowego, powinna określać granice obszaru, ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenu, wymagania techniczne dotyczące budynków oraz sposób korzystania z terenu wynikający z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub analizy porealizacyjnej albo przeglądu ekologicznego. Obszar ograniczonego użytkowania może być utworzony dla oczyszczalni ścieków, składowiska odpadów komunalnych, kompostowni, trasy komunikacyjnej, lotniska, linii i stacji elektroenergetycznej oraz instalacji radiokomunikacyjnej, jeżeli z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, z analizy porealizacyjnej albo z przeglądu ekologicznego wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem zakładu lub innego obiektu (art. 135 ust. 1). Obszary ograniczonego użytkowania były już znane ustawie z 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Zgodnie z art. 23 ustawy o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw, ustanowione na podstawie dotychczasowych przepisów obszary ograniczonego użytkowania stają się obszarami ograniczonego użytkowania w rozumieniu przepisów Prawa ochrony środowiska. Z art. 135 ust. 3 wynika, że rada powiatu może utworzyć obszar ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, dla którego sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko nie jest obligatoryjne. Zgodnie z art. 420 ustawy rada powiatu zatwierdza roczne zestawienie przychodów i wydatków powiatowego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, przedkładane jej przez zarząd powiatu.

Zarząd powiatu:

Stosownie do art. 17 ust. 1 i 2 ustawy zarząd powiatu sporządza powiatowy program ochrony środowiska, po zasięgnięciu opinii zarządu województwa. Organ wykonawczy powiatu opracowuje także co 2 lata raport z wykonania tego programu i przedstawia go radzie powiatu (art. 18 ust. 2). Do zadań zarządu powiatu należy również opiniowanie projektu gminnego programu ochrony środowiska. W myśl art. 420 organ wykonawczy powiatu ma obowiązek przedstawić do zatwierdzenia radzie powiatu projekt zestawienia przychodów i wydatków powiatowego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej na dany rok, do dnia 15 stycznia.

Starosta:

Starosta jest organem o zasadniczych z punktu widzenia realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska kompetencjach, w tym także o charakterze reglamentacyjnym. Jego właściwość wyznacza norma zgodnie, z którą jest on organem właściwym z wyłączeniem spraw zastrzeżonych dla wojewody oraz wójta, burmistrza lub prezydenta miasta (art. 378 ust. 2 i 3). Oprócz kompetencji do wydawania decyzji administracyjnych ustawodawca powierza staroście szereg zadań, mających charakter wykonawczy lub kontrolno-nadzorczy. Z art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy wynika dla starosty obowiązek prowadzenia elektronicznej bazy danych uzyskiwanych w trakcie prowadzenia badań monitoringowych, w zakresie informacji dotyczących: wyników badań jakości gleby i ziemi; terenów, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby i ziemi; wyników pomiarów stanu akustycznego (w postaci map akustycznych) na terenach aglomeracji powyżej 100 tys. mieszkańców i terenach, dla których oceny stanu akustycznego dokonuje się na podstawie powiatowego programu ochrony środowiska oraz

terenów zagrożonych hałasem i terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny (jeżeli znajdują się one na terenach, dla których starosta prowadzi bazę danych o wynikach pomiarów stanu akustycznego). Prowadzona przez starostę baza danych powinna być dostępna za pośrednictwem publicznej sieci telekomunikacyjnej.

Do zadań starosty należą również obowiązki związane z postępowaniem w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć. Starosta jest bowiem organem ochrony środowiska, który przeprowadzi postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, a także wydającym w toku tego postępowania decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację planowanego przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, określonego w art. 51 ust. 1 pkt 1 i 2, a także planowanego przedsięwzięcia innego niż określone w art. 51 ust. 1 pkt 1 i 2, które nie jest bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony, jeżeli może ono znacząco oddziaływać na ten obszar w przypadku scalania, wymiany lub podziału gruntów. W myśl art. 49 ust. 1 starosta może działając na wniosek zainteresowanego określić zakres raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko dla przedsięwzięć, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1. Do obowiązków starosty należy również opiniowanie programu ochrony powietrza dla stref, w których poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji (art. 91 ust. 1). Program ten, wydawany w formie rozporządzenia wojewody, ma na celu osiągnięcie dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu i jest jednym z rodzajów „programów naprawczych”, którym został poświęcony art. 84 ustawy. Starosta opiniuje też plany działań krótkoterminowych, opracowywane przez wojewodę w przypadku ryzyka występowania przekroczeń dopuszczalnych lub alarmowych poziomów substancji w powietrzu w danej strefie (art. 92 ust. 1). Na starostę zostały nałożone zadania związane z przeprowadzaniem rekultywacji zdegradowanych powierzchni ziemi.

Przywrócenie jakości gleby i ziemi do wymaganych standardów obciąża w pierwszej kolejności władającego powierzchnią ziemi lub podmiot, który spowodował zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu. W przypadkach, w których nie jest to możliwe, ustawodawca powierzył obowiązek rekultywacji staroście. Zgodnie z art. 102 ust. 4 starosta dokonuje rekultywacji w przypadku: nie dysponowania prawami do powierzchni ziemi przez podmiot, który spowodował zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu; niemożności wszczęcia postępowania egzekucyjnego dotyczącego obowiązku rekultywacji albo bezskuteczności egzekucji oraz nastąpienia zanieczyszczenia w wyniku klęski żywiołowej.

Na staroście ciąży obowiązek przeprowadzenia rekultywacji także wówczas, gdy z uwagi na zagrożenie życia lub zdrowia ludzi albo możliwość zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku konieczne jest natychmiastowe jej dokonanie (art. 102 ust. 5)⁵. W pierwszym z przypadków wymienionych w art. 102 ust. 4, koszty rekultywacji ponosi podmiot, który spowodował zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu; w przypadku określonym w ust. 5 – władający powierzchnią ziemi, chyba że wykaże, że zanieczyszczenie spowodował inny podmiot (wtedy obowiązek

pokrycia kosztów ciąży na tym podmiocie). Decyzję określającą obowiązek poniesienia kosztów rekultywacji, ich wysokość oraz sposób uiszczenia wydaje, stosownie do art. 102 ust. 8, starosta. Do należności z tytułu obowiązku uiszczenia kosztów rekultywacji starosta, któremu przysługują uprawnienia organu podatkowego, może stosować odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. Nr 137, poz. 926 ze zm.).

Jeżeli obowiązek rekultywacji spoczywa na staroście, zakres, sposób oraz termin rozpoczęcia i zakończenia rekultywacji powinny zostać określone jego decyzją (art. 108 ust. 1). Postępowanie w przedmiocie wydania tej decyzji wszczyna się z urzędu. Starosta prowadzi rekultywację powierzchni ziemi według kolejności określonej powiatowym programie ochrony środowiska; może jednak dokonać

rekultywacji pomimo nie ujęcia zadania w tym programie, jeżeli stwierdzi, iż nie przeprowadzenie rekultywacji spowoduje pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub

zagrożenie życia lub zdrowia ludzi. W sytuacji, gdy rekultywacji dokonuje podmiot do niej zobowiązany (władający powierzchnią ziemi lub podmiot, który spowodował zanieczyszczenie gleby lub ziemi), zakres, sposób oraz termin jej zakończenia powinny zostać uzgodnione w drodze decyzji starosty (art. 106 ust. 1 i 2). W przedkładanym staroście wniosku o uzgodnienie powinny być uwzględnione informacje dotyczące obszaru wymagającego rekultywacji, funkcji pełnionych przez wymagającą rekultywacji powierzchnię ziemi, a także planowany zakres i sposób rekultywacji oraz termin jej zakończenia. Starosta na podstawie art. 107 ust. 1 ustawy może wydać decyzję nakładającą na podmiot korzystający ze środowiska na obszarze, na którym istnieje przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi, zobowiązany jednocześnie do rekultywacji, obowiązek prowadzenia pomiarów zawartości substancji w glebie lub ziemi. Postępowanie w przedmiocie wydania tej decyzji wszczyna się z urzędu.

Dział IV tytułu II ustawy, poświęcony ochronie powierzchni ziemi, nakłada na starostę obowiązek prowadzenia okresowych badań jakości gleby i ziemi w ramach państwowego monitoringu środowiska (art. 109 ust. 2). Szczegółowy zakres i sposób prowadzenia badań może zostać określony rozporządzeniem ministra właściwego do spraw środowiska. Na podstawie art. 110 ustawy starosta prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby i ziemi, z wyszczególnieniem obszarów, na których obowiązek rekultywacji obciąża starostę.

Starosta prowadzi także obserwację terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach.

Starosta otrzymał również kompetencję do wydania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu. Decyzja taka może zostać wydana w przypadku stwierdzenia przez organ ochrony środowiska, na podstawie pomiarów własnych, pomiarów dokonanych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska lub pomiarów podmiotu obowiązującego do ich prowadzenia, że poza zakładem, w wyniku jego działalności, przekroczone są dopuszczalne poziomy hałasu.

Wśród zadań nałożonych na starostę wyróżnić można obowiązek sporządzania co 5 lat map akustycznych na potrzeby oceny stanu akustycznego środowiska w aglomeracjach o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys. oraz dla terenów określonych w powiatowym programie ochrony środowiska (art. 118 ust. 1). Przy sporządzaniu map akustycznych starosta powinien uwzględnić informacje pochodzące z map terenów dróg, linii kolejowych lub lotnisk zaliczonych do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach. Zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy starosta ustala, na wniosek poszkodowanego, wysokość odszkodowania przysługującego na podstawie przepisu art. 129 ust. 2, w razie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości w związku z ochroną zasobów środowiska. Ograniczenie to może nastąpić bądź przez poddanie ochronie obszarów lub obiektów na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody, bądź przez ustalenie warunków korzystania z wód regionu wodnego lub zlewni oraz ustanowienie obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych na podstawie przepisów ustawy – Prawo wodne. Starosta ustala odszkodowanie w postępowaniu administracyjnym, po uzyskaniu opinii rzeczoznawcy majątkowego. Decyzja wydana w tej sprawie jest niezaskarżalna. W razie uznania przez poszkodowanego, że przyznane odszkodowanie jest niedostateczne, a także w przypadku nie wydania decyzji w terminie 3 miesięcy od dnia zgłoszenia żądania, może on wnieść powództwo do sądu powszechnego. Wystąpienie na drogę sądową nie wstrzymuje wykonania decyzji wydanej przez starostę. Starosta jest organem ochrony środowiska właściwym do przyjmowania wyników pomiarów wielkości emisji z instalacji (art. 149 ust. 1), chyba, że wyniki pomiarów dotyczą instalacji związanych z przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt. 1, bądź przypadków zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne. Prowadzący instalację jest zobowiązany do przedkładania wyników

pomiarów, o ile pomiary te mają szczególne znaczenie ze względu na potrzebę zapewnienia systematycznej kontroli wielkości emisji. Zgodnie z art. 150 ust. 1 starosta może, w drodze decyzji, nałożyć na prowadzącego instalację lub użytkownika urządzenia obowiązek prowadzenia w określonym czasie dodatkowych pomiarów wielkości emisji, tj. wykraczających poza obowiązki wskazane w art. 147 ust. 1, 2 i 4 lub określone w trybie art. 56 ust. 1 pkt. 1. Przesłanką do wydania tej decyzji jest przekroczenie standardów emisyjnych, wynikające z przeprowadzonej kontroli. Starosta jest uprawniony również do wydania decyzji nakładającej na prowadzącego instalację lub użytkownika urządzenia obowiązek przedkładania mu dodatkowych wyników pomiarów wielkości emisji (art. 150 ust. 3).

Decyzja powinna określać zakres i terminy przedkładania wyników oraz wymagania co do formy, układu i technik przedkładania. Postępowanie w przedmiocie wydania decyzji nakładającej obowiązek prowadzenia pomiarów lub ich przedkładania wszczyna się z urzędu. Warto dodać, że organem właściwym do wydania decyzji, o których mowa w art. 150 ust. 1 i 3, może być również wojewoda albo wójt, burmistrz lub prezydent miasta, jeśli będzie chodziło o przypadki wymienione w art. 378 ust. 2 i 3. Starosta jest organem, któremu stosownie do art. 152 ust. 1 należy zgłosić instalację, z której emisja nie wymaga pozwolenia, mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko. Organem właściwym do przyjęcia zgłoszenia może być także wójt, burmistrz lub prezydent miasta, jeśli chodzi o zwykłe korzystanie ze środowiska (art. 378 ust. 3 pkt. 3). Organ właściwy do przyjęcia zgłoszenia może w terminie 30 dni od dnia doręczenia zgłoszenia wnieść sprzeciw w drodze decyzji (art. 152 ust. 4) i tym samym zakazać rozpoczęcia eksploatacji instalacji. Informacja o powyższym zgłoszeniu wymaga, w myśl art. 19 ust. 2 pkt. 12, umieszczenia w publicznie dostępnym wykazie danych. Starosta może także ustalić, w drodze decyzji, wymagania w zakresie ochrony środowiska dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, o ile jest to uzasadnione koniecznością ochrony środowiska (art. 154 ust. 1). Do wydania takiej decyzji może być właściwy również organ wykonawczy gminy – w przypadkach zwykłego korzystania ze środowiska. Do kompetencji starosty należy wydawanie decyzji nakładających na zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem obowiązek prowadzenia w określonym czasie dodatkowych pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku wprowadzanych w związku z eksploatacją tych obiektów, wykraczających poza obowiązki wskazane w art. 175 ust. 1-3 lub określone w trybie art. 56 ust. 1 pkt. 1 (analiza porealizacyjna), art. 95 ust. 1 (dotyczącego pomiarów poziomów substancji w powietrzu) i art. 107 ust. 1 (odnoszącego się do pomiarów poziomów substancji w glebie lub ziemi). Wydanie decyzji, o której mowa w art. 178 ust. 1, musi poprzedzić stwierdzenie przekroczenia standardów jakości środowiska w wyniku przeprowadzonych kontroli poziomów substancji lub energii w środowisku, które są emitowane w związku z eksploatacją obiektu. Jednocześnie starosta jest uprawniony do wydania decyzji nakładającej na zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem obowiązek przedkładania mu dodatkowych wyników pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku (art. 178 ust. 3). W decyzji tej należy wskazać zakres i terminy przedkładania wyników oraz wymagania co do formy, układu i technik przedkładania. Postępowanie w przedmiocie wydania decyzji nakładającej obowiązek prowadzenia pomiarów lub ich przedkładania wszczyna się z urzędu. Jeżeli decyzje wymienione w art. 178 ust. 1 i 3 dotyczyłyby przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, dla którego sporządzenie raportu o bezpieczeństwie jest obligatoryjne, organem właściwym do ich wydania byłby wojewoda. Szczególnie istotnym zadaniem starosty jest wydawanie pozwoleń emisyjnych. Zgodnie z art. 183 ust. 1 w związku z art. 378 ust. 1 starosta wydaje pozwolenie w drodze decyzji. W przypadkach wskazanych w ustawie starosta orzeka w drodze decyzji o wygaśnięciu (art. 193), cofnięciu oraz ograniczeniu pozwolenia (art. 194-196), a także odmawia wydania pozwolenia (art. 186). W myśl art. 181 ust. 1 organ ochrony środowiska może udzielić pozwolenia: zintegrowanego, na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, na wytwarzanie odpadów. Właściwość organu uprawnionego do wydania pozwolenia wodnoprawnego określają przepisy ustawy – Prawo wodne. Należy zaznaczyć, że do wydania decyzji, o których mowa w dziale IV tytułu III, może być

właściwy wojewoda, jeżeli wydanie pozwolenia dotyczyć będzie instalacji i przedsięwzięć określonych w normie kompetencyjnej art. 378 ust. 2. Decyzja o pozwoleniu jest wydawana na czas oznaczony, nie dłuższy niż 10 lat. Pozwolenie powinno określać szereg ważnych elementów, w szczególności: rodzaj i parametry instalacji, wielkość dopuszczalnej emisji w warunkach normalnego funkcjonowania instalacji, rodzaj i ilość wykorzystywanej energii, materiałów, surowców i paliw (art. 188 ust. 2). W pozwoleniu starosta może określić, stosownie do art. 188 ust. 3, wielkość i formę zabezpieczenia roszczeń. Możliwość ustanowienia w decyzji o pozwoleniu zabezpieczenia roszczeń z tytułu wystąpienia negatywnych skutków w środowisku przewiduje art. 187. Starosta może wprowadzić do pozwolenia emisyjnego obowiązek ustanowienia zabezpieczenia, jeśli przemawia za tym szczególnie ważny interes społeczny związany z ochroną środowiska, a w szczególności z zagrożeniem pogorszenia stanu Środowiska w znacznych rozmiarach; poza tym ustanowienie zabezpieczenia może dotyczyć tylko pozwolenia zintegrowanego, pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi oraz pozwolenia na wytwarzanie odpadów. Podkreślić należy, że instytucja zabezpieczenia stanowi rozwiązanie, które w polskim prawie ochrony środowiska pojawiło się dopiero na gruncie Poś. W razie wydania decyzji o wygaśnięciu, cofnięciu lub ograniczeniu pozwolenia, jeżeli prowadzący instalację usunął negatywne skutki w środowisku prowadzonej działalności lub skutki takie nie wystąpiły, starosta na wniosek prowadzącego instalację orzeka o zwrocie ustanowionego zabezpieczenia (art. 198 ust. 1). Jeżeli natomiast negatywne skutki nie zostały w wyznaczonym terminie usunięte, starosta orzeka w drodze decyzji o przeznaczeniu zabezpieczenia na usunięcie tych skutków, w wysokości niezbędnej do ich usunięcia. Z art. 190 ustawy wynika możliwość wydania przez starostę decyzji o przeniesieniu lub odmowie przeniesienia praw i obowiązków wynikających z pozwolenia na zainteresowanego nabyciem całej instalacji, jeżeli daje on rękojmię prawidłowego wykonania obowiązków. Decyzja ta, jak również pozwolenie wydane na wniosek zainteresowanego nabyciem instalacji lub jej oznaczonej części, wywołują skutki prawne po uzyskaniu tytułu prawnego do instalacji lub jej oznaczonej części i wygasają po upływie roku od daty ich wydania, jeżeli wnioskodawca nie uzyskał tytułu prawnego do instalacji lub jej części. Starosta jest też jednym z organów (kompetencję tę dzieli z wojewodą) uprawnionych do wydawania pozwoleń zintegrowanych. Jest ono wydawane w stosunku do instalacji, której funkcjonowanie ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej w niej działalności może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych jako całości.

Oprócz spełnienia wymagań przewidzianych dla pozwoleń sektorowych, pozwolenie zintegrowane powinno określać także: rodzaj prowadzonej działalności, sposoby osiągania wysokiego poziomu środowiska jako całości, sposoby ograniczania oddziaływań na środowisko, wymóg informowania o wystąpieniu awarii przemysłowej oraz sposoby postępowania w przypadku zakończenia eksploatacji instalacji. Starosta na podstawie art. 211 ust. 4 jest obowiązany do niezwłocznego przedłożenia kopii wydanego pozwolenia zintegrowanego ministrowi właściwemu do spraw środowiska albo osobie wskazanej przez ministra, o której mowa w art. 213 ust. 1 ustawy.

Instalacje wymagające pozwolenia zintegrowanego powinny spełniać wymagania ochrony środowiska wynikające z najlepszych dostępnych technik, a w szczególności, nie mogą powodować przekroczenia granicznych wielkości emisyjnych. Starosta może jednak, działając na wniosek prowadzącego istniejącą instalację wymagającą pozwolenia zintegrowanego, nie uwzględnić, przy ustalaniu warunków pozwolenia, wymogów wynikających z najlepszej dostępnej techniki, których wprowadzenie wymagałoby zmian technicznych instalacji, pod warunkiem, że eksploatacja instalacji nie narusza wymogów określonych w art. 141 i 144 oraz instalacja zostanie wyłączona z eksploatacji nie później niż do dnia 30 października 2007 r.

Warto również dodać, że wnioski o wydanie pozwolenia oraz pozwolenia zintegrowane podlegają publicznemu udostępnieniu poprzez umieszczenie informacji o nich w publicznie dostępnym wykazie danych (art. 19 ust. 2 pkt. 13 w związku z ust. 6). Stosownie do art. 214 ust. 1 prowadzący instalację ma

obowiązek informować o zmianach planowanych w instalacji objętej pozwoleniem zintegrowanym organ właściwy do wydania pozwolenia. Organ ten może zobowiązać prowadzącego instalację do złożenia wniosku o zmianę pozwolenia zintegrowanego w terminie 30 dni od otrzymania informacji, jeżeli planowane zmiany w instalacji wymagają zmiany niektórych warunków wydanego pozwolenia. Przepis art. 214 ust. 2 ustawy nie wskazuje formy działania starosty, jednak z uwagi na to, że polega ono na nałożeniu obowiązku, należy uznać, że powinna to być decyzja administracyjna. Starosta jako organ właściwy do wydania pozwolenia zintegrowanego na mocy art. 216 ust. 1 jest zobowiązany do dokonywania raz na 5 lat analizy wydanych pozwoleń zintegrowanych. Analiza jest wymagana również w przypadku zmiany w najlepszych dostępnych technikach, pozwalającej na znaczne zmniejszenie wielkości emisji bez powodowania nadmiernych kosztów oraz w razie potrzeby dostosowania eksploatacji instalacji do zmian przepisów o ochronie środowiska.

Warto także dodać, że postępowanie w sprawie wydania pozwolenia zintegrowanego musi odbywać się z uwzględnieniem przepisów działu V w tytule I, dotyczących udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska. Zgodnie z art. 225 ust. 1 ustawy starosta może wydać pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza dla nowo budowanej instalacji lub zmienianej w sposób istotny na obszarze, na którym zostały przekroczone standardy jakości powietrza, jeżeli zostanie zapewniona odpowiednia redukcja ilości dopuszczonych do wprowadzania do powietrza gazów lub pyłów powodujących naruszenia tych standardów, wprowadzanych z innych instalacji usytuowanych na tym obszarze. Wydanie pozwolenia emisyjnego w przypadku wskazanym w art. 225 ust. 1 wymaga przeprowadzenia postępowania kompensacyjnego. Starosta w wyniku postępowania kompensacyjnego wydaje decyzję o pozwoleniu na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz cofa lub ogranicza bez odszkodowania pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów z innych instalacji objętych postępowaniem kompensacyjnym w zakresie, w jakim uczestnicy postępowania wyrazili zgodę. Pozwolenie dotyczące nowej instalacji lub instalacji istotnie zmienionej, wydane w wyniku postępowania kompensacyjnego, staje się wykonalne z dniem, w którym decyzje o cofnięciu lub ograniczeniu innych pozwoleń staną się ostateczne. Jeżeli decyzja o nowym pozwoleniu nie stanie się wykonalna w ciągu 2 lat od jej wydania, starosta stwierdza jej wygaśnięcie. Starosta jest również organem właściwym do wydania na podstawie art. 237 decyzji zobowiązującej prowadzący instalację podmiot korzystający ze środowiska do sporządzenia i przedłożenia przeglądu ekologicznego, w razie stwierdzenia okoliczności wskazujących na możliwość negatywnego oddziaływania na środowisko.⁹ W decyzji starosta może ograniczyć zakres przedmiotowy przeglądu ekologicznego oraz wskazać metody badań i studiów. W przypadku stwierdzenia przez organ okoliczności wskazujących na możliwość ich negatywnego wpływu na środowisko decyzję o nałożeniu obowiązku opracowania przeglądu ekologicznego wydaje starosta. Jeżeli decyzja dotyczy instalacji zaliczonej do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1, właściwym do jej wydania jest wojewoda. W przypadku, gdy możliwość negatywnego wpływu na środowisko wynika z funkcjonowania instalacji nie zaliczonej do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, starosta określa, które z wymagań wskazanych dla przeglądu w art. 238 należy spełnić przy sporządzaniu przeglądu ekologicznego.

Do kompetencji starosty należy możliwość zobowiązania podmiotu negatywnie oddziałującego na środowisko do ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia lub przywrócenia środowiska do stanu właściwego. W decyzji starosta zakres ograniczenia oddziaływania na środowisko lub stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko oraz termin wykonania obowiązku. W razie braku możliwości nałożenia obowiązku podjęcia działań, o którym mowa w art. 362 ust. 1, starosta może zobowiązać podmiot korzystający ze środowiska do uiszczenia na rzecz właściwego gminnego funduszu ochrony Środowiska i gospodarki wodnej kwoty pieniężnej odpowiadającej wysokości szkody wynikłej z naruszenia stanu środowiska (tzw. nawiązka ekologiczna¹¹).

W przypadku, gdy szkody dotyczą obszaru kilku gmin, starosta zobowiąże do wpłaty kwot na rzecz właściwych funduszy gminnych proporcjonalnie do wielkości szkód. Do należności z tytułu

obowiązku uiszczenia wyżej wymienionych kwot pieniężnych stosuje się przepisy działu III Ordynacji podatkowej, a uprawnienia organu podatkowego przysługują staroście. Decyzje, o których mowa w art. 362 ust. 1 i 3, może wydać także wojewoda, jeżeli zachodzą przesłanki z art. 378 ust. 2 ustawy. Decyzje te, podobnie jak inne decyzje wymienione w dziale III tytułu VI, wymagają uzgodnienia z dyrektorem właściwego okręgowego urzędu górniczego – jeżeli dotyczą ruchu zakładu górniczego, oraz z właściwym dyrektorem urzędu morskiego – jeżeli dotyczą morskiego pasa ochronnego.

Ustawodawca powierzył staroście również funkcję kontrolną. Zgodnie z art. 379 ust. 1 starosta sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym jego właściwością. Do wykonywania funkcji kontrolnych może on upoważnić pracownika podległego mu urzędowi. Starosta jest również upoważniony do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska (art. 379 ust. 4). W razie stwierdzenia naruszenia przepisów o ochronie środowiska lub zaistnienia uzasadnionego podejrzenia, że takie naruszenie mogło nastąpić, starosta może wystąpić do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań (ust. 5). Obowiązkiem starosty jest też podanie zatwierdzonego zestawienia przychodów i wydatków powiatowego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej do publicznej wiadomości (art. 421 ust. 5).

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późno zm.)

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz.U. Nr 62, poz. 628 ze zm.) jest jedną z całego pakietu ustaw dokonujących transpozycji prawa unijnego dotyczącego postępowania z odpadami. Oprócz ustawy o odpadach problematykę gospodarowania odpadami regulują następujące akty normatywne:

- 1) ustawa – Prawo ochrony środowiska
- 2) ustawa o wprowadzeniu ustawy – prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw
- 3) ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach
- 4) ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych
- 5) ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej,
- 6) ustawa o międzynarodowym obrocie odpadami, a także przepisy szczególne jak np. Prawo atomowe, ustawa o zapobieganiu zanieczyszczaniu morza przez statki, ustawa o postępowaniu z substancjami zubożającymi warstwę ozonową, ustawa o portowych urządzeniach do odbioru odpadów oraz pozostałości ładunkowych ze statków i inne. Ustawa o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r. obowiązuje od 1 października 2001 r. (Dz.U. Nr 62, poz. 628 ze zm.) i zastąpiła ustawę o tym samym tytule z dnia 27 czerwca 1997 r. Ustawa określa zasady postępowania z odpadami, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów lub minimalizacji ich ilości, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. Wyłączone jest stosowanie ustawy o odpadach w odniesieniu do:

- 1) mas ziemnych lub skalnych usuwanych albo przemieszczanych w związku z realizacją inwestycji lub prowadzeniem eksploatacji kopalni wraz z ich przerabianiem, jeżeli miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu lub o pozwoleniu na budowę określają warunki i sposób ich zagospodarowania, mas ziemnych pochodzących z pogłębiania akwenów morskich w związku z utrzymaniem infrastruktury zapewniającej dostęp do portów, a także z pogłębiania zbiorników wodnych, stawów, cieków naturalnych, kanałów i rowów w związku z utrzymaniem i regulacją wód, stanowiących niezanieczyszczony urobek, jeżeli miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu lub pozwolenie wodnoprawne

określają warunki i sposób ich zagospodarowania, odpadów promieniotwórczych w rozumieniu przepisów prawa atomowego, gazów i pyłów wprowadzanych do powietrza, ścieków w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska, odchodów zwierząt, obornika, gnojówki i gnojowicy przeznaczonych do rolniczego wykorzystania w sposób i na zasadach określonych w przepisach o nawozach i nawożeniu, substancji wykorzystywanych jako czynniki chłodnicze przeznaczone do regeneracji masy ziemne lub skalne – o ile są spełnione przesłanki wyłączające wskazane w ustawie. Nie w pełni stosuje się ustawę o odpadach do odpadów komunalnych – wyłączenia dotyczą obowiązku uzyskiwania decyzji w zakresie wytwarzania tych odpadów. Zezwolenia na ich zbieranie, transport, odzysk lub unieszkodliwianie są wydawane na podstawie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Należy jednocześnie pamiętać, że zgodnie z art. 2 ust. 3 ustawy o odpadach jej przepisy nie naruszają przepisów innych ustaw, regulujących postępowanie z niektórymi odpadami w sposób szczególny. Ustawa o odpadach formułuje szereg wymagań związanych z postępowaniem z odpadami o charakterze ogólnym traktowanych jako zasady ogólne tej ustawy. Wytwórca odpadów jest obowiązany do stosowania takich sposobów produkcji lub form usług oraz surowców i materiałów, które zapobiegają powstawaniu odpadów lub pozwalają utrzymać na możliwie najniższym poziomie ich ilość, a także ograniczają negatywne oddziaływanie na środowisko lub zagrożenie życia lub zdrowia ludzi. Ustawa o odpadach nakazuje zapobieganie powstawaniu odpadów technologicznych tj. powstających przy wytwarzaniu produktów i świadczeniu usług, ale również nakazuje, by producent produktów uwzględnił zapobieganie powstawaniu odpadów lub ograniczanie ilości odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko po zakończeniu użytkowania produktów. W stosunku do powstałych odpadów zarówno wytwórca, jak i każdy kolejny posiadacz odpadów powinien zapewniać w pierwszej kolejności zgodny z zasadami ochrony środowiska odzysk, jeżeli nie udało się zapobiec ich powstaniu, przy czym szczególnie preferowanym sposobem odzysku w wielu przypadkach jest recykling, zapewniać zgodne z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwianie odpadów, jeżeli z przyczyn technologicznych odzysk jest niemożliwy lub nie jest uzasadniony z przyczyn ekologicznych lub ekonomicznych; unieszkodliwianiu wolno poddawać tylko takie odpady, z których uprzednio zostały wysegregowane odpady nadające się do odzysku, składowane mogą być wyłącznie te odpady, których unieszkodliwienie w inny sposób było niemożliwe z przyczyn technologicznych lub nieuzasadnione z przyczyn ekologicznych. Odpady, których nie udało się odzyskać lub unieszkodliwić w miejscu ich powstania, powinny być przekazywane do najbliższych położonych miejsc, w których mogą być odzyskane lub unieszkodliwione, przy uwzględnieniu najlepszej dostępnej techniki lub technologii („zasada bliskości”). Na podstawie art. 7 ust. 4 ustawy o odpadach ministrowie właściwi do spraw gospodarki, zdrowia, rolnictwa, administracji publicznej, każdy w zakresie swoich kompetencji, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, zostali upoważnieni do określenia, w drodze rozporządzeń, szczegółowego sposobu postępowania z niektórymi rodzajami odpadów, kierując się potrzebą stworzenia schematów postępowania z tymi odpadami przez ich posiadaczy. Zgodnie z art. 11 ustawy o odpadach zakazane jest mieszanie różnych rodzajów odpadów niebezpiecznych i odpadów niebezpiecznych z innymi odpadami – dopuszczalne są wyjątki, jeżeli mieszanie służy poprawie bezpieczeństwa procesu odzysku i unieszkodliwiania i nie nastąpi wzrost zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi lub środowiska. W przypadku zmieszania odpadów niebezpiecznych z innymi odpadami, substancjami lub materiałami ustawa wprowadza nakaz ich rozdzielenia, o ile doprowadzi to do zmniejszenia zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub środowiska oraz jest technicznie możliwe i ekonomicznie uzasadnione. W razie niedopełnienia powyższych obowiązków na podstawie art. 13 ust. 6 ustawy o odpadach wojewódzki inspektor ochrony środowiska może, w drodze decyzji, wstrzymać działalność. Transport odpadów niebezpiecznych ma się odbywać z zachowaniem przepisów obowiązujących przy transporcie materiałów niebezpiecznych, z tym, że minister właściwy ds. transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki określił, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób stosowania tych przepisów do transportu odpadów niebezpiecznych. Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy o odpadach odzysk i

unieszkodliwianie mogą się odbywać: w miejscu przeznaczonym w trybie przepisów o zagospodarowaniu przestrzennym, w instalacjach lub urządzeniach spełniających określone wymagania.

W razie niedopełnienia powyższych wymagań na podstawie art. 13 ust. 6 ustawy o odpadach wojewódzki inspektor ochrony środowiska może, w drodze decyzji, wstrzymać działalność.

Powyższego przepisu nie stosuje się w następujących przypadkach: prowadzenie odzysku polegającego na rozprowadzaniu na powierzchni ziemi w celu nawożenia, ulepszenia gleby lub rekultywacji (zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy o odpadach działanie R10), kompostowanie na potrzeby własne przez osoby fizyczne, spalanie poza instalacjami i urządzeniami pozostałości roślinnych, o ile nie narusza to odrębnych przepisów, spalanie poza instalacjami i urządzeniami przeznaczonymi do tego celu, jeśli przemawiają za tym względy bezpieczeństwa, a wojewoda w trybie art. 13 ust. 5 wyda stosowne zezwolenie.

Zgodnie z art. 13 ust. 5 ustawy o odpadach instalacje oraz urządzenia do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów mogą być eksploatowane tylko wówczas, gdy nie zostaną przekroczone dopuszczalne normy emisji substancji zanieczyszczających środowisko, określone na podstawie odrębnych przepisów, pozostałości powstające w wyniku działalności związanej z odzyskiem lub unieszkodliwianiem będą odzyskane lub unieszkodliwiane z zachowaniem wymagań określonych w ustawie (pozostałości z procesów odzysku lub unieszkodliwiania stanowią odpady).

Nadzór nad przestrzeganiem tych oraz innych wymagań sformułowanych w ustawie pełnią organy administracji rządowej i samorządowej.

Wymagania związane z postępowaniem z odpadami ustawa poddaje także ustaleniom zawartym w planach gospodarki odpadami. Zgodnie z ustawą o odpadach plany gospodarki odpadami są opracowywane na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym, przy czym wojewódzki, powiatowy i gminny plan gospodarki odpadami powinny być zgodne z planami wyższego szczebla. Z wyjątkiem krajowego planu gospodarki odpadami pozostałe plany stanowią część odpowiedniego programu ochrony środowiska i są tworzone w sposób przewidziany dla tych programów. Podstawę do opracowania i uchwalenia wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska stanowią art. 17 i 18 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Plany te przygotowują organy wykonawcze województwa, powiatu lub gminy tj. zarząd województwa, zarząd powiatu oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta, a uchwalają sejmiki województw, rady gmin lub powiatów. Treść planów gospodarki odpadami powinna zawierać wyszczególnione w ustawie zagadnienia. Są to informacje obejmujące: aktualny stan gospodarki odpadami, prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami, działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami – podejmowane w celu osiągnięcia celów założonych w polityce ekologicznej państwa, instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów, system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.

W szczególności zaś plany wszystkich szczebli powinny określać rodzaj, ilość i źródło pochodzenia odpadów, które mają być poddane procesom odzysku lub unieszkodliwiania, rozmieszczenie istniejących instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów wraz z wykazem podmiotów prowadzących działalność w tym zakresie, działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich uciążliwości oraz prawidłowego postępowania z nimi, w tym zmniejszenia ilości odpadów ulegających biodegradacji zawartych w odpadach komunalnych kierowanych na składowiska, projektowany system gospodarowania odpadami a gminny plan gospodarki odpadami powinien dodatkowo określać: rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć, harmonogram uruchomienia środków finansowych i ich źródła.

Krajowy, wojewódzki, powiatowy lub gminny plan gospodarki odpadami powinny uwzględniać wszystkie rodzaje odpadów powstające na terenie danej jednostki administracyjnej oraz przywożone na jej teren, a w szczególności odpady komunalne z uwzględnieniem odpadów biodegradowalnych, odpady opakowaniowe, odpady budowlane, wraki samochodowe, opony oraz odpady niebezpieczne, w tym odpady medyczne i weterynaryjne, baterie i akumulatory.

Rada powiatu:

Rada powiatu pełni nieliczne obowiązki związane z gospodarowaniem odpadami. Należy do nich przyjmowanie powiatowego planu gospodarki odpadami na podstawie projektu przygotowanego przez zarząd powiatu.

Zarząd powiatu:

Zarządowi powiatu ustawa o odpadach powierza pewne obowiązki związane z opracowywaniem i opiniowaniem planów gospodarki odpadami. W świetle art. 14 ust.5 i 7 zarząd powiatu opracowuje projekt powiatowego planu gospodarki odpadami, a także opiniuje projekt wojewódzkiego i gminnego planu gospodarki odpadami. W przypadku przyjmowania wspólnego planu dla gmin, będących członkami związków międzygminnych zarząd opiniuje również projekty takiego wspólnego planu. Ustawa nakłada na zarząd powiatu obowiązki sprawozdawcze. Co 2 lata składa radzie powiatu sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami, natomiast nie rzadziej niż co 4 lata dokonuje aktualizacji powiatowego planu gospodarki odpadami.

Starosta:

Kompetencje starosty w zakresie gospodarowania odpadami stanowią obok zadań wykonywanych przez wojewodę trzon ustawowych regulacji związanych z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami. Ustawa przyznaje staroście kompetencje do wydawania decyzji i przyjmowania informacji w zakresie wytwarzania oraz postępowania z odpadami. Starosta jest przy tym organem o wiodących uprawnieniach w tym zakresie wobec ograniczenia właściwości wojewody do wskazanych w art. 378 ust. 2 Poś przedsięwzięć i zdarzeń.

W sprawach wytwarzania odpadów podstawowym ogniwem decyzyjnym jest starosta. Właściwość miejscową organu ustala się według miejsca wytwarzania odpadów.

Wobec szczegółowego omówienia uprawnień decyzyjnych w zakresie wytwarzania odpadów w części poświęconej uprawnieniom wojewody należy stwierdzić, że podobne wymagania odnoszą się również do sposobu wypełniania funkcji reglamentacyjnych przez starostę.

Starosta zatem wydaje pozwolenia na wytwarzanie odpadów w odniesieniu do instalacji nieobjętych właściwością wojewody, a także odmawia wydania pozwolenia, jeżeli zamierzony sposób gospodarki odpadami: mógłby powodować zagrożenia dla zdrowia, życia ludzi lub dla środowiska, jest niezgodny z planami gospodarki odpadami. Starosta przekazuje kopię wydanej decyzji (o odmowie wydania pozwolenia na wytwarzanie odpadów) właściwemu marszałkowi województwa oraz wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta. Starosta zatwierdza również w drodze decyzji program gospodarki odpadami niebezpiecznymi (zgodnie ze wskazanym wcześniej podziałem kompetencji między wojewodę i starostę). Wydanie decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi wymaga zasięgnięcia opinii wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Starosta przekazuje kopię wydanej decyzji zatwierdzającej program marszałkowi województwa oraz wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta. Właściwy organ odmawia wydania decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi, jeżeli: zamierzony sposób gospodarki odpadami niebezpiecznymi mógłby powodować zagrożenia dla zdrowia, życia ludzi lub dla środowiska, zamierzony sposób gospodarki odpadami niebezpiecznymi jest niezgodny z planami gospodarki odpadami. Kopię decyzji odmawiającej starosta przekazuje właściwemu wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta. Jeżeli wytwórca odpadów niebezpiecznych narusza przepisy ustawy lub działa niezgodnie z decyzją zatwierdzającą program gospodarki odpadami niebezpiecznymi, starosta, który wydał decyzję wzywa wytwórcę do niezwłocznego zaniechania naruszeń, a jeżeli wytwórca odpadów niebezpiecznych, mimo wezwania, nadal narusza przepisy ustawy lub działa niezgodnie z decyzją zatwierdzającą program gospodarki odpadami

niebezpiecznymi, wstrzymuje, w drodze decyzji, działalność wytwórcy odpadów w zakresie objętym programem gospodarki odpadami niebezpiecznymi. Decyzji wstrzymującej działalność właściwy organ nadaje rygor natychmiastowej wykonalności, uwzględniając potrzebę bezpiecznego dla środowiska zakończenia tej działalności. Postępowanie w sprawie wydania decyzji wstrzymującej działalność właściwy organ wszczyna z urzędu. Starosta jest także organem, któremu wytwórca odpadów przedstawia informację o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami. Informacja taka powinna wpłynąć na 30 dni przed rozpoczęciem działalności powodującej powstawanie odpadów lub zmianą tej działalności wpływającą na rodzaj, ilość wytwarzanych odpadów lub sposób gospodarowania nimi. Informacja obejmuje odpady niebezpieczne wytwarzane w ilości do 100 kg (0,1 Mg) rocznie i inne niż niebezpieczne powyżej 5 Mg rocznie. Organ, do którego wpłynęła informacja, może w terminie 30 dni od dnia złożenia informacji wnieść sprzeciw w drodze decyzji. Jeżeli sprzeciw nie został wniesiony – po upływie 30 dni od złożenia informacji podmiot może rozpocząć działalność związaną z wytwarzaniem odpadów. W przypadku stwierdzenia, że odpady niebezpieczne wytworzone w ilości poniżej 100 kg rocznie mogą powodować – ze względu na ich ilość lub rodzaj – zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub środowiska, w terminie miesiąca od otrzymania informacji właściwy starosta może zobowiązać wytwórcę, w drodze decyzji, do przedłożenia wniosku o zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi. Starosta posiada w tym zakresie pewne uprawnienia nadzorcze. W razie stwierdzenia działania niezgodnego z przepisami ustawy lub niezgodnie ze złożoną informacją o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami wzywa wytwórcę do niezwłocznego zaniechania naruszeń. Jeżeli naruszenia nadal trwają, organ ten wstrzymuje w drodze decyzji działalność powodującą wytwarzanie odpadów, uwzględniając potrzebę bezpiecznego dla środowiska zakończenia tej działalności.

Kopię informacji o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami, a także decyzji: wnoszącej sprzeciw, zobowiązującej wytwórcę odpadów do przedłożenia wniosku o zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi oraz wstrzymującej działalność wytwórcy (o których mowa odpowiednio w art. 24 ust. 5, 6 i ust. 8), starosta przekazuje właściwemu marszałkowi województwa oraz wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta. Starosta posiada istotne kompetencje reglamentacyjne w zakresie udzielania zezwoleń na prowadzenie działalności związanej z gospodarowaniem odpadami. Starosta udziela zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów (kompetencja dzielona z wojewodą), a także na zasadzie wyłączności korzysta z prawa udzielania zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie zbierania i transportu odpadów. Właściwość miejscową organu ustala się według miejsca prowadzenia działalności związanej z odzyskiem lub unieszkodliwianiem.

Wydanie zezwolenia wymaga zasięgnięcia opinii wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.

Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest obowiązany uzyskać posiadacz odpadów, który prowadzi tę działalność. Zezwolenie takie wydaje starosta po zasięgnięciu opinii właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta oraz państwowego powiatowego inspektora sanitarnego. Wymóg zasięgnięcia opinii prezydenta miasta nie dotyczy prezydenta miasta na prawach powiatu. Właściwym miejscowo starostą jest:

- 1) do wydania zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów – starosta właściwy ze względu na miejsce zbierania odpadów,
- 2) do wydania zezwolenia na transport odpadów – starosta właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów.

Jednocześnie ustawa stanowi, że starosta powinien odmówić wydania zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, transportu i zbierania odpadów, jeżeli zamierzony sposób gospodarki odpadami: jest niezgodny z wymaganiami ustawy, mógłby powodować zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, jest niezgodny z planami gospodarki odpadami.

Kopię wydanej decyzji starosta przekazuje właściwemu marszałkowi województwa oraz wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.

W myśl art. 32 ust 1 ustawy o odpadach posiadacz odpadów, który łącznie prowadzi działalność w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów oraz zbierania lub transportu odpadów, jest zwolniony z obowiązku uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów. Warunkiem skorzystania z powyższego zwolnienia jest uwzględnienie we wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów wymagań przewidzianych dla wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów (czyli odpowiednie rozszerzenie wniosku). Właściwy organ, wydając zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, uwzględnia nie tylko wymagania określone w art. 27 ust. 2 ustawy o odpadach, ale dodatkowo również wymagania przewidziane dla zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów, określone w art. 28 ust. 5 tej ustawy. Zgodnie z art. 30 ust. 1 ustawy starosta wzywa posiadacza odpadów, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie objętym zezwoleniem i narusza przepisy ustawy lub działa niezgodnie z wydanym zezwoleniem, do niezwłocznego zaniechania naruszeń, a jeżeli posiadacz odpadów mimo wezwania, nadal narusza przepisy ustawy lub działa niezgodnie z wydanym zezwoleniem cofa wydane zezwolenie bez odszkodowania. Na podstawie art. 35 ustawy o odpadach, jeżeli przemawia za tym szczególnie ważny interes społeczny, związany z ochroną środowiska, a w szczególności z zagrożeniem pogorszenia stanu środowiska w znacznych rozmiarach, właściwy organ (starosta w zakresie przyznanych mu kompetencji decyzyjnych) może ustanowić zabezpieczenie roszczeń z tytułu wystąpienia Starosta dysponuje pewnymi środkami nadzoru w zakresie funkcjonowania składowisk odpadów. Jednym z nich jest uprawnienie w zakresie zatwierdzania instrukcji eksploatacyjnej składowiska odpadów. Zgodnie z ustawą pozwolenie na użytkowanie składowiska odpadów może być wydane po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji składowiska odpadów oraz po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Właściwy organ obligatoryjnie odmawia, w drodze decyzji, zatwierdzenia instrukcji eksploatacji składowiska odpadów, jeżeli: kierownik składowiska odpadów nie posiada świadectwa stwierdzającego kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami, instrukcja zawiera ustalenia sprzeczne z wymaganiami sanitarnymi, bezpieczeństwa i higieny pracy, przeciwpożarowymi, a także wymaganiami ochrony środowiska, sposób eksploatacji jest sprzeczny z założeniami przyjętymi w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu lub o pozwoleniu na budowę, sposób eksploatacji mógłby powodować zagrożenia dla zdrowia, życia ludzi lub dla środowiska. Ustawa dopuszcza możliwość przeniesienia decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska odpadów – organ właściwy do zatwierdzenia instrukcji eksploatacji składowiska odpadów jest obowiązany, za zgodą strony, na rzecz której decyzja została wydana, do przeniesienia tej decyzji na rzecz innej osoby, jeżeli wyrazi ona zgodę na przyjęcie wszystkich warunków zawartych w tej decyzji.

Kolejnym środkiem jest udzielanie zgody na zamknięcie składowiska odpadów lub jego wydzielonej części (art. 54 ust. 1 ustawy o odpadach). Wydanie takiej zgody następuje na wniosek zarządzającego składowiskiem odpadów. Wydanie zgody może nastąpić po przeprowadzeniu kontroli składowiska odpadów przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

Kompetencje wynikające z Ustawy z dnia 11 maja 2001r. O opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz.U. Nr 63, poz. 638)

Pierwsze regulacje dotyczące opakowań i odpadów opakowaniowych, ze względu na wymagania ochrony środowiska zawierały przepisy ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o odpadach. Art. 17 tej ustawy nakładał na producentów i importerów opakowań oraz importerów produktów opakowanych za granicą

obowiązek umieszczania na opakowaniach informacji i oznaczeń ułatwiających ich dalsze wykorzystywanie zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska.

Ustawa o odpadach z 1997 r. nakładała również obowiązek zwrotu opakowań po substancjach trujących (w rozumieniu ustawy z dnia 21 maja 1963 r. o substancjach trujących – Dz.U. Nr 22, poz. 116 ze zm.). Zgodnie z art. 18 tej ustawy użytkownik substancji trujących, określonych w odrębnych przepisach, był obowiązany zwrócić opakowanie po tych substancjach producentowi substancji trujących, sprzedawcy lub importerowi, którzy byli obowiązani odebrać opakowania po tych substancjach. Na sprzedawcy substancji trujących ciążył obowiązek przyjmowania od użytkowników opakowań po tych substancjach w celu ich przekazania producentowi lub importerowi. Na wymienionych podmiotach obecnie ciążyą zbliżone obowiązki związane z obrotem opakowań po niektórych substancjach chemicznych.

Producent, importer lub sprzedawca substancji trujących mogli wykonywać nałożone ustawą obowiązki samodzielnie (wówczas mieli obowiązek uzyskać zezwolenie na usuwanie, wykorzystywanie lub unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych) lub zlecić wykonanie tych obowiązków odbiorcy odpadów niebezpiecznych (przekazanie nie mogło pogarszać uprawnień użytkownika substancji trujących). Pod rządami ustawy z 1997 r. obowiązek ten obejmował także substancje trujące przeterminowane, w uszkodzonych opakowaniach oraz nie nadające się do dalszego użytku. Ustawa z dnia 11 maja 2001 o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz.U. Nr 63, poz. 638), która weszła w życie 1 stycznia 2002 r., znacznie rozbudowała wymagania związane z opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, chociaż nie jest to regulacja wyczerpująca. Należy pamiętać, że obowiązki przedsiębiorców związane z wprowadzaniem na rynek krajowy produktów w opakowaniach są również zawarte w ustawie z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej, zaś samo zagospodarowanie odpadów opakowaniowych następuje na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. Wymagania ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych nie mają w zasadzie zastosowania do opakowań eksportowanych (poza obowiązkiem złożenia rocznego sprawozdania o masie opakowań wywiezionych za granicę przez eksportera opakowań oraz dokonujących wewnątrzwspólnotowej dostawy opakowań i produktów w opakowaniach, a także eksportera produktów w opakowaniach), jej przepisom podlegają natomiast: opakowania wprowadzane na polski obszar celny w ramach procedury dopuszczenia do obrotu,

2) opakowania będące przedmiotem działalności gospodarczej na terenie kraju, wszystkie odpady opakowaniowe powstałe z opakowań wymienionych w dwóch poprzednich punktach.

Przedmiotem regulacji są opakowania, nie obejmuje natomiast produktów uszkodzonych i przeterminowanych. Nie są przedmiotem tej regulacji odpady powstające przy produkcji opakowań. Opakowaniami w rozumieniu ustawy są wprowadzone do obrotu wyroby wykonane z jakichkolwiek materiałów, przeznaczone do przechowywania, ochrony, przewozu, dostarczania lub prezentacji wszelkich produktów, od surowców do towarów przetworzonych. Ustawa wyróżnia: opakowania jednostkowe, służące do przekazywania produktu użytkownikowi w miejscu zakupu, w tym przeznaczone do konsumpcji produktów naczynia jednorazowego użytku, opakowania zbiorcze, zawierające wielokrotność opakowań jednostkowych produktów, niezależnie od tego, czy są one przekazywane użytkownikowi, czy też służą zaopatrywaniu punktów sprzedaży i które można zdjąć z produktu bez naruszenia jego cech, opakowania transportowe, służące do transportu produktów w opakowaniach jednostkowych lub zbiorczych w celu zapobiegania ich uszkodzeniom, z wyłączeniem kontenerów do transportu drogowego, kolejowego, wodnego lub lotniczego. Odpadami opakowaniowymi są wszystkie opakowania, w tym opakowania wielokrotnego użytku wycofane z ponownego użycia, stanowiące odpady w rozumieniu przepisów o odpadach, z wyjątkiem odpadów powstających w procesie produkcji opakowań. Ustawa formułuje szereg obowiązków pod adresem producentów, importerów, dokonujących

wewnątrzspółnotowego nabycia, eksporterów i dokonujących wewnątrzspółnotowej dostawy opakowań oraz producentów i importerów produktów w opakowaniach. Producentów oraz importerów opakowań i produktów w opakowaniach obciążają wymagania mające na celu minimalizację wpływu opakowań i powstałych z nich odpadów na środowisko: ograniczanie objętości i masy opakowań do niezbędnego minimum wymaganego do spełnienia ich funkcji, biorąc pod uwagę oczekiwania użytkownika, projektowanie i wykonanie opakowań w sposób umożliwiający ich wielokrotny użytek i późniejszy recykling, a jeśli nie jest to możliwe, to przynajmniej recykling, a jeżeli nie jest on możliwy to inną formę odzysku, ograniczenie zawartości substancji stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub dla środowiska w opakowaniach, w szczególności nakaz, by suma zawartości kadmu, ołowiu, rtęci i chromu w opakowaniu nie przekraczała 100 mg/kg.

W związku z ograniczeniem wskazanym w pkt. 3 minister właściwy do spraw środowiska określił, w drodze rozporządzenia: sposób ustalania sumy zawartości wyżej wymienionych metali ciężkich w opakowaniach, rodzaje opakowań zwolnionych z tych wymagań, rodzaje opakowań, dla których maksymalna suma zawartości czterech metali ciężkich może być wyższa niż 100 mg/kg, czas trwania oraz szczegółowe warunki zwolnienia lub podwyższenia zawartości. Ustawa sformułowała szczegółowe wymagania, co do niektórych rodzajów opakowań. Opakowania wielokrotnego użytku powinny posiadać właściwości fizyczne i charakterystykę pozwalającą na ich wykorzystanie w określonej ilości cykli, przy normalnych warunkach zastosowania. Z kolei odpady z opakowań wielokrotnego użytku powinny nadawać się do odzysku w warunkach pozwalających na spełnienie wymogów bezpieczeństwa i higieny osób przy nich zatrudnionych, a także spełniać wymagania przewidziane dla opakowań przydatnych do odzysku (w tym wymagania związane z zalecaną metodą odzysku opakowań). Producent, importer i dokonujący wewnątrzspółnotowego nabycia, opakowań mogą je znakować. Stosowne oznakowanie powinno określać: rodzaj materiałów wykorzystanych do produkcji opakowania, możliwość wielokrotnego użytku – w przypadku opakowań wielokrotnego użytku, przydatność opakowania do recyklingu – w przypadku opakowań nadających się do recyklingu.

Minister Środowiska określił w drodze rozporządzenia wzory oznakowań opakowań. Do producentów, importerów i dokonujących wewnątrzspółnotowego nabycia produktów w opakowaniach stosuje się odpowiednio przepisy o obowiązku przestrzegania wymagań określonych dla opakowań oraz ich oznaczania, jakkolwiek mają oni również specyficzne obowiązki określone w ustawie o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej, związane z osiągnięciem poziomu recyklingu odpadów opakowaniowych. Trzecią grupą podmiotów, na które ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych nakłada obowiązki związane z gospodarką opakowaniami i zagospodarowaniem powstających z nich odpadów, są sprzedawcy detaliczni. Obowiązki sprzedawcy opakowanych produktów obejmują udostępnianie użytkownikom informacji odnośnie: dostępnych systemów zwrotu, zbiórki i odzysku, w tym recyklingu opakowań i odpadów opakowaniowych, właściwego postępowania z odpadami opakowaniowymi, znaczenia oznaczeń stosowanych na opakowaniach. Wykonanie tego obowiązku powinno nastąpić przynajmniej poprzez wywieszenie stosownej informacji w miejscu sprzedaży.

Jednostki handlu detalicznego: jeżeli sprzedają napoje w opakowaniach jednorazowych są obowiązane do posiadania w ofercie handlowej podobnych produktów dostępnych w opakowaniach wielokrotnego użytku; obowiązek dotyczy jednostek o powierzchni handlowej – minimum 25 m², a minister właściwy ds. zdrowia jest upoważniony do wydania rozporządzenia określającego napoje, których ten obowiązek nie dotyczy kierując się wymaganiami higieniczno-sanitarnymi, są obowiązane do przyjmowania zwracanych przez użytkowników i na wymianę opakowań wielokrotnego użytku po produktach w takich opakowaniach, które znajdują się w ich ofercie handlowej, jeżeli mają powierzchnię handlową pow. 2000 m² są obowiązane do prowadzenia na własny koszt selektywnej zbiórki odpadów

opakowaniowych po produktach, które znajdują się w ich ofercie handlowej; selektywna zbiórka jest prowadzona wg rodzajów odpadów określonych w przepisach o odpadach. Producenci lub jednostki handlu hurtowego produktów w opakowaniach wielokrotnego użytku są obowiązani do odbioru na własny koszt opakowań wielokrotnego użytku od jednostek handlu detalicznego, którym sprzedają produkty w takich opakowaniach. Na producentach, importerach, dokonujących wewnątrzwspólnotowego nabycia oraz eksporterach i dokonujących wewnątrzwspólnotowej dostawy opakowań ciąży obowiązek składania rocznych sprawozdań o masie wytworzonych, importowanych i eksportowanych opakowań według rodzaju materiału, z jakich zostały wykonane (z wyszczególnieniem opakowań wielokrotnego użytku) oraz o przestrzeganiu ograniczeń odnośnie sumy zawartości metali ciężkich w opakowaniu.

Eksporterzy i dokonujący wewnątrzwspólnotowej dostawy produktów w opakowaniach mają obowiązek składania rocznych sprawozdań w węższym zakresie – o masie wywiezionych za granicę opakowań według rodzaju materiału, z jakich zostały wykonane (z wyszczególnieniem opakowań wielokrotnego użytku). Obowiązki sprawozdawcze dla producentów i importerów oraz dokonujących wewnątrzwspólnotowego nabycia produktów w opakowaniach wynikają z ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej. Przedsiębiorcy składają sprawozdania do marszałka województwa właściwego ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania przedsiębiorcy tj. producenta, importera i eksportera opakowań oraz dokonujących wewnątrzwspólnotowego nabycia i dostawy opakowań, a także eksportera produktów w opakowaniach.

Termin składania sprawozdań – do 31 marca następnego roku za poprzedni rok kalendarzowy. Wzory formularzy do składania sprawozdań określa rozporządzenie Ministra Środowiska z 2004 r. w sprawie wzorów służących do składania rocznych sprawozdań o masie wytworzonych, przywiezionych z zagranicy oraz wywiezionych za granicę opakowań.² Dokumenty, na podstawie których przedsiębiorca sporządził sprawozdanie, powinny być przechowywane przez okres 5 lat. Marszałek województwa może decyzją zobowiązać przedsiębiorcę do przedstawienia tych dokumentów. Na podstawie rocznych sprawozdań przedsiębiorców marszałek województwa sporządza raport wojewódzki (art. 19 ust. 1 ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych i przekazuje go ministrowi właściwemu do spraw środowiska do dnia 15 maja za poprzedni rok kalendarzowy. Raport wojewódzki powinien zawierać: informacje o masie wytworzonych, przywiezionych z zagranicy lub wywiezionych za granicę opakowań, według rodzaju materiału z jakiego zostały wykonane, z wyszczególnieniem opakowań wielokrotnego użytku, informację o realizacji przez producentów i importerów opakowań ograniczeń wynikających w zakresie sumy zawartości czterech metali ciężkich. Szczegółowe zasady składania raportów wojewódzkich oraz wzór służącego do tego formularza określa rozporządzenie Ministra Środowiska z 2004 r. w sprawie raportów wojewódzkich dotyczących gospodarki opakowaniami, Minister właściwy do spraw środowiska prowadzi bazę danych dotyczących gospodarki opakowaniami na podstawie raportów wojewódzkich, o których mowa wyżej, oraz na podstawie raportów składanych przez marszałków województw na podstawie art. 24 ust. 1 sprawozdań i zbiorczych informacji składanych przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej na podstawie art. 35 ust. 4 ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej. Ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych określa zasady dotyczące postępowania z opakowaniami po środkach niebezpiecznych. Pojęcie środków niebezpiecznych obejmuje substancje i preparaty chemiczne zaklasyfikowane jako bardzo toksyczne, toksyczne, rakotwórcze kategorii 1 lub 2, mutagenne kategorii 1 lub 2, działające szkodliwie na rozrodczość kategorii 1 lub 2 lub niebezpieczne dla środka z przypisanym symbolem N, określone w przepisach o substancjach i preparatach chemicznych, oraz środki ochrony roślin zaklasyfikowane jako bardzo toksyczne lub toksyczne dla ludzi, pszczoł lub organizmów wodnych, określone w przepisach o ochronie roślin uprawnych.

W celu ułatwienia zbiórki opakowań wielokrotnego użytku i odpadów opakowaniowych po wskazanych wyżej środkach nałożono na producenta (importera) obowiązek ustalenia kaucji na opakowania jednostkowe środków niebezpiecznych, w wysokości od 10 do 30% ceny substancji, z tym, że minister właściwy do spraw zdrowia ze względu na specyfikę tych opakowań lub tych substancji określił rodzaje opakowań lub rodzaje substancji chemicznych, wobec których stosuje się inną wysokość kaucji, niż określona wyżej, sprzedawca tych środków ma obowiązek pobrać kaucję w wysokości ustalonej przez producenta, a następnie przyjąć od użytkownika opakowania wielokrotnego użytku lub odpady opakowaniowe po tych substancjach, wracając jednocześnie pobraną kaucję. Jeżeli zwrot pobranej kaucji przez sprzedawcę jest niemożliwy (z powodu przerwy lub zakończenia działalności) – obowiązek przyjęcia tych opakowań lub odpadów opakowaniowych i zwrotu kaucji ciąży na producencie, importerze lub dokonującym wewnątrzspółnotowego nabycia wyżej wymienionych środków niebezpiecznych.

Na producenta (importera, dokonującego wewnątrzspółnotowego nabycia) takich środków nałożono obowiązek odbioru, na własny koszt, opakowań wielokrotnego użytku oraz odpadów opakowaniowych, po tych substancjach. Producent lub importer obowiązani są posiadać (jeżeli samodzielnie prowadzą te działania) zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów na podstawie przepisów ustawy o odpadach. Na użytkownika środków niebezpiecznych nałożono obowiązek zwrotu sprzedawcy opakowań lub odpadów opakowaniowych po tych substancjach. Niedopełnienie tego obowiązku jest wykroczeniem zagrożonym karą grzywny. Kontrolę przestrzegania przepisów ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych przez jednostki handlu detalicznego oraz w zakresie obrotu środkami niebezpiecznymi określonymi w tej ustawie sprawuje Inspekcja Handlowa. Kontrola przestrzegania przepisów tej ustawy należy również do kompetencji Inspekcji Ochrony Środowiska. Do marszałka województwa należy kontrola wykonania obowiązków w zakresie składania sprawozdań rocznych. Naruszenie wymagań określonych w ustawie o opakowaniach i odpadach opakowaniowych stanowi wykroczenie.

Obie wymienione wyżej inspekcje są uprawnione do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia określone w ustawie o opakowaniach i odpadach opakowaniowych.

Kompetencje wynikające z Ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji

Zagadnienie recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji w UE reguluje dyrektywa 2000/53/WE, która definiuje podstawowe pojęcia takie, jak np. pojazd, pojazd wycofany z eksploatacji, producent, zapobieganie, obróbka (przetwarzanie), ponowne użycie, recykling, odzysk, unieszkodliwianie, operatorzy gospodarczy, strzępienie, substancja niebezpieczna.

Główne zagadnienia dyrektywy: ograniczenie lub całkowite wyeliminowanie stosowania niektórych substancji niebezpiecznych (np. ołowiu, rtęci, kadmu i chromu sześciowartościowego), zorganizowanie systemów zbierania wszystkich pojazdów wycofanych z eksploatacji, które umożliwiłyby od 1 stycznia 2007 r. realizację prawa do bezpłatnego oddania pojazdu przez ostatniego właściciela, określenie wymagań przez wszystkie firmy zajmujące się demontażem pojazdów i mające prawo do wydawania tzw. świadectw zniszczenia (m.in. w zakresie wyposażenia oraz sposobu przeprowadzania demontażu) oraz autoryzacja przez właściwe władze (posiadać odpowiednie zezwolenia), osiągnięcie określonych poziomów odzysku i recyklingu (odpowiednio 85% i 80% do 1 stycznia 2006 r. oraz 95% i 85% do 1 stycznia 2015 r.), stosowanie oznaczeń części i materiałów oraz przygotowanie instrukcji demontażu pojazdów w celu ułatwienia demontażu.

Polska ustawa z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji jest wynikiem implementacji regulacji dyrektywy 2000/53/WE. Ustawa określa zasady postępowania z pojazdami wycofanymi z eksploatacji. Głównym celem regulacji jest zapewnienie ochrony życia i zdrowia ludzi oraz ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Przepisy ustawy

stosuje się do: pojazdów wyprodukowanych na terytorium kraju; pojazdów wprowadzonych na terytorium kraju w drodze importu lub wewnątrzwspólnotowego nabycia; odpadów powstałych z pojazdów. Przepisy ustawy nie mają zastosowania do pojazdów historycznych. Ustawodawca w niniejszej regulacji określił obowiązki wprowadzających pojazdy, czyli tych przedsiębiorców, którzy są producentem pojazdu lub przedsiębiorcą dokonującym wewnątrzwspólnotowego nabycia lub importu pojazdu. Są oni zobowiązani do: ograniczania stosowania substancji niebezpiecznych w pojazdach w celu zapobiegania emisji tych substancji do środowiska i ułatwienia recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji; uwzględniania wymogów demontażu i ponownego użycia przedmiotów wyposażenia i części pojazdów oraz odzysku i recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji; stosowania materiałów pochodzących z recyklingu do produkcji pojazdów. Jednocześnie zostały określone substancje niebezpieczne, których stosowanie jest ograniczone lub w ogóle zabronione i są to ołów, rtęć, kadm i sześciowartościowy chrom. Wprowadzający pojazd jest zobowiązany również do zapewnienia oznaczania przedmiotów wyposażenia i części pojazdów z: elastomerów o wadze powyżej 200 g; pozostałych tworzyw sztucznych o wadze powyżej 100 g. Wprowadzający pojazd ma obowiązek opracowania informacji dotyczącej sposobu demontażu nowego typu pojazdu w ciągu 6 miesięcy od wprowadzenia go na terytorium kraju. Informacja taka powinna zawierać m.in.: określenie rodzajów przedmiotów wyposażenia i części pojazdów, które mogą być przeznaczone do ponownego użycia, wskazanie umiejscowienia elementów i substancji niebezpiecznych użytych w pojeździe – w zakresie potrzebnym przedsiębiorcy prowadzącemu stację demontażu do spełnienia przez niego obowiązków wynikających z przepisów ustawy. Kolejnym istotnym obowiązkiem wprowadzającego pojazd jest zapewnienie sieci zbierania pojazdów, obejmującą terytorium kraju w taki sposób, aby zapewnić właścicielowi możliwość oddania pojazdu wycofanego z eksploatacji do punktu zbierania pojazdów lub stacji demontażu, położonych w odległości nie większej niż 50 km w linii prostej od miejsca zamieszkania albo siedziby właściciela pojazdu. Spełnienie tego obowiązku może mieć miejsce w wyniku podpisania umów z przedsiębiorcami prowadzącymi stacje demontażu.

Ustawodawca dopuszcza odstępianie od obowiązku zapewnienia sieci przez wprowadzającego pojazd w sytuacji gdy sprowadza on na terytorium kraju nie więcej niż 1000 pojazdów w roku kalendarzowym. Wprowadzający pojazd jest obowiązany złożyć Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska zawiadomienie o podjęciu działalności w zakresie produkcji, importu lub wewnątrzwspólnotowego nabycia pojazdów, jak również zawiadomienie o zakończeniu ww. działalności. Niespełnienie wymogów w zakresie zapewnienia sieci wiąże się z obowiązkiem naliczenia i wpłacenia opłaty za brak sieci. Wprowadzający pojazd jest obowiązany do złożenia Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska rocznego sprawozdania o wysokości należnej opłaty za brak sieci. Ustawa określa także obowiązki właścicieli pojazdów. Właściciel pojazdu wycofanego z eksploatacji może przekazać go wyłącznie do przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu lub przedsiębiorcy prowadzącego punkt zbierania pojazdów. Przekazując pojazd do przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu lub przedsiębiorcy prowadzącego punkt zbierania pojazdów, jest zobowiązany okazać: dowód osobisty lub inny dokument potwierdzający tożsamość; dowód rejestracyjny pojazdu oraz kartę pojazdu, jeżeli była wydana, lub inny dokument potwierdzający dane zawarte w dowodzie rejestracyjnym; dokument potwierdzający własność w przypadku właściciela pojazdu innego niż wpisany w dowodzie rejestracyjnym. Właściciel pojazdu wycofanego z eksploatacji, po otrzymaniu zaświadczenia o demontażu pojazdu lub zaświadczenia o przyjęciu niekompletnego pojazdu składa wniosek o wyrejestrowanie pojazdu. Szczególne obowiązki ustawa przypisuje przedsiębiorcom prowadzącym stacje demontażu oraz prowadzącym punkty zbierania pojazdów. Przedsiębiorca prowadzący stację demontażu powinien zapewniać bezpieczne dla środowiska i zdrowia ludzi przetwarzanie pojazdów wycofanych z eksploatacji i powstających z nich odpadów. Przedsiębiorca prowadzący stację demontażu jest obowiązany do przyjęcia każdego pojazdu wycofanego z eksploatacji, który posiada cechy identyfikacyjne pojazdu, zgodnie z ustawą z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym. Może on przy przyjmowaniu pojazdu wycofanego z eksploatacji pobrać opłatę od właściciela

pojazdu, natomiast nie powinien pobierać takiej opłaty, gdy spełnione są następujące warunki: pojazd jest zarejestrowany na terytorium kraju, zgodnie z odrębnymi przepisami; pojazd wycofany z eksploatacji jest kompletny, nie zawiera innych odpadów, które nie pochodzą z danego pojazdu. Przedsiębiorca prowadzący stację demontażu nie pobiera ww. opłaty, przy przyjmowaniu niekompletnych pojazdów Policji oraz jednostek ochrony przeciwpożarowej. Ponadto przedsiębiorca prowadzący stację demontażu, przyjmując pojazd wycofany z eksploatacji, który jest kompletny, jest obowiązany do: unieważnienia dowodu rejestracyjnego, karty pojazdu, jeżeli była wydana, oraz tablic rejestracyjnych; wydania zaświadczenia o demontażu pojazdu. W tym też zakresie wydaje zaświadczenie o demontażu pojazdu oraz o przyjęciu niekompletnego pojazdu oraz prowadzi ewidencję tychże zaświadczeń. Przedsiębiorca prowadzący stację demontażu jest zobowiązany osiągać poziom odzysku i recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji w wysokości odpowiednio 95% i 85% masy pojazdów przyjętych do jego stacji demontażu rocznie, chyba, że są to pojazdy wyprodukowane przed dniem 1 stycznia 1980 r., wówczas poziomy odzysku i recyklingu, wynoszą odpowiednio 75% i 70%. Przy obliczaniu poziomów odzysku i recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji przedmioty wyposażenia i części pojazdów przeznaczone do ponownego użycia zalicza się do odzysku i recyklingu. Zgodnie z komentowaną ustawą ilość odpadów poddanych odzyskowi lub recyklingowi ustala się na podstawie ewidencji odpadów prowadzonej przez przedsiębiorcę prowadzącego stację demontażu oraz dokumentów potwierdzających dokonanie odzysku i recyklingu. Przedsiębiorca prowadzący działalność w zakresie odzysku lub recyklingu jest zobowiązany wydać zaświadczenie potwierdzające odzysk lub recykling na wniosek przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu, przekazującego odpady do odzysku lub recyklingu. Przedsiębiorcy są zobowiązani przechowywać takie zaświadczenia przez okres 5 lat. Istotnym obowiązkiem przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu jest sporządzenia rocznego sprawozdania zawierającego informacje o: liczbie, markach, masie pojazdów i roku produkcji pojazdów wycofanych z eksploatacji, przyjętych do jego stacji demontażu; masie odpadów poddanych odzyskowi i recyklingowi oraz przekazanych do odzysku i recyklingu, a także masie przeznaczonych do ponownego użycia przedmiotów wyposażenia i części wymontowanych z pojazdów wycofanych z eksploatacji; przedsiębiorcach, którym przekazano odpady do odzysku i recyklingu, z podaniem nazwy, siedziby i adresu albo imienia, nazwiska i adresu przedsiębiorcy; przedsiębiorcach, którym przekazano odpady do unieszkodliwiania, z podaniem nazwy, siedziby i adresu albo imienia, nazwiska, miejsca zamieszkania i adresu przedsiębiorcy; osiągniętym w danej stacji demontażu poziomie odzysku i recyklingu, z podziałem na pojazdy wyprodukowane przed dniem 1 stycznia 1980 r. i w okresie późniejszym. Powyższe sprawozdanie przekazuje Narodowemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewodzie.

Obowiązkiem przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu jest złożenie w terminie 14 dni, wojewodzie właściwemu miejscowo do wydania pozwolenia zintegrowanego lub innej decyzji w zakresie gospodarki odpadami wymaganej w związku z prowadzeniem stacji demontażu, zawiadomienie o zakończeniu działalności w zakresie demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji lub o rozwiązaniu lub wygaśnięciu umowy z przedsiębiorcą prowadzącym punkt zbierania pojazdów.

Przedsiębiorca prowadzący punkt zbierania pojazdów jest zobowiązany zapewnić bezpieczne dla środowiska i zdrowia ludzi zbieranie pojazdów wycofanych z eksploatacji. Przedsiębiorca taki ma obowiązek uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów, do wniosku o także zezwolenie dołącza umowę dotyczącą przyjmowania pojazdów zebranych w punkcie zbierania pojazdów. Przedsiębiorca prowadzący punkt zbierania pojazdów jest obowiązany do przyjęcia każdego pojazdu wycofanego z eksploatacji, który posiada cechy identyfikacyjne pojazdu zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym.

Przedsiębiorca powinien sporządzić zaświadczenie o demontażu pojazdu lub zaświadczenie o przyjęciu niekompletnego pojazdu, posiada prawo do wydawania takich zaświadczeń jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: zawarł umowę z przedsiębiorcą prowadzącym stację demontażu, jeżeli nie

jest to ten sam przedsiębiorca; przekazuje przyjęte pojazdy wycofane z eksploatacji do stacji demontażu. Przedsiębiorca prowadzący punkt zbierania pojazdów jest obowiązany do przekazania wszystkich zebranych pojazdów wycofanych z eksploatacji do przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu, z którym zawarł umowę, jeżeli nie jest to ten sam przedsiębiorca. Obowiązkiem przedsiębiorcy prowadzącego punkt zbierania pojazdów jest złożenie staroście właściwemu miejscowo do wydania zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów zawiadomienie o zakończeniu działalności w zakresie zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji lub o rozwiązaniu lub wygaśnięciu umowy z przedsiębiorcą prowadzącym stację demontażu. Ustawa nakłada obowiązki na przedsiębiorców prowadzących strzępiarki pojazdów.

Wycofanych z eksploatacji Przedsiębiorca prowadzący strzępiarkę (instalację służącą do rozdrabniania odpadów powstałych w trakcie demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji) jest zobowiązany zapewnić bezpieczne dla środowiska i zdrowia ludzi rozdrabnianie odpadów pochodzących z pojazdów wycofanych z eksploatacji. Przedsiębiorca powinien wykonać raz na rok próbę strzępienia pojazdów wycofanych z eksploatacji w celu określenia zawartości uzyskiwanych frakcji materiałowych. Informację dotyczącą zawartości uzyskiwanych frakcji materiałowych z przeprowadzonej próby przekazuje przedsiębiorcom prowadzącym stację demontażu, od których przyjmuje odpady do strzępienia. Informację tę jest zobowiązany przekazać marszałkowi województwa. Nadzór nad wypełnianiem powyższych obowiązków pełnią organy administracji publicznej.

Starosta:

Wydaje zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów przedsiębiorcy prowadzącemu punkt zbierania pojazdów po uzgodnieniu z wojewodą właściwym miejscowo do wydania pozwolenia zintegrowanego lub innej decyzji w zakresie gospodarki odpadami wymaganej w związku z prowadzeniem stacji demontażu przedsiębiorcy prowadzącemu stację demontażu, z którym przedsiębiorca prowadzący punkt zbierania pojazdów zawarł umowę. W zezwoleniu takim starosta określa przedsiębiorcę lub przedsiębiorców prowadzących stację demontażu, którym przedsiębiorca prowadzący punkt zbierania pojazdów jest zobowiązany przekazywać zebrane pojazdy wycofane z eksploatacji. Może wycofać zezwolenie gdy przedsiębiorca prowadzący punkt zbierania pojazdów poświadczają nieprawdę w zaświadczeniu o demontażu pojazdu lub zaświadczeniu o przyjęciu niekompletnego pojazdu. Zadaniem starosty jest również wezwanie przedsiębiorcy prowadzącego punkt zbierania pojazdów, który narusza postanowienia ustawy, do niezwłocznego zaniechania naruszeń. W przypadku niezastosowania się przedsiębiorcy do wezwania starosta cofa zezwolenie. Takie działanie jednocześnie powoduje wstrzymanie działalności objętej tym zezwoleniem. Starosta jest zobowiązany do przekazania wojewodzie właściwemu do wydania pozwolenia zintegrowanego oraz wojewodzie właściwemu ze względu na adres punktu zbierania pojazdów kopie zezwolenia.

Kompetencje wynikające z Ustawy o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji

Ustawa określa zasady funkcjonowania systemu handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji, którego celem jest ograniczenie tych emisji w sposób opłacalny i ekonomicznie efektywny. Ustawa dokonuje transpozycji postanowień następujących dyrektyw, decyzji i wytycznych Unii Europejskiej: Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2003/87/WE z dnia 13 października 2003 r. w sprawie systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie i zmieniającą dyrektywę 96/61/WE; Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie, z uwzględnieniem mechanizmów projektowych Protokołu z Kioto;

Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/80/WE z 23 października 2001 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw; Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/81/WE z 23 października 2001 r. w sprawie krajowych pułapów emisji dla niektórych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego; Decyzji nr 280/2004/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. dotyczącej mechanizmu monitorowania emisji gazów cieplarnianych Wspólnoty oraz wdrażania Protokołu z Kioto; Decyzji Komisji z dnia 29 stycznia 2004 r. określającej wytyczne dotyczące monitorowania i sprawozdawczości w zakresie emisji gazów cieplarnianych w myśl Dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady; Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych mających pomóc Państwom Członkowskim we wdrażaniu kryteriów podanych w Aneksie III do Dyrektywy 2003/87/WE ustanawiającej system handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie i zmieniającej Dyrektywę Rady 96/61/WE oraz w sprawie okoliczności, na podstawie których wykazuje się działanie siły wyższej. Ustawa wprowadza nowy mechanizm do krajowego porządku prawnego od dawna zapowiadany, zwany handlem uprawnieniami do emisji. Idea tego mechanizmu oparta jest na odstąpieniu od ustalania sztywnych standardów emisji na rzecz rocznych uprawnień do emisji przydzielanych podmiotom. Uprawnienia odpowiadają określonej dopuszczalnej wielkości emisji i mogą być przedmiotem handlu. Może to zdopingować podmioty do działań umożliwiających wygospodarowanie wolnych uprawnień, które będą mogły zostać wykorzystane na zwiększenie produkcji własnej lub do handlu z innymi, którym takie uprawnienia będą potrzebne do umożliwienia produkcji. Mechanizm handlu uprawnieniami jest uznawany za najbardziej skuteczną i efektywną ekonomicznie formą wypełniania redukcji emisji zanieczyszczeń. Będzie to mechanizm uzupełniający dla istniejących regulacji bezpośrednich w polityce ochrony powietrza.

Handel uprawnieniami do emisji odbywa się na podstawie systemu handlu uprawnieniami do emisji, który składa się z: wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji; krajowego systemu handlu uprawnieniami do emisji. Krajowy plan dla wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji przyjmuje, w drodze rozporządzenia, Rada Ministrów, po uzyskaniu akceptacji Komisji Europejskiej (art. 18 ust. 2). Krajowy plan dla krajowego systemu handlu uprawnieniami do emisji przyjmuje, w drodze rozporządzenia, również Rada Ministrów (art. 19). Realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska, na mocy przepisów teże ustawy, została powierzona zarówno organom administracji rządowej jak i organom samorządu terytorialnego.

W myśl art. 34 ust. 2 zezwolenie na prowadzenie instalacji objętej systemem wydaje organ właściwy do wydania pozwolenia zintegrowanego lub pozwolenia na wprowadzenie gazów lub pyłów do powietrza. Organami właściwymi do wydawania pozwolenia zintegrowanego lub pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza są, w myśl art. 183 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, organy ochrony środowiska, wymienione w art. 376 teże ustawy, mianowicie:

- 1) wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
- 2) starosta,
- 3) wojewoda,
- 4) minister właściwy do spraw środowiska.

Organ ochrony środowiska, na mocy przepisów ustawy, wydaje zgodę na zakup przez prowadzącego instalację objętą systemem dodatkowych uprawnień do emisji z rezerwy, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 4 lit. b, w przypadku nabycia tytułu prawnego do instalacji nieobjętej systemem, która zostanie zlikwidowana, a jej produkcja przejęta przez instalację objętą systemem (art. 37 ust. 1). Ponadto jeżeli z rocznego raportu wynika, że emisja rzeczywista była większa niż emisja wynikająca z liczby posiadanych uprawnień do emisji na dzień 31 grudnia danego roku, może wyrazić zgodę na pokrycie tej różnicy

uprawnieniami do emisji przyznanymi wnioskodawcy na następny rok okresu rozliczeniowego (art. 47 ust. 1).

Kompetencje wynikające z Ustawy z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz. U. z 2001 r. Nr 115, poz.1229 z późno zm.)

Nowa ustawa – Prawo wodne została uchwalona przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 18 lipca 2001 r. i weszła w życie 1 stycznia 2002 r. Naczelną zasadą tej ustawy jest gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, uwzględnioną w regulowaniu warunków korzystania z wód, ochrony tych wód i zarządzania nimi. Zawarte w ustawie rozwiązania prawne i organizacyjne, adresowane zarówno do właścicieli wód, jak i ich użytkowników oraz do organów administracji publicznej, służą osiągnięciu dobrego stanu ekologicznego wód, to jest zachowania bogatego i zrównoważonego ekosystemu. Uregulowaniami nowej ustawy – Prawo wodne, objęto śródlądowe wody powierzchniowe, wody podziemne oraz znaczącą część morskich wód wewnętrznych, natomiast wody morza terytorialnego oraz wody Zatoki Gdańskiej, wyłącznie w zakresie ochrony przed zanieczyszczeniem za źródeł lądowych oraz ochrony przed powodzią. Ustawa nie reguluje problematyki poszukiwania i rozpoznawania wód podziemnych, wykorzystania solanek, wód leczniczych i termalnych oraz problematyki wprowadzania do górotworu tych wód, a także wód pochodzących z odwodnienia zakładów górniczych. Materia ta jest przedmiotem regulacji Prawa geologicznego i górniczego. Ustawa nie zawiera również uregulowań z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, w szczególności zagadnień związanych z funkcjonowaniem infrastruktury komunalnej, to jest sieci urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, wraz ze stacjami uzdatniania wody oraz oczyszczalniami ścieków. Materia ta została uregulowana w ustawie z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. Nr 72, poz. 747). W nowej ustawie – Prawo wodne dokonano wdrożenia szeregu dyrektyw Unii Europejskiej. W szczególności należy zwrócić uwagę na wdrożenie w systemie zarządzania zasobami wodnymi postanowień Dyrektywy 2000/60/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. w sprawie ustanowienia ram dla działalności Wspólnoty w dziedzinie polityki wodnej (tzw. „Dyrektywa Ramowa”), kładącej silny nacisk na wprowadzenie zlewniowej polityki wodnej. Wprowadzając zintegrowane zarządzanie jakością wody, Dyrektywa Ramowa ustala zależności między różnymi dyrektywami dotyczącymi jakości i ochrony wód oraz eliminuje wiele niekonsekwencji, występujących między nimi. Głównym celem Dyrektywy Ramowej jest zapewnienie ochrony wód w państwach członkowskich Unii Europejskiej przez: zapobieganie dalszej ich degradacji, ochronę wód przed zanieczyszczeniem, poprawę stanu ekosystemów wodnych i ekosystemów lądowych w stosunku do potrzeb wodnych, promocję zrównoważonego wykorzystania zasobów wodnych. Zgodnie z postanowieniami Dyrektywy Ramowej dokonano podziału terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na obszary dorzeczy, to jest obszar dorzecza Wisły i obszar dorzecza Odry. Obszary dorzeczy podzielone zostaną na regiony wodne – części wyodrębnione na podstawie kryterium hydrograficznego na potrzeby zarządzania zasobami wodnymi. Wyodrębnienie regionów wodnych nie wynika już z przepisów prawa Unii Europejskiej, jest jednak wynikiem polskich potrzeb i doświadczenia w zakresie zarządzania na obszarach wydzielonych, z uwzględnieniem podziału hydrograficznego kraju. Poniżej przedstawione zostaną najważniejsze zmiany w dziedzinie „Prawa wodnego”, jakie wprowadza nowa ustawa – Prawo wodne, w odniesieniu do uregulowań poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 24 października 1974 r. – Prawo wodne (Dz.U. Nr 38, poz. 230 ze zm.). Przepis art. 1 poprzednio obowiązującej ustawy – Prawo wodne stanowił, iż wody stanowią własność Państwa, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Mieliśmy tu do czynienia z formalnym odzwierciedleniem rzymskiej zasady wyrażonej paremią „*omnia flumina publica sunt*”, stanowiącej jeden z kanonów Prawa rzymskiego. Dla uzyskania pełnego obrazu tej problematyki, należało zwrócić uwagę na przepis art. 2 tej ustawy, który stanowił, iż powierzchniowe wody stojące oraz wody w studniach i rowach stanowią własność właścicieli gruntów, na których się znajdują. Interpretacja

przepisu art. 1 w związku z przepisem art. 2 *a contrario*, pozwalała przyjąć generalną zasadę, iż wody inne niż powierzchniowe wody stojące oraz wody w studniach i rowach, a więc wody płynące stanowią własność Państwa i nie podlegają obrotowi cywilnoprawnemu. Z powyższymi uregulowaniami nierozzerwalnie związane były postanowienia art. 6 omawianej ustawy, który dokonywał podziału wód.

Wody, z wyjątkiem morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego były wodami śródlądowymi. Wody śródlądowe dzieliły się na powierzchniowe i podziemne. Z kolei wody powierzchniowe dzieliły się na płynące w rzekach, potokach górskich, kanałach i innych ciekach o przepływach stałych lub okresowych oraz w źródłach z których cieki biorą początek oraz stojące, znajdujące się w jeziorach i innych zbiornikach. Szczególnie istotny był tu przepis art. 6 ust. 4 omawianej ustawy, który stanowił, iż przepisy o wodach płynących stosuje się do jezior i innych zbiorników, z których cieki wypływają lub do których uchodzą. Przepis ten wyróżnia kategorię tzw.: „jezior przepływowych”, które *de nomine* są wodami stojącymi lecz *de iure* traktowane są jak wody płynące. Nowa ustawa – Prawo wodne reguluje problematykę własności wód nieco odmiennie i z pewnością bardziej przejrzysto i szczegółowo. W myśl art. 10 ust. 1 nowej ustawy wody stanowią własność Skarbu Państwa, innych osób prawnych oraz osób fizycznych. Ponadto własność Skarbu Państwa stanowią wody morza terytorialnego, morskie wody wewnętrzne wraz z morskimi wodami wewnętrznymi Zatoki Gdańskiej, śródlądowe wody powierzchniowe oraz wody podziemne (art. 10 ust. 1a). Ust. 2 precyzuje tę generalną zasadę ustanawiając kategorię wód publicznych. Wodami publicznymi są wody stanowiące własność Skarbu Państwa i wody stanowiące własność jednostek samorządu terytorialnego. Jak więc widzimy, nowa ustawa – Prawo wodne wylicza katalog podmiotów, które mogą być właścicielami wód.

Istotnym jest także fakt, iż ustawa ta *expressis verbis* postanawia o wyłączeniu publicznych wód płynących z obrotu cywilnoprawnego, z wyjątkiem przypadków określonych w ustawie (ust. 3). Nowa ustawa – Prawo wodne wypowiada się także w materii własności wód stojących. Przepis art. 12 ust. 1 tej ustawy stanowi, iż wody stojące oraz wody w rowach znajdujące się w granicach nieruchomości gruntowej stanowią własność właściciela tej nieruchomości. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na fakt, iż z przepisu art. 11 ust. 1 pkt. 2 lit. b i c wynika, iż do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa należą wody w jeziorach oraz sztucznych zbiornikach wodnych, przez które przepływają ścieki naturalne o średnim przepływie z wielolecia równym lub wyższym od 2,5 m³/s w przekroju ujściowym.

Kolejną istotną nowością w stosunku do poprzednio obowiązującej ustawy – Prawo wodne, jest uregulowana w przepisach art. 20 nowej ustawy instytucja oddawania w użytkowanie gruntów pokrytych wodami stanowiących własność Skarbu Państwa, niezbędnych do realizacji przedsięwzięć związanych z energetyką wodną, transportem wodnym, wydobywaniem kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów lub wycinaniem roślin z wody, wykonywaniem infrastruktury transportowej, przemysłowej, komunalnej lub rolnej, działalnością służącą do uprawiania rekreacji, turystyki, sportów wodnych oraz amatorskiego połowu ryb, działalnością usługową służącą do innych celów, wykonywaniem infrastruktury telekomunikacyjnej. Przepisy art. 20 ustawy – Prawo wodne, statuuje instytucję oddawania w użytkowanie za opłatą roczną, stanowiących własność Skarbu Państwa gruntów pokrytych wodami. *Conditio sine qua non* oddania tego rodzaju gruntów w użytkowanie, jest aby grunty te były niezbędne do realizacji przedsięwzięć, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt. 1 – 8. Opłata roczna, o której mowa w przepisie art. 20 ust. 1 ustawy nowej, jest opłatą za oddanie w użytkowanie stanowiących własność Skarbu Państwa gruntów pokrytych wodami i uiszczana jest w przypadku zawarcia z właściwym organem, o którym mowa w przepisie art. 11 ust. 1 tej ustawy, umowy użytkowania tych gruntów. Zobowiązany do jej uiszczania jest więc wyłącznie podmiot związany umową użytkowania. Zawarcie umowy użytkowania, o której mowa w przepisie art. 20 ust. 2 nowej ustawy jest czynnością cywilnoprawną, wymagającą formy pisemnej. Jeżeli wartość opłaty, o której mowa w ust. 1, będzie

wyższa niż 5.000 zł, umowę sporządza się w formie aktu notarialnego. Przepis art. 20 ust. 3 omawianej ustawy, przewiduje zwolnienie z opłaty rocznej za oddanie w użytkowanie stanowiących własność Skarbu Państwa gruntów pokrytych wodami, w przypadku oddawania tych gruntów w użytkowanie jednostkom organizacyjnym zarządzającym wodami w imieniu Skarbu Państwa, lub w przypadku przeznaczenia tych gruntów pod wykonanie urządzeń melioracji wodnych podstawowych, a także dla potrzeb działalności służącej do uprawiania rekreacji, turystyki, sportów wodnych, amatorskiego połowu ryb, oraz jednostkom samorządu terytorialnego dla potrzeb wykonywania infrastruktury transportowej. W przepisach nowej ustawy – Prawo wodne nie znajdziemy natomiast przepisów regulujących problematykę opłat za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych. Na gruncie poprzednio obowiązującej ustawy – Prawo wodne zagadnienia te regulowały przepisy art. 56 – 57 oraz wydane na podstawie upoważnienia określonego w przepisach art. 56 ust. 2 pkt. 1 i 2 oraz ust. 2c tej ustawy, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1993 r. w sprawie opłat za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych (Dz.U. Nr 133, poz. 637 ze zm.). Nowa ustawa – Prawo wodne nie reguluje problematyki opłat za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych, z uwagi na fakt, iż została ona w sposób kompleksowy uregulowana w przepisach art. 272–321 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627), swego rodzaju „ustawy matki” wszystkich przepisów regulujących dziedzinę „prawa ekologicznego”. Przepisami ustawy – Prawo wodne dokonano także kompleksowej regulacji problematyki odpowiedzialności za szkody. Przepisy te znajdują się w art. 185 – 188, w Dziale VIII zatytułowanym „Odpowiedzialność za szkody”. W porównaniu z przepisami regulującymi tego rodzaju zagadnienia w przepisach ustawy obowiązującej poprzednio, uregulowania ustawy nowej stoją na zdecydowanie wyższym poziomie legislacyjnym. Przepisy ustawy dokonują rozróżnienia szkód na szkody wywołane działaniem sił natury (przepisy art. 16 ust. 3 i art. 17 ust. 1 i 2) oraz na szkody wynikające z postanowień pozwolenia wodnoprawnego. Wysokość odszkodowania za szkody inne niż określone w art. 16 ust. 3 i art. 17 ust. 1 i 2, ustala właściwy organ w drodze decyzji, która jest niezaskarżalna. Stronie niezadowolonej z ustalonego odszkodowania przysługuje droga sądowa.

Droga sądowa przysługuje stronie również w przypadku niewydania przez właściwy organ decyzji o odszkodowaniu, w ciągu trzech miesięcy od zgłoszenia żądania przez poszkodowanego. Natomiast postępowanie w sprawie naprawienia szkód, o których mowa w art. 16 ust. 3 i art. 17 ust. 1 i 2, odbywa się od początku na drodze sądowej i stosuje się do niego odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego. Roszczenie o naprawie nie szkody przedawnia się z upływem 2 lat od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o zalaniu gruntu podczas powodzi albo o trwałym, naturalnym zajęciu gruntu przez wodę. Naprawienie szkody obejmuje pokrycie rzeczywistych strat poniesionych przez poszkodowanego „*damnum emergens*”, nie obejmuje zaś przewidywanych utraconych korzyści „*lucrum cessans*”.

Istotnym *novum* w stosunku do poprzednio obowiązującej ustawy – Prawo wodne, jest ustanowienie przepisami art. 89 nowej ustawy Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej jako centralnego organu administracji rządowej właściwego w sprawach gospodarowania wodami, a w szczególności w sprawach zarządzania wodami i korzystania z wód. Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej jest powoływany i odwoływany oraz nadzorowany przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. Zgodnie z przepisem art. 90 ust. 2 tej ustawy, Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej wykonuje swoje zadania przy pomocy Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Ustawa przewiduje więc powołanie nowego organu i urzędu centralnego. Organizację Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej określi statut nadany w drodze rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. Jednakże do dnia dzisiejszego nie powołano Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, a jego zadania i kompetencje określone w ustawie, stosownie do art. 218a tej ustawy, dodanym art. 1 pkt. 4 ustawy z dnia 21 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy – Prawo

wodne (Dz.U. Nr 154, poz. 1803) do 31 grudnia 2005 r. wykonuje minister właściwy do spraw gospodarki wodnej, czyli na dzień dzisiejszy minister środowiska.

Poprzednio obowiązująca ustawa – Prawo wodne nie przewidywała centralnego organu administracji rządowej właściwego w sprawach gospodarki wodnej. Przepisy ustawy – Prawo wodne przewidują dla organów administracji publicznej szereg istotnych kompetencji w zakresie stosowania jej przepisów. Ustawa nakłada zadania na organy administracji gminnej, powiatowej i wojewódzkiej, a w przypadku organów administracji gminnej i powiatowej zarówno na organy stanowiące jak i wykonawcze. Dlatego w ustawie – Prawo wodne znajdujemy kompetencje rady gminy, oraz wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, rady powiatu i starosty, a także marszałka województwa. Szczególną rolę w ramach administracji samorządowej, w świetle przepisów ustawy – Prawo wodne ma do odegrania starosta, któremu ustawodawca przypisał wiele niezmiernie istotnych zadań, wykonywanych przede wszystkim jako zadania z zakresu administracji rządowej, w szczególności wydawanie pozwoleń wodnoprawnych, ale także wykonywanych jako zadania własne. Równie istotną rolę na gruncie przepisów ustawy – Prawo wodne ma do odegrania organ administracji samorządowej w województwie, jakim jest marszałek województwa. Marszałkowi województwa ustawodawca powierzył w szczególności wykonywanie praw właścicielskich Skarbu Państwa w stosunku do określonych kategorii wód publicznych oraz ustalanie wysokości opłaty melioracyjnej. Poniżej zostaną przedstawione najważniejsze zadania nałożone przepisami ustawy – Prawo wodne na organy samorządu terytorialnego.

Starosta:

Przepisy ustawy – Prawo wodne, przewidują szczególną rolę starosty wśród organów administracji samorządowej wykonujących zadania z zakresu gospodarki wodnej. Najważniejsze zadania starosta wykonuje jako zadania z zakresu administracji rządowej. Chodzi tu w szczególności o wydawanie pozwoleń wodnoprawnych, ustalanie linii brzegu oraz ustanawianie strefy ochronnej ujęcia wody, obejmującej wyłącznie teren ochrony bezpośredniej. Bardzo istotny charakter mają także zadania wykonywane jako własne, w szczególności są to kompetencje starosty wobec spółki wodnej.

Jak już wskazano wyżej, najważniejszym zadaniem starosty w świetle przepisów ustawy – Prawo wodne, jest wydawanie decyzji – pozwoleń wodnoprawnych. Pozwolenie wodnoprawne uprawnia zakład (korzystającego z wód w sposób szczególny lub wykonującego urządzenie wodne), do szczególnego korzystania z wód, wykonywania urządzeń wodnych oraz do wykonywania innych czynności, budowli i robót mających znaczenie w gospodarowaniu wodami lub w korzystaniu z wód. Zgodnie z art. 140 ust. 1 ustawy – Prawo wodne, organem właściwym do wydawania pozwoleń wodnoprawnych, z zastrzeżeniem ust. 2, jest starosta, wykonujący to zadanie jako zadanie z zakresu administracji rządowej. Starosta wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej, w przypadkach gdy jest organem właściwym do wydania pozwolenia wodnoprawnego, stosownie do art. 140 ust. 3 orzeka w drodze decyzji w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia, cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia wodnoprawnego, a także o przeniesieniu prawa własności urządzenia wodnego na własność właściciela wody. Zgodnie z art. 4 ust. 4 pkt. 2 omawianej ustawy, odwołania od decyzji wydanych przez starostę realizującego kompetencje organu właściwego do wydania pozwolenia wodnoprawnego, wnosi się do właściwego miejscowo wojewody. Kolejnym zadaniem wykonywanym przez starostę jako zadanie z zakresu administracji rządowej, jest przewidziane w art. 15 ust. 2 pkt. 3 ustawy – Prawo wodne, ustalenie linii brzegu dla wód nie będących wodami granicznymi, śródlądowymi wodami granicznymi albo morskimi wodami wewnętrznymi. Linię brzegu dla tych kategorii wód ustalają bowiem inne organy. Linię brzegu starosta ustala w drodze decyzji, a że jest to zadanie z zakresu administracji rządowej, stosownie do art. 4 ust. 4 pkt. 1 omawianej ustawy, odwołanie od tej decyzji wnosi się do właściwego miejscowo wojewody. Ustawodawca, w art. 58 ust. 5 ustawy – Prawo wodne, nałożył na starostę zadanie ustanawiania stref ochronnych ujęcia wody,

obejmujących wyłącznie strefę ochrony bezpośredniej. Starosta ustanawia taką strefę ochronną w drodze decyzji, w przypadkach, w których jest organem właściwym do wydania pozwolenia wodnoprawnego.

Jest to również zadanie z zakresu administracji rządowej, wobec powyższego odwołanie od tej decyzji wnosi się do właściwego miejscowo wojewody. W tym miejscu należy mieć na uwadze fakt, iż omówiona kompetencja starosty ma charakter w swej istocie wyjątkowy, gdyż zasadą ogólną jest, w świetle art. 58 ust. 1 omawianej ustawy, strefę ochronną ujęcia wody, ustala dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej, w drodze rozporządzenia, będącego aktem prawa miejscowego. W przepisach art. 186 ustawy – Prawo wodne ustawodawca przewidział kompetencję starosty do ustalania odszkodowania za szkody inne niż określone w art. 16 ust. 3 i art. 17 ust. 1 tej ustawy. Naprawienie szkody obejmuje pokrycie strat rzeczywiście poniesionych przez poszkodowanego (*damnum emmergens*), nie obejmuje zaś pokrycia utraconych spodziewanych korzyści (*lucrum cessans*). Na żądanie poszkodowanego, jeżeli szkoda jest następstwem pozwolenia wodnoprawnego, starosta, w przypadku gdy jest organem właściwym do wydania pozwolenia wodnoprawnego, ustala wysokość odszkodowania w drodze decyzji. Decyzja ta jest niezaskarżalna, wobec czego nie można wnieść od niej odwołania w trybie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Jednakże stronie niezadowolonej z ustalonego odszkodowania przysługuje droga sądowa, czyli powództwo do sądu cywilnego. Droga sądowa przysługuje również poszkodowanemu, w przypadku gdy właściwy organ nie wydał decyzji w sprawie ustalenia wysokości odszkodowania, w terminie trzech miesięcy od zgłoszenia przez poszkodowanego żądania ustalenia wysokości odszkodowania. Wystąpienie na drogę sądową nie wstrzymuje wykonania decyzji w sprawie ustalenia wysokości odszkodowania. Starosta wykonuje na gruncie ustawy – Prawo wodne także inne zadania.

W przypadku gdy jest organem właściwym do wydania pozwolenia wodnoprawnego, może ustalać w drodze decyzji szczegółowe zakresy i terminy wykonywania obowiązku utrzymywania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych (art. 77 ust. 2 ustawy – Prawo wodne). Może nakazać w drodze decyzji usunięcie drzew lub krzewów z wałów przeciwpowodziowych oraz z terenów w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału (art. 85 ust. 4 ustawy – Prawo wodne). Może nakazać, w drodze decyzji, przywrócenie stanu poprzedniego, w przypadku wykonania na wale przeciwpowodziowym lub w jego pobliżu, albo na obszarze bezpośredniego zagrożenia powodzią, robót lub innych czynności, które mogą utrudnić ochronę przed powodzią, a nie zostały objęte decyzją⁴, o której mowa w art. 82 ust. 3 pkt. 1 lub w art. 85 ust. 3 ustawy – Prawo wodne (art. 86 ust. 1 ustawy – Prawo wodne). W przypadku gdy jest organem właściwym do wydania pozwolenia wodnoprawnego, wzywa, w drodze decyzji, zakład do usunięcia, w określonym terminie, zaniedbań w zakresie gospodarki wodnej, w wyniku których może powstać stan zagrażający życiu lub zdrowiu ludzi albo zwierząt bądź środowisku. Jeżeli zaniedbania nie zostaną usunięte, może wydać decyzję o unieruchomieniu zakładu lub jego części, do czasu usunięcia zaniedbań.

Po stwierdzeniu usunięcia zaniedbania, starosta, w porozumieniu z dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej, może w drodze decyzji wydać zgodę na podjęcie działalności zakładu (art. 162 ust. 1 – 3 ustawy – Prawo wodne). Osobnym zagadnieniem są uprawnienia starosty wobec spółek wodnych, będące zadaniem własnym samorządu powiatowego. W świetle art. 164 ust. 1 ustawy – Prawo wodne, spółki wodne są formami organizacyjnymi, które nie działają w celu osiągnięcia zysku, zrzeszają osoby fizyczne i prawne i mają na celu zaspokojenie wskazanych ustawą, potrzeb w dziedzinie gospodarowania wodami. Zgodnie z art. 165 ust. 3, 4 i 6 ustawy – Prawo wodne, starosta właściwy miejscowo dla siedziby spółki wodnej zatwierdza statut spółki w drodze decyzji. W przypadku niezgodności statutu z prawem, starosta wzywa do usunięcia tych niezgodności w określonym terminie, a jeżeli niezgodności nie zostaną usunięte – odmawia, w drodze decyzji, jego zatwierdzenia. Spółka wodna

nabywa osobowość prawną z chwilą uprawomocnienia się decyzji starosty o zatwierdzeniu statutu. Starosta zatwierdza w drodze decyzji także zmiany w statucie spółki wodnej. Stosownie do art. 168 ustawy – Prawo wodne, na wniosek spółki wodnej lub zainteresowanego zakładu, starosta, w drodze decyzji, może włączyć zakład do spółki, jeżeli jest to uzasadnione celami, dla których spółka została utworzona. Zgodnie z art. 170 ust. 3 ustawy – Prawo wodne, w przypadku gdy uchwalone przez spółkę wodną, zajmującą się utrzymaniem urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, składki i inne świadczenia nie wystarczają na wykonanie przewidzianych na dany rok zadań statutowych, starosta może wystąpić do organów spółki o podwyższenie wysokości tych składek lub innych świadczeń. Jeżeli spółka wodna zajmująca się utrzymaniem urządzeń wykonanych przy udziale środków publicznych, mimo wystąpienia starosty, nie podjęła odpowiedniej uchwały, starosta może, w drodze decyzji, podwyższyć wysokość tych składek i innych świadczeń. W przypadku, gdy osoby, nie będące członkami spółki wodnej, odnoszą korzyści z urządzeń spółki lub przyczyniają się do zanieczyszczania wody, dla której ochrony spółka została utworzona, osoby te zobowiązane są do ponoszenia świadczeń na rzecz spółki.

Stosownie do art. 171 ust. 2 ustawy – Prawo wodne, starosta ustala w drodze decyzji wysokość i rodzaj tych świadczeń. Na podstawie art. 178 ustawy – Prawo wodne, starosta sprawuje nadzór i kontrolę nad spółkami wodnymi. Pojęcia nadzoru i kontroli dotyczą stosunków wewnątrz aparatu administracyjnego, a także stosunków między tym aparatem a obywatelami i innymi podmiotami. Pojęcia te, często używane w tekstach aktów prawnych, są jednak mało precyzyjne, a ustawodawca niejednokrotnie używa ich w odmiennych znaczeniach w różnych aktach normatywnych. Z reguły ustawodawca nie ogranicza się jednak do określenia, że dany organ nadzoruje czy kontroluje. Przepisy wskazują jednocześnie, jakie czynności organ może podejmować w ramach sprawowanej kontroli czy nadzoru. Pojęcie kontroli jest używane dla określenia funkcji organu polegającej wyłącznie na sprawdzaniu działalności innych jednostek, bez stałych możliwości wpływania na działalność jednostek kontrolowanych, przez wydawanie im nakazów czy poleceń.

Organ wyposażony w prawo kontroli ma zazwyczaj prawo wydawania zaleceń jednostkom kontrolowanym, a w przypadkach wyjątkowych, w celu uniknięcia strat – prawo wydawania poleceń natychmiastowego usunięcia nieprawidłowości. Zazwyczaj jednak organ kontrolujący przedstawia tylko wyniki kontroli, wraz z wypływającymi z tego wnioskami. Kontrola przestrzegania prawa pod niektórymi względami podobna jest do czynności stosowania prawa. Spowodowane jest to tym, iż organ powołany w tym przypadku do kontroli przestrzegania prawa jak i stosowania prawa jest ten sam. Jest on więc „zainteresowany” efektami kontroli sprawowanej wobec podmiotu nie pozostającego z organem w stosunku organizacyjnym (dotyczy to tzw. kontroli zewnętrznej), związany jest prawem powszechnie obowiązującym, jak i wytycznymi organów nadrzędnych, zaś sama kontrola prowadzona jest, podobnie jak stosowanie prawa, w sytuacji niespornej. Są jednak pewne różnice. Po pierwsze, wszczęcie kontroli następuje zawsze z urzędu. Postępowanie administracyjne natomiast, stosownie do art. 61 §1 Kodeksu postępowania administracyjnego, wszczynane może być z urzędu lub na żądanie strony. Po drugie, do przeprowadzenia czynności kontrolnych nie jest wymagane istnienie szczególnej normy kompetencyjnej, nie są one bowiem w swej istocie działaniami władczymi, zmierzającymi do ukształtowania czyjejs sytuacji prawnej.⁷ Nie oznacza to oczywiście całkowitej samowoli i możliwości działania bez podstawy prawnej. W myśl art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Taką podstawą może być w naszym przypadku przepis ogólnie stanowiący, iż starosta wykonuje kontrolę wobec spółki wodnej. W praktyce, często jednak poszczególne kompetencje kontrolne organów określają również szczególne przepisy, zwłaszcza gdy organowi przyznane są w powyższej materii pewne władcze uprawnienia, np.: prawo wstępu do siedziby kontrolowanego podmiotu. Pojęcie kontroli przestrzegania prawa obejmuje więc działania polegające na: zbadaniu istniejącego stanu rzeczy, zestawieniu istniejącego stanu rzeczy ze stanem wymaganym i ustalenie ewentualnych rozbieżności, ustaleniu przyczyn zaistniałych rozbieżności, sformułowaniu

wniosków pokontrolnych i zaleceń w celu uniknięcia podobnych rozbieżności w przyszłości. Z kolei termin „nadzór” używany jest najczęściej do określenia sytuacji, w której organ nadzorujący jest wyposażony w środki oddziaływania na postępowanie organów czy jednostek nadzorowanych, nie może jednak wyłączać tych organów w ich działalności.

Uprawnienia nadzorcze oznaczają tyle, co prawo do kontroli, wraz z możliwością wiążącego wpływania na organy czy instytucje nadzorowane. w niektórych przypadkach termin ten bywa używany dla oznaczenia kierownictwa lub kontroli, co wiąże się z faktem, iż nadzorowanie jest jednym z elementów funkcji kierowania. Przepisy nie zawsze zawierają prawidłową terminologię, określając np.: uprawnienia kontrolne mianem nadzoru. Samo stwierdzenie w ustawie, że określony organ administracji publicznej nadzoruje inny podmiot lub podmioty, nie daje jeszcze organowi nadzorującemu żadnych uprawnień do władczego oddziaływania na jednostki nadzorowane np.: poprzez wydawanie im poleceń określonego postępowania. Aby organ nadzorujący mógł władczo oddziaływać na jednostki nadzorowane, przepisy muszą przyznawać mu takie uprawnienia. Uprawnienia organu nadzorującego dzieli się zwykle na środki oddziaływania merytorycznego (będą to np.: uprawnienia do zwieszania lub uchylania decyzji jednostek nadzorowanych lub do ich zaskarżania) i środki nadzoru personalnego (np.: prawo do zawieszania w czynnościach członków kierownictwa nadzorowanej jednostki). Organ nadzorujący może stosować tylko takie środki, jakie przyznaje mu ustawa.

Przy braku środków nadzoru może tylko próbować wpływać na podmiot nadzorowany przy pomocy środków niewładczych, starając się zwrócić uwagę na ewentualne nieprawidłowości w działaniu jednostki nadzorowanej. Analiza przepisów art. 178 – 180 ustawy – Prawo wodne w świetle powyższych rozważań, pozwala przyjąć, iż określone w art. 179 i 180 tej ustawy uprawnienia starosty wobec spółki wodnej, są uprawnieniami z zakresu nadzoru. W art. 179 mamy do czynienia ze środkami oddziaływania merytorycznego, zaś w art. 180 ze środkami oddziaływania personalnego. Są to uprawnienia *stricto* nadzorcze przyznane przepisami Prawa wodnego staroście wobec spółek wodnych. Uprawnień nadzorczych starosty można doszukiwać się także w przepisach art. 165 ust. 3, 170 ust. 3 i 180 ust. 2 ustawy – Prawo wodne.

Z kolei kompetencje kontrolne starosty wobec spółki wodnej wynikają jedynie z przepisu art. 178 tej ustawy. Dlatego, z uwagi na brak bardziej szczegółowych uregulowań w tej materii, należy posiłkować się przedstawionymi informacjami odnoszącymi się do zagadnienia kontroli. Stosownie do art. 179 ustawy – Prawo wodne, zarząd spółki wodnej przedkłada staroście uchwały organów spółki, w terminie 7 dni od ich podjęcia. Uchwały organów spółki sprzeczne z prawem lub statutem są nieważne. W terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia doręczenia uchwały, starosta, w drodze decyzji, orzeka o nieważności w całości lub w części uchwały sprzecznej z prawem. Wszczynając postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały organu spółki wodnej, starosta, w drodze postanowienia, może wstrzymać jej wykonanie. Decyzja w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały organu spółki wodnej jest ostateczna. Spółka wodna, której uchwała została uchylona, może zwrócić się do starosty z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy, a po wyczerpaniu tego trybu spółce wodnej przysługuje skarga do sądu administracyjnego. Zgodnie z przepisami art. 180 ustawy – Prawo wodne, w przypadku gdy zarząd spółki wodnej dopuszcza się powtarzającego się naruszenia prawa lub statutu spółki, starosta w drodze decyzji może rozwiązać zarząd spółki wodnej i wyznaczyć osobą do pełnienia obowiązków zarządu. Osoba ta, w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji, obowiązana jest zwołać walne zgromadzenie członków spółki wodnej, celem wyłonienia nowego zarządu. Jeżeli jednak walne zgromadzenie nie wyłoni nowego zarządu, starosta, w drodze decyzji, może ustanowić zarząd komisaryczny spółki wodnej, na czas określony, nie dłuższy niż rok. Stosownie do postanowień art. 181 ust. 2 omawianej ustawy, w przypadkach określonych w pkt. 1 – 3, starosta może w drodze decyzji rozwiązać spółkę wodną. Zgodnie

zaś z art. 182 ust. 3 i 5, wyznacza likwidatora spółki wodnej i ustala wysokość jego wynagrodzenia. Po otrzymaniu uchwały walnego zgromadzenia spółki wodnej w likwidacji o zatwierdzeniu ostatecznych rachunków i sprawozdań likwidatora, starosta, zgodnie z art. 184 ustawy – Prawo wodne, występuje z wnioskiem o wykreślenie spółki wodnej z katastru wodnego.

Rada powiatu:

Na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy – Prawo wodne, każdemu przysługuje prawo do powszechnego korzystania z śródlądowych powierzchniowych wód publicznych, morskich wód wewnętrznych wraz z wodami Zatoki Gdańskiej i z wód morza terytorialnego. Może jednakże zaistnieć sytuacja, w której powszechnym korzystaniem objęte zostaną wody inne niż wymienione w art. 34 ust. 1. Stosownie do art. 35 ust. 1 omawianej ustawy, w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb społecznych, rada powiatu może, w drodze uchwały wprowadzić powszechne korzystanie z wód, nie wymienionych w art. 34 ust. 1, służące zaspokajaniu potrzeb osobistych, gospodarstwa domowego lub rolnego, ustalając jednocześnie dopuszczalny zakres tego korzystania.

Kompetencje wynikające z Ustawy z dnia 16 października 1991r.o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2001r. Nr 99 poz. 1079)

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody¹ jest podstawowym aktem prawnym określającym cele, zasady i formy ochrony przyrody ożywionej i nieożywionej oraz krajobrazu a także kompetencje poszczególnych organów w tym zakresie. Ustawa określa krąg podmiotów zobowiązanych do dbałości o przyrodę. Krąg ten ma szeroki zasięg są to organy administracji w szerokim tego słowa znaczeniu, osoby prawne i inne jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne. Zobowiązanie organów administracji do ochrony przyrody odnosi się do wszystkich organów, trudno bowiem sprecyzować, w jakim przypadku działalność konkretnego organu może mieć wpływ na ochronę przyrody. Również pojęcie osób prawnych i jednostek organizacyjnych ma szeroki zakres, w przypadku osób fizycznych to każdy obywatel od chwili urodzenia.

Można więc stwierdzić, iż każda jednostka uczestnicząca w jakimś stopniu w obrocie prawnym w swoich działaniach powinna uwzględniać ich wpływ na środowisko przyrodnicze. Zgodnie z art. 91 ustawy o ochronie przyrody, organami administracji w zakresie ochrony przyrody są: minister właściwy do spraw środowiska; wojewoda; starosta; wójt, burmistrz albo prezydent miasta. Ustawa o ochronie przyrody przyznaje kompetencje w zakresie ochrony przyrody również innym organom : Radzie Ministrów, dyrektorowi parku narodowego, dyrektorowi parku krajobrazowego.

Starosta:

Nowa ustawa o ochronie przyrody nadaje staroście niewielkie kompetencje: prowadzi rejestr zwierząt zaliczonych do płazów, gadów, ptaków lub ssaków (nie dotyczy ogrodów botanicznych i zoologicznych). W odniesieniu do nieruchomości będących własnością gminy wydaje zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów, ustala opłaty oraz kary administracyjne za usuwanie drzew i krzewów.

Kompetencje wynikające z Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Celem ustawy z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych jest ochrona produktywności ziemi. Ustawa dotyczy zarówno ochrony ilościowej (ograniczanie w zakresie przeznaczania gruntów na cele nierolnicze i nieleśne) jak i jakościowej (ochrona przed degradacją i

dewastacją gruntów spowodowanych działalnością człowieka). Zgodnie z art. 3 ustawy ochrona gruntów rolnych polega na: ograniczaniu przeznaczenia ich na cele nierolnicze lub nieleśne, zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej, rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze, zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych. Ochrona gruntów leśnych polega na: ograniczaniu przeznaczenia ich na cele nieleśne lub nierolnicze, zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej, przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej, poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności. W zakresie ochrony gruntów rolnych i leśnych zadania głównie wykonują organy gminy oraz starosta. Kontrolę nad wypełnianiem przepisów ustawy sprawują minister właściwy do spraw ochrony środowiska oraz minister właściwy do spraw rolnictwa.

Starosta:

Ustawa nakłada na starostę obowiązek dokonywania w okresach trzyletnich cyklicznego badania poziomu skażenia gleb i roślin na gruntach położonych na obszarach ograniczonego użytkowania, istniejących wokół zakładów przemysłowych, a także gruntach zdegradowanych i zdewastowanych położonych poza obszarami ograniczonego użytkowania. Dokonuje rekultywacji na cele rolnicze gruntów położonych na obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zdewastowanych lub zdegradowanych przez nieustalone osoby lub w wyniku klęsk żywiołowych, przy wykorzystaniu środków Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych. Dokonuje rekultywacji na inne cele gruntów zdewastowanych lub zdegradowanych przez nieustalone osoby lub w wyniku klęsk żywiołowych, przy wykorzystaniu środków budżetu państwa lub środków osób zainteresowanych prowadzeniem działalności na zrehabilitowanych gruntach. Może, w przypadku zmiany osoby zobowiązanej do przeprowadzenia rekultywacji gruntów, przenieść w drodze decyzji prawa i obowiązki wynikające z wcześniej wydanych decyzji w zakresie rekultywacji gruntów na inne osoby zobowiązane.

W sprawie decyzji dotyczącej rekultywacji i zagospodarowania gruntów zasięga opinii: dyrektora właściwego terenowo okręgowego urzędu górniczego – w odniesieniu do działalności górniczej, dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych lub dyrektora parku narodowego – w odniesieniu do gruntów o projektowanym leśnym kierunku rekultywacji, wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Starosta, na mocy decyzji, ustala obowiązek poniesienia kosztów rekultywacji, ich wysokość oraz sposób ich uiszczania. Wymierza opłatę roczną podwyższoną o 200% w razie niezakończenia rekultywacji gruntów zdewastowanych. Ustaloną w ten sposób opłatę stosuje od dnia, w którym rekultywacja gruntów powinna zostać zakończona. Ustala wobec osoby, która nie wykonała obowiązku rekultywacji gruntów zdegradowanych, obowiązek corocznego wpłacania na Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych lub na Fundusz Leśny równowartości opłaty rocznej w takiej części, w jakiej nastąpiło ograniczenie wartości użytkowej gruntów.

Kompetencje wynikające z Ustawy o lasach.

W myśl artykułu 4 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach zarząd nad lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa został zasadniczo powierzony państwowej jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej pod nazwą Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Od tej zasady ustawodawca wprowadza trzy wyjątki odnoszące się do: lasów w parkach narodowych, będących w zarządzie parków narodowych, lasów wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, lasów będących w użytkowaniu wieczystym na mocy odrębnych przepisów.

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, w ramach sprawowanego zarządu, prowadzą gospodarkę leśną, gospodarują gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, a także prowadzą ewidencję majątku Skarbu Państwa oraz ustalają jego wartość (art. 4 ust. 3). Ustawa o lasach normuje kompetencje szerokiego kręgu podmiotów uczestniczących w realizacji zadań ochrony środowiska. Mamy do czynienia zarówno z organami wewnętrznymi Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (Dyrektor Generalny Lasów Państwowych, dyrektorzy regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych, nadleśniczy), z organami samorządu terytorialnego (starosta, wójt, burmistrz, prezydent miasta, rady gminy), jak również z organami administracji rządowej od wojewody poczynając, a kończąc na Ministrze Środowiska.

Starosta:

Ustawa o lasach przyznaje dość liczne kompetencje staroście oraz niewielkie kompetencje innym organom samorządu terytorialnego. Starosta sprawuje nadzór nad gospodarką leśną w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa – w zakresie nie zastrzeżonym do kompetencji wojewody (art. 5 ust. 1 pkt 2), może powierzyć prowadzenie spraw z zakresu nadzoru nad gospodarką leśną w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa nadleśniczemu (art. 5 ust. 3). W myśl art. 22 ust. 5 nadzoruje wykonywanie zatwierdzonych uproszczonych planów urzędzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa. Starosta wydaje na podstawie przepisów ustawy o lasach liczne decyzje administracyjne, np. określające zadania właścicieli lasów w zakresie zapewnienia powszechnej ochrony lasów w przypadku niewykonania obowiązków, o których mowa w art. 9 ust. 1 (art. 9 ust. 2), przyznające środki finansowe na pokrycie kosztów zalesienia gruntów (art. 14 ust. 5). Staroście zostały także powierzone zadania z zakresu administracji rządowej. W myśl art. 36 ust. 2 przekazuje on w zarząd Lasów Państwowych grunty stanowiące własność Skarbu Państwa, przeznaczone do zalesienia, a także wnioskuje o przekazanie przez Lasy Państwowe nieprzydatnych im gruntów, budowli i budynków w użytkowanie wieczyste osobie prawnej lub użytkowanie innej jednostce organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej (art. 38d). Ponadto starosta w ramach wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej określa, w drodze decyzji, zadania z zakresu gospodarki leśnej dla lasów rozdrobnionych o powierzchni do 10 ha, nie stanowiących własności Skarbu Państwa (art. 19 ust. 3). Inne organy samorządu terytorialnego posiadają jedynie, na mocy przepisów ustawy o lasach kompetencje o charakterze opiniodawczym oraz informacyjnym. Rada gminy, w myśl art. 16 ust. 1 opiniuje wnioski Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych o uznanie lasu za ochronny lub pozbawienie go tego charakteru – w odniesieniu do lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, natomiast na podstawie art. 16 ust. 1a wydaje opinię w przedmiocie wniosków starosty o uznanie lasu za ochronny lub pozbawienie go tego charakteru – w odniesieniu do lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa. Wójt, burmistrz, prezydent miasta wyrażają opinię dotyczącą przyznawania przez starostę środków na pokrycie kosztów zalesienia gruntów (art. 14 ust.5.) oraz opiniują wnioski właściciela lasu nie stanowiącego własności Skarbu Państwa o nieodpłatne przekazanie przez nadleśniczego sadzonek drzew i krzewów leśnych na ponowne wprowadzenie roślinności leśnej (art. 35 ust. 3). Zgodnie z postanowieniem art. 21 ust. 4 na wójta, burmistrza, prezydenta miasta został nałożony obowiązek informowania na piśmie właścicieli lasów o wyłożeniu do publicznego wglądu uproszczonego planu urzędzenia lasu.

Kompetencje wynikające z Ustawy z dnia 13 października 1995 r. prawo łowieckie (Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 372),

Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 372), administrację w zakresie łowiectwa sprawują wojewodowie, o ile ustawa nie stanowi inaczej. Powyższy przepis pozwala mniemać, iż większa część zadań i kompetencji o charakterze prawno-administracyjnym została powierzona wojewodzie. Analiza przepisów Prawa łowieckiego pozwala jednak

na stwierdzenie, iż w tym przypadku, z owej ogólnej reguły ustawa uczyniła wyjątek. W szczególności należy zwrócić uwagę na dość obszerny katalog kompetencji (o charakterze władczym) przyznany ministrowi właściwemu do spraw środowiska. Zdecydowanie dalszą pozycję zajmuje starosta, któremu przydzielono kompetencje do orzekania – w drodze decyzji administracyjnej – w niektórych sprawach indywidualnych. Wojewodom – wchodzącym w skład administracji rządowej oraz wójtom (burmistrzom, prezydentom miast) – wchodzącym w skład administracji samorządowej, pozostawiono natomiast kompetencje do podejmowania głównie czynności materialno-technicznych (nie licząc uprawnień wojewody do wydania aktu prawa miejscowego), a więc działań o charakterze faktycznym, które co prawda wywołują pewne skutki prawne, jednak ze względu na ich ograniczony zasięg nie są podejmowane w formie decyzji administracyjnej. Szczególną uwagę warto również skupić na Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe, realizującym na mocy omawianej ustawy cały szereg zadań o charakterze publicznym, nie wyłączając wydawania decyzji administracyjnych. Katalog zadań przyznanych kierownikom jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych pozwala zatem zaliczyć tę jednostkę do administracji publicznej, przynajmniej na gruncie realizacji ustawy – Prawo łowieckie.

Starosta:

Zgodnie z art. 9 ust. 1 Prawa łowieckiego, zabrania się – poza polowaniami i odłowami – płoszenia, chwytania, przetrzymywania, ranienia i zabijania zwierzyny. Na podstawie art. 9 ust. 2 Prawa łowieckiego, starosta może jednak, w szczególnych przypadkach, wyrazić zgodę na chwytanie i przetrzymywanie zwierzyny poza polowaniami i odłowami. Zgoda ta jest wydawana w formie decyzji administracyjnej i ma charakter uznaniowy. Zezwolenia starosty wymaga również posiadanie i hodowanie lub utrzymywanie chartów rasowych lub ich mieszańców, o czym wyraźnie stanowi art. 10 Prawa łowieckiego. Zezwolenie to (którego nie należy mylić z zezwoleniami na wykonywanie działalności gospodarczej na podstawie ustawy – Prawo działalności gospodarczej) wydawane jest w formie decyzji administracyjnej, mającej charakter uznaniowy. Ponieważ ustawa nie wskazuje żadnych okoliczności, od których uzależniona byłaby możliwość wydania decyzji, ocena ich występowania należy do starosty. W myśl art. 28 ust. 1 Prawa łowieckiego, obwody łowieckie wydzierżawia się kołom łowieckim Polskiego Związku Łowieckiego. Zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt 2 Prawa łowieckiego, obwody łowieckie polne wydzierżawia starosta, wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej, na wniosek Polskiego Związku Łowieckiego i po zasięgnięciu opinii wójta (burmistrza, prezydenta miasta) i właściwej izby rolniczej. Ponieważ wydzierżawienie obwodów łowieckich następuje w formie umowy cywilnoprawnej, starosta występuje więc w tym przypadku nie jako organ administracji, lecz jako reprezentant Skarbu Państwa. Jak już była o tym wyżej mowa, gospodarka łowiecka prowadzona jest w oparciu o roczne plany łowieckie oraz wieloletnie łowieckie plany hodowlane (art. 8 ust. 3 Prawa łowieckiego). Plany te określają m.in. liczbę zwierząt łownych przeznaczonych do pozyskania w obwodzie łowieckim lub rejonie hodowlanym w danym roku gospodarczym (obejmującym okres od 1 kwietnia do 31 marca roku następnego). Zwierzęta te mogą być oczywiście pozyskiwane jedynie w okresie polowań na te zwierzęta, określanym przez ministra właściwego do spraw środowiska w drodze rozporządzenia (art. 44 ust. 1 Prawa łowieckiego). Wyjątek od tej zasady został określony w art. 45 ust. 3 Prawa łowieckiego. Zgodnie z tym przepisem, w przypadku szczególnego zagrożenia w prawidłowym funkcjonowaniu obiektów produkcyjnych i użyteczności publicznej przez zwierzynę, starosta, w porozumieniu z Polskim Związkiem Łowieckim, może wydać decyzję o odłowie lub ostrzale redukcyjnym zwierzyny. Decyzja ta jest decyzją administracyjną o charakterze uznaniowym.

Kompetencje wynikające z Ustawy z dnia 4 lutego 1994r. prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 1994r, Nr 27, poz.96 z późno zm.)

Starosta:

Udziela koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie lub wydobywanie kopalin pospolitych ze złóż o powierzchni do 2 ha, z których wydobyć w roku kalendarzowym wynosi nie więcej niż 20 tys. m³, eksploatowanych bez użycia materiałów wybuchowych. Koncesja nie jest decyzją autonomiczną poszczególnych organów. W postępowaniu koncesyjnym współdziałają inne organy administracji rządowej i samorządowej. Koncesja na poszukiwanie i rozpoznawanie kopalin wymaga opinii wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Natomiast koncesja na wydobywanie kopalin wymaga uzgodnienia z wójtem, burmistrzem lub prezydentem miasta w zakresie zgodności zamierzonej działalności z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego a w razie jego braku na podstawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz z Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego w zakresie wyznaczenia granic obszaru i terenu górniczego.

Koncesje na wydobywanie kopalin podstawowych podlegają uzgodnieniu z Ministrem Gospodarki, natomiast w odniesieniu do kopalin leczniczych wymagana jest opinia Ministra Zdrowia. Każdy rodzaj działalności gospodarczej w granicach obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej wymaga uzgodnienia z ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej. Z kolei poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie rud pierwiastków promieniotwórczych wymaga opinii Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki. Wydobywanie kopalin z gruntów pod wodami śródlądowymi oraz z obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wymaga opinii organu odpowiedzialnego za utrzymanie wód oraz uzgodnienia z organem właściwym do wydania pozwolenia wodnoprawnego. Udzielenie koncesji na działalność, dla której organem koncesyjnym jest starosta, dodatkowo wymaga uzgodnienia z wojewodą i właściwym organem nadzoru górniczego. Organy koncesyjne zgodnie z omówionym wcześniej podziałem kompetencji działają w sprawach przenoszenia koncesji na inny podmiot, przyjmowania dodatków do projektów zagospodarowania złóż, określania na podstawie własnych ustaleń wysokości opłaty eksploatacyjnej w przypadkach niewniesienia przez przedsiębiorcę opłaty lub niezłożenia informacji albo gdy informacja nasuwa zastrzeżenia, ustalania wysokości opłat za działalność inną niż wydobywanie kopalin, a także ustalania wysokości opłat za działalność z rażącym naruszeniem warunków koncesji. W razie gdy poszukiwanie, rozpoznawanie lub wydobywanie kopalin jest prowadzone bez wymaganej koncesji, organem właściwym do ustalenia opłaty jest minister środowiska. Jedynym wyjątkiem od zasady jest prowadzenie bez koncesji działalności w obszarach morskich RP w zakresie poszukiwania, rozpoznawania, wydobywania kopalin, a także bezzbiornikowego magazynowania substancji i składowania odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych. W tych przypadkach właściwym organem do ustalenia opłaty „specjalnej” jest Minister Środowiska. Wygaśnięcie koncesji następuje z mocy ustawy w przypadkach: upływu terminu, na jaki koncesja została wydana, zrzeczenia się koncesji, likwidacji przedsiębiorcy lub jeżeli koncesja stała się bezprzedmiotowa. Wówczas właściwy organ koncesyjny stwierdza jej wygaśnięcie w drodze decyzji, w której określa obowiązki związane z ochroną środowiska i likwidacją zakładu górniczego. Zakres obowiązków organ koncesyjny uzgadnia z wójtem, burmistrzem lub prezydentem miasta. Minister środowiska, wojewodowie oraz starostowie, działający jako organy administracji geologicznej, wykonują swoje zadania zgodnie z zakresem określonym w art. 103 Prawa geologicznego i górniczego. Przepis ten wskazuje na właściwość jednego spośród trzech organów administracji geologicznej w najistotniejszych sprawach określonych Prawem geologicznym i górniczym z zakresu geologii, tj. m. in. właściwość do zatwierdzania projektów prac geologicznych, przyjmowania bez zastrzeżeń dokumentacji geologicznych, udzielania zezwoleń na zmianę kryteriów bilansowości zasobów złóż kopalin. Organ właściwy do

przyjmowania bez zastrzeżeń dodatku do projektu zagospodarowania złoża został określony w art. 55 ust. 3.

Przepis ten nie wskazuje organu właściwego do przyjmowania samego projektu zagospodarowania złoża, gdyż dokument ten jest przedkładany, jako załącznik wniosku o koncesję na wydobywanie kopalin i nie uzyskuje akceptacji organu koncesyjnego w odrębnym postępowaniu lecz pośrednio, poprzez udzielenie koncesji na działalność prowadzoną na zasadach w nim określonych. Do właściwości ministra właściwego do spraw środowiska, jako organu pierwszej instancji, należą sprawy: zatwierdzania projektów prac geologicznych i przyjmowania dokumentacji geologicznych dotyczących: złóż kopalin podstawowych w zakresie, w jakim ten minister jest organem koncesyjnym, a także kopalin pospolitych, występujących jako towarzyszące tym złożom, regionalnych badań hydrogeologicznych, ustalania zasobów ujęć solanek, wód termalnych i leczniczych, warunków hydrogeologicznych w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych, warunków hydrogeologicznych w związku z projektowaniem odwodnień do wydobywania kopalin podstawowych ze złóż i wtłaczaniem wód do górotworu, warunków hydrogeologicznych i geologiczno-inżynierskich w związku z magazynowaniem substancji lub składowaniem odpadów w górotworze, warunków hydrogeologicznych w związku z zakończeniem odwadniania lub zmianą poziomu odwadniania likwidowanych zakładów górniczych, w odniesieniu do kopalin podstawowych, badań geologiczno-inżynierskich do projektowania i wykonywania inwestycji liniowych o zasięgu ponadwojewódzkim, obiektów budownictwa wodnego o wysokości piętrzenia przekraczającej 5 m oraz obiektów energetycznych o mocy przekraczającej 100 MW, zatwierdzania projektów prac geologicznych, dotyczących: regionalnych badań budowy geologicznej kraju, w tym dna morskiego, prac kartografii geologicznej, otworów wiertniczych do rozpoznania budowy głębokiego podłoża, niezwiązanego z dokumentowaniem złóż kopalin, udzielania zezwoleń na zmianę kryteriów bilansowości zasobów złóż kopalin podstawowych, będących w zakresie jego właściwości oraz kopalin leczniczych innych niż wody lecznicze, zaliczonych do kopalin podstawowych w drodze rozporządzenia Rady Ministrów.

Do właściwości wojewodów, jako organów pierwszej instancji, należą sprawy: zatwierdzania projektów prac geologicznych i przyjmowania dokumentacji geologicznych dotyczących: złóż kopalin podstawowych, niezastrzeżonych dla Ministra Środowiska i kopalin pospolitych na powierzchni przekraczającej 2 ha lub przewidywanym rocznym wydobyciu przekraczającym 20.000 m³, ustalania zasobów ujęć wód podziemnych, w tym ujęć źródeł naturalnych i odwodnień budowlanych, jeżeli udokumentowane zasoby lub przewidywana wydajność przekracza 50 m³/h, warunków hydrogeologicznych w związku z projektowaniem odwodnień do wydobywania części kopalin podstawowych, niezastrzeżonych dla Ministra Środowiska i do wydobywania kopalin pospolitych ze złóż na powierzchni przekraczającej 2 ha lub przewidywanym rocznym wydobyciu przekraczającym 20.000 m³, warunków hydrogeologicznych w związku z zakończeniem odwadniania lub zmianą poziomu odwadniania likwidowanych zakładów górniczych – w odniesieniu do części kopalin podstawowych niezastrzeżonych dla Ministra Środowiska oraz w odniesieniu do kopalin pospolitych na powierzchni przekraczającej 2 ha lub przewidywanym rocznym wydobyciu przekraczającym 20.000 m³, badań geologiczno-inżynierskich na potrzeby planów zagospodarowania przestrzennego województwa, badań geologiczno-inżynierskich do projektowania i wykonywania inwestycji liniowych o zasięgu ponadpowiatowym, warunków hydrogeologicznych w związku z projektowaniem inwestycji mogących zanieczyścić wody podziemne – w odniesieniu do inwestycji zaliczonych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek sporządzania raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wynika z przepisów prawa ochrony środowiska, udzielania zezwoleń na zmianę kryteriów bilansowości zasobów części złóż kopalin podstawowych, niezastrzeżonych dla Ministra Środowiska oraz kopalin pospolitych ze złóż na powierzchni przekraczającej 2 ha lub

przewidywanym rocznym wydobyciu przekraczającym 20.000 m³. Do zakresu działania starostów jako organów pierwszej instancji należą wszystkie pozostałe sprawy nie wymienione w zakresie działania wojewodów i Ministra Środowiska.

W oparciu o powołane powyżej ustawy oraz w zgodzie z kompetencjami w powiecie raciborskim ilość wydanych decyzji kształtowała się następująco:

	2004 rok	2005 rok	2006 rok	2007 rok
Ustawa o ochronie przyrody	2	42	84	70
Prawo geologiczne i górnicze	6	9	9	5
Prawo wodne	44	37	44	35
Ustawa o odpadach	75	81	42	46
Rolnictwo	8	7	9	11
Prawo ochrony środowiska	7	5	12	13

7.2.2. Instrumenty finansowe

Do instrumentów: finansowych należą przede wszystkim: opłata za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjna kara pieniężna i fundusze celowe

Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska.

Opłaty te pełnią funkcje prewencyjne i redystrybucyjne. Funkcja prewencyjna realizowana jest poprzez zachęcanie podmiotów (dotyczy to podmiotów gospodarczych) do wyboru technologii, lokalizacji produkcji, instalowania urządzeń ochronnych oraz oszczędnego korzystania z zasobów naturalnych w sposób najodpowiedniejszy z punktu widzenia ochrony środowiska. Funkcja redystrybucyjna polega na gromadzeniu i przemieszczaniu środków finansowych przeznaczonych na cele ochrony środowiska.

Opłaty pobierane są za:

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- pobór wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- składowanie odpadów, wyłączanie gruntów rolnych i leśnych z produkcji,
- usuwanie drzew i krzewów

Opłaty trafiają do funduszy celowych (fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz fundusz ochrony gruntów). Pobierają je organy administracji (np. Urząd Marszałkowski, organ gminy) lub, jak w przypadku gruntów rolnych i leśnych, wnoszone są bezpośrednio do funduszu celowego.

Podmiot korzystający ze środowiska ustala we własnym zakresie wysokość należnej opłaty (według stawek obowiązujących w okresie, w którym korzystanie ze środowiska niało nliejsce) i wnosi

ją na rachunek właściwego urzędu marszałkowskiego. Osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami ponoszą opłaty za korzystanie ze środowiska w zakresie, w jakim to korzystanie wymaga pozwolenia na wprowadzanie substancji lub energii do środowiska oraz pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód w rozumieniu przepisów ustawy Prawo Wodne.

Przedsiębiorstwa powiatu raciborskiego wniosły opłaty za gospodarcze korzystanie z środowiska w następujących wysokościach:

SGL CARBON POLSKA S.A.

2002 r. – 164 616,0 zł
2003 r. – 218 019,0 zł
2004 r. – 169 626,0 zł
2005 r. – 293 922,0 zł
2006 r. – 228 289,0 zł
2007 r. – 245 427,0 zł

Zakład nie ponosi opłat podwyższonych, ani kar za korzystanie ze środowiska.

„ELBAR-KATOWICE” Sp. z o.o. Oddział „Carbon” w Raciborzu

W zależności od sytuacji – albo ponoszone są opłaty (nie są podwyższone), albo tylko są naliczane bez wpłacania (zbyt niskie). Opłaty były następujące:

2004 – 710 zł
2005 – 1056 zł
2006 – 2310 zł
2007 – 432 zł

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.

Zakład ponosi opłaty za korzystanie ze środowiska, które wynosiły:

2004 rok – 104 945 zł
2005 rok – 117 585 zł
2006 rok – 122 824 zł
2007 rok – 139 611 zł

Zakład nie ponosi opłat podwyższonych.

Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. w Raciborzu

2004 – 11 214 zł
2005 – 10 706 zł
2006 – 12 336 zł
2007 – 10 983 zł

Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Raciborzu Sp. z o. o. wniosło w 2007 r. 27 065 zł – opłaty nie podwyższone.

Zakład Karny w Raciborzu

2006 r. – 2888,93 zł

2007 r. – 3320,00 zł

Zakłady Remontowe Energetyki „ELKO” Sp. z o. o.

Opłata podwyższona 200 % za brak pozwolenia na odprowadzanie ścieków deszczowych z terenów przemysłowych i parkingów.

Zakład Przetwórstwa Mięsnego “MAXPOL” Sp. z o.o. w Kuźni Raciborskiej

Zakład ponosi opłaty za korzystanie ze środowiska:

I półrocze 2007:

- za wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza: 3045 zł
- za pobór wód: 281 zł (zwolnienie)
- za odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi: 304 zł (zwolnienie)

II półrocze 2007:

- za wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza: 3481 zł
- za pobór wód: 241 zł (zwolnienie)
- za odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi: 292 zł (zwolnienie)..

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Krzyżanowicach w roku 2007 wniosła:

Emisję zanieczyszczeń do powietrza – 4066,00 zł

Pobór wody – 437,00 zł

Ścieki (wody opadowe i roztopowe) – 276,00 zł (w tym 184 zł opłaty podwyższonej za brak pozwolenia)

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Krzanowicach

Spółdzielnia wnosi opłaty oraz opłaty podwyższone za brak pozwolenia na odprowadzenie ścieków deszczowych i roztopowych oraz do 2007 r. za brak pozwolenia zintegrowanego (chów drobiu)

2004 r. – 13 622 zł

2005 r. – 15 851 zł

2006 r. – 14 463 zł

2007 r. – 18 850 zł

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Ponięcicach w 2007 r.:

Emisja zanieczyszczeń: 5238,00 zł, brak opłaty podwyższonej

Ścieki (wody opadowe i roztopowe): 2770,00 zł (w tym 1846,00 zł opłata podwyższona za brak pozwolenia)

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Cyprzanowie w roku 2007 wniosła 5429,00 zł

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Raciborzu w roku 2007 wniosła 493,00 zł

Stacja Hodowli Roślin „Modzurów” Grupa Szelejewo Sp. z o. o. w roku 2007

Emisję zanieczyszczeń do powietrza – 8513,00 zł
Pobór wody – 930,00 zł

Nadleśnictwo Rudy Raciborskie ponosi opłaty w wysokości około 2000 na rok.

Zakład Wodociągów i Usług Komunalnych w Rudniku w 2007 roku wniósł opłaty w wysokości 10950,00 zł

Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp z o.o. w Kuźni Raciborskiej w 2007r.

I półrocze:

za wprowadzenie gazów lub pyłów do powietrza - 281,00 zł
za pobór wód - 23413,00 zł
za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi - 23254,00 zł (w tym opłata podwyższona)

II półrocze:

za wprowadzenie gazów lub pyłów do powietrza - 339,00 zł
za pobór wód ogółem - 22699,00 zł
za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi - 25035,00 zł

Zakład Produkcyjno – Usługowo- Handlowy „BETRA” Sp. z o. o. ponosi opłaty za korzystanie z środowiska w wysokości około 2000, 00 zł rocznie

Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „INTERCONTRACT” Sp. z o. o. w Raciborzu wnosi opłaty w wysokości 862 zł/półrocze.

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Jastrzębiu Zdroju

Zakład ponosi opłaty za gospodarcze korzystanie z środowiska, w roku 2007 na kwotę 192 213 zł, natomiast nie ponosi opłat podwyższonych.

Przedsiębiorstwo Produkcyjne „EKO -OKNA” Sp. z o. o.

Przedsiębiorstwo wnosi opłatę za wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego:

2004 – 2 513,43 zł
2005 – 2 949,6 zł
2006 – 869,00 zł (zwolnienie z wniesienia opłaty w I półroczu - 385,00 zł)
2007 – 836,00 zł

Zakład Przemysłu Cukierniczego „MIESZKO” S.A.

Zakład ponosi opłaty środowiskowe z tytułu wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza oraz za pobór wody podziemnej, bez zwzyżek.

WIELKOŚCI OPŁAT ZA WPROWADZANIE ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA

(Zakład nr 1 oraz Zakład nr 2 w Raciborzu razem):

II pół. 2007 r.: 619,00 zł;
I pół. 2007 r.: 728,00 zł;
II pół. 2006 r.: 671,00 zł;
I pół. 2006 r.: 2 108,00 zł;
II pół. 2005 r.: 2 410,00 zł;
II kw. 2005 r.: 1 489,08 zł;
I kw. 2005 r.: 1 483,91 zł;
IV kw. 2004 r.: 2 456,78 zł;
III kw. 2004 r.: 1 345,75 zł;
II kw. 2004 r.: 1 788,14 zł;
I kw. 2004 r.: 2 456,78 zł.

WIELKOŚCI OPŁAT ZA POBÓR WODY PODZIEMNEJ

(Zakład nr 1 oraz Zakład nr 2 w Raciborzu razem):

II pół. 2007 r.: 3 474,00 zł;
I pół. 2007 r.: 3 368,00 zł;
II pół. 2006 r.: 3 818,00 zł;
I pół. 2006 r.: 3 291,00 zł;
II pół. 2005 r.: 1 085,00 zł;
II kw. 2005 r.: 928,12 zł;
I kw. 2005 r.: 1 385,18 zł;
IV kw. 2004 r.: 1 716,84 zł;
III kw. 2004 r.: 1 523,37 zł;
II kw. 2004 r.: 1 205,06 zł;
I kw. 2004 r.: 1 295,35 zł.

Raciborska Spółdzielnia Mleczarska

Zakład ponosi opłaty za korzystanie z środowiska, w roku 2007 opłaty kształtowały się następująco:

Za emisję zanieczyszczeń (kotłownia) – 6.815, 00 zł

Za emisję z silników – 3.522, 00 zł

Ema – Brzezie Sp. z o. o.

Wielkość opłaty za korzystanie z środowiska w roku 2007 wyniosła 9.412,00 zł (pobór wód i emisja gazów i pyłów do powietrza).

Zakład Produkcji Cukierniczej „SILVEST” w Nędzy

2006 r. – 14 276,70 zł

2007 r. – 14 939,00 zł

Należy także wspomnieć, że podobne opłaty pobiera się na podstawie przepisów prawa górniczego i geologicznego za działalność koncesjonowaną.

Administracyjne kary pieniężne.

Kary pieniężne nie są sensu stricto środkiem ekonomicznym, są raczej związane z instytucją odpowiedzialności prawnej. Spełniają jednak funkcje podobne do opłat. Kary pobiera się w tych samych sytuacjach co opłaty, lecz za działania niezgodne z prawem. W odniesieniu do wód, powietrza, odpadów i hałasu, karę wymierza wojewódzki inspektor ochrony środowiska, a w odniesieniu do drzew i krzewów - organ gminy. Stawki kar zwykle są kilkakrotnie wyższe niż opłaty i trafiają do funduszy celowych. Ustawa poś przewiduje możliwość odraczania, zmniejszania lub umarzania administracyjnych kar pieniężnych.

Fundusze celowe

Jak powiedziano wyżej, opłaty i kary zasilają fundusze celowe. Dla powiatu raciborskiego istotne znaczenie mają fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej: NFOŚiGW w Warszawie i WFOŚiGW w Katowicach, PFOŚiGW w Raciborzu oraz Gminne FOŚiGWIR w poszczególnych Gminach Powiatu.

W Raciborzu z GFOŚiGW w latach 2003-2006 można było współfinansować: system dofinansowania modernizacji indywidualnych źródeł ciepła na terenie miasta Raciborza na modernizację źródeł ciepła opartych o paliwo stałe eksploatowanych na terenie miasta Raciborza, pod warunkiem ich fizycznej likwidacji i zastąpieniu ich systemem zasilanym energią elektryczną, kotłem opalany olejem opałowym lub gazem, systemem pobierającym energię ciepłą z sieci zewnętrznej, kotłem zgazującym bądź wkładem kominkowym do ciągłego palenia drewnem opałowym (z wykluczeniem źródeł dopuszczających jako paliwo alternatywne inne paliwo stałe - a w szczególności węgiel, miał lub koks), systemami opartymi o słomę, energię słoneczną lub pompy ciepła. W latach 2003-2006 skorzystało z niego 231 wnioskodawców ze środków GFOŚ i GW wydatkowano na ten cel 558 135 zł: 2003 – 60 – 140 517 zł, 2004 – 53 – 129 359 zł, 2005 – 62 – 152 745 zł, 2006 – 56 – 135 514 zł

Zestawienie zainstalowanych źródeł

	2003r.	2004r.	2005r.	2006r.	razem
Ogrzewanie gazowe	56	53	59	51	219
Ogrzewanie elektryczne	4	-	1	3	8
Ogrzewanie olejowe	-	-	1	-	1
Włączenie do sieci ciepłej	-	-	-	-	0
Ogrzewanie na drewno opałowe	-	-	1	2	3

Ponadto w Raciborzu współfinansowano system dofinansowania realizacji prac związanych z demontażem, rozbiórką, usuwaniem i unieszkodliwianiem elewacji i elementów zawierających azbest z obiektów budowlanych na terenie miasta Raciborza

W latach 2003-2006 skorzystało z niego 72 wnioskodawców ze środków GFOŚiGW wydatkowano na ten cel 146 869 zł

2003 – 12 – 27 542 zł

2004 – 20 – 44 749 zł

2005 – 19 – 48 779 zł

2006 – 21 – 25 799 zł

Z dofinansowania mogły skorzystać osoby fizyczne, przedsiębiorcy oraz osoby prawne i instytucje.

Ze środków GFOŚiGW finansowano również zadania ograniczające niską emisję:

2003 - współfinansowano włączenia do sieci obiektu Domu Studenta Wyższej Szkoły Zawodowej przy ul. Słowackiego

2004 - częściowo sfinansowano modernizację kotłowni i instalacji c.o. oraz termomodernizację Przedszkola nr 12 przy ul. Bema 6, częściowo sfinansowano modernizację kotłowni OSP Markowice oraz OSP Studzienna oraz sfinansowano 50% kosztów założenia instalacji c.o. z przyłączem do sieci ciepłej i rozbiórką pieców kaflowych w obiekcie Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Skłodowskiej 24-30

2005 - sfinansowano włączenie do sieci ciepłej Przedszkola nr 15 przy ul. Kowalskiej i dofinansowano modernizację kotłowni węglowej na gazową w obiekcie OSP Sudół

2006 - sfinansowano modernizację kotłowni w Przedszkolu nr 16 przy ul. Brzeskiej ponadto w współfinansowano wymianę instalacji chłodniczej lodowiska przy ul. Zamkowej

W Gminie Krzyżanowice z GFOŚiGW dofinansowywano w latach 2005 – 2007 zadanie p.n. usuwanie azbestu. Gmina dopłacała 30 % kosztów zadania. Poniesione koszty przedstawiały się następująco:

2005r – 22 wnioski – 18.020,74 zł

2006r – 19 wniosków – 12.186,51 zł

2007r – 22 wnioski – 19.361,97 zł

Ponadto w roku 2007 uruchomiony został program ograniczenia niskiej emisji. Wymieniono 25 kotłów – 225.000 zł: 90.000 zł dotacja z GFOŚiGW i 135.000 zł pożyczka z WFOŚiGW.

Gmina Nędza prowadziła dofinansowanie do ogrzewania ekologicznego z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska :

2004 r. - łączna kwota 3 000,00 zł. – 6 beneficjentów

2005 r.- łączna kwota 1 000,00 zł. – 2 beneficjentów

2006 r. - łączna kwota 5 000,00 zł. – 10 beneficjentów

2007 r.- łączna kwota 5 500,00 zł. – 11 beneficjentów

Ponadto planuje się w latach 2008 – 2011 dofinansowania działań proekologicznych zgodnie z Uchwałą Rady Gminy Nędza. Środki zgromadzone na Gminnym Funduszu Ochrony Środowiska zostaną przeznaczone na: edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju, urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków, realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami. Nie przewiduje się przyznawania dofinansowania mieszkańcom.

W Gminie Pietrowice Wielkie w latach 2004 – 2006 dofinansowywano do wymiany kotłów na ekologiczne. W roku 2004 przeznaczono na ten cel około 400 zł, w 2005 roku 1000 zł, natomiast w 2006 r. 700 zł. Planuje się nadal przeznaczać środki na ten cel.

Dnia 8 stycznia 2008 r. Zarząd Powiatu Raciborskiego Uchwałą Nr 54/156/08 określił warunki korzystania z środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Przy przydzielaniu środków obowiązują następujące zasady ogólne:

Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Raciborzu, zwany dalej Funduszem wspiera działania na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Przychodami Funduszu są wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych pobieranych na podstawie Ustawy oraz przepisów szczególnych. Przychodami Funduszu mogą być dobrowolne wpłaty, zapisy, darowizny, świadczenia rzeczowe i środki pochodzące z fundacji oraz wpływy z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Fundusz jest funduszem celowym w rozumieniu ustawy o finansach publicznych.

Środki Funduszu przeznacza się na:

- ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju, wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska, wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła, wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku, realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej, przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków, przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi, przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza, przedsięwzięcia związane z ochroną wód, profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska, wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc przy wprowadzaniu bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii, wspieranie ekologicznych form transportu, działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody, prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, inne zadania ustalone przez Radę Powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków PFOŚiGW w Raciborzu

Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Raciborzu wspiera działania na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu zgodnie z polityką ekologiczną państwa, województwa i powiatu, poprzez preferencyjne dofinansowanie przedsięwzięć realizujących cele długookresowe i krótkookresowe zapisane w powiatowym programie ochrony środowiska.

Wybór zadań finansowanych ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska w Raciborzu następuje przy uwzględnieniu następujących kryteriów :

Zgodności z polityką ekologiczną państwa, województwa oraz powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem postanowień następujących dokumentów: ustawy Prawo Ochrony Środowiska, Regulaminu Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Strategii Rozwoju Powiatu Raciborskiego, Programu Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Raciborskiego, innych programów regionalnych z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Zintegrowanej efektywności ekologicznej, ekonomicznej i społecznej. Przedsięwzięcia podlegają analizie i ocenie w zakresie: efektu ekologicznego – rozumianego jako wielkość emisji do środowiska eliminowanych w wyniku realizowanego przedsięwzięcia, ochrona najcenniejszych przyrodniczo terenów Powiatu Raciborskiego oraz wzrost świadomości ekologicznej, efektu ekonomicznego – określonego jako koszt jednostkowy uzyskania efektu ekologicznego oraz jako okres zwrotu poniesionych nakładów, efektu społecznego – rozumianego jako akceptacja społeczna podjętych działań, wzmocnienie konkurencyjności regionu, aktywizacja terenów wiejskich, podnoszenie wiedzy ekologicznej.

Spełnienia wymogów formalnych – wynikających z obowiązującego prawa, w tym: udokumentowanie legalności przedsięwzięcia, przedłożenie kompletu dokumentów.zgodność z listą przedsięwzięć priorytetowych: ponadlokalny zasięg przedsięwzięcia, stopień zaawansowania zadania, zapewnienie wieloźródłowości finansowania przedsięwzięcia, ponoszenie przez wnioskodawcę opłat z tytułu gospodarczego korzystania ze środowiska, zadania dotyczące obiektów użyteczności publicznej.

Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Raciborzu przeznacza środki na realizację następujących przedsięwzięć priorytetowych:

- z zakresu ochrony wód, w szczególności: realizacja systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków, w tym również deszczowych, poprawa jakości wody do picia, ochrona ujęć wody pitnej.
- z zakresu gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi, w szczególności: działania systemowe związane z odzyskiem wtórnym i zagospodarowanie surowców odpadowych,
- działania systemowe związane z unieszkodliwianiem odpadów, likwidacja „dzikich wysypisk”.
- z zakresu ochrony powietrza i ochrony przed hałasem, w szczególności: modernizacja systemów ogrzewania dla obiektów użyteczności publicznej i jednostek podległych Starostwu Powiatowemu w Raciborzu.
- z zakresu edukacji ekologicznej, w szczególności: kształtowanie świadomości ekologicznej, szkolenia zawodowe.
- z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu.

Z dofinansowania z Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej mogą również skorzystać osoby fizyczne zamieszkałe na terenie Powiatu Raciborskiego modernizujące obiekty budowlane z zabudowanymi elementami zawierającymi azbest. Modernizacja, obejmuje między innymi takie prace jak: przygotowanie terenu budowy i pracowników do wykonania prac obejmujących demontaż azbestu, zabezpieczenie powierzchni elementów zawierających azbest przed pyleniem środkiem głęboko penetrującym, demontaż elementów zawierających azbest, szczelne pakowanie elementów zawierających azbest, transport i składowanie na specjalistycznym składowisku.

Dofinansowanie polega na jednorazowym zwrocie części kosztów modernizacji. Kwotę dofinansowania stanowi dopłata w wysokości do 50 % łącznych kosztów modernizacji. Ogólna kwota dofinansowania nie może przekroczyć 1.000,00 zł brutto (tysiąc złotych brutto).

Zestawienie wydatków PFOŚiGW w Raciborzu:

L.p.	Nazwa zadania	Beneficjent	Kwota dofinansowania w zł
ROK 1999			
1.	Budowa kontenerowej chłodni na odpady medyczne	Szpital Rejonowy w Raciborzu	40.000,00 zł
2.	Modernizacja kotłowni opalanej węglem	ZST w Kuźni Raciborskiej	1.744,00 zł
3.	Modernizacja kotłowni opalanej węglem	Raciborskie Towarzystwo Oświatowe „Szkoła” w Raciborzu	6.000,00 zł
4.	Edukacja ekologiczna		4.245,08 zł
5.	Gospodarka odpadami		1.702,84 zł
Razem			53.691,92 zł
ROK 2000			
1.	Likwidacja dzikich wysypisk śmieci	Urząd Miasta Racibórz, Urząd Gminy Kornowac, Urząd Gminy Pietrowice Wielkie	26.847,44 zł
2.	Utylizacja padliny	wszystkie gminy powiatu raciborskiego, które złożyły wniosek	24.618,00 zł
3.	Modernizacja kotłowni opalanej węglem	MDK w Raciborzu	21.960,00 zł
4.	Modernizacja ogrzewania	RTO Szkoła	14.492,00 zł
5.	Zakup pojemników do segregacji szkła dla szkół		18.179,22 zł
6.	Edukacja ekologiczna		12.712,78 zł
Razem			118.809,44 zł
ROK 2001			
1.	Utylizacja padliny	wszystkie gminy powiatu raciborskiego, które złożyły wniosek	44.694,44 zł

2.	Linia do segregacji stłuczki szklanej	Urząd Miasta Racibórz	34.770,00 zł
3.	Budowa składowiska odpadów w Tworkowie	Urząd Gminy Krzyżanowice	200.000,00 zł
4.	Zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	Urząd Miasta Racibórz	90.000,00 zł
5.	Zakup worków do selektywnej zbiórki odpadów u źródła	Urząd Gminy Krzyżanowice	19.872,00 zł
6.	Dotacja do zadania „Segregacja odpadów komunalnych”	UG Kornowac	5.841,00 zł
7.	Dotacja do zadania „Zakup chłodziarek dla	Zakładu Lecznictwa Ambulatoryjnego” w Raciborzu	2.899,99 zł
8.	Dotacja do zadania „Rekultywacja dzikich wysypisk na terenie Gminy Kornowac”		15.310,00 zł
9.	Dotacja do zadania „Likwidacja niebezpieczeństwa związanego z odkrytym zbiornikiem z paliwem”	dla ZSO w Raciborzu	2.415,60 zł
10.	Dotacja do zadania „Likwidacja dzikiego wysypiska śmieci w dzielnicy Miedonia”	UM Racibórz	4.308,82 zł
11.	Dotacja do zadania „Zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	dla ZSS w Raciborzu	1.960,00 zł
12.	Edukacja ekologiczna		5.568,59 zł
Razem			427.640,44 zł
ROK 2002			
1.	Utylizacja padliny	wszystkie gminy powiatu raciborskiego, które złożyły wniosek	36.815,00 zł
2.	Sortownia opakowań plastikowych	Urząd Miasta Racibórz	122.575,00 zł
3.	Zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	Urząd Gminy Rudnik, Urząd Miasta Kuźnia Raciborska, Urząd Gminy Nędza, Urząd Miejski Krzanowice	49.350,00 zł
4.	Ochrona wód potoku rudnickiego	Urząd Gminy Rudnik	50.000,00 zł

5.	Dotacja do zadania „Badania Geologiczne terenu stawów	Gminie Kornowac”	4.708,00 zł
6.	Modernizacja kotłowni opalanej węglem	ZLA w Raciborzu	27.950,00 zł
7.	Modernizacja kotłowni opalanej węglem	II liceum Ogólnokształcące w Raciborzu	88.553,06 zł
8.	Modernizacja kotłowni opalanej węglem w ZLA w Tworkowie	Urząd Gminy Krzyżanowice	40.000,00 zł
9.	Dotacja do zadania „Modernizacja źródła ciepła”	T. Zagrodny w Raciborzu	1.680,00 zł
10.	Dotacja do zadania „Wystawa ekologiczna o rejonie z sercem”	ZSO w Raciborzu	2.443,98 zł
11.	Dotacja do zadania „EKO-RADIO”	radia Vanessa	7.500,00 zł
12.	Edukacja ekologiczna własna		8.546,88 zł
13.	I Ogólnopolski Festiwal Piosenki i Wiersza	MDK w Raciborzu	7.500,00 zł
14.	Zakup worków do selektywnej zbiórki odpadów	Urząd Gminy Kornowac	3.000,00 zł
15.	Urządzanie i utrzymywanie terenów zieleni	Urząd Miejski Krzanowice	2.000,00 zł
16.	Utrzymywanie terenów zieleni	UG Rudnik	1.678,30 zł
Razem			454.300,42 zł
ROK 2003			
1.	Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest	osoby fizyczne SM „Orłowiec” Rydułtowy RSP Krzyżanowice Parafia w Krowiarkach	41.505,17 zł 13.143,74 zł 2.675,00 zł 819,50 zł
2.	zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	ZSO Racibórz	335,96 zł
3.	zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	Gmina Nędza	4.314,50 zł

4.	zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	Starostwo Powiatowe	7.256,60 zł
5.	zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	Szpital Rejonowy Racibórz	1.995,00 zł
6.	Unieszkodliwianie padliny	wszystkie gminy	31.646,38 zł
7.	modernizacja źródła ciepła	Klasztor Franciszkanów Racibórz	63.000,00 zł
8.	modernizacja źródła ciepła	Gmina Rudnik	38.218,00 zł
9.	modernizacja źródła ciepła	ZSM Racibórz	250.000,00 zł
10.	modernizacja źródła ciepła	Gmina Nędza	28.284,17 zł
11.	konserwacja rowów melioracyjnych	GSW Krzyżanowice	9.482,50 zł
12.	budowa kanalizacji sanitarnej	Gmina Kornowac	35.000,00 zł
13.	montaż opóźniaczy na rowach melioracyjnych	Gmina Krzyżanowice	15.000,00 zł
14.	modernizacja oczyszczalni ścieków	Nadleśnictwo Rudy Raciborskie	15.000,00 zł
15.	edukacja ekologiczna	Starostwo Powiatowe	8.296,33 zł
16.	wydanie informatora AGRO ekspres	ARRiPRR Racibórz	1.500,00 zł
17.	II Ogólnopolski Festiwal Ekologiczny Piosenki i Wiersza	MDK Raciborzu	7.372,71 zł
18.	wystawa budownictwo, wnętrza, ogród	Gmina Pietrowice Wielkie	3.000,00 zł
19.	budowa ścieżki rowerowej	Nadleśnictwo Rudy Raciborskie	14.667,73 zł
20.	wyjazd młodzieży na obchody Dnia Ziemi	MDK Racibórz	800,00 zł
21.	Urządzanie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków	Gmina Rudnik Parafia w Raciborzu Eko Plan Gmina Pietrowice Wielkie	1.500,00 zł 1.094,00 zł 5.000,00 zł
22.	rekultywacja skażonego gruntu w Pawłowie		131.070,99 zł
23.	zagospodarowanie terenu Ostróg PZW Racibórz		7.521,00 zł

24.	zakup cyfrowych zdjęć Powiatu Raciborskiego	Starostwo Powiatowe	6.942,77 zł
25.	opracowanie Programu Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Raciborskiego oraz koreferat	Starostwo Powiatowe	15.860,00 zł
Razem			762.302,05 zł
ROK 2004			
1	Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest	osoby fizyczne SM „Nowoczesna” Racibórz SM „Orłowiec” Rydułtowy (budynki w Raciborzu) Zespół Oświaty, Kultury, Sportu i Turystyki w Krzyżanowicach	28.685,47 zł 5.000,00 zł 4.385,91 zł 5.000,00 zł
2	zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	II LO Racibórz	1.999,99 zł
3	Unieszkodliwianie padliny	Gmina Rudnik, Racibórz, Kuźnia Raciborska, Nędza, Krzanowice, Krzyżanowice	2.981,47 zł
4	modernizacja źródła ciepła i instalacji c.o. i c.w.u.	Szk. P. i G. W Rudach – Urząd Miejski Kuźnia Raciborska	18.000,00 zł
5	Budowa oczyszczalni ścieków – zakup podstawowych urządzeń technologicznej	gminy Krzanowice	138.000,19 zł
6	remont kanalizacji sanitarnej w Gródczankach	Gmina Pietrowice Wielkie	5.000,00 zł
7	Budowa mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków	Nadleśnictwa Rudy Raciborskie	10.000,00 zł
8	edukacja ekologiczna	Starostwo Powiatowe	6.908,35 zł
9	wydanie informatora AGRO ekspres	ARRiPRR Racibórz	1.000,00 zł
10	III Ogólnopolski Festiwal Ekologiczny Piosenki i Wiersza	MDK Raciborzu	7.009,93 zł

11	szkolenie „Ochrona środowiska w procesie inwestycyjnym” organizowane przez Starostwo dla gmin powiatu		1.000,00 zł
12	dotacja do zadania „Recykling pojazdów samochodowych”	Przedsiębiorstwa Komunalnego w Raciborzu	10.000,00 zł
13	zapłata za „ Opracowanie POŚ i PGO dla Powiatu Raciborskiego”	ARCADIS EKOKONREM Sp. z o.o.	15.250,00 zł
14	dotacja do zadania „ Modernizacja maszynowni chłodniczej sztucznego lodowiska w Raciborzu wraz ze zmianą czynnika chłodzącego na nieszkodliwy dla środowiska”	OSIR	43.575,00 zł
Razem			303.796,31 zł
ROK 2005			
1	Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest	osoby fizyczne SM „Orłowiec” Rydułtowy SM „Nowoczesna” Samborowice, dla gm. Pietrowice Wielkie Parafia w Bolesławiu, gm. Krzyżanowice Parafia w Pietrowicach Wielkich	74.920,33 zł 5.000,00 zł 5.000,00 zł 1.975,18 zł 1.750,00 zł 1.000,00 zł
2	zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	Gmina Nędza	3.934,50 zł
3	zakup worków na akcję „Sprzątanie Świata”		299,71 zł
4	dotacja do zadania „Zakup wagi najazdowej	Przedsiębiorstwa Komunalnego w Raciborzu”	10.000,00 zł
5	Budowa III kwatery międzygminnego składowiska odpadów komunalnych w Tworkowie”		80.000,00 zł
6	Unieszkodliwianie padliny	gmina Nędza, Krzanowice, Rudnik	719,05 zł
7	termomodernizacja szkoły, sali gimnastycznej i modernizacja	Zespoły Szkół Budowlanych	89.171,00 zł

	źródła ciepła i instalacji c.o.	Racibórz	
8	termomodernizacja przegród budowlanych wraz z budową stacji wymiennikowej w obiekcie Starostwa na Pl. Okrzei		110.829,00 zł
9	konserwacja rowów melioracyjnych	GSW Krzyżanowice	5.000,00 zł
10	edukacja ekologiczna własna		8.186,66 zł
11	wydanie informatora AGRO ekspres	ARRiPRR Racibórz	916,65 zł
12	IV Ogólnopolski Festiwal Ekologiczny Piosenki i Wiersza	MDK w Raciborzu	9.100,00 zł
13	Dotacja do zadania „Organizacja V Targów Ekologicznego Ogrzewania”	gminy Pietrowice Wielkie	5.000,00 zł
14	Dotacja do zadania „Zakup zdjęć prezentujących walory przyrodnicze Powiatu Raciborskiego” oraz przeprowadzenie prelekcji nt. walorów przyrodniczych powiatu	VIRIDIS Jan Duda	2.500,00 zł
15	Dotacja do zadania pn. „Eko-Radio”	dla radia Vanessa	2.000,00 zł
16	Urządzanie i utrzymanie terenów zieleni,	gmina Rudnik	2.000,00 zł
17	Dotacja do zadania „Wykonanie tablic poglądowych z najciekawszymi przyrodniczo obszarami Powiatu Raciborskiego	Zespołu Parków Krajobrazowych Rudy Raciborskie	1.000,00 zł
18	Przekazanie środków na wykonanie okresowych badań jakości gleb		10.000,00 zł
19	Opłata za wydanie książeczki czekowej		25,00 zł
Razem			430.327,08 zł

ROK 2006			
1	Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest	osoby fizyczne SM „Orłowiec” Rydułtowy „Elektroster” Racibórz	71.129,19 zł 5.000,00 zł 1.900,00 zł
2	Dotacja do zadania „Zakup zamrażarki do przechowywania padłego ptactwa	Przedsiębiorstwa Komunalnego w Raciborzu	2.024,59 zł
3	Dotacja do zadania „Zakup pojazdu specjalistycznego do zbiórki odpadów segregacyjnych”	Przedsiębiorstwa Komunalnego w Raciborzu	15.000,00 zł
4	Dotacja do zadania „Modernizacja pomieszczeń magazynowo-garażowych z przeznaczeniem na halę demontażu odpadów gabarytowych	Przedsiębiorstwa Komunalnego w Raciborzu	9.666,77 zł
5	Dotacja do zadania „Przewodnik turystyczno-przyrodniczy "Nasza Odra"”	fundacji WWF POLSKA Biuro Projektu Odra z Wrocławia	4.478,23 zł
6	Dotacja do zadania „EKO - RADIO 2006”	Radia Vanessa Sp. z o. o. w Raciborzu	2.000,00 zł
7	Dotacja do zadania „Modernizacja kotłowni ZSO Rudnik z wykonaniem instalacji CO”	Gminy Rudnik	25.000,00 zł
8	Dotacja do zadania „Sieć wodociągowa z przyłączami domowymi - obiekt Gamów-Sławienko”	Gminy Rudnik	20.000,00 zł
9	Dotacja do zadania „Zakup worków”	Gminy Rudnik	4.000,00 zł
10	Dotacja do zadania „Konkurs ekologiczny”	dla Samorządowego Przedszkola w Rudniku	593,22 zł
11	Dotacja do zadania „Konkurs Ekologiczny”	Szkoły Podstawowej Nr 15 w Raciborzu	39,67 zł
12	Dotacja do zadania „Ciepło przyjazne środowisku”	Gminy Pietrowice Wielkie	5.000,00 zł
13	Dotacja do zadania „konserwacja	Gminy Krzyżanowice	7.833,36 zł

	gruntowa rowów w Bierkowicach”		
14	Dotacja do zadania „odmulenie kolektora w Krzyżanowicach”	Gminy Krzyżanowice	6.603,39 zł
15	zakup książek		1.905,58 zł
16	szkolenia i organizacja szkoleń		4.652,00 zł
17	delegacje		357,90 zł
18	nowelizacja programu komputerowego POŚ		856,44 zł
19	zapłata za opracowanie raportu z wykonania POŚ i PGO za lata 2004-2005	Arcadis Ekokonrem	9.760,00 zł
20	zakup nagród na V Festiwal Ekologiczny Piosenki i Wiersza		3.500,00 zł
21	zakup komputerów z oprogramowaniem		20.000,00 zł
22	przekazanie środków pieniężnych na badanie gleb		10.470,00 zł
23	„Termomodernizacja Zespołu Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Raciborzu”	zadania inwestycyjne powiatu	84.737,55 zł
24	„Termomodernizacja II Liceum Ogólnokształcącego w Raciborzu”	zadania inwestycyjne powiatu	40.000,00 zł
25	„Termomodernizacja Zespołu Szkół Ekonomicznych w Raciborzu”	zadania inwestycyjne powiatu	65.000,00 zł
26	- „Termomodernizacja i wymiana stolarki okiennej w Specjalnym Ośrodku Szkolno - Wychowawczym w Rudach”	zadania inwestycyjne powiatu	100.000,00 zł
27	provizje bankowe		33,01 zł
Razem			521.540,90 zł

ROK 2007			
1	modernizacja kotłowni w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Rudniku z wykonaniem instalacji CO – etap II	Gmina Rudnik	25.000,00 zł,
2	utrzymanie terenów zieleni	Urzędu Miejskiego w Krzanowicach	2.500,00 zł,
3	nagrody na konkurs ekologiczny	Samorządowego Przedszkola w Rudniku	743,60 zł,
4	termomodernizacja i modernizacja kotłowni i wewn. instalacji c. o. budynku Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej	Biblioteka ul. Kasprowicza 12 w Raciborzu	40.000,00 zł,
5	wystawa „Ciepło przyjazne środowisku”	Urzędu Gminy w Pietrowicach Wielkich	5.000,00 zł,
6	termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno - Przedszkolnego w Pawłowie	Urzędu Gminy w Pietrowicach Wielkich	50.000,00 zł.
7	demontaż i unieszkodliwienie azbestu przy ul. Londzina 21 w Raciborzu	firmy „MJM Mirosław Jankowski”	3.500,00 zł,
8	naprawa klap zwrotnych na urządzeniach melioracji szczegółowej	Gminnej Spółki Wodnej w Rudniku	5.000,00 zł,
9	zakup rębaka do drewna	Przedsiębiorstwa Komunalnego w Raciborzu	38.414,27 zł,
10	demontaż i unieszkodliwienie azbestu przy ul. Mysłowickiej 7 w Raciborzu	Spółdzielni Mieszkaniowej „Orłowiec”	5.000,00 zł,
11	likwidacja nielegalnego wysypiska śmieci w leśnictwie Krasiejów	Nadleśnictwa Rudy Raciborskie	19.381,80 zł,
12	likwidacja azbestu ze ścian szczytowych	Wspólnoty Mieszkaniowej w Raciborzu przy ul. Pomnikowej	4.500,00 zł,
13	demontaż, transport i utylizacja azbestu z pokrycia dachu kompostownika w Borucinie	Zakładu Usług Technicznych Sp. z o. o. z Jankowic	2.500,00 zł,

14	demontaż i utylizacja azbestu z pokrycia dachu obiektu budowlanego zlokalizowanego przy ul. Słowackiego 8 w Kuźni Raciborskiej	firmy GABRIEL Sp. z o.o.	3.500,00 zł,
15	cykl audycji pn. „EKO RADIO 2007”	Radia „Vanessa” w Raciborzu	2.000,00 zł,
16	wniosek o dofinansowanie do zakupu worków do zbiórki segregowanych odpadów komunalnych (plastik)	Przedsiębiorstwa Komunalnego w Raciborzu	2.450,00 zł,
17	demontaż i unieszkodliwienie azbestu	osoby fizyczne z terenu powiatu	70.673,74 zł.
18	zakup nagród na „I Powiatowy Konkurs Ekologiczny”	II Liceum Ogólnokształcącego w Raciborzu	498,40 zł,
19	zakup statywu do sonometru		549,00 zł.
20	zamówienie publikacji, czasopism, prenumerat na potrzeby referatu SE		1.824,23 zł.
21	szkolenia pracowników ROŚGWiR		2.919,00 zł,
22	transport nielegalnie zdeponowanych odpadów azbestu z ul. Rybnickiej w Raciborzu, z terenu dz. Nr 290/81 k.m. 16 stanowiącej własność Skarbu Państwa		488,00 zł,
23	„VI Jubileuszowy Raciborski Festiwal Ekologiczny Piosenki i Wiersza”	Miejskiego Domu Kultury w Raciborzu	3.581,05 zł,
24	kalibracja sonometru, wzorcowanie, legalizacja i szkolenie		1.195,60 zł.
25	podróże służbowe krajowe dojazd pracowników na w/w szkolenia		764,70 zł
26	abonament „Prawo Ochrony Środowiska”- program komputerowy		889,38 zł,
27	program „BANK REMAS – POWIAT”		2.114,85 zł,
28	zakup baterii do laptopa Asus		345,00 zł.

29	modernizacja źródła ciepła i instalacji wewnętrznych centralnego ogrzewania wraz z termoizolacją budynków	Zespole Szkół Ekonomicznych	200.000,00 zł,
30	termoizolacja wraz z wymianą stolarki okiennej	Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr II w Raciborzu	150.000,00 zł.
31	zakup sonometru i kalibratora akustycznego		14.985,26 zł.
Razem			660.317,88 zł
ŁĄCZNE WYDATKI W LATACH 1999-2007			3.732.726,44 zł

Zasady działalności WFOŚiGW w Katowicach

Podstawą prawną funkcjonowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach (zwanego w dalszej części Funduszem) jest ustawa. Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku oraz postanowienia Statutu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. Nadrzędnym zadaniem Funduszu jest realizacja regionalnej i krajowej polityki ochrony środowiska.

Dofinansowanie zadań przez Fundusz następuje zgodnie z ustawą oraz wytycznymi zawartymi w dokumentach programowych: Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003 - 2006 z perspektywą na lata 2007 - 2010, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 - 2020. (zaktualizowana w lipcu 2005) oraz .Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach na lata 2005-2008. Fundusz wspierał działania służące realizacji celów zapisanych w wojewódzkim programie ochrony środowiska, współfinansował przedsięwzięcia służące poprawie stanu środowiska w województwie śląskim w celu osiągnięcia standardów określonych w dyrektywach Wspólnot Europejskich oraz spełnienie zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego Polski do Unii Europejskiej. Priorytetem Funduszu było zapewnienie maksymalnej absorpcji środków unijnych.

Jako instytucja pośrednicząca III szczebla (zgodnie ze strategią wykorzystania Funduszu pójności.), Fundusz uczestniczył w procesie identyfikacji i przygotowania przez gminy województwa śląskiego projektów inwestycyjnych planowanych do dofinansowania z Funduszu Spójności. Obowiązki Funduszu określało .Porozumienie w sprawie przygotowania przedsięwzięć w sektorze ochrony środowiska planowanych do dofinansowania z Funduszu Spójności., którego sygnatariuszami byli: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz fundusze wojewódzkie. W skali powiatu możliwe jest wykorzystanie instrumentów, nie będących w kompetencji władz powiatu, poprzez porozumienie się z partnerami w kompetencjach których znajdują się dane instrumenty (wojewoda, samorząd wojewódzki, samorządy gminne).

W latach 2004 – 2007 środki WFOŚiGW przeznaczone zostały m.in. na finansowanie Programu Obniżenia Niskiej Emisji I i II etap w Gminie Krzanowice.

Przedsięwzięcia priorytetowe w roku 2008 dofinansowywane z WFOŚiGW:

Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania:

- Realizacja inwestycji zgodnych z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych.
- Realizacja zadań z zakresu gospodarki ściekowej uzyskujących dofinansowanie ze środków zagranicznych.
- Budowa, rozbudowa i modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków w aglomeracjach o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) powyżej 2000.
- Budowa i modernizacja sieci kanalizacji w aglomeracjach o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) powyżej 2000
- Budowa oczyszczalni przydomowych i systemów odprowadzania ścieków.
- Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków przemysłowych.
- Budowa i modernizacja urządzeń wodnych zwiększających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe
- Budowa i modernizacja zbiorników małej retencji (zgodnie z obowiązującym „Programem małej retencji dla województwa śląskiego”).
- Uzupełnienie w sprzęt wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych.

- Udział w usuwaniu skutków powodzi w urządzeniach wodnych, brzegach rzek i potoków oraz urządzeniach ochrony środowiska.
- Realizacja zadań z zakresu gospodarki wodnej, uzyskujących dofinansowanie ze środków zagranicznych
- Wymiana odcinków sieci wodociągowych azbestowo – cementowych i ołowianych.
- Zaopatrzenie w wodę do celów pitnych na obszarach wiejskich: budowa urządzeń wodociągowych na terenach, na których działają bądź są budowane sieci kanalizacji sanitarnej, budowa i modernizacja urządzeń wodociągowych w przypadku niewłaściwej jakości wody do picia

Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i bezpieczne składowanie pozostałych odpadów.

- Realizacja inwestycji zgodnych z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami.
- Działania związane z minimalizacją powstawania odpadów.
- Działania systemowe związane z wykorzystaniem odpadów.
- Działania systemowe związane z unieszkodliwianiem odpadów (z wyłączeniem budowy, rozbudowy i modernizacji składowisk odpadów).
- Budowa, rozbudowa i modernizacja składowisk odpadów w ramach Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego.
- Usuwanie i unieszkodliwianie azbestu.
- Zamykanie składowisk odpadów.
- Likwidacja mogiłników i magazynów przeterminowanych środków ochrony roślin oraz „dzikich wysypisk

Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego.

- Zagospodarowanie krajobrazowo - przyrodnicze zniszczonych terenów przemysłowych i zdegradowanych
- Usuwanie skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego

Polepszenie jakości powietrza atmosferycznego

- Wdrażanie projektów wysokosprawnych i efektywnych układów lub systemów ciepłowniczych.
- Budowa lub zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie.
- Wdrażanie obszarowych programów likwidacji niskiej emisji na obszarach, dla których stwierdzono przekroczenia pyłu PM10 (na podstawie danych zawartych w raporcie WIOŚ o stanie środowiska w województwie śląskim w 2005 roku).
- Modernizacja układów technologicznych z wprowadzaniem nowoczesnych technik spalania paliw.
- Poprawa efektywności energetycznej źródeł, przesyłu i wykorzystania ciepła.
- Wykorzystanie metanu z kopalń węgla kamiennego.
- Budowa i modernizacja systemów redukcji zanieczyszczeń pyłowo – gazowych.
- Instalacje do produkcji paliw niskoemisyjnych i biopaliw.
- Wdrażanie projektów z zastosowaniem odnawialnych i alternatywnych źródeł energii.
- Wdrażanie projektów nowoczesnych, efektywnych i przyjaznych środowisku układów technologicznych, przesyłu i użytkowania energii.

- Termoizolacja budynków w zakresie wynikającym z audytu energetycznego.

Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

- Budowa ekranów akustycznych oraz innych zabezpieczeń wzdłuż istniejących tras komunikacyjnych dla ochrony mieszkańców.

Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej (genetycznej, gatunkowej, siedliskowej i krajobrazowej) oraz wzrost lesistości województwa i ochrona lasów.

- Wdrażanie systemu funkcjonowania i rozwoju obszarów chronionych, w tym szczególnie NATURA 2000
- Działania związane z realizacją celów ochrony oraz zachowaniem przedmiotów ochrony obowiązujących w rezerwach przyrody, parkach krajobrazowych, obszarach chronionego krajobrazu, użytkach ekologicznych, stanowiskach dokumentacyjnych, zespołach przyrodniczo-krajobrazowych, w tym wdrażanie planów ochrony dla rezerwatów i parków krajobrazowych.
- Zachowanie i wzbogacenie różnorodności biologicznej na obszarach chronionych na mocy ustawy o ochronie przyrody.
- Ochrona parków zabytkowych i miejskich o charakterze międzygminnym.
- Ochrona pomników przyrody, ochrona obiektów przyrody nieożywionej.
- Rozwój ogrodów botanicznych.
- Ochrona zagrożonych wyginięciem zwierząt i roślin objętych ochroną gatunkową.
- Ochrona zwierząt wolnożyjących.
- Reintrodukcja i restytucja gatunków chronionych znajdujących się na listach NATURA 2000.
- Rozbudowa sieci ośrodków rehabilitacji zwierząt i poprawa warunków ich funkcjonowania.
- Ochrona cennych przyrodniczo biotopów o dużej bioróżnorodności, w szczególności torfowisk, muraw kserotermicznych i zarośli śródpolnych.
- Utrzymanie korytarzy ekologicznych, w tym budowa przepraw ekologicznych przez istniejące drogi, szczególnie na obszarach chronionych
- Renaturalizacja rzek i potoków z uwzględnieniem ich drożności dla organizmów żywych.
- Ochrona przeciwpożarowa w lasach.
- Naprawianie szkód w środowisku przyrodniczym spowodowanych od 2006 roku powodzią, pożarami, wichurami i gradobiciem.
- Akcja „Posadź swoje drzewko”.

Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych (zapobieganie poważnym awariom)

- Tworzenie warunków do przeciwdziałania poważnym awariom.
- Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku i doposażenie służb ratowniczych
- Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego.

Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych.

Edukacja ekologiczna – jako instrument wspierający realizację przedsięwzięć w ramach poszczególnych priorytetów

Realizacja warsztatów, organizowanych na terenie województwa śląskiego, przez jednostki uprawnione do prowadzenia edukacji ekologicznej.

Konkursy ekologiczne o zasięgu wojewódzkim i krajowym.

Doposażenie w drobny sprzęt przyszkolnych grup ekologicznych biorących udział w krajowych i międzynarodowych programach edukacji ekologicznej.

Doposażenie w pomoce dydaktyczne służące realizacji zadań edukacyjnych w istniejących ośrodkach edukacji ekologicznej i parkach krajobrazowych na terenie województwa śląskiego. Wspieranie programów edukacji ekologicznej realizowanych przez organizacje ekologiczne, poprzez zakup niezbędnych pomocy dydaktycznych i sprzętu.

Jednorazowe doposażenie uczelnianych laboratoriów na nowotworzonych kierunkach kształcenia i specjalizacjach związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną, w tym zakup literatury fachowej. Seminaria, sympozja i konferencje jako element programów edukacji ekologicznej. Upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej i metod oraz celów produkcji rolniczej metodami ekologicznymi.

Przedsięwzięcia związane z obchodami Dnia Ziemi, Międzynarodowym Dniem Ochrony Środowiska, krajowymi i międzynarodowymi akcjami ekologicznymi, w tym w ramach międzynarodowej współpracy regionalnej.

Organizowanie kampanii i akcji edukacyjno – informacyjnych.

Programy edukacji ekologicznej, w szczególności realizowane przez ośrodki edukacji i informacji ekologicznej.

Wybrane w drodze konkursu formy cyklicznego upowszechniania zasady zrównoważonego rozwoju poprzez media.

Wspieranie wydawnictw dotyczących ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Oznakowanie przyrodniczych ścieżek dydaktycznych.

Zarządzanie środowiskowe w regionie

Programy, prace naukowo – badawcze, opracowania (opracowanie programów zarządzania zasobami wodnymi w województwie śląskim uwzględniających ich ochronę w aspekcie ilości i jakości oraz ochronę przeciwpowodziową, plany służące gospodarowaniu zasobami wodnymi i utworzeniu katastru wodnego, opracowanie programów związanych z przekształceniem terenów przemysłowych zgodnie z zasadami ekorozwoju, opracowanie programów ochrony powietrza, opracowanie wojewódzkiej strategii i programów wdrożeniowych w zakresie edukacji ekologicznej, opracowania raportu o stanie zdrowia dzieci z obszarów na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska wraz z programem profilaktyki zdrowotnej dla dzieci, opracowanie systemu rozwoju i funkcjonowania obszarów (przestrzeni) chronionych, w tym opracowanie waloryzacji i inwentaryzacji przyrodniczych, wykonywanych na potrzeby kształtowania wojewódzkiego systemu obszarów chronionych, opracowanie programu odtworzenia i utrzymania wartości przyrodniczych i kulturowych na obszarach chronionych, w tym opracowanie baz danych i dokumentacji do planów ochrony parków krajobrazowych, rezerwatów i obszarów NATURA 2000, programy w zakresie ochrony zwierząt zagrożonych wyginięciem i roślin objętych ochroną gatunkową, opracowanie regionalnego programu rolnictwa ekologicznego, opracowanie planów urządzania lasu lub uproszczonych planów urządzania lasu dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych – na zlecenie starosty, wdrażanie i certyfikacja systemów zarządzania środowiskowego według wymagań ISO 14001 lub EMAS oraz zintegrowanego systemu zarządzania środowiskowego województwem, prace naukowo – badawcze i wdrożeniowe, opracowania i ekspertyzy w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej związane z ochroną wód i gospodarką wodną, gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi, ochroną powietrza, edukacji ekologicznej, profilaktyki zdrowotnej dla dzieci, ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej, opracowania stanowiące podstawę sporządzania aplikacji o środki Funduszu

Spójności i Funduszy Strukturalnych, w tym stanowiące załączniki do wniosku o środki z tych funduszy na zadania ochrony środowiska, prace naukowo-badawcze realizowane w ramach projektów międzynarodowych)

Monitoring środowiska (monitoring środowiska wynikający z „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2007 – 2009”, opracowanie informacji o stanie środowiska, upowszechnianie informacji o stanie środowiska, tworzenie baz danych o zanieczyszczeniach.

Wspomaganie systemu kontroli wnoszenia opłat za korzystanie z środowiska (system kontroli wnoszenia przewidzianych ustawą opłat za korzystanie ze środowiska, w szczególności tworzenia baz danych podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do ponoszenia opłat)

Profilaktyka zdrowotna Działalność profilaktyczna dla dzieci do lat 16, zagrożonych schorzeniami związanymi z zanieczyszczeniem środowiska (np. ołowicą, schorzeniami układu oddechowego, alergiami) zgodnie z zaleceniami odpowiednich, specjalistycznych placówek medycznych. Działalność profilaktyczna dla dzieci do lat 16, dotycząca chorób związanych z ogólnym obniżeniem odporności organizmu u dzieci chorych (udokumentowanej przez specjalistyczne placówki medyczne), bardziej podatnych na wpływ zanieczyszczonego środowiska. Działalność ogólnoprofilaktyczna dla dzieci z III klas szkół podstawowych, dzieci specjalnej troski ze szkół podstawowych specjalnych i gimnazjów specjalnych oraz dzieci specjalnej troski z oddziałów specjalnych i klas integracyjnych w szkołach podstawowych i gimnazjach ogólnodostępnych, realizowana w trakcie wyjazdów śródrocznych na tzw. „zielone szkoły”. Działalność ogólnoprofilaktyczna o zasięgu wojewódzkim i regionalnym (realizowana przez jednostki statutowo uprawnione do realizacji profilaktyki zdrowotnej dzieci) w okresie wakacji i ferii zimowych dla dzieci ze szkół podstawowych, (także szkół podstawowych specjalnych) i gimnazjów specjalnych.

Pierwszeństwo w dofinansowaniu mają zadania wspierane środkami Unii Europejskiej lub innymi środkami zagranicznymi oraz zadania zapisane odpowiednio w krajowych i wojewódzkich programach i planach, w szczególności z zakresu:

Gospodarki wodno-ściekowej:

- sieci wodociągowe i/lub kanalizacje zbiorcze zapewniające odpowiedni poziom jakości wody i/lub oczyszczania ścieków w kolejności: dla aglomeracji powyżej 100 000 RLM, od 15 000 do 100 000 RLM, od 2 000 do 15 000 RLM;
- obiekty i urządzenia zwiększające bezpieczeństwo przeciwpowodziowe;

Gospodarki odpadami:

- systemy gospodarki odpadami, realizowane w ramach projektów gospodarki odpadami, w kolejności dla aglomeracji: powyżej 200 000 mieszkańców lub w innych rejonach służących powyżej 200 000 grupie użytkowników, od 150 000 do 200 000 mieszkańców lub w innych rejonach służących od 150 000 do 200 000 grupie użytkowników, od 100 000 do 150 000 mieszkańców lub w innych rejonach służących od 100 000 do 150 000 grupie użytkowników;
- inwestycje na terenach, gdzie istniejące składowiska odpadów stwarzają zagrożenia dla wód podziemnych;

Ochrony powietrza:

- inwestycje ochronne w strefach, dla których został określony program ochrony powietrza;
- inwestycje ochronne na terenach, na których występują okresowe przekroczenia stężenia zanieczyszczeń, ze szczególnym uwzględnieniem niskiej emisji;
- przedsięwzięcia ochronne o charakterze ponadregionalnym;
- przedsięwzięcia ochronne związane z poważnymi awariami.

Wydatkowanie środków finansowych Funduszu następować będzie zgodnie z niżej przedstawioną hierarchią:

- Finansowanie projektów wynikające z zawartych umów w latach ubiegłych z konsekwencjami wypłat w latach 2005-2008, w tym zobowiązań z umów zawartych na dofinansowania projektów zatwierdzonych przez Fundusz ISPA,
- Wspomaganie projektów korzystających ze środków funduszy strukturalnych, przede wszystkim w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego,
- Dofinansowanie projektów ochrony środowiska równolegle dotowanych przez Fundusz Spójności,
- Wspieranie inwestycji pozwalających na osiągnięcie standardów ochrony środowiska oraz wypełnienie zobowiązań akcesyjnych, a wynikających z przyjętych programów i planów na szczeblu krajowym i wojewódzkim oraz gminnych,
- Dofinansowanie pozostałych zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej zgodnie z krajową i regionalną polityką ekologiczną.

Zasady działalności NFOŚiGW

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin: Ochrona powietrza, Ochrona wód i gospodarka wodna, Ochrona powierzchni ziemi, Ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo, Geologia i górnictwo, Edukacja ekologiczna, Państwowy Monitoring Środowiska, Programy międzydziedzinowe, nadzwyczajne zagrożenia Środowiska, ekspertyzy i prace badawcze.

Wnioskodawcami ubiegającymi się o środki finansowe z Narodowego Funduszu mogą być:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- przedsiębiorstwa,
- instytucje i urzędy,
- szkoły wyższe i uczelnie,
- jednostki organizacyjne ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia),
- administracja państwowa,
- osoby fizyczne.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania: finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki), finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia),

finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego). Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska ma bardzo istotne znaczenie dla ochrony środowiska i gospodarki kraju:

- finansuje ochronę środowiska,
- uruchamia środki innych inwestorów,
- stymuluje nowe inwestycje,
- wspomaga tworzenie nowych miejsc pracy,
- ważny dla zrównoważonego rozwoju.

Na podstawie: Polityki Ekologicznej Państwa, Programu Wykonawczego do Polityki Ekologicznej Państwa, Narodowego Programu Przygotowania do Członkostwa w Unii Europejskiej, Strategii Ekologicznej Integracji z Unią Europejską, zobowiązań międzynarodowych Polski, a także list przedsięwzięć priorytetowych wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zwanych dalej "wojewódzkimi funduszami" - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej planuje i realizuje dofinansowywanie przedsięwzięć, zgodnie z preferencjami według niżej wymienionych programów priorytetowych.

Jako priorytetowe traktuje się w szczególności te przedsięwzięcia, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej.

Priorytetowe cele NFOŚiGW na lata 2007-2013 to:

- Ochrona wód i gospodarka wodna: gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM, gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach od 2 tys. RLM do 15 tys. RLM – działanie współfinansowane z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, Gospodarka wodno-ściekowa w przedsiębiorstwach, Przedsięwzięcia finansowane z subfunduszu gospodarka wodna, Wspieranie ekologicznych form transportu wodnego w ramach Funduszu Żeglugowego,
- Ochrona powierzchni ziemi, gospodarowanie odpadami i zasobami: Ochrona powierzchni ziemi i wód poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów, ich zagospodarowanie oraz rekultywację terenów zdegradowanych, Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalni i ich wzbogacania, ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko procesów likwidacji zakładów górniczych oraz stabilizacja osuwisk, Finansowanie potrzeb geologii w zakresie poznania budowy geologicznej kraju oraz w zakresie gospodarki zasobami złóż kopalni i wód podziemnych,
- Bezpieczeństwo ekologiczne: Zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom, Monitoring środowiska, Budowa szczególnie ważnych obiektów hydrotechnicznych – inwestycje wskazane przez Ministra Środowiska/ Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej,
- Ochrona powietrza: Podwyższenie sprawności wytwarzania, przemysłu, dystrybucji i użytkowania energii, Wzrost wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw, ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem poprzez zapobieganie i ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz oszczędzanie surowców i energii, Zastosowanie technologii zapewniających czystsza i energooszczędną produkcję, Zapobieganie i ograniczenie negatywnego oddziaływania hałasu na środowisko, Finansowanie funkcjonowania systemu handlu uprawnieniami do emisji, w tym prowadzenie Krajowego Rejestru Uprawnień do Emisji i realizację zadań Krajowego Administratora Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji oraz zadań dotyczących monitorowania wielkości emisji substancji objętych tym systemem,
- Ochrona przyrody i krajobrazu oraz kształtowanie postaw ekologicznych (na zasadzie konkursów): Ochrona przyrody i krajobrazu oraz kształtowanie postaw ekologicznych, Wspieranie działań w zakresie zwiększenia lesistości kraju i ochrony zasobów leśnych, Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających ochronie środowiska, w tym różnorodności biologicznej, Wspieranie edukacji dla

zrównoważonego rozwoju, Wspieranie działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej dzieci z obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska, Wspieranie działalności pozarządowych organizacji ekologicznych,

- Pozostałe programy: Wspieranie przedsięwzięć finansowanych z Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Wspieranie działalności badawczej, eksperckiej na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, Realizacja przedsięwzięć, które uzyskały dofinansowanie ze środków Funduszu Spójności do końca 2006 roku, Inne zadania zgłoszone przez Ministra Środowiska.

Instrumenty finansowe w rolnictwie powiatu raciborskiego

Kredytowanie modernizacji rolnictwa w Powiecie Raciborskim odbywa się za pośrednictwem: Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. Oddział Racibórz, Banków Spółdzielczych Racibórz oraz Krzyżanowice, Banku PKO SA oraz ING Bank Śląski.

Dodatkowym źródłem finansowania rolnictwa związanym z członkostwem Polski w Unii Europejskiej są dopłaty bezpośrednie. Szczegółowe informacje na temat dopłat bezpośrednich jak również innych programów pomocowych, które są i będą realizowane za pośrednictwem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa znajdują się w załączniku przygotowanym przez Biuro Powiatowe ARiMR w Raciborzu.

Instrumenty finansowe inwestycji własnych powiatu raciborskiego

L.p.	Nazwa zadania	Wykonawca	ogólny koszt zadania	kwota przeznaczona na ochronę środowiska
2003				
1.	"Ocieplenie wewnętrznych przegród poziomych (stropy dachy, stropodachy) w ZSO przy ul. Kasprowicza 11 w Raciborzu"	Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego i Usług "MAL" ul. Jasna 8 44-100 Gliwice	135 205,93	135 205,93
2.	"Wymiana wewnętrznej instalacji c.o. w ZSO przy ul. Kasprowicza 11 w Raciborzu"	Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe "KAR-DAR" sp. z o.o. ul. Pszczyńska 44, 44-100 Gliwice	130 604,49	130 604,49
3.	"Wymiana istniejącej stolarki okiennej o powierzchni 664 m ² w ZSO przy ul. Kasprowicza 11 w Raciborzu"	Zakład Rewmontowo Budowlany Danuta Kampka ul. Mikołowska 1 w Raciborzu	486 141,16	486 141,16
4.	"Kompleksowa wymiana źródła ciepła oraz wymiana wewnętrznej instalacji c.o. w ZSOMS im. Janusza Kusocińskiego przy ul.	Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe "KAR-DAR" sp. z o.o. ul. Pszczyńska 44, 44-100 Gliwice	343 636,04	343 636,04

	Kozileskiej 19 w Raciborzu"			
5.	"Kompleksowa modernizacja źródła ciepła wraz z termomodernizacją przegród zewnętrznych i wymianą stolarki w ZSM im. A. Bożka przy ul. Zamkowej 1 w Raciborzu" - termomodernizacja przegród zewnętrznych i wymiana stolarki	Zakład Rewmontowo Budowlany Danuta Kampka ul. Mikołowska 1 w Raciborzu	678 914,49	678 914,49
6.	"Kompleksowa modernizacja źródła ciepła wraz z termomodernizacją przegród zewnętrznych i wymianą stolarki w ZSM im. A. Bożka przy ul. Zamkowej 1 w Raciborzu" - kompleksowa modernizacja źródła ciepła	Usługi Ciepłownicze i Remontowe Jan Krzemiński ul. Rudzka 103 Racibórz	451 119,42	451 119,42
ogółem kwota		2 225 621,53	2 225 621,53	
2004				
1.	"Adaptacja poddasza bud. "A" na sale dydaktyczne ZSOMS w Raciborzu ul. Kozielska 19 z wy. branż : c.o., wod, kan, elektrycznych i informatycznych"	P.B.U.H. BUDMED sp. z o.o. ul. Chopina 16 Racibórz	212 502,88	1 595,53
ogółem kwota		212 502,88	1 595,53	
2005				
1.	"Termomodernizacja obiektów szkoły i Sali gimnastycznej, modernizacja Sali gimnastycznej wraz z zapleczem oraz kotłowni i instalacji c.o. w ZSB w Raciborzu przy ul. Wileńskiej 6"	Przedsiębiorstwo Wileobranżowe ROBPOL Jan Nowak Aleja Legionów 96 A 18-400 Łomża	249 854,54	249 854,54

2.	"Termomodernizacja obiektów szkoły i Sali gimnastycznej, modernizacja Sali gimnastycznej wraz z zapleczem oraz kotłowni i instalacji c.o. w ZSB w Raciborzu przy ul. Wileńskiej 6" - zadanie nr 1 wykonanie robót budowlanych	Z.R.B. "Kampka" Danuta Kampka Grzegorz Kampka ul. Mikołowska 1 w Raciborzu	651 400,50	651 400,50
3.	"Wymiana stolarki okiennej wraz z dociepleniem elewacji frontowej i południowo-zachodniej bud. Starostwa Powiatowego w Raciborzu przy ul. Klasztornej 6 oraz wykonanie parkingu dla samochodów do 10 miejsc postojowych włącznie, od strony południowo-zachodniej budynku"	Firma Remontowo-Budowlana "S. JAN - BUD" Jan Szczotka ul. Ocicka 39/6 Racibórz	136 381,09	119 330,94
4.	"Zmiana sposobu użytkowania oraz przebudowa budynku internatu na cele administracji publicznej wraz termomodernizacją i wymianą instalacji c.o. oraz adaptacja piwnicy dla potrzeb poboru wojskowego w Raciborzu pl. Okrzei 4"	P.B.U.H. BUDMED sp. z o.o. ul. Chopina 16 Racibórz	1 474 692,54	397 444,00
Ogółem kwota			2 512 328,67	1 418 029,98
2006				
1.	"Pozostała wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w budynkach A i B ZSOMS przy ul. Kozielskiej 19 w Raciborzu"	Firma Remontowo-Budowlana "S. JAN - BUD" Jan Szczotka ul. Ocicka 39/6 Racibórz	192 465,63	192 465,63
2.	"Termoizolacja oraz wymiana c.o. i kotłowni w budynku PPP w Raciborzu"	Usługi Ciepłownicze i Remontowe Jan Krzemiński ul. Rudzka 103 Racibórz	63 641,69	63 641,69
3.	"Termoizolacja oraz wymiana c.o. i kotłowni w budynku PPP w Raciborzu" - zadanie nr 1 wykonanie robót budowlanych towarzyszących	Przedsiębiorstwo Budowlane mgr inż. W. Górski ul. Cecylii Racibórz	221 088,46	202 568,39

4.	"Modernizacja instalacji c.o. i źródła ciepła w ZSZ przy ul. Wileńskiej 8 w Raciborzu"	Energosystem Rybnik sp. z o.o. ul. Jankowicka 23/25 Rybnik	112 360,75	112 360,75
5.	"Zwiększenie dostępności komunikacyjnej przejścia granicznego Silherovice - Chałupki. Modernizacja drogi powiatowej nr S 3532"	Zakład Brukarski Remigiusz Trawiński ul. Solna 25 Racibórz	1 494 106,48	572 890,36
6.	"Termoizolacja i częściowa wymiana stolarki okiennej budynku głównego w ZSO nr 2 przy ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 3 w Raciborzu"	Firma Remontowo-Budowlana "S. JAN - BUD" Jan Szczotka ul. Ocicka 39/6 Racibórz	232 509,08	203 387,24
7.	"Termoizolacja budynku szkoły - modernizacja instalacji c.o. i źródła ciepła oraz docieplenie ostatniej kondygnacji w ZSZ w Raciborzu przy ul. Wileńskiej 8 " - zadanie nr 1 - wykonanie robót budowlanych	P.B.U.H. BUDMED sp. z o.o. ul. Chopina 16 Racibórz	142 303,35	142 303,35
8.	"Termomodernizacja oraz wymiana stolarki w Specjalnym Ośrodku Szkolno - Wychowawczym przy ul. Szkolnej 2 w Rudach"	Firma Remontowo-Budowlana "S. JAN - BUD" Jan Szczotka ul. Ocicka 39/6 Racibórz	188 903,92	188 903,92
9.	"Wymiana stolarki okiennej, docieplenie elewacji wschodniej i północnej wraz z robotami towarzyszącymi budynku Starostwa Powiatowego w Raciborzu przy ul. Klasztornej 6"	Firma Remontowo-Budowlana "S. JAN - BUD" Jan Szczotka ul. Ocicka 39/6 Racibórz	102 278,87	102 278,87
10.	"Remont i modernizacja budynku krytej pływalni ZSOMS przy ul. Kozielskiej 19 w Raciborzu - zakres wymiany stolarki i sufitów podwieszanych"	Firma "SOLAN" Elżbieta Wysocka ul. Pomikowa 8/15 Racibórz	57 318,77	43 270,80
11.	"Termoizolacja Sali gimnastycznej w ZSE przy ul. Gimnazjalnej 3 w Raciborzu"	P.B.U.H. BUDMED sp. z o.o. ul. Chopina 16 Racibórz	110 830,71	110 830,71
12.	"Udrożnienie kanalizacji deszczowej wraz z robotami towarzyszącymi w budynku Starostwa Powiatowego przy Pl. Okrzei 4 w Raciborzu"	INSTALATORSTWO SANITARNE "WOD - RUR" Marian Glenc ul. Dąbrowszczaków 1 Racibórz	2 212,40	2 212,40

		ogółem kwota	2 920 020,11	1 937 114,11
2007				
1.	"Modernizacja źródła ciepła i instalacji wewnętrznej c.o. wraz z Termomodernizacją budynków w ZSE w Raciborzu przy ul. Gimnazjalnej 3 - zadanie nr 1 roboty sanitarne"	Usługi Ciepłownicze i Remontowe Jan Krzemiński ul. Rudzka 103 Racibórz	325 944,50	325 944,50
2.	"Termoizolacja wraz z wymianą stolarki okiennej w ZSO nr 2 w Raciborzu przy ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 3"	Przedsiębiorstwo Usługowe BORBUD sp. z o.o. ul. Wodna 21 Racibórz	452 106,66	452 106,66
3.	"Modernizacja źródła ciepła i instalacji wewnętrznej c.o. wraz z Termomodernizacją budynków w ZSE w Raciborzu przy ul. Gimnazjalnej 3 - zadanie nr 2 roboty budowlane"	P.B.U.H. BUDMED sp. z o.o. ul. Chopina 16 Racibórz	602 233,70	602 233,70
4.	"Remont kanalizacji na obiektach ZSZ przy ul. Wileńskiej 8 w Raciborzu" - I etap	Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. z siedzibą w Raciborzu ul. 1-go Maja 8	6 466,00	6 466,00
5.	"Wykonanie i wymiana 10 szt. okien i parapetów zewnętrznych w ZSOMS przy ul. Kozielskiej 19 w Raciborzu"	Dariusz Płoński P.H.U. KLINEX oś. Orłowiec 63/1 44-280 Rydułtowy	5 498,97	5 498,97
ogółem kwota			1 392 249,83	1 392 249,83
Łącznie			9 262 723,02	6 974 610,98

7.2.3. Instrumenty społeczne

Instrumenty społeczne polegają na współpracy samorządu ze społeczeństwem, przede wszystkim w uczestniczeniu społeczeństwa w konsultacjach prowadzących do podejmowania decyzji w procesie zarządzania środowiskiem i wspólnym planowaniu lokalnej polityki ekologicznej; ocenie i monitorowaniu skutków prowadzonej polityki ekologicznej; prowadzeniu edukacji ekologicznej, włączeniu przedsiębiorców w realizację polityki ekologicznej – budowanie partnerstwa.

Wśród instrumentów społecznych wyróżnić należy współdziałanie, które służy uzgodnieniom i usprawnieniom instytucjonalnym.

Uzgodnienia i usprawnienia instytucjonalne są ważnym elementem skutecznego zarządzania realizującego zasady zrównoważonego rozwoju. Instrumenty społeczne można podzielić na następujące grupy:

a) Narzędzia dla usprawniania współpracy i budowania partnerstwa, tzw. "uczenie się poprzez działanie". Wśród nich istnieje podział na dwie kategorie wewnętrzne:

- pierwsza dotyczy działań samorządów,
- druga polega na budowaniu powiązań między władzami samorządowymi a społeczeństwem.

W pierwszej narzędziami są:

- doksztalcanie profesjonalne i systemy szkoleń,
- interdyscyplinarny model pracy,
- współpraca i partnerstwo w systemach sieciowych.

W drugiej:

- udział społeczeństwa w zarządzaniu poprzez systemy konsultacji i debat publicznych
- wprowadzanie mechanizmów, tzw. budowania świadomości (kampanie edukacyjne).

b) Narzędzia dla formułowania, integrowania i wdrażania polityk środowiskowych:

- środowiskowe porozumienia, karty, deklaracje, statuty
- strategie i plany działań
- systemy zarządzania środowiskiem
- ocena wpływu na środowisko
- ocena strategii środowiskowych.

c) Narzędzia włączające mechanizmy rynkowe w realizację zrównoważonego rozwoju:

- opłaty, podatki, grzywny (na rzecz środowiska),
- regulacje cenowe
- regulacje użytkowania
- ocena inwestycji
- środowiskowe zalecenia dla budżetowania
- kryteria środowiskowe w procedurach przetargowych.

d) Narzędzia dla pomiaru, oceny i monitorowania skutków rozwoju zrównoważonego:

- wskaźniki równowagi środowiskowej
- ustalenie wyraźnych celów operacyjnych
- monitorowanie skuteczności procesów zarządzania.

Działania edukacyjne realizowane są w różnych formach i na różnych poziomach, począwszy od szkół wszystkich stopni a skończywszy na tematycznych szkoleniach adresowanych do poszczególnych grup zawodowych i organizacji. Działalność ta prowadzona jest od wielu lat, lecz ciągle wymaga dalszego poszerzania sposobów aktywizacji społeczeństwa oraz szkolenia coraz to innych grup zawodowych i społecznych. W szczególności powinny być organizowane szkolenia dla:

- pracowników administracji rządowej i samorządowej,
- samorządów mieszkańców,
- nauczycieli szkół wszystkich szczebli,
- członków organizacji pozarządowych,

- dziennikarzy,
- dyrekcji i kadry zakładów produkcyjnych.

Kluczowym elementem w problematyce ochrony środowiska jest zwiększanie świadomości społecznej.

Czynnikami decydującymi o zwiększeniu świadomości społecznej jest realizacja edukacji ekologicznej, rzetelna informacja o stanie środowiska i działania na rzecz jego ochrony oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem. Komunikacja społeczna coraz częściej nabiera form zinstytucjonalizowanych.

Z jednej strony jest to tworzenie biur komunikacji społecznej w urzędach, z drugiej strony podpisywanie formalnych deklaracji współpracy z organizacjami społecznymi i wspieranie ich działań poprzez np. wprowadzanie przedstawicieli organizacji do różnego rodzaju ciał opiniotwórczo doradczych, organizowanie regularnych spotkań z organizacjami, itp.

Im szerszy jest zakres strategii / programu i związanych z nią działań, tym więcej jest grup i osób, które mogą wpłynąć na proces opracowywania i wdrażania strategii / programu: od sposobu i jakości komunikowania się z nimi zależą wspólnie wypracowane cele i ich realizacja.

W *Prawie ochrony środowiska* uregulowany również został dostęp do informacji o środowisku, udział społeczeństwa w postępowaniach w sprawie ocen oddziaływania na środowisko i w działaniach dotyczących ochrony środowiska.

Jawność informacji o środowisku jest czynnikiem sprzyjającym jego ochronie. Zależność pomiędzy stanem środowiska a stanem zdrowia człowieka jest oczywista. Wobec tego znajomość stanu środowiska pozwala na identyfikację ewentualnych zagrożeń oraz podejmowanie działań ochronnych. Istotnym faktem jest poddanie kontroli społecznej rozstrzygnięć organów państwa dotyczących ochrony środowiska.

Obecny podział kompetencji nakłada na instytucje rządowe i samorządowe obowiązek wzajemnego informowania się i uzgadniania. Obowiązek ten dotyczy w pierwszej kolejności wymiany informacji między przedstawicielami różnych szczebli samorządu i rządowych organizacji ochrony środowiska.

Ustawa - Prawo ochrony środowiska, podobnie jak i poprzednio ustawa o dostępie z 9 listopada 2000 roku, nie przewiduje żadnych ograniczeń w korzystaniu z prawa dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, a dostęp do informacji nie jest uzależniony od uczestnictwa w żadnym konkretnym postępowaniu i posiadania jakiegokolwiek interesu w sprawie.

Szeroko pojęta komunikacja może służyć:

wymianie informacji roboczej z innymi osobami pracującymi nad tym samym tematem, wspieraniu procesu, np. przekazywaniu określonych informacji politykom, sponsorom czy decydom, wciąganiu stron do współpracy, np. budowaniu zainteresowania dzięki rzetelnej i ciekawie podanej informacji, wymiana zdań z osobami o postawie (początkowo) krytycznej, wyjaśnianie stanowisk, zapobieganiu zakłóceniom procesu (np. blokowaniu realizacji) poprzez wciągnięcie wszystkich zainteresowanych stron "otwartego planowania" w proces opracowywania strategii / programu promocji strategii / programu (m.in. promocja sukcesu). Ponadto świadomość inwestora o istnieniu jawności informacji o środowisku motywuje do podjęcia zabiegów ochronnych w przypadku negatywnego wpływu jego działalności na środowisko.

Wciągnięcie potencjalnych oponentów w szukanie rozwiązań we wczesnym stadium procesu planowania znacznie zmniejsza ryzyko odwołań i protestów w fazie realizacji, gdy każdy dzień zwłoki jest znacznie droższy, a odwołania na drodze sądowej powodują zwłokę trudną do oszacowania.

Profesjonalna wymiana informacji to okazja do zaprezentowania pozytywnej postawy grupy zarządzającej procesem, a otwartość w komunikacji wskazuje na mocną pozycję tego, kto ją prowadzi.

Wymiana informacji działa jak system "wczesnego ostrzegania" i zmniejsza ryzyko wystąpienia nieoczekiwanych zakłóceń, o których nie dowiemy się na czas, gdy poszczególne strony będą milczeć.

Intensywna wymiana informacji, wciąganie do dyskusji sprzymierzeńców i oponentów, organizowanie akcji informacyjnych, itp. opóźnia wprowadzenie działania w początkach procesu, ale w ostatecznym rozrachunku chroni przed opóźnieniami i nieoczekiwanymi problemami w fazie realizacji projektu. Petycje i protesty oparte o rzetelną wiedzę i świadomość ekologiczną mogą być traktowane jako instrument, przy pomocy którego zwrócona zostanie uwaga na inwestycje stanowiące poważne zagrożenie dla środowiska, na etapie ich uzgadniania.

Władze powiatu zdają sobie sprawę z faktu, że dobra komunikacja z różnymi partnerami włączonymi w zagadnienie ochrony środowiska i rozwoju społeczno-gospodarczego (grupami zadaniowymi) jest podstawą dobrej ich współpracy, prowadzącej do większego zaangażowania w realizację polityki ochrony środowiska.

Współdziałanie jest niezbędnym instrumentem w przypadku konieczności uczestniczenia kilku podmiotów w finansowaniu przedsięwzięcia ujętego w programie ochrony środowiska. Jest to jednocześnie najlepszy przykład partnerstwa, także publiczno-prywatnego w celu np. wykonania tzw. montażu finansowego. Uczestnictwo prywatnych właścicieli działek (np. w przypadku budowy systemu kanalizacji) wymaga zastosowania rozwiązań prawnych umożliwiających uczestnictwo grupy prywatnych podmiotów fizycznych jako partnera dla innych podmiotów prawnych. Takie rozwiązania w postaci np. utworzenia komitetu budowy, mogą także umożliwić formalne przekazywanie dofinansowania grupie prywatnych właścicieli ze strony podmiotu dysponującego środkami na realizację przedsięwzięcia np. w rodzaju przydomowych oczyszczalni ścieków.

Podobne rozwiązanie może być przyjęte w przypadku wspomaganie przedsięwzięć związanych ze zmianą nośnika energii w systemach ogrzewania w domach mieszkalnych.

Współdziałanie w ramach gospodarki wodno-ściekowej czy gospodarki odpadami będzie polegało na uzgodnieniach dotyczących finansowania i organizacji działań w tym zakresie. Szczególnie istotne będzie działanie w porozumieniu w przypadku współfinansowania przedsięwzięć oraz korzystania z funduszy UE. Stosowne porozumienia (być może o charakterze stowarzyszenia) należy poczynić wcześniej z uwagi na wymagania proceduralne w przypadku aplikacji o fundusze w UE (np. Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry w Raciborzu).

Powiat raciborski współpracuje z poszczególnymi gminami, przemysłem i organizacjami publicznymi, dla osiągnięcia lepszego poziomu ochrony środowiska. Konwencjonalne podejście do kształtowania polityki ochrony środowiska (system nakazowo-kontrolny z wykorzystaniem instrumentów regulacyjnych i bodźców ekonomicznych) jest wciąż dominujące; przemysł musi spełniać normy i uiszczać opłaty ustanowione przez rząd, a przeważającymi technikami ochronnymi są technologie "końca rury", np. utylizacja odpadów.

Korzystne uzupełnienie stanu obecnego w zakresie efektywnego zarządzania środowiskiem powinno stanowić komplementarne podejście bazujące na współpracy, z zaangażowaniem "grup zadaniowych i docelowych". Kooperatywne kształtowanie polityki ochrony środowiska jest efektywniejsze dla np.

zrównoważonego rozwoju przemysłu, niż tradycyjne regulacje nakazowo-kontrolne. Wynika to z lepszego wykorzystania potencjału zaangażowanej tu strony przemysłowej.

Podstawowe znaczenie w realizacji Programu Ochrony Środowiska oraz jego aktualizacji jest gwarantowane prawo i dostęp do informacji o środowisku. Poziom stan świadomości społecznej i gotowość społeczeństwa do uczestniczenia w realizacji programu np. poprzez przeprowadzoną ankietyzację mieszkańców gospodarstw domowych powiatu, świadczy o zainteresowaniu problemem.

Istotnym elementem spośród instrumentów ochrony środowiska są negocjacje – metoda na przygotowywanie i podejmowanie demokratycznych decyzji. Tak np. negocjacje to podstawa tworzenia ustaleń zagospodarowania przestrzennego, ustalanie lokalizacji inwestycji itp.

Rozwiązywanie problemów i osiągnięcie kompromisów pomiędzy podmiotami gospodarczymi oraz instytucjami i organizacjami to efekty stosowania instrumentów społecznych. Porozumienia takie wyraża wolę podejmowania wspólnych działań, które pozwolą na skuteczne i efektywne wdrażanie założeń programu.

7.2.4. Instrumenty strukturalne

Instrumenty społeczne wspomagają realizację programu ochrony środowiska.

Instrumenty strukturalne rozumiane są jako narzędzia dla formułowania, integrowania i wdrażania polityk środowiskowych. Są to przede wszystkim strategie i programy wdrożeniowe oraz systemy zarządzania środowiskowego.

Program ochrony środowiska dla powiatu raciborskiego w raz z jego przedmiotowa aktualizacją jest zarówno planem polityki ochrony środowiska do 2015 roku, jak i programem wdrożeniowym.

Należy jednak zaznaczyć, że program ochrony środowiska jest programem, który z jednej strony uwzględnia kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki i ich konsekwencje dla środowiska, a z drugiej strony wytycza pewne ramy tego rozwoju.

Natomiast jego aktualizacja obrazuje wszystkie zaplanowane osiągnięcia w każdej z dziedzin ochrony środowiska. Oznacza to, że działania realizowane np. w przemyśle czy rolnictwie muszą być brane pod uwagę w programie ochrony środowiska i jednocześnie ochrona środowiska wymaga podejmowania pewnych działań w poszczególnych dziedzinach gospodarki i codziennego bytowania mieszkańców województwa. W przedmiotowej aktualizacji dokonano podsumowania dotychczasowych przedsięwzięć oraz przedstawiono zaplanowane do wykonania działania na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego powiatu.

Również plan gospodarki odpadami wraz z jego aktualizacją jest planem strategicznym i wdrożeniowym. Podaje on osiągnięte wyniki, a zarazem przedstawia projektowany system gospodarowania odpadami, także rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć oraz harmonogram uruchamiania środków finansowych i ich źródeł.

Systemy zarządzania środowiskowego.

Od zakładów przemysłowych, które nadal są źródłem poważnych zagrożeń dla środowiska, oczekuje się zwiększonej aktywności na rzecz jego ochrony. Ochrona ta nie może sprowadzać się tylko do naprawy już zaistniałych szkód i spełniania wymogów zdefiniowanych w pozwoleniach na korzystanie ze środowiska. Konieczne staje się przede wszystkim zapobieganie powstawaniu negatywnych oddziaływań czy szkód w środowisku. Działania na rzecz ochrony środowiska wymuszane były przez czynniki zewnętrzne: społeczeństwo, przepisy prawne, administrację publiczną zajmującą się ochroną środowiska, a także międzynarodowe otoczenie.

Koncepcja zrównoważonego rozwoju stwarza podstawę do zmiany nastawienia przedsiębiorców do ochrony środowiska, polegające na samodzielnym definiowaniu problemów i szukaniu (z wyprzedzeniem) środków zaradczych. Stąd powstała koncepcja zarządzania środowiskowego. Wspieranie przedsiębiorców w osiąganiu najkorzystniejszych ze względu na ochronę środowiska rozwiązań.

Cechą zarządzania środowiskowego jest włączenie środowiska i jego ochrony do celów strategicznych firmy i przypisanie tych zagadnień do kompetencji zarządu firmy. Idea ta jest realizowana poprzez wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem (systemy sformalizowane - np. normy ISO 14 000 EMAS, lub niesformalizowane - np. Program Czystszej Produkcji. Powinny być prowadzone działania inspirujące firmy do starań o wprowadzenie systemu zarządzania środowiskowego, wskazujące na niewątpliwie korzyści wynikające z jego wprowadzenia.

W późniejszym etapie należy poszukiwać sposobu jak włączyć system zarządzanie środowiskowego w pozwolenia wydawane przez Wojewodę lub Starostę dla zakładów zlokalizowanych w powiecie raciborskim. Takie podejście jest zgodne z polityką Unii Europejskiej, która poleca systemy zarządzania środowiskowego jako wyraz własnej odpowiedzialności przemysłu za sprawy środowiskowe.

Zakłady przemysłowe powiatu raciborskiego wdrożyły, bądź są na etapie wdrażania systemu zarządzania środowiskowego.

ROLNICZA SPÓŁDZIELNIA PRODUKCYJNA W CYPRZANOWIE:

Na kurnikach Zakład wdraża system HACCAP

WODY BORUCIN S.A.

Jest wdrożony i certyfikowany system zarządzania jakością HACCP

Jednostka certyfikująca – DEKRA

PRZEDSIĘBIORSTWO KOMUNALNE SP.ZO.O w Raciborzu

Przedsiębiorstwo jest objęte Gminnym Systemem Zarządzania Środowiskowego ISO 14001

MIEJSKIE SKŁADOWISKO ODPADÓW w Raciborzu

Jednostka jest objęta Gminnym systemem Zarządzania Środowiskowego wg normy PN-EN ISO 14001

„EKO-OKNA” SP.ZO.O w Raciborzu

W przedsiębiorstwie Produkcyjnym „EKO-OKNA” Sp.z o.o. jest wdrożony system zarządzania jakością ISO 9001.

„SILVEST” S.A. Zakład Produkcji Cukierniczej w Nędzy

Zakład Produkcji Cukierniczej „SILVEST” S.A. w Nędzy obecnie jest na etapie wdrażania systemu zarządzania jakością.

„EMA-BRZEZIE” SP.ZO.O

System Zarządzania Jakością jest wdrożony i certyfikowany.

RACIBORSKA SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA

Zakład posiada wdrożony system ISO 22 000 dot. jakości produkcji.

Z.P.H.U.- „BETRA” SP.ZO.O

Zakład jest w trakcie wdrażania systemu ISO 9001

**Produkcja Wyrobów Betonowych „AWBUD” Spółka Akcyjna, Zakład Produkcyjny
Nr 3 w Roszkowie**

Zakład obecnie jest na etapie wdrażania Systemu Zarządzania Jakością ISO 9001
(prawdopodobne uzyskanie certyfikatu w dniu 22.04.2008)

Fabryka obrabiarek „RAFAMET” Spółka akcyjna

W RAFAMET S.A. jest wdrożony System Zarządzania Jakością ISO 9001:2000

„ELBAR-KATOWICE” SP.ZO.O Oddział CARBON w Raciborzu

Zakład posiada Certyfikat ISO 9001:2000 – Zarządzanie Jakością.

SGL CARBON POLSKA S.A. – Zakład Racibórz

W Zakładzie jest od 1994 r. wdrożony System Zarządzania Jakością zgodnie z normą ISO 9001:2000
certyfikowany przez niemiecką firmę DQS.

SGL CARBON POLSKA S.A. posiada wdrożony Wewnętrzny System Kontroli
certyfikowany przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji w Warszawie,
2006/2007 r. – Najlepszy pracodawca w Polsce i Europie Środkowej.

Z.P.M. MAXPOL Sp. Z o. o,

System ISO 2200:2005 - System Zarządzania Bezpieczeństwem Żywności , ISO 9001:2000 - System
Zarządzania Jakością oraz wiele różnych nagród między innymi:

- Orzeł Agrobiznesu 2006,
- Polskie Godło Promocyjne Teraz Polska,
- 5 złotych medali zdobytych w Mannheim oraz Puchar Narodów,
- Regionalny Znak Jakości w Branży Spożywczej,
- Puchar Prezesa Katowickiej Izby Rzemieślniczej,
- Miano Firmy z jakością w projekcie Polsko-Szwajcarskim,
- Tytuł Firma Bliska Środowisku edycja 2006r.

HENKEL POLSKA

Zakład posiada wdrożony Zintegrowany System Zarządzania wg norm :

- PN-EN ISO 9001 : 2001
- PN – N 18001 : 1999
- PN – EN ISO 14001 : 1998

Zakład uczestniczy w programie „Odpowiedzialność i Troska” / międzynarodowy program branży
chemicznej dla ochrony środowiska /.

RAFAKO

W zakładzie wdrożony jest Zintegrowany System Zarządzania oparty normach PN-EN ISO
9001:2000, PN-EN 14001:2005 oraz Rozporządzeniu (WE) Nr 761/2001 (system ekozarządzania i audytu
EMAS).

Ważniejsze wyróżnienia i nagrody:

- Technologia godna polecenia w Konkursie Ekologicznym „Przyjaźni Środowisku” (metoda mokra wapienna).
- Śląska Nagroda Jakości [3 edycja] w kategorii dużych przedsiębiorstw produkcyjnych.
- Polska Nagroda Jakości [7edycja] w kategorii dużych przedsiębiorstw produkcyjnych.
- Nagroda Ministra Gospodarki: „Mister Eksportu 2001” za kotły wodnorurkowe i elementy kotłów.

7.3. Monitoring jakości środowiska

Monitoring ekologiczny, zwany zamiennie monitoringiem biologicznym był realizowany przez Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych. Jego wyniki, oceniając wpływ poszczególnych uwarunkowań środowiskowych na wzrost i zmianę wegetacji roślin, stanowił niejako połączenie innych programów monitoringowych.

Efektom monitoringu jest wykonywanie kontroli, zbieranie wyników badań różnych elementów środowiska.

Działania podejmowane w tym zakresie powinny obejmować między innymi badania zanieczyszczenia powietrza w modernizowanych węzłach komunikacyjnych i wytypowanych obszarach województwa oraz badania hałasu. Jeżeli chodzi o badania hałasu to powinny one obejmować badania hałasu emitowanego przez różne źródła. W zależności od skali zagrożenia realizowane będą badania w poszczególnych sieciach.

Sieć regionalna obejmować będzie badania wykonywane w zależności od potrzeb. Będą to pomiary hałasu emitowanego z dróg krajowych i wojewódzkich oraz linii kolejowych. Badania będą miały charakter fakultatywny i prowadzone będą w miejscach o szczególnym zagrożeniu, takich jak odcinki dróg o dużym natężeniu ruchu, drogi tranzytowe przebiegające w pobliżu zabudowań mieszkaniowych, linie kolejowe o dużej przepustowości.

Sieć lokalna obejmować będzie źródła przemysłowe i komunikacyjne. Pomiary akustyczne będą wykonywane obligatoryjnie dla miast powyżej 250 tys. mieszkańców (zgodnie z zapisem w II Polityce Ekologicznej Państwa) a następnie dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

W oparciu o mapy akustyczne powinny być przygotowane programy ograniczenia hałasu na obszarach intensywnej zabudowy. Biorąc pod uwagę powyższe, kontroling ekologiczny powinien obejmować badania zanieczyszczenia powietrza w modernizowanych węzłach komunikacyjnych w miastach regionu, pilotowe programy badań jakości powietrza na wytypowanych obszarach (osiedle, dzielnica) w związku ze zmianą systemów ogrzewania - określenie efektu ekologicznego realizacji programu ograniczenia niskiej emisji. (Przykład: poziom dotychczasowej jakości powietrza na osiedlu N - zmiana tej jakości w wyniku przejścia całej ludności na opalanie gazem, paliwem bezdymnym, czy energią elektryczną), badania hałasu wzdłuż budowanych autostrad, dróg szybkiego ruchu, dróg krajowych i wojewódzkich oraz linii kolejowych i hałasu powodowanego przez zakłady przemysłowe.

7.3.1. Upowszechnianie informacji o środowisku

Problematyka badań monitoringowych środowiska jest ściśle powiązana z zagadnieniami udostępniania społeczeństwu informacji o stanie środowiska i zachodzących w nim zmianach. Wynika to z przyjętej przez Polski Parlament ustawy o ocenach oddziaływania na środowisko i dostępie do informacji środowiskowych, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2001 roku, a z dniem

1 października została uchylona a jej przepisy zostały inkorporowane przez ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska.

Podjęte zostaną działania w celu stworzenia w urzędach administracji publicznej sprawnego systemu udostępniania i upowszechniania informacji, celem umożliwienia mieszkańcom udziału w ochronie środowiska. Maksymalnie będą wykorzystywane nowoczesne środki komunikowania się. W pierwszej kolejności rozszerzony zostanie zakres informacji dostępny na stronach internetowych ŚWIOŚ o dane dot. oceny stanu środowiska, a na stronach internetowych Urzędu Marszałkowskiego informacje nt. realizacji niniejszego programu. Wstępem może być umieszczenie streszczenia tego Programu, po jego przyjęciu Uchwałą Sejmiku Województwa, na stronie internetowej.

Zostaną podjęte działania zmierzające do udostępniania społeczeństwu danych poprzez elektroniczne bazy łatwo osiągalne poprzez publiczne sieci telekomunikacyjne. Istotną rolę będą pełniły pozarządowe organizacje ekologiczne prowadzące działalność informacyjną lub konsultacyjną dla społeczeństwa.

Intensyfikowane będą działania wynikające z "Narodowej strategii edukacji ekologicznej" oraz jej programu wykonawczego.

7.4. Struktura zarządzania środowiskiem

Struktura zarządzania środowiskiem określona w aktualizacji programu ochrony środowiska potwierdza strukturę wcześniej określoną w programie na lata 2004-2007. Dąży się nadal aby docelowo program ten utożsamiał się z systemem zarządzania środowiskiem w powiecie. Jest to jeden z najważniejszych celów postawionych przed zarządzającymi programem.

W dalszym ciągu zarządzanie środowiskiem opiera się na podstawowych zasadach polityki ekologicznej.

Dotychczasowy rozwój teorii i praktyki zarządzania ekologicznego wskazuje, że system zarządzania realizujący cele ekologiczne powinien opierać działania na następujących zasadach polityki ekologicznej:

- zasada prewencji (zapobiegania przyszłym problemom) i oszczędnego korzystania z zasobów naturalnych
- zasada likwidacji aktualnych problemów i zasada "zanieczyszczający płaci"
- zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi
- odpowiedzialność grup zadaniowych
- zasada regionalizmu
- zasada subsydiarności (pomocniczości)
- zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej
- zasada uspołecznienia polityki ochrony środowiska

Na przestrzeni lat zasady te stały się powszechnie akceptowane i stosowane nie tylko w krajach lepiej rozwiniętych ale i w Polsce. Jednocześnie podtrzymuje się założenia wynikające z istoty koncepcji zrównoważonego rozwoju:

- nieodnawialne zasoby środowiska powinny być wykorzystywane w takim zakresie, w jakim istnieje możliwość ich substytucyjnego kompensowania zasobami odnawialnymi,
- odnawialne zasoby środowiska powinny być wykorzystywane tylko w zakresie nie przekraczającym stopnia ich odnawialności,

- chłonność środowiska nie powinna być w żadnym zakresie przekroczona,
- różnorodność biologiczna środowiska nie powinna maleć.

Zarządzanie środowiskiem nadal odbywa się poprzez zarządzanie nim na każdym szczeblu. W powiecie zarządzanie dotyczy działań własnych (podejmowanych przez powiat) oraz działań poszczególnych gmin, ważnych w skali powiatu, a także jednostek organizacyjnych, obejmujących działania podejmowane przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska.

Rada Powiatu Raciborskiego jest organem stanowiącym i kontrolnym powiatu, wybieranym na 4-letnią kadencję w wyborach powszechnych i bezpośrednich. Rada działa na sesjach, poprzez swoje Komisje oraz przez Zarząd wykonujący jej uchwały. Zarząd i Komisje Rady pozostają pod kontrolą Rady, której składają sprawozdania ze swojej działalności. Do wewnętrznych jednostek organizacyjnych Rady należą: Przewodniczący, Wiceprzewodniczący, Komisja Rewizyjna, Komisje Stałe, wymienione w Statucie.

Zarząd powiatu raciborskiego jest organem wykonawczym powiatu w skład, którego wchodzi: Starosta jako jego przewodniczący, Wicestarosta i pozostali członkowie w liczbie 3 osób. Członkowie Zarządu mogą być wybrani również spoza składu Rady. Zarząd Powiatu wykonuje uchwały Rady i zadania powiatu określone przepisami prawa. Do zadań Zarządu należy w szczególności: przygotowywanie projektów uchwał Rady, wykonywanie uchwał Rady, gospodarowanie mieniem Powiatu, wykonywanie budżetu Powiatu, zatrudnianie i zwalnianie kierowników jednostek organizacyjnych Powiatu. W realizacji zadań Zarząd podlega wyłącznie Radzie. Zarząd wykonuje zadania Powiatu przy pomocy Starostwa Powiatowego oraz jednostek organizacyjnych Powiatu.

Starosta organizuje pracę Zarządu i Starostwa Powiatowego, kieruje bieżącymi sprawami Powiatu oraz reprezentuje Powiat na zewnątrz. W sprawach niecierpiących zwłoki, związanych z zagrożeniem interesu publicznego, zagrażających bezpośrednio zdrowiu i życiu oraz w sprawach mogących spowodować znaczne straty materialne, Starosta podejmuje niezbędne czynności należące do właściwości Zarządu. Starosta jest kierownikiem Starostwa Powiatowego, zwierzchnikiem służbowym pracowników Starostwa i kierowników jednostek organizacyjnych Powiatu oraz zwierzchnikiem powiatowych służb, inspekcji i straży. Starosta wydaje decyzje w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej należących do właściwości Powiatu, chyba że przepisy szczególne przewidują wydawanie decyzji przez Zarząd. Starosta może upoważnić na piśmie Wicestarostę, poszczególnych członków Zarządu, pracowników Starostwa, powiatowych służb, inspekcji i straży oraz kierowników jednostek organizacyjnych Powiatu, do wydawania w jego imieniu decyzji, o których mowa powyżej. Starosta może powoływać ekspertów i inne ciała doradcze oraz nawiązuje stosunek pracy ze Skarbnikiem Powiatu i Sekretarzem Powiatu.

Ponadto administracja publiczna województwa również w ramach swoich obowiązków i kompetencji realizuje zadania związane z zarządzaniem środowiskiem w powiecie.

Podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska kierują się głównie efektami ekonomicznymi i zasadami konkurencji rynkowej, a od niedawna liczą się także z głosami opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzanie środowiskiem odbywa się przez:

- dotrzymanie wymagań stawianych przez przepisy prawa,
- porządkowanie technologii i reżimów obsługi urządzeń,
- modernizację technologii,
- eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska,
- stałą kontrolę emisji zanieczyszczeń.

Instytucje działające w ramach administracji odpowiedzialnych za wykonywanie i egzekwowanie prawa mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska przez racjonalne planowanie przestrzenne, kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska, porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska.

Zarządy województw, powiatów i gmin sporządzają programy ochrony środowiska w celu realizacji polityki ekologicznej państwa.

Dokumenty dotyczące zagospodarowania przestrzennego sporządza się na wszystkich szczeblach, ale nie wszystkie mają jednakową moc prawną i rolę w całym systemie. Z punktu widzenia prawnego najmocniejszą pozycję w omawianej strukturze ma gmina, gdyż tylko miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uchwalane przez gminy, mają rangę obowiązującego powszechnie przepisu prawa. Oznacza to w uproszczeniu, że wszelkie programy, plany i strategie formułowane na różnych szczeblach mają tylko wtedy szansę realizacji, jeśli znajdują odzwierciedlenie w konkretnym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Samorząd powiatowy określa również strategię rozwoju powiatu, na którą składa się m.in. racjonalne korzystanie z zasobów przyrody oraz kształtowanie środowiska naturalnego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Ustawowy jest również obowiązek uchwalenia powiatowego programu ochrony środowiska.

7.5. Zarządzanie programem

7.5.1. Uczestnicy wdrażania programu

Zarządzanie powiatowym programem ochrony środowiska będzie wymagało wyodrębnienia struktury zarządzania tym programem od struktury zarządzania środowiskiem. Jednakże program ten powinien utożsamiać się z systemem zarządzania środowiskiem w powiecie, jest to jeden z najważniejszych celów postawionych przed zarządzającymi programem.

Istotnym dla realizacji programu jest uczestnictwo następujących grup w jego realizacji:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem – jednostki administracji rządowej, samorządowej, instytucje finansujące, instytuty naukowo-badawcze, organizacje pozarządowe, związki komunalne,
- podmioty realizujące zadania programu (gminy powiatu raciborskiego, zakłady przemysłowe, spółki prywatne lub publiczne, nadleśnictwo Rudy Raciborskie, Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach),
- Podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- Społeczność powiatu jako główny podmiot odbierający wyniki działań program.

Społeczność powiatu nawiązała nić współpracy podczas tworzenia niniejszej aktualizacji programu. Rozpowszechnione ankiety pozwoliły określić aktualny stan Środowiska w gospodarstwach domowych mieszkańców. Wskazaniem byłoby ponawianie ankietyzacji społeczeństwa podczas sporządzania raportów z realizacji programu oraz kolejnej aktualizacji programu. Ważnym elementem jest uspołecznienie procesu planowania, podejmowania decyzji, przejrzystości procedur włączających szerokie grono partnerów.

Jednakże najistotniejszym warunkiem prawidłowego wdrożenia programu jest stosowanie zasady współdziałania, wzajemnej wymiany informacji, otwartości i przejrzystości w stosunku do współuczestniczących w realizacji programu. Koniecznym jest również określenie możliwości rozłożenia środków i obowiązków na poszczególnych wykonawców programu. Włączanie do procesu realizacji zrównoważonego rozwoju szerokiego grona partnerów zapewnia jego akceptację i przyjmowanie odpowiedzialności tak za sukcesy jak i porażki. Bardzo istotne jest również, w trakcie wdrażania założonych celów, współdziałanie oraz partnerstwo wszystkich jednostek działających w tym zakresie. Dzięki współdziałaniu zostaną osiągnięte zwielowokrotnione efekty oraz skupione zostaną zasoby techniczne i finansowe. Korzystnym będzie również zaadoptowanie do warunków lokalnych rozwiązań i doświadczeń osiągniętych przez sąsiednie tereny, które zostały już zrestrukturyzowane lub są w trakcie procesu różnicowania i modernizowania swojej gospodarki. Takie partnerstwo i współpracę można rozszerzyć o działania na szczeblu województwa, kraju i międzynarodowym. Również członkostwo Polski w strukturach unijnych stanowi dodatkowy atut do nawiązywania współpracy międzynarodowej.

7.5.2. Struktura zarządzania programem

Podstawową zasadą realizacji programu ochrony środowiska powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia ochrony środowiska, świadome istnienia programu i swojego uczestnictwa w nim. Szansę na skuteczne wdrożenie Programu daje dobra organizacja zarządzania nim.

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na Zarządzie Powiatu, który składa Radzie Powiatu raporty z wykonywania Programu. Zarząd współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego oraz samorządami gminnymi, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Wojewoda (oraz podległe mu służby zespolone) dysponuje instrumentarium prawnym umożliwiającym reglamentowanie korzystania ze środowiska. Natomiast w dyspozycji Zarządu Województwa znajdują się instrumenty finansowe na realizację zadań programu (poprzez WFOŚiGW w Katowicach).

Ponadto Zarząd Powiatu współdziała z instytucjami administracji specjalnej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (IS, WIOŚ), prowadzą monitoring wód (RZGW).

Niezbędne jest nadzorowanie procesu wdrażania aktualizacji programu, zapoznawania się z okresowymi raportami nt. wykonania zadań i uzyskanych efektów ekologicznych. Ponadto konieczne jest uzyskanie płaszczyzny społecznego uzgadniania sposobu osiągnięcia celów Programu. Przedstawiciele różnych stron włączonych w realizację Programu będą mieli różne poglądy nt. realizacji celów Programu i konkretnych przedsięwzięć. Istnieje zatem potrzeba stworzenia obiektywnych warunków uzgadniania współpracy w realizacji zadań programu i udziału we wdrażaniu Programu.

Wypracowane procedury i strategie powinny po ustaleniu i weryfikacji stać się rutyną i podstawą zinstytucjonalizowanej współpracy pomiędzy partnerami różnych szczebli decyzyjnych i środowisk odpowiedzialnych za ostateczny wizerunek obszaru. Następuje uporządkowanie i uczytelnienie samego procesu planowania i zarządzania na tyle, że pewne działania stając się rutyną, powodują samoistne powtarzanie się dobrych rozwiązań wytwarzając mechanizmy samoregulacji.

Jak już wspomniano wcześniej, odbiorcą Programu są mieszkańcy powiatu, którzy subiektywnie oceniają efekty wdrożonych przedsięwzięć.

7.5.3. Monitoring polityki środowiskowej

Wdrażanie aktualizacji Programu Ochrony Środowiska będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie określenia stopnia wykonania przedsięwzięć, określenia stopnia realizacji przyjętych celów, oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem, analizy przyczyn tych rozbieżności.

Zarząd Powiatu Raciborskiego będzie ocenił co dwa lata stopień wdrożenia Programu, natomiast na bieżąco będzie kontrolowany postęp w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w programie. Pod koniec 2009 roku nastąpi ocena realizacji przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2008 - 2011. Wyniki oceny będą stanowiły wkład dla nowej listy przedsięwzięć, obejmujących okres 2010 - 2013. Ten cykl będzie się powtarzał co każde dwa lata, co zapewni ciągły nadzór nad wykonaniem Programu.

W cyklach czteroletnich będzie oceniany stopień realizacji celów ekologicznych (określonych w tym dokumencie dla okresu do 2015 roku). Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie "Prawo ochrony środowiska", a dotyczących okresu na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska (Ocena postępów we wdrażaniu programu ochrony środowiska, w tym przygotowanie raportu co dwa lata, aktualizacja listy przedsięwzięć co dwa lata, aktualizacja polityki ochrony środowiska, tj. celów ekologicznych i kierunków działań co cztery lata).

Podstawą właściwego systemu oceny realizacji Programu jest dobry system sprawozdawczości, oparty na wskaźnikach stanu środowiska i zmiany presji na środowisko, a także na wskaźnikach świadomości społecznej. Do najistotniejszych wskaźników wdrażania programu dla powiatu raciborskiego można zaliczyć m.in.:

Jakość wód powierzchniowych; udział wód pozaklasowych (wg oceny ogólnej)

Jakość wód podziemnych; udział wód o bardzo dobrej i dobrej jakości (klasa Ia i Ib)

Udział ścieków komunalnych nieoczyszczonych

Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych / 1 mieszkańca w roku

Udział odpadów komunalnych składowanych na wysypiskach

Udział odpadów przemysłowych składowanych na składowiskach

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów objętych sprawozdawczością GUS

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów objętych sprawozdawczością GUS (bez CO₂)

Udział terenów zieleni publicznej w stosunku do całkowitej powierzchni

Wskaźnik lesistości (lub pow. leśna w ha/1 mieszk.

Powierzchnia terenów objętych ochroną prawną

Powierzchnia terenów zdegradowanych

Nakłady inwestycyjne na ochronę Środowiska

Ilość zużytych nawozów sztucznych i mineralnych/1ha użytków rolnych

Ilość zużytej wody/1 mieszkańca

Ilość zarejestrowanych pojazdów samochodowych

Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska wg oceny jakościowej

Ilość i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców

Liczba, jakość i skuteczność kampanii edukacyjno-informacyjnych,

Określenie powyższych wskaźników wymaga posiadania odpowiednich informacji pochodzących z monitoringu środowiska oraz z badań społecznych.

W oparciu o analizę powyższych wskaźników będzie możliwa ocena efektywności realizacji „Programu ochrony środowiska” a w oparciu o tą ocenę aktualizacja programu.

7.6. Główne działania w ramach zarządzania środowiskiem

Najważniejsze działania w ramach wdrażania Aktualizacji Programu ochrony Środowiska to: koordynacja, weryfikacja celów ekologicznych, współpraca z różnymi jednostkami. Niezbędna jest również edukacja i komunikacja ze społeczeństwem (w tym system informacji o środowisku), systemy zarządzania środowiskiem, monitoring stanu środowiska. Dla każdego zagadnienia wskazano, w poszczególnych rozdziałach niniejszego opracowania, instytucje uczestniczące w realizacji wyszczególnionych działań.

8. ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU

8.1. Wprowadzenie

Do analizy kosztów finansowania Programu ochrony środowiska, przyjęto w niniejszej aktualizacji dane uzyskane w wyniku ankietyzacji zakładów i gmin. Dane te zawierają szacunkowe koszty jakie planuje się zaangażować w realizację programu, oraz koszty zaangażowane do tej pory, w zrealizowane już przedsięwzięcia.

Założenia kosztów planowanych do realizacji przedsięwzięć oraz zrealizowanych dodatkowo oparto od dane statystyczne za lata 2004 - 2007. Przeanalizowano koszty inwestycji, nakłady środków trwałych służących ochronie środowiska. Przedstawiono potencjalne źródła finansowania i ich szacunkowy udział w kosztach realizacji przedsięwzięć zdefiniowanych w "Programie ochrony środowiska dla powiatu raciborskiego na lata 2004 - 2015" jak i w niniejszej „Aktualizacji programu ...”. Poniesione nakłady można odnieść do nakładów jakie poniósł cały podregion Rybnicko-jastrzębski, w którym umiejscowiono powiat raciborski. Szacowanie kosztów jakie poniósł sam powiat raciborski na cele ochrony środowiska jest zadaniem stosunkowo trudnym ze względu na rolniczy charakter powiatu - względem typowo przemysłowych - rybnickiego i jastrzębskiego. Ponadto przeanalizowano koszty poniesione przez powiat względem całego województwa śląskiego.

Koszty wdrożenia przedsięwzięć zdefiniowanych w "aktualizacji programu ochrony środowiska" dla okresu 2004 - 2007, podane są w cenach z końca 2007 roku.

Realizacja "Programu ochrony środowiska" kształtuje ramy finansowe wdrażania programu poprzez szacunek wielkości środków, które zaangażowano w realizację przedsięwzięć zdefiniowanych w programie. Są to środki własne powiatu i gmin powiatu, środki podmiotów gospodarczych, środki budżetu państwa i budżetu województwa śląskiego, a także środki pochodzące z funduszy celowych i środki pomocowe.

W aktualizacji programu przedstawiono szacunkowe koszty zaplanowane głównie przez gminy powiatu i zakłady, na cele służące ochronie środowiska.

8.2. Szacunkowe koszty zaangażowane w realizację Programu.

Według danych uzyskanych w wyniku ankietyzacji gmin powiatu, do tej pory w ramach realizacji programu ochrony środowiska, na stan 31.12.2007r. zaangażowane środki z gminnych funduszy to ok. 30 mln. zł., przy czym ogólne nakłady służące ochronie środowiska poniesione przez podregion Rybnicko-jastrzębski w roku 2006 (wg danych GUS) wyniosły 282 041 900 zł. Wkład kosztów gmin powiatu raciborskiego w tym podregionie stanowi zaledwie 0,09 %. Dokonując oceny należy zauważyć, iż koszty te nie obejmują kosztów zadań poniesionych przez poszczególne zakłady funkcjonujące na terenie powiatu. Dodatkowo dokonując oceny, należy mieć na uwadze, iż kwoty wydatkowane w naszym powiecie odpowiadają liczbie zakładów przemysłowych, występujących tu mniej licznie aniżeli w pozostałej części podregionu. Bardzo duże różnice w wydatkach powodują duże zakłady przemysłowe.

W przypadku województwa śląskiego są to kopalnie węgla kamiennego, których wkład zawiąza znacznie ogólne wydatki służące ochronie środowiska. W związku z tym, że nasz powiat nie posiada silnie rozbudowanego przemysłu, nie należy spodziewać się bardzo dużych nakładów finansowych przeznaczonych na inwestycje – w tym służące ochronie środowiska. Według zebranych danych kwota 30 mln. zł stanowi przeciętną wartość, która w najbliższych latach również przeznaczona zostanie na ochronę środowiska w powiecie.

Według danych GUS za rok 2006 nakłady i środki trwałe służące ochronie środowiska wynosiły 1153 045 500 zł w całym województwie śląskim z czego na gospodarkę wodościekową przeznaczono 596 276 400 zł. Natomiast łączny szacunkowy koszt wdrożenia i realizacji Programu w latach 2004-2007 zaplanowany w programie sporządzanym w 2003 roku wynosił ok. 740 000 000.

8.3. Szacunkowe koszty realizacji Programu w latach 2008 – 2011

Wśród istniejących zakładów obserwuje się zainteresowanie i chęć poprawy stanu środowiska. Według zebranych informacji zaplanowano na ten cel łącznie ok. 190 000 000 zł, które zostaną wykorzystane do 2015 r.

Przykładowe kwoty zaplanowane na kolejne lata przedstawiają się następująco w 2008 r. zostanie wydatkowanych 22 mln zł, w 2009 r. zaplanowana kwota to 50 mln zł. Na kolejny rok 2010 przewiduje się wydatkować 28 mln zł, a na 2011 r. 45 mln zł. W latach 2012 -2019 również zaplanowano kwotę ok.45 mln. zł, niemniej jednak należy mieć na uwadze odległą w czasie realizację zaplanowanych zadań, co może spowodować znaczną różnicę w przewidywanej sumie. Dokonując szczegółowej analizy zaplanowanych wydatków można wyróżnić dwa główne cele. Są nimi gospodarka wodnościekowa oraz ochrona powietrza, które w głównej mierze będą wymagały zaangażowania największej ilości zaplanowanych środków.

W dziedzinie gospodarki wodościekowej zaplanowane przedsięwzięcia to głównie budowa nowych oczyszczalni ścieków lub rozbudowa istniejących, budowa sieci kanalizacyjnych oraz wodociągowych. Zadania te pochłoną ok. 80 % całkowitych planowanych kosztów. Drugim pod względem wydatkowania kosztów będzie ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem.

Mając na uwadze zaplanowane zadania których realizacja ograniczy emisję zanieczyszczeń do powietrza przewiduje się że ok. 18 % z wszystkich zaplanowanych wydatków przeznaczonych zostanie na realizację zadań ograniczających emisję zanieczyszczeń. Pozostałe 2% przewiduje się przeznaczyć na inne cele jak np. gospodarka odpadami. Ze zebranych informacji wynika, iż na gospodarkę wodościekową planuje się przeznaczyć ok. 150 mln zł w latach 2008 do 2011. Średnie kwoty przypadające na poszczególne lata wynoszą po 30 mln zł. Porównując tę wartość do kwoty przeznaczonej na gospodarkę ściekowa w 2006 roku w całym województwie stanowi ona 5%. Natomiast przewidywane koszty ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem to ok. 1 mln zł rocznie co z kolei w skali województwa stanowi niespełna 3%. Niektóre z inwestycji są w trakcie realizacji w związku z tym tylko część środków została zaplanowana na dokończenie tych zadań. Bardzo ważnym i kosztownym

zadaniem realizowanym na terenie powiatu, jest trwająca budowa Zbiornika Racibórz Dolny. Koszt budowy zbiornika na etapie projektu budowlanego określono na 1 204,2 mln zł w 2005 roku. Uwzględniając inflację koszt w poziomie cen z 2008 r. szacuje się na 1 276,5 mln zł. Środki które już przeznaczono na budowę to 45,5 mln zł.

8.4. Struktura finansowania

Specyfiką systemu finansowania ochrony środowiska w Polsce jest to, że większą część wydatków ponoszą przedsiębiorstwa, natomiast udział środków budżetu państwa jest mały. Coraz częściej i chętniej przedsiębiorstwa i samorządy sięgają po różnego rodzaju dofinansowania z funduszy przeznaczonych na cele ochrony środowiska.

W poprzednich latach przeciętny udział funduszy ochrony środowiska oraz dopłat do kredytów uruchamianych przez Bank Ochrony Środowiska wynosił około 30% wartości inwestycji.

Rola funduszy ekologicznych (przede wszystkim Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej) polega na koncentrowaniu środków na wspieranie inwestycji priorytetowych z punktu widzenia UE. Jednocześnie oczekuje się spadku udziału funduszy ochrony środowiska, ze względu na ogólną poprawę stanu środowiska, a co za tym idzie zmniejszenie wpływów z tytułu opłat i kar ekologicznych. Natomiast obserwuje się większe niż dotychczas zaangażowania środków pomocowych, w tym z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Wydatki inwestycyjne służące ochronie środowiska finansowane są różnych źródeł między innymi z kredytów proekologicznych udzielanych przez Bank Ochrony Środowiska S.A. we współpracy z NFOŚiGW i WFOŚiGW. Ze środków budżetów gminy, powiatu czasami województwa oraz z funduszy ekologicznych.

Inwestycje przewidywane do realizacji w przemyśle są i będą finansowane głównie ze środków własnych, a częściowo z kredytów komercyjnych oraz uzupełniająco z funduszy ochrony środowiska, pod warunkiem uznania danego zadania za priorytetowe w skali województwa.

Częściowo ciężar finansowania inwestycji w infrastrukturze spoczywa w obowiązkach gmin, często poprzez zaciąganie kredytów w bankach i w międzynarodowych instytucjach finansujących. Coraz częściej gminy podejmują decyzje o udzieleniu praw inwestorowi zewnętrznemu do wykonywania działań z zakresu ochrony środowiska poprzez spółki z udziałem gminy, który to udział jest gwarancją jej wpływu na decyzje podejmowane przez spółkę oraz na jakość świadczonych usług. Realizowane inwestycje ekologiczne były wspierane i nadal będą przez NFOŚiGW i WFOŚiGW.

Dokonanie wyboru priorytetów musi opierać się o dobrą współpracę pomiędzy władzami województwa i powiatów, a funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, tak aby realizowane inwestycje przyniosły jak największe efekty dla środowiska i zdrowia człowieka.

Analizując podjęte do tej pory działania, a także mając na uwadze zadania zaplanowane do realizacji obserwuje się tendencję rosnącego zainteresowania gospodarką wodno-ściekową. Jest to prawidłowa reakcja władz gmin, powiatu a także inwestorów prywatnych na wymagania stawiane Polsce ze względu na jej członkostwo w UE.

Po naszym wejściu do Unii Europejskiej mamy dostęp do znacznie większych funduszy pomocowych, w postaci funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. W ramach tych funduszy Polska otrzymała środki na rozwiązanie problemów środowiskowych. W trakcie programowania Funduszu Spójności i Sektorowego Programu Operacyjnego, większy udział przypisano tym rodzajom działań, które są już realizowane w ramach programu ISP A (poprzednika Funduszu Spójności), w porównaniu do działań nowych, gdzie trudno jest w chwili obecnej określić instytucje wdrażające i beneficjentów zdolnych podjąć się realizacji działań zgodnych z wymaganymi standardami. Ponadto należy mieć na uwadze liczne uwarunkowania formalne dla funduszy strukturalnych i dla Funduszu Spójności, które

ograniczają możliwość absorpcji tych środków. W sferze oczyszczania ścieków i budowy kanalizacji - duże projekty są możliwe, ale w przypadku uzdatniania wody, gospodarki odpadami czy ochrony powietrza takie projekty są trudne do zorganizowania siłami jednej gminy. Dlatego należy szukać rozwiązań polegających na tworzeniu projektów o charakterze zintegrowanym, tzn. łączącym w jednym projekcie kilka zagadnień, albo obejmującym grupę gmin. Inwestorzy w zakresie ochrony środowiska mogą liczyć na to, że system finansowania przedsięwzięć proekologicznych w Polsce będzie rozwijał się nadal, oferując coraz większe możliwości finansowania i coraz większe środki finansowe, przeznaczone na wsparcie działań służących ochronie środowiska w naszym kraju, a tym samym powiecie.

Zakres zadań przewidzianych do realizacji w latach 2008 – 2015 na terenie powiatu raciborskiego, a uwzględnionych w niniejszej aktualizacji programu ochrony środowiska może ulec zmianom. W szczególności dotyczy to przedsięwzięć, które nie zostały ujęte w niniejszej aktualizacji, a których realizacja przyczyni się do poprawy stanu jakości środowiska naturalnego. Jednocześnie przedsięwzięcia te będą zgodne z Polityką Ekologiczną Państwa.

Kierownik Referatu Ochrony Środowiska,
Gospodarki Wodnej i Rolnictwa
Krzysztof Sporny

Przewodniczący Rady
Norbert Mika

Członek Zarządu
Norbert Parys

Wykorzystane materiały

- Polityka ekologiczna państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010
- Polityka ekologiczna państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014, Warszawa, grudzień 2006 r.
- Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej Państwa na lata 2002 – 2010, Warszawa, listopad 2002r.
- Projekt Raportu z realizacji Polityki ekologicznej Państwa w latach 2003 – 2006, Ministerstwo Środowiska, maj 2008 r.
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Warszawa, grudzień 2003 r.
- Sprawozdanie z wykonania Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w latach 2003-2005 Ministerstwo Środowiska, Warszawa Październik 2006r.
- Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
- Strategia Gospodarki Wodnej Ministerstwo Środowiska, Warszawa wrzesień 2005r.
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości, aktualizacja 2003 r., Warszawa, maj 2003 r.
- Materiały szkoleniowe „Zasoby przyrodnicze szansą zrównoważonego rozwoju” ministerstwo Środowiska, Kraków 2007r.
- Wody podziemne miast wojewódzkich Polski pod red. Zbigniewa Nowickiego, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2007r.
- Nasza Odra, Przewodnik turystyczno – przyrodniczy po granicznych meandrach Odry, wwf Polska Urząd Gminy Krzyżanowice, 2006r.
- Osobliwości przyrodnicze i kulturowe interesujących regionów województwa śląskiego, uniwersytet Śląski, Katowice 2005r.
- Prawne podstawy ochrony środowiska Aleksander Lipiński, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o. , (seria akademicka), 2007r.
- Stan Środowiskaww Województwie Śląskim z lat 2004- 2006, opracowany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach
- Ocena Jakości Powietrza w Województwie Śląskim w latach 2002 – 2006, opracowany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
- Ochrona Środowiska z lat 2005 - 2007, Informacje i opracowania statystyczne, opracowane przez Główny Urząd Statystyczny
- Raport o Stanie Sanitarnym Powietrza w Województwie Śląskim z lat 2004 - 2007, opracowany przez Wojewódzką stację Sanitarно – Epidemiologiczną w Katowicach
- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce z lat 2004-2007, opracowywane przez Państwowy Instytut Geologiczny
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu raciborskiego na lata 2004-2015, Racibórz, grudzień 2003 r.
- Raport z wykonania programu ochrony środowiska dla powiatu raciborskiego raciborskiego latach 2004 – 2005, Racibórz
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lat 2007 -2013, Warszawa 2007 r.
- Program Rozwoju Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 Rybnik 2008

Wykaz skrótów:

bd - brak danych

bk – bez kosztów

GFOŚiGW – Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

PFOŚiGW – Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

ROŚGWiR – Referat Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Rolnictwa

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska